

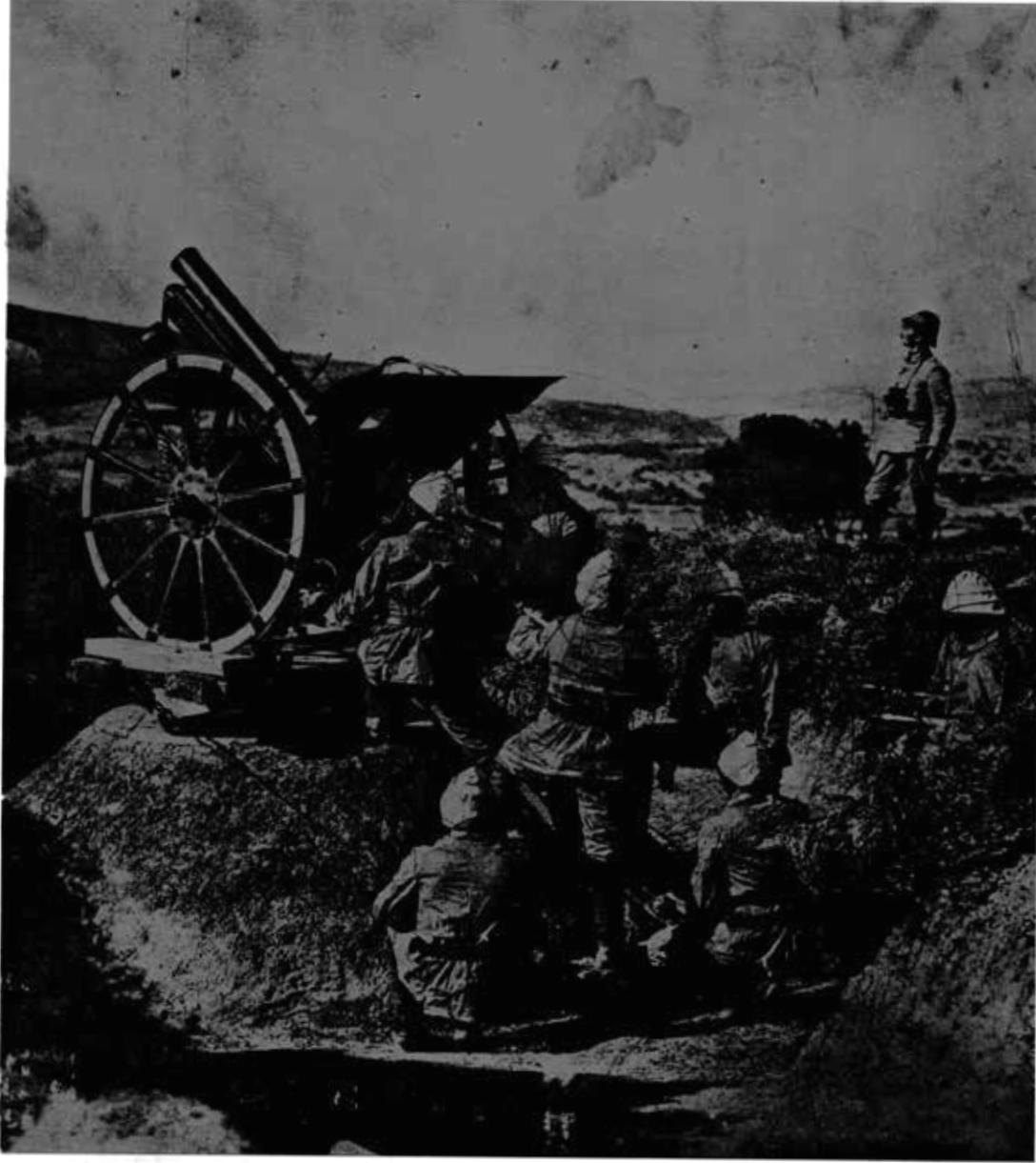
اقبال

Çanakkale'de Osmanlı üniforması ile Osmanlı hava birliği içerisinde görev yapan ve büyük başarılarla imza atan Alman Subayı Mülazımievvel (Üsteğmen) Hans Joachim Buddecke.

◆ Harp Mecmuası

“Tayyare Topu”

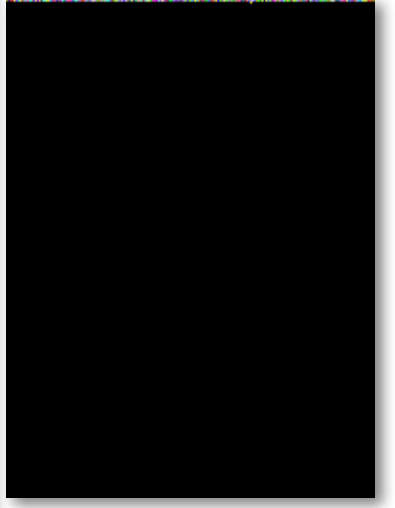
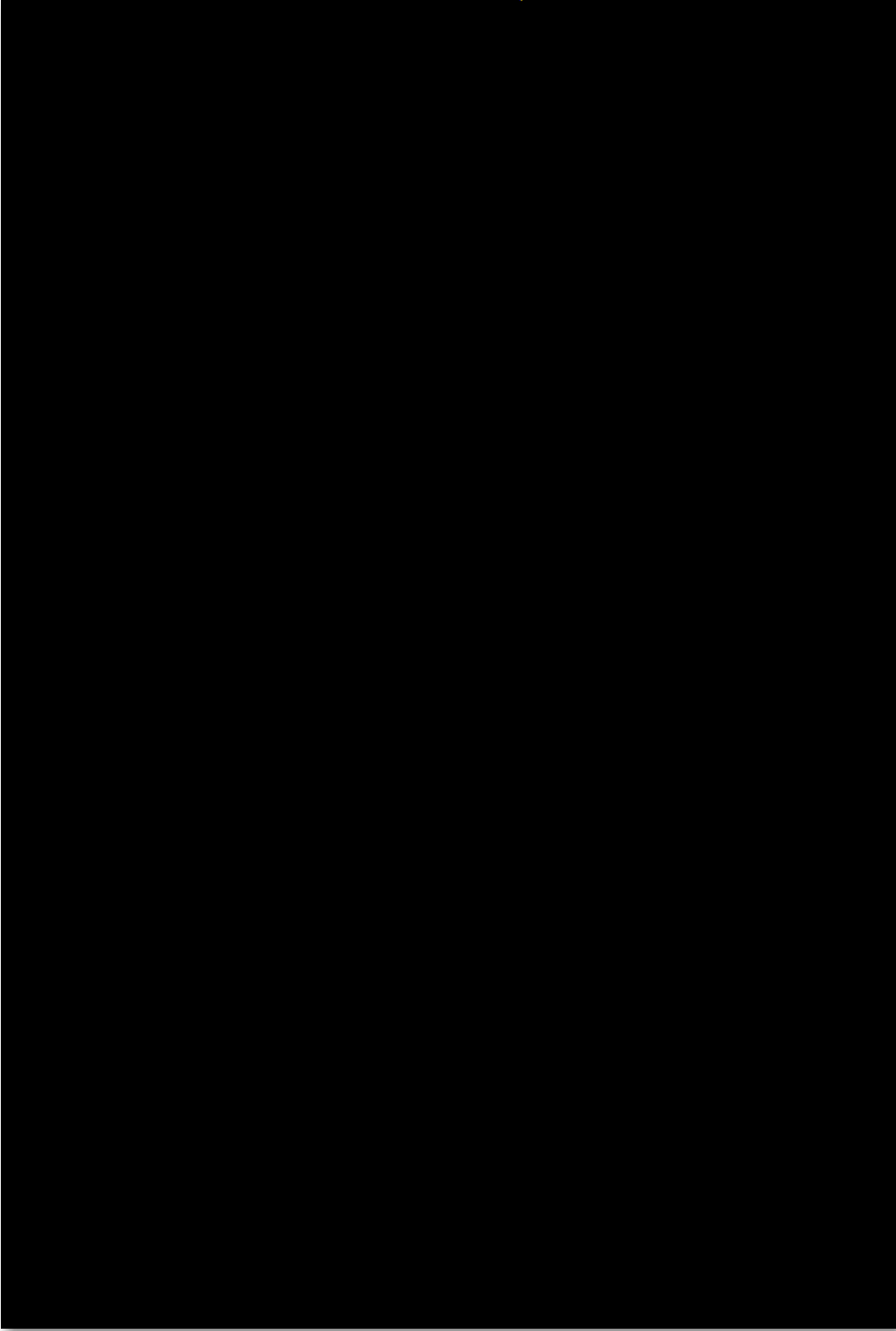
Çanakkale Cephesi'nde Osmanlı ve İttifak kuvvetleri ile İtilaf kuvvetleri arasında havada da yoğun bir mücadele sürüyordu. Düşman tayyare filolarının taarruzlarına karşı hava savunmasını sağlamak üzere, hava hücumlarına karşı “tayyare topu” kullanılıyordu.

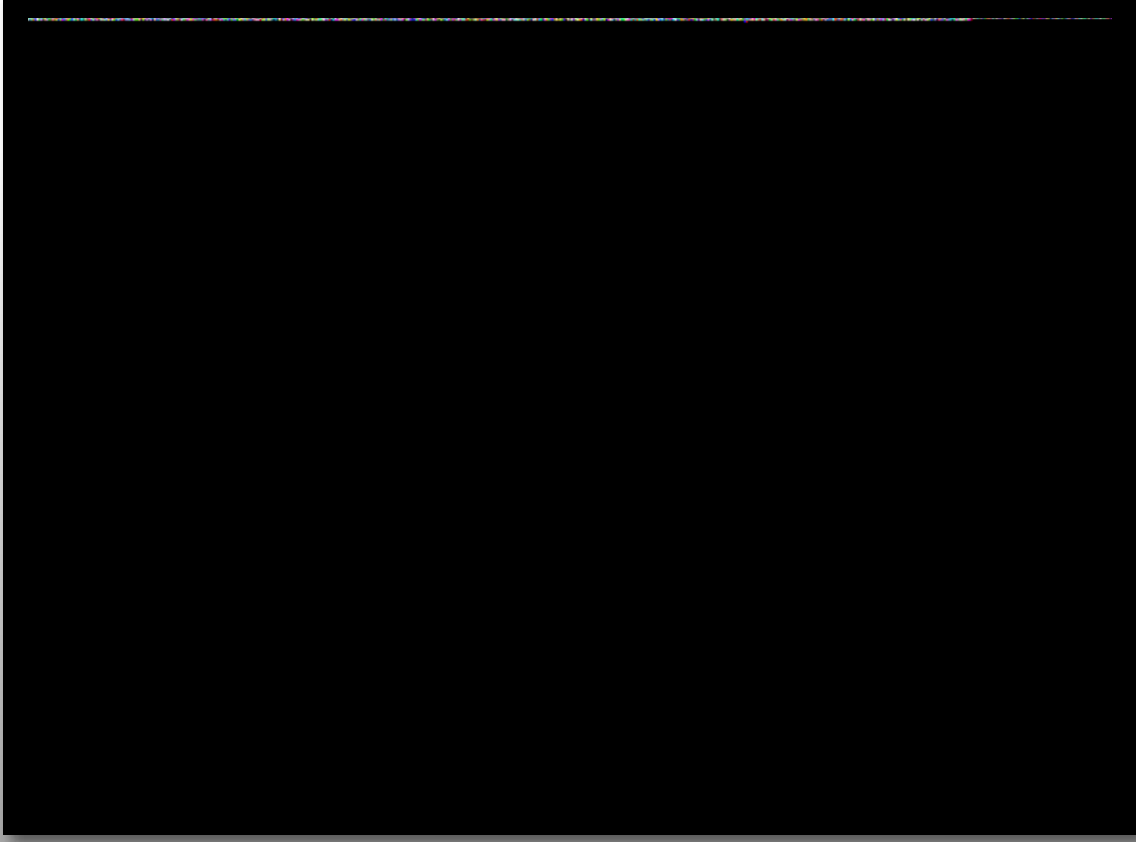
“Bir tayyare topu ateş vaziyetinde.”

Çanakkale harp cephesinde: Ordumuzun gökteki düşman tayyarelerini avlayan kahramanları top başında.

حَرْبِ بُوَعْبِرَةَ

◆ **TÜRK BASININDA ÇANAKKALE MUHAREBELERİ** **Tebrik Mesajları ve Kutlamalar**

Anadolu Hamidiye Tabyası'nda 18 Mart 1916 töreni.

GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

Zafer İçin Arz-ı Tebrîkât

Karesi Belediye Başkanlığının Başkomutanlık Vekâletine
gönderdiği 10 Ocak 1916 tarihli telgraf:

“Devlet-i Osmâniyye Posta ve Telgraf ve Telefon Nezâreti
Der-saâdet’de Başkumandan Vekili

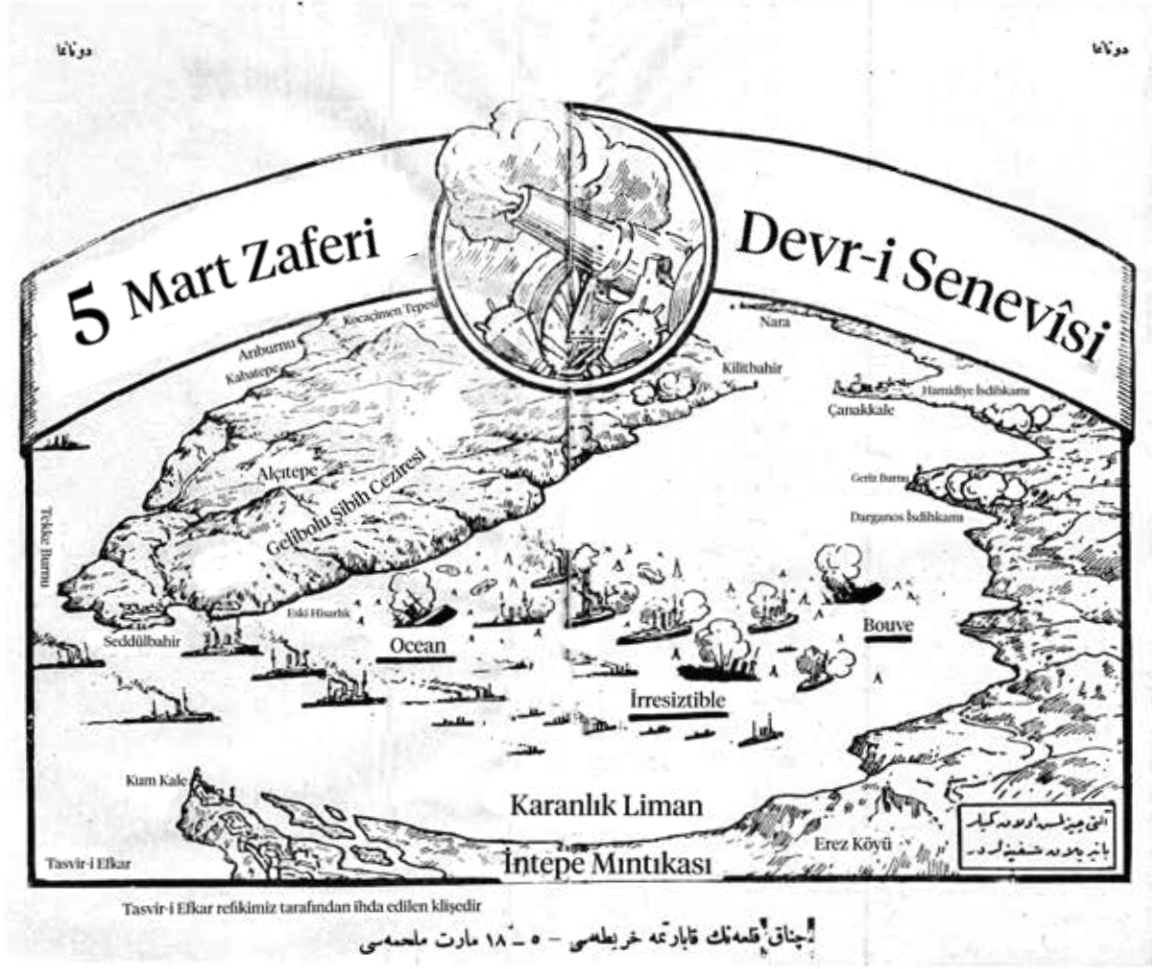
Enver Paşa Hazretlerine

Bi-avnihi-teâlâ düşmanın Seddülbahir’de kahr ve tard
edilmesi haber-i meserret-âveri burada şükrân-ı umûmîyi
mûcib oldu. Muzaffer ordumuzun bu sûretle te’min-i
muvaffakiyetine nâiliyetlerinden dolayı arz-ı tebrîkât eder ve
temâdi-i muzafferiyât duâsını tertîl eyleriz.

Kâtib-i Mes’ûl Arab-zâde

Sadeddîn

Donanma

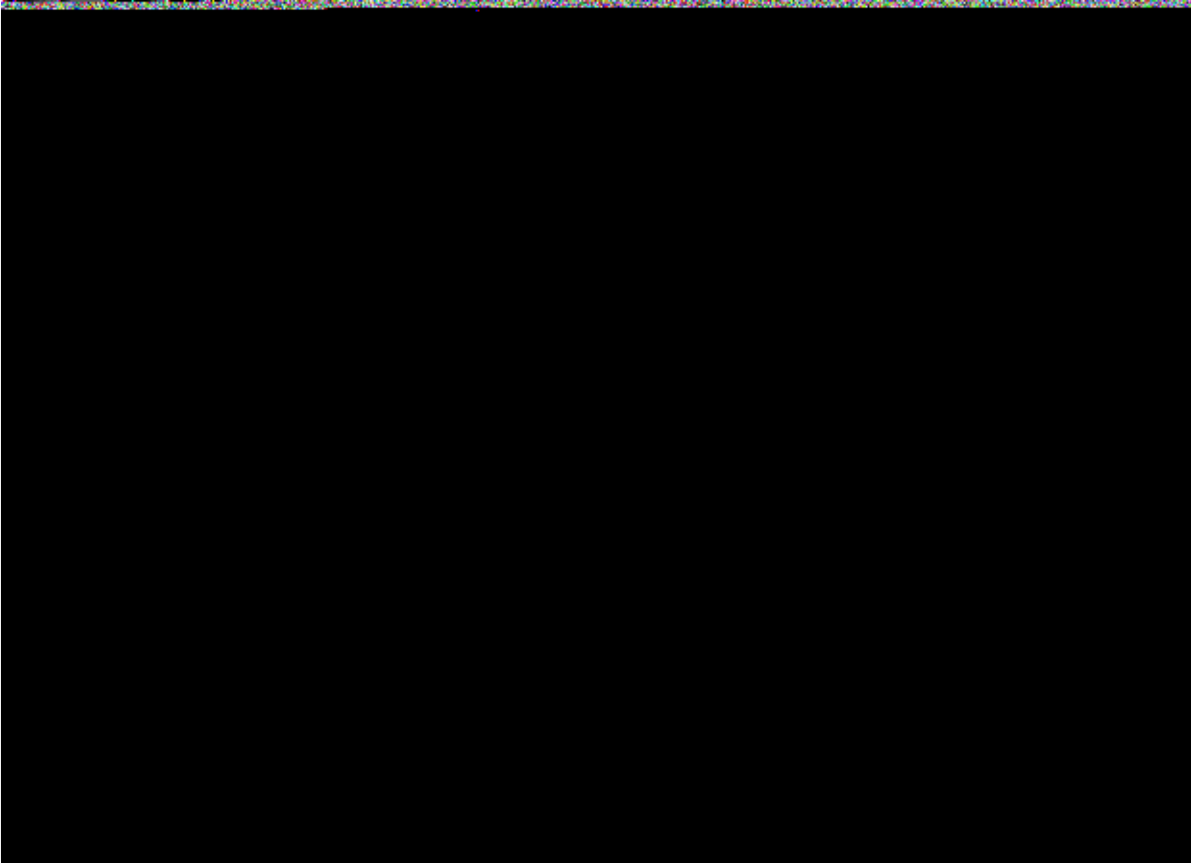
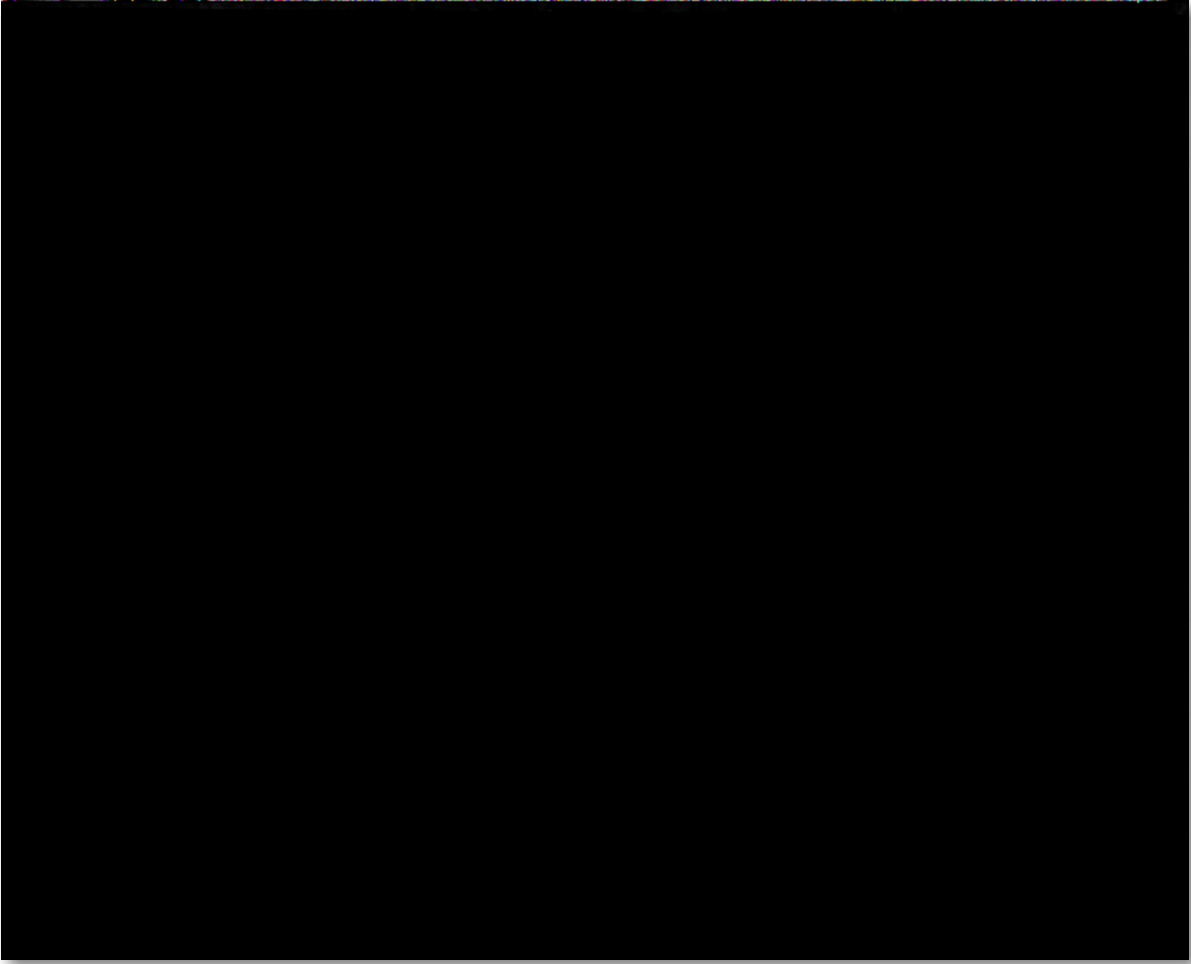

5 Mart Zaferi Devr-i Senevîsi

Altı çizilmiş olan gemiler, batırılan sefinelerdir.

Çanakkale'nin kabartma haritası – 5-18 Mart Melhamesi

دەروەنەخانە
۱۱۶۶۵

İkdam

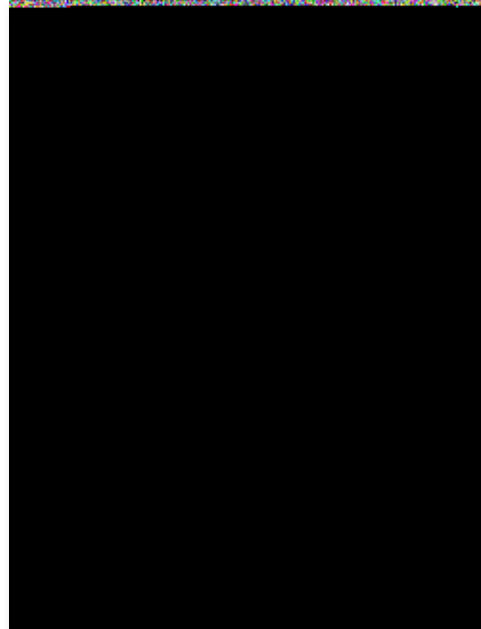
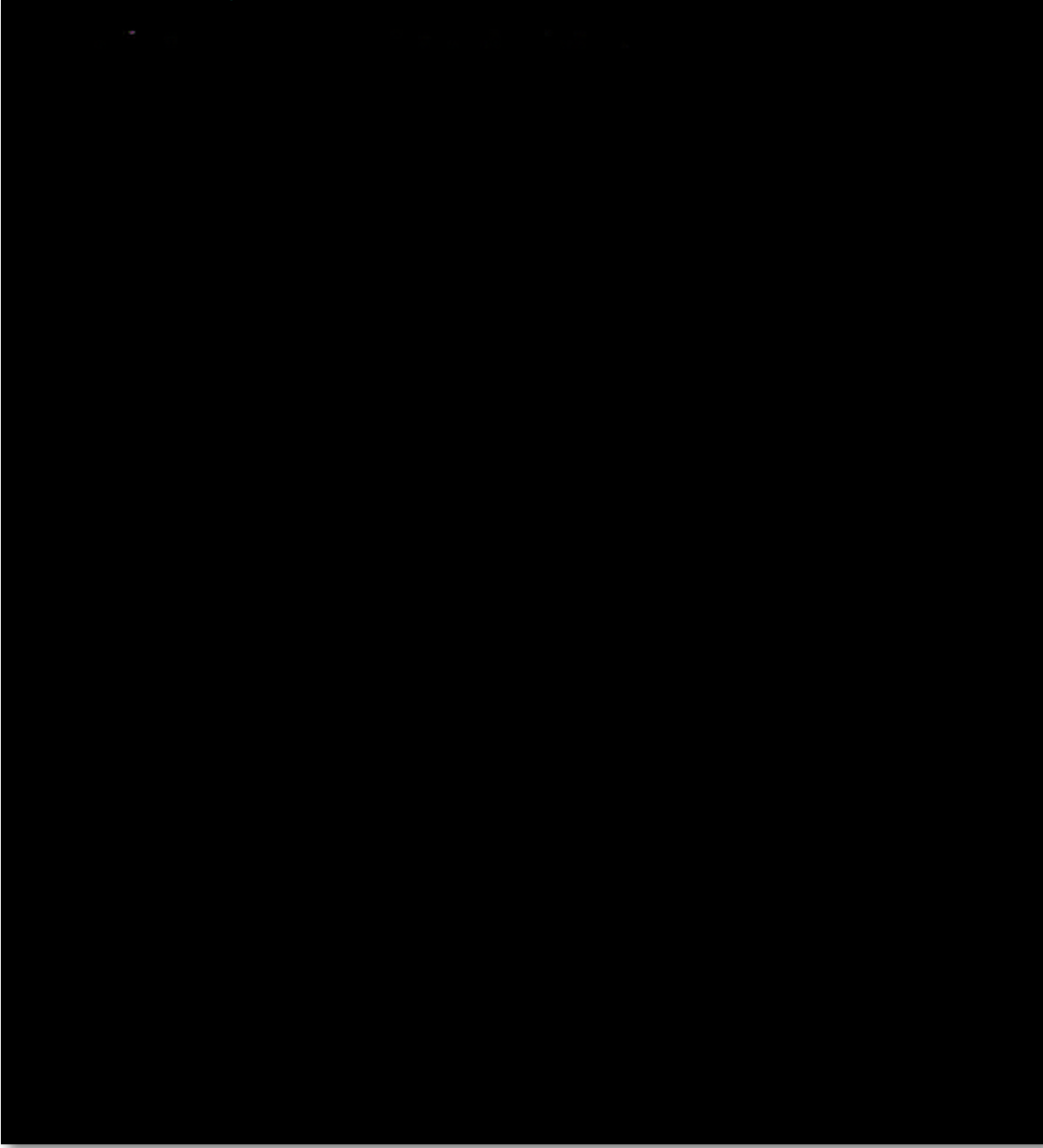
Darülfünun-u Osmani Hukuk Fakültesi talebesi tarafından Çanakkale Kumandan-ı Umumiliğine keşide kılınan tebrik telgrafı:

Mükemmelen mücehhez düşmanların akurâne muhâcematına karşı göğüslerini siper yapıp makarr-ı hilafetin çelik kapısını sekiz ay müdafaa ederek nihayet bugün Arıburnu ve Anafartalar'dan düşmanları tarda muvaffakiyetle tarih-i âlemin harb-i umûmiye ait kısmına şanlı ve harikülâde vakayii cami bir fasıl ilave eden kahraman Osmanlı zabitan ve asakirinin gazalarını tebrik, şüheda-yı muhteremeye fâtihalar ithaf eyler ve Seddülbahir'deki düşman hakkında dahi aynı âkıbeti temenni eyleriz.

İkdam, 14 Safer 1333, 9 Kanunuevvel 1331, 22 Kanunuevvel/Aralık 1915

اقبال

İkdam

Vilâyâtta (Vilayetlerde) Şenlikler

Edirnelilerin Tebrikatı

Edirne 8 Kanunuevvel (M. A.) Ordumuzun Çanakkale'deki düşmana indirdiği son darbe ile temin edilen büyük muzafferiyet bugün Millî Ajans vasıtasıyla tebliğ edilmiş ve bu haber-i zafer şehrimizde azim bir galeyan-ı meserreti mûcib olarak her yer donanmıştır. Düvel-i müttefika konsolosları Vali Beyi ziyaretle tebrikatta bulunmuşlardır. Bu gece de büyük muvaffakiyeti tes'îd için fener alayı tertib olunacaktır. Şanlı ordumuzun temin ettiği muvaffakiyetten dolayı Belediye Reisi Edirne ahali namına Başkumandan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa Hazretlerine âtîdeki telgrafnâme-yi çekmiştir:

Başkumandan Vekâlet-i Celilesine

Şanlı ordumuzun Gelibolu'da düşmana indirdiği kahrî darbelerden son derece mütehasis ve müteşekkîr olan Edirne ahali bu büyük muzafferiyet üzerine galeyana gelmiş ve mekatib talebesiyle birlikte büyük bir fener alayı tertib edilmiş ve daire-i belediye önüne gelerek tebrik ve teşekkürlerinin milli kahramanımız Başkumandan Vekilimize iblağını rica eylemişlerdir. Edirneliler namına teşekkür etmek, kabulünü istirham eylerim muhterem Paşa Hazretleri.

Edirne Belediye Reisi

Edirne 8 Kanunuevvel (M. A.) Bu gece mekatib talebesiyle binlerce halktan tereküb eden fener alayı Kumandanlık ve Belediye dairesiyle Avusturya Konsoloshanesine giderek tezahüratta bulunmuştur. Kumandan Bey'in nutkuyla Konsolos Bey'in cevabı alkışlarla karşılanmıştır.

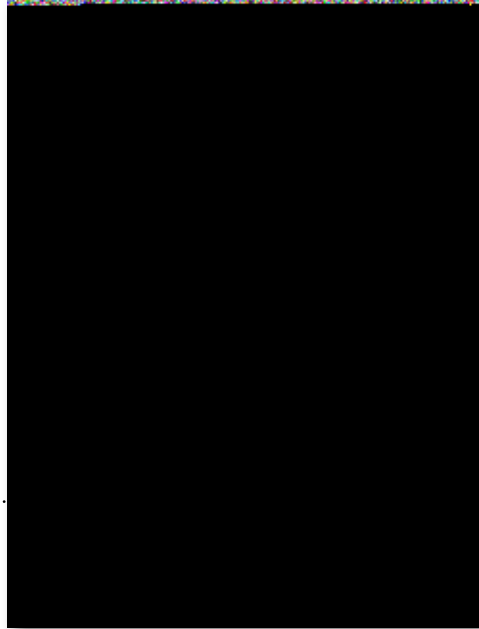
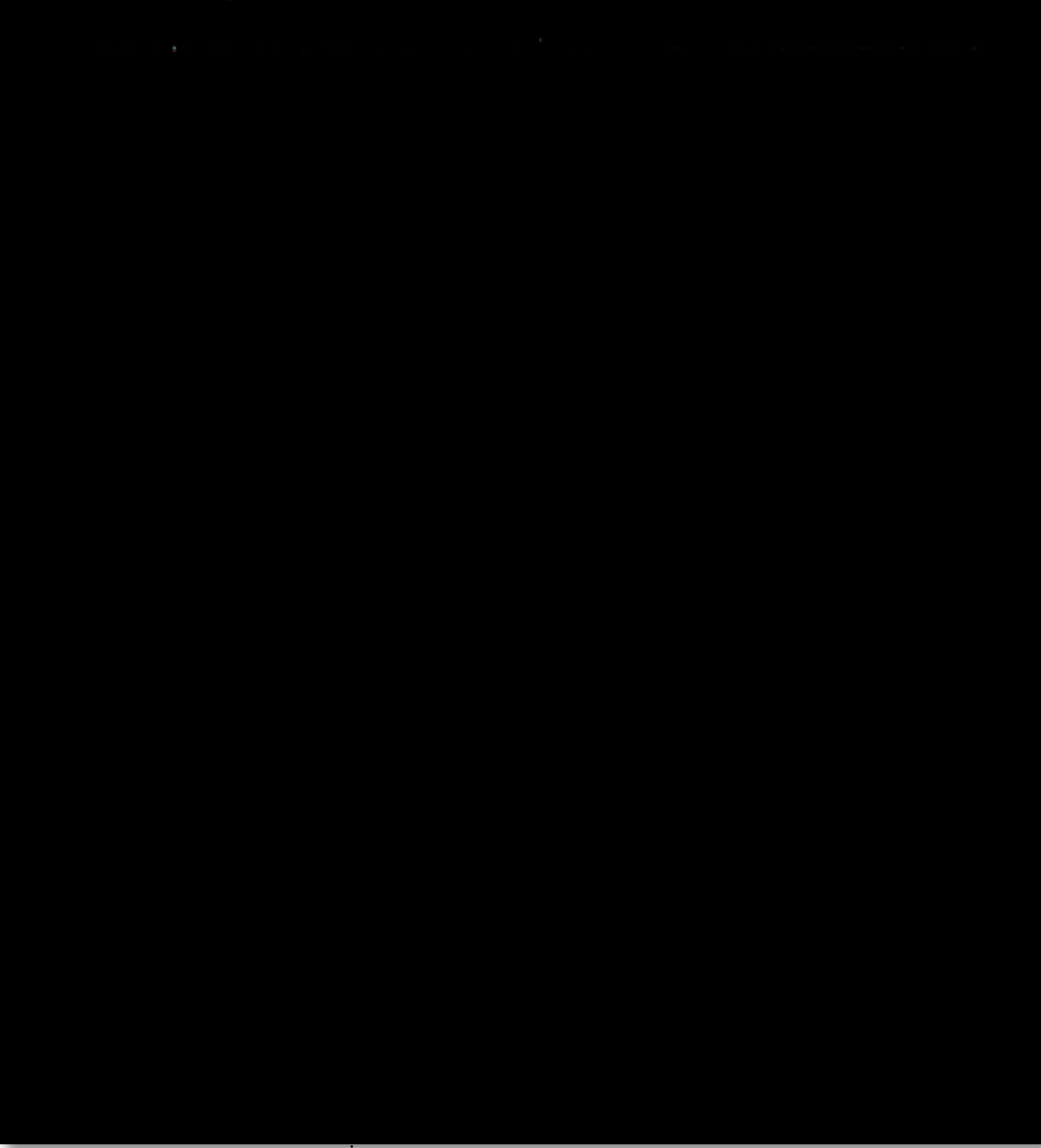
Eskişehir (M. A.) – Bugün tebşir olunan şanlı muzafferiyetin husule getirdiği meserret-i azime üzerine hemen her taraf donatılarak nümâyişler yapılmıştır. Akşam üzeri İdadi, Turan Numune ve sair mekatib talebe ve izcileri ve ahaliden müteşekkîl cemm-i gafîr tarafından muntazam bir fener alayı tertib edilerek muzika tarafından vatan şarkıları terennüm edildiği halde şehrin her tarafı gezilerek fevkalâde şenlikler icra edilmiş ve tezahürat-ı vatanperveranede bulunulmuştur.

Trabzon (M. A.) – Çanakkale muzafferiyeti muhit-i memlekette âteşin sürura bâis olmuştur. Şehir kâmilen donanmış ahali izhâr-ı şâdimâniye müsaraat etmiştir. Bu muzafferiyetin bâis olduğu şevk-i umûmî üzerine bu gece muazzam muhteşem bir fener alayı tertip olunmuştur.

İzmir 8 (M. A.) – Arıburnu ve Anafartalar muzafferiyeti, şenliklerle karşılandı. Bugün bütün mekatib talebesi memleketi sancaklarla dolaşarak izhâr-ı şâdimâni eylediler.

İnegöl 8 (M. A.) – Anafarta ve Arıburnu'nun düşmandan tathiri haberi şehrimizde pek büyük memnuniyeti mucib oldu. Bütün şehir bayraklarla donatıldı. Ahalimiz bütün gün şenlikler yaptılar.

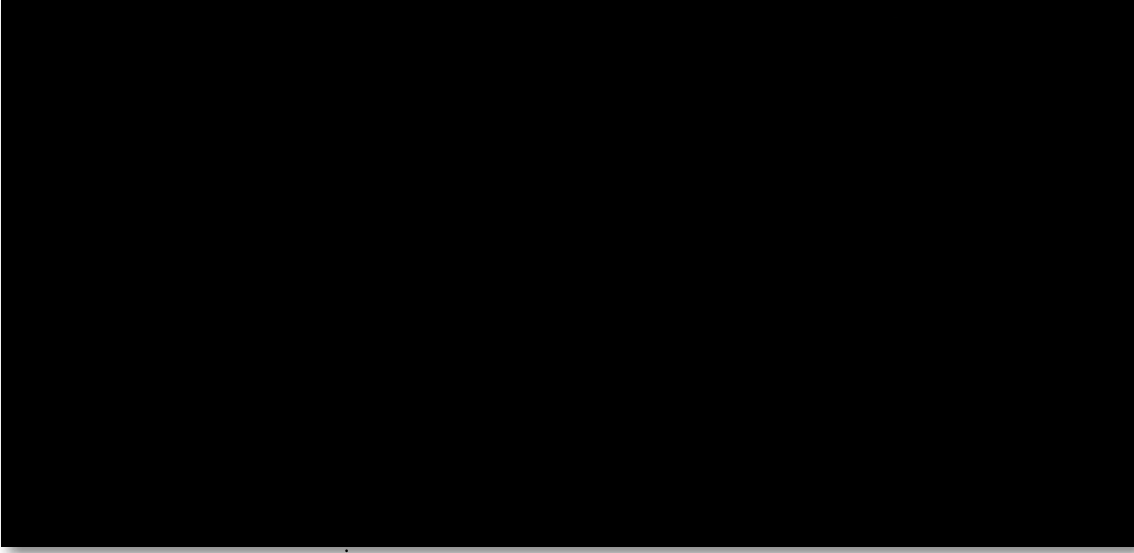
اقبال

İkdam

Vilayatta Şehrâyin

Akçaabad 9 Kanunuevvel (M. A.) – Çanakkale muzafferiyetinin tevliid eylediği meserret-i azim ilcasıyla Pulathâne kasabasında şehrâyin icra edilmiş ve gece İttihad Kulübü'nde mektep talebesi huzuruyla nutuklar söylenmiş ve evlâd-ı şüheda îanesi olarak dört bin kuruş toplanmıştır.

اقلام

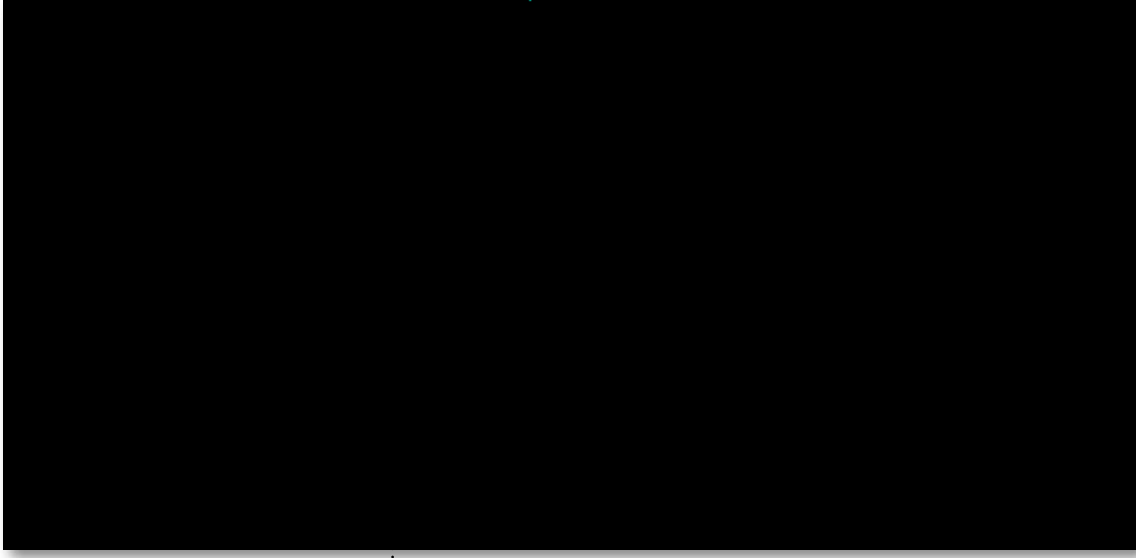

İkdam

Tebrik Telgrafı

Ordumuzun Çanakkale’de ihraz ettiği muzafferiyet üzerine Araklı Belediye Reisi Makam-ı Sadaret’e âtîdeki telgrafı keşide etmiştir:

Araklı (Trabzon) 9 Kanunuevvel (M. A.) – İnayet-i Bârî ve imdâd-ı Hazret-i Peygamberî ile ordumuzun Çanakkale muzafferiyet-i şecaat ve besâleti sayesinde azimesinden dolayı umum ahali namına arz-ı tebrikat eylerim.

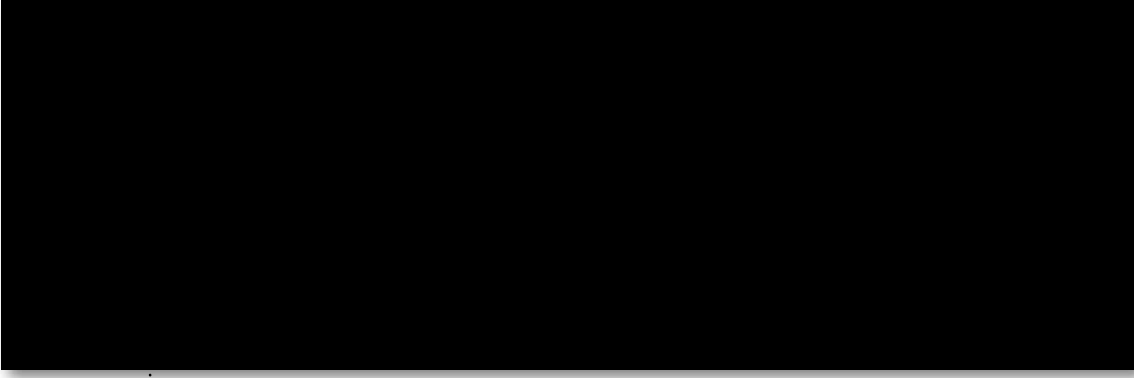
اقبالاً
مبارکاً

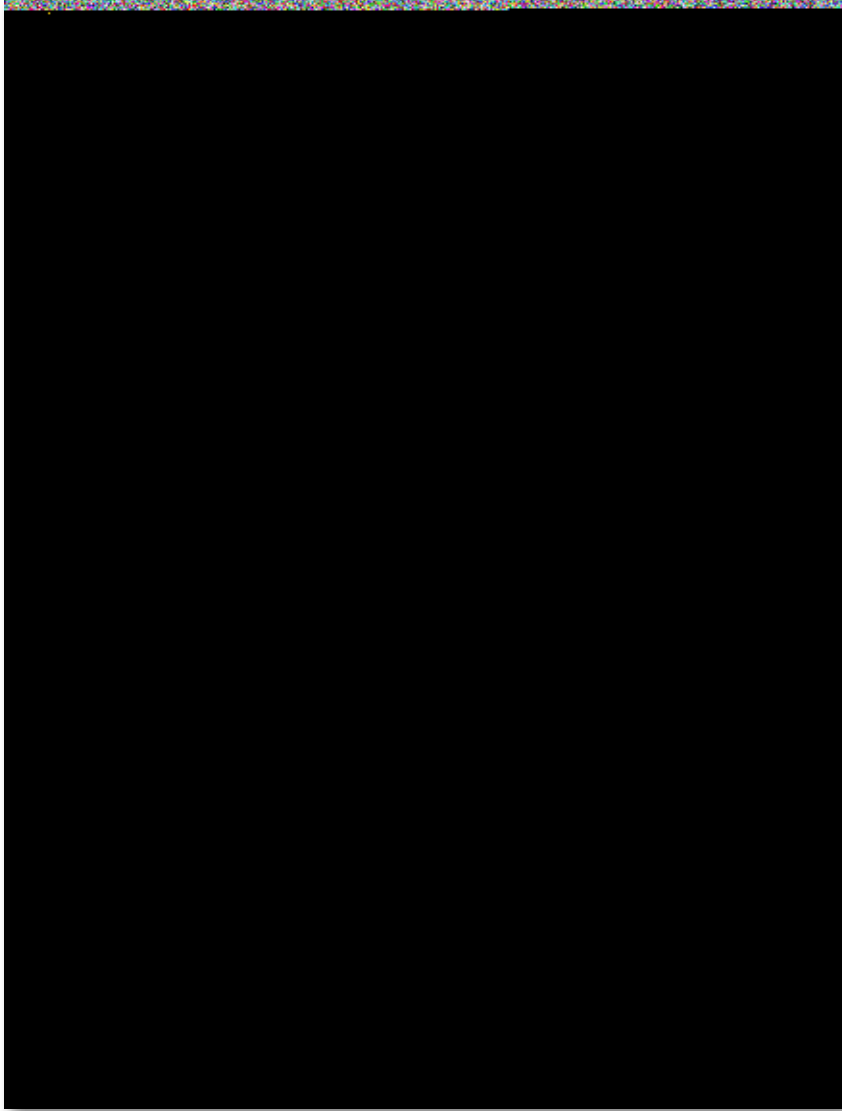
İkdam

Bağdat'ta Şenlikler

Bağdat 10 Kanunuevvel (M. A.) – Çanakkale muzafferiyeti münasebetiyle Bağdat'ta pek parlak şenlikler yapılmıştır.

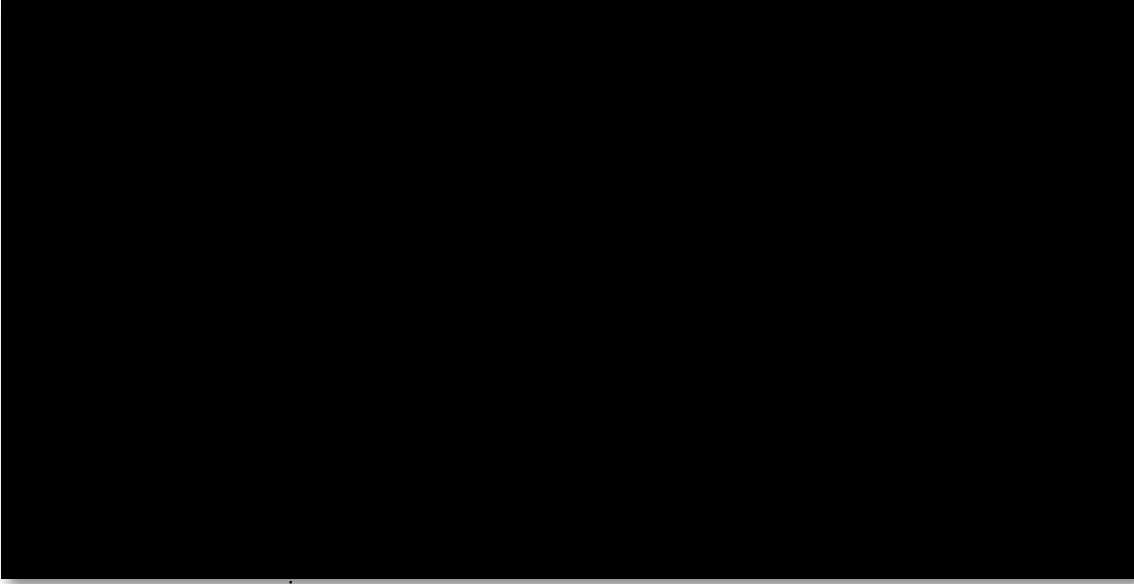
اقبالاً

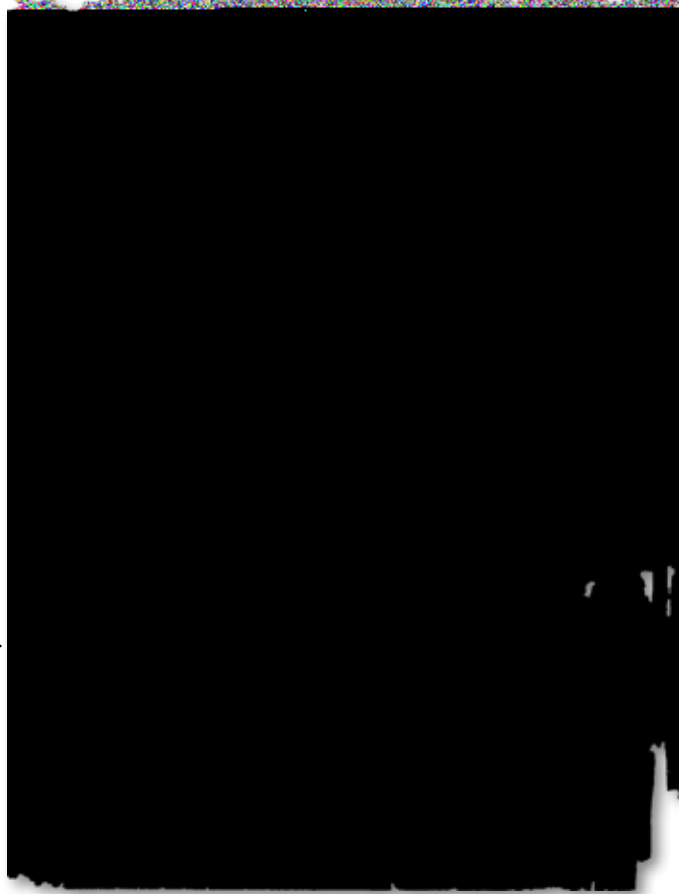
İkdam

Şam'da Sürûr ve Şâdimânî

Şam 6 (M. A.) - [17 Kanunuevvel'de alınmıştır.] Son Çanakkale muvaffakiyet-i azîmesi beşareti üzerine Şam'da büyük tezahürat-ı vatanperverâne yapılmıştır. Her taraf donanmıştır. Bütün şehir sûr ve sürûr içindedir.

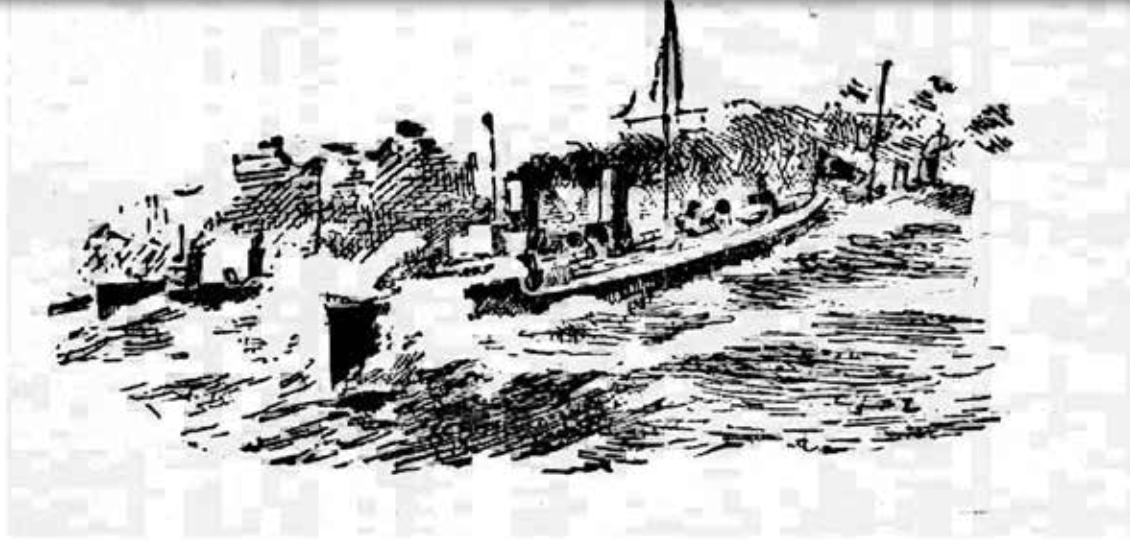
اِقْدَامٌ

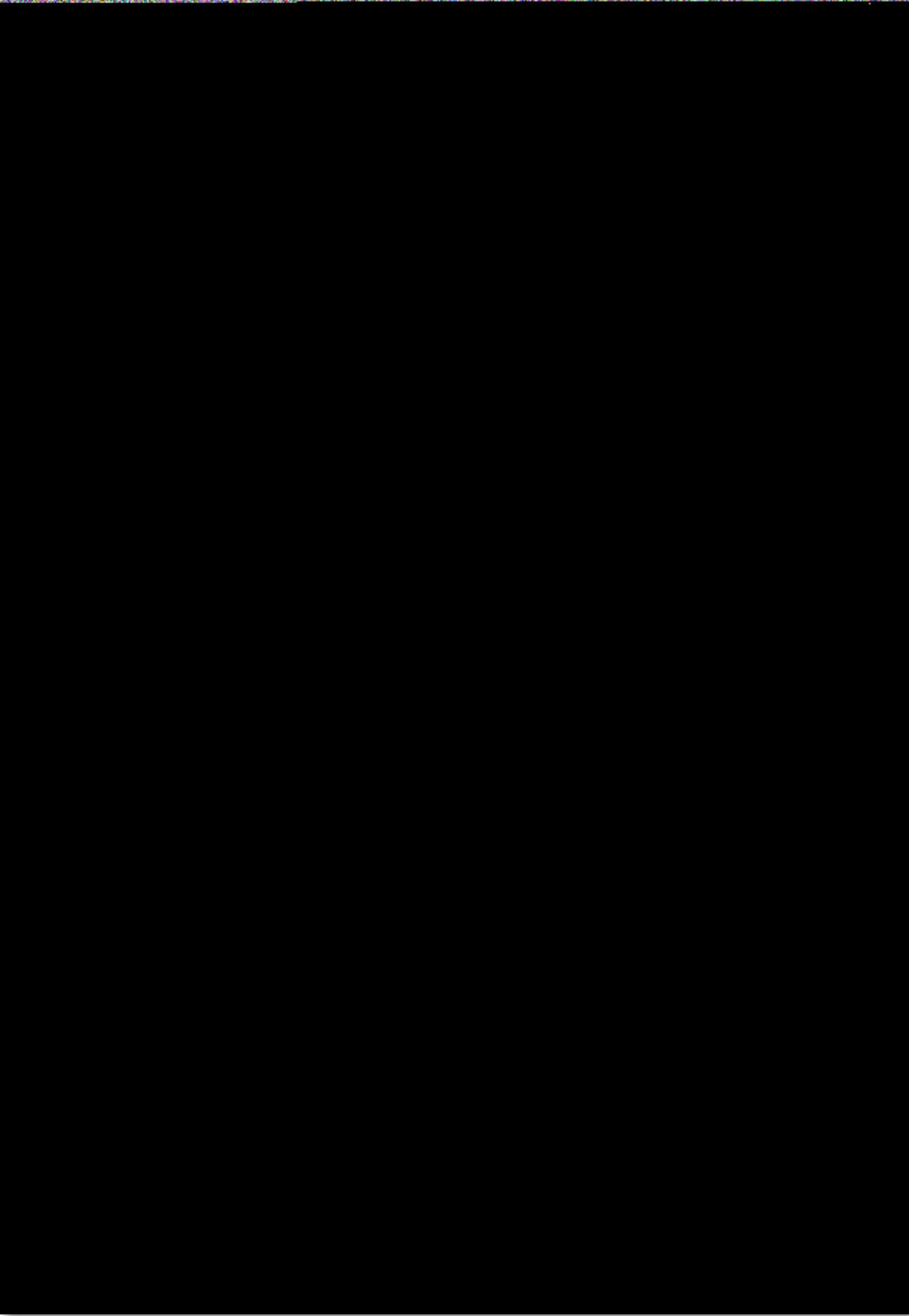
◆ TÜRKBASININDA ÇANAKKALE MUHAREBELERİ İtilaf Devletlerinin Kayıpları

Donanma

5-18 Mart muharebesinde batan düşman gemilerinden: Bir Fransız muhribi.

Donanma Mecmuası, Sayı: 109-110, s. 1772.

دەویندە

Çanakkale seferi esnasında gark ve hasarzedede olan düşman gemilerinin bilançosu

Zırhlılar

İsim	Milliyet	Ton	Top	Sürat	Suret-i gark
Bouvet zırhlısı	Fransız	12030	44	18,2mil	Torpil ve top ateşi 5-18Mart 1331
Ocean zırhlısı	İngiliz	12150	34	18 mil	Torpil ve top ateşi 5-18 Mart 1331
İrresistible	İngiliz	15200	34	18 mil	Torpil ve top ateşi 5-18 Mart 1331
Goliath	İngiliz	13150	34	18 mil	Muavenet-i Milliye tarafından 1-13 Mayıs 1331
Triumph	İngiliz	12000	32	20 mil	Tahtelbahir tarafından 12-25 Mayıs 1331
Majestic	İngiliz	15150	36	18 mil	Tahtelbahir tarafından 14-23 Mayıs 1331

Torpidobot Muhripleri

İsim	Milliyet	Tonu	Top	Kovan	Sürat	Suret-i garkı
Üç muhrip	İngiliz	X	X	X		Top ateşiyle
Louis muhribi	İngiliz	Takriben 1500	X	X	29	Top ateşiyle
İki muhrip	Fransız	Takriben 1000	X	X	29	Top ateşiyle

Tahtelbahirler

E 15	İngiliz				3 Nisan 1331
E 2	İngiliz				14 Nisan 1331
Bir tahtelbahir	İngiliz				19 Nisan 1331
E 7	İngiliz				21 Ağustos 1331
E 20	İngiliz				22 Teşrini Sani 1331
Saphir	Fransız				2 Kanunu Sani 1331
Seyirse	Fransız				Şubat zarfında 1331
Joule	Fransız				18 Nisan 1331
Mariotte	Fransız				12 Temmuz 1331
Turkuaz (Müstecip onbaşı)	Fransız				18 Teşrini evvel 1331

Sefain-i saire

Bunlardan başka müteaddit mayın gemileri, nakliye sefaini dahi boğazın dâhil ve haricinde batırılmıştır.

Çanakkale seferi esnasında hasara uğrayan gemiler

İngiliz donanmasından “HMS Queen Elizabeth” dretnotu ile “HMS Agamemnon”, “Lord Nelson”, “Vengeance”, “Prince George”, “Albion” zırhlıları ve “İnfexible” dretnot kruvazörü “Amethyst” kruvazörü, Fransız filosundan “Suffren”, “Gaulois” zırhlıları mühim hasara duçar oldukları gibi her sınıftan sair sefain-i harbiye de az çok hasara uğramışlardır.

Bâlâdaki hesaplara nazaran Çanakkale’de İngilizler:

5 zırhlı

4 muhrip

5 tahtelbahir

Kayıp etmişlerdir ki bunların mecmû 75.000 ton eder.

Fransızlar ise

1 zırhlı

2 muhrip

5 tahtelbahir

Zayi etmişlerdir ki bunların da mecmû 16.000 tondur.

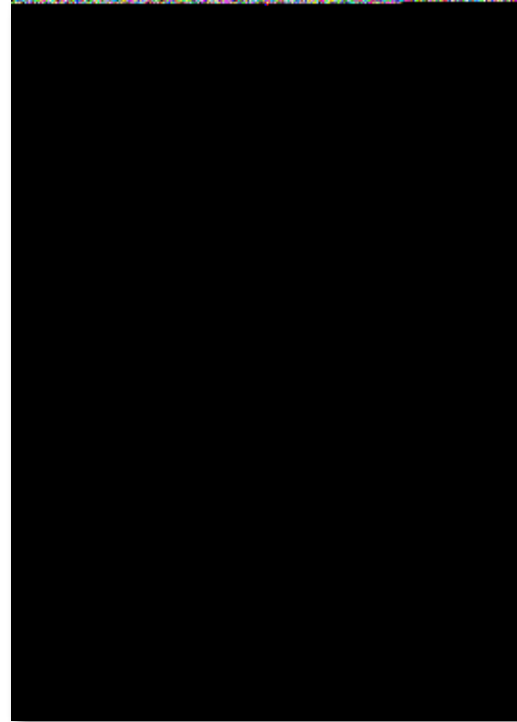
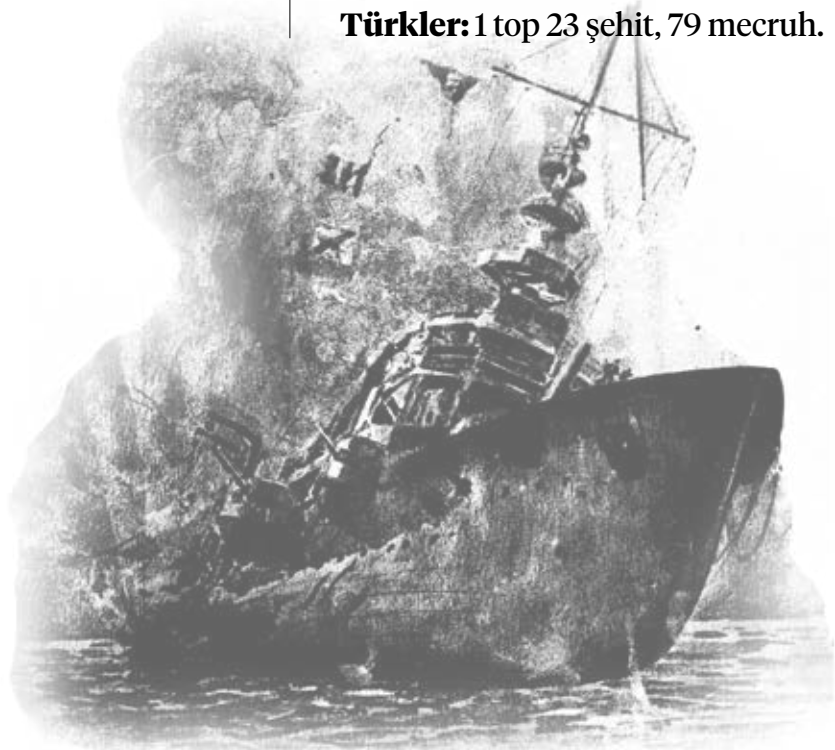
Her iki düşman filosunun mecmû zayıatı ise 91.000 tondur.

5-8 Mart muharebesinde tarafeyn zayıatı arasında mukayese

İngiliz ve Fransızlar: 110 toplu 42.000 tonluk 6 gemi-takriben 1000 telef, takriben 1000 mecruh.

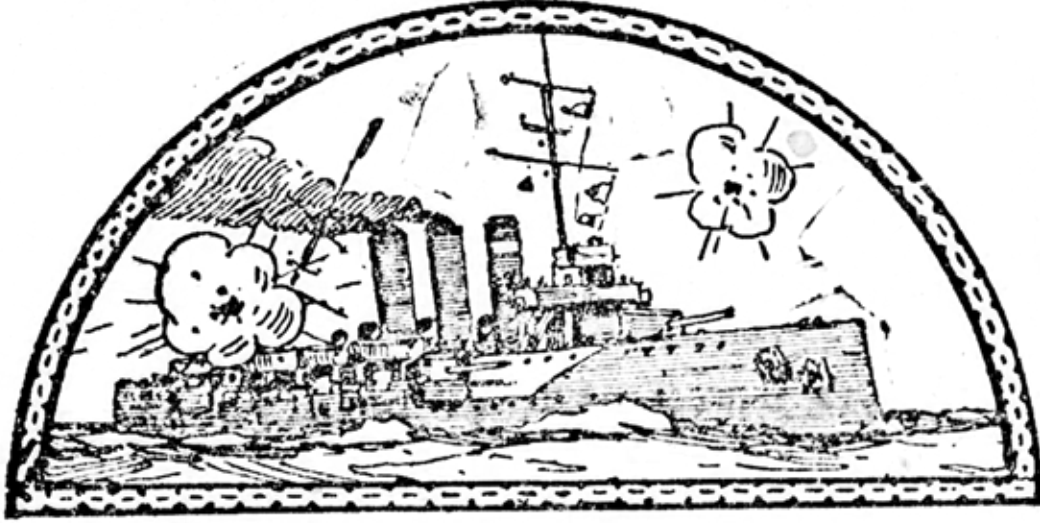
Türkler: 1 top 23 şehit, 79 mecruh.

دو نایب

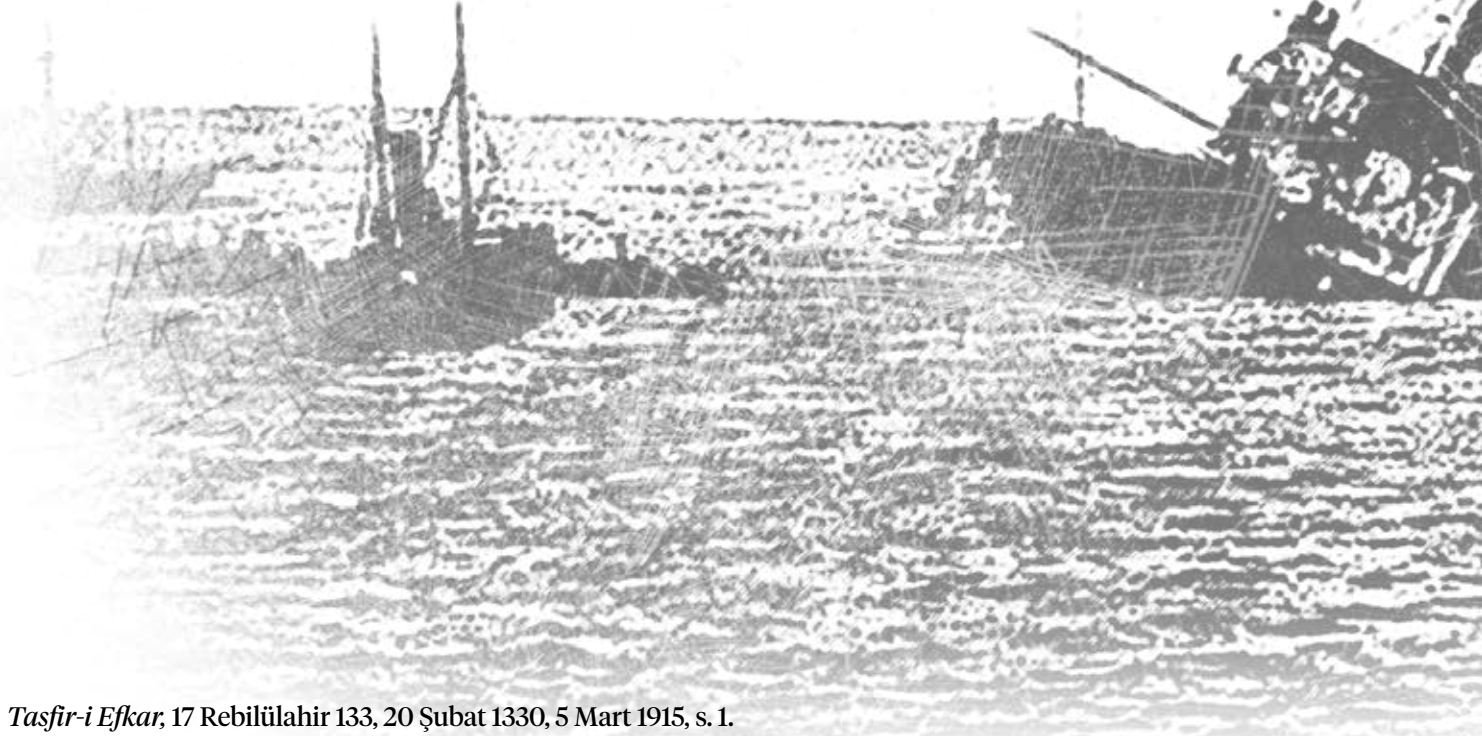
◆ Tasfir-i Efkâr

Çanakkale Bombardmanı Netayicinden

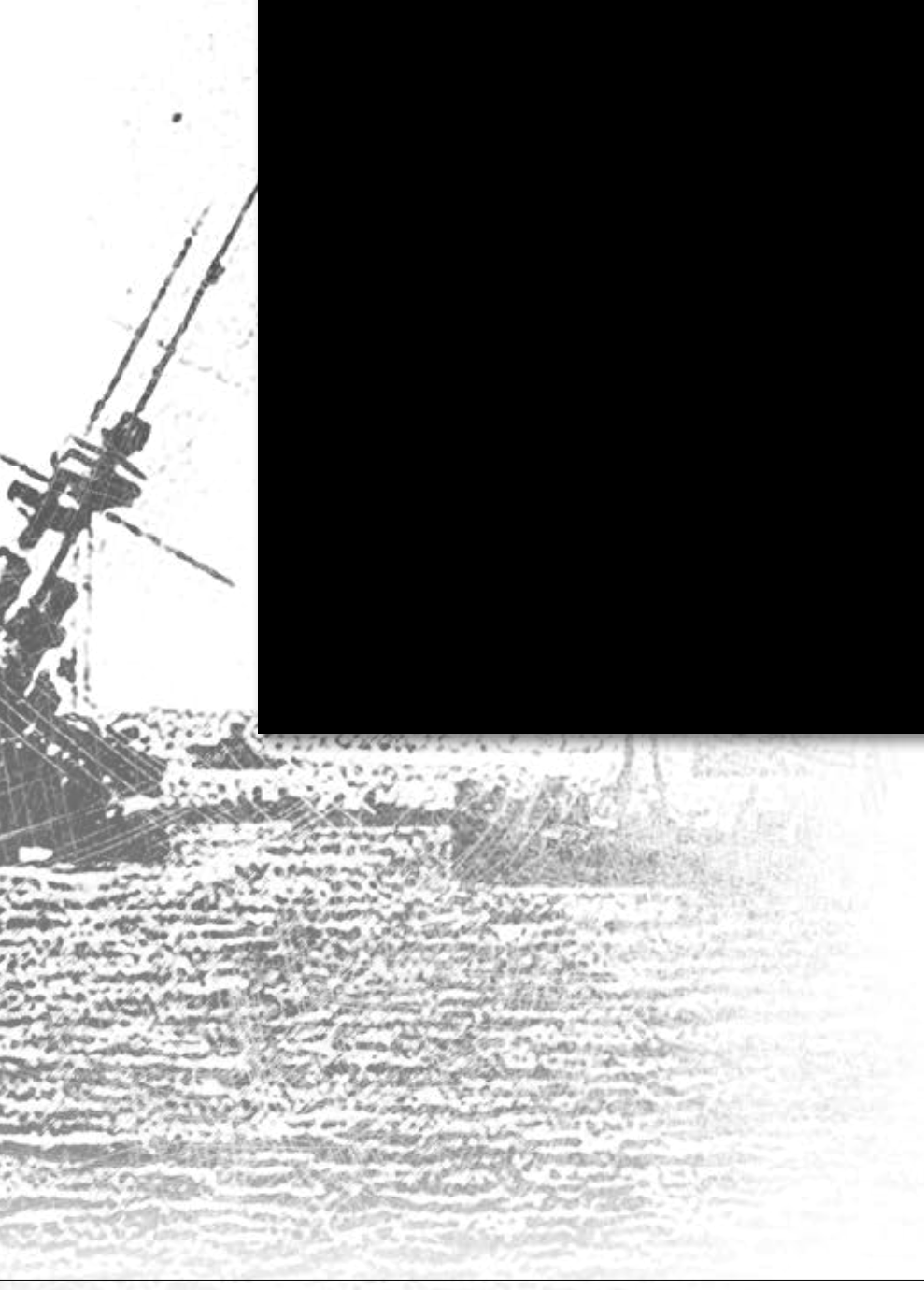
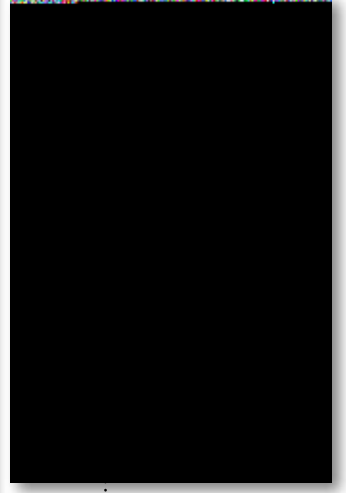
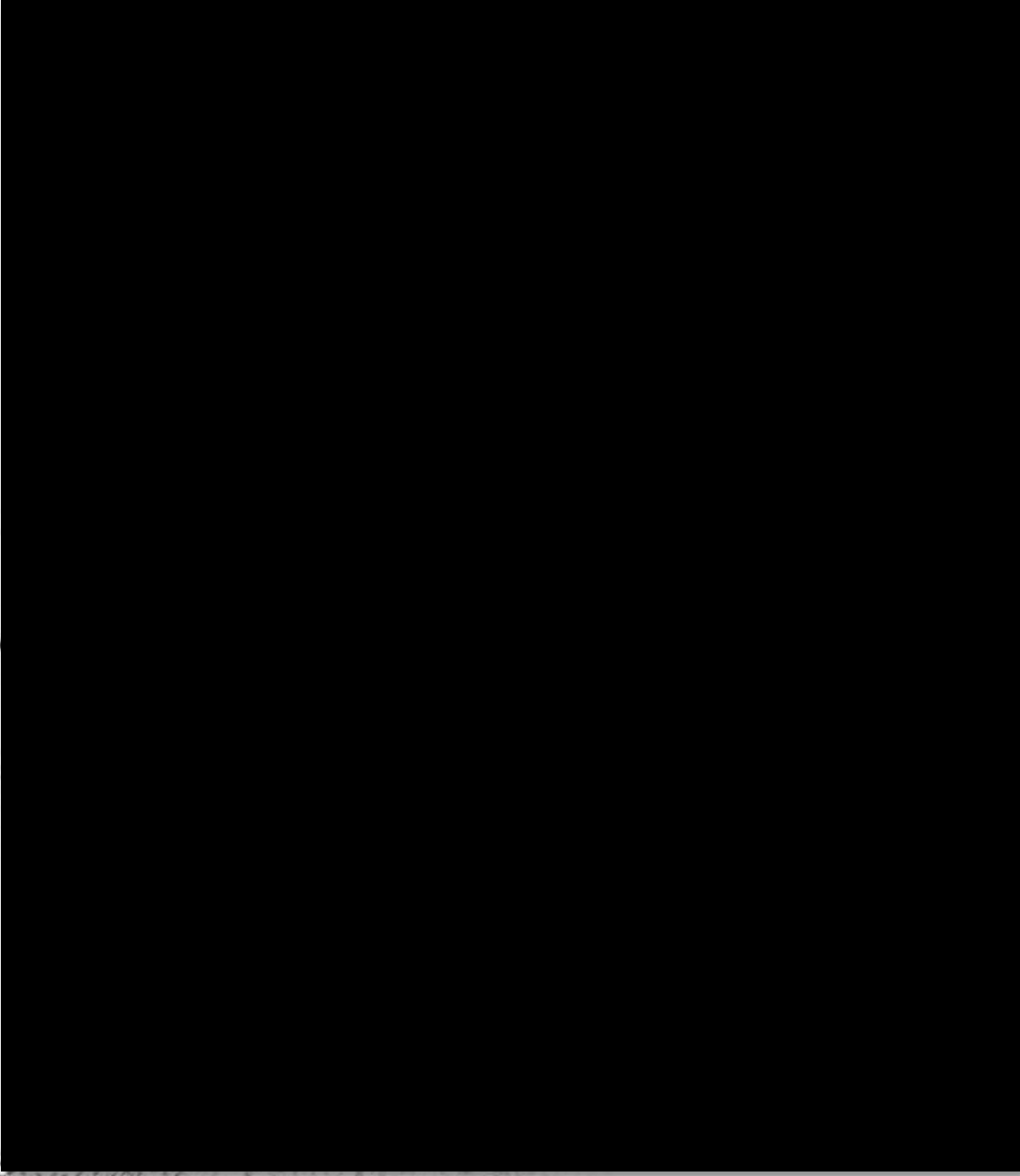

Çanakkale bombardmanı esnasında Osmanlı mermileri ile mühim surette hasarzedede olduğu ve Selanik limanına iltica eylediği tahakkuk eden İngiliz sefain-i harbiyesinden “Saphire/Safir” kuruvazörü.

“Geçenlerde Çanakkale’de yanan “Saphire/Safir” tahtelbahirinin, garip bir tesadüf eseri olarak hem namı bulunan bu İngiliz sefine-i harbiyesi “3050” tonilato cesametinde küçük bir zırhsız kuruvazör olup “23” mil sürate malik ve “12” adet “10” santimlik topla mücehhezdir. Hey’et-i umumiyesi itibariyle “Saphire/Safir” kuruvazörüne bizim “Hamidiye” kruvazörününün aynıdır denilebilir. Hatta yukarıdaki resme dikkatle bakılırsa “Hamidiye”ye müşahebeti göze çarpar.”

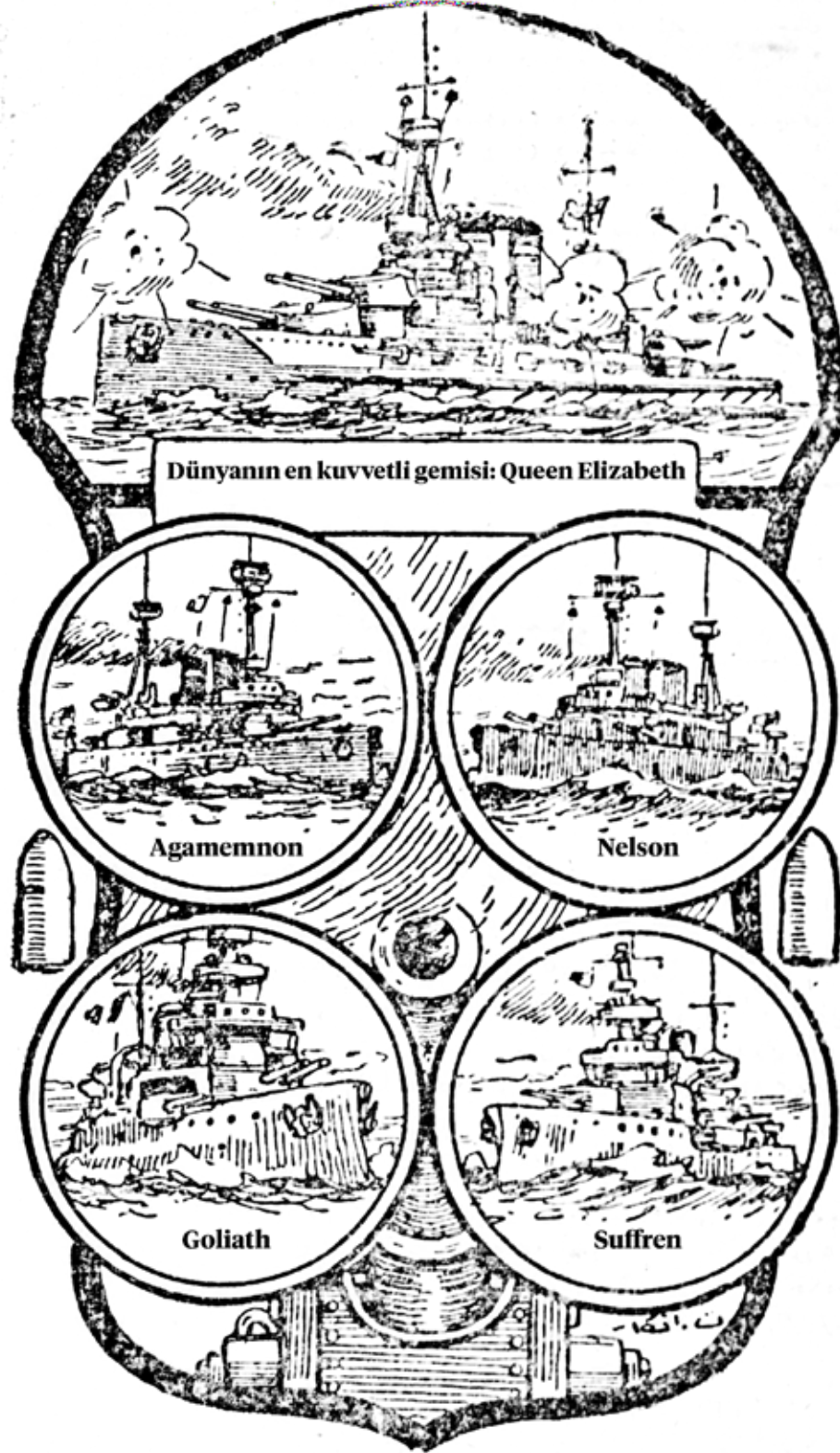

تَصْفِيرُ الْفِكَائِرِ

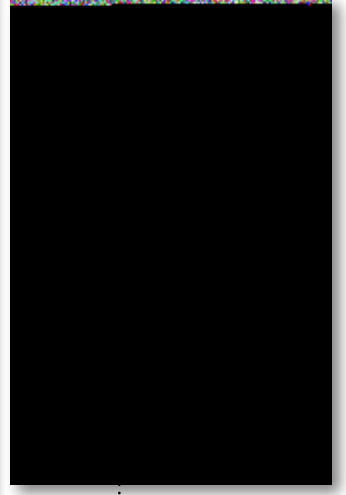
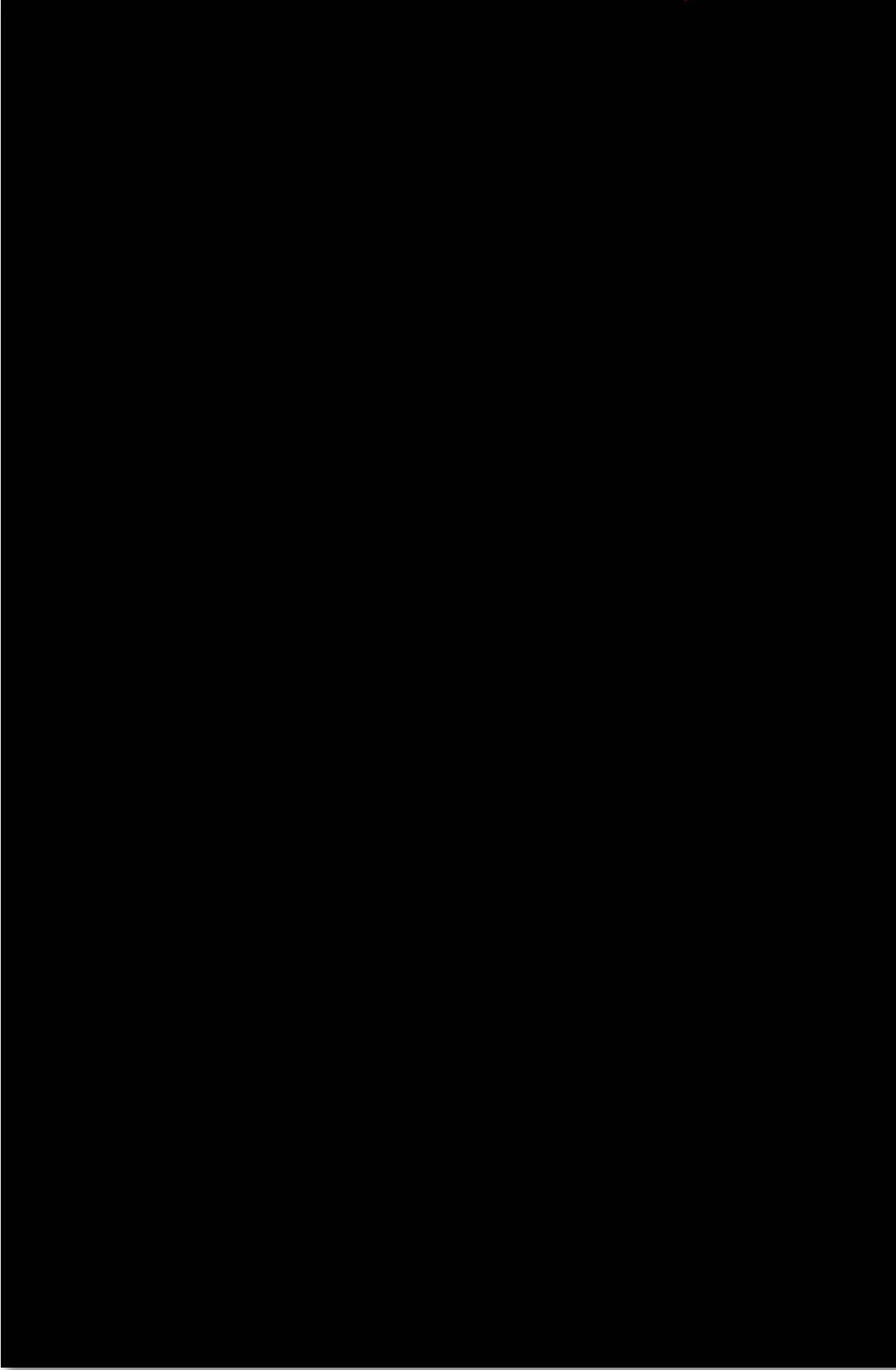
◆ Tasfir-i Efkâr

Ne Kadar Gemileri Hasara Uğradı?

Çanakkale Bombardımanı esnasında Fransız-İngiliz filosuna mensup olup bataryalarımızın ateşiyle hasara uğrattıkları tahakkuk eden gemilerden başlıcaları.

تَصْفِيرُ الْفِكَالِ

Tasfir-i Efkâr

Hasarзде Düşman Sefaini Esami

İngiliz Sefineleri

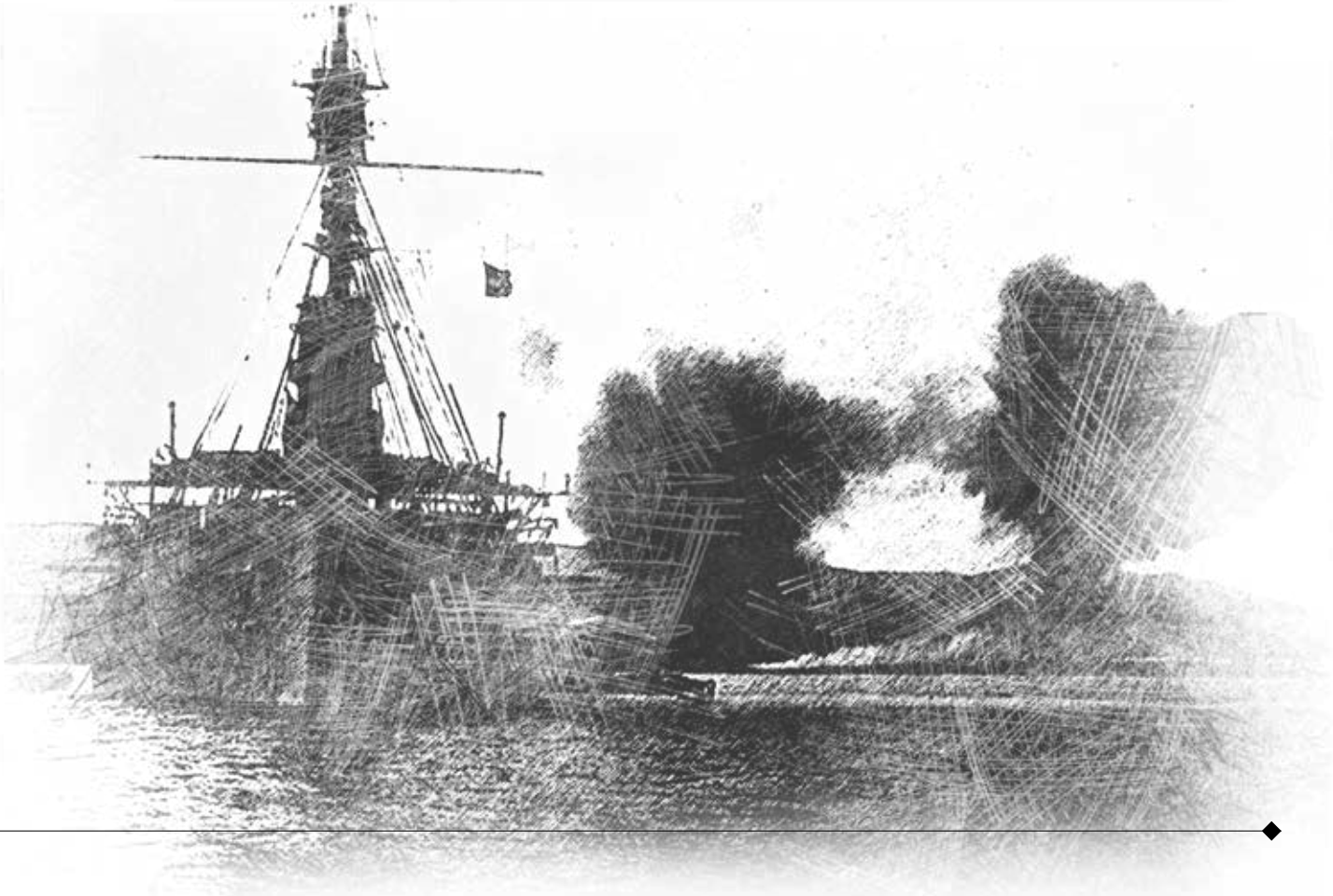
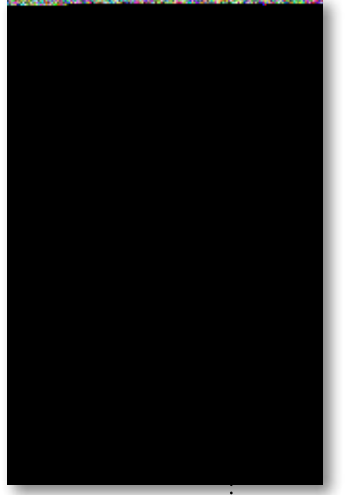
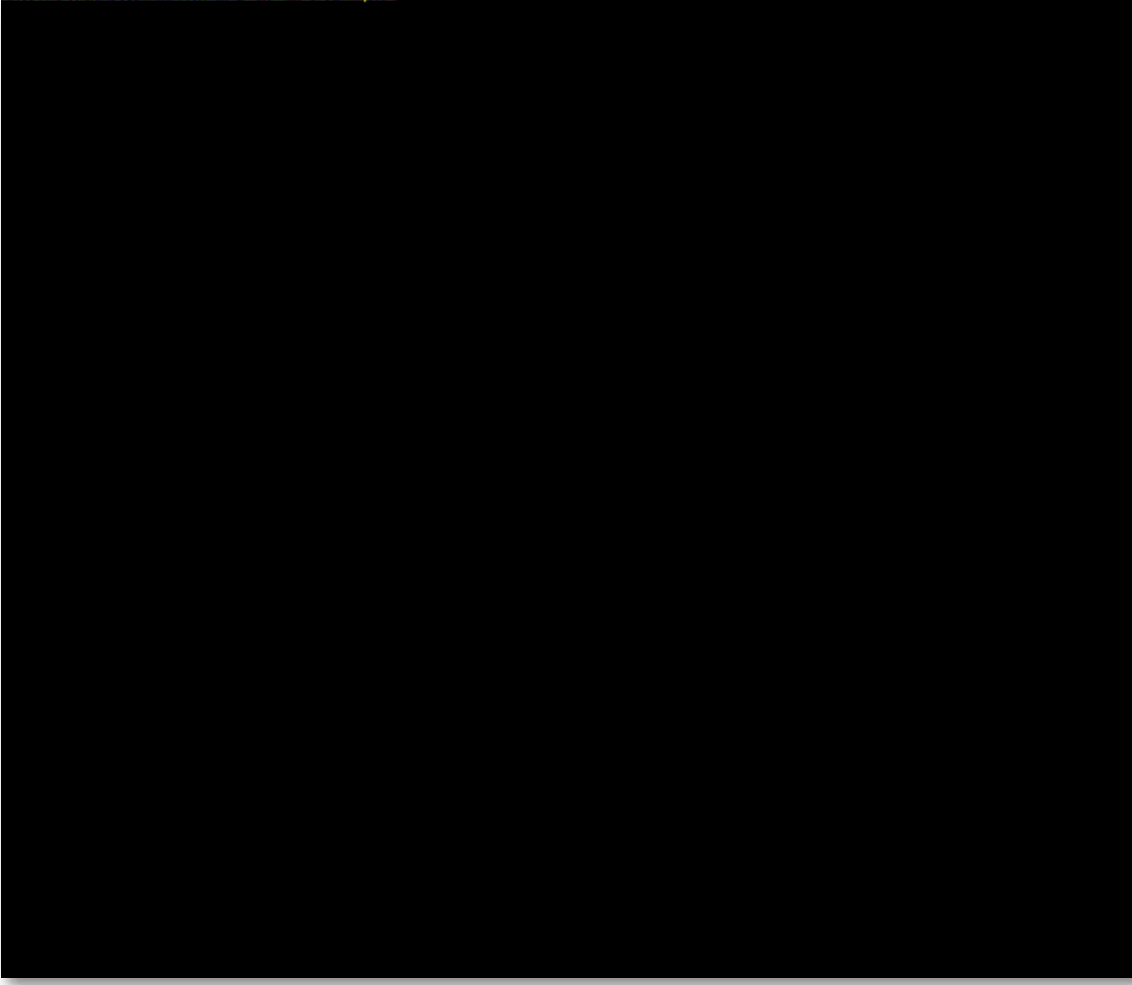
Esamisi (Adı)	Cesamet (Büyüklüğü)	Büyük Top	Mahall-i Hasarı (Hasara Uğradığı Yer)
Queen Elizabeth	28,500	5 adet 38 santimetrelik	Muarız Körfezi
Agamemnon	16,750	14 adet 30 santimetrelik ve 23'lük	Çanakkale
Nelson	16,750	14 adet 30 santimetrelik ve 23'lük	Çanakkale
Triumph	12,000	4 adet 25 santimetrelik ve 14 adet 19'lük	İzmir
Dublin	5,300	8 adet 15 santimetrelik mutavassıt	Çanakkale
Sapphire	3,050	12 adet 10 santimetrelik mutavassıt	Çanakkale

İngiliz Sefineleri

Esamisi	Cesamet	Büyük Top	Mahall-i Hasarı
Suffren	12,730	4 adet 30'lük 10 adet 16'lük	Çanakkale
Gaulois	11,300	14 adet 30'lük 30 adet 14'lük	Çanakkale
Jauréguiberry	11,900	2 adet 30'lük 2 adet 27'lük	Çanakkale
Amiral - Charlemagne	4,800	2 adet 19'lük 6 adet 14'lük	Dedeğaç'ta karaya oturdu.

Bunların haricinde sefain-i harbiyemiz tarafından iki büyük düşman zırhlısının torpillendiği ve gerek Çanakkale'de, gerek İzmir'de 5-6 kadar torpil gemisi batırıldığı da Karargâh-ı Umumî tarafından Tebligat-ı Resmîye ile bildirildiği de şüphesiz kârî'lerimizce derhâtır olunur.

تصنيف الأثر

Yeni Mecmua

Kuva-yi Bahriyye-i İ'tilâfiyye'nin Çanakkale'de Uğradığı Zâyiât-ı Bahriyye (İtilaf Devletleri Deniz Kuvvetlerinin Çanakkale'de Verdiği Kayıplar)

İngiliz:

İsim	Ton	Tarih-i Garkı	Eslihası
İrrezistible	15000	18/3/1915	4-12 pusluk, 12-6 pusluk, 16-12 librelik, 2-3 librelik
Ocean	12950	18/3/1915	4-12 pusluk, 12-6 pusluk, 10-12 librelik, 2-3 librelik
Triumph	11800	18/3/1915	4-10 pusluk, 14-7,5 pusluk, 14-14 librelik, 4-6 librelik
Majestic	14900	27/5/1915	4-12 pusluk, 12-6 pusluk, 16-12 librelik, 4-3 librelik
Golayz (Goliath)	12900	13/5/1915	4-12 pusluk, 12-6 pusluk, 10-12 librelik, 6-3 librelik

600 tonluk ismi meçhul en yeni torpido.

Tahtelbahirler:

İsim	Ton	Tarih-i Garkı	Eslihası	Cinsi
E10	730	16/4/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.
AE2	800	28/4/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.
E10	730	2/5/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.
E2	730	19/8/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.
E7	730	4/9/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.
E?	730	3/9/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.
E20	730	5/11/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.
E14	730	31/1/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.
E82	730	31/1/1915	Eslihası meçhuldur.	En yeni tahtelbahirlerdendir.

Fransız:

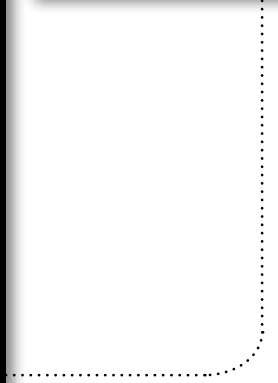
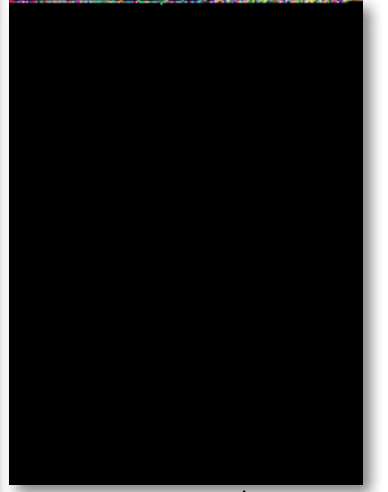
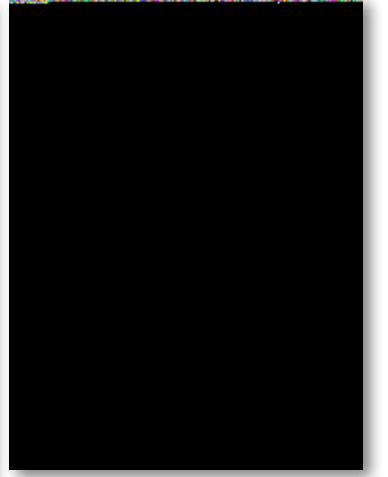
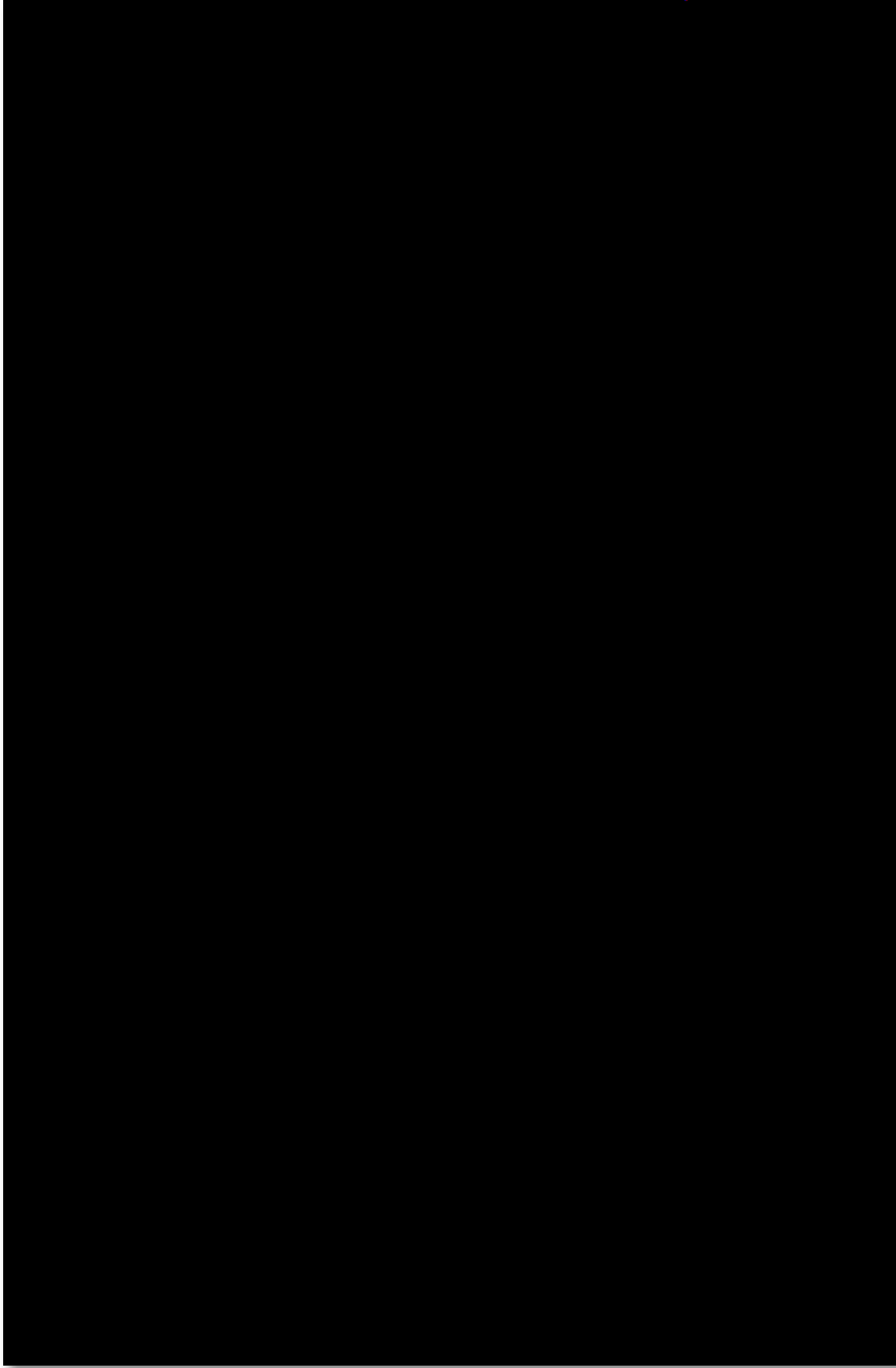
Zırhlı:

İsim	Ton	Tarih-i Garkı
Buve [Bouvet]	12030	18/03/1915

Tahtelbahir:

İsim	Ton	Tarih-i Garkı
Safir [Saphir]	390	15/11/1915
Maryot [Mariotte]	530	26/7/1915
Turkuvaz [Turquoise] ¹	590	31/10/1915

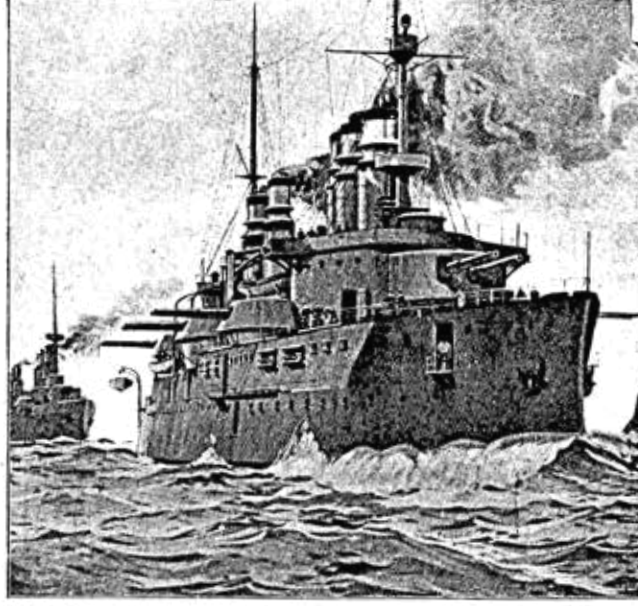
¹ Müstecib Onbaşı namında bir askerin nişanıyla avlanmıştır.

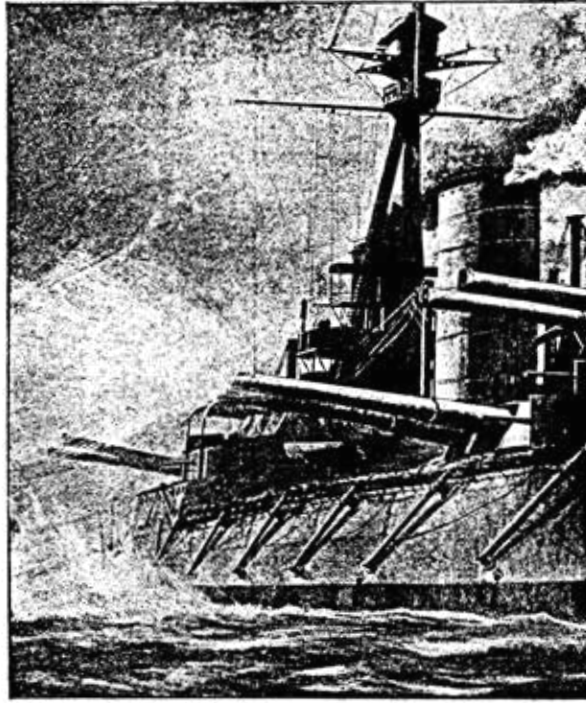
◆ Servet-i Fünûn

Çanakkale Boğazına Gömülen Düşman Gemileri

1915 yılının Nisan ayı ortalarına doğru, Çanakkale Cephesi'nde kaydedilen gelişmeler ana gündem konularından biri haline gelmişti. Gazete ve dergilerin bütün sayfalarını Cepheden gelen haberler dolduruyordu. Dönemin önemli süreli yayınlarından haftalık Servet-i Fünun gazetesi, 2 Nisan 1331 (15 Nisan 1915) tarihli 1245'inci sayısında Çanakkale'de batırılan düşman gemilerinin fotoğraflarına yer veriyordu.

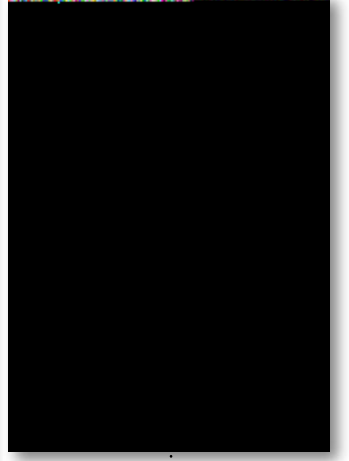
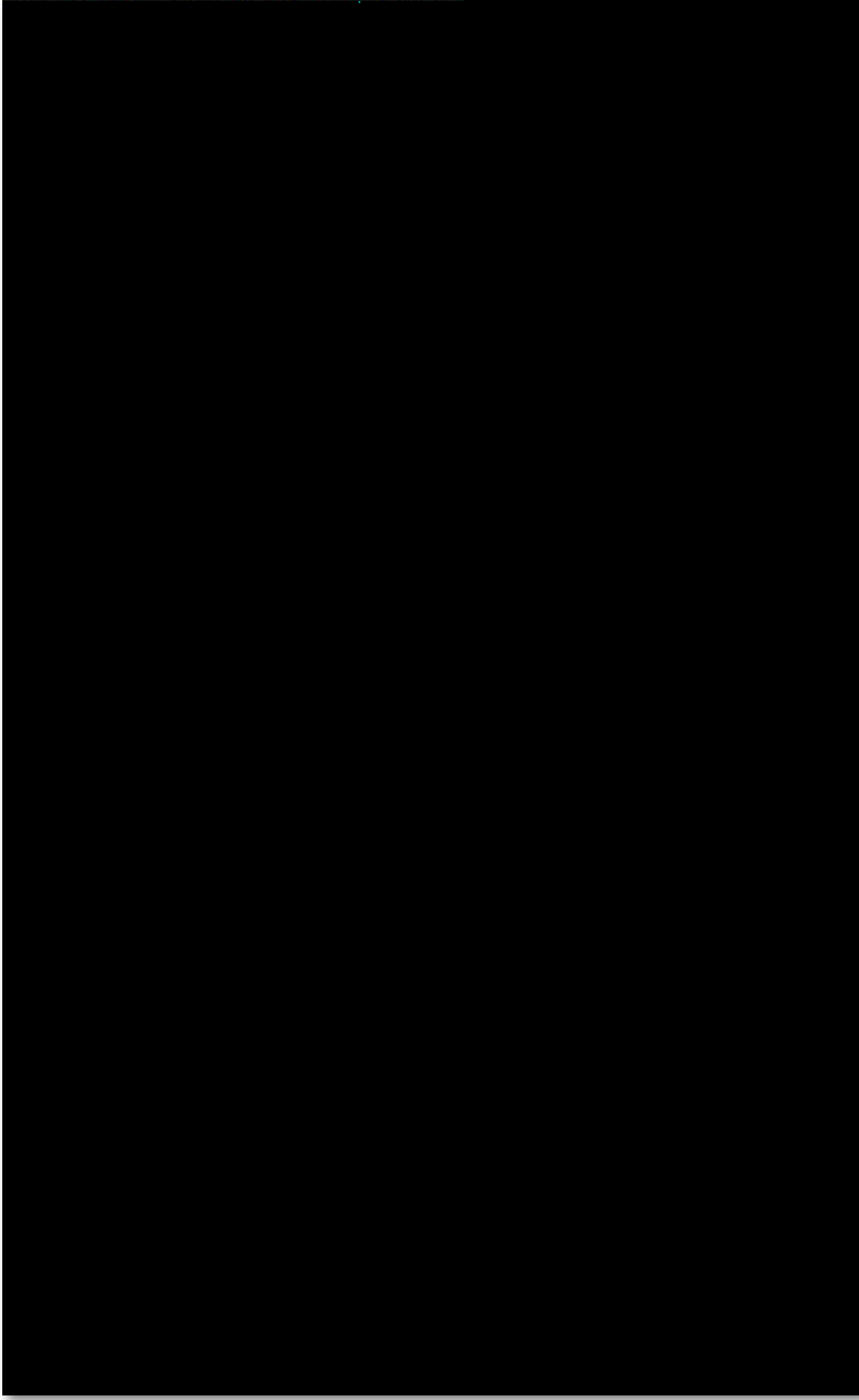

“Fransızların Çanakkale taarruzunda azim hasara uğrayıp âhiren batmış olduğu ve garkının düşmanlar tarafından gizlendiği bildirilmiş olan Suffren Zırhlısı.”

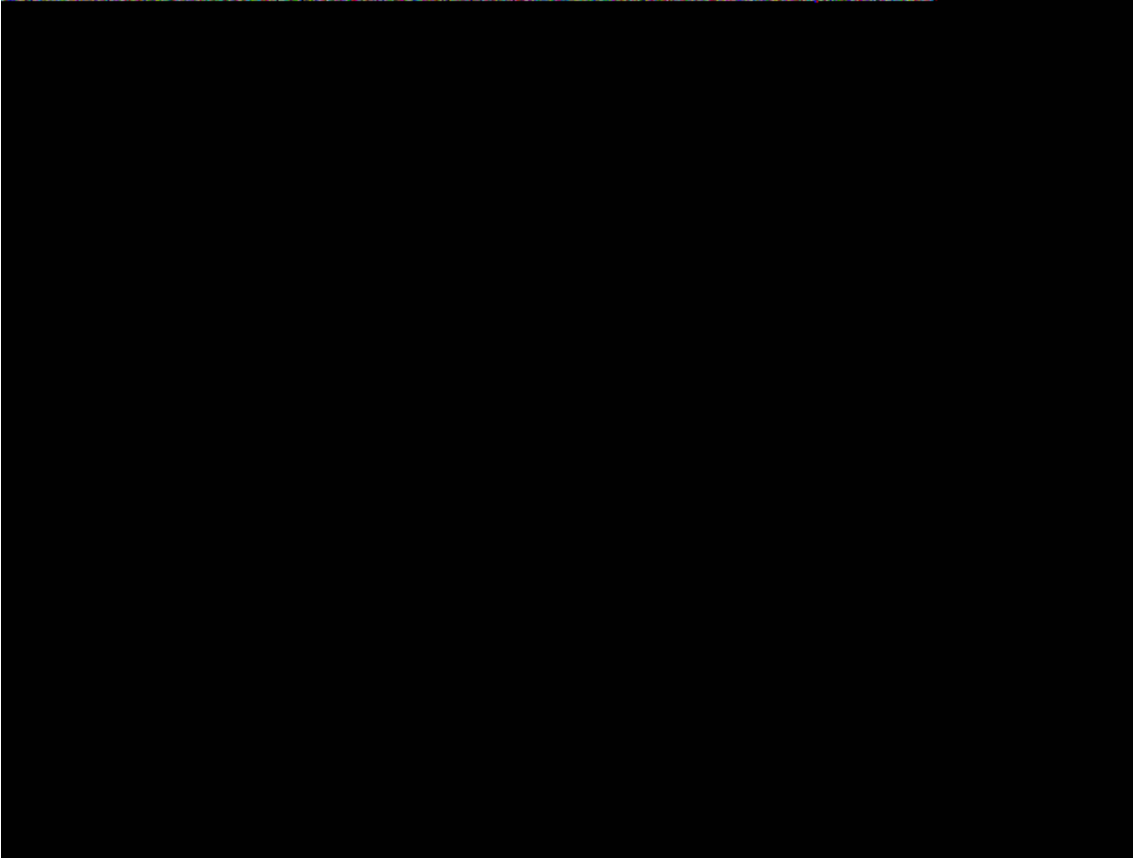

“Çanakkale Boğazında sancak topları suya batacak ve yan yatıp harekete bîmecal kalacak derecede hasara uğrayan ve batmış olduğu tahakkuk eden İngiliz Irresistible zırhlısı.”

◆ Sultanhisar Torpidobotu'nun Başarıları

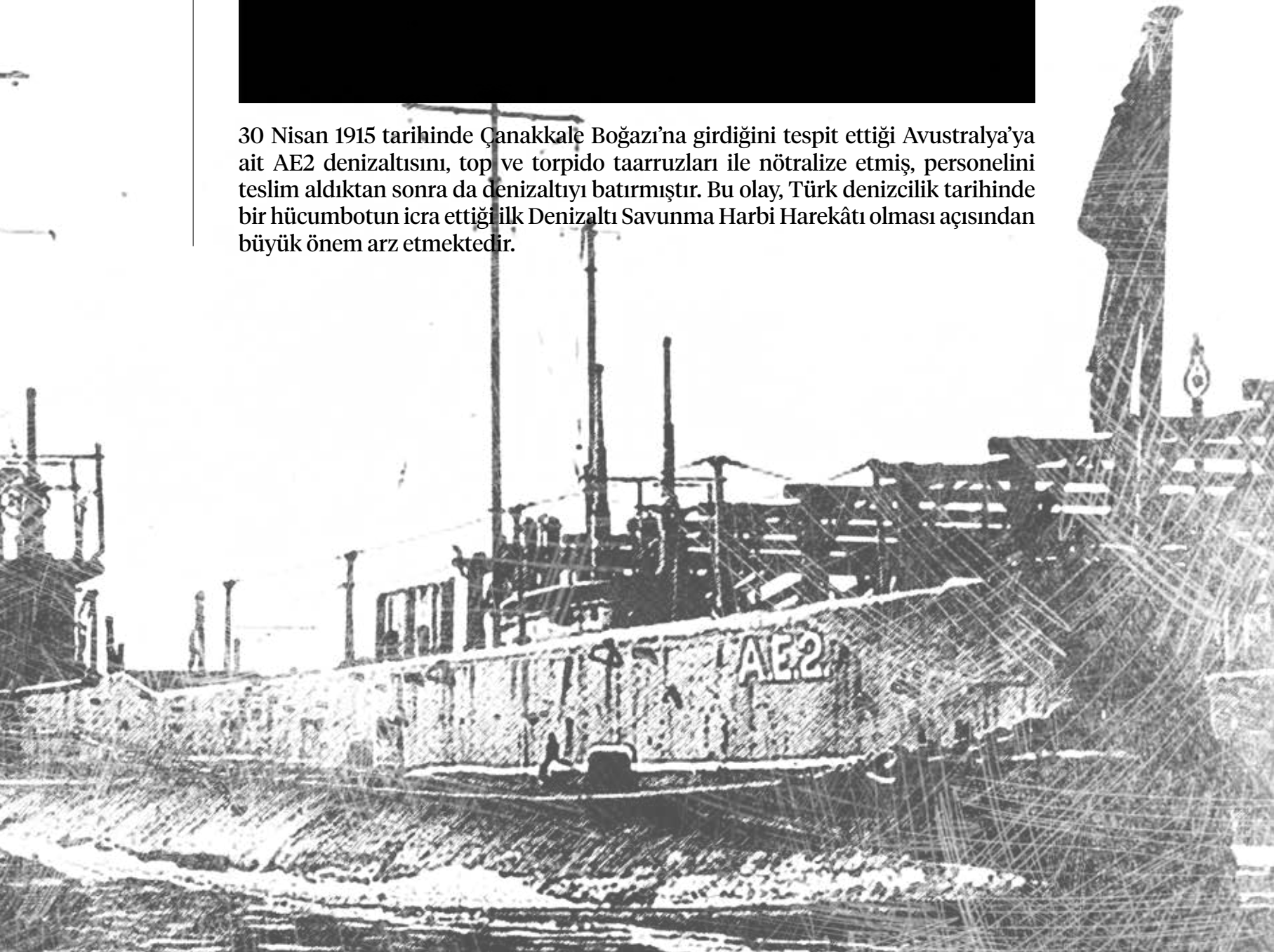
Çanakkale Savaşı'nda en büyük kahramanlıklara imza atan Osmanlı deniz unsurlarından birisi de Sultanhisar Torpidobotu'dur. Çanakkale Savaşı deniz harekâtlarında Boğaz'da devriye görevi yapmıştır. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğu'na subay ve danışman olarak hizmet eden Alman general Otto Liman von Sanders'in Eceabat ile Gelibolu arasında günlük seyahatlerini sağlamıştır. 29 Nisan 1915 tarihinde Marmara Denizi'nin batı sahilini takip ederek İstanbul'a dönmesi için emir alan Yüzbaşı Ali Rıza Bey komutasındaki Sultanhisar, seferine devam ederken muhtemel düşman denizaltı varlığı yönünde gelen raporlara istinaden rotasını doğuya çevirmiştir.

◆ Avustralya denizaltısını batırması

30 Nisan 1915 tarihinde Çanakkale Boğazı'na girdiğini tespit ettiği Avustralya'ya ait AE2 denizaltısını, top ve torpido taarruzları ile nötralize etmiş, personelini teslim aldıktan sonra da denizaltıyı batırmıştır. Bu olay, Türk denizcilik tarihinde bir hücum botun icra ettiği ilk Denizaltı Savunma Harbi Harekâtı olması açısından büyük önem arz etmektedir.

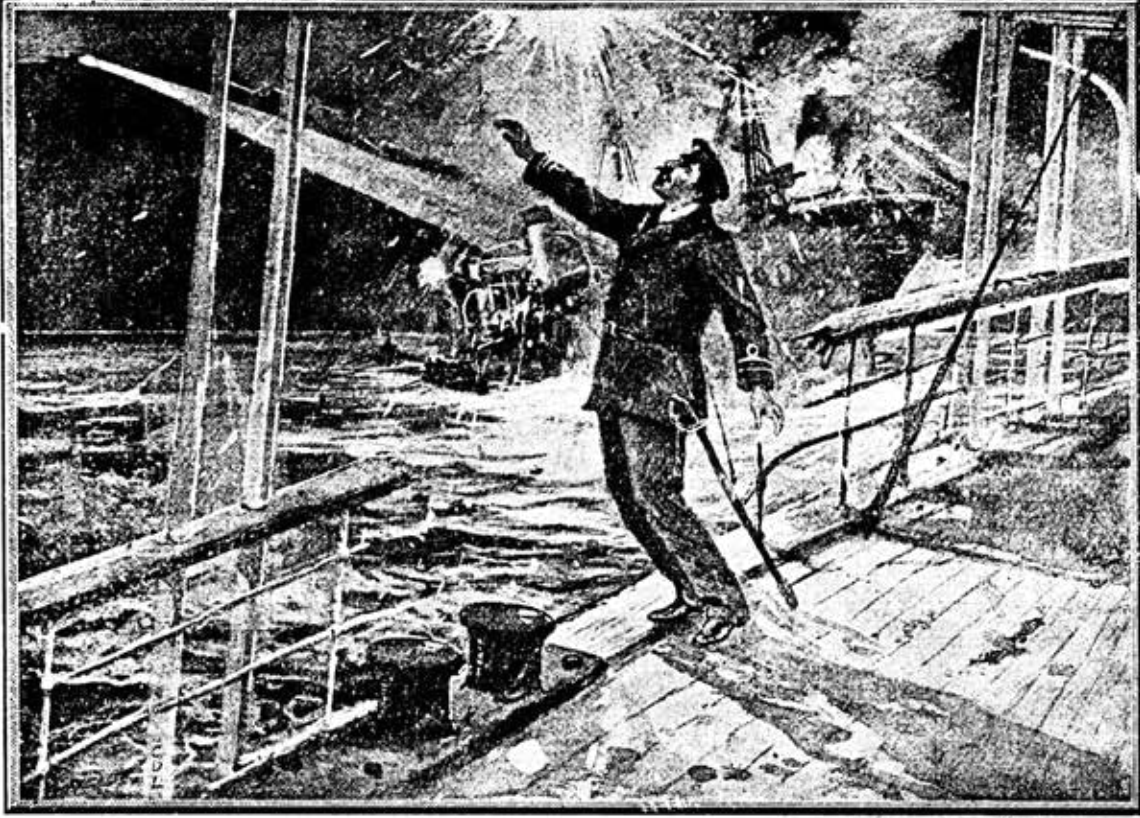

◆ Donanma

Hadisat

Denizden Karaya, Karadan Denize Savaş

Düşman deniz kuvvetleri, aylarca süren bombardımanlarla Çanakkale Boğazı'nı geçmeye çalışıyordu. Osmanlı ve müttefik birlikleri ise, hem denizden hem de karadan bu saldırılara karşılık veriyordu. Cepheden sıcak haberler veren Donanma dergisi, 27 Mayıs 1915 tarihli nüshasında, sahil bataryalarının dehşetli ve etkili ateşleriyle sulara gömülerek perişan olan düşman kuvvetlerini anlatıyor.

Hadisat: Çanakkale'de torpil toplamaya gelen taharri gemileri sahil bataryalarımızın müthiş ve müessir ateşleriyle gark ve perişan olurken.

۱۱۶۲۵۰
لا و نه حنا

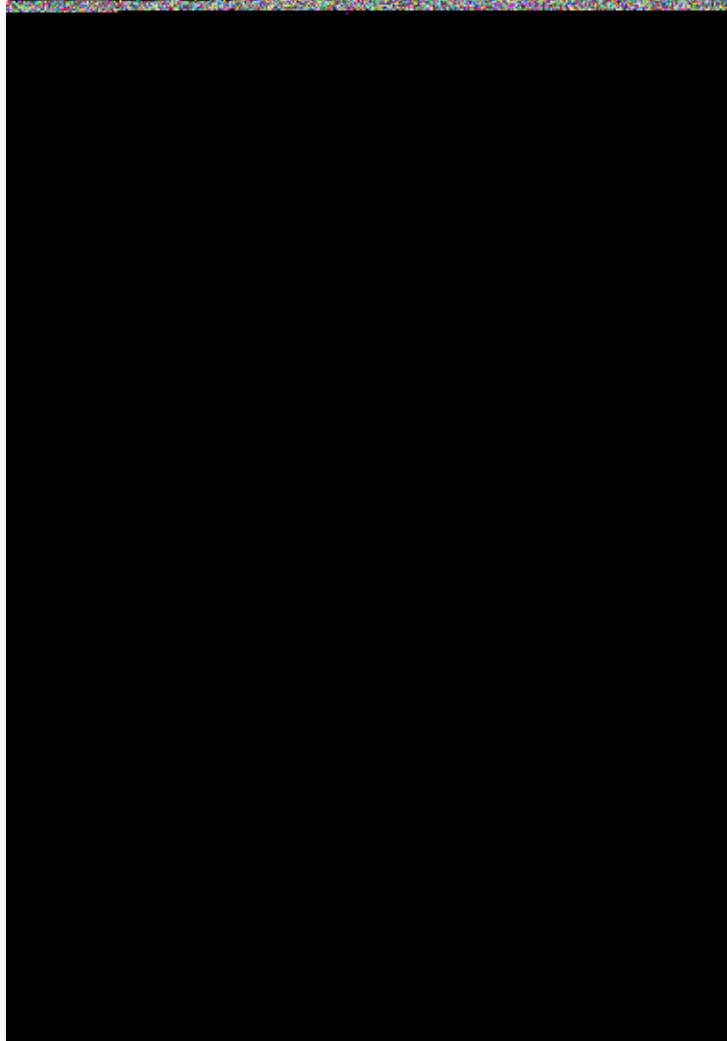
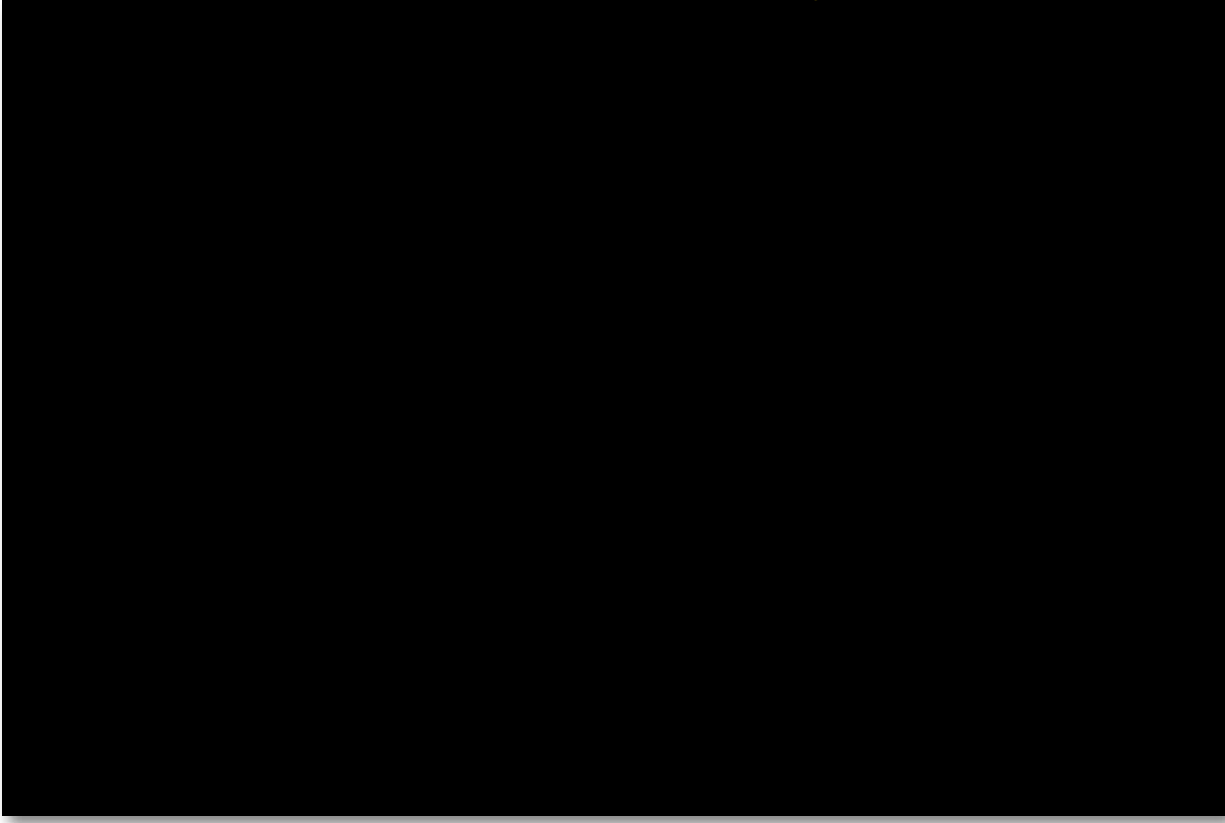

◆ Harp Mecmuası

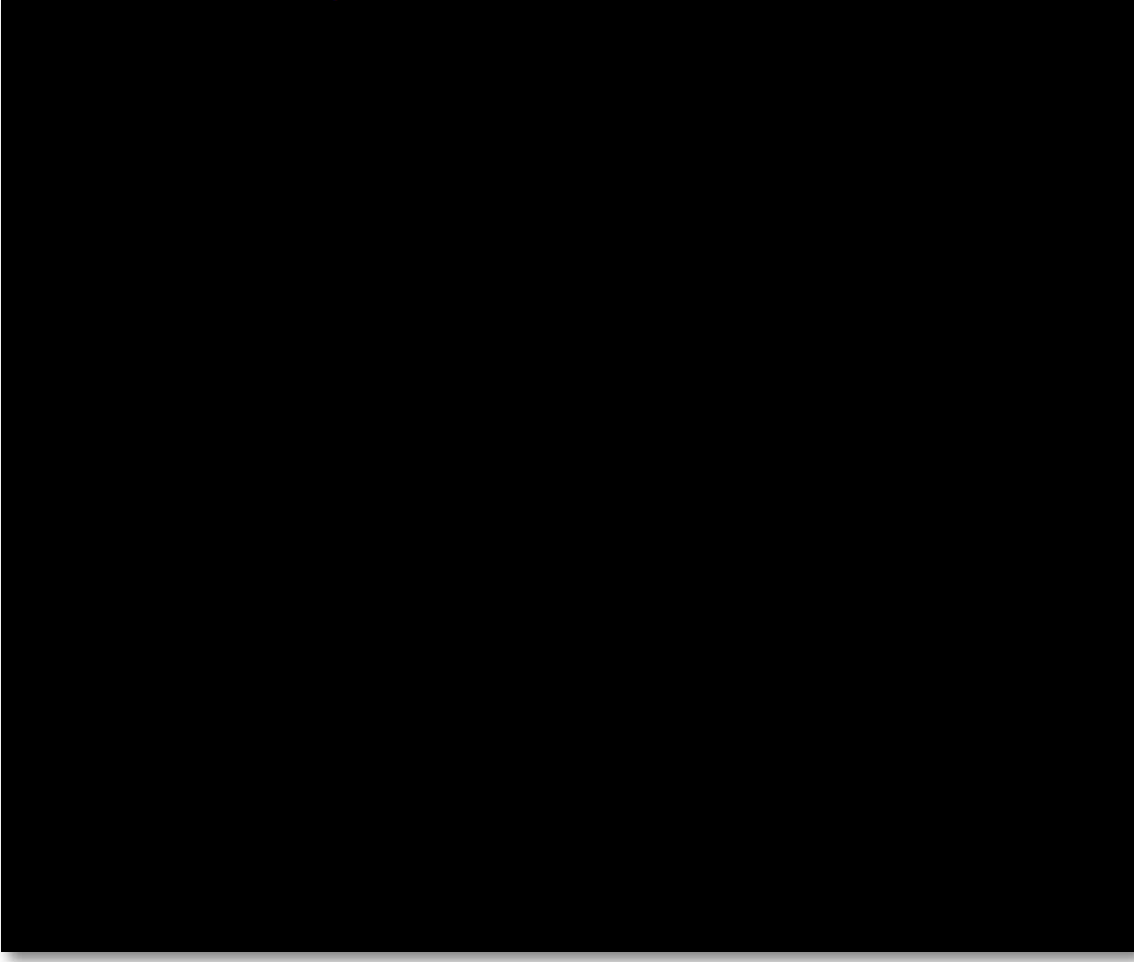

Kafkas ve Çanakkale harp cephelerinde alınan üsera kâfilelerinden.

حرب مجموعتی

◆ Harp Mecmuası

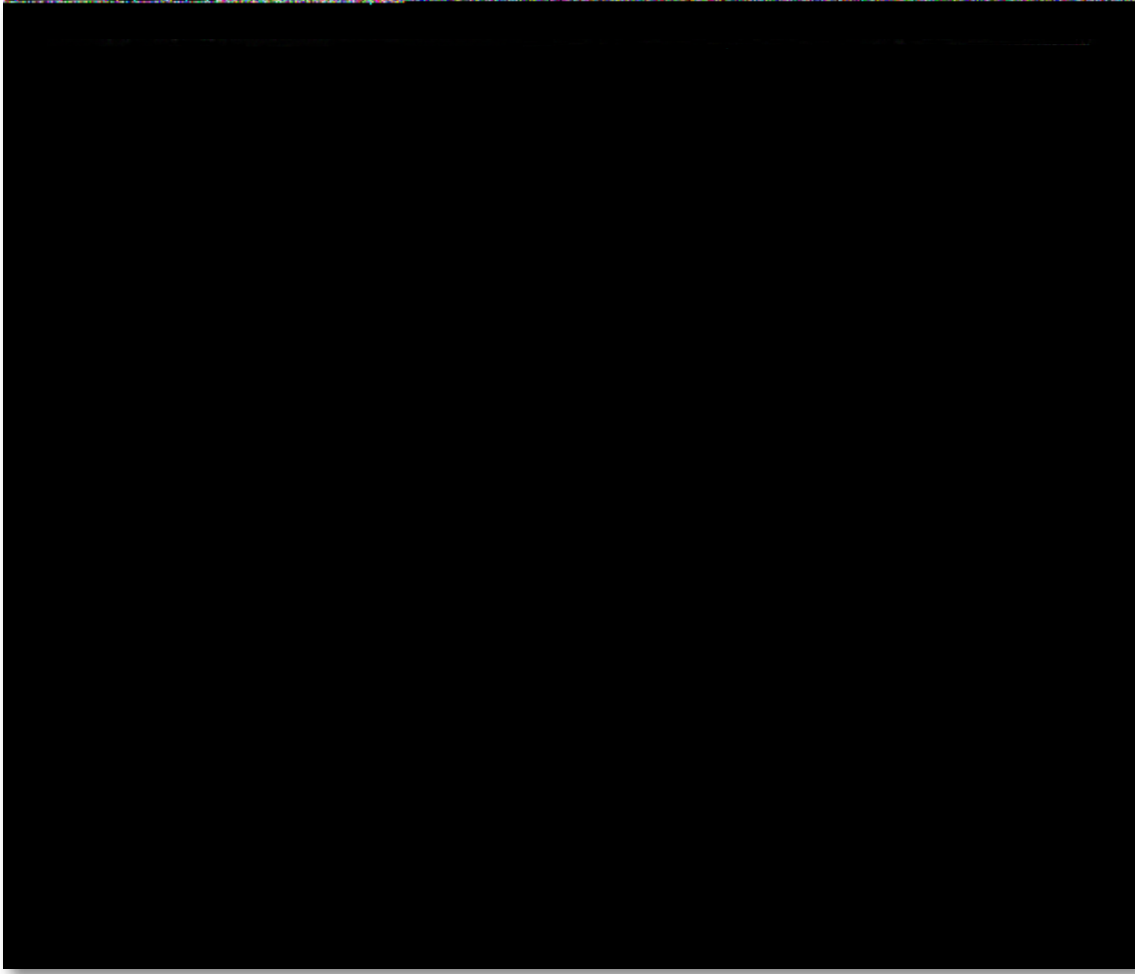

“Çanakkale Murahebesi menâkıbından.”

“Seddülbahir’de telgraf malzemesini taşıyan İngiliz telgraf arabasının muvaffak topçu mermilerimiz altında paralanması.”

“Sağ kalan iki hayvanı kurtarıp ateşimizden firara muvaffak oldukları için bu iki İngiliz’e harp madalyası layık görülmüş, bu firarı büyük bir muvaffakiyet sayan İngilizler bu levhayı gazetelerine basmışlardı.”

◆ Harp Mecmuası

“Çanakkale Muharebesi menâkıbından.”

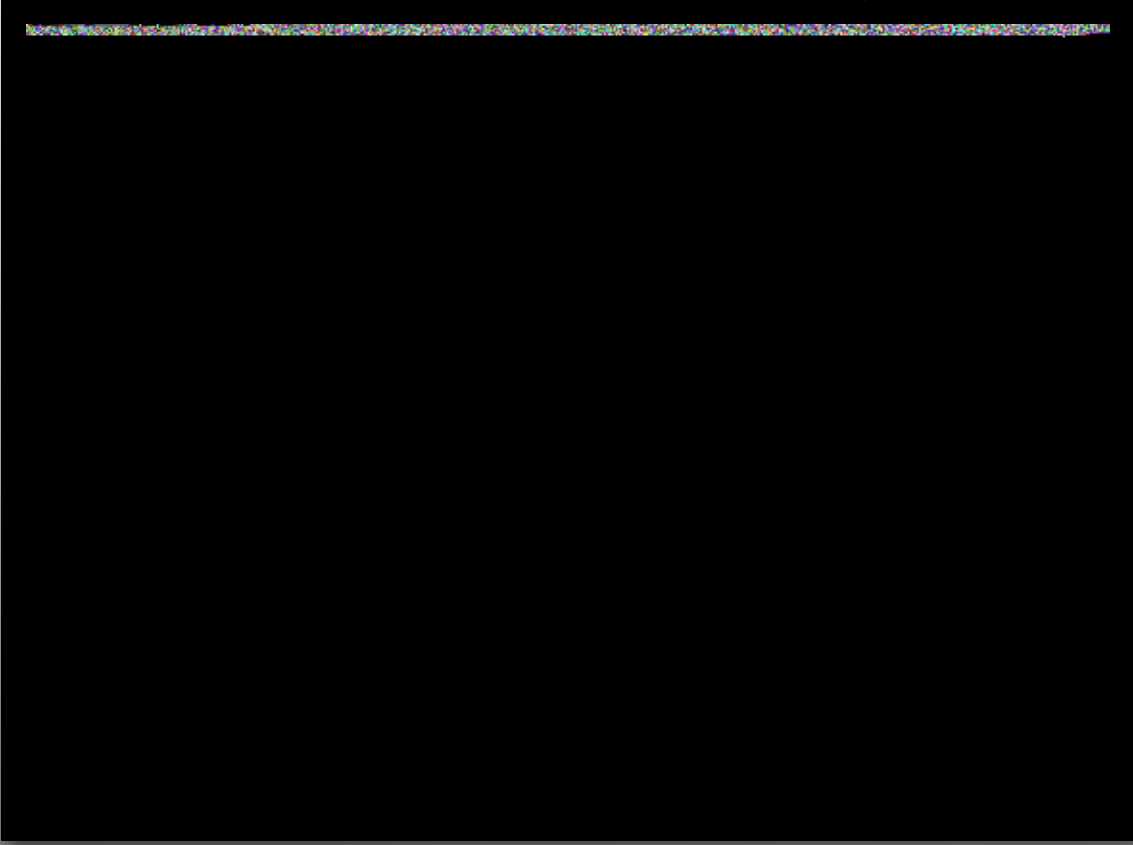
“Çanakkale’de batırdığımız “Safire” tahtelbahrinin mühendisi olup zabitlerimizden birinin denize atıldığı halde kurtaramadığı mühendis Bone’nin esir arkadaşları ve papaz huzuriyle cenaze merasimi...”

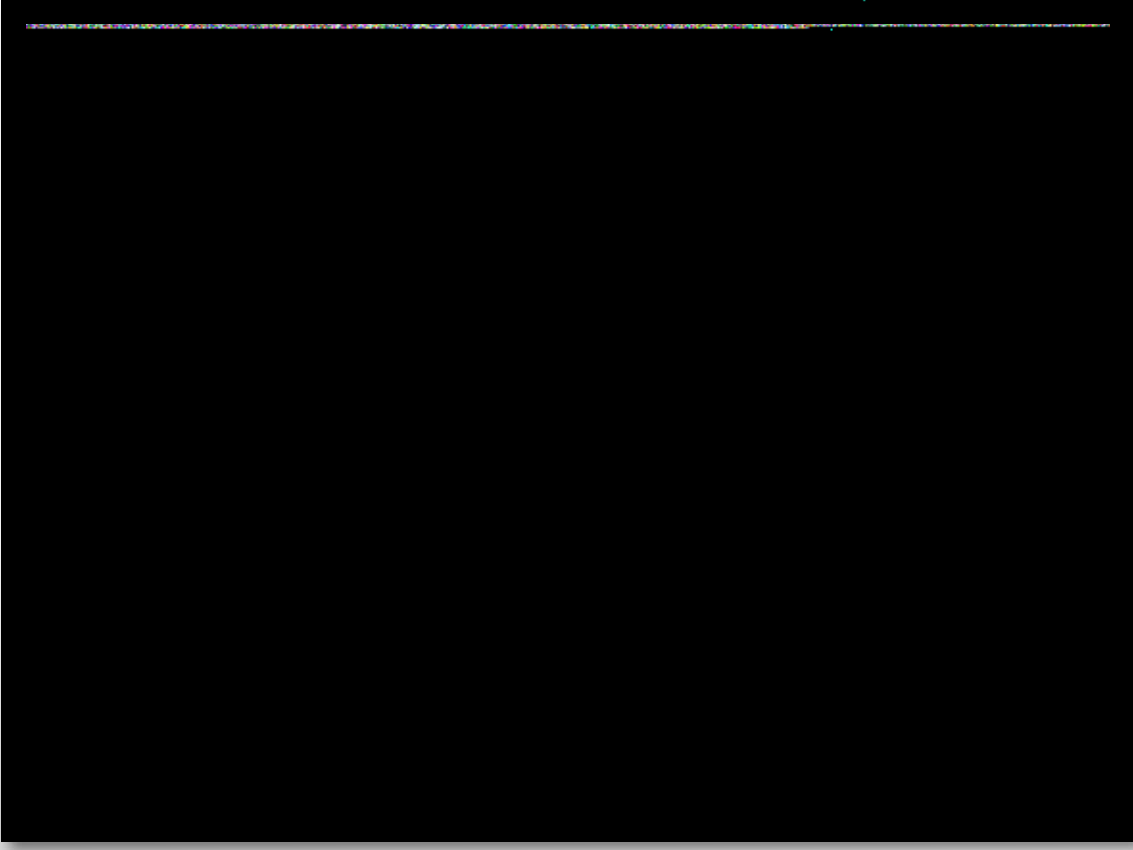
“Düşmanlarımızla aramızda medeniyet mukayesesi.”

◆ İtilaf Kuvvetlerine ait laytelerde ölü ve yaralılar

“4 hafta zorlu ve korkunç bir çalışma... Ateş hattından yaklaşık yarım mil uzakta demir atıyoruz –etrafımızda patlayan silahlar gemiyi sarsıyor ve her başladığında beni korkutuyor– korkunç bir yer Gelibolu, korkunç ve berbat... çalışma korkunç –ama bize çok ihtiyaç duyuluyor... Ölene kadar bu son altı haftayı asla unutamam.”

Hemşire Charlotte Le Gallais, Yeni Zelanda Ordusu Hemşirelik Servisi, HS Maheno

Fransız zırhlısı Bove'nin (Bouvet) Osmanlı bataryası tarafından suret-i garkı
(kartpostal).

◆ TÜRK BASININDA ÇANAKKALE MUHAREBELERİ

Uluslararası Basından Alıntılar

Tanin

Çanakkale Hakkında

Bugün Çanakkale Boğazı'na düşman filosu tarafından taarruz vukubulmadığını menba-ı resmîyeden aldığımız malumata atfen beyan eyleriz.

Çanakkale Bombardımanı İngiltere'nin En Büyük Hatası

Viyana, 28 Şubat (M. A.) – (Reichspost) gazetesi diyor ki: İngiltere Donanması'nın Çanakkale Boğazı bombardımanına iştirak etmesi, harb-i hazırda yapılan hataların büyüğüdür. Hakikat-i halde kahraman Osmanlı topçuları boğazları müdafaa ederken aynı zamanda İngiliz menafiini de müdafaa etmiş oluyorlar.

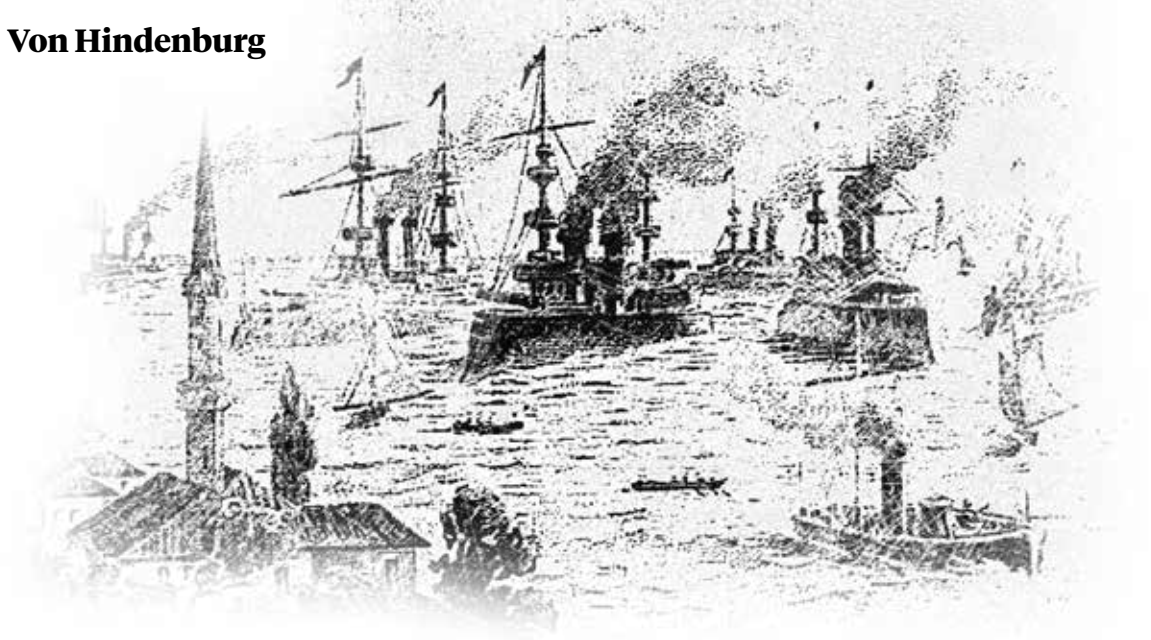
Türk-Alman Meveddeti – Von Hindenburg'un Teşekkürü

Birinci Kolordu Nakliye Taburu zabitan ve efradı tarafından Müşir Von Hindenburg cenablarına irsal olunan hediyeye mukabil müşarünileyhden varid olan cevab suretidir:

Birinci Kolordu Nakliye Taburu zabitan ve efradı bana ve erkân-ı harbiyeme bir sandık sigara göndermekle bizleri fevkalâde memnun kıldılar. Buna iştirak eden zevatın hey'et-i umumiyesine teşekkürat-ı kalbiyemi beyan eylerim. İşbu hediye benim için müttefikimiz cesur Osmanlı ordusunda ne derece uhuvvetkarâne düşünöldüğümüzün bir delilidir.

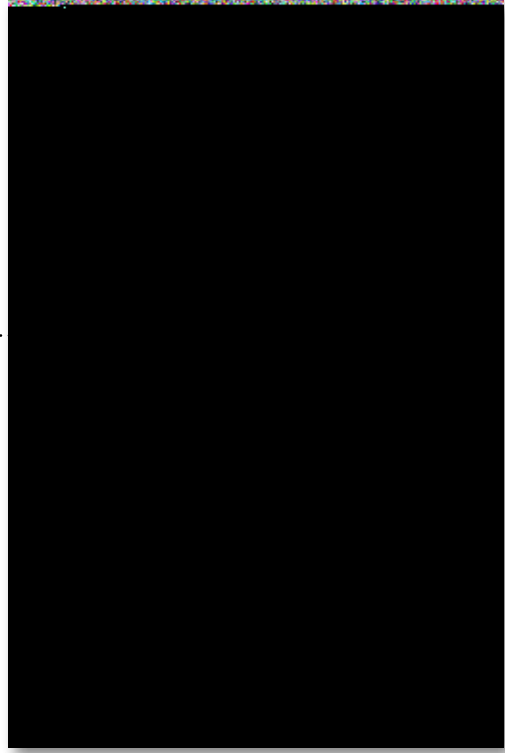
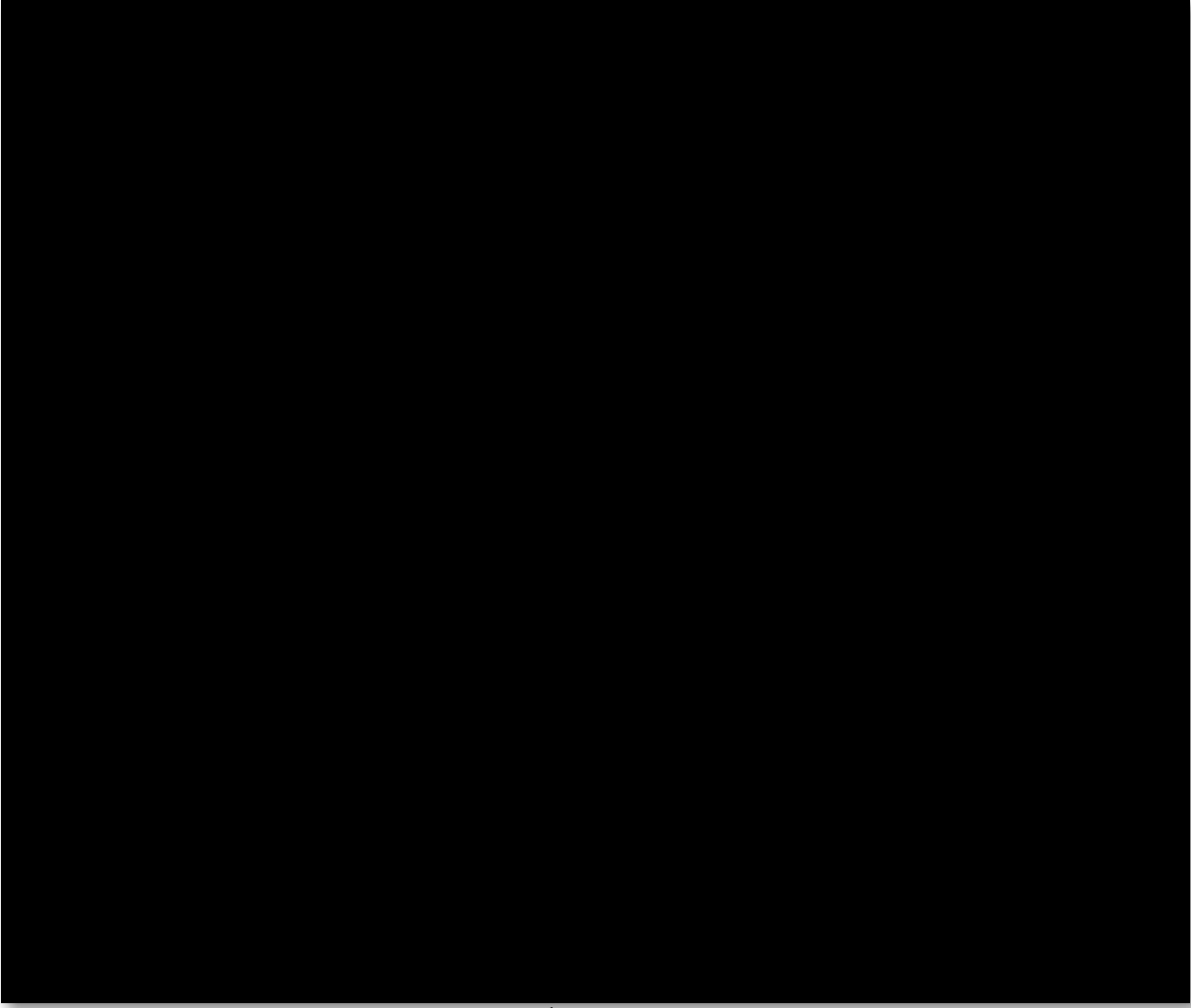
Müşir ve Şark Alman Kuvva-i Umumiye-i Askeriyesi Başkumandanı

Von Hindenburg

Tanin, 14 Rebiülahir 1333, 16 Şubat 1330, 1 Mart 1915, s. 1.

طنین

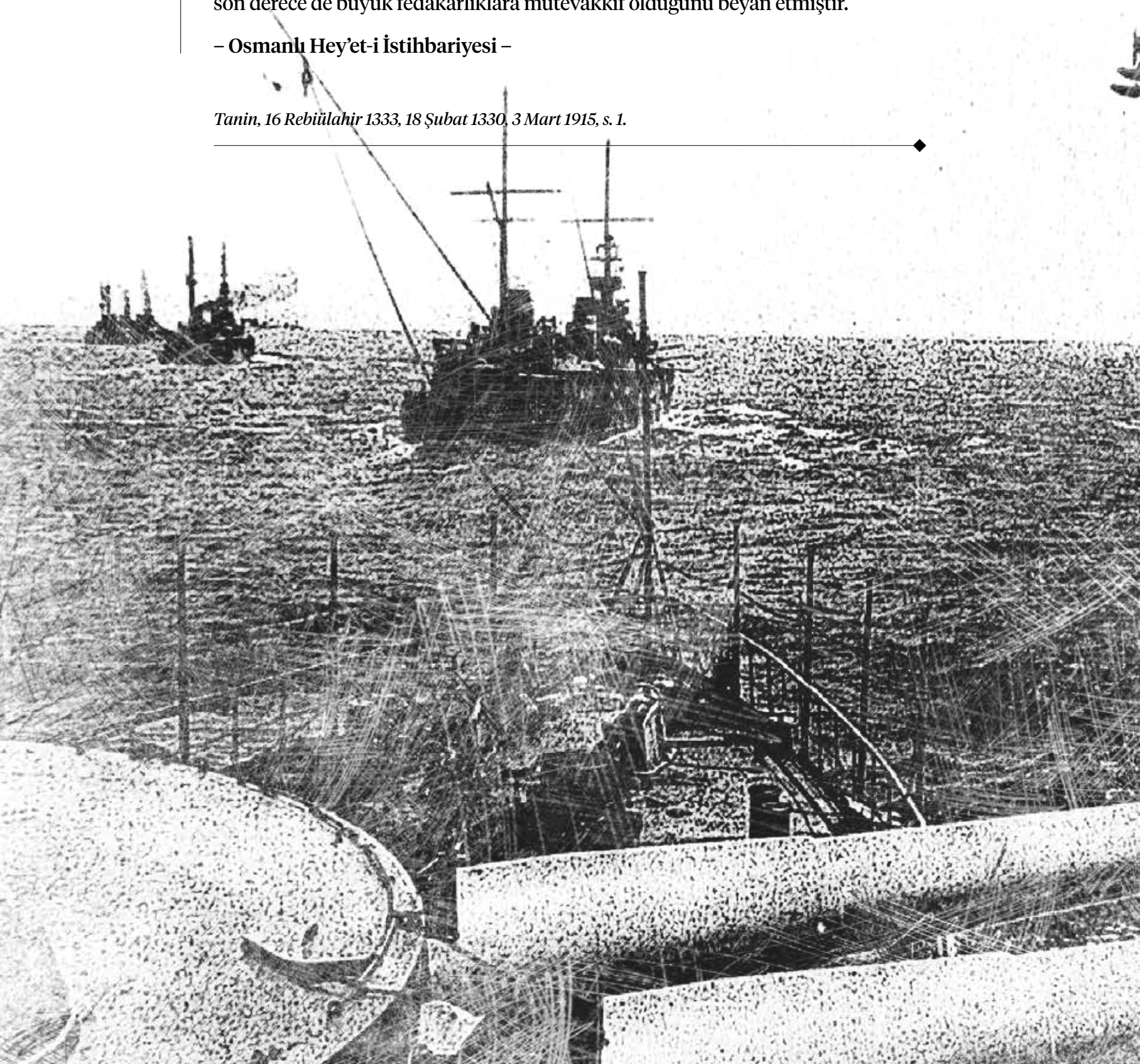
Tanin

Çanakkale Bombardmanı – Bir İngiliz Mütahasssının Mütalaası

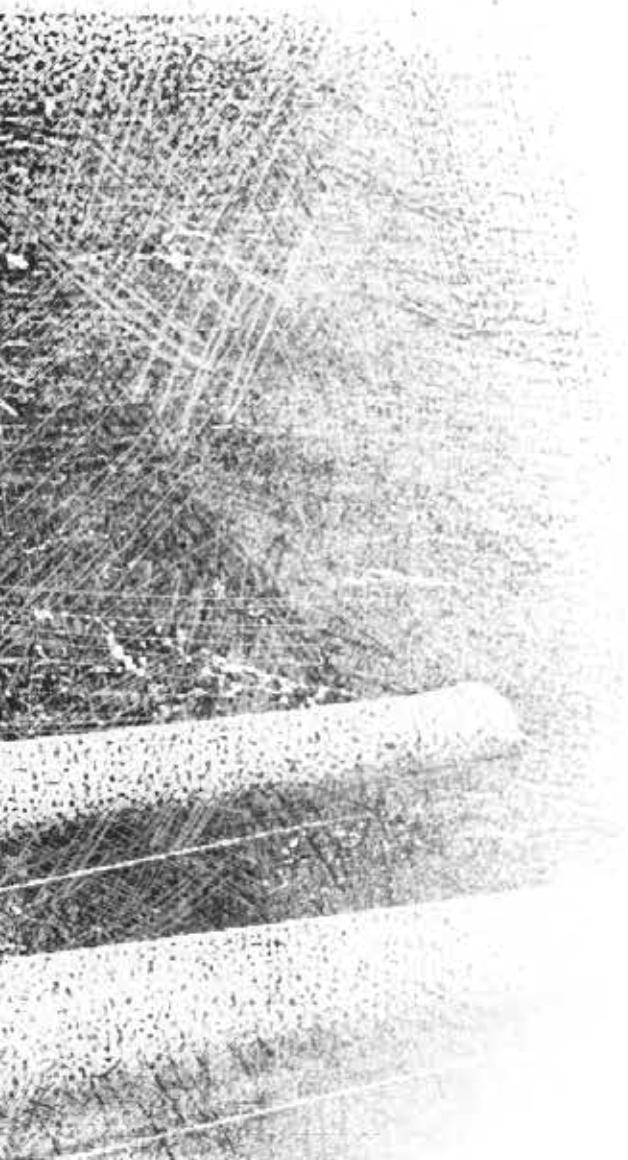
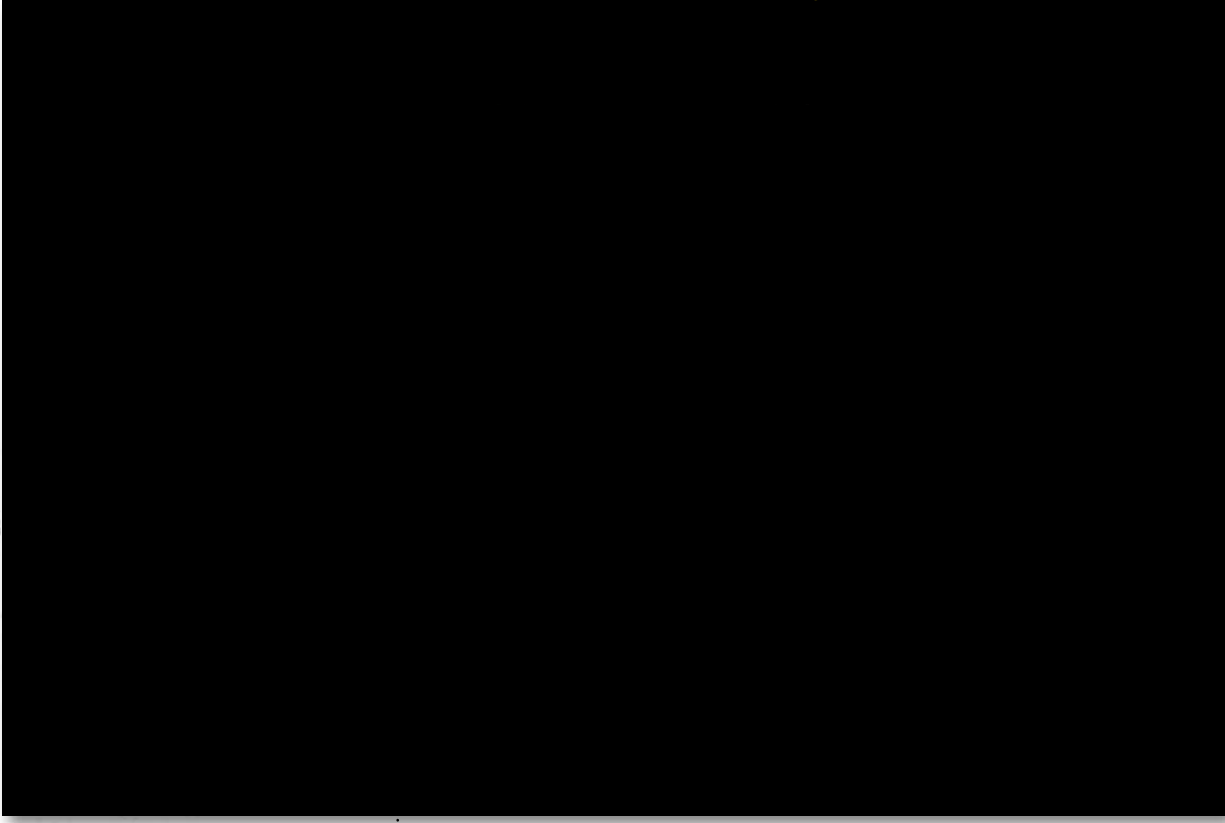
Berlin, 1 Mart (Loyd) – Londra mütahasssın-ı bahriyesinden bir zat, Çanakkale'nin bombardımanından bahs ettiği sırada karadadaki istihkâmâtın sefain-i harbiye tarafından bombardıman edilmesi sayesinde yakın bir zamanda bir muvaffakiyet ihtihsalı mümkün olamayacağını, karadan bir taarruz icra edilmedikçe bir netice-i kat'iyye elde edilemeyeceğini ve istihkâmlar tahrip veya zabt edilse bile torpil muharebesinin daha çok zaman devam edeceğini ve Çanakkale'nin zorlanması son derece de büyük fedakârlıklara mütevakkıf olduğunu beyan etmiştir.

– Osmanlı Hey'et-i İstihbariyesi –

Tanin, 16 Rebiülahir 1333, 18 Şubat 1330, 3 Mart 1915, s. 1.

طنين

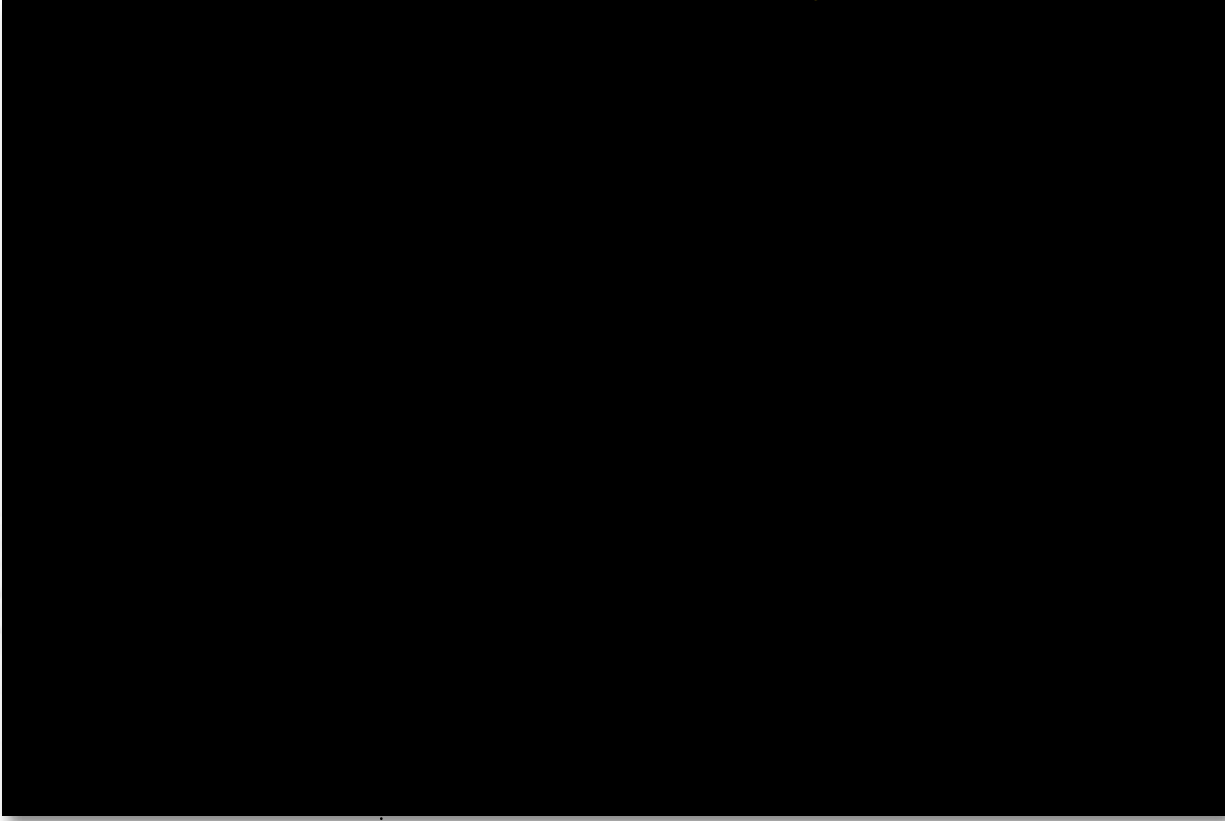
Tanin

Bir Alman Muhabirinin Beyanatı

Berlin, 8 (M. A.) – Alman gazetesinin muhabir-i mahsusu, Enver Paşa'nın refakatinde olarak Çanakkale Boğazı mevakii müstahkimesini ziyaret etmiştir. Kuvva-i Osmaniye Kumandanlığının lütufkârlığı sayesinde muhabir her şeyi görmüştür. Muhabirin gördüğü Türk bataryaları kumandanı, muhabire bataryalarının yalnız onda biri ateşe iştirak etmiş olduğu halde bir çok İngiliz gemilerini hasara uğrattığını beyan etmiştir. Esaslı hiçbir netice elde etmeksizin İngiliz gemileri en büyük çapta toplarla istihkâmlara lâ akal 6.000 gülle atmıştır. Karaya asker çıkarmak için düşmanın her teşebbüsü akim kalmıştır.

Tanin, 23 Rebiülahir 1333, 25 Şubat 1330, 10 Mart 1915, s. 1.

طنین

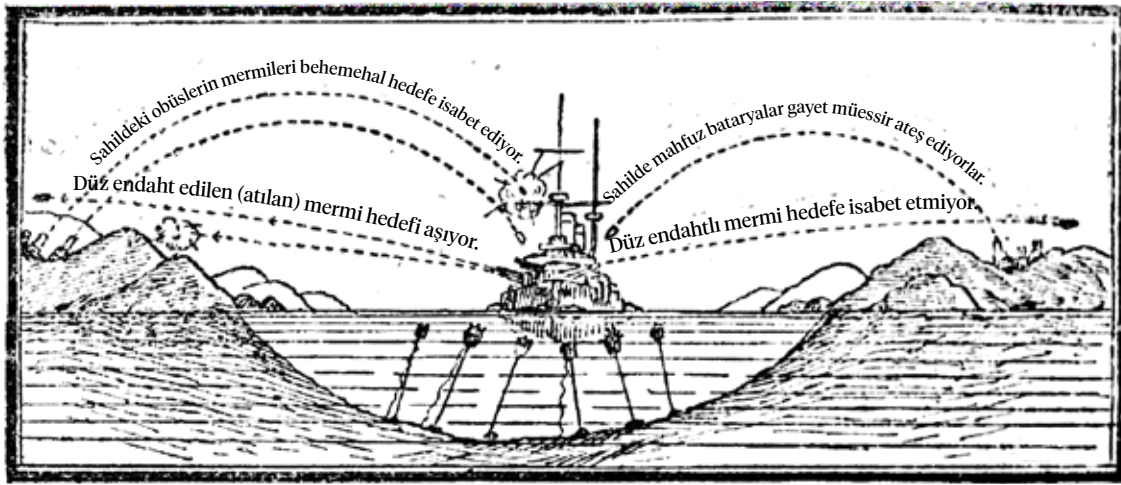
Tasfir-i Efkâr

Times Gazetesi Kara Toplarının Zırhlı Toplarına Faikiyetini İtiraf Ediyor

The Times: “Kara Topları Zırhlı Toplarına Üstün Geliyor!”

“Sahilde güzel mevkilere yerleştirilen toplardan atılan mermilerle sefain-i harbiyemize müdhiş hasarlar îka’ olunabildiği halde donanmamız ekseriya bu toplara mukabele edemeyecek vaziyette bulunmaktadır.”

Times gazetesinin dünkü nüshamızda münderiç makalesinden istihraç edilen fikra.

Dar bir boğazdan geçmek isteyen bir zırhlının, sahilde mahfuz küçük obüs toplarıyla nasıl müdhiş surette dövüleceğini, ona mukabil sefine-i harbiyenin büyük toplarının nasıl tamamıyla tesirsiz kalacağını gösteren kroki.

Bundan birkaç günü mukaddem neşrettiğimiz bir kroki ile, sevahile takrib eden zırhlıların obüs toplarıyla nasıl müessir surette dövüleceğini, ona mukabil sefain-i harbiye ateşinin ne suretle tesirsiz kalacağını göstermiştik. Fünun-ı harbiye ile tevagguledenlerce malum olan bu hakikatin hükmünü nihayet düşmanlarımız da itiraf ve izah eylemeye mecbur oldular. Düşmanlarımızın aczine ilk esaslı delil teşkil eden bu itirafat cümlesinden olmak üzere, Times'ın dünkü nüshamızda hülasası münderiç neşriyatı gösterilebilir. Bu neşriyatın, bâlâ-yı (tasvir)imize naklettiğimiz cümlesinin, boğazlardan sefain-i harbiye müruriyenin hemen müstehil olduğu, çünkü sefain-i harbiyede büyük topların sahilde mahfuz küçük toplara mukabele etmeleri mümkün bulunmadığı pekaçık surette şerh edilmektedir. Filhakika sefain-i harbiye alelade açık sevahile karşı üzerinden pek müessir bombardımanlar icra edebilirler. Fakat zırhlıların dar bir boğazı zorlaması icab ettiği vakit iş tamamıyla değişir ve bir aks olur. Hatta o kadar bir aks olur ki İngiltere'nin o 38 santim çapında 8 adet topa malik dünyanın en cesim zırhlıları bile, dar bir boğazın sahilindeki küçük toplar karşısında nâçar ve bîkâr kalırlar. Bunun pek tepesi ise, yeniden tersim ettirdiğimiz yukarıdaki kroki, bir bakışta eylemektedir. Sefain-i harbiyede gerek büyük gerek mütevasıt alelumum toplar, evvelce de izah eylediğimiz vechile ancak düz endaht icra edebilirler. Çünkü bu topların kundakları ve içinde buldukları zırhlı kuleler, namlularının havaya dikilmesine mani olduklarından

bu toplarla bilhassa dar bir saha dahilinde mukavves yani aşirtma endaht icrası imkan haricindedir. Binaenaleyh bir zırhlı dar bir boğaza dahil olduğu vakit hemen tamamen silahsız bir halde kalır ve karanlıkta yürümeye mecbur olan bir adam gibi etrafını görmeye kendini müdafaaya imkan bulamaz. Buna mukabil ufak obüs topları aşırma endaht tarikiyle sefine-i harbiyeyi bir obüs yağmuru altına alabilirler. Hala obüs topları sefine-i harbiyeye makaslama denilen tarzda ateş ederlerse o sefine-i harbiye için imkan-ı selamet kalmaz. İşte, Times gazetesi yukarıda naklettiğimiz cümlesinde, kendileri için pek acı olan bu hakikatleri itiraf eyliyor ki biz de bu hakaiki ve itirafatı, derhal bir kroki ile daha bariz bir şekle koyarak karilerimizin enzar-ı tedkikine vaz' eyliyoruz.

تصفيروفاكالت

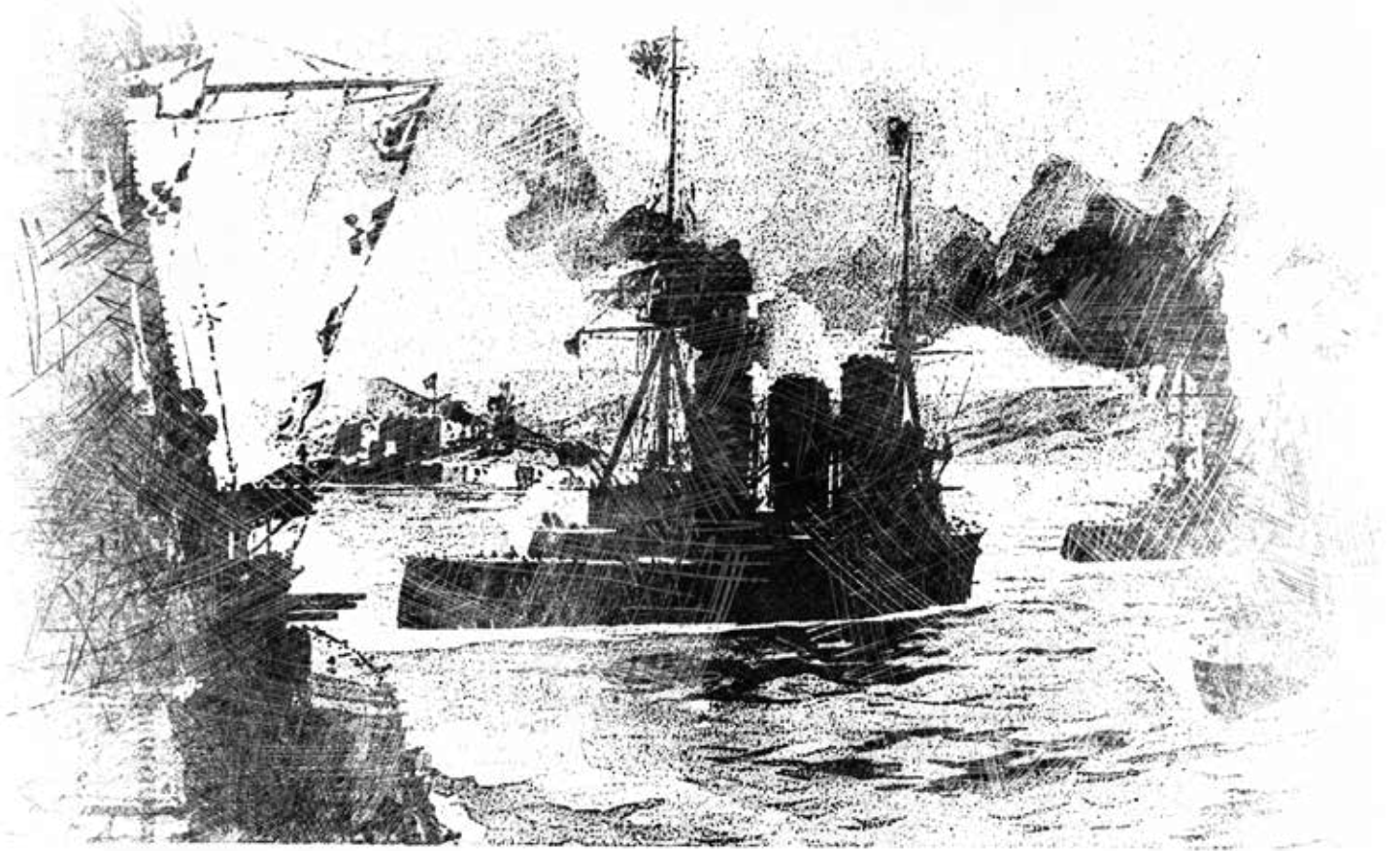
İkdam

Çanakkale'de Düşman Zayıtı

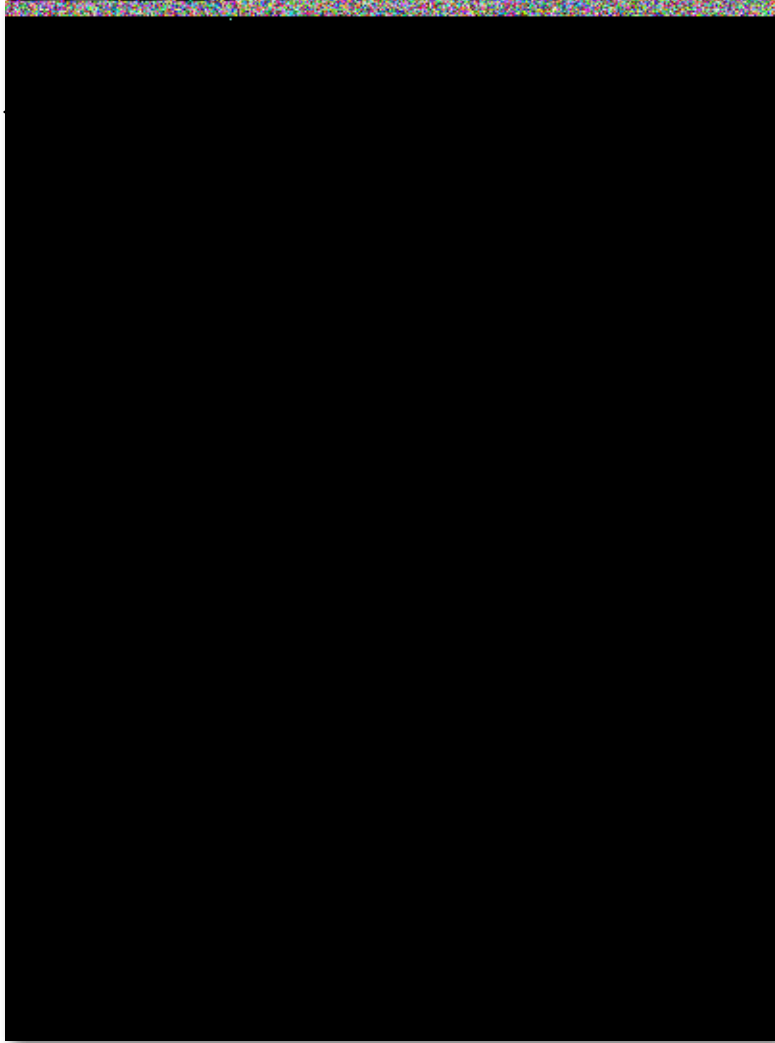
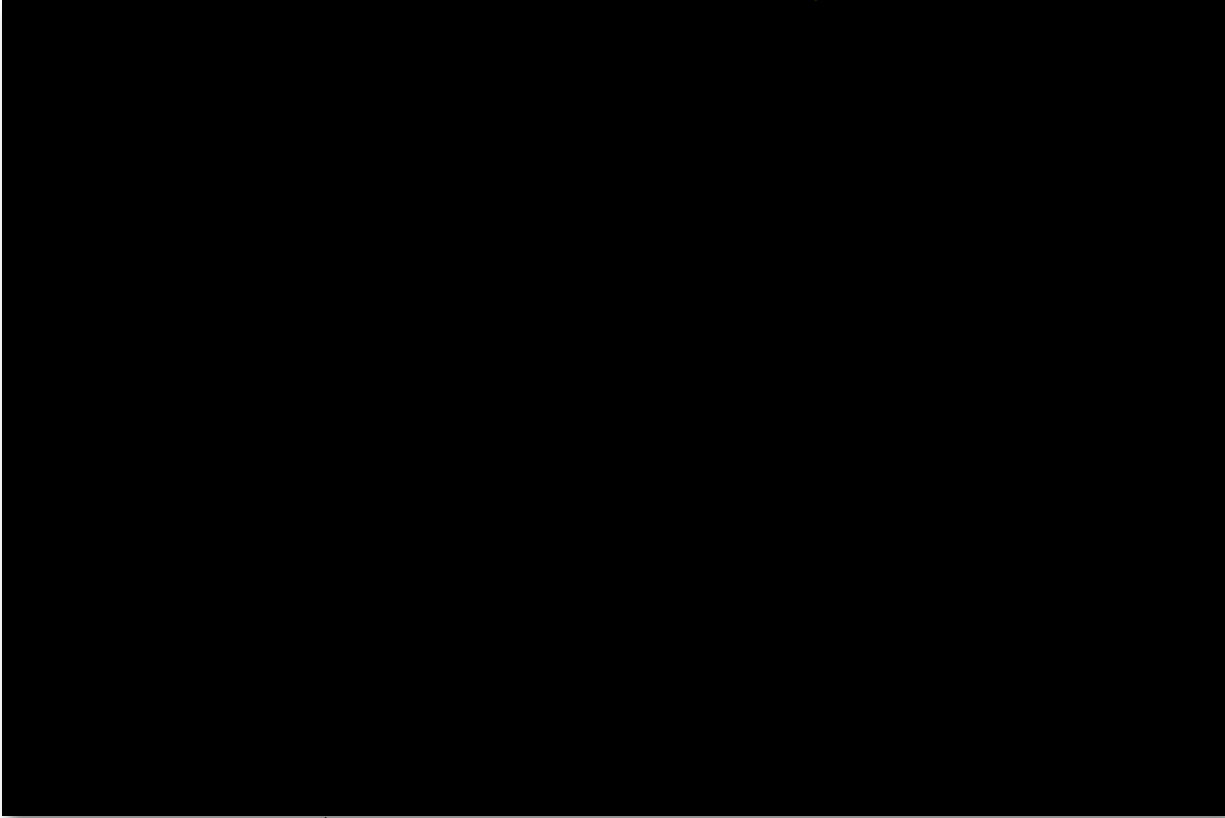
Berlin 16 Mart (M.E.) – Atina'dan iş'ar olunuyor. Türkler Çanakkale harici istihkâmatına yeni toplar getirmişler ve iki İngiliz zırhlısını ağır surette hasara uğratmışlardır.

Berlin 16 (M. E.) – Atina'da münteşir (Novasti) gazetesi Türklerin, kolayca tebdil-i mekan edebilen müteharrik bataryalara malik olduklarını yazıyor. İngiliz ve Fransızlar Çanakkale Boğazına karşı icra ettikleri taarruzlarda (150) milyon Franklık mühimmat-ı harbiye sarf etmişlerdir.

Sofya 15 (M. E.) – Rus tebliğ-i resmîyesinde Çanakkale bombardımanına iştirak eden Agamemnon, Lord Nelson İngiliz zırhlılarına üç ve Dylon kruvazörüne bir çok ve bir tayyareye 32 mermi isabet ettiği ve tayyarecinin mecruh olduğu beyan edilmektedir.

اقبال

İkdam

Şanlı Zafer Karşısında

Ye's ve Fütûru Gizleyemiyorlar

Berlin 21 (K) – (Londra'dan) İngiliz matbuatı, Düvel-i Müttefika donanmasının Çanakkale muharebesinde uğradığı zayıttan mütevellid ye's ve fütûru gizleyemiyor. Boğaz'ın tahkimatı son derecede mükemmel olduğu bilinmekle beraber Düvel-i Müttefika donanmasının herhalde buradan mürûra muvaffak olacağı ümid ediliyordu. Bugün ise bu hususta büsbütün daha pek ziyade kuvvetli olduğunu beyan ediyorlar.

Yendiklerini Taziye Ediyorlar

Berlin (21) (K) – (Paris'ten) Ajans Havass'ın verdiği malumata göre Bahriye Nazırı Çanakkale önündeki Fransız Kuvva-i Bahriyesi Kumandanı Amiral (Gouraud). Gönderdiği telgrafta donanmanın uğradığı zayıttan dolayı kendi namına ve hükûmeti namına beyan-ı ta'ziyet eylemiştir.

Mütehasıs Bulmakta Müşkilat Çekiyorlar

Cenova'dan Bildiriliyor. Çanakkale önünde torpil arayıcıların maaşlarının tezyid ve bu hususta mükâfat-ı fevkalâde va'd olunmasına rağmen Müttefik'in bu babda mütehasıs bulmakta uğradıkları müşkilat artıyor. Çünkü donanmanın zayıtı resmen ilan olunandan pek ziyadedir.

(Osmanlı Hey'et-i İstihbariyesi)

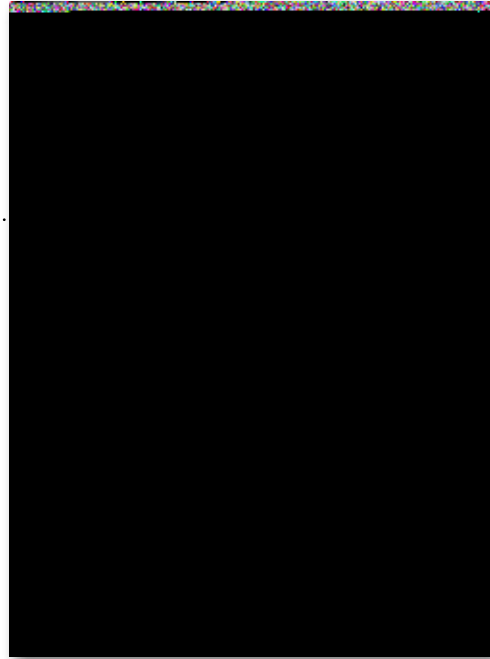
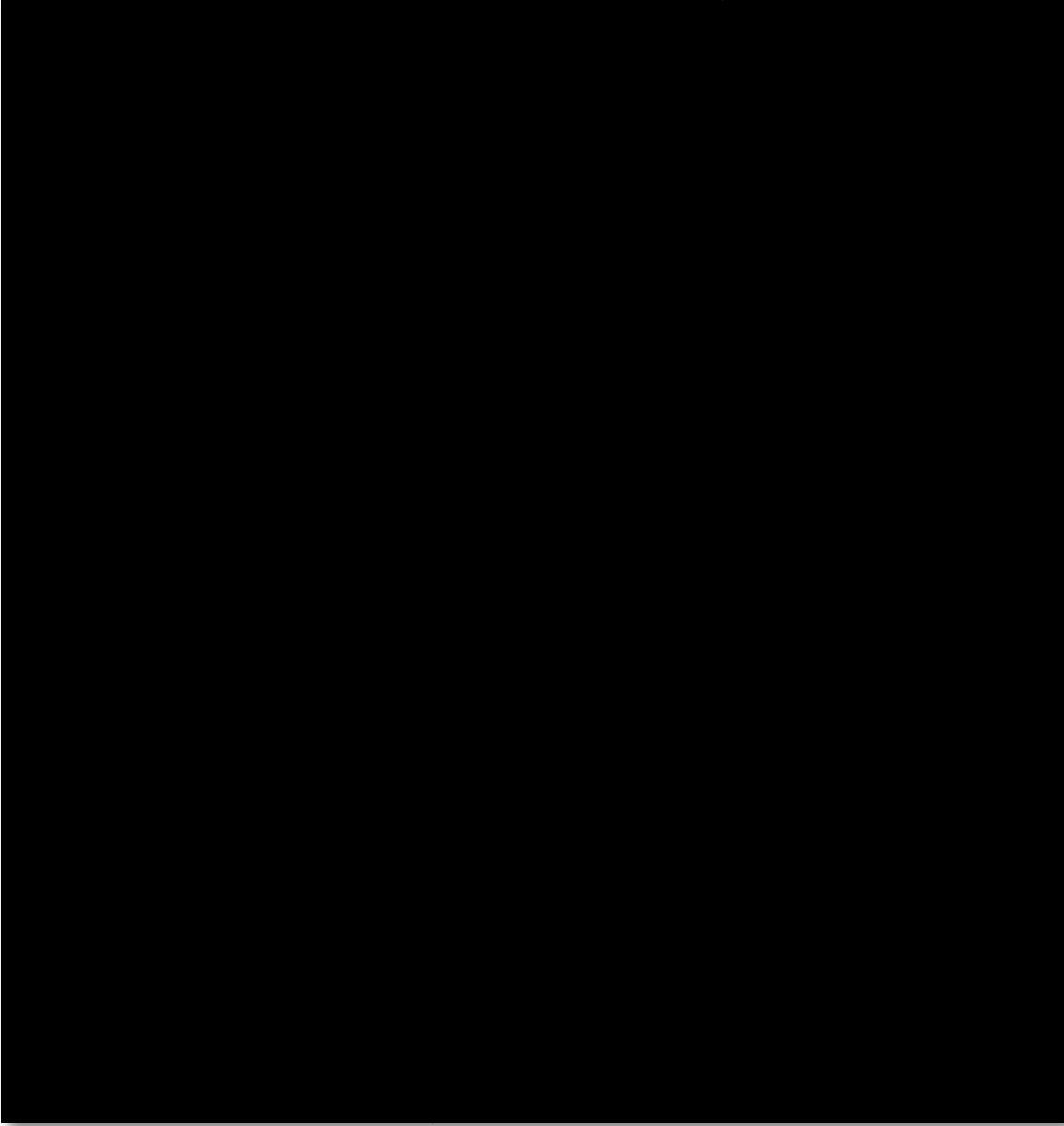
Yine İtiraf: Darbe Pek Müdhiş

Berlin 21 (K) – (Londra'dan) Morning Post gazetesi şu satırları yazıyor: "Ahali, Çanakkale'de yanan sefain mürettebatından ekserisinin kurtulduğu haber-i beşaretini alacağını ümid eyliyor. Osmanlı bataryaları tarafından saff-ı harb haricine çıkarılan sefain mürettebatı meyanında vukua gelen telefât mikdarının külliyetli olduğu şüphesizdir. Türkler'in Düvel-i Müttefika donanmasına pek müdhiş bir darbe vurmağa muvaffak olduğunu kendi kendimizden gizlememeliyiz. Yanan üç zırhlı en son sistem işaâta malik ve gayet kuvvetli ve kıymettar sefainden ma'dud idi."

İlk Hezimet – Gizli Bataryalar

Roma 20 (E) – Son Çanakkale taarruzundan bahseden (Mesajero / Il Messaggero) gazetesi, şu satırları yazıyor: "Müttefikin donanmasının ilk hezimetini gizli bataryaların Boğaz'ı kemâl-i muvaffakiyetle müdafaaya muktedir bulduklarını isbat eder."

اقبال

On Zırhlıya...

Roma 20 Mart (E) – Son Çanakkale muharebesine dair Londra'dan gelen tafsilatta muharebenin ilk safhasında Osmanlı istihkâmatından atılan mermilerin düşmanın 10 zırhlısına isabet eylediği bildiriliyor. Bu zırhlıların hatt-ı harbden çekilmesi üzerine Boğaz haricinde durmakta olan (Vengeance), (İrresistible), (Ocean), (Swiftsure), (Majestic) zırhlıları bunların yerine ikame edilmiştir. (Queen Elizabeth) ve (Implacable) zırhlıları bunların yerine kaim olmak üzere İngiliz Bahriye Nezareti'nden emir almışlardır. Bu iki zırhlı sahne-i harbe vasıl olur olmaz tekrar bombardımana başlanacaktır. Hal-i hazırda hasta bulunan Vis Amiral Carden'inun yerine Kont Amiral Michael de Robeck Müttelik donanmasının kumandanlığını deruhte etmiştir.

“Triumph” Hatt-ı Harb Sefinesi

Atina'dan bildiriliyor: “Triumph” nam hatt-ı sefine-i harbiyesi 17 defa muharebeye iştirak etmiş ve 2000 mermi atmıştır. Kendisine 14 defa isabet vaki olmuş ise de hasarâtı azim değildir ve insanca zayıfatı da azdır. Bir Mart'ta 10 binlik bir mermi top kulesine isabet etmiş, fakat vaktinden evvel patladığı için yalnız bir kişi telef olmuştur.

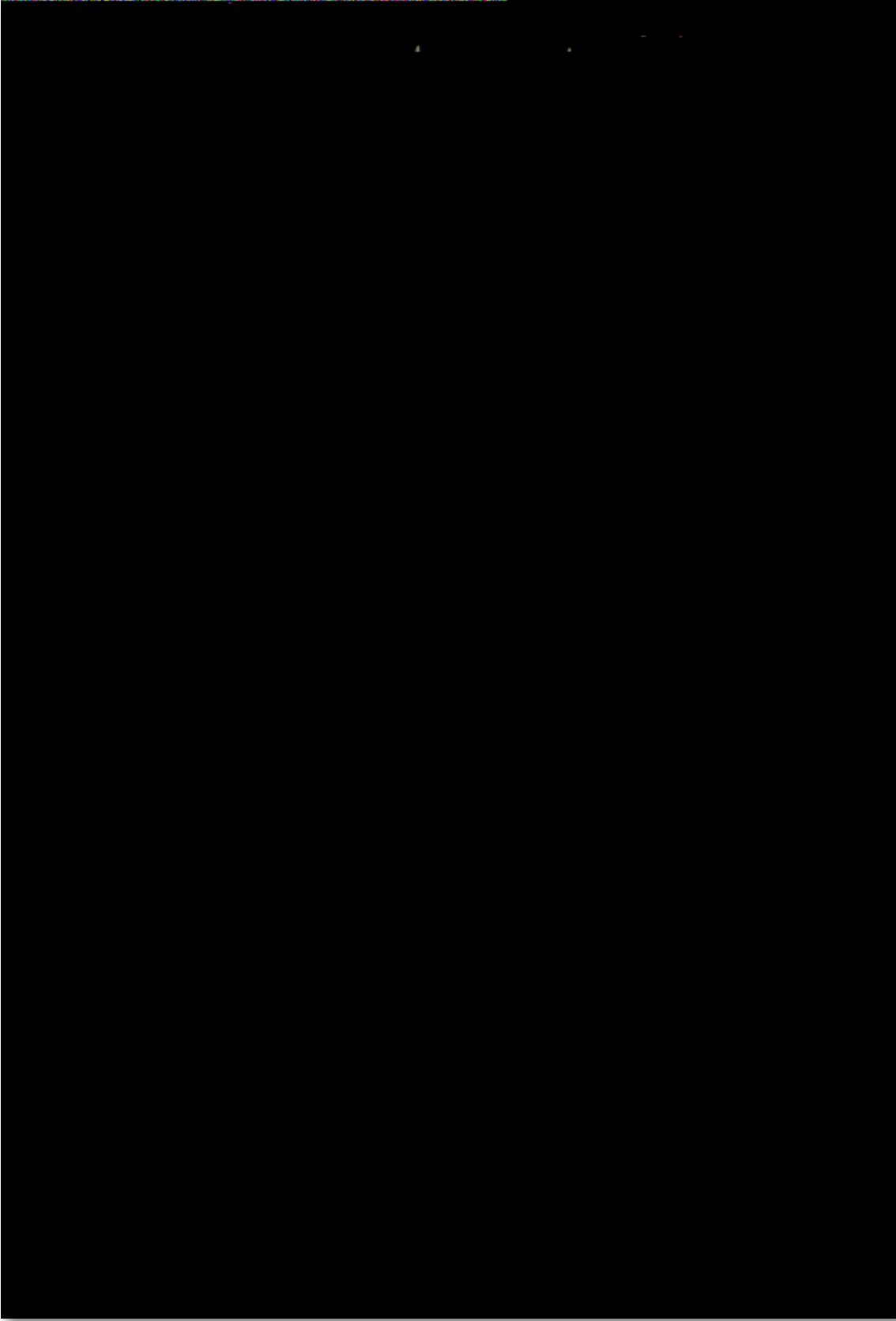
(Osmanlı Hey'et-i İstihbariyesi)

Bombardıman ve İngiliz Hazaini

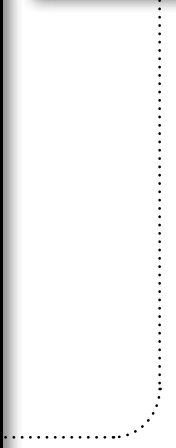
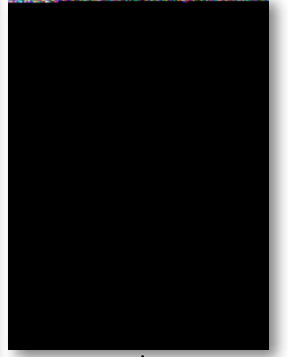
(Madrid)'de münteşir (El Imparcial) gazetesinin bir Fransız menbaından aldığı malumata göre İngiltere Maliye Nazırı (Lloyd George) İngiliz Hazaini, harbin uzun müddet devamına müsaade olmadığı cihetle, harbi bir an evvel hitama erdirmek için Çanakkale'nin bombardıman edilmesini teklif etmiştir. Evvela Sir (Edward Grey), (Lloyd George)'un teklifini kabul etmek istememiş ve ancak İngiltere'nin mezayika-i maliyede bulunacağı İngiliz Maliye Nazırı tarafından delail ile izah edilmesi üzerine Edward Grey, Çanakkale Boğazı'nın zorlanmasına muvafakat etmiştir. (Daily Telegraph) gazetesi Osmanlı topçularının büyük bir isabet ile endah etmekte olduklarını tasdik ediyor.

Malta'ya

Mahalli gazeteler Bozcaada'dan istihbar ediyor: Ametist Kruvazörü'ne yirmi iki mermi isabet etmiş ve bunların üçü su (?) kısmına isabet ettiğinden kruvazörü tamir edilemeyecek derecede hasara uğratmıştır. Yirmi sekiz maktul ve o kadar da mecruh vardır. İki büyük harb sefinesi ağır hasarata uğrayarak Malta'ya azimet etmiştir.

اقبال

İkdam

Çanakkale'den Zafer Sesleri

Düşmanlarımıza ebediyen mezar olacağını her fırsat düştükçe tekrar etmekte olduğumuz Çanakkale'nin umumi bir haritası ile aylardan beri düşmana taarruz fırsatı beklemekte olan kahraman askerimizin şevk-i harbine timsal olan resmi, bugünkü mesud müjdel vesilesiyle derc ediyoruz. Bu haber-i meserret şuyu' bulunca şehrimiz câbece (yer yer) donatılmış ve geceyin minareler kandillerle tenvir edilmiştir.

Çanakkale'den Zafer Sesleri

Çanakkale'den ne şanlı, ne sevinçli, ne ulvî zafer sesleri geldi. Dünkü tebliğ-i resmîyi, zabtı kâbil olmayacak bir ibtihac-ı meserretle (sevinç dolu) okuduk. Oh!... İşte nihayet denize döküldüler. Anafartalarda ve Arıburnu'nda artık hiçbir düşman neferi kalmamış, bu muntikalarda kıtaatımız kâmilin sahile kadar ilerlemiş ve düşmandan bir çok ganâim (ganimetler), cephane, çadır, top elde edilmiş. Bir deniz tayyaresi denize düşürülerek pilot ve rasadî (gözcü) esir alınmış. Seddülbahir cihetindeki düşman taarruzu pek parlak muvaffakiyetle reddolunarak akim bırakılmış.

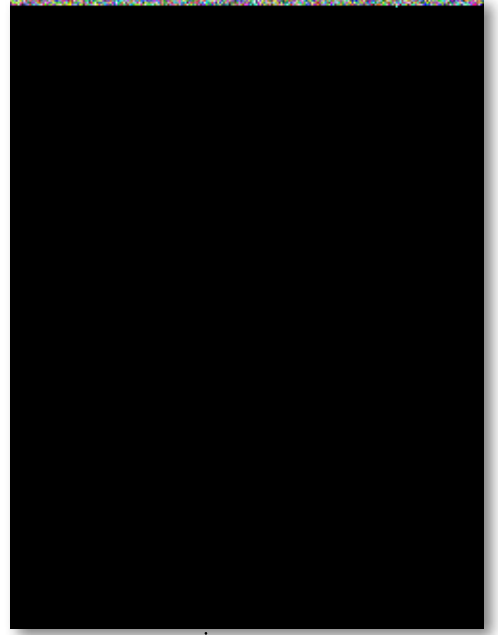
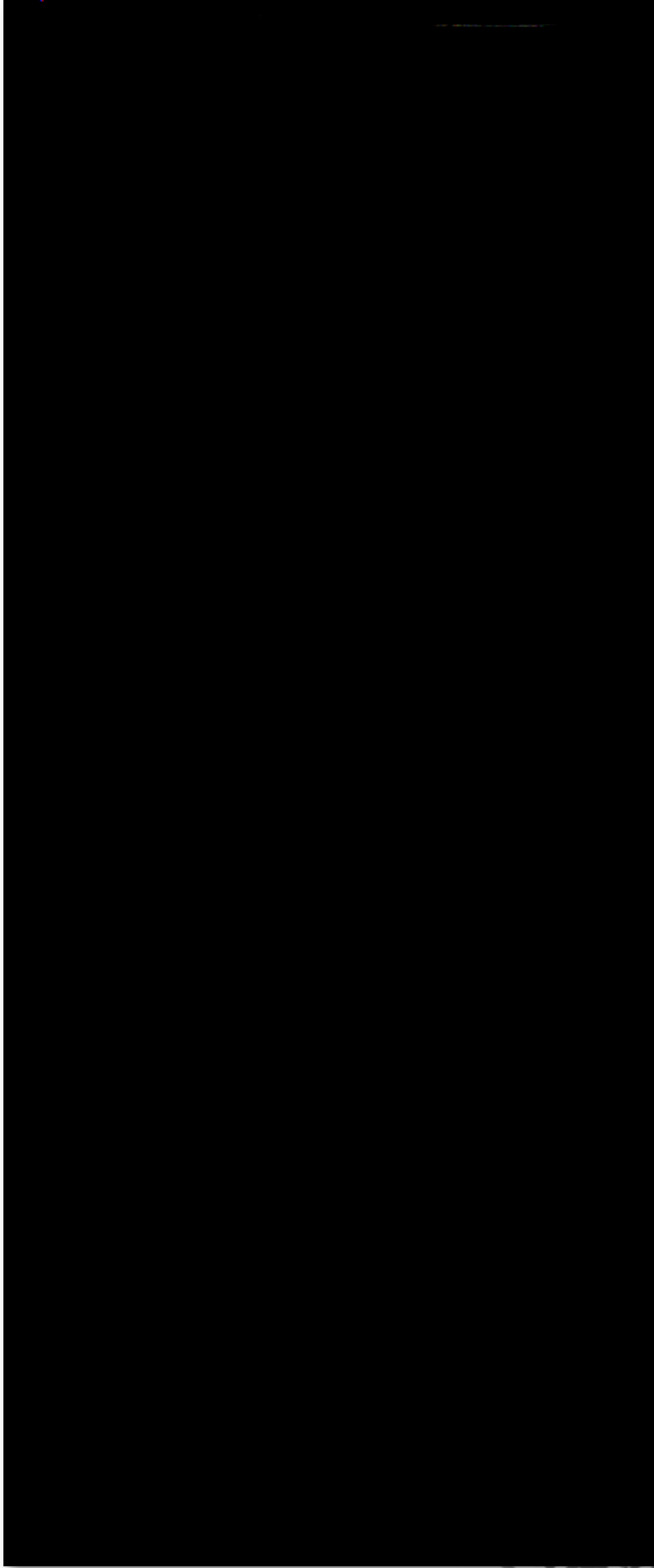
...

...

Yaşayın Türk Kahramanları!

Anafartalar'da, Arıburnu'nda ve Seddülbahir'de düşmanlarımızın geçen Ağustos'taki vaziyetleri haritada gösterildiği gibiydi. Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle bugün denize döküldüklerini görüyoruz.

اقبال

◆ Belge Özeti:

Bir Alman gazetecinin, Gelibolu savaş alanında İtilaf Devletleri kuvvetleri ile Osmanlı kuvvetleri arasında meydana gelen ve Yüzbaşı Hüseyin Ali'nin şehit olduğu olaylara ait gözlemleri.

Osmanlı Ordu-yı Hümâyûnu

Başkumandanlığı Vekâleti

Şube: 2

Numara: 16183

Harb Matbûât Karargâhı'ndan alınmıştır.

Hatt-ı harbde dolaşan bir Alman muhabiri tarafından yazılan:

“Gelibolu tepeleri üzerinden atla gidiyorum. Etraf samt u sükûn içinde... Uzaklarda bir müezzin akşam ezanı okuyor.

Vadilerden gelen beyaz ve şeffaf bir sis, din ve vatan uğrunda fedâ-yı can eden kahramanların necîb ve sâf ruhlarıyla birlikde semâya, semt-i câvidâna doğru yükseliyor. İşte Çanakkale kahramanları böylece yükseliyorlar!

O gün pek sıcakdı.

Orada, yüz metre uzakda İngiliz siperleri bulunuyor ve tüfek kabzalarından kavîce kavramış yüzlerce kahraman askerler, bunlara karşı hâzır duruyorlar. Öbür tarafda her şey âlûde-i sükûn. Yalnız, o menhûs tel örgü mâni'aları güneş ziyâsından parıldıyor. Yüzbaşı Hüseyin Ali kendi avcı siperleri içinde dolaşiyor. Etraf, o kadar sâkin, o kadar latif ve rahat ki... Avcı hatları ilerlemeye başladı... Taarruz kızıyor...

“İleri, Allah yardım ediyor! Allah verecek. Ali'ye dürt, Mehmed ileri! Haydin hep birlikde!.. İleri!.. Abdullah dermanın kalmadı mı? Yaralandın mı yoksa?.. Düşman siperleri işte şurada!.. Şimdi onu alırsın... Allah!.. İsabet etdi!” Öbürleri daima ilerlemekte... Yeni kitleler geliyor, öne geçenler daima çoğalıyor. Kurşunlar, yağmur gibi yağıyor, şarapneller öterek patlıyor.

“Asker!.. Çabuk!.. Siper kazın!.. Çabuk cephaneye getirin!.. Kurşunları buraya dök!.. Sükûnetle nişan al!..

Daha ileriye... Mâni'ayı dolaşıp siperlere girmeli. Haydi çocuklar, hücum!.. Hücum!..” Siperler içine girdik. “Son düşmanları tard ediniz!.. Dur, Mehmed! Ali bana yardıma gel!.. Benim karşımda da çok var!.. Sabret!.. Geliyorum!..” Göğüs göğüse geliniyor. Bir taraftan yeni askerler sel gibi ilerliyor, daima yeniler geliyor...

Şarapneller havada patlıyor...

Düşman burada yılıp kaçıyor. “Pekâlâ, bırakma!”

Diğer[i] merakda... “Onlar o kadar çok ki! Zararı yok!.. Sebat et!.. İşitiyor musun? Sebat!..”

“Kaçanlara ateş edin!.. Ahmed!.. Siperi bir kişilik daha genişlet!.. Siz de kazanız, siperler derince olsun. Kum torbalarını öbür taraftan koyunuz.”

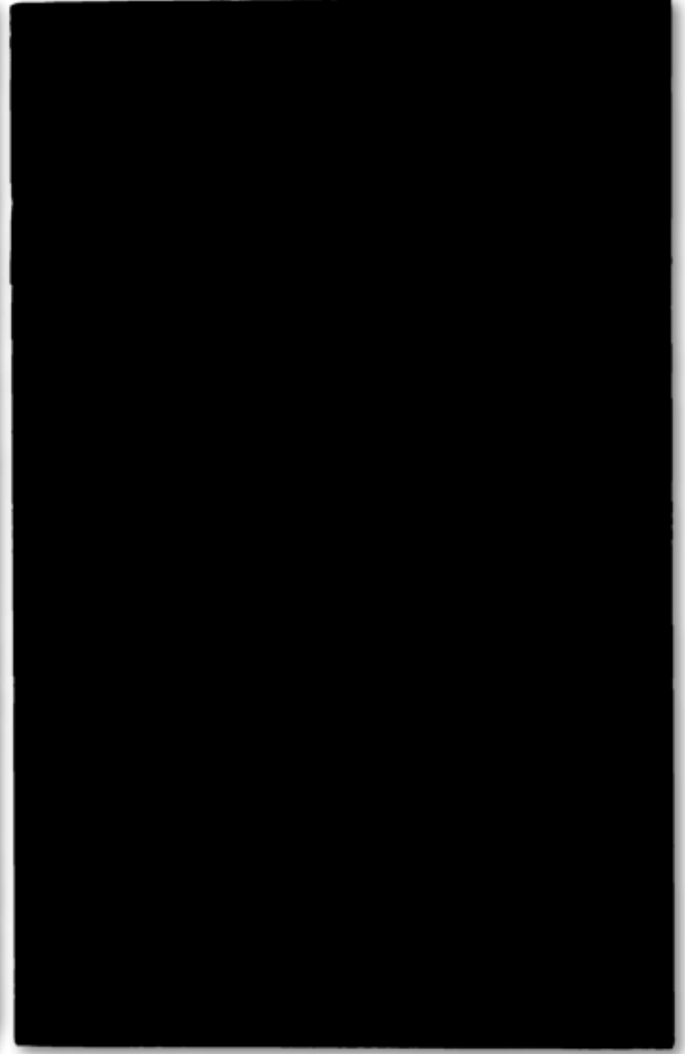
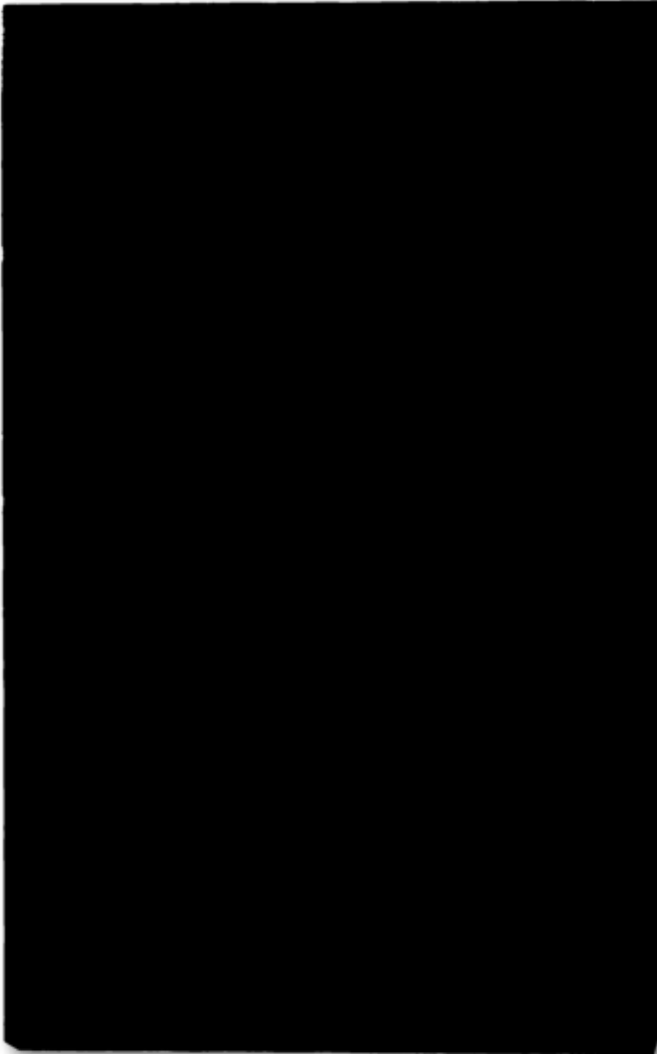
“Çabuk çocuklar, çabuk! Vakit yok!.. Düşman mukabil taarruza başlıyor. Cephane buraya!.. Koş! Yoksa kurşunla vurulacaksın!.. Koş!..” Düşmanı ateş karşılıyor ve artık yaklaşmıyor. Askerler kazma, kürekle geliyorlar. Siperler derinleştirildi ve gerideki safla irtibat te’sis olundu.

Ölüler yatıyor, mecrûhlar inliyorlar ve güneş artık gurûb ediyordu. Yüzbaşı Hüseyin Ali, zabt edilen düşman siperinden ağır ağır getiriliyor. Bir kurşun alınca isabet etmiş. Nazarları, âteşin ve zafer sevinçleriyle lem’adâr. Orada tâ memleketin cenûb taraflarında beyaz ve küçük bir şehirde onun için ağlayan sevgilisi. Onu şimdi şanlı ve nişanlı görünce kim bilir ne kadar sevinecektir! Ben Gelibolu tepeleri üzerinde atla gidiyorum.

Ortalık o kadar sükun ve sükût içinde ki!..”

3 Eylül sene [1]331 / [16 Eylül 1915]

Seyfi

Belge Özeti:

Osmanlı ordusunun kahramanlık ve mertliği hakkında bazı İngiliz subaylarının beyanatına dair Amerika gazetecilerinden William G. Sheperd tarafından kaleme alınan ve Gazette de Hollande'da neşredilen makalenin tercümesi.

Hariciye Nazırı Devletli Halil Beyefendi Hazretlerine

4540

207

*Osmanlı Ordusunun harekât-ı necîbânesi
hakkında bazı İngiliz zâbitânının
beyânâtına dair*

Devletli Efendim Hazretleri

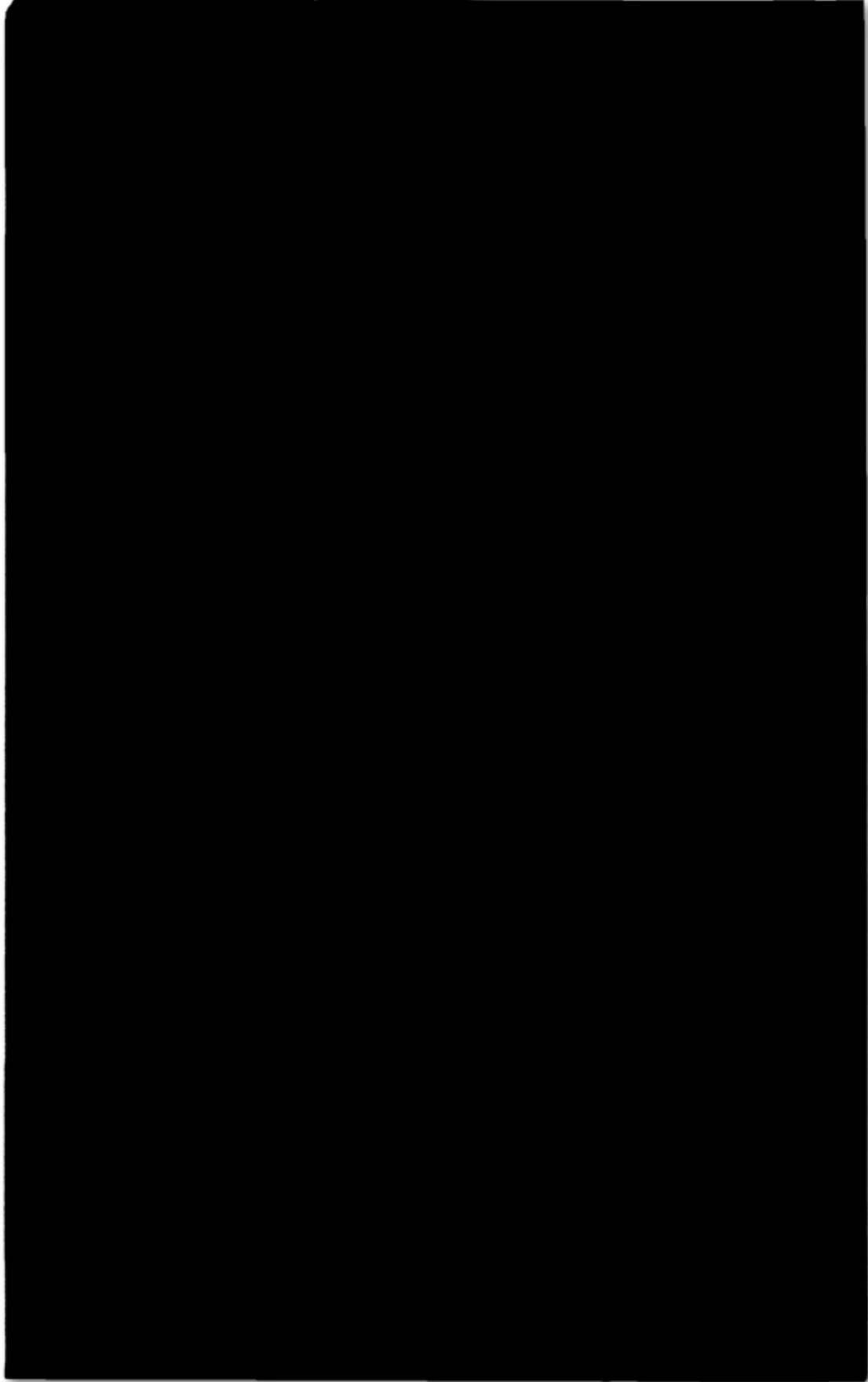
Osmanlı Ordusu'nun boğazlarda ibrâz ettiği bî-misil şecâat ve kahramanlığa zamîmeten en küçük vekâyî'de bile izhâr edegeldiği me'ser-i insaniyet, medeniyet ve merdânegîye karşı beyân-ı iştiyâk ve takdirden men'-i nefis edemeyen İngiliz zâbitânının bazı ifadât-ı mühimmesini hâvî Amerika gazetecilerinden Mösyö William G. Sheperd tarafından yazılıp Hollanda'da münteşir Neuve Rotterdamsche Courant gazetesinin 15 Kânûn-ı Evvel sene [1]915 tarihli nüshasında aynen ve Gazette de Hollande'da "The Gentlemanly Turk" sernâmesi tahtında meâlen derc ve nakledilen makale-i mahsusa câlib-i nazar-ı dikkat görülmüş olmakla tercümesi üç nüsha olarak takdim-i huzur-ı sâmîleri kılınmıştır. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 18 Kânûn-ı Evvel sene 1915 / [18 Aralık 1915]

Lahey Sefiri

(İmza)

BOA, HR. SYS, 2416/37

Belge Özeti:

Türklerin cephelerdeki müttefik askerlerin yaralarını sarıp ekmek ve su verdikleri, esir düşenlere iyi davrandıklarına dair.

Osmanlı Ordu-yı Hümâyûnu

Başkumandanlığı Vekâleti

Şube: 2

Numara: 13180

Matbûât Müdüriyet-i Umumiyesi'ne

Reuter Telgraf Ajansı Çanakkale muhâbirinden âtîdeki telgrafnâmeysi almışdır:

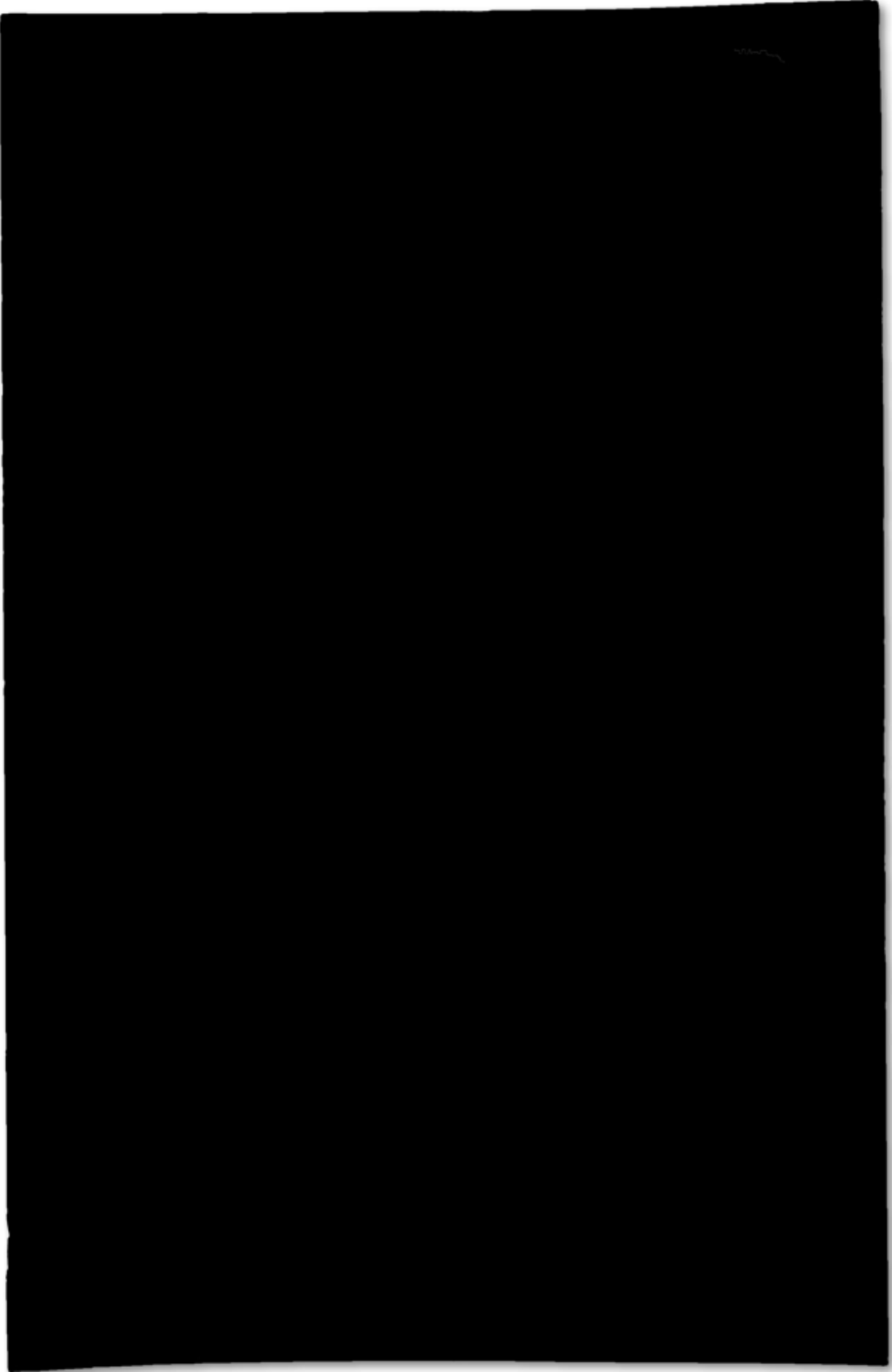
Türkler pek merdâne ve necîbâne bir tarzda harb eylemekdedirler. Bunlardan biri şedîd bir ateş altında olduğu halde askerlerimizden birinin yarasını sarmak lutf-ı necîbânesinde, diğer bir Türk neferi dahi mecrûh bir Avustralyalı neferin yanına bir şişe su bırakmak hareket-i insâniyetkârânesinde bulunmuşdur. Mert Türk neferlerinden bir diğer de İngiliz siperlerinden uzak bir mevkide yaralı düşüp saatlerce aç ve bî-tâb kalmış olan bir İngiliz neferine ekmek vermek ulüvv-i cenâbını göstermişdir. Türklerle müsâdemede bulunan İngiliz asâkirinin hemen kâffesi Türkler tarafından İngiliz üserâsına pek ziyade hüsn-i muamelede bulunulduğunu beyânda yek-zebândırlar.

7 Temmuz [1]331 / [20 Temmuz 1915]

İstihbârât Şube Müdürü

Seyfi

BOA, HR. MA, 1135/96

◆ Alman gazetesinin gözüyle Çanakkale’de Türkler

Gazetenin birinci sayfasında yüzgeçleri Türk hilalinin uçlarına saplanmış, Büyük Britanya’yı temsil eden küçük bir deniz aslanı yer alıyor. Karikatür, 1915’te Çanakkale seferinde İngilizlerin Türkiye tarafından yenilgisine atıfta bulunuyor.

◆ TÜRKLER İNGİLİZLERİ GERİ PÜSKÜRTTÜ

Suvla'daki Mevzi

Berlin'den resmî olarak dağıtılan ve dün Telsiz Basını tarafından alınan telsiz haberlerinde aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

Gelibolu Karargâhı 22 Ağustos

İngiliz kuvvetleri bugün Tuz Gölü'nün güneydoğu kıyısından çok uzak olmayan ve Türk siperlerinin sadece 40 metre kadar uzağında dar bir sırtı tutmaktadır.

21'inde öğleden sonra saat 3'te İngilizler buradaki durumu iyileştirmek için şiddetli bir girişimde bulundular ancak donanma toplarının müthiş ateşine ve iyi sürdürülen birkaç piyade hücumuna rağmen başarısız oldular. Bu arada şu ana kadar işgal edilen toprakların askeri değeri çok azdı, hedef Çanakkale Boğazı kalelerine yapılacak bir saldırıydı.

İngiliz siperlerinin çoğu, yüksekliği ortalama 180 metreyi (600 feet) bulan alçak dağ eteklerinde yer almakta olup, mevcut ve olası diğer operasyonlar için Türklere her türlü avantajı sağlamaktadır.

YENİ İSTANBUL

Abdi İpekçi'nin Eski İngiliz Subayı ile Çanakkale Üzerine Röportajı

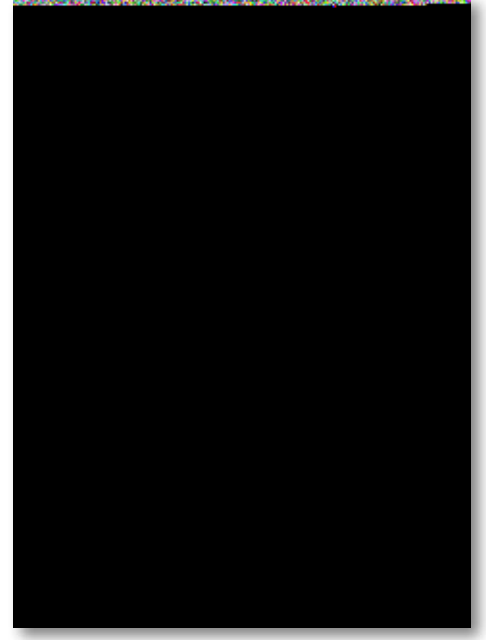
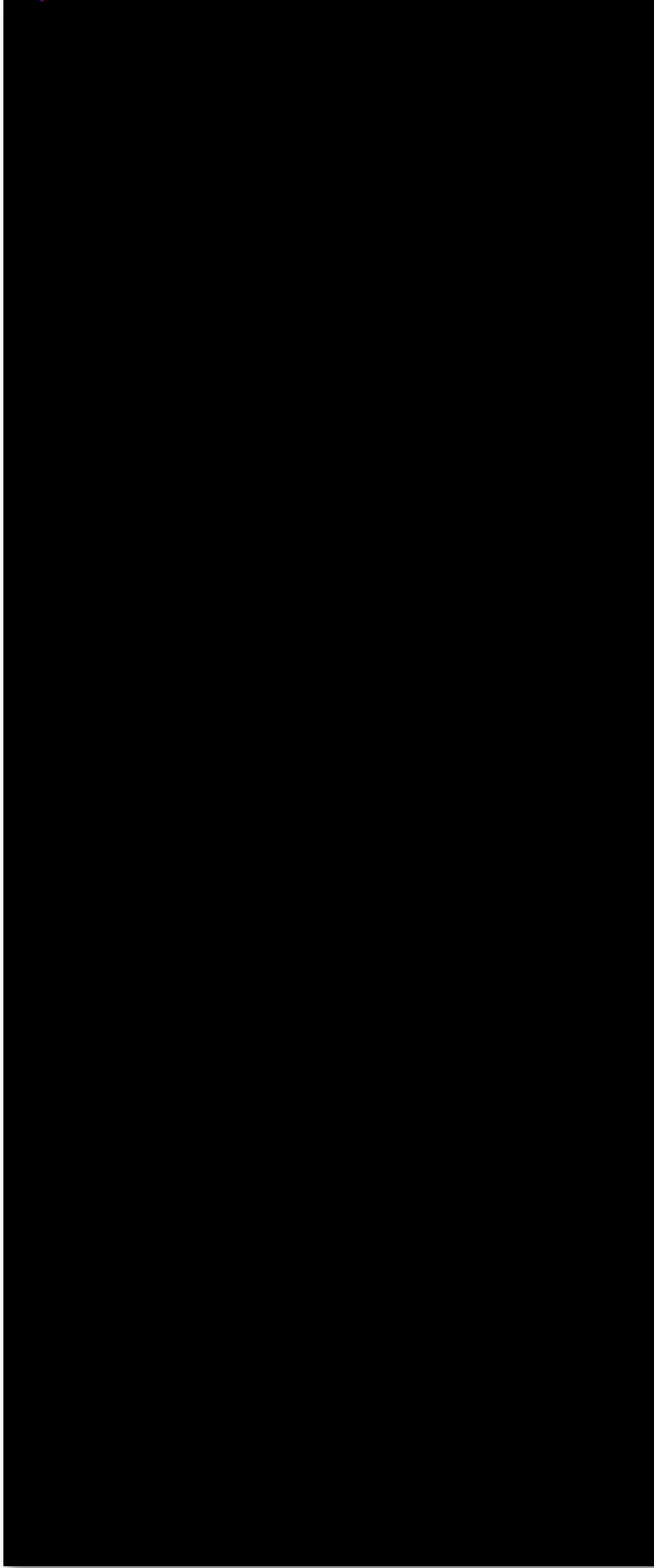
Enteresan bir röportaj

“Türk askeri mertçe ve erkekçe dövüür.”

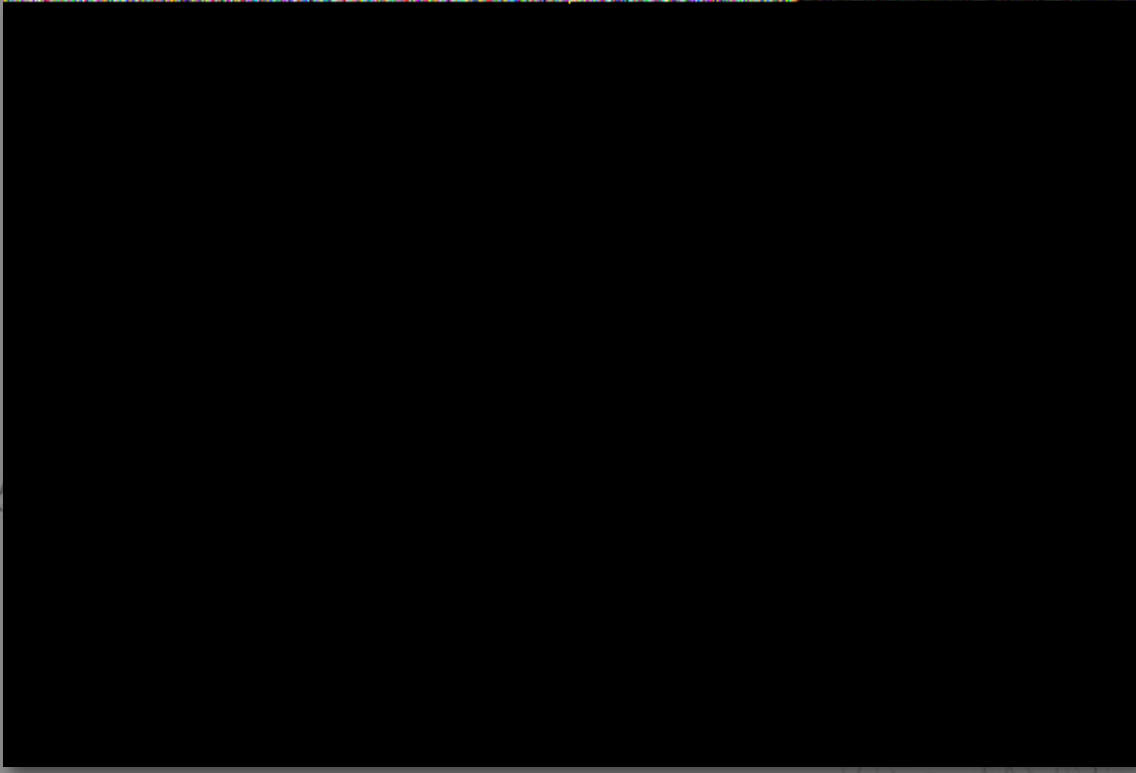
Birinci Cihan Harbinde Türkiye'ye düşman askeri olarak giremeyen, fakat dün şehrimizi turist olarak gezen iki eski İngiliz subayı neler anlatıyorlar?

Yazan: Abdi İPEKÇİ

5.

Gelibolu Yarımadası haritası (Osmanlıca).

HARİTA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARŞİVİ

Büyük Kemikli bölgesi (Suvla koyu) haritası.

HARİTA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARŞİVİ

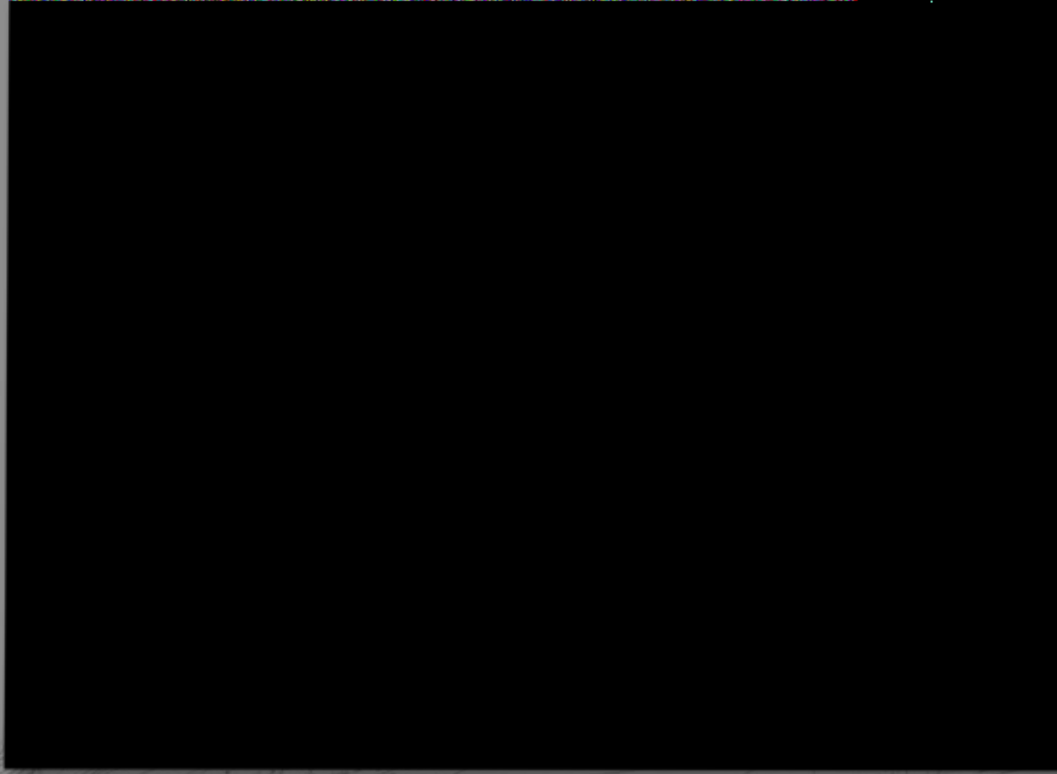
Arıburnu,
Kanlı Sırt
bölgeleri
haritası.

HARİTA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARŞİVİ

Gelibolu Yarımadası haritası (Osmanlıca).
HARİTA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARŞİVİ

M. Zeno Diemer (1867-1939) tarafından yapılmış
“Çanakkale ve Gelibolu Yarımadası Haritası”.

Çanakkale

19. Nârâ Burnu; 20. Kal'a-i Sultaniye;
21. Dardanos; 22. Suvla Körfezi; 23.
Arıburnu; 24. Maydos; 25. Seddül-
bahir; 26-Kumkal'a, 27-Aşil Mabedi
(Akhilleüs Tümülüsü); 28-Truva;
29-Ökunamadı. 30-İmroz Adası;
31-Helles Burnu; 32-Menderes Nehri;
33-Taşvan Adaları; 34-Limni; 35-Adalar
Denizi

1-Karadeniz; 2-Çatalca; 3-Boğaziçi;
4-Dersaadet; 5-Ayastefanos; 6- Adalar;
7-Tekfurdağı (Tekirdağı); 8-Marmara
Denizi; 9-Evreşe “Kadıköyü”; 10-Şar-
köy; 11-Marmara Adaları; 12-Saroz;
13-Bolayır; 14-Gelibolu; 15-Lapseki; 16-
Şab Dağı; 17-Saros Körfezi; 18-Anafar-
talar.

◆ MEKTUPLARLA ÇANAKKALE DESTANI: Esir Düşen Osmanlı Askerlerinin Mektupları

Belge Özeti:

Çanakkale Kumkale'de Fransızlar'a esir düşen Abbas Oğlu Ali'nin ailesi için tahki-
kat talebi.

Huzûra

8-10 Kânûn-ı evvel 1332

Beyefendi Hazretleri,

Bendeniz İzmit sancağı Adapazar karyesinin Eresilli Dîvânı'nın Nasıflar köyünde
Abbas oğlu Ali'yim. Seferberlik bidâyetinde askere alınarak Çanakkale civârında
Kumkale'ye sevk olunarak orada bir müddet vazîfe-i askeriyemizi îfâ ve şanlı va-
tanımızın müdâfa'ası esnâsında tâli'-i şeâmet ve ma'kûsum sînesi olarak Fransız-
lar tarafından esir edildim. Esâretimin bidâyetinden beri yani yirmi ayı mütecâviz
göndermekte olduğum mektûblara bir cevâb alamıyorum. Lütfen âile ve çocukla-
rımın hayât ve memâtından bir nebzecek ma'lûmât i'tâsına delâlet buyurmanızı
istirhâm eylerim.

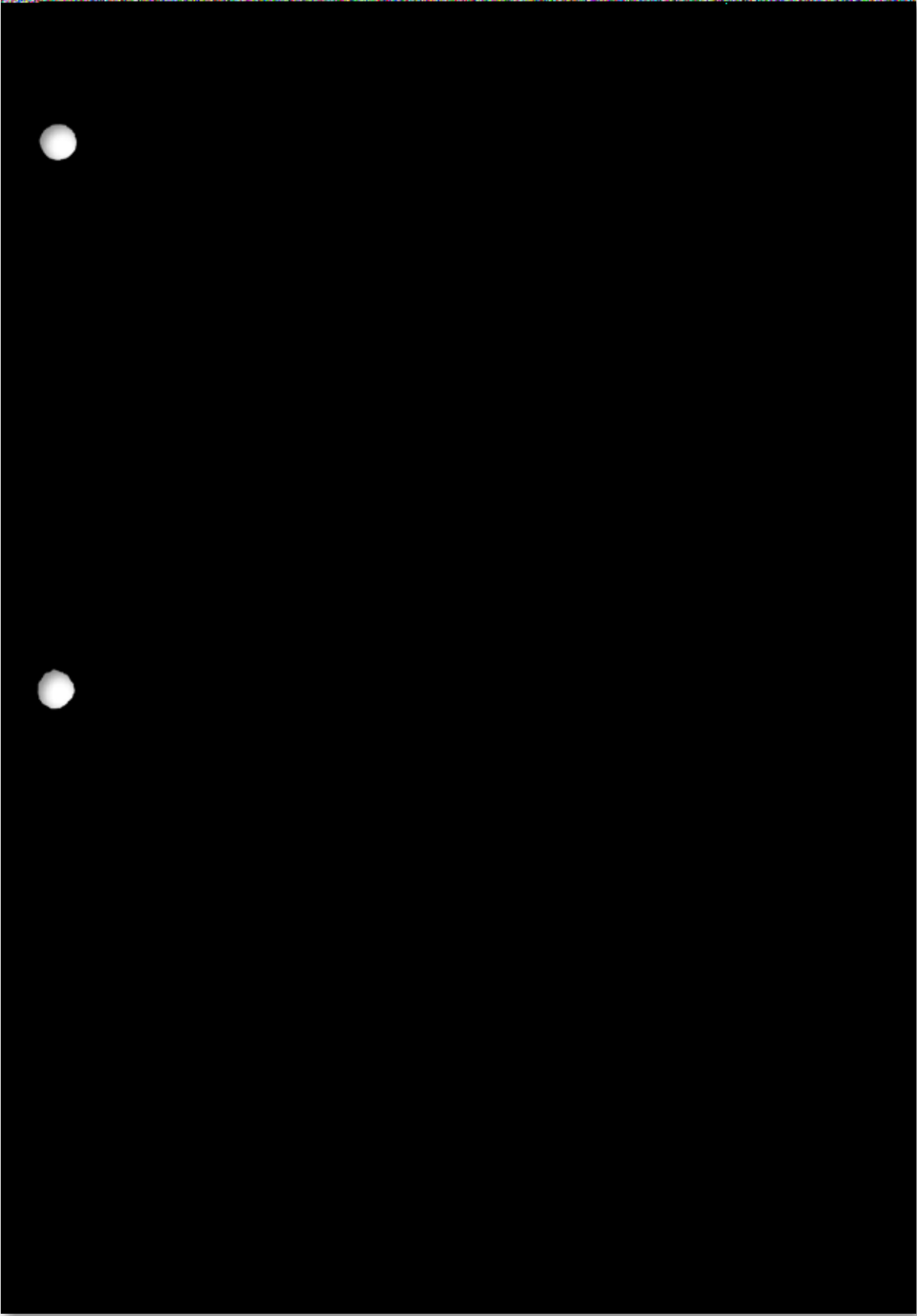
İzmit sancağı Adapazar karyesi Eresilli Divânı'nın Nasıflar köyü ahâlîsinden Ab-
bas oğlu Ali

2369 numeroda mukayyed

Fransa-Beziers şehrinde

1938

17 Kânûn-ı sâni 1332

Belge Özeti:

Çanakkale Arıburnu Muharebesinde esir düşen ve Selanik'te esir tutulan Nazilli'nin Kuyucak nahiyesinin Ortakçı karyesinde Civar Oğullarından Hacı Mustafa oğlu Mehmed Onbaşı'nın ailesi için tahkikat talebi.

Bihî

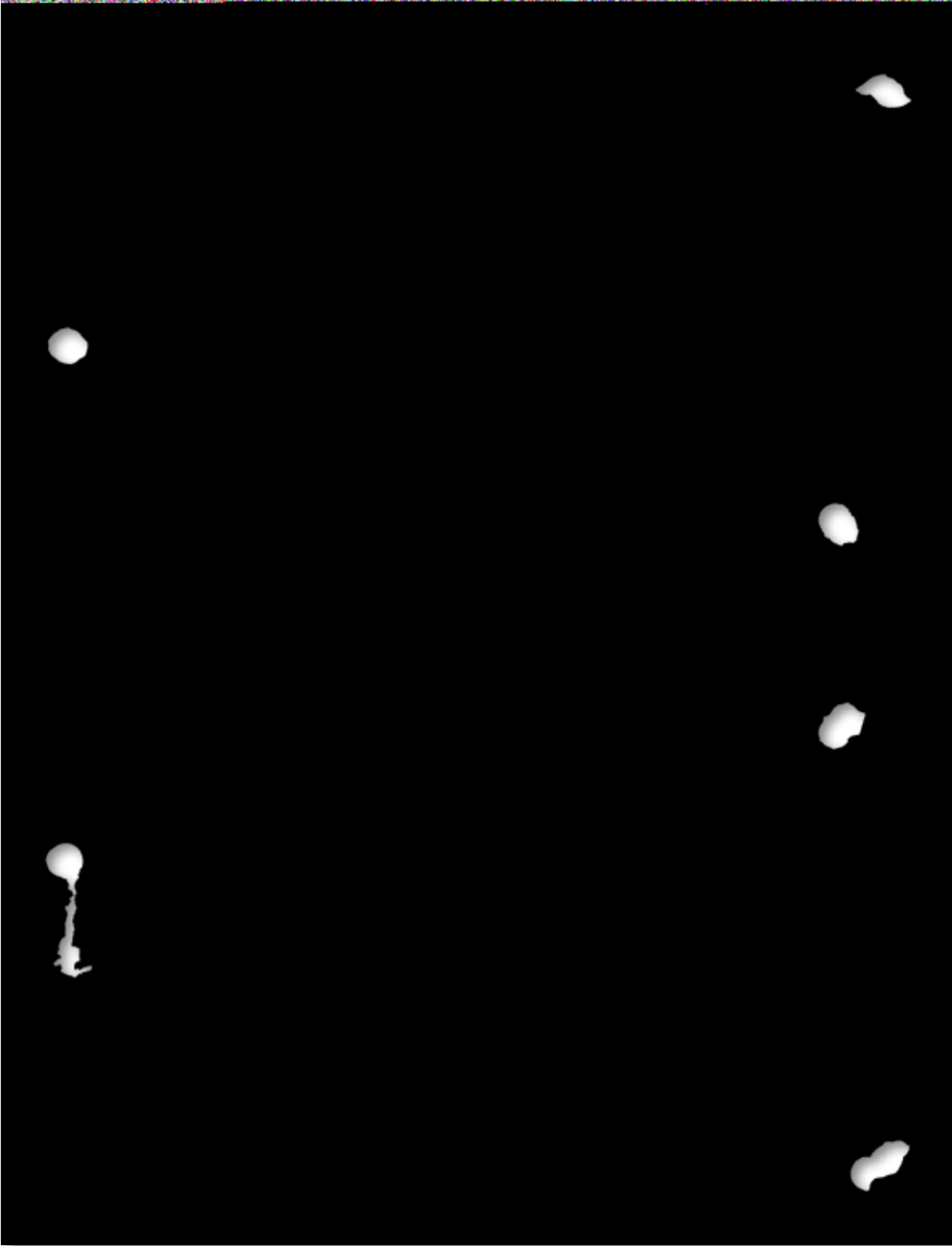
Nazilli Kazası Kaim-makamlığına

İzzetlü Efendim Hazretleri

Âcizleri üç yüz otuzbir senesi 14 Nisanında Çanakkale civarında Arıburnu muharebesine iştirak edip 15 Haziran 331 tarihinde Zığınderesinden tali'-i harb esir düştüm. Hayat-ı esaretimden altı yedi mâh sonra validemden iki def'a olarak mektûb almış idim. Mezkûr müddetten bu âna kadar bir daha mektûb ahz edemediğimden son derece me'yus ve mükedderim mektûbumun vusulünde validemin ve hanımımın hayât ve memâtlarına dair bir ma'lûmat vermenizi zât-ı âli-i cenâb-ı kumandanlarından recâ ve istirham eylerim efendim ol babda Fi Haziran sene 334

Onbirinci Trablusgarb fırkasının nizamiye 33. Alay 2. Tabur 1. Bölük'den Nazilli'nin Kuyucak nahiyesinin Ortakçı karyesinde Civar oğullarından Hacı Mustafa Oğlu Mehmed Onbaşı

Selânik vilayeti Katrin(?) kazası civarında Üsera-yı Osmaniye karargâhında 5027 numarolu Hacı Mustafa oğlu Mehmed Onbaşı

◆ Belge Özeti:

Çanakkale ve Kafkas Muharebelerinde savaştıktan sonra esir düşüp Hindistan Meiktila Kampına götürülen İmam Vekili Umman Hilmi Efendi'nin ailesi için tahkikat talebi.

Bihî

Der-sa'âdette Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Riyâset-i Âlisine

Numero

9454

Adresimiz Hindistan Meiktila Karârgâhı Üserâ-yı Osmâniye Alay 41/3 İmam vekili Osmân Hilmi

Mâ'ruzâtımdır.

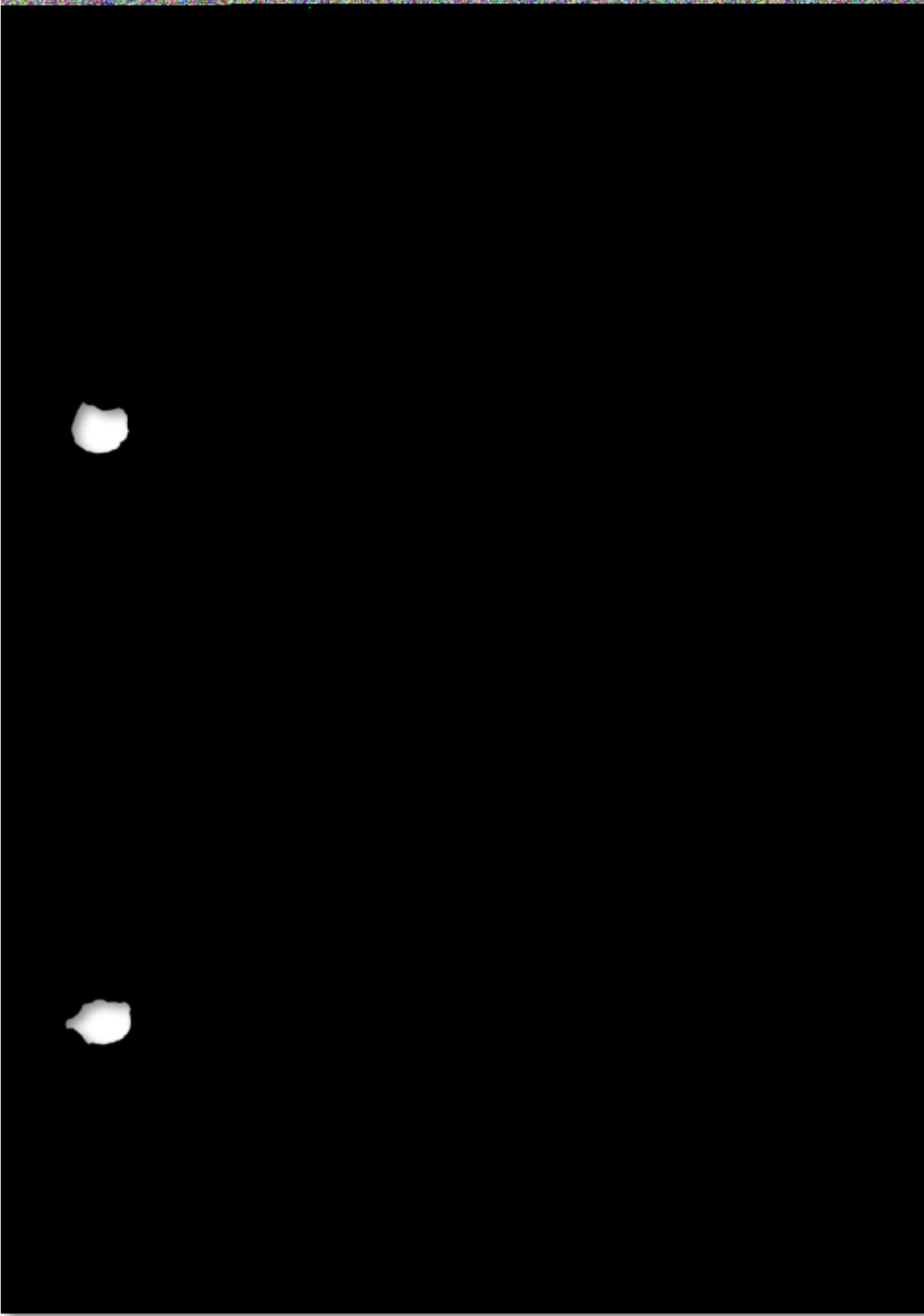
Çâkerleri Kastamonu vilayetinde Sinop sancâğında Gerze kazâsının Yamacık karyesinden olup seferberlik ibtidâsından itibâren fi 1 Ağustos sene 330 târihiyle taht-ı silaha davetle icâbet eyledim. Çanakkale ve Kafkas Muhârebelerinde can siperâne çalıştık ve bu kere Irak Muhârebesinde hasbelkader esir edildim. Hânemde mevcûd dört nefer evlâd bir âilem olup bunların benden başka hâmîleri olmadığı gibi hiçbir vâridâta dahi mâlik değillerdir. Bu efrâd-ı âilem hükûmetimizin zîr cenâh-ı mâdelet ve himâyesinde şimdiye kadar hiçbir sıkıntı çekmediklerine eminim. Fakat bir def'a da muhtâc-ı muâvenet olan âilem efradının mahallini riyâset-i aliyyelerine bildirmeyi ve mahallin bu'diyyeti hesabıyla hatırdan çıkartılmaması için hukûmet-i seniyyemize tevassut buyurmanızı ve emsâlim misüllü nafakalarının itâsı hususunda cem'iyet-i muhteremenizin delalet buyurmasını recâ eyler ve bi'l-vesîle te'yîd-i ubûdiyet eylerim.

fi 2 Temmuz sene 335

Alay 41, Tabur 3, İmam Vekili Osmân Hilmi

T36651

23 Teşrini evvel 1335

Belge Özeti:

Çanakkale Savaşı'nda esir düşüp Fransa'ya götürülen Zadin oğlu Matyus'un ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Der-sa'âdet Hilâl-i Ahmer Cem'iyyeti Riyâset-i Âliyesine

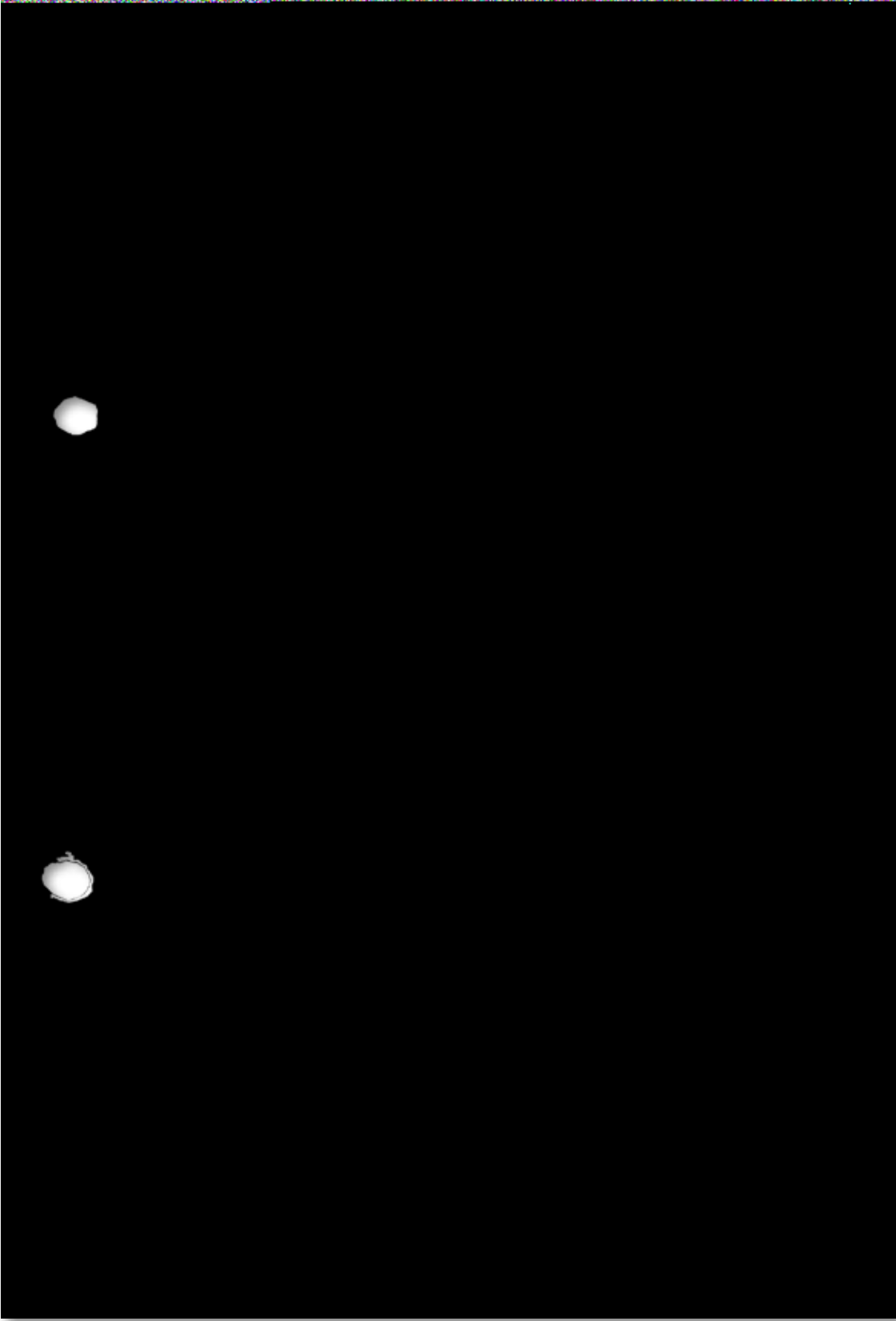
Efendim,

Bendeleri, Burusa vilâyetinin Yenişehir kazâsının Marmaracık karyesi ahâlîsinden ve Ermeni milletinden Zadin oğlu Matyus olup, Çanakkale Seddülbahir ilk müdâfâ dâr'ül-harbinde vatan uğruna tâli'-i ma'kûsum dolayısıyla mecrûh olarak Fransızlar tarafından esîr edildim. On yedi aydan beri hâneme göndermekte olduğum mektûblara bir cevâb alamadığımdan dolayı son derece müte'essirim. Lûtfen ve merhameten hayât ve memâtı meçhûl bulunan âilemden bendelerini haberdâr etmenizi vatan nâmına arz ve istirhâm eylerim. Fi 7 Eylül sene 332

Fransa'nın Korsika adasının Bastiya kazâsında üserâ-yı Osmâniyeden Fırka:7, Alay:19, Tabur 1, Bölük 4'den Marmaracıklı Zadin oğlu Matyus, tevellüdü 1257.

1577

30 Eylül 1332

Belge Özeti:

Çanakkale Savaş'ında esir düşüp Fransa'ya götürülen Agopyan oğlu Hrabet'in ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Der-sa'âdet Hilâl-i Ahmer Cem'iyyeti Riyâset-i Âliyesine

Efendim

Bendeleri Bursa vilayetinin Yenişehir kazâsının Çayır ğayr-ı müslim mahallesi ahâlisinden ve Ermeni milletinden olub müteveffâ kunduracı Agopyan Oğlu Hırabet olup Çanakkale seydi'l-bahr ilk müdâfa' a-i dâru'l-harbinde vatan uğrunda tâlî-i ma'kûsum dolayısıyla Fıransızlar tarafından esîr edildim. On yedi aydan berü hâneme göndermekte olduğum mektûblara bir cevâb alamadığımdan dolayı son derece müteessirim. Lütfen ve merhameten hayât ve memâtı meçhûl bulunan ailemden bendelerinin haberdâr edilmekliğim husûsunu vatan nâmına recâ ve istirhâm eylerim.

Fî 6 Eylül sene 332

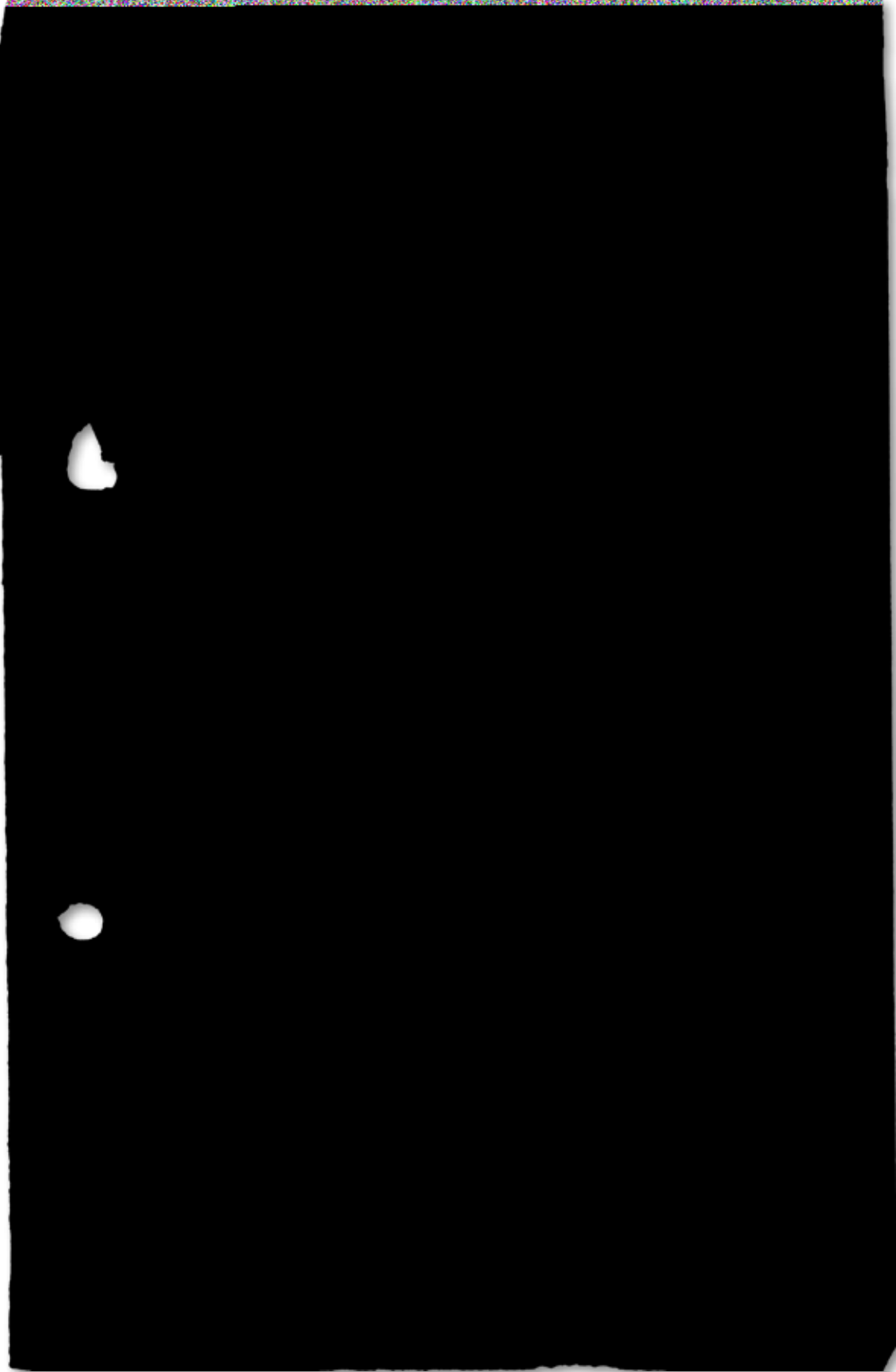
Fıransa'nın Korsika adasında Bastia kazâsında Üserâ-yı Osmâniye'den 7. fırka, 19. alay, 2. tabur, 6. bölükte müteveffâ kunduracı Agopyan Oğlu Hırabet

Numerosu 2600

1578 numeroda mukayyedir.

30 Eylül 1332

Numero 2600

◆ **Belge Özeti:**

Çanakkale Harbi'nde İngilizler tarafından esir edilerek Malta'ya sevk edilen Durmuş Osman'ın oğlunun ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Riyâset-i Aliyyesine

Re'is Bey Efendi Hazretleri

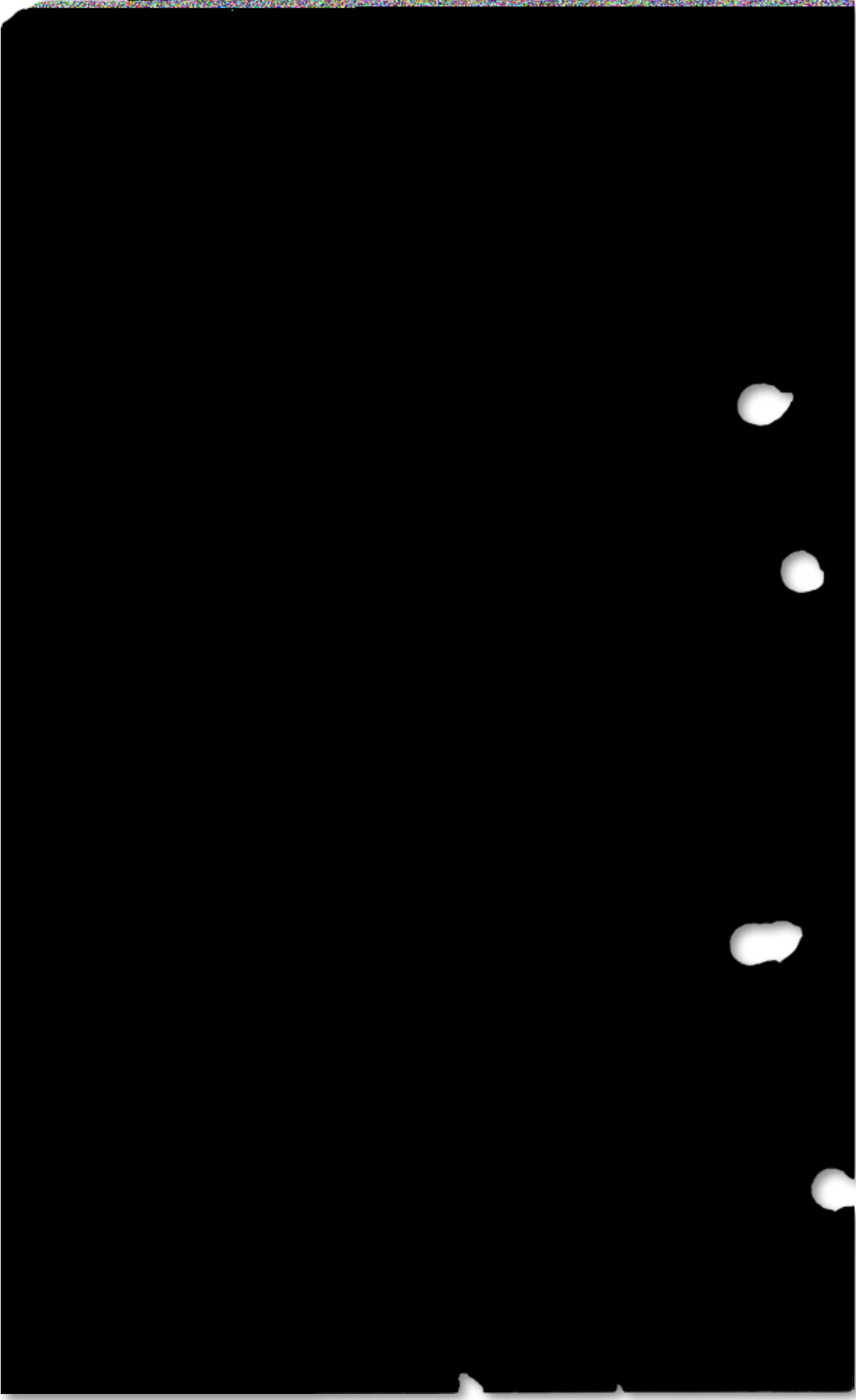
Bendeleri Kayseri Sancâğının Mâlâ Hâcı karyesi ahâlisinden Değirmenci Oğullarından Osman'ın oğluyum. Yedi mâh mukaddem Çanakkale harbinde İngilizler tarafına esîr edilerek Malta'ya sevk edildim. Pederime bunca mektûblar yazdım. Cevâb alamadım. Merâk ve endîşe içinde kaldım. Pederimin hâl ve ahvâlinden taharrî ederek bana haber göndermek için pek çok tanıdıklarına yazdım. Onlardan da cevâb alamadım.

Pek mükedder oldum. Bu husûsun icrâsı cem'iyet-i muhteremenizden başka recâ ve istirhâm edilecek kimsem yoktur. Mezkûr pederimin hakkında icâb eden tahkîkâtın icrâsıyla neticeden taraf-ı bende-gânıma iş'arı ve şâyet hâl-i hayâtta ise vesâtet-i aliyyeleriyle mektûb göndermesinin kendisine tenbihle emir buyurulması meşhud-ı enâm olan himmet-i bi-pâyânlarından istirhâm eylerim. Ol-bâbda emr u fermân hazret men lehü'l-emrindir.

1 Teşrîn-i sâni 1332 Malta Üserâ-yı Harbiye taburundan, ikinci inşâat istihkâm taburu bölük:3'ün onbaşısından 1941 numarolu Durmuş Osman

22 Teşrîn-i sâni 1332

1797

Belge Özeti:

Çanakkale Seddülbahir'de esir düşüp Fransa'ya götürülen Halil bin İbrahim'in ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

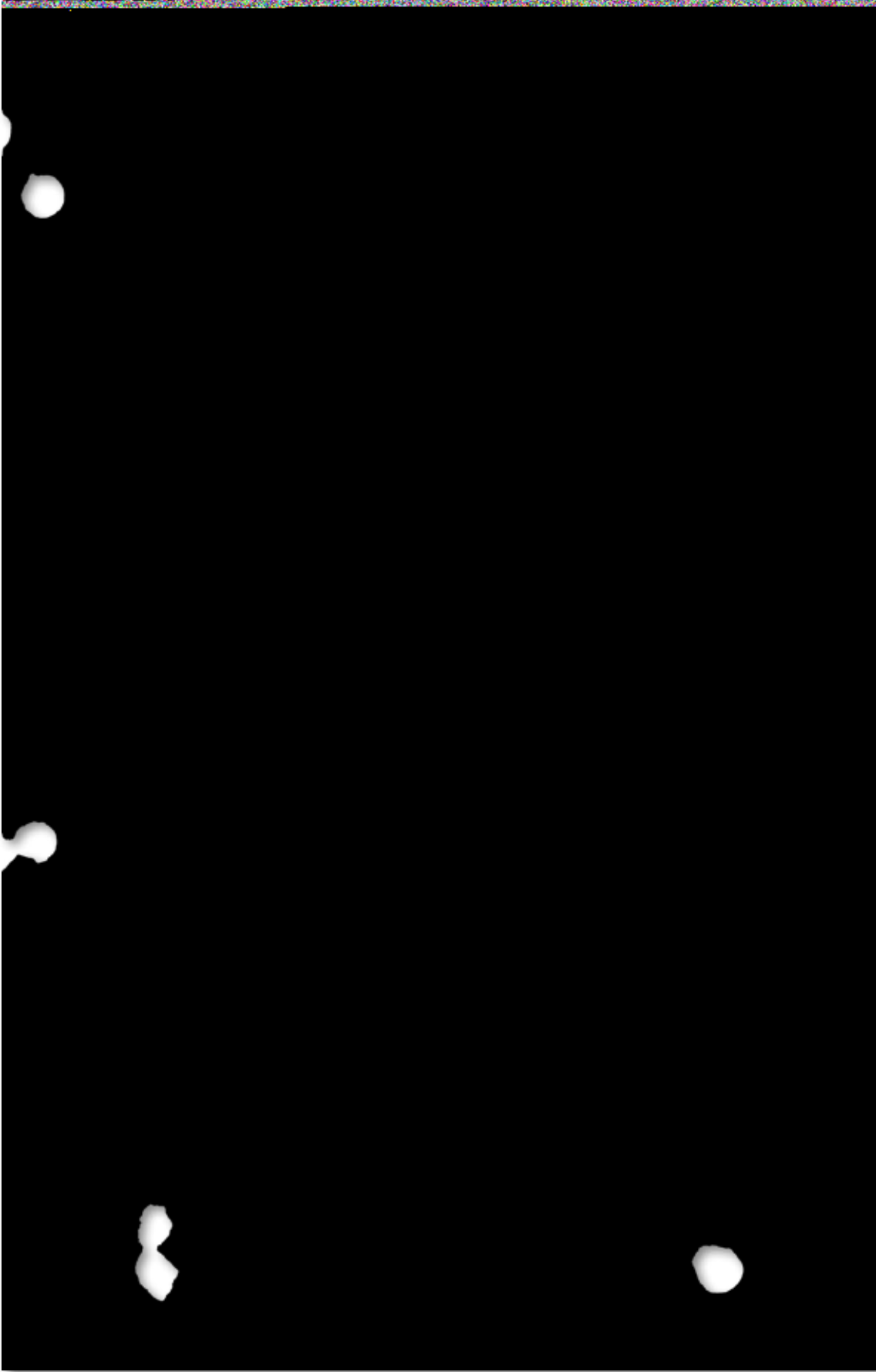
Huzûra

23 Teşrîn-i evvel sene 1332 Yevm-i Pazar

Beyefendi Hazretleri

Bendeniz Edirne Vilâyeti dâhilinde Sultan Selim Caddesinde Değirmen Sokağında Eyriçe'li Hacı İbrahim Efendi'nin hânesinde misâfireten ikâmet etmekteyim. Seferberlik bidâyetinden askere alınarak Çanakkale civarında Seddü'l-bahir'e sevk olunarak orada bir müddet vazîfe-i askeriyemizi îfâ ve şanlı vatanımızın müdâfa'ası esnâsında tâli'-i şeâmet ve ma'kûsem seyyiesi olarak Fransızlar tarafından esîr edildim. Esâretimin bidâyetinden şimdiye kadar göndermekte olduğum mektûblara bir cevâb alamıyorum. Lütfen âile ve çocuklarımın hayât ve memâtlarından bir nebzecik ma'lûmât 'tâsına delâlet buyurmanızı istirhâm eylerim. Ol bâbda irâde efendimindir.

Fransa'nın Bezime[Beziers]şehrinde Üserây-ı Osmâniyeden Eyriçemuhâcirlerinden 2403 numarolu Halil bin Ömer

Belge Özeti:

Çanakkale'de Kumkale'de esir alınıp Fransa'ya götürülen Zihni bin Ahmed'in Sivas'taki ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Huzûra

30-8-1332 Teşrîn-i Sâni

Ma'rûz-ı bendeleridir,

Bendeleri Sivas vilâyetinin Şebinkarahisar sancağının Suşehri Kazasının Davir Karyesi'nin Kınalı oğlu Zihni'yim. Seferberlik bidâyetinde askere toplanarak Çanakkale'de Kumkale'ye sevk olunarak vazife-i askeriyem esnasında tâl'i-i şe'âmet ve ma'kûsem Fransızlara esîr etti. On sekiz ayı mütecâviz bir zamandan beri ve ailemden hiçbir ma'lûmât i'tâsına muvaffak olamadım. Müdâfaa-i vataniyye namına ailemden bir nebzecek ma'lûmât i'tâsını recâ ederim. Ol bâbda ferman hazreti men lehü'l-emrindir.

Sivas vilâyetinin Şebinkarahisar sancağı Suşehri Kazasının Davir Karyesi ahalisinden Zihni bin Ahmet

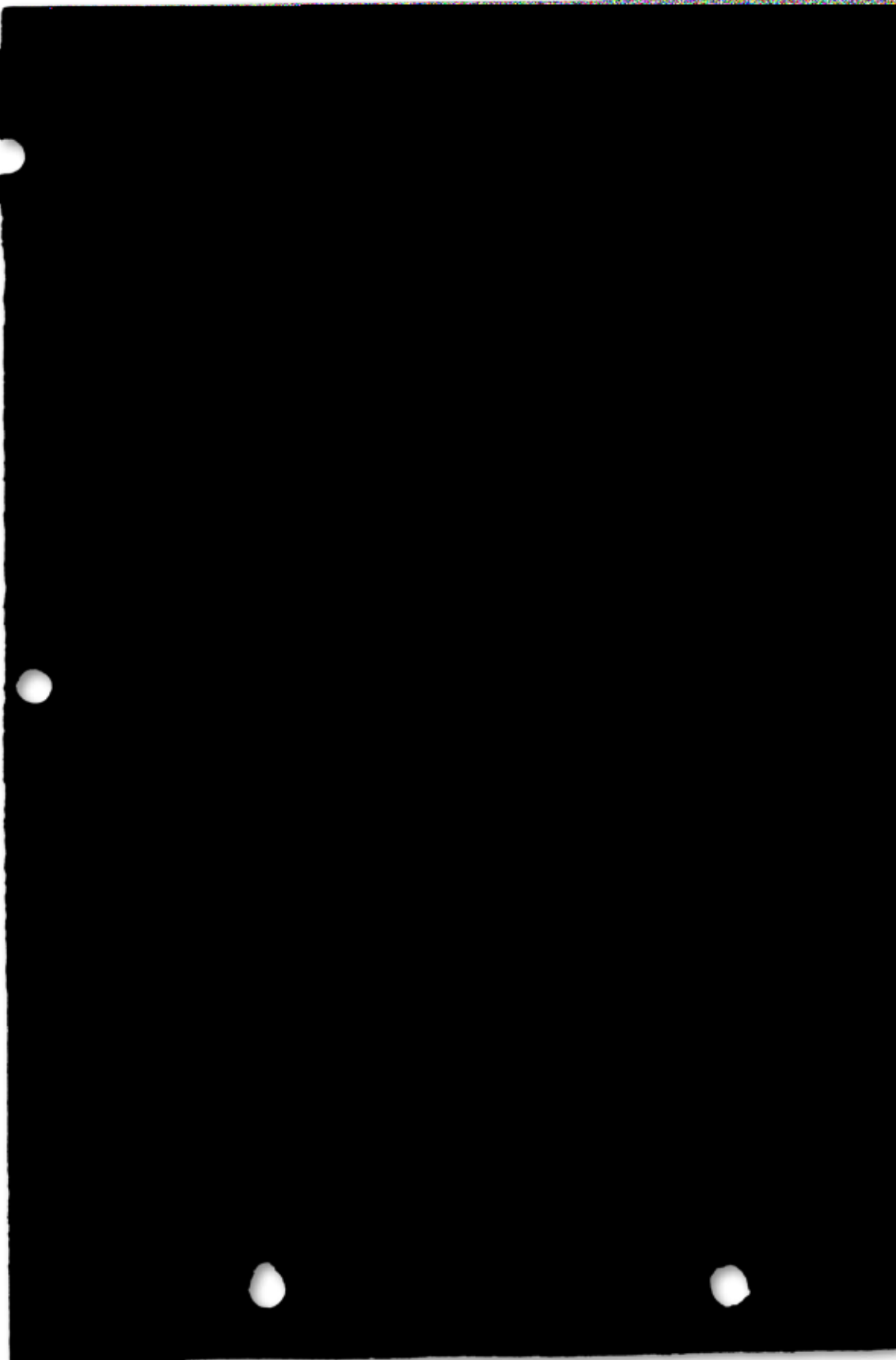
Adresi: Fransa'da Heru Vilâyetinde Beziye şehri Üserâ-yı Osmaniye'den 2891 numarolu Zihni.

542

30 Kasım 1916

1886

22 Kanun-u Evvel 1332

Belge Özeti:

Çanakkale Savaşı'nda esir düşen Mehmed oğlu Küçük Ali'nin Sivas'ta bulunan ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Der-Saâdet Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Üserâ Komisyonu

Riyâset-i Aliyyesine

969 numeroda mukayyedir.

Divriği Kazâsına 3 Eylül 1333

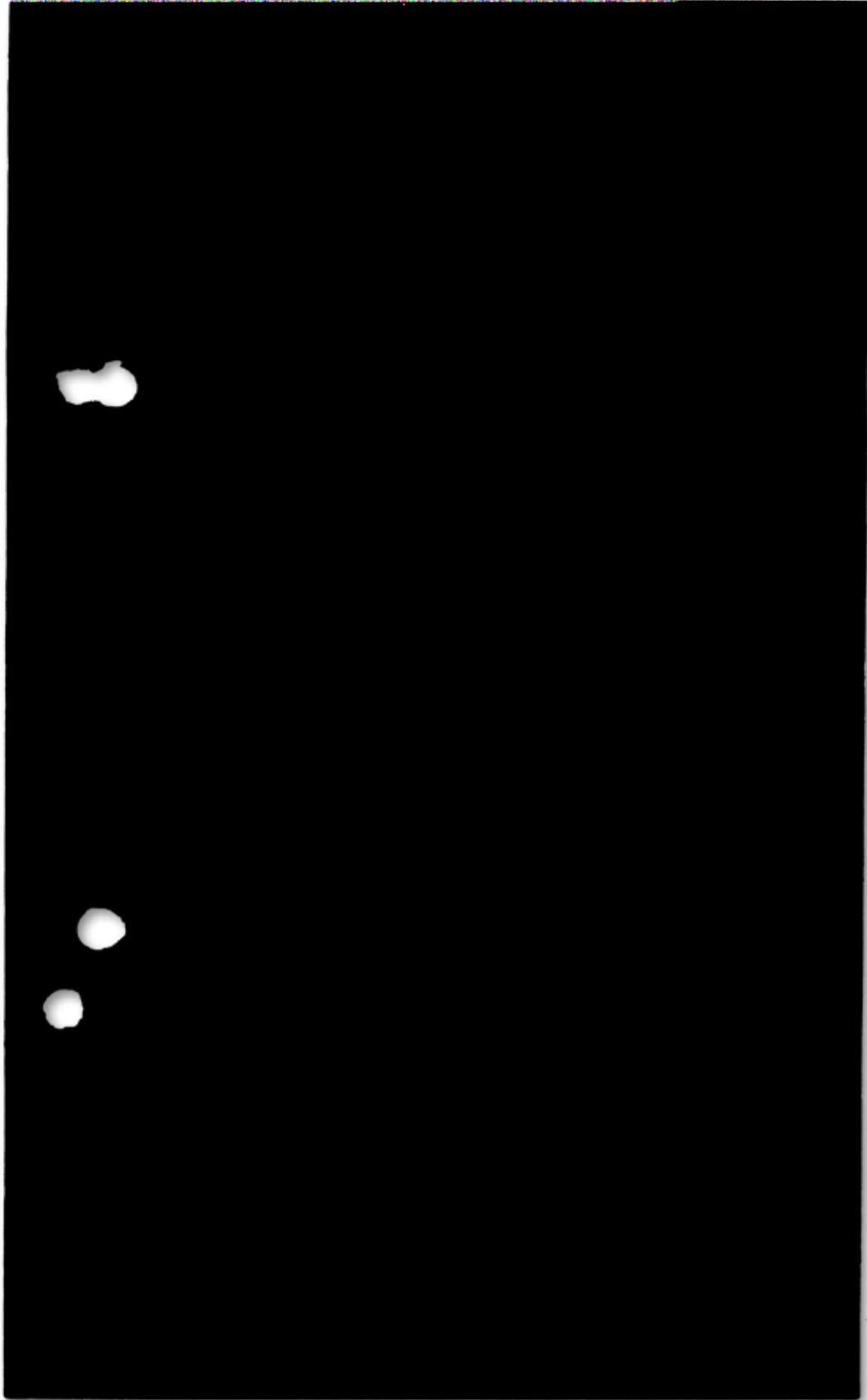
Ma'rûz-ı Bendeleridir

Âcizleri Sivas vilâyetinin Divriği kazâsının Zımara nâhiyesine tâbi' Kârsıcık karyesinde Dumanoğullarından Mehmed Oğlu Küçük Ali olup Çanakkale cebhesinde Ondördüncü Alayın Üçüncü Taburun Dokuzuncu Bölüğün Üçüncü Takımında bulunarak 25 Temmuz Sene 331 de esîr olarak ve şu mürûr eden iki sene içerüsünde peder ve vâlidem ve akrabâ-yı ta'âllukâtımın hayât ve memâtlarından bir haber alamadım. Lütfen merhameten peder ve âilemin sıhhat haberlerini âcizlerine bildirilmek üzere lâzımgelenlere emir buyurulması bâbında fermân.

Fî 6 Ramazân-ı Şerif Sene 335

Ondördüncü Alayın Üçüncü Taburu Dokuzuncu Bölüğünden Mehmed oğlu Küçük Ali [İmza] Küçük Ali

Kıbrıs Adasında Üserâ-yı Osmâniye karargâhında birinci telde onyedinci takımda 2378 numarolu Mehmed oğlu Küçük Ali

Belge Özeti:

Çanakkale'de Fransızlara esir düşüp Beziere'e götürülen Osman oğlu Mustafa Hüseyin'in ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Riyâset-i Âliyyesine

Efendim hazretleri,

9774 numeroda mukayyedir.

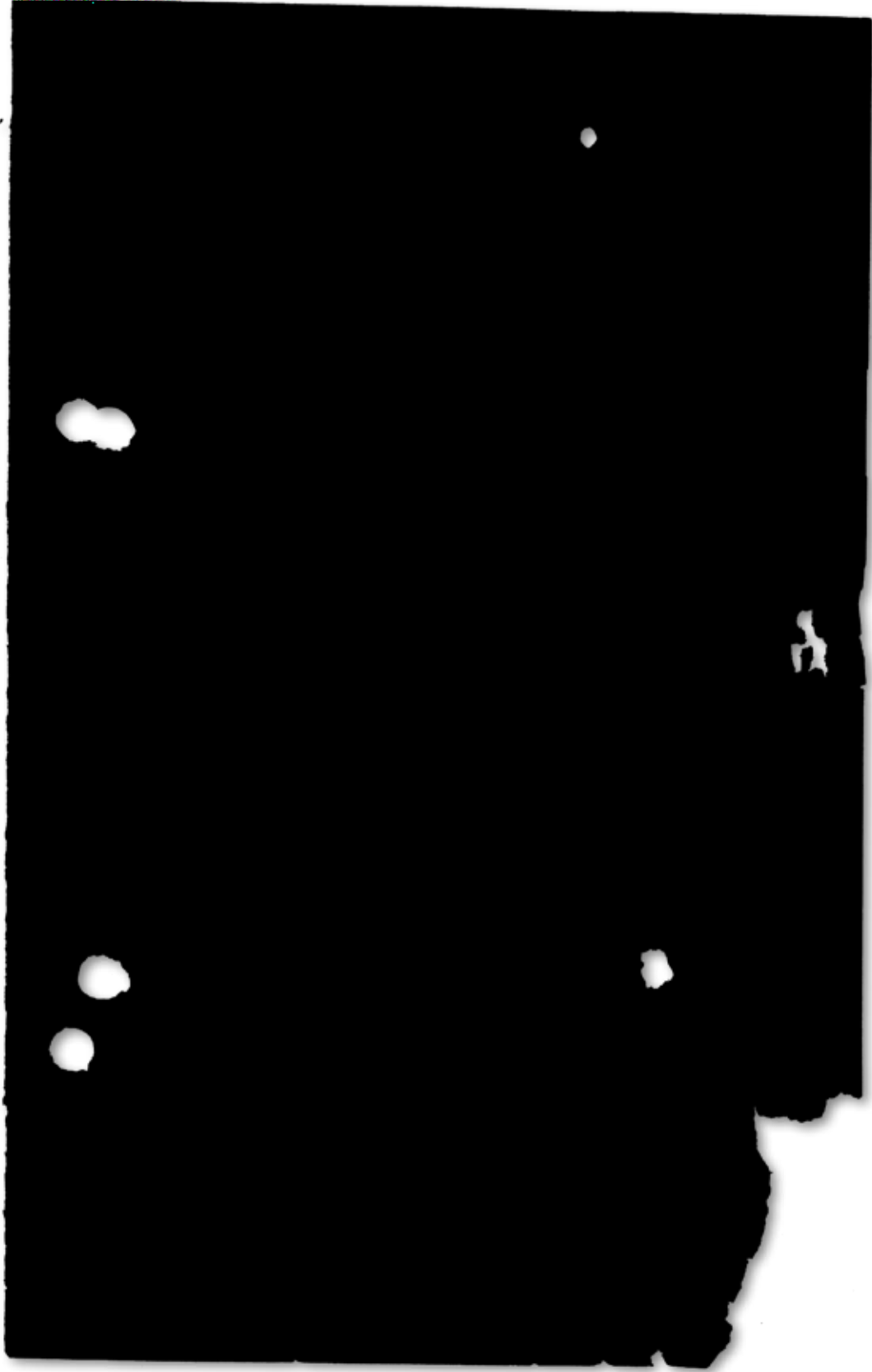
Esîre tebliğ edildi. 31 Teşrîn-i evvel 1333

Suâl Cide kazâsı 17 Eylül 1333

Âcizleri Kastamonu vilâyetinin Cide kazâsı Aksümaday karyesi ahâlisinden olup seferberlik dolayısıyla taht-ı silâha da'vet olunarak hıdemât-ı askeriyem ile mükellef olmakta iken tâlî-i şenâetim neticesi olarak Çanakkale muhârebesinde Fransa hükûmeti tarafından esîr edildim. El-ân Fransa'nın Beziere şehrinde Üserâyı-Osmaniyye Deposunda ikâmet etmekteyim. Yirmi yedi aydan beri vâlidem ve biraderim ve efrâd-ı aile müte'addid mektûblar göndermiş isem de ma 'a'l-insâf şimdiye kadar cevâb olarak hiçbir mektûblarını alamadığım gibi hayât ve memâtlarından dahî ma'lûmâtım bu kadar. Lütfen ve merhameten vatan nâmına vâlidem ve efrad-ı âilemin hayât ve memâtlarına dâir bir ufacık ma'lûmât lütûf buyurmanızı recâ ve istirhâm eylerim efendim. Ol bâbda Fî 5 Temmuz 1333

Adresim

Fransa'da Beziere şehrinde üserâyı Osmâniyyeden 2131 numarolu Cide kazâsının Aksümaday Karyesinden Osman Usta oğlu Mustafa Hüseyin tarafından.

Belge Özeti:

Çanakkale Muharebesi'nde İngilizlere esir düşüp Kıbrıs adasına götürülen Ali Osman oğlu Mehmed Onbaşı'nın ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Efendim hazretleri

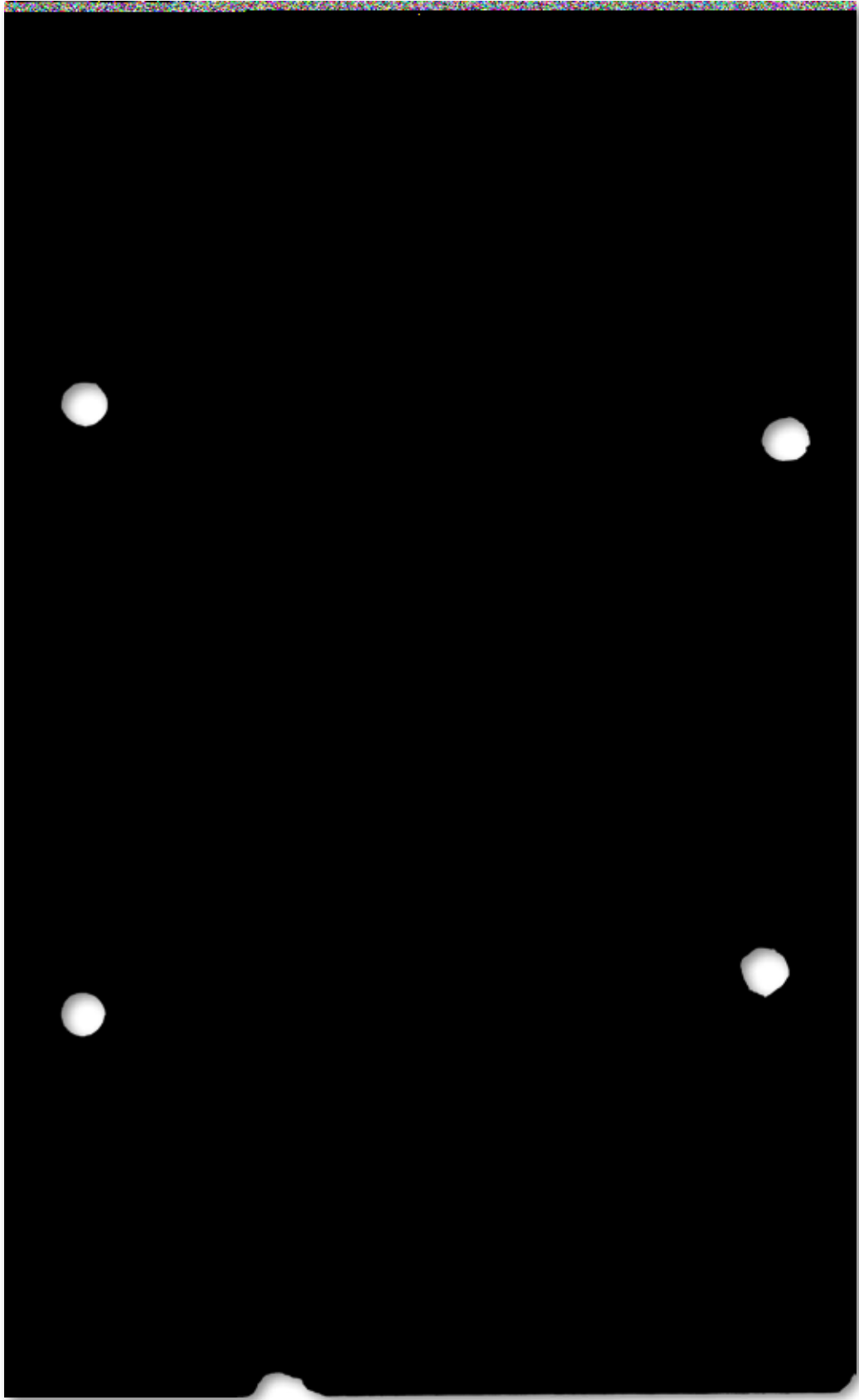
Bendeniz Bursa Vilâyetinin Karacabey Kazâsının Tavşanlı Mahallesiinde Bursalı kebabcı Ali Osman Ağanın mahdûmuyum bundan iki sene mukaddem hasb-el kader Çanakkale muhârebesinden İngilizlere esîr düştüm. Bu müddet zarfında mezkûr mahallede ikâmet eden pederim Ali Osman Ağa'ya müte'addid mektûblar yazmış isem de me'at teessüf şimdiye kadar hiçbirisine bir cevâb alamadım. Bu ise benim son derece merâkımı mû'cib oluyor. İnsaniyyet nâmına teşkil eden cemî'yyet-i hayriyyenizden iş bu pederin hayât ve memâtına dâir tahkikât edüp taraf-ı âcizîye ma'lûmât i'tâ edilmesini recâ ve istirhâm ederim efendim.

Fi 2 Şubat 1332

Kazânızın Tavşanlı Mahallesiinden Ali Osmân oğlu Mehmed Onbaşı

Adresim:

Kıbrıs Adası esârethânesinde iki numarolu üserâ koğuşunda, altıncı takımda, 2035 numerosunda Karacabeyli Mehmed Onbaşı biraderim Hakkı'dan dahî bir ma'lûmât veriniz recâ ederim efendim.

Belge Özeti:

Çanakkale Muharebesi'nde esir düşen Dönmeoğulları'ndan Hüseyin oğlu Ali'nin ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Osmanlı Hilâl-ı Ahmer Cem'iyeti Cânib-i Âlîsine

Efendim Hazretleri

Kal'a-i Sultâniye sancağının Ezine kazâsının Üsküç karyesinde Dönmeoğullarından Hüseyin oğlu Ali'yim. İki sene evvel Çanakkale'de dūçâr-ı esâret olduktan iki üç ay sonra taraf-ı memleketten bir kıt'a mektûb almağa muvaffak olabildim ise de ondan sonra hâne-i pederden hiç ma'lûmât almağa muvaffak olamadım. Bunun için lütfen tahkîkât-ı lâzimedede bulunarak kapılmış olduğum merâk ve endişeye hâtime vermenizi cem'iyet-i muhteremenizin lütf u âtîfetinden istirhâm eyler ve ihtirâmât-ı [lekeli] takdîm ile kesb-i mefhâret eylerim efendim.

Fî 23 Haziran sene 333

Ezine kazâsının Üsküç karyesinden Dönmeoğullarından Hüseyin oğlu Ali 1695

◆ Belge Özeti:

Çanakkale Savaşında 5. Kolorduda Kilis'li Hacı Mehmet Tevfik oğlu Mahmud Sami efendi için yapılan tahkikat talebi

Bihî

Huzur-ı Sâmîlerine

İzzetlü Efendim Hazretleri

Çanakkale Grubu

23/10/332 (1)332

Bey Efendi Hazretleri!

Cem'iyeti muhteremenizin vatan mukaddesimize karşı yapmış olduğu insaniyetkârane hizmet o kadar çoktur ki ta'dât ile bitmez tükenmez zannedirim. Şu harb hâ'ilde cem'iyet muhteremeniz binlerce â'ileleri oğullarından, babalarından ve bunların sıhhat ve afiyetlerinden haberdâr etmekle memnûn etmiştir.

İşte bendenizin de edeceği mürâca'at bu kabilden olduğundan her hâlde bir cevâb irsâl buyararak mutma'in edileceğimden ümit varım.

Beşinci Kolorduy-i hümâyuna mensup Onbeşinci Fırkanın Kırkbeşinci Alayının Birinci Taburunun Birinci Bölüğünde müstahdem ihtiyât zâbit namzedi Halep vilâyetinin Kilis kazâsından Hacı Mehmet Tevfik oğlu Mahmud Sami efendi 25-2-(1)331 de Maltepeden bir mektûp göndermiş ve bundan mâ'adâ şu âna kadar hiç bir haberi gelmemiştir.

Şimdiye kadar mûmâileyhin hakkında bir çok taharriyât icrâ edilmiş isede doğru bir cevâp alınmadığından cem'iyet-i muhteremenize mürâca'ata karar verdim.

Ümit ederimki yakın bir âtîde doğru bir cevâp irsâl buyurur ve bîkes vâlide ve hemşîreleri memnûn edersiniz.

Bâkî Cenab-ı Allah Cem'iyetinizi her bir umûrunda muvâffak buyursun.

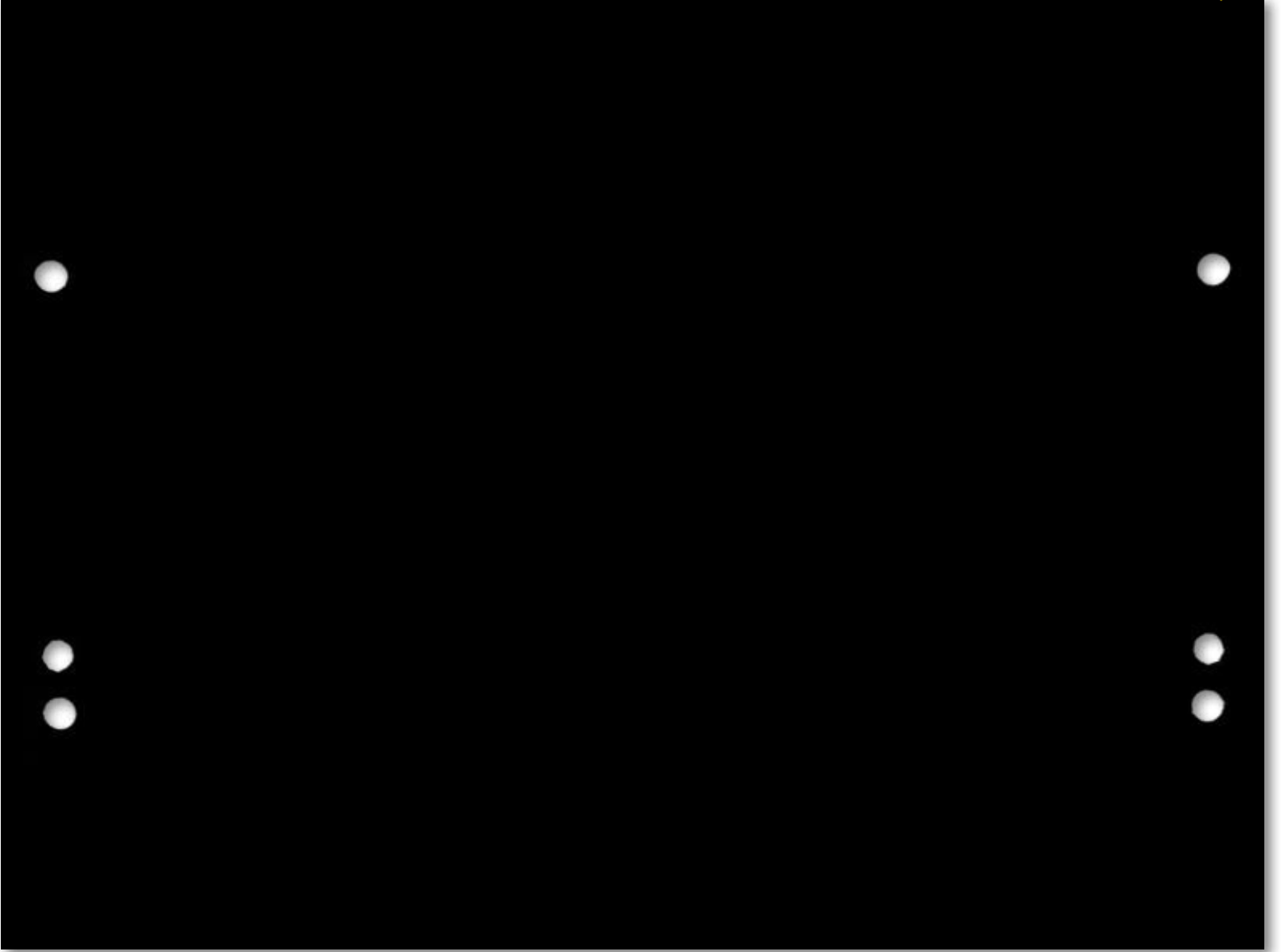
Bende

Mehmet Salih

Adresi: Çanakkale Cenûb Grubu 42 Fırka 65 Alay 1 Tabur 2 Bölük Zâbit vekili Halepli Salih.

5468 Numeroda mukayyitdir.

Cevap Yazıldı 31/10/(13)32

Belge Özeti:

Çanakkale'de İngilizler'e esir düşen Karacabeyli Osman'ın ailesi için yaptığı tahkikat talebi.

Bihî

Efendim Hazretleri,

Bendeniz Bursa vilâyetine tâbi' Karacabey kazâsının Hotanlı karyesinden Bekiroğullarından Osmanım. Bundan yirmi ay evvel hasbe'l-kader Çanakkale muhârebesinde İngilizlere esîr düştüm ve bu müddet zarfında mezkûr köyde ikâmet eden birader ve dayılarımın âilelerine müteaddid mektûblar yazdı isem de ma'at-teessüf şimdiye kadar hiçbirisine bir cevâb alamadım. Bu ise benim son derece merâkımı mûcib oluyor. İnsâniyet nâmına teşekkül eden cem'iyet-i hayriyenizden işbu âilelerin hayât ve memâtlarının tahkikîyle taraf-ı âciziye mâ'lûmat i'tâ edilmesini recâ ve istirhâm eylerim efendim.

Fî 15 Kânun-ı Evvel sene 332

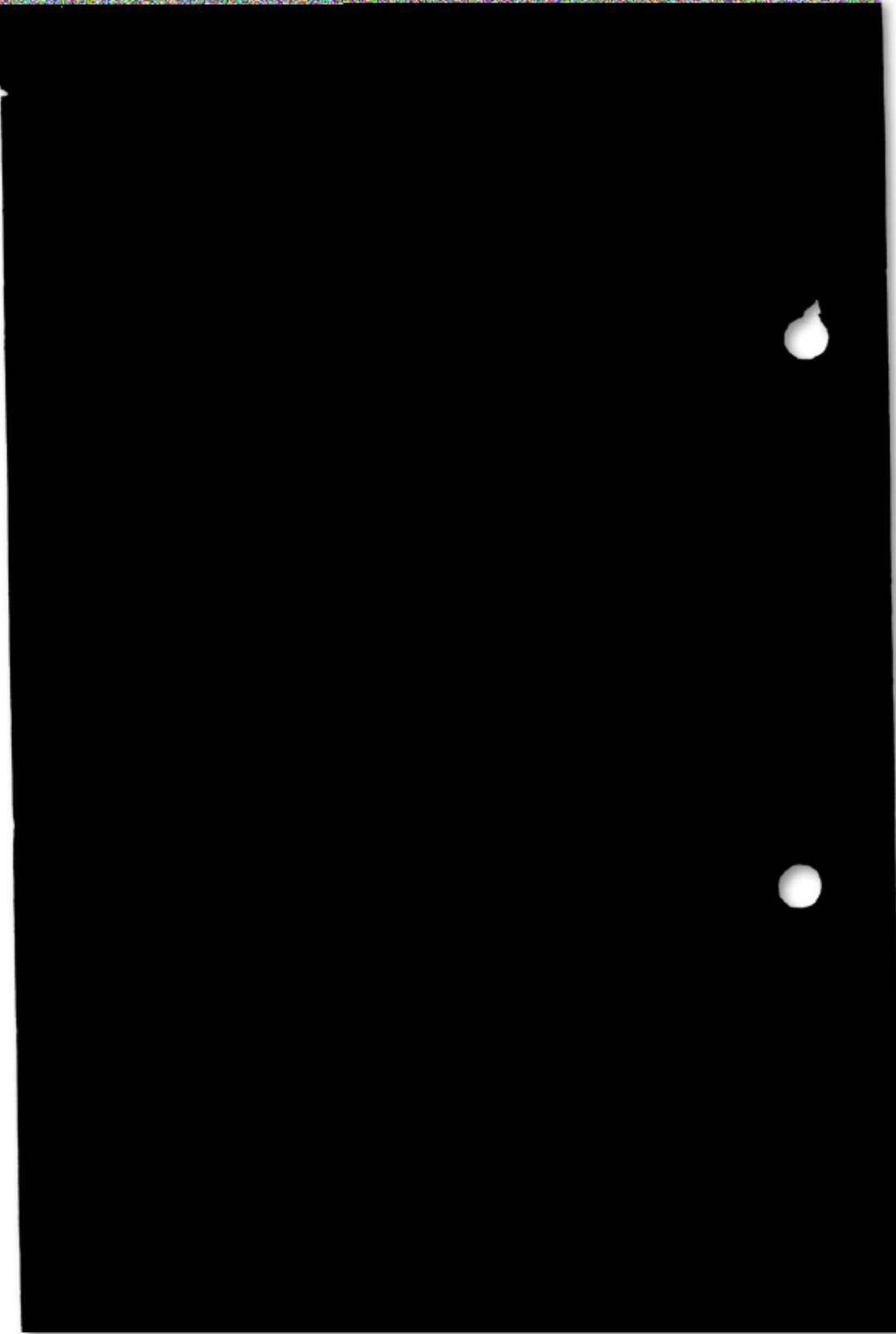
Adresim

Kıbrıs Adası esârethânesinde 30. Takımda 2056 numrosunda Karacabeyli Osman

Jandarma Kumandanına

Fî 30 minhü

799

Belge Özeti:

Çanakkale ve Kafkasya'da savaştıktan sonra İngilizler'e esir düşüp Hindistan'a götürülen İmam Vekili Osman Hilmi'nin ailesi için tahkikat talebi.

Der-sa'âdet Hilali Ahmer Cemiyeti Riyaset-i Aliyesine

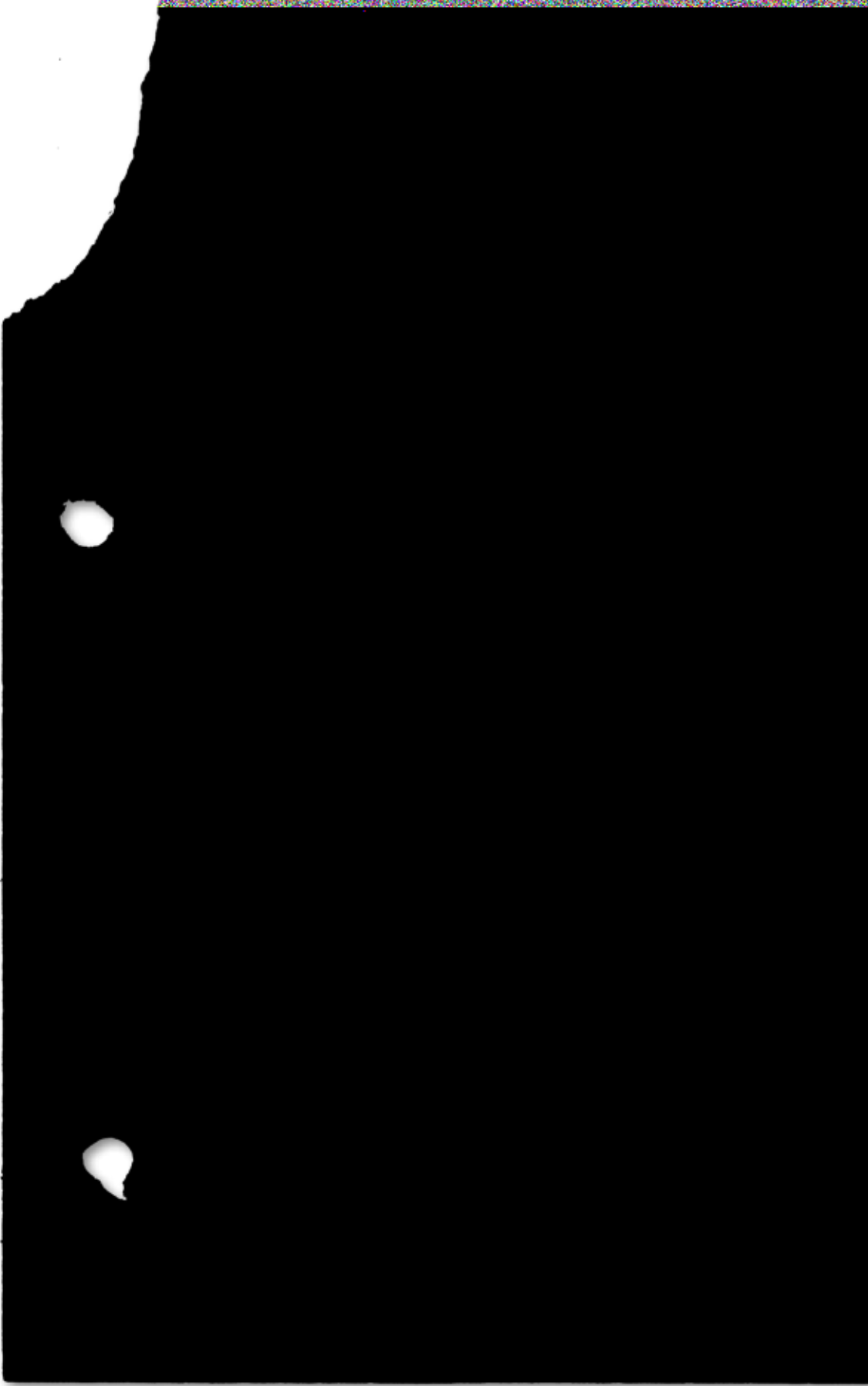
Ma'rûzâtımdır

Acizleri Kastamonu vilayetinin Sinop sancağının Gerze kazasının Yamacık karyesinden Siraclı oğullarıdanım bidayet-i seferberlikte 1 Ağustos sene 330 târihiyle taht-ı silâha davetle icâbet eyledim. Çanakkale ve Kafkasya Muharebeler azm-i metanetle çalışdık. Ve Irak cephe-i harbinde hasbel-kader esir edildim. Hanemde mevcûd dört nefer evladımla bir âilemin benden başka hamileri olmadığı gibi bir varidata dahi mâlik değiller idi bunlar muhterem hükûmetimizin mu'âvenetince zîr cenâh mu'adelet-i himâyesinde zan ediyor isem de bu sûretle bir beyannâme ahz eylediğim gibi hayât ve memâtlarından haber alamadım ma' hâzâ bundan dört buçuk mâh-ı mukaddem tevasut-ı âlînizin himmetine rağmen Hilali Ahmere yine yazmış isem de yine cevap ahz edemedim lütfen ve merhameten bu husûsda her vecihle lâzım gelen mu'âmele-i âlînizin icrâsını istirhâm eylerim... Teşrîn-i evvel sene 335

Hindistan Mektula Karârgâhı Üsera-yı Osmaniyyeden 41. Alay, 3. Tabur, İmam Vekili Osman Hilmi

T38325

3 Şubat 1336

◆ Belge Özeti:

Mısır Seydibeşir'de Esir M. Celaleddin'in ailesi için tahkikat talebi.

Osmânlı Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Üserâ Komisyonu Riyâset-i Aliyyesine

Ma'rûzdur,

Fî 3 Eylül sene (1)334 târihli ma'rûzâtımın ikinci bir diğeri sûretidir. Pederim Kol Ağası Abbâs Efendi bendeniz küçük iken vefât etmiştir. Vâlidemi hiç tanımıyorum. Büyük birâderim Mülâzım-ı Evvel Abdûlbâki Efendi Çanakkale Harbi'nde şehîd olmuştur. Dünyâda bir tek hemşiremden başka bir kimsem kalmamıştır. Millet-i Necîbe-i Osmâniye'ye mensûbiyyetle mütesellî ve mübâhî olmuştum. Sâlifü'l-arz hemşirem Yâşar Hânım Isparta'da Orak Mahallesi'nde 36 numarolu hânedeki küçük bir kız çocuğuyla ikâmet ediyor. Zevci Mâl Müdirliğinden mütekâid Halim Efendi'dir. Hemşiremden aldığım mektûblarda ahvâl-i hâzıra-i harbiye dolayısıyla ve tabîyyü'l-vukû' olan galâ-yı es'âr cihetiyle fevka'l-âde müzâyakaya dûçâr oldukları dahi zevci mûmâ ileyh Halîm Efendi emri-i iâşelerinden izhâr-ı acz ederek Kastamonu'da akribâsı nezdine gittiği bir lisân-ı sûzişle iş'âr edilmiş ve şu sûret-i iş'âr bütün müfekkeremi tahrîş ve iz'ac etmiştir. Hemşirem zâbit kızı, şehîd hemşiresi bulunması ve bendenizin hâl-i esâret-i bedbahtânem hasebiyle ibrâz-ı muâvenetin müstahsil ve gayr-ı mümkün olması hidemât-ı meşkûreleri müsellemler ve meşhûd olan komisyon-ı âlilerine mürâcaata mecbûr etmiştir. (1)332 senesi Martından itibaren tedâhülde bir çok maâşâtım vardır. Bâdehû esmânı fiyât-ı mîrîsi mücebince tarafımdan te'diye ve tesviye olunmak üzere hemşireme mâhiye miktâr-ı münâsib erzak i'tâsı için tavassut ve delâlet-i aliyyeleri erzân buyurulur ve netîce-i mesâile bendenize de emri-i iş'âr olunursa memnûniyet ve şükranıma had ve pâyân olmaz.

Cenâb-ı Hak her husûsta sizi muvaffak bi'l-hayr buyursun efendim. Fî 15 Eylül sene 1918

Hicâz Fırkası yâver harbliğinde müstahdem Alây 128, Tabur 1, Bölük 1, Mülâzım-ı Sâni olup elyevm İskenderiye: Seydibeşir'de

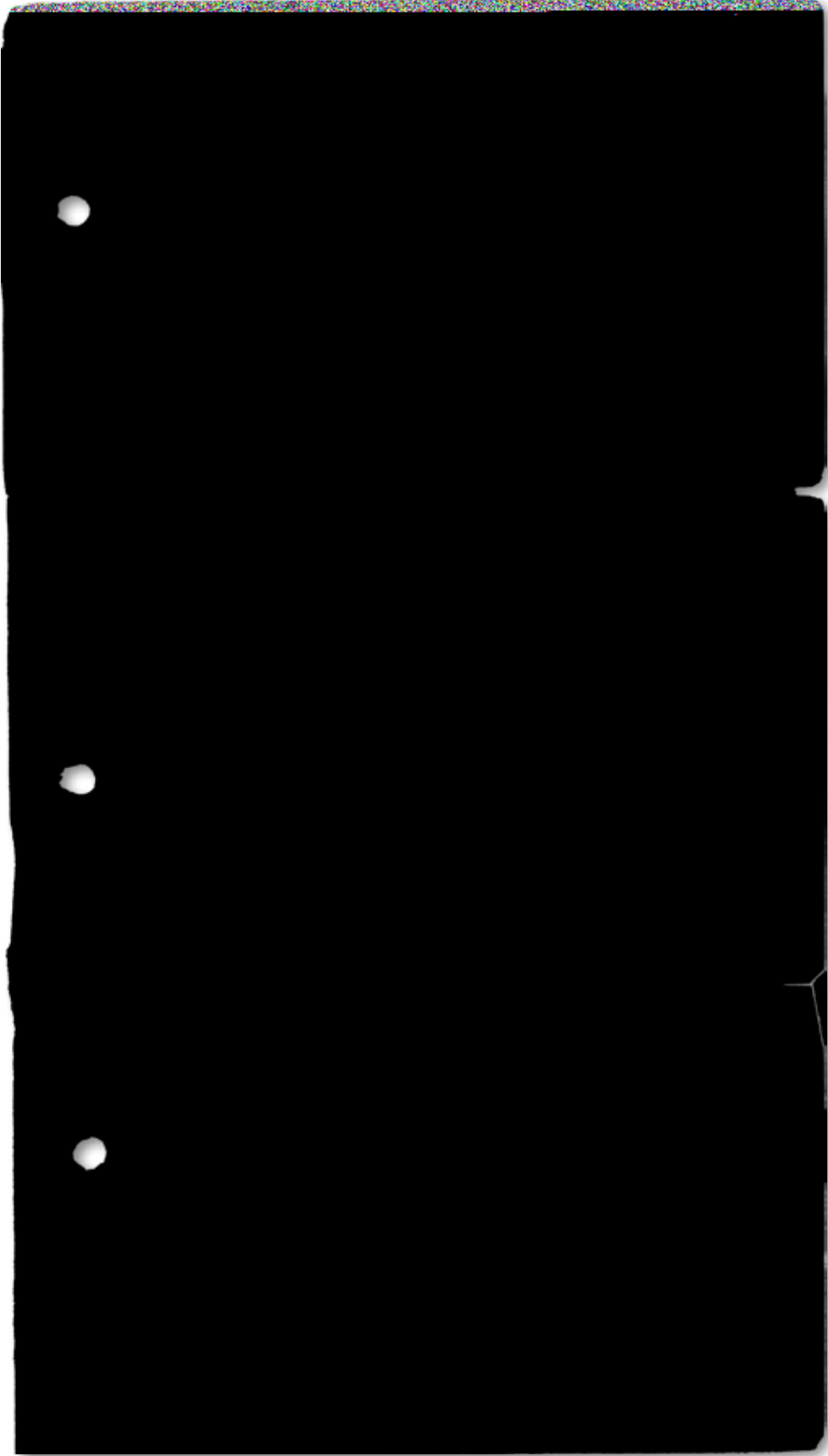
Zâbitân Üserâ Karârgâhında 517 numeroda mukayyed

Mülâzım-ı Sâni Bende M. Celâleddin

Numeroda mukayyed

Liste 42

Sahîfe 2 Sıra 14692 T 32121

Belge Özeti:

Çanakkale Lapsekili Halil oğlu İsmail'in ailesi için tahkikat talebi.

Bihî

Huzûr-ı Âlînize

Pederimin adresi: Çanakkale sancâğında Lapseki kasabasında Cum'a Mahallesi'nde Kara Kurt Halîl oğlu İsmâîl'dir.

Fazîletlü Efendim Hazretleri,

Âcizleri Çanakkale sancâğında Lapseki kasabası ahâlisinden 314 tevellüdle efrâddan olup şu silk-i halîle-i askerîyeye dühûlümden bu âna kadar peder ve vâlidemin hayât ve memâtlarından hiçbir haber alamadığımdan me'yûs bir hâlde bulunuyorum. Ve şimdi ise bir seneyi mütecâviz hâl-i esârette bulunuyorum. Buradan peder ve vâlideme ve sâir akrabâlarım her ne kadar mektûb gönderir isem de hiçbir cevâb alamadığımda merâk ve endîšem son derece de tezâyüd etmiştir. Artık siz beyimin lütuf ve hamiyetinize güvenerek şu arîzamı takdîme mücâseret ediyorum. Eğer ki bu husûsta ebeveynimin hayât memâtından bir haber iş'âr edecek olursanız siz beyimin ile'l-ebed minnetdârı ve duâcısı olacağımı beyân ile lütfunuza intizâr ediyorum. Efendim ol-bâbda emir u fermân efendim hazretinindir.

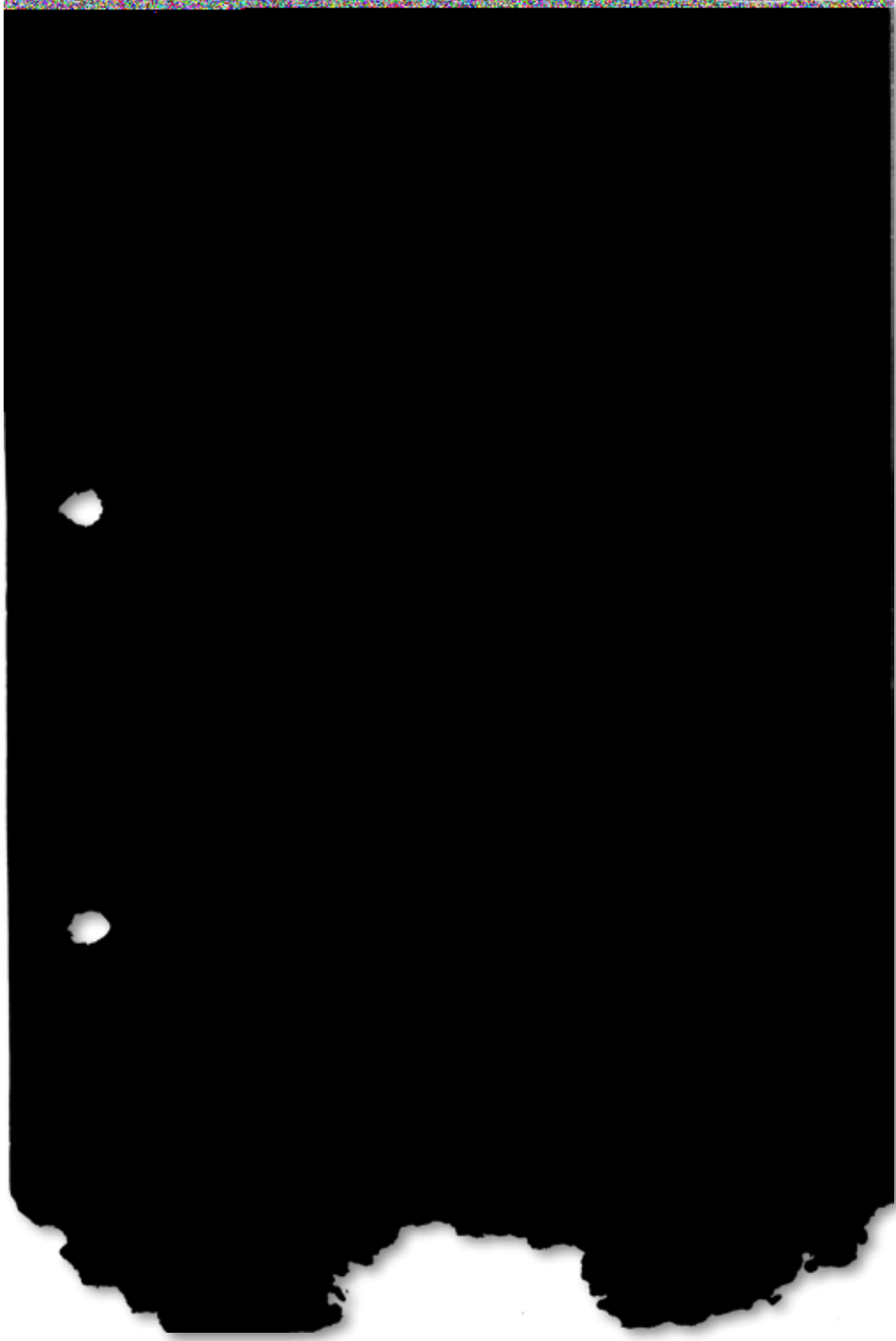
Fî 10 Teşrîn-i Sâni sene (1)335

Adresim

Selânik'te Üserâ-yı Osmâniye Karârgâhında Marş Piyer kampanyında 29. takımda 17953 numarolu

Lapsekili İsmail oğlu Ali bendeleri

T 37782 Kânûn-i Evvel 1335

Belge Özeti:

Çanakkale, Galiçya ve Filistin'de savaşın İngilizler'e esir düşüp Mısır'a götürülen Ömer oğlu Abdurrahman'ın yardım talebi.

Bihî

Dersaadet Hilal-i Ahmer Cemiyeti Riyaseti Aliyyesine

Maruzatımdır.

Seyyâre küçük zabıt ikinci talebesinden 3 nisan sene 331 nişanlılarından olup dört seneye Karib ordunun ondokuzuncu fırka yetmiş ikinci alay birinci tabur birinci bölüğüyle Çanakkale, Galiçya ve Filistin cephelerinde bilfiil ifâyı vazife eylemekte iken hasbe-l kader bu defa esir düştüm. Bir senedir Mısır-ı Cedid Helio Polis üserâ karargâhında Küçük Zâbit kampında bulunup [58554] numaroda mukayyedim.

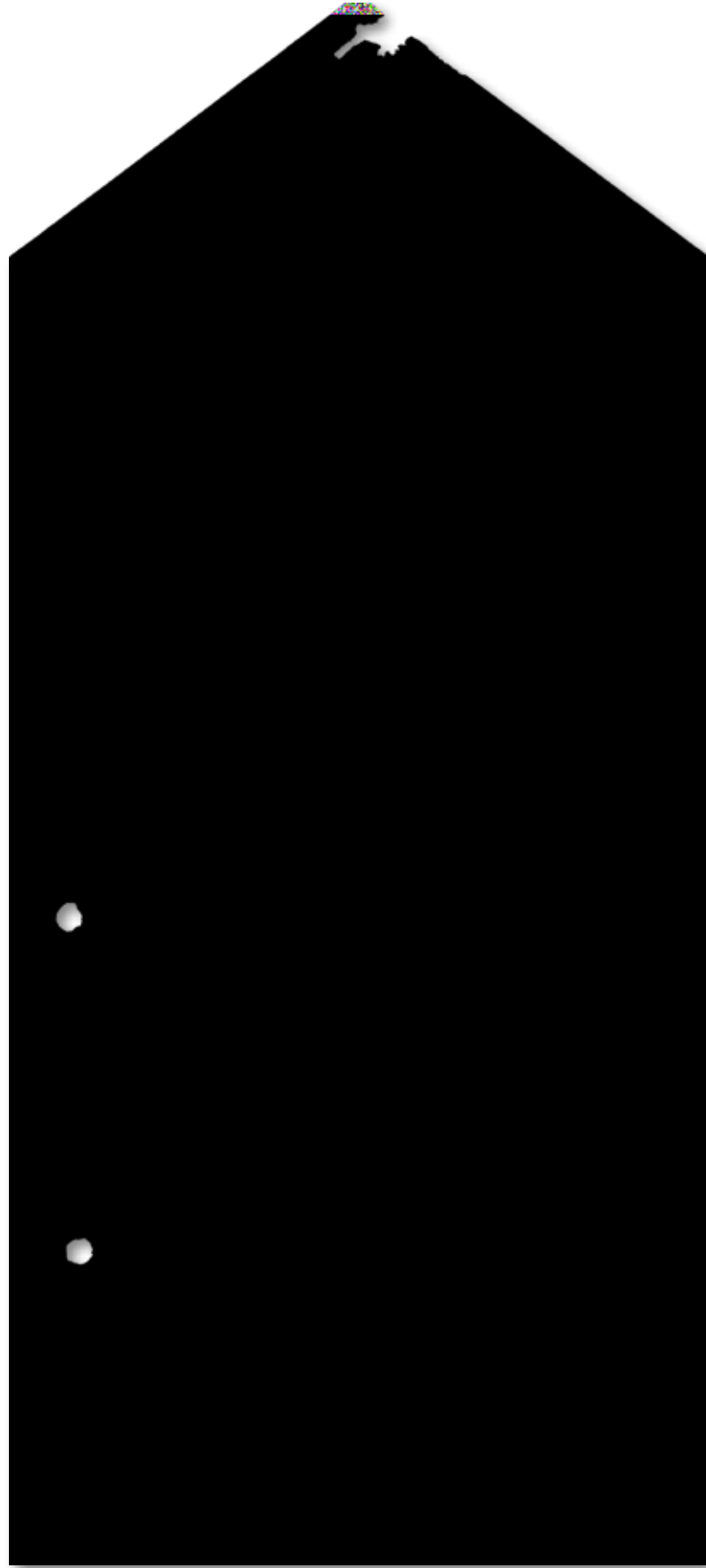
Ordumuz eskiden esir olan küçük zabitanına bir miktar havale göndermekte ve bununla mûma ileyhanın kain maîşetine medar olmaktadır. Bendeleri muhtac-ı merhamet, şâyan muavenet bir haldeyim. Ordumuzun kıymetli bir ferdi kıdemli bir emekdarıyım. Arkadaşlarımla müstefid bulduklarını bu lutfu bendeleri de mazhar olmak arzusundayım. Lutf-u mahsuslarının diriğ buyurulmayacağına ümitvar bulunduğumu arz ve istirhâm ederim efendim hazretleri.

Fi 25 Ağustos, sene 35

Mısır-ı Cedid Helio Polis Osmanlı üserâ karargâhında (57554) numaroda küçük zâbitan kampında Amasya Sancağının Mecidözü kazâsının Cami kebir Mahallesinden Ömer oğlu Abdullah

312

Ayrıca ailesine de yazılmıştır. Fî 9 Teşrîn-i evvel, sene 919

Belge Özeti:

Çanakkale'de esir düşüp Mısır'a götürülen İsmail oğlu Cafer'in ailesi için tahkikat talebi.

Bihî

Huzûr-ı Âlîlerinize

Muhterem Bey Efendiler,

Âcizleri bundan dört sene mukaddem Çanakkal'e seddülbahir harp hattında tâlî'nâ sâzım beni esârete sevk etti. Esâret-i bidâyetimden beri pederime adedi mechûl bir çok def'alar mektûb tahrîr ettim isede hayât ve memâtlarına dâir bir cevâb almadım. Pederim ise Yunanistan Hükûmetinin Yanya vilâyetinin Reşadiye sancâğının Salıca karyesinde sâkin Molla Zenbil oğlu İbrahim Ağa olup hayâtta olup olmadığına dâir cevâbına muntazırım ve ellerinizden öperim.

Fi 29 temmuz sene 919

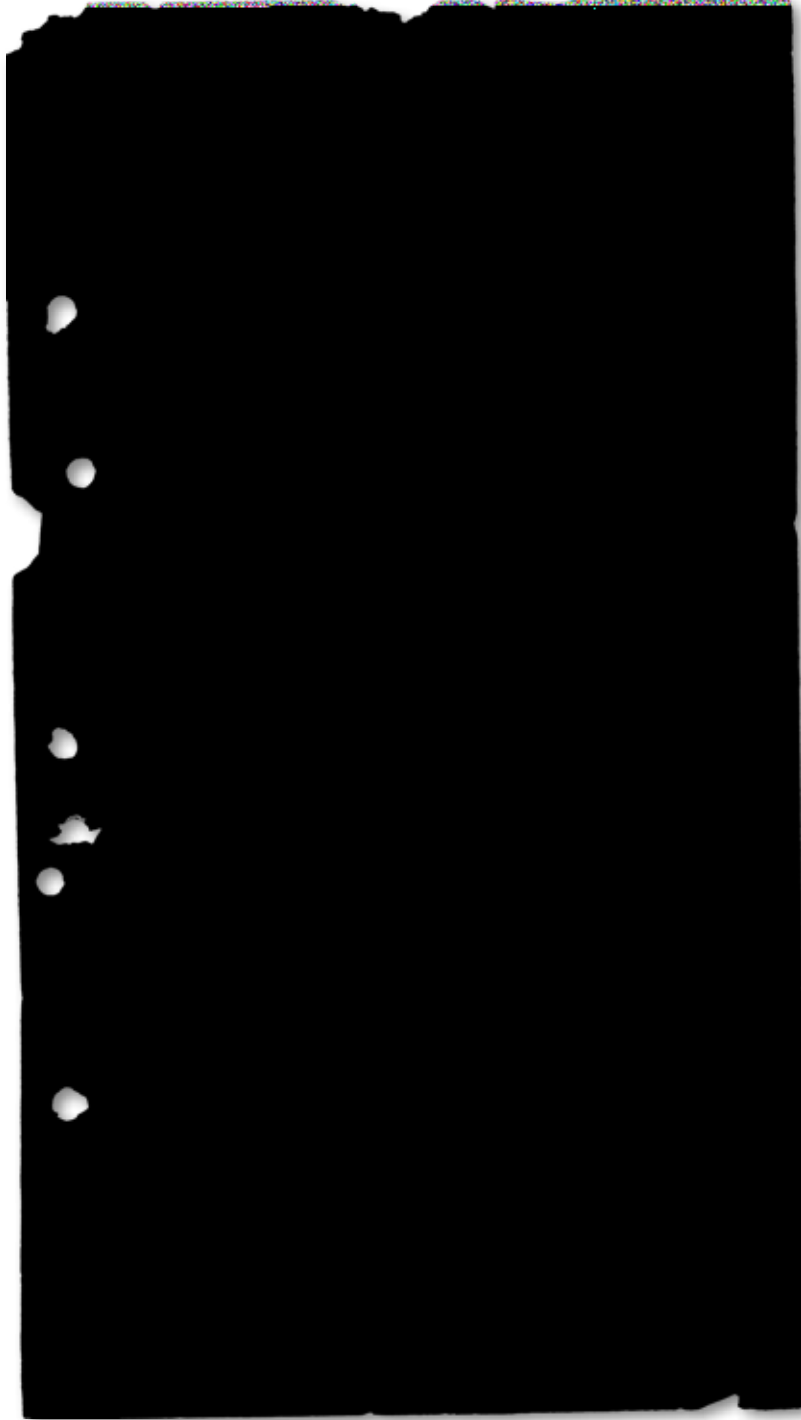
Adresi

Mısır el Kâhire maVâdi Tora birinci telde 4254 numeroda mukayyed İbrahim oğlu İsmâ'il Ca'fer tarafındandır.

Yunan salîb-i Ahmer'inden suâl olundu.

16 eylül 1335

T 35882

MEKTUPLARLA ÇANAKKALE DESTANI:**Asker Ailelerinin Mektupları****Belge Özeti:**

Çanakkale Ezine Hastanesi'nde tedavi altına alındığından beri kendisinden haber alınamayan Hüseyin oğlu Abdülğani için yapılan tahkikat talebi.

Bihî

Der-saâdet'te Hilâl-i Ahmer Cem'iyyeti Riyâsetine

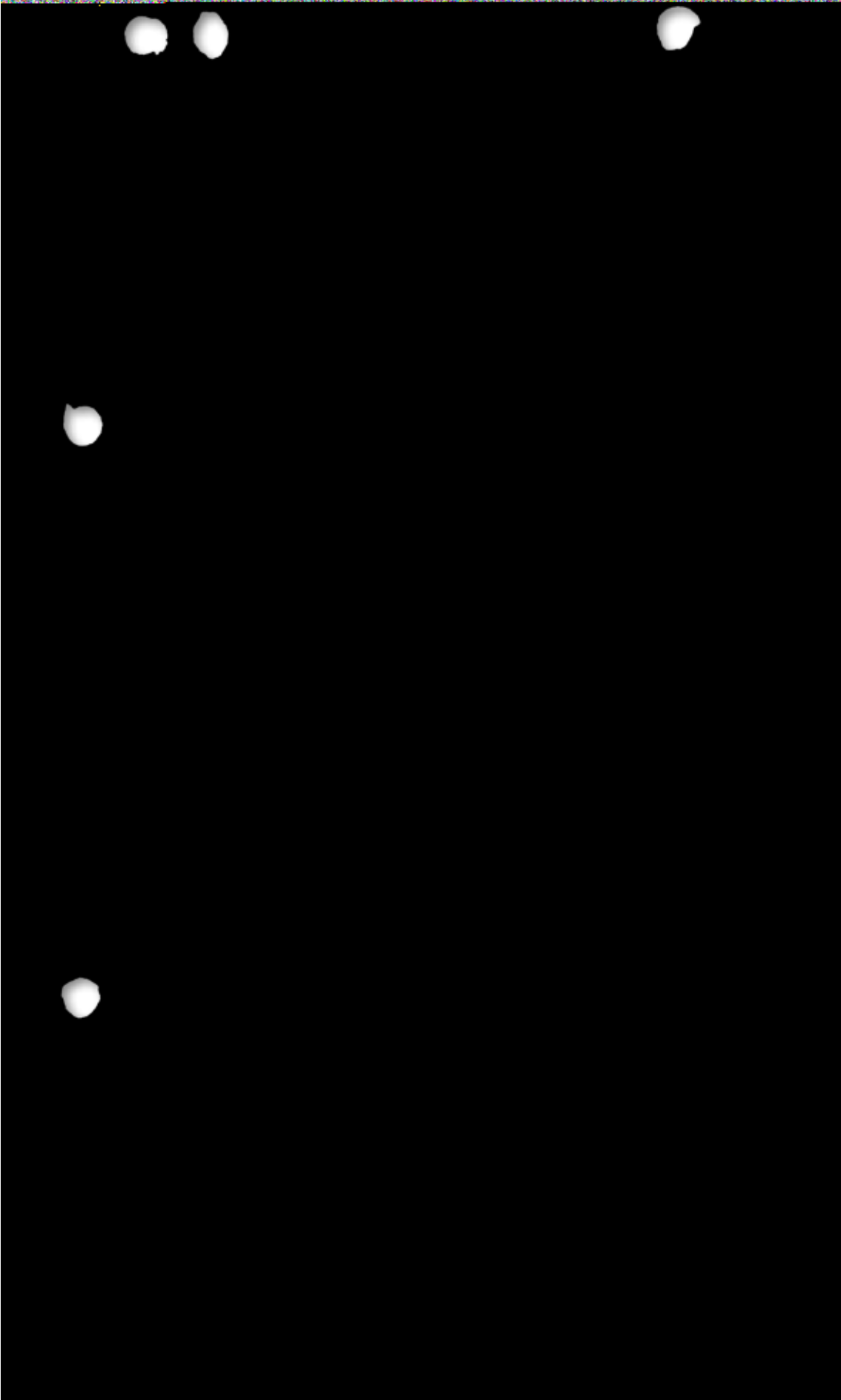
Kardeşim altmış birinci fıkraya mensûb yüz seksen sekizinci alayda müstahdem iken Çanakkale'de Ezine Hastahânesi'nde taht-ı tedâvîde bulunur idi. Hayli müddetten berü kendüsünden mektûb alamadığım gibi hayât ve memâtından dahi ma'lûmât alamadığımızdan dolayı mahzûn ve me'yus kaldık. Lütfen birâderimin hayât ve memâtından ma'lûmât verecek olur iseniz ile'l-ebed medyûn-i şükrân kalacağımı arz eylerim. Fî 23 Teşrîn-i evvel 923

Çanakkale Ezine Hastahânesi'nde taht-ı tedâvîde fırka 61, alay 188 Hasan oğlu Abdülğani Dede Sayda

Sayda'da Marangoz Edib ibn-i Hasan Dede

Üserâya 7/11/39

Çeviriniz

◆ Çanakkale Muharebelerinde Asker Ailelerinin Mektupları

Belge Özeti:

Haleb'de İngilizlere esir düşen askerin ailesinin tahkikat talebi.

Bihî

Huzur-ı Âlilerine

Muhterem Hânım Efendi,

Ben elli beş altmış yaşında bir ihtiyar köylüyüm vatan ve memleketin selâmeti uğrunda yegâne ümîd-i hayatım 358 tevellüdlü bir erkek evlâdım var idi. Bu evlâdım Balkan muhârebesine gitti Çanakkale muhârebesine gitti velhâsıl köyüne gelmemek üzere bütün muhârebelere girdi bir kere harb-i umûmîde fırkasıyla Bağdat cephesine giderken İzmit'e gelmişlerdi oraya gittim işte evlâdımı orada gördüm. Ondandan sonra bu güne kadar hiç görmedim. Gönderdiği bir tanecik mektûbunu da evlâdımı bulmaklığınız için size gönderiyorum. İşittim ki sizler ğâib olanları buluyormuşunuz. Allah aşkına hânım efendi ben ihtiyar köylüyü de sevindirmek on bir senedir çıkıp gelmeyen bir danecik oğlumu bana bulunuz mektubunu getiriniz her ne masraf olursa ben size gönedereyim. Ben ihtiyâr oldum. Bütün çiftim çubuğum kaldı ölürsem ocağım sönecek oğlum yanımda olsaydı da bu memlekete askerlik etse idi gözüm arkada kalmaz hiç olmamış mezarı Türk toprağı olurdu da ben de öldüğünü kaldığını bilirdim. İşte size şu mektubumu bir efendiye yazdırdım ve gönderdim.

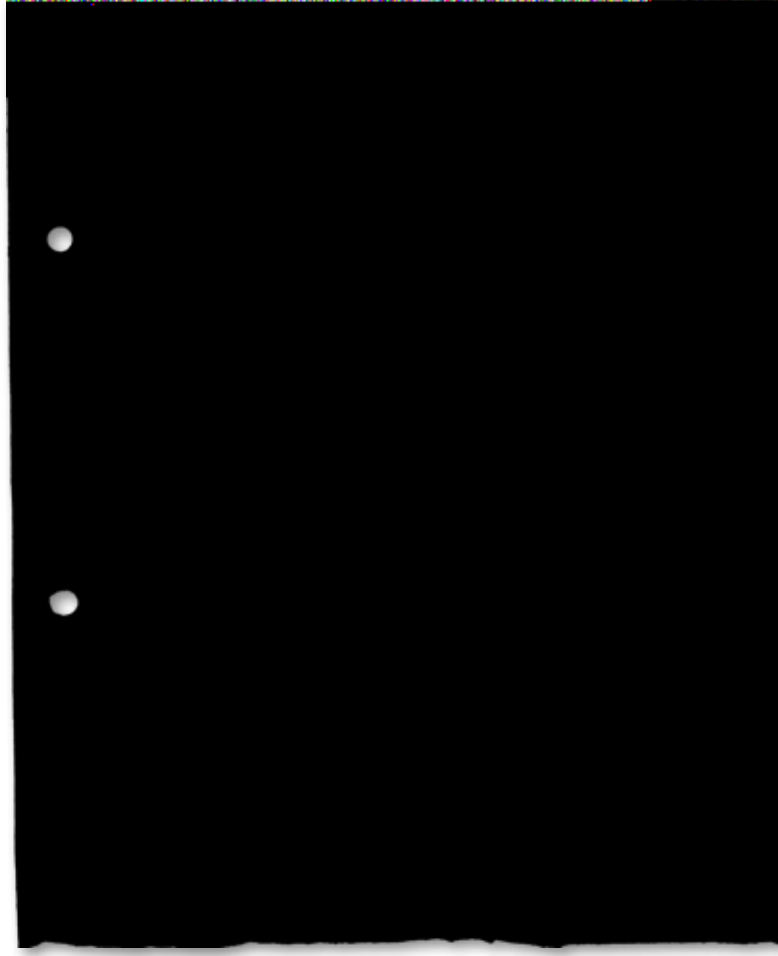
Artık madem ki siz böyle hayırlı işler yapıyorsunuz. Bu benim oğlumu da bulun. Oğlum Haleb' de İngilizlere esir düştüğünü öğrendim ondan ötesini öğrenmedim. Yalnız İngilizler baba yiğit kuvvetli askerleri seçmişler bir tarafa göndermişler diye işittim. Artık evvel Allah sonra da sizden bu işi bekliyorum. Hânım Efendi selâm ederim. Fî 28 Mart sene (1)339

Bu ayrılan baba yiğit askerler 800 kişi imiş böylece ma'lûmunuz olsun. Bir dâne evlât babası altmış yaşında Sâka Oğlu Mehmed Ağa

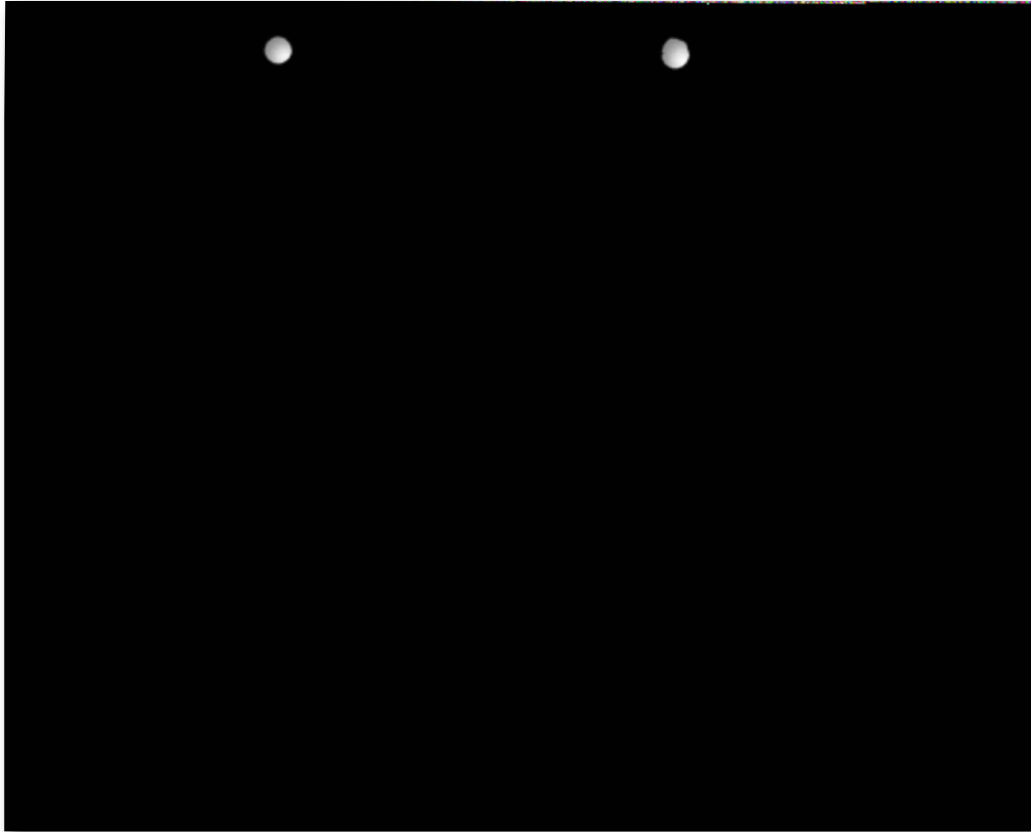
Adresim:

Geyve kazâsına tâbi' Hırka karyesinde Hâcı Sâka Oğlu Mehmed Ağa diye yazınız

Bu işin olub olmayacağını acele bu tarafa beyân edesiniz gözlerim yolda kuşun kanadında bekliyorum evlâdlarım.

TÜRK KIZILAY ARŞİVİ 559/31

TÜRK KIZILAY ARŞİVİ 559/31.1

Belge Özeti:

Arıburnu Hisarkale mevkiinde harp esnasında kaybolan Çolakoğullarından Mahmut Oğlu İbrahim Çavuş için yapılan tahkikat talebi.

Bihî

5. Ordu, 15. Kolordu, 3. Fırka 39. Alay, 3. Tabur, 12. Bölük, 16. Manga Şile'nin Akçakese karyesinden Çolakoğullarından Mahmud oğlu İbrâhim Çavuş

Numrosu

1298

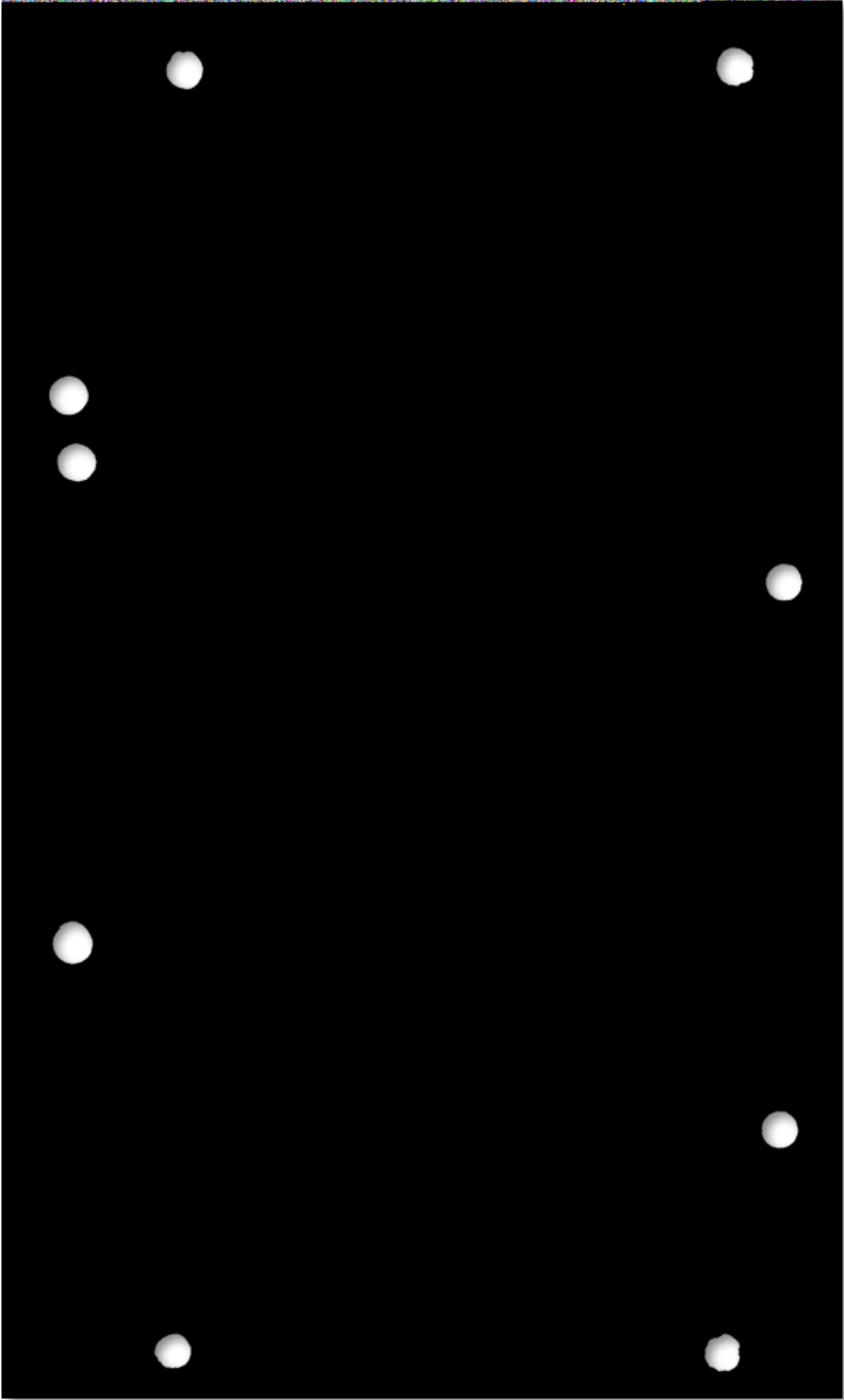
Bâlâda ismi ve künyesi muharrer nefer-i merkûm fî 1 Hazirân sene 331 târîhinde Hisar(?)kale'nin Arıburnu mevk'ilerinde harbe girmiş olduğundan merkûm on bir mâhdır hiçbir yerden hayât ve memât haberi alınamadığından esîr-i harb müddetinden beri haber alınamadığından lutf ve merhameten hayât ve memât haberinin işârı recâ olunur fî 28 Şubat sene 332

Şile'nin Akçakese karyesi imamı

İmza

24767 numroda mukayyedir

Müsta'celdir

◆ Belge Özeti:

Çanakkale Arıburnu Mevkiinde kaybolan Emin Oğlu Hüseyin için yapılan tahkikat talebi.

Bihî

Huzûr-i Âsafilerine

Sandıklı'dan Fî 5 Eylül sene 333

Muhterem Efendim Hazretleri

“2416” numruya kayd edildiği Fî 29 Nisan sene 333 târihinde iş'âr buyurulan Sandıklı'nın Cum'a Mahallesi'nden Çanakkale'nin Arıburnu mevki'inde fî 25 Mayıs sene 331 muhârebesinde kaybolan Haleblioğlu nâm-ı diğer Hâcî Şerîf oğlu Mehmed Emin bin Hüseyin'den el-yevm bir ma'lûmât alınamamıştır. Şimdiye kadar vürûd eden üserâ-yı harbiye cedvellerinde mukayyed olup olmadığının lütfen tedkikiyle emr u izbârına müsâade ve merhamet buyurulmasını kemâl-i sûzişle recâ ve niyâz ediyorum muhterem efendim hazretleri.

Sandıklı'dan Halebli Hâcî Şerif oğlu Hüseyin

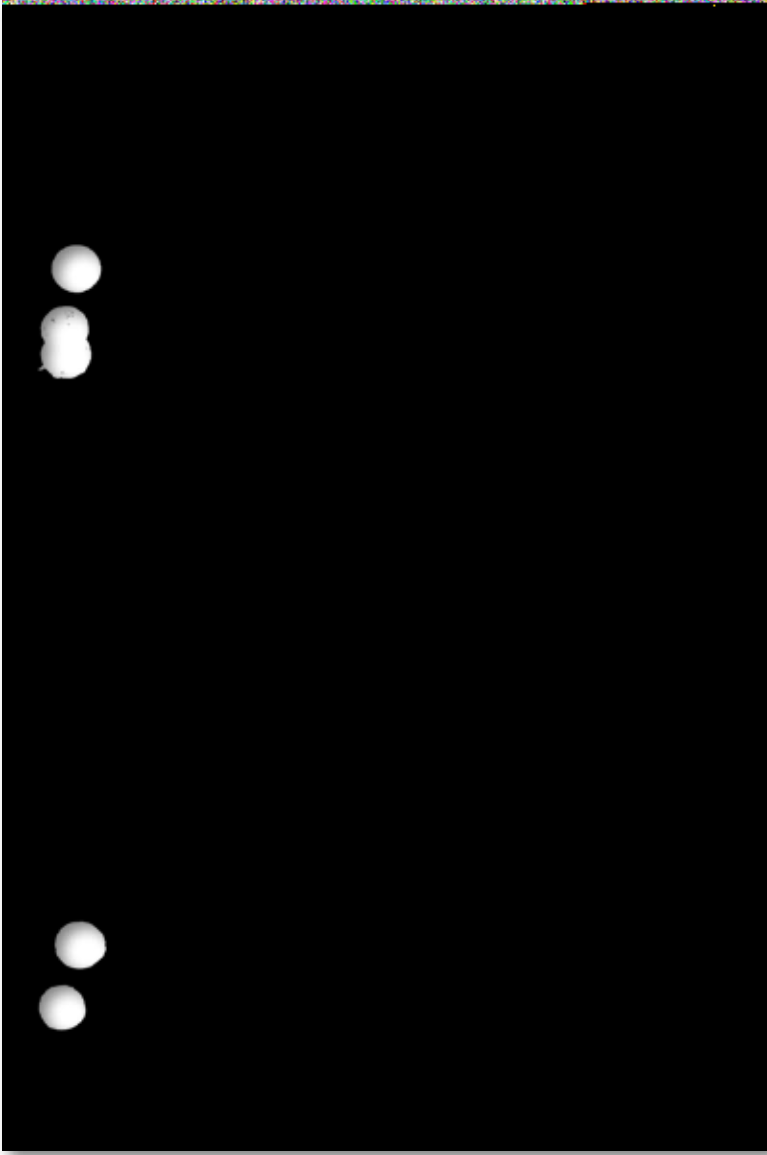
Merbûtâtı

Bihî

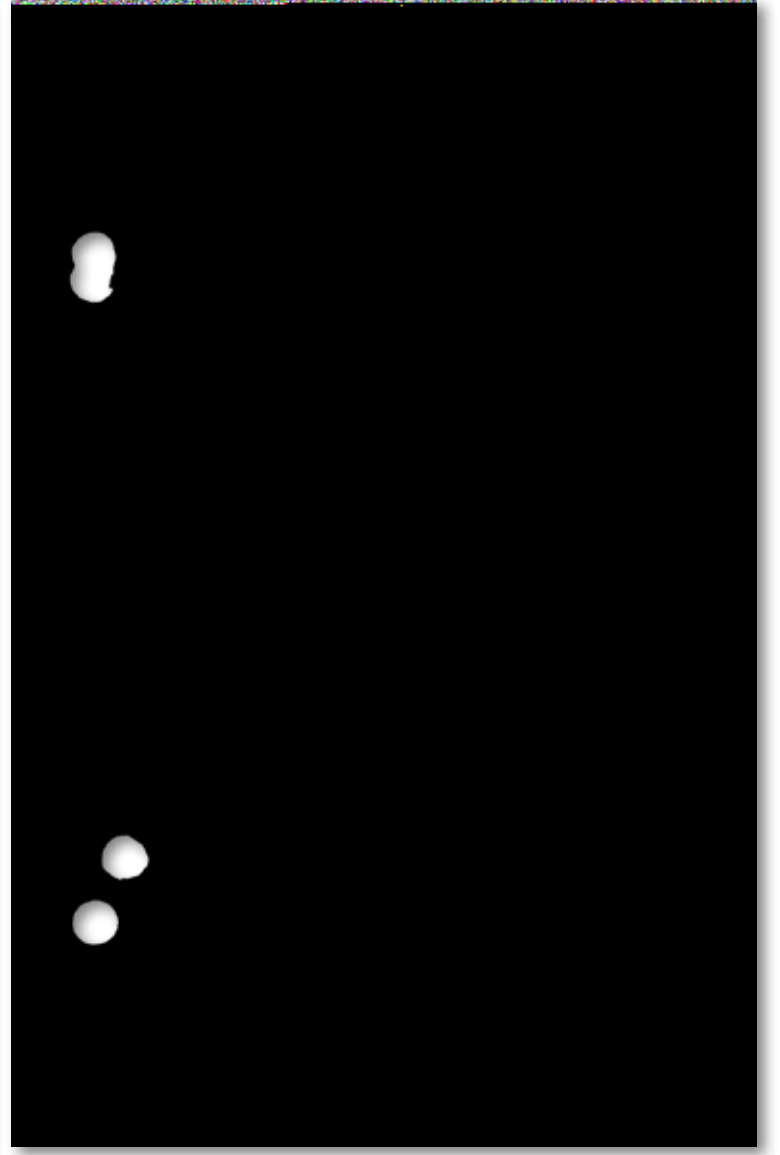
Huzûr-ı Âsafilerine

Fî 29 Nîsân sene 333 târihli varaka-i âlilerinde 2416 numeroya kayıt buyurulduğu izbâr buyrulan Sandıklı'da Cum'a Mahallesinde Halebli oğlu nâm-ı diğer Hâcî Şerîf oğlu Emin bin Hüseyin Çanakkale'nin Arıburnu'nda 331 senesi Mayıs'ının yirmi beşinde kaybolmuştu. Şimdiye kadar hiçbir ma'lûmât alınamadı ve iki def'adır vukû' bulan mürâca' atımız cevâbsız kaldı. Her dakika intizârdayız vürûd eden üserâ defterlerinin lütfen tedkikiyle üserâsından olup olmadığının iş'ârına himmet buyurulmasını recâ eder intizârda ma'a-âlâm ve ekdârın derece-i şiddet ve işzâbının takdîr buyurulacağına kanâ' at ederek kat'î bir ma'lûmât iktisâb edeceğimi ümîd eylerim efendimiz hazretleri. Fî 3 Teşrîn-i sâni sene 333

Merbûtât

TÜRK KIZILAY ARŞİVİ 637/369.3

TÜRK KIZILAY ARŞİVİ 637/369.5

Belge Özeti:

Çanakkale Arıburnu muharebesine iştirak ettiği sırada kaybolan Ahmed bin Mehmed Ali için yapılan tahkikat talebi.

Bihî

Hâne 79, Kütahya'nın Pirlar Mahallesinden Külhancı Oğullarından Ahmed bin Mehmed Ali

Tevellüdü 304

5807

Bâlâda künyesi muharrer nefer-i merkûm Fî 6 Mayıs 1331 târîhinde Çanakkale Arıburnu Muhârebesine iştirâk etmiş, beş on gün sonra daha fazla Girit Muhârebesine iştirâk ederek ba'de mâ-hayât ve memâtı haber alınamamıştır.

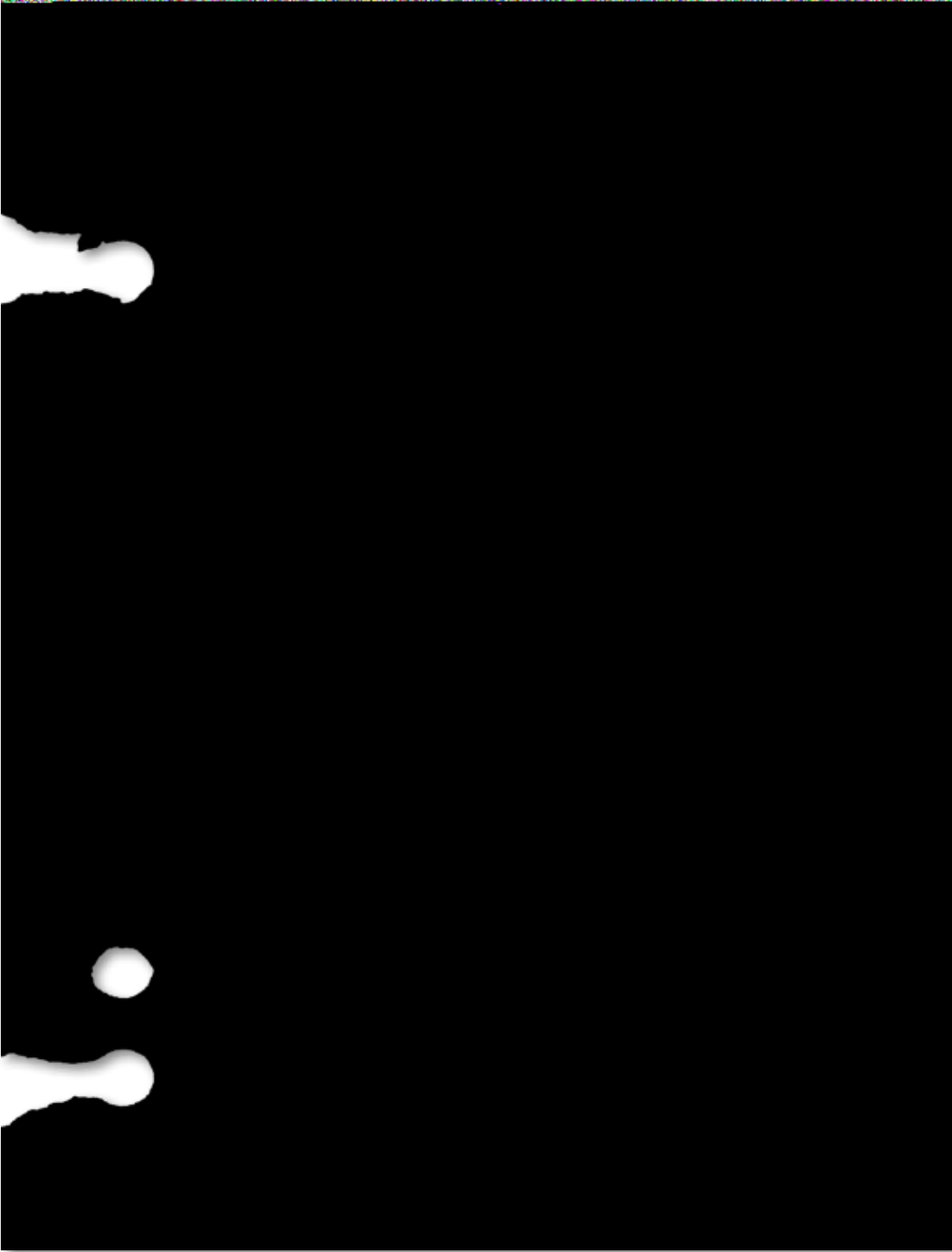
İşte efendim

Nefer-i merkûmun tevellüdü ile mahalli ikâmesi ve târîh-i gaybûyeti bâlâda arz olunmuş. Bâkî olacak mu'âmele-i mürüvvetlerine havâle kılınmış. Bu vesîle ile de ayrıca da'vât-ı ma'rûza-i âcizâneme mazhar olacağını arz eylerim efendim.

Fî 7 Şubat sene 332

Kütahya'nın Meydan Mahallesinden Saadeddin Câmi'-i Şerîfleri [yırtık]
Kaltakçızade Hasan Fevzi

5707 cevâb yazıldı. 14.12.332

◆ **Belge Özeti:**

Çanakkale muharebeleri esnasında kaybolan Sadık Efendi için ailesinin tahkikat talebi.

Bihî

Osmânlı Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Riyâset-i Cânib-i Âlîsine

Hâdim-i vatan ve millet muhterem sîmâlar,

Zevcim Çorlu kasabasının Muhyiddîn Mahallesinden Abdullah oğlu Sadık'la birâderi seferberliğin bidâyetinde her iki kardaş hizmet-i vazîfelerine koşdular. Büyüğü Çanakkale'de rütbeten şehâdeti ihrâz eyledi. Zevcim Sâdık ise nizâmîye Onbirinci Alayın İkinci Taburunun Yedinci Bölüğünde Yirmibirinci Haymesinde ber-hayât kalıp Çanakkale'de pekçok muhârebatda bulunup nihâyet cebîn düşmanı vatanın o can damarından tard etdikten sonra vatanın diğer mahallindeki düşmanları dahî def'e gitmiş idi. İşte ol-vakitden beri seneler geçdiği halde zevcimden hiçbir haber alınamadı. Uzun müddet imtidâd eden habersizlik netîcesi cümlemizi kararsızlığa dağdâr-ı teessüf ediyor. Hergün bir ümîdle yaşıyor inkisârıyla kedûretimiz tezâyüd ediyor. Şayed zevcim de o misil mertebe-i kudsiye-i şehâdete mazhar oldu ise emr-i Hakk'ı mukadder olduğumuzdan ümîdden sarf-ı nazarla cümle şühedâ ile beraber zevcime de duâ-hân olalım. Yeter ki kadir ve kıymetini şimdi takdîr edebildiğimiz vatanımız pâyidar, milletimiz mes'ud olsun da varsın binlerce Sâdık fedâ olsun bâkî vatan ve milletin saâdet ve selâmeti vird-i zebânımız olduğunun arzıyla vatanın hücre(ücre) köşelerinde tâ bedîd olan zevcim Sâdıktan her ne olur ise de samîmî bir haberin vurûduna şiddetle muntezırız. Fî 15 Temmuz Sene 333

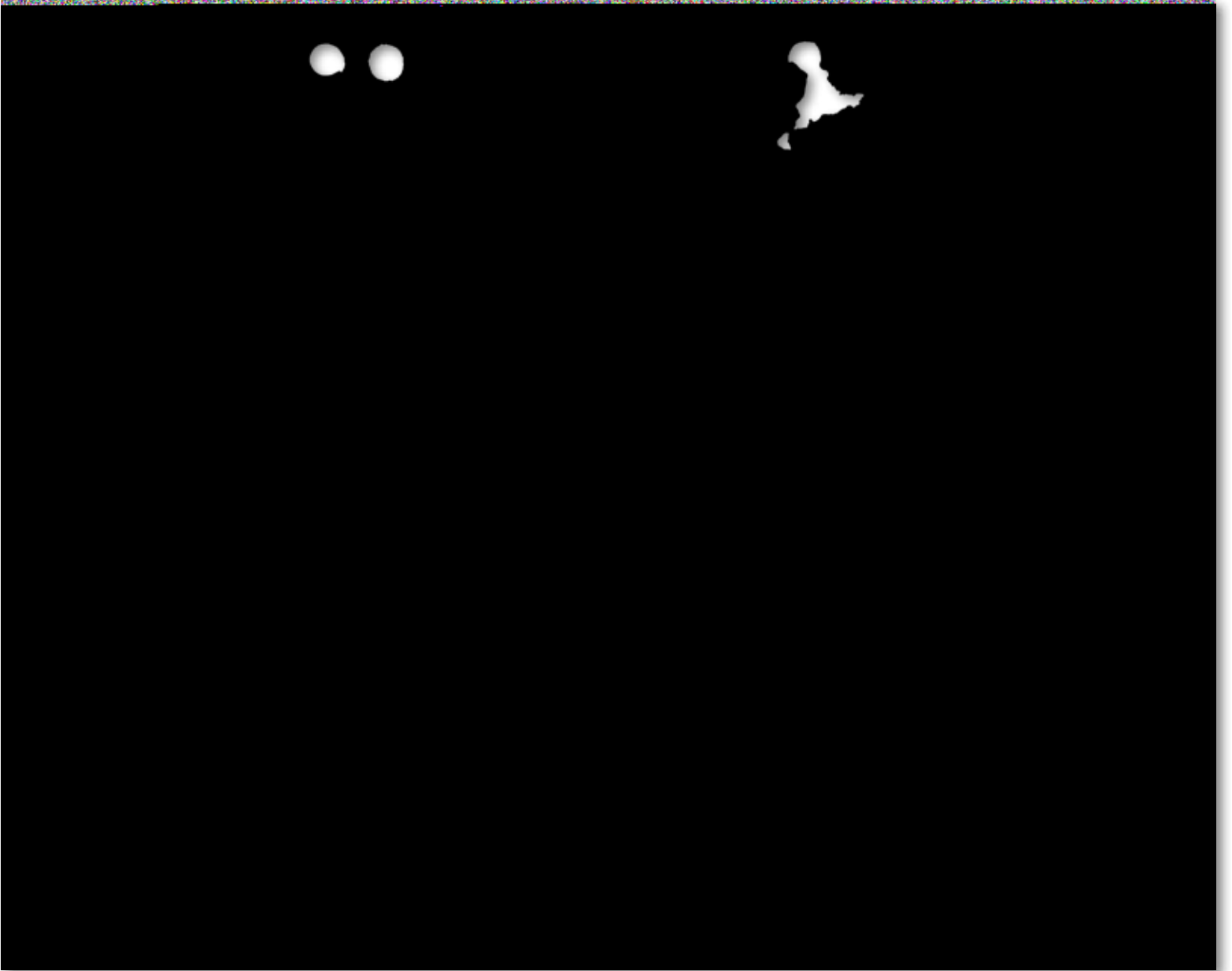
Çorlu Nâhiyesinin Muhyiddîn Mahallesinde kayıp merkûm zevcesi Fâtıma Sâdık Efendi zevcesi

Adresi:

Çorlu Ahz-ı Asker Şu'besi mukayyidi Edirne'de Ali Rızâ Efendi vâsıtasıyla câriyenize

7624 numeroda mukayyedir

C: 31 Temmuz 1333

Belge Özeti:

Çanakkale'de esir düştükten sonra kendisinden haber alınamayan Hüseyin Ağanın mahdûmu Cemal için ailesinin tahkikat talebi.

Bihî

Huzûr-ı Âlîlerine

Hilâl-i Ahmer Müdîr-i Âlîlerine

..... Efendi bendeleri. Üç seneden berü dâr-ı dünyâda bir dânecek olan kardaşımdan hiçbir mektûb almadığım için çok merâkta bulunuyorum. Sizlere ise kaç def'a mektûb ile tahrîr eylemesi için ricâ ettim hiçbir cevâb almadığımdan pek müteessir bulunuyorum. Çünkü esârette insan âilesinin hayâtından haber almaz ise son derece müteessir bulunuyor. Ricâ ederim birâderim hakkından bendenizi haberdâr ediniz. Bu istirhâmımı siz âlî câniblerinden son derece ricâ ederim.

1 Teşrîn-i Evvel sene 1918

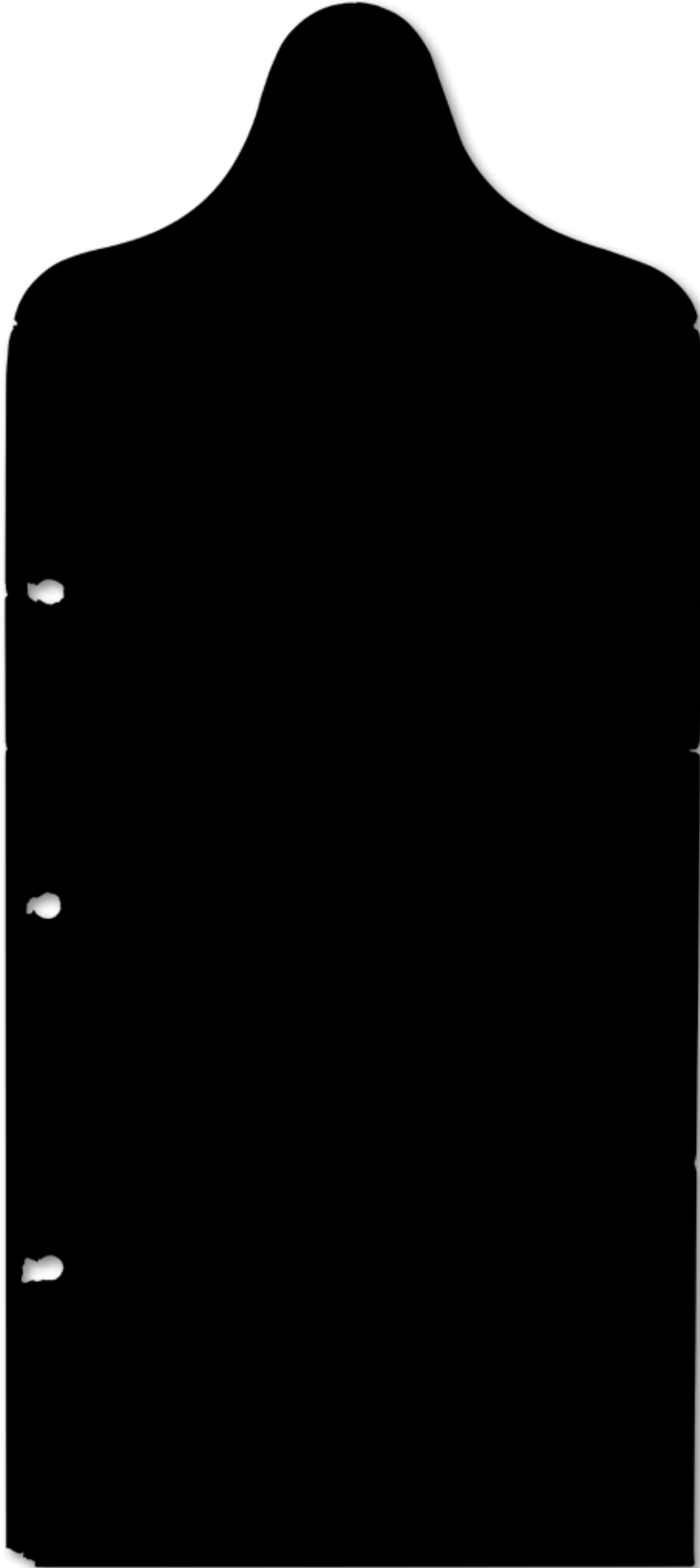
Cemal Efendi'nin hemşîresi Zeyneb

Birâderim Çanakkale harbinde iken üç sene mukaddem bir mektûbunu almış idim.

Şimdi nerde olduğunu hiç bilmiyorum.

Hanemizin Adresi

Dersââdette Kasımpaşa'da Sakız Ağacında merhum Buzcu Hüseyin Ağanın mahdûmu Cemal diye tahrîr oluna.

◆ **Belge Özeti:**

Hicâz hattında haber alınamayan Mustafa Pelivânoğlu Sun'ullah Çavuş için ailesinin tahkikat talebi.

Bihî

Hilâl-i Ahmer Üserâ Komisyonu Riyaset-i Celîlesine

Ma'rûz-ı Cariyânemdir!

Bu harb-i umûmi üzerine iki erkek evlâdımı dâru'l-harplere göndermiş, bunlardan birisinin Çanakkale'de gaybûbet-i ebediyesi üzerine, bu iftirâk-ı ezeliye boyun eğmiş idim. İkincisi ve hem de müteehhil, çocuklu olan, Kırkkilise'nin Karakaş mahallesinden müveffâ Mustafa Pehlivânoğlu Sun'ullah çavuş Fi 21 kânun-ı Evvel sene 333 târihinde gönderdiği en son mektûbunda Hicâz Hattında el-Ulâ istasyonu, ikinci kudretli cebel bataryasında bulunduğunu iş'âr ediyordu. Bundan sonra bir daha hayat ve mematına dâir bir haber alamadım. Validesi olmaka i'tibariyle o derece de mükedder bir halde bulunuyorum ki belki kendüsünün familyâsıyla evlâdı bile benim kadar âlâma dûçâr olmuyor. Lütfen komisyon-ı aliyyeleri bu gibi husûsât-ı haberiye tevesşül ve asker âileleri hakkında dâimâ lûtf-ı mahsûsta bulduklarını kemâl-i memnûniyetle işittiğimden oğlum, Merkum, Sun'ullah çavuşun haber-i sıhhat ve vefâtı veyahûd dûçâr-ı esâret olmuş ise nerede bulunduğu hakkındaki ma'lûmâtın taraf-ı câriyâneme iblâğ ve ibşârını gözlerimden rumuh-ı teessür dökerek ricâ eylerim olbâbta irâde hazret-i menlehul emrindir.

Fi 2 Kânun-ı Evvel Sene 335

Kırkkilisenin müselleme Karakaş Mahallesinden Müteveffa

Arnavut Mustafa Pehlivân zevcesi

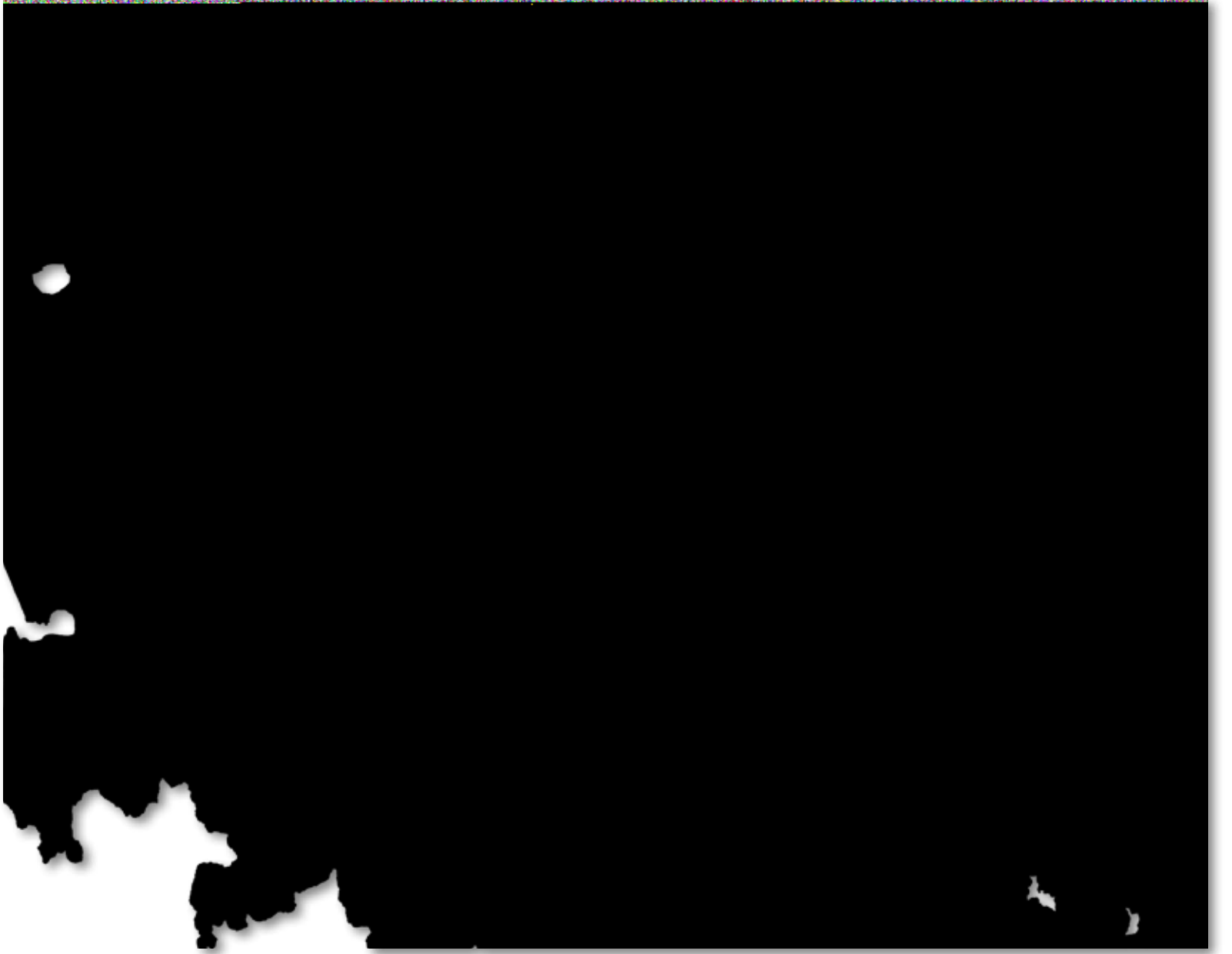
Kâniye Hanım Câriyeleri

T 38110

Londradan suâl olundu

sorana yazıldı. Fi 2 Kânûn-ı Evvel 1335

Yoktur.

◆ Belge Özeti:

Seddülbahir'de şehit olan Rıza Efendi Oğlu Ali Haydar'ın Şam'daki annesinin, oğlunun şehadet haberini aldıktan sonra Enver Paşa'ya gönderdiği mektup.

Çanakkale'de ... Alay'ın Birinci Tabur Dördüncü Bölük Kumandanı Ali Haydar bin Rıza Efendi'nin Şam'da[ki] vâlidesi Münire Hanım, başkumandan vekili paşa hazretlerinin imzasıyla kendisine gönderilen kartdan oğlunun şehâdet haberini alınca başkumandan vekili paşa hazretlerine âtideki cevabı takdim eylemiştir:

Bismillâhirrahmânirrahîm ve bihî nesta'în

İnnâ fetahnâ leke fethan mübînâ

Nasrun minallâhi ve fethun karîb ve beşşiri'l-mü'minîn (Yâ Muhammed!)

Muzaffer Ordu-yı Osmânî

Başkumandan Vekil-i âlişânı Enver Paşa hazretlerine

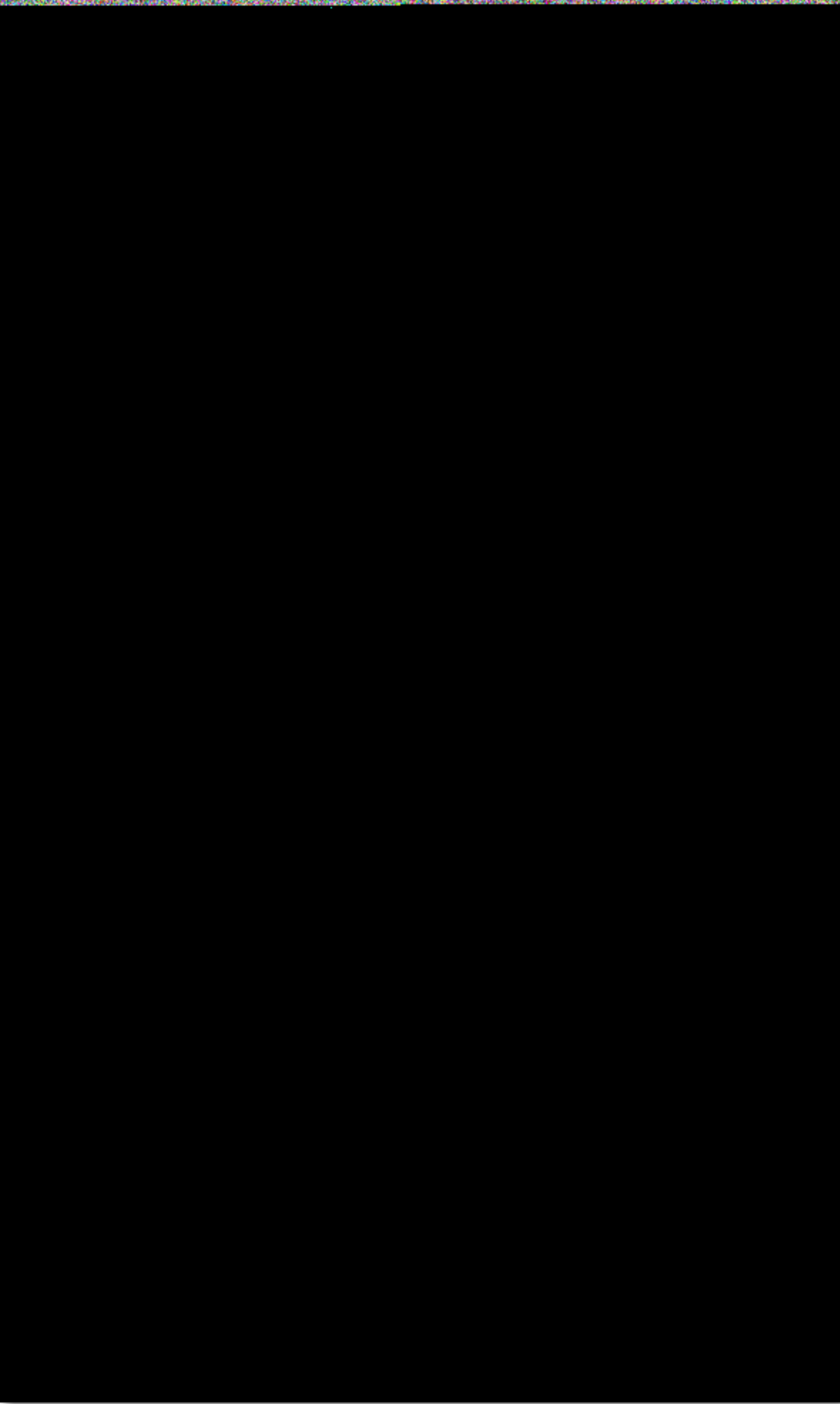
Devletli efendim hazretleri

26 Temmuz sene 1331 tarihinde Çanakkale sahne-i harbinde Seddülbahir Kanlısırt nâm mevkiinde ihrâz-ı mertebe-i şehâdet eden ... Alay'ın Birinci Tabur Dördüncü Bölüğü Kumandanı mahdûmum Ali Haydar Efendi bin Rıza Efendi hakkında irsâl buyurulan tebşîr-nâme-i âsafâneleri vâsıl-ı dest-i ta'zîm oldu. Bir şehid vâlidesi olmaklığımdan ve mahdumumla beraber millet-i necîbemizin intikamını alacak olan aile-i hakikîsi şanlı ordumuzun tevâlî-i muvaffakiyâtından dolayı samîm-i vicdanımla mesrûr ve müftehir olduğumu arz ve te'âlî-i vatan uğrunda sa'y ve ikdâmı cihanı hayretde bırakan asker evlâd ve kardaşlarımıza tezyîd-i muvaffakiyât duasını yâd ile bi'l-cümle ma'iyet-i celîleleri hakkındaki teveccühât-ı samîme-i hazret-i kumandanîlerine karşı medyûn bulunduğumuz ihtirâmât-ı ta'zîmkârâneyi huzur-ı sâmi-i cenâb-ı âsafânelerine arz eylerim, fermân.

Fî 9 Tesrin-i Evvel sene 1331 / [22 Ekim 1915]

Merhum Ali Haydar Efendi'nin Vâlidesi

Münire

İkdam

Bir Şehit Vâlidesinin Mektubu

Çanakkale’de (...) Alay’ın Birinci Tabur Dördüncü Bölük Kumandanı Ali Haydar bin Rıza Efendi’nin Şam’da vâlidesi Münire Hanım, Başkumandan Vekili Paşa Hazretlerinin imzasıyla kendisine gönderilen karttan oğlunun şehadet haberini alınca, Başkumandan Vekili Paşa Hazretlerine âtîdeki cevabı takdim eylemiştir:

“Bismillah.....”

“İnnâ fetahna leke.....”

“Nasrun minallah.....”

Muzaffer Ordu-yu Osmânî Başkumandan Vekîl-i Âlişânı Enver Paşa Hazretlerine:

Devletlû Efendim Hazretleri

26 Temmuz sene 1331 tarihinde Çanakkale sahne-i harbinde Seddülbahir Kanlısirt nâm mevkiinde ihrâz-ı mertebe-i şehâdet eden (...) Alay’ın Birinci Tabur Dördüncü Bölüğü Kumandanı mahdumum Ali Haydar Efendi ibn-i Rızâ Efendi hakkında irsal buyurulan tebşirname-i âsîfâneleri vâsıl-ı dest ta’zim oldu. Bir şehid validesi olmaklığımın ve mahdumumla beraber millet-i necibemizin intikamını alacak olan aile-i hakikisi şanlı ordumuzun tevâli-i muvaffakiyâtından dolayı samimi vicdanımla mesrur ve müftehir olduğumu arz ve teâli-i vatan uğrunda sa’y ve ikdam-ı cihanı hayrette bırakan asker evlâd ve kardaşlarımıza tezyîd-i muvaffakiyât duasını yâd ile bilcümle mâiyyet-i celileleri hakkındaki teveccühât-ı samîme-i hazret-i kumandânîlerine karşı medyun bulunduğumuz ihtirâmât-ı tâzîmkârânemi huzûr-u sâmi-i cenâb-ı âsafânelerine arz eylerim ferman

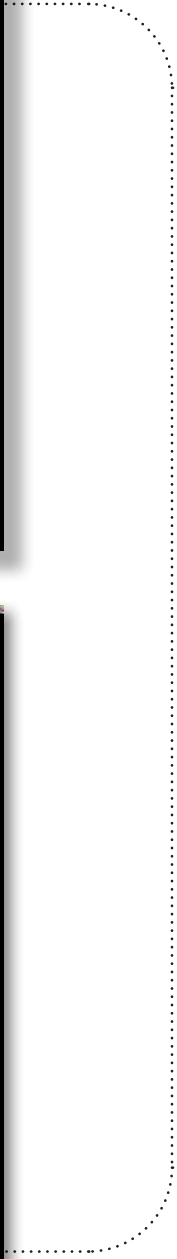
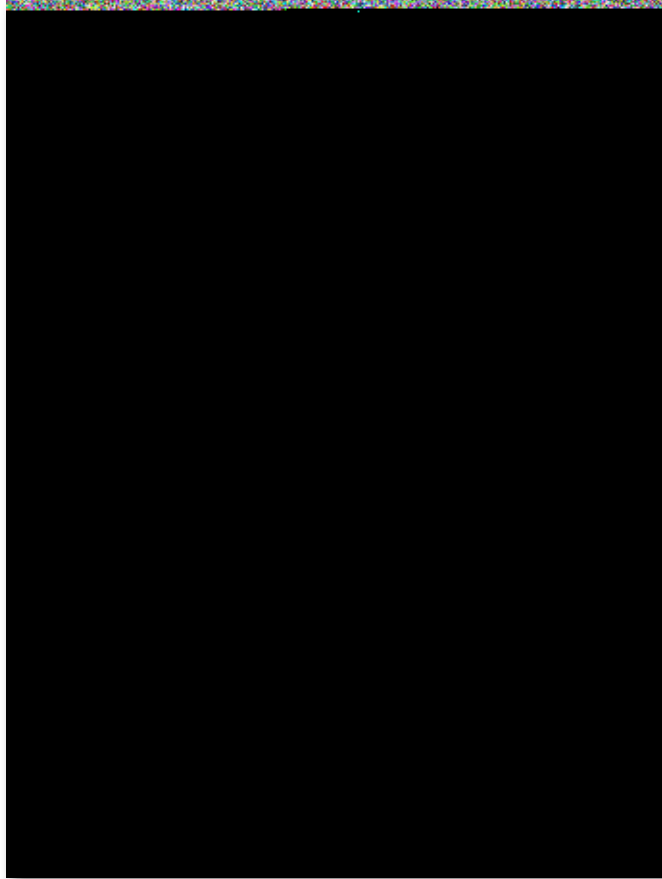
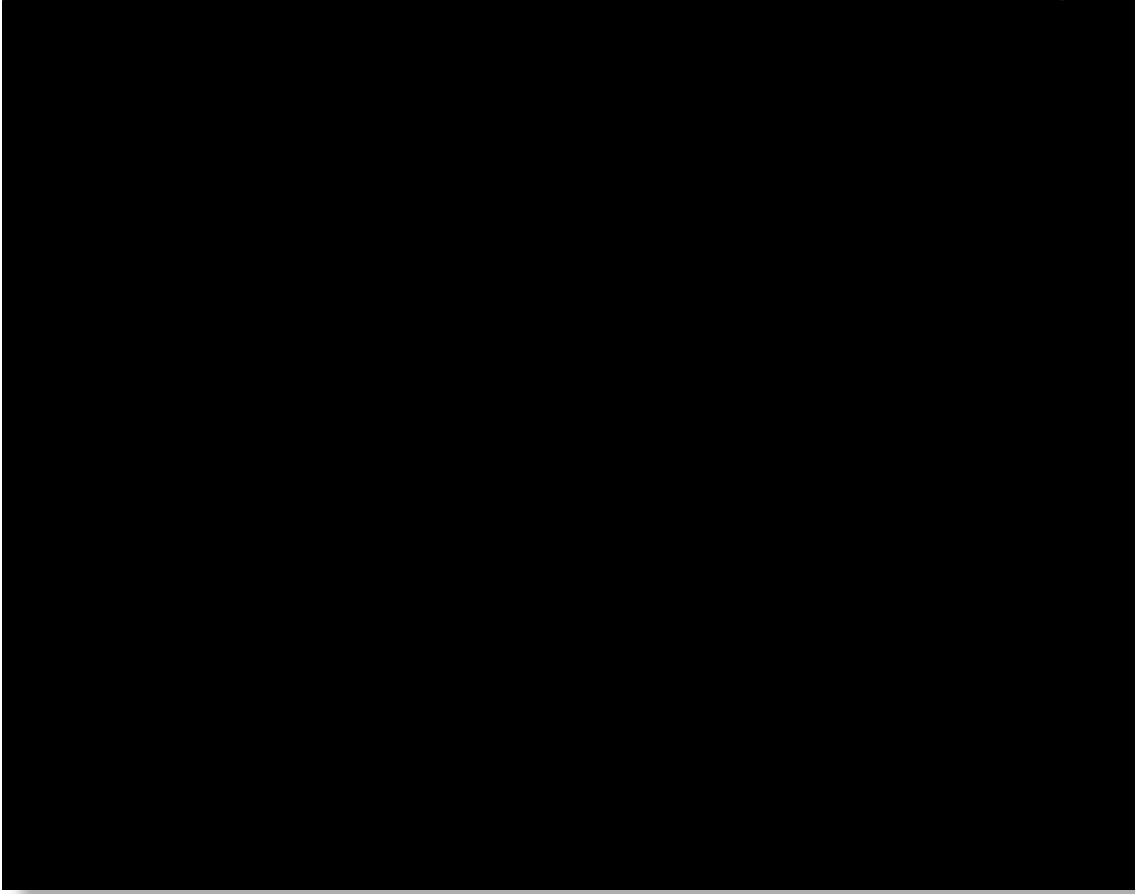
Fi 9 Teşrinievvel sene 331

Merhum Ali Haydar Efendi’nin Validesi

Münire

İK DAM – Bu muhtereme şehid validesinin en hakiki bir hiss-i hamaset ve en samimi bir hâb-ı vatanla yazılan bu mektubu ne büyük hürmet ve tâzimlere şâyestedir. Ciğerpâresinin ziyâ’ı ebedisinden mütevellid âlâm-ı derûnunu vatan ve millet duygularıyla mecz ederken kahraman ordumuz efrâd ve erkânı hakkında pek mübeccel şefkat hisleri izharına muvaffak olan bu validenin büyük kalp ve emeline arz-ı tâzim ederiz.

أَقْرَأُكُمْ
أَقْرَأُكُمْ

◆ Belge Özeti:

Çanakkale Savaşında 5. Kolordu'da Kilis'li Hacı Mehmet Tevfik Oğlu Mahmud Sami Efendi için yapılan tahkikat talebi.

Bihî

Huzur-ı Sâmîlerine

Çanakkale Grubu

23/10/332 (1)332

Bey Efendi Hazretleri!

Cem'iyeti muhteremenizin vatan mukaddesimize karşı yapmış olduğu insaniyetkârane hizmet o kadar çoktur ki ta'dât ile bitmez tükenmez zannedirim. Şu harb hâilde cem'iyet muhteremeniz binlerce âileleri oğullarından, babalarından ve bunların sıhhat ve afiyetlerinden haberdâr etmekle memnûn etmiştir.

İşte bendenizin de edeceği mürâca'at bu kabilden olduğundan her hâlde bir cevâb irsâl buyararak mutma'in edileceğimden ümit varım.

Beşinci Kolorduy-i hümayuna mensup Onbeşinci Fırkanın Kırkbeşinci Alayının Birinci Taburunun Birinci Bölüğünde müstahdem ihtiyât zâbit namzedi Halep vilâyetinin Kilis kazâsından Hacı Mehmet Tevfik oğlu Mahmud Sami efendi 25-2-(1)331 de Maltepeden bir mektûp göndermiş ve bundan mâ' adâ şu âna kadar hiçbir haberi gelmemiştir.

Şimdiye kadar mûmâileyhin hakkında bir çok taharriyât icrâ edilmiş ise de doğru bir cevâp alınmadığından cem'iyet-i muhteremenize mürâca'ata karar verdim.

Ümit ederimki yakın bir âtîde doğru bir cevâp irsâl buyurur ve bîkes vâlide ve hemşireleri memnûn edersiniz.

Bâkî Cenab-ı Allah Cem'iyetinizi her bir umûrunda muvâffak buyursun.

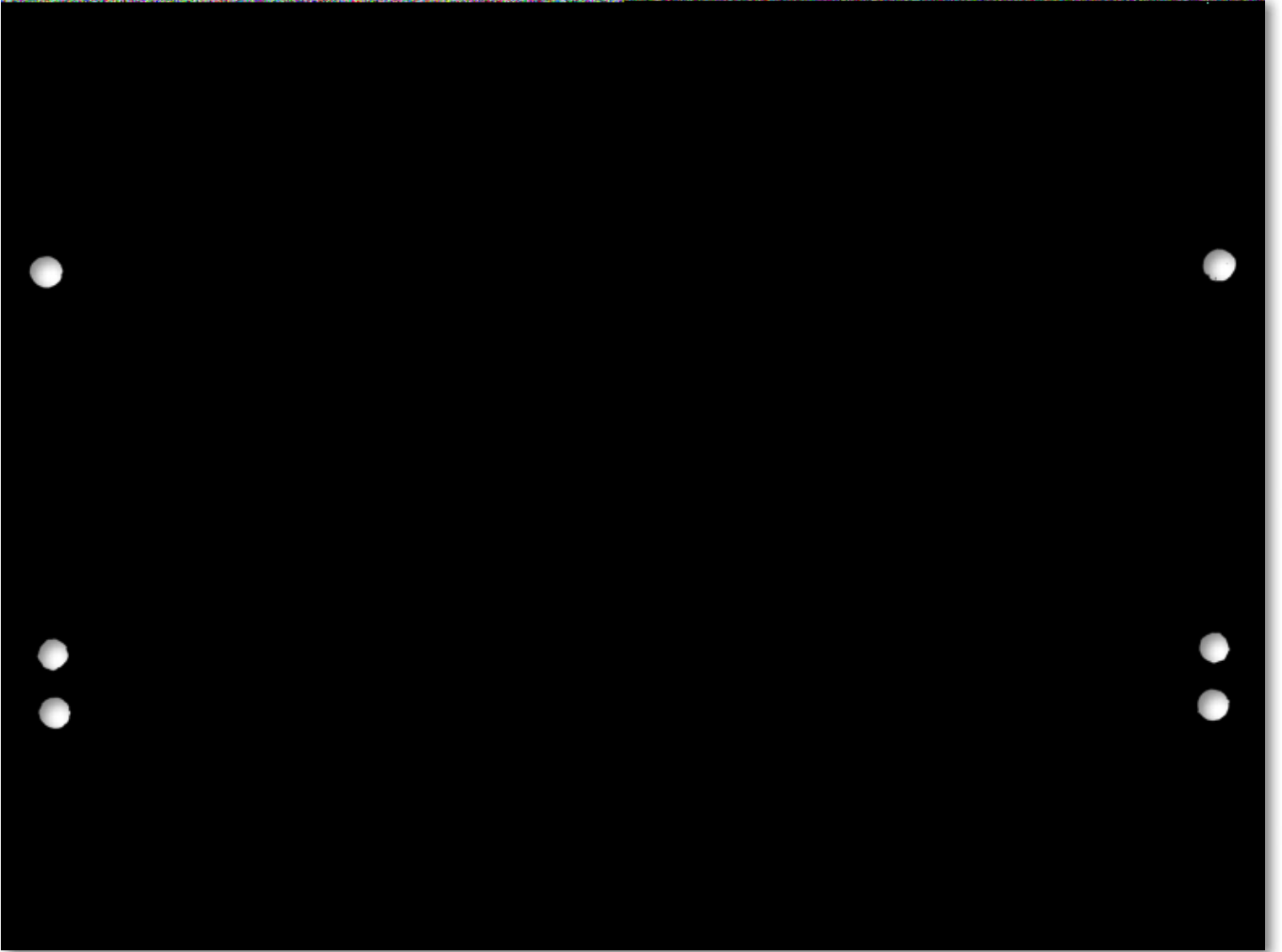
Bende

Mehmet Salih

Adresi: Çanakkale Cenûb Grubu 42 Fırka 65 Alay 1 Tabur 2 Bölük Zâbit vekili Halepli Salih.

5468 Numeroda mukayyitdir.

Cevap Yazıldı 31/10/(13)32

Belge Özeti:

Kumkale Seddülbahir'de esir düşen Ahmet Oğlu İbrahim için yapılan tahkikat talebi.

Hilâl-ı Ahmer Cem'iyeti Riyâset-i Huzûr-ı Âlisine

Bey Efendi Hazretleri

Otuz dokuzuncu alayın Birinci Taburu Üçüncü Bölüğünde iken Kumkale ve Seddülbahir darü'l-harbinde esir gittiği arkadaşlarının ifâdesinden anlaşılan zîrde künyesi muharrer birâderim İbrahim'den bir senedir bir mektûb ve ne de bir haber alınmadığından ma'âile son derecede merâk etmekteyiz. Binâen aleyh fî 6 Haziran sene 332 târihli Tasvîr-i Efkâr gazetesinin esîrler hakkındaki makâlesine istinâden şu mektûbumu Hilâl-ı Ahmer Cem'iyet-i Hayriyyesine takdîm ediyorum. Eğer birâderim hakikaten esir düşmüş ise ma'lumât verilmek üzere mektûbun içerisine bir de kart vaz' ediyorum. Lütfen hangi mahalde esir bulunduğunun âcilen iş'ârını recâ ve arz-ı istirhâm eylerim efendim.

11.4.332

2. Fırka, 39. Alay, 1. Tabur, 3. Bölük, 1. Manga

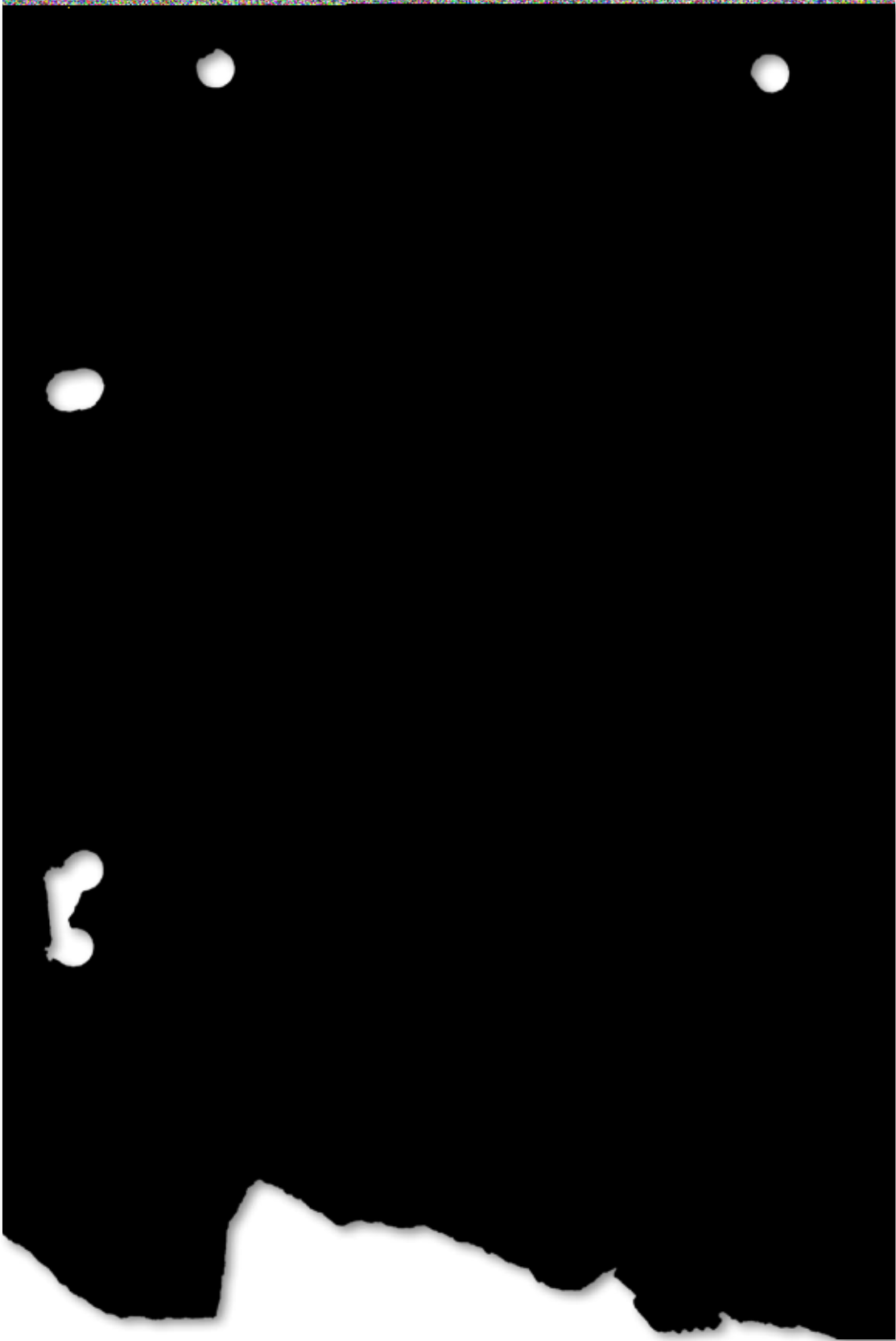
Bilecik sancağının Pazarcık nâhiyesinin Ahmedler karyesinden Kuşçu oğullarından Ahmed Oğlu İbrahim.

T[evellüd] 302

Adres:

Pozantı civârında Birinci Bilecik Amele Taburu 3. Bölük'de Ahmedlerli Mehmed Çavuş

[mühür]

Belge Özeti:

Çanakkale'de İngilizlere Esir Düşen Binbaşı Râgıp Beyden Haber Alamayan Ailesinin Tahkikat Talebi

Bihî

Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Riyâset-i Aliyyesine

Efendim!

Bendeniz 7 Teşrîn-i Evvel 330 târihinde harbiye birinci senesine terfî' etmiş staj için kıt'aya çıkanlardanım. 22 Mayıs 331 târihinde Çanakkale'de İngilizlere esir düştüm. Evvelce Urfa'da yetmiş ikinci Alay kumandanı olup muvahharan Halep Kolordu idâre reisliğine ta'yîn edilen amûcam Binbaşı Râgıp Bey'den müddet-i esâretim olan on altı ay esnâsında ma'lûmât alamadığım cihetle merâktayım binâen aleyh mûmâ ileyhin şimdiki adresinin tahkikiyle kendisine âit olan mektûbun îsâline himmet buyurmanızı istirhâm ederim efendim. Fi 17 teşrîn-i evvel Sene 332

Mısır'da 36. Alay 1. Tabur 4. Bölük Üserâ-i Osmaniye Zâbitânından

Zâbit Vekîli

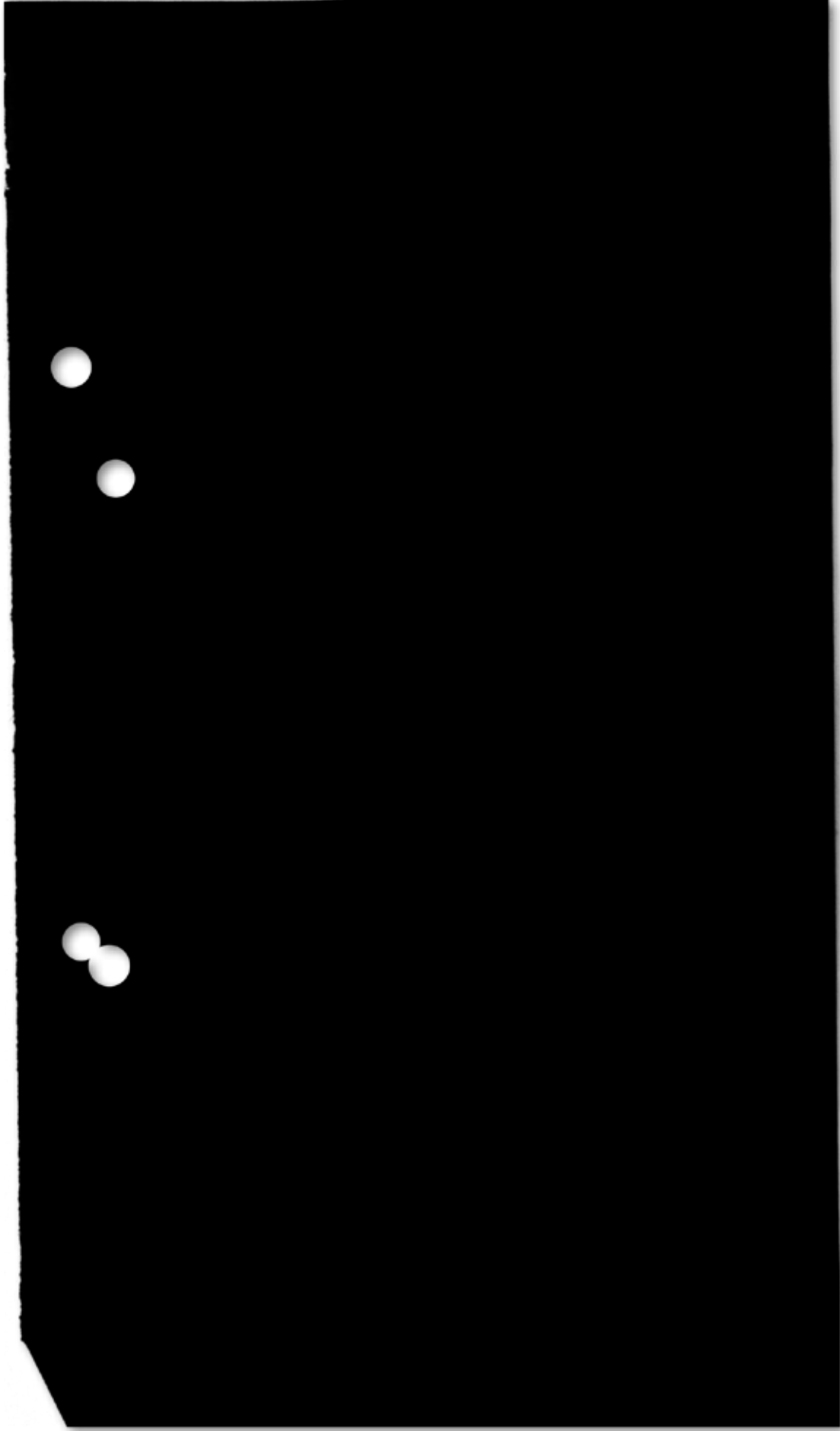
Edib

1822

30 Teşrîn-i sâni 1332

542

17. Ek. 1916

◆ Belge Özeti:

Çanakkale'de Sargı Mahalli'nde Görevli İken Kaybolan Mehmet Oğlu Süleyman İçin Eşinin Tahkikat Talebi

Bihî

Çorludan 19/10/33

Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cem'iyyeti Riyâseti Âlîsine

Muhterem Efendimiz,

ZİRDE künyesi muharrer zevcim Çanakkale'de Sargı Mahalli'nde rufakasıyla berâber büyük bir top mermisiyle gâ'ib oldukları rufakası tarafından gönderilen mektûbdan anlaşılıyor. Zevcimden en son olarak aldığımız mektûb târihi ise 1 Haziran 331'dir. Buna nazaran şehîden vefât eylediği muhakkak ise de henüz resmen şü'bemize bir ma'lûmât verilemediğinden hâ'ib ü hâsir olarak sefilâne yoluna bakıyoruz. Halbuki câriyeleri henüz genç bulunmak hasebiyle ve kimsesiz bulunmak cihetiyle yüz üzerine kaldım. Emr-i Hakk üzere zuhûr eyleyen tâlibler redd olunarak sefâletim günden güne tezâyüd ediyor. Lütfen zevcimin haber-i sıhhat veya vefâtının bildirilmesiyle şu sefâlet-i cangüzârânedan tahlîsim husûsuna delâlet buyurulması istirham eylerim.

Küçük Manika karyesinden Asker Süleyman'ın zevcesi Fâtıma.

Adresim: Küçük Manika karyesinden Fazlı oğlu Mehmed Ağa vaâsıtasıyla Fâtıma'ya.

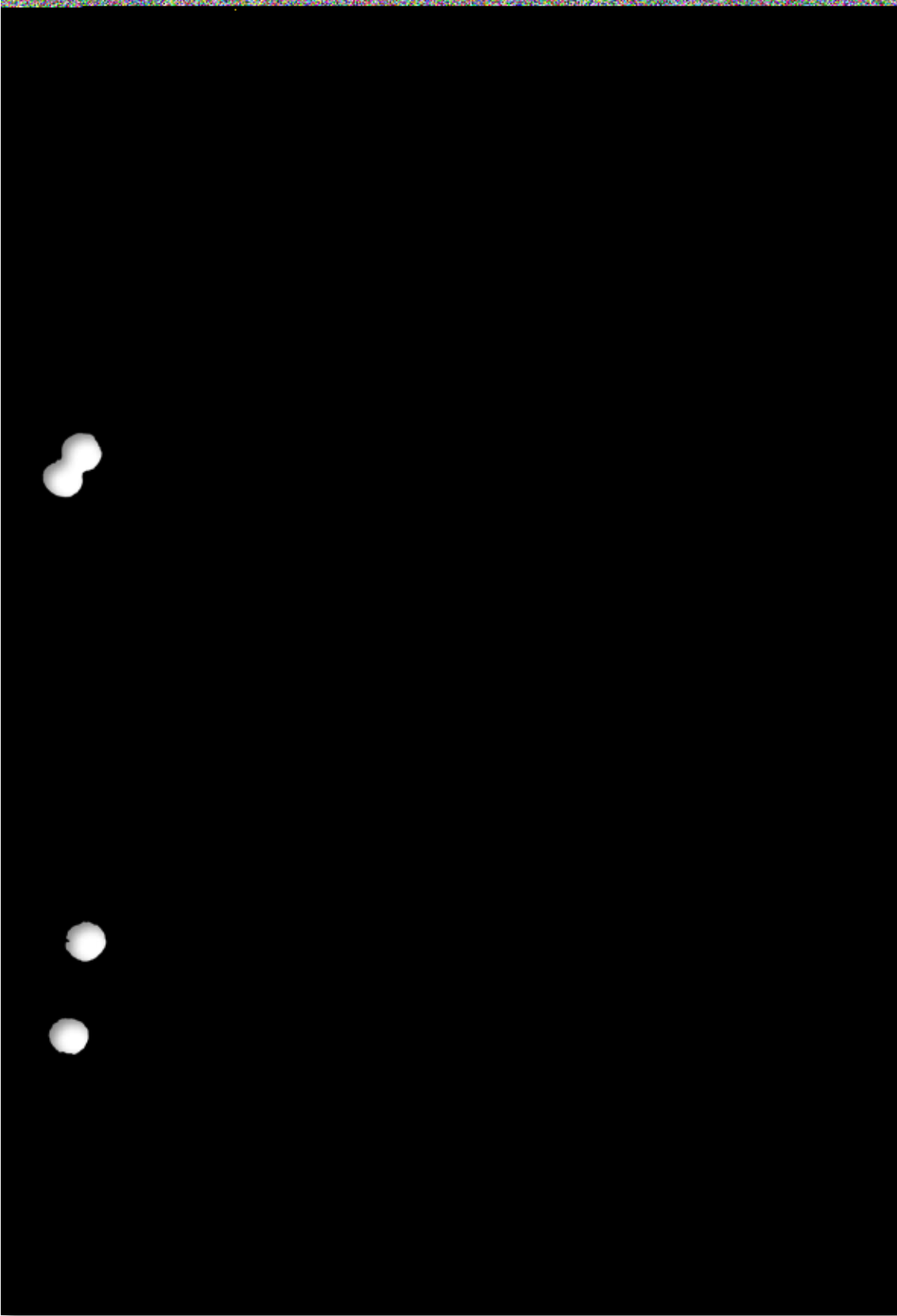
Kolordu 2, Fırka 4, Alay 12, T(Tabur) 1, K(Bölük) 1, Takım 1'den Çorlu şü'besinin Saray kazâsının Küçük Manika karyesinden Mehmed oğlu Süleyman

Tevellüd 98

8524 numarada mukayyedir.

Listelerde mukayyed olmadığı sorana yazıldı.

Fi 24 Teşrîn-i evvel sene 333

◆ Belge Özeti:

Çanakkale Arıburnu'nda Kaybolan Oğlu İçin Babasının Tahkikat Ricası

Muhterem Reîs Bey Oğlum;

Sevgili vatanımızın selâmet ve saâdeti için üç evlâdımı harb sâhalarına gönderdim. Biri geçen sene Çanakkale Muhârebesi'nde rütbe-i şehâdeti ihraz etti. Vâlidesi için ağlamamak... müteessir olmamak hiç kâbil mi? İkinci evlâdımın kara haberi yine Arıburnu'ndan geldi... o zamanki hâlîmi düşününüz. Evvelki sene yanımda bulunan üçüncüsü, sevgili vatanını seve seve müdâfa'a için Kafkas Dâru'l-Harbi'ne koştu. Birçok zamânlar hayât-memâtından haber gelmedi. Artık cinnet alâimi üzerinde görmeye başladığım zamanlar oğlumun hasbe'l-kader dûçâr-ı esâret olduğuna dâir bir mektûbu geldi. Allah'a çok duâ ettim, lâkin on aya karîbdir ki gönderdiğim mektûblara cevâb alamadım.

Sevgili ve muhterem Reis Bey oğlum, ben pek ihtiyârim. Belki pek az daha yaşayacağım. Hayâtımın son ânında bergüzârım olan evlâdımın hiç olmazsa sıhhat haberini işitmek için size yalvarırım. Adresi: Rusya'da Aleksandra kasabasına tâbî Uzun Kilise'de Osmanlı esirlerinden Piyâde Alay 10, Tabur 1, Bölük 2, Birinci Mangasında İnözlü Salim oğlu Abdi'dir. Sizi râhatsız ettim, ma'zûr görüleceğime emînîm. Selâm ve duâ ederim Sevgili Oğlum Efendi'm.

Fî 4/8/33

İnöz Vakıf karyesinde Salim Ağa

talebesi Hâfız

Numeroya rabten Adrian/Aderman (?) Efendi'ye Kopphenag'dan sorulmak üzere verilmesi zımında Emine Hanım'a.

7837 numeroda mukayeddir. C. Fî 20 minhu

Cevâb yazıldı. 20 Ağustos 333

◆ Belge Özeti:

Gelibolu'da Sağır Deresi Muhârebesi'nde Kaybolan Oğlu İçin Annesinin Tahkikat Talebi

Bihî

Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Merkez-i Cânib-i Âlîsine

Efendim;

Bidâyet-i seferberlikte asker olup üç yüz otuz bir senesi hazîranın on beşinci günü Gelibolu'da Sağır Deresi Muhârebesinde gayb olduğunu tabur kumandanına ettiğim istid'â üzerine bildirilerek o günden bu güne kadar her ne kadar vesâite mürâca'at etmiş isem de ne mahdûmum kendüsünden ve ne de mensûb bulunduğu Geyve Şu'besinden hiçbir ma'lûmât alamamaktayım. Ma'lûm âlileri olduğu ve cihetle bir pederin bütün mesâ'isi yalnız evlâdının sıhhatte bulunduğu haber alınırsa anın için herşey husûsuyla kalb-i pederi müsterîh olacağı bedîhî bulunduğundan mahdûmumun esîr veya şehîd olup olmadığını bizde makâm-ı âlilerinden anlamak üzere bu âciz varakpâreyi yâdederek efendilerimi ta'cîz ettim. Bu bâbda kusûrumun afvını diler ve mümkün ise mahdûmum hakkında edinebilecek ma'lûmâtı efendilerimden serî'an intizârdayım. Mahdûmumun bulunduğu kıt'a-i ber vech-i zîrdir.

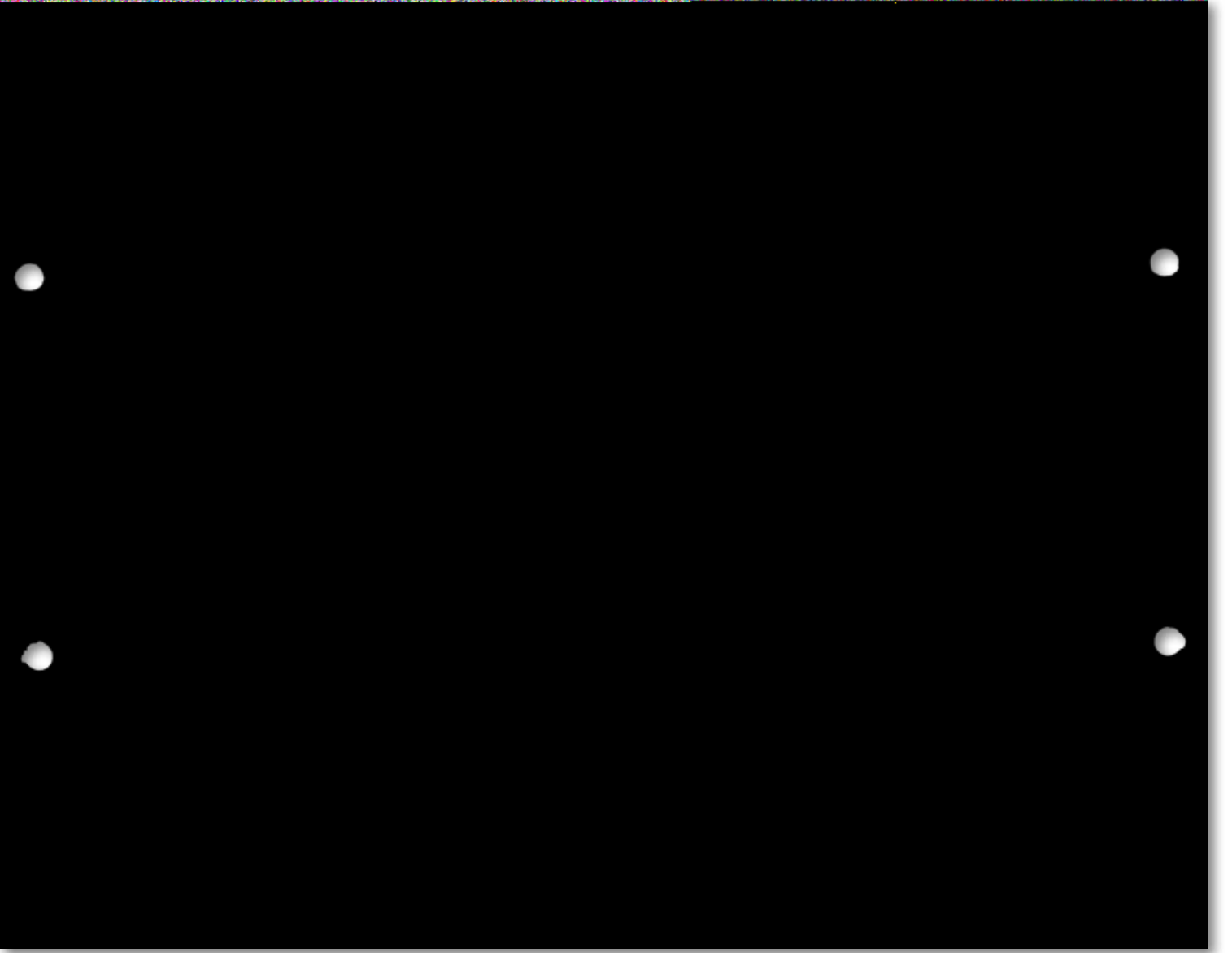
Beşinci Ordu-yu Hümayûn Altıncı Fırkaya mensûb Nizâmiye Onaltıncı Alayın Birinci Taburunun Dördüncü Bölüğünde Üçüncü Takımında Onsekizinci Mangada Geyveli Feylosof(?) Sultan oğlu bin Vasilaki istirhâm ederim. Esîr veya şehîd olup olmadığı bildirilmesi makâm-ı âlilerinden recâ ve temennî eylerim efendim.

Aderesim{ Geyve Saraçlıüstü Karyesinde Sultân oğlu Vasilaki

Numeroya rabten taharrîsi zımnında Emine Hânım'a

7941 numeroda mukayyedir

4 Eylül 1333

◆ Belge Özeti:

Anafartalar Muharebesinde Kayıp Olduğu Bildirilen Kara İmâmzâde Halîl Oğlu Mehmed Çavuş İçin Ailesinin Tahkikat Talebi

Bihî

Muhterem efendilerim

Uluborlu kazâsının Bakca mahallesi ahâlîsinden Kara İmâmzâde Halîl oğlu Mehmed Çavuş otuz beşinci alayın birinci taburunun üçüncü bölüğünde serçavuş olarak târihten üç sene akdem (lekeli olduğu için okunamadı) ve vazîfe-i mevdû' asiyla askere sevk olunmuş idi. Ara sıra sıhhat haberini alırken yirmi iki mâh akdem mektûbu münkatı' ve o sırada Çanakkale civârında Anafartalar' da vukû' bulan kanlı ve şiddetli muhârebede yaralandığını arkadaşlarından gören var vefâtını gören yoktur. Bu hâlden yüzde yirmi İngiliz'e esir gittiğini bir ümîd beslemekte isek de bu güne hayât ve memâtını haber alamadık. Burada âile ve evlâdları âh u figândayız. Lütfen ve merhameten merkûmun hayât ve memâtından Allâh ve Muhammed aşkına bi't-taharrî haberdâr buyurmanızı recâ ve uluvv-i himmetlerinizden bekleriz. Bâkî hüsn-i âfiyetleriniz ehass-ı âmâlimdir efendilerim.

Fî 18 Mayıs 333

Ed-dâî

Kazâ-yı mezkûrda kâin Bülbül Alemdâr Câm'î-i Şerîfinin imâm ve hatîbi merkûm Mehmed Çavuş'un kâin-pederi Hacı Nebizâde Mehmed Hilmi

Bölük 3 Kumandanlığına

Bölüğünüz ser-çavuşu olup Anafartalar meydan-ı şehâmetinde mecrûhen gâib olan Uluborlu'lu Mehmed'in hayât ve memâtı hakkında arkadaşlarından bi't-tahkik netîce-i tahkikatın ber-tafsîl inbâsı ehemmiyetle matlûbdur.

Fî 17 - 6 - 333

Taburdan binbaşı imza

Mehmed Sami

Merkûm Anafarta'daki fî 27 temmuz sene 331 muhârebesinde mecrûh düşmüş olduğu bölük arkadaşları tarafından ifâde edilmektedir. Başka bir gûnâ ma'lûmât alınamadığından i'âdeten arz-ı takdîm kılınır.

Fî 17 / 6 / 33

bölük 3 kumandanı mülâzim-i evvel (okunamadı)

[imza] Ali Aziz

Belge Özeti:

Anafartalar Muharebesi'nde Kayıp Olduğu Bildirilen Şahıs İçin Tahkikat Talebi

Bihî

Uluborlu Ahz-ı Asker Şubesi

Aded 1355

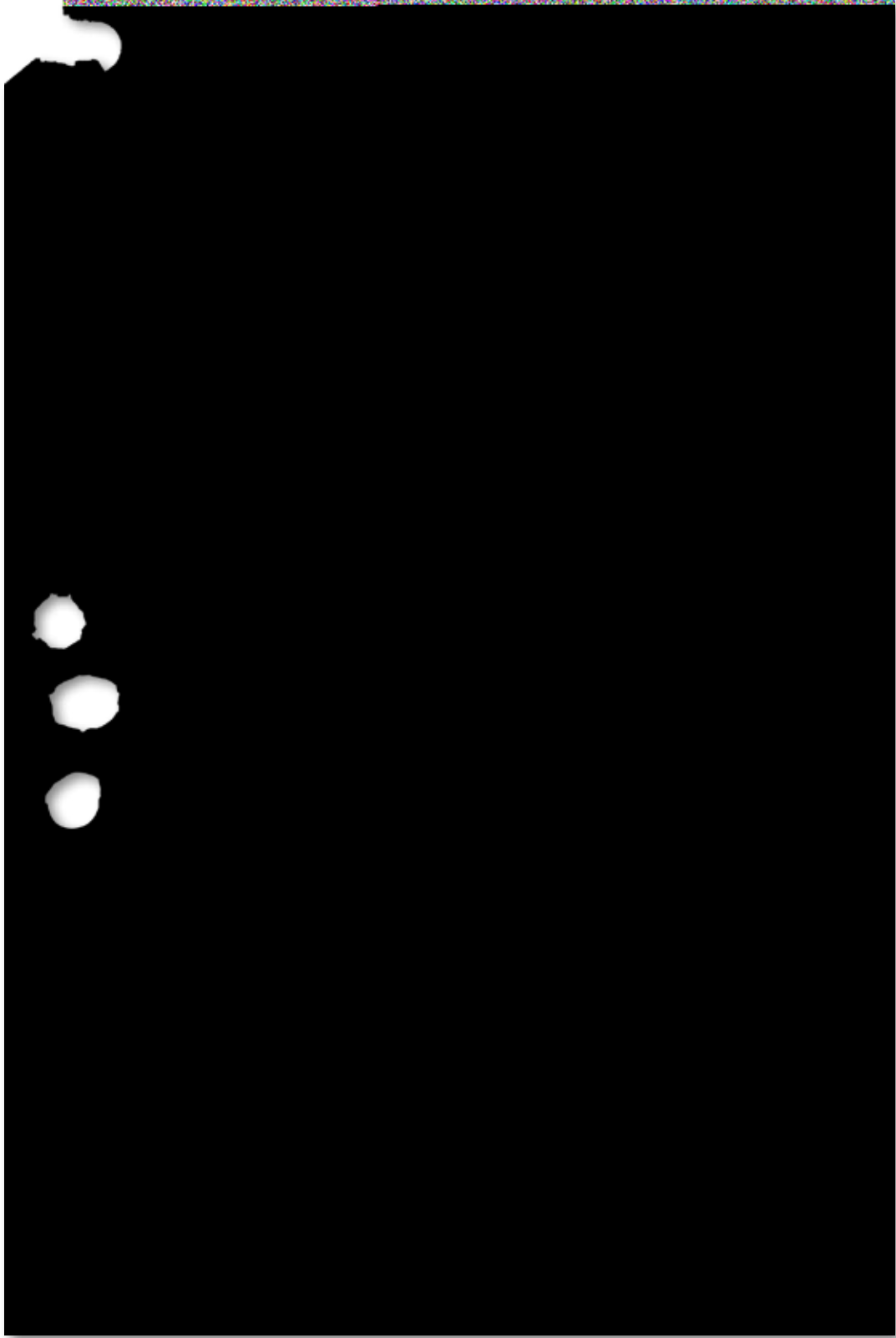
Münderecât-ı tahkikâta nazaran merkûmun Anafartalar Muhârebesi'nde gâib olduğu ve taht-ı esârete dûçâr bulunduğu anlaşılmaktadır. Merkûmun burada bulunan ebeveyn ve âilesi hayât ve memâtından ma'lûmât alamadıklarından kemâl-i ye's ve keder içindedirler. Merkûmun nerede üserâ bulunduğuunun bi't-tahkik âilesiyle muhâberâtlarının teshîli zmnında işârına inâyet buyurulması bâbında Der-sa'âdet Osmanlı Hilâl-i Ahmer Üserâ Komisyonu Riyâseti Cânib-i Âlisine takdîm eylerim efendim.

Uluborlu Şu'be Re'îsi

Ya'kub

Fî 25 Temmuz sene 333

T 7749

Belge Özeti:

Çanakkale Muharebelerinde Esir Düşen Hüseyin Oğlu Ali İçin Ailesinin Tahkikat Talebi

Kıbrıs Adası esârethânesinde birinci takımda 1695 numarolu Ezineli Hüseyin oğlu Ali

velîme yazasınız.

9997 numeroda mukayyettir.

Suâl: Ezine kazâsına 16 Eylül 333

Belge Özeti:

Seddülbahir'de Kaybolan Muallim Osman Çavuş İçin Ailesinin Tahkikat Talebi

Bihî

Mu'allim Osmân Çavuş tevellüdü 308

Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Riyâset-i Cânib-i Âlisine

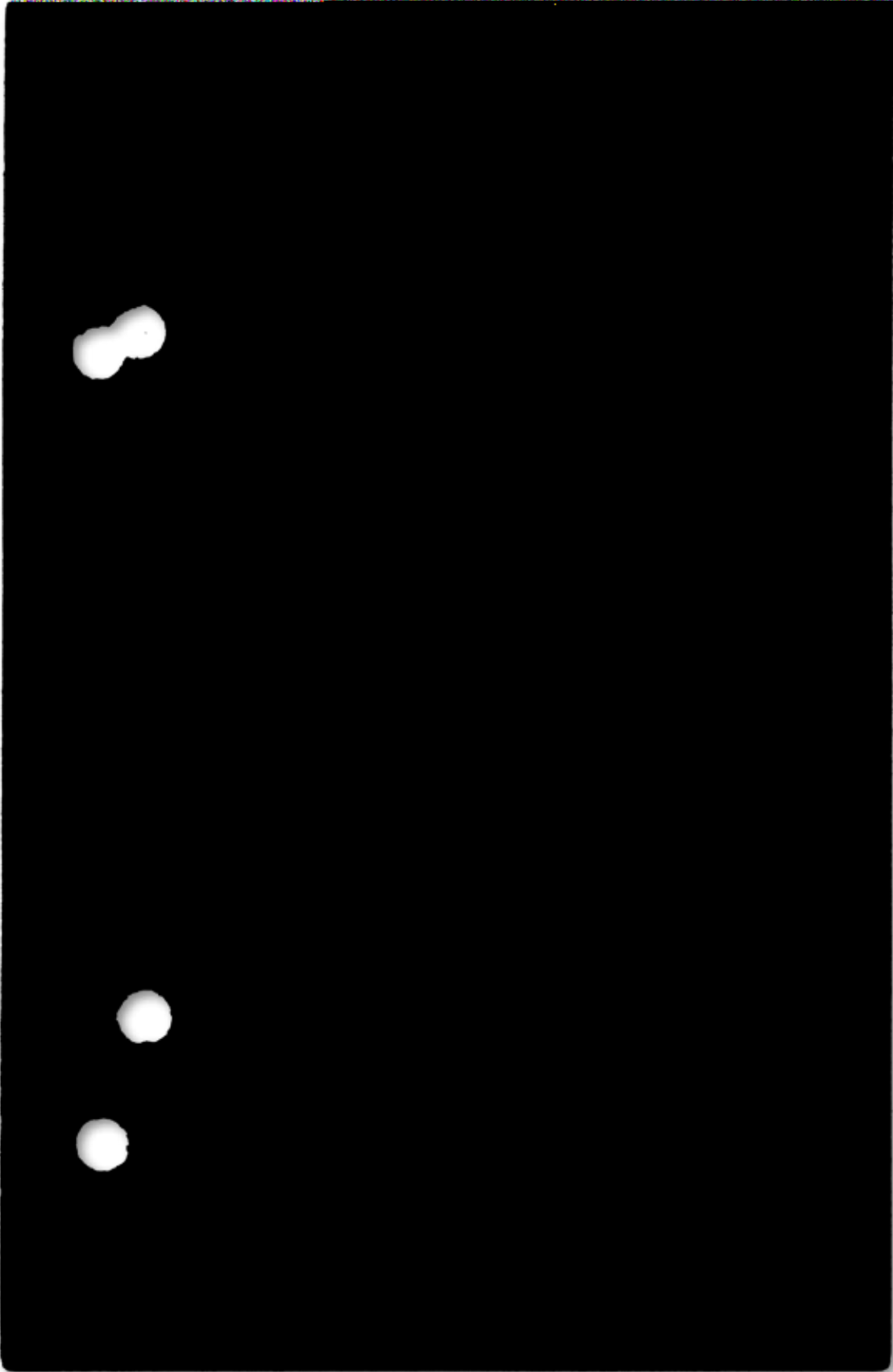
Veliyy-i ni'am efendim

Silk-i celîl-i askeriyede bulunan : Beşinci kolordu on üçüncü fırka nizâmiye kırk altıncı alayın birinci taburunun ikinci bölümünde Yenişehirli oğlum Mu'allim Osmân Çavuş'dan Fî 16 temmuz sene 331 tarihine kadar mektûp almakta idim. Fî 27 temmuz sene 331 muhârebesinde Seddülbahir'de şehâdetine dâir künyesi hükûmetten tebliğ edilmiş ise de birkaç ay sonra arkadaşlarından me'zûnen gelmiş olan askerlerden ba'zıları oğlumu hastahânedeki gördüğünü ve bir ayağını top götürmüş olduğunu söylemesi üzerine şehâdet haberinin yanlış olduğuna zâhib oldum. Vâk'ia künyesi gelen efrâddan ba'zılarının çıkub geldikler vukû'u da beni şüpheye düşürmüştür. Derhâl taburu kumândanlığına mürâca'ât eyledim. Fakat bir cevâb alamadım. Lütfen oğlumun taburundan bit-taharrî şehîd olup olmadığının bildirilerek şu elîm intizârdan tahlîs edilmekliğim esbâbının istikmâlini arz eylerim efendim. Fî 15 Şubat sene 1334

25 Şubat 1334

Adresi: Bursa Yenişehirinde Baba Sultân mahâllesinde marangoz Edhem Usta

15 Şubat 1334

◆ Belge Özeti:

Çanakkale Muhârebesi'nde İngilizler Tarafından Esir Alınarak Mısır'a Götürülen
Veysi Oğlu Ali İçin Ailesinin Tahkikat Talebi

Dersaadet Hilal-i Ahmer Riyasetine

sıra numerosu 70

Sevk veya keşide vasıta merkezi: Konya

tarikh: 3/1/35

Devleti Osmaniye posta ve telgraf ve telefon nezâreti

Hükûmet telgraf muhârebâtınandan dolayı bir günâ mes'ûliyet kabu etmez

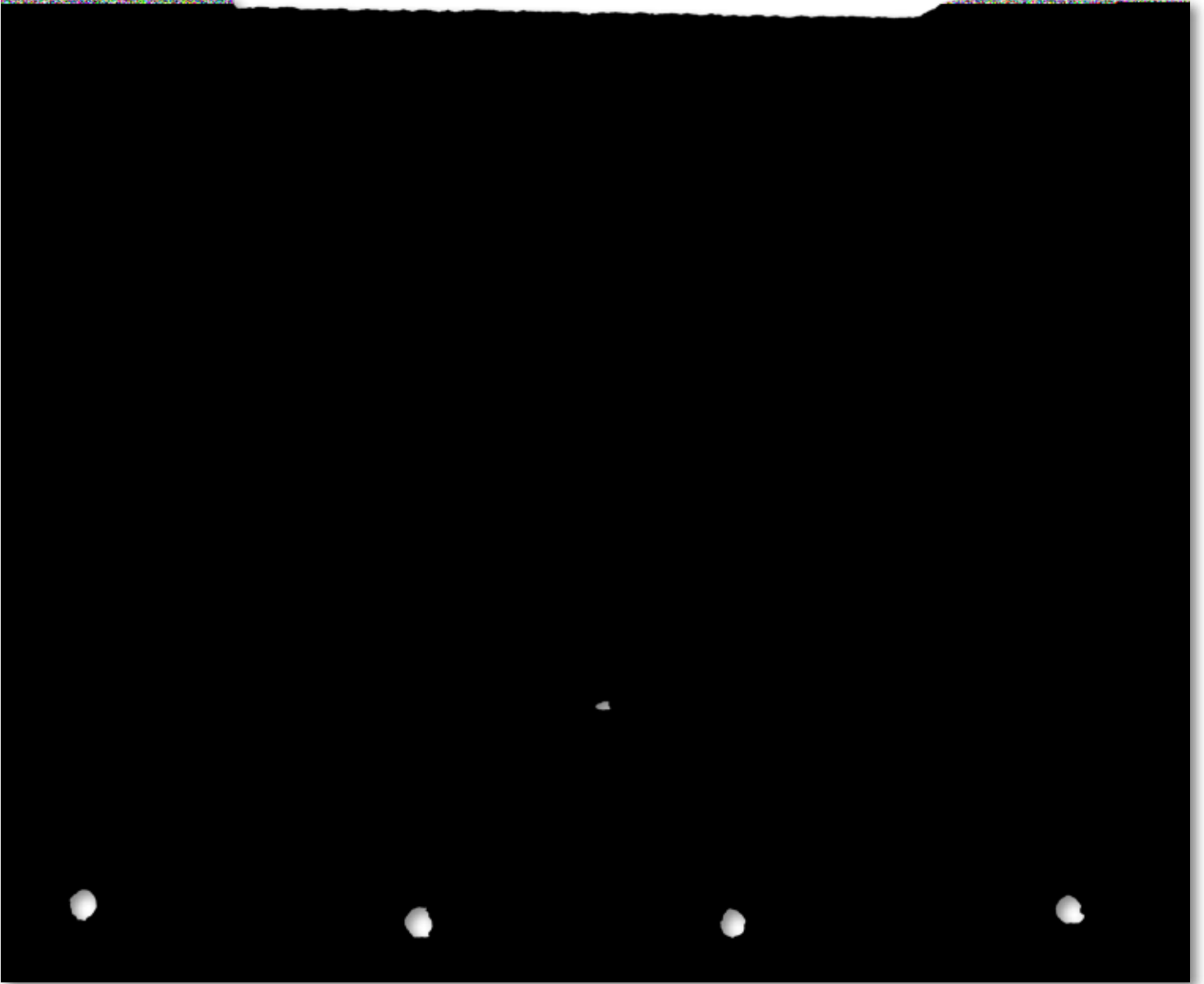
mahrec: Burdur

numara: 9123 kelime/grup: 112 tarih: 23 saat /dakika : 4 öğleden evvel / sonra

Evlâdım 303 Tevellütlü Konya velayetinde merbût Burdur şu'besinin câmi'-i kebîr mahallesinden Veys oğullarından ihtiyât mülâzım-ı sâni Hüseyin Avni Çanakkale Muhârebesinde İngilizler tarafından esir edilmiştir. Haziran sene 34 tarihinde kendüsünden son alınan mektupda Seydibeşir üserâ zâbitân karârgâhında numara 46 da olduğu anlaşılmıştır. Ma'lûliyyetleri hasebiyle buraya vürûd eden bazı rüfekâsından alınan ma'lûmâta nazaran üserâ mübâdelesinde der-saâdete gelmek üzere Seydibeşirden hareket ettikleri ve Marsilya'ya kadar geldikleri istihbâr kılınmış ise de altı mâhdan beri ber-hayât olduğuna ve nerede bulunduğu dâir bir günâ ma'lûmât alınamadığından mukaddem âlileri vesâtatiyle tedkîk ve taharriyle sıhhatinden ve hâl-i hâzır irâdesinden ma'lûmât buyurulmasıel-yevm Seydibeşirdedir. ve 'avdet edenler meyânında bulunmadığına dâir t: 31836 fî 3 kânûn-i sâni sene 35

(1) Evvel veya sonra ta'birlerinden biri İcâbına göre çizilmiş olacaktır.

Burdur'un câmi'-i kebîr mahallesinden Veys oğlu Ali C(cevap): yazıldı. 6/1/35

Belge Özeti:

Çanakkale'de Batan Denizaltıda Görevli Mehmet Şükrü İçin Ailesinin Tahkikat Talebi

Bihî

Fransız sefârethânesi me'mûrluğu cânib-i vâlâsına

Ma'rûz-ı câriyeleridir;

Oğlum Mehmed Şükrü Efendi oğlu Bursalı Ahmed Hamdi Efendi Barbaros Zırhlısında çarkıcı mülâzım-ı evvelî iken 330 senesi temmuzunun yirmi yedinci günü Çanakkale'sinde Barbaros Zırhlısının gark olmasına mebnî ol tarîhden beri oğlumun hayât ve memâtından haber alamadığımız cihetle perîşân bir hâlde kaldık. Lütfen üserâ-yı Osmanî meyânında olup olmadığının lâzım gelenlerden tahkîkât icrâsıyla bizleri şu perîşâniyetten halâs buyrulmasını istirhâm eylerim ol bâbda.

Fî 13 Kânûn-ı Sâni sene 335

Balat'da Eğri'de Hacı İlyas mahallesinin Mumhâne caddesinde (1) numarolu hânedede sâkine Hadice

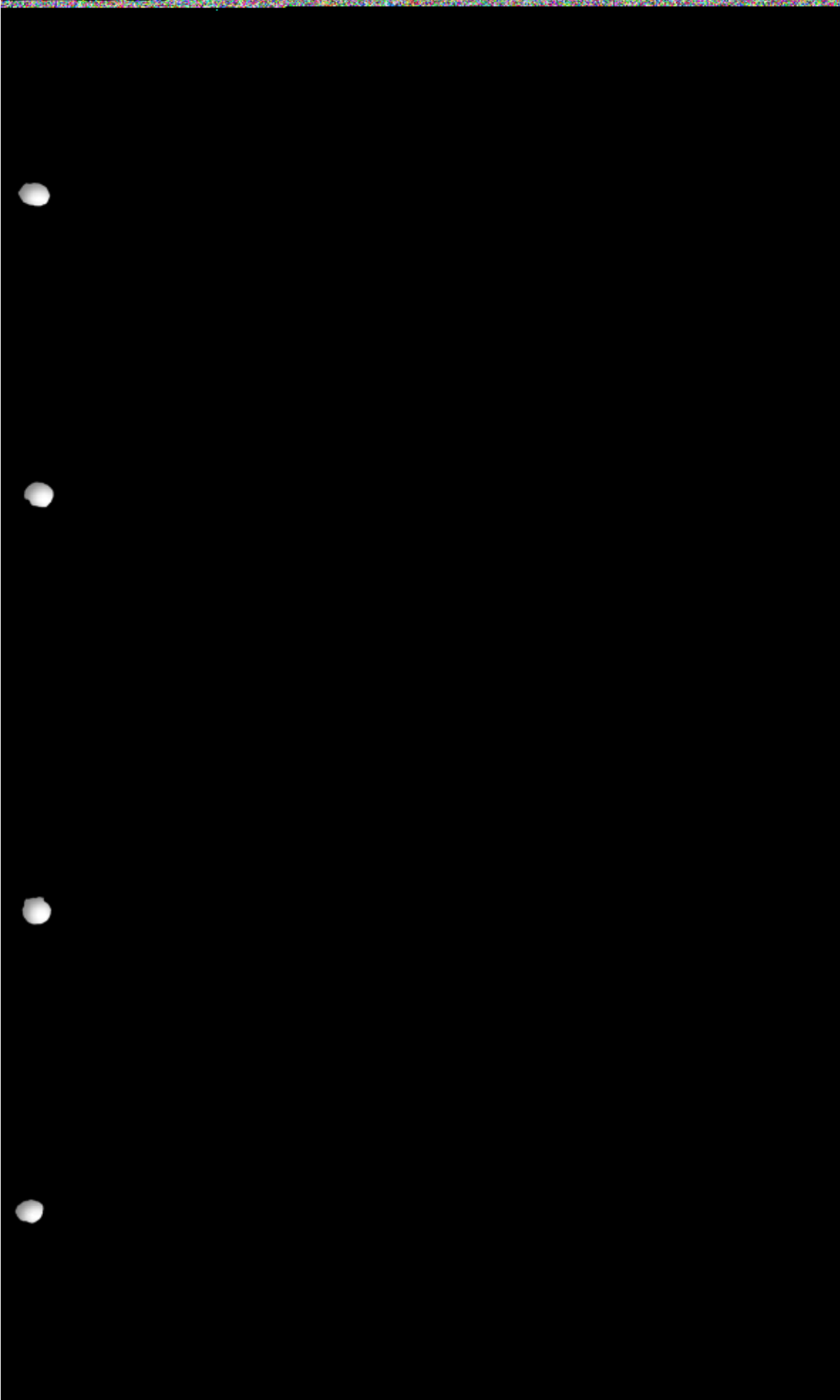
Bâlâda mevzû' mühür mahallemizin Mumhâne caddesinde (1) numarolu hânedede sâkine Ahmed Hamdi efendi vâlidesi Hadice hânımın mührü olduğu Fî 13 Kânûn-ı Sâni 335

Hey'et-i ihtiyâriye a'zâları

(Mühürlerde okunanlar)

İbrahim İhsân Mehmed Ra'fet bin Fâik

Eğrikapu Hacı İlyâs mahallesi muhtarı Edhem oğlu Saîd

Belge Özeti:

Gelibolu Kirte Muharebesinde Esir Düşen Necip Oğlu Mahmud Rasim İçin Ailesinin Tahkikat Talebi

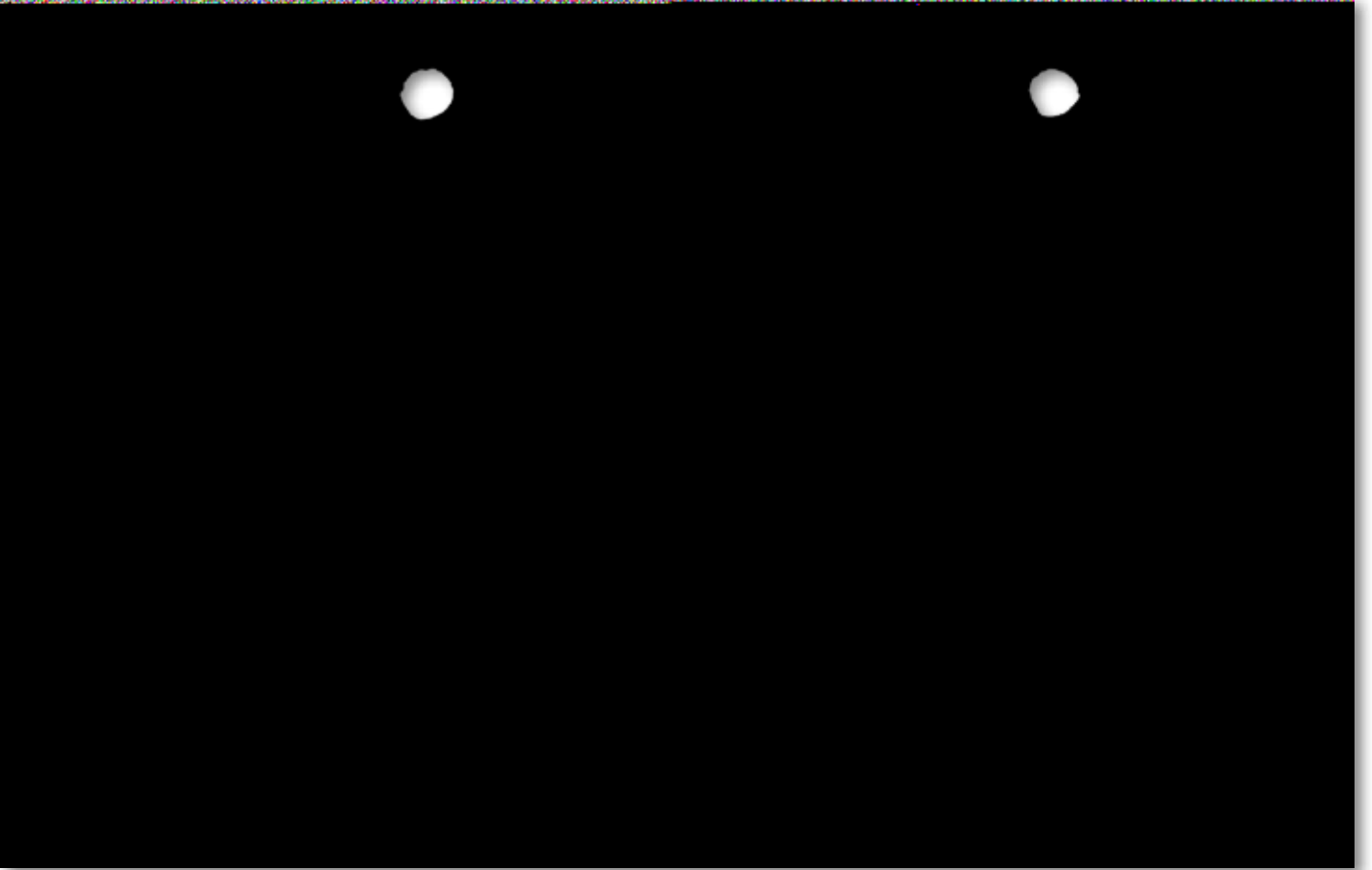
Der-sa' âdet'te Üserâ Komisyonu Riyâset-i Cânib-i Âlîsine

Muhâbere

Sa' âdetlü Efendim Hazretleri,

Taht-ı esârette bulunan evlâd-ı vatanın merkez muhâberesini zât-ı âlî-i vatan-perverîleri bulunduğu cihetle hasbeten lillâh ber-vech-i zîr arz olunacak adresin ism ve şöhretinin idârenizce bi't-tedkik bulunduğu mahallin iş'ârına lutuf ve inâyet buyurulacak olunur ise ile'lebed minnetdârınız olurum. Alay 56 Tabur 1 Bölük 3 muvazzaf vekîli iken 331 senesi Gelibolu'da Kirte Muhârebesinde gâib El-Azîz'in İcâdiye Mahallesinden Necib oğlu Mahmud Rasim Efendi'dir.

Eğrikapu Hacı İlyâs mahallesi muhtarı Edhem oğlu Saîd

MEKTUPLARLA ÇANAKKALE DESTANI:

Başkumandan Vekili Enver Paşa'dan Şehit Düşen Askerlerin Ailelerine Gönderilen Mektup

Başkumandan Vekili Enver Paşa'dan Kahraman Şehit Teğmen Enver'in Ailesine Taziye Mektubu

Çanakkale Cephesi'nde 14. Alay 1. Tabur 1. Bölük'te görev yaparken 1 Mayıs 1915'te şehit olan İbrahim Hakkı oğlu Teğmen Enver Efendi'nin anne ve babasına Enver Paşa'nın imzasıyla iletilen başsağlığı mektubu.

Enver Paşa'nın stampa imzasını taşıyan bu matbu mektuplar, cephede şehit düşen askerlerin ailelerine gönderilmişti.

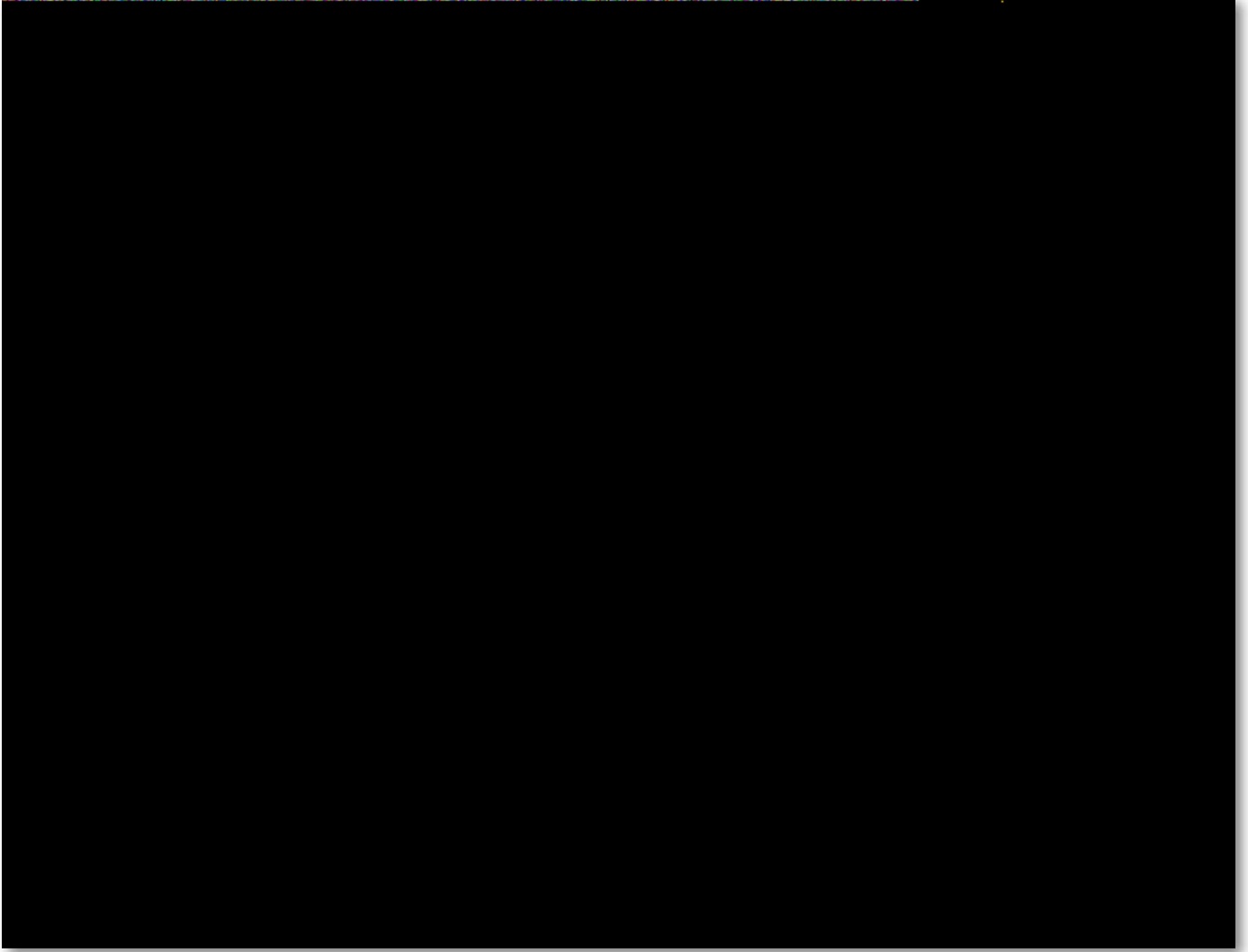
Osmanlı Ordu-yu Hümayûnu

14. Alay 1. Tabur 1. Bölük Mahdumunuz Mülazım-ı Sani, Enver Efendi bin İbrahim Hakkı 14 Nisan [1]331 tarihinde Kabatepe'de

Bir Osmanlı askerine yakışan kahramanlık ve fedakârlıkla şehid oldu. Dîn-i Celîl-i İslâm'ın ve mukaddes vatanın müdafaası uğrunda hayatını feda edenlerin arkalarında bıraktıklarına düşen vazife ye's ve fütûr değil fahr ve sürûrdur. Bütün arkadaşları gibi merhumun da kıymetli hâtırası yalnız sizin değil daha büyük ailesi olan ordunun kalbinde ebediyen saklı kalacağına ve intikamının düşmanlarımızdan alınacağına emin ve bununla mutlu olunuz. Muhterem şehidin bütün yakınları ve sevenleri için Allah'tan ecr ve sabır tazarru' ederek beyân-ı hürmet eylerim.

Başkumandan Vekili

Enver

MEKTUPLARLA ÇANAKKALE DESTANI:

Esir Alınan İtilaf Devletleri Askerlerinin ve Ailelerinin Mektupları

Belge Özeti:

Batırılan E-15 isimli İngiliz denizaltısının mürettebatından olup yaralı olarak esir edilen Thomas O’Niell’e İngiltere’deki anne ve babası tarafından yazılan mektupta, hastanede kendisine iyi davranılmasından dolayı Türk subay ve hastabakıcılarına teşekkürü.

Osmanlı Ordu-yı Hümâyûnu

Başkumandanlığı Vekâleti

Şube: 2

Numara: 13742

Matbûât Müdüriyet-i Umumiyesi’ne

Âtîdeki mektubun Harb Matbûât Karargâhı vâsıtasıyla gazetelerle neşretilmesini rica ederim:

Mağrûk (batmış) E-15 numaralı tahtelbahir mürettebatından Thomas O’Niell’e Manchester’dan peder ve vâlidesi tarafından gönderilen mektubun tercümesidir.

Aziz oğlum,

Göndermiş olduğunuz mektubu aldık. Mazhar olduğunuz esbâb-ı istirahatdan dolayı ne derece memnun olduğumuzu ta’rîf ve izahdan âcizim. Siz ve E-15’e mensub arkadaşlarınızın İngiltere’de daha ziyadesine nâil olamayacağınız vechile zâbitân efendilerle hastabakıcılardan görmüş olduğunuz hüsn-i muamele ve insâniyet-perverânenen dolayı memnuniyet ve bahtiyarlığımızı beyân ederiz.

Nelli de bizim gibi bu zâbitân efendilerle hastabakıcılara ne yolda arz-ı şükrân edebileceğimde mütehayyerdiz. Size sigara ve çikolata gönderiyoruz. Bunların vusûlünü iş’âr ediniz ki daha gönderelim. Zira zâbitân efendilerle hastabakıcıların gönderilen sigara ve çukolatalardan edeceğiniz ikrâmı kabul etmeleri bizi son derece mesrûr ve bahtiyar edecektir. Nelli gayet müsterihdir. Fakat kendisine mektub yazacak hale gelmenize sabırsızlıkla muntazırdır. Yüzünüzün iyileşmekte olduğundan ziyadesiyle mes’ûd olduğumuz gibi bu mektubun vusûlüne kadar kolunuzun da şifâ-yâb olmuş olduğunu ümid ve temennî ederiz. Bütün akrabâ ve ehîbbânız kendilerinin size hatırlatılmalarını rica etdiler. Ebeveyniniz zâbitân efendilerle hastabakıcılara hissiyât-ı minnet-dârânelerini arz ederler. İngiltere’de bile daha ziyadesine nâil olamayacağınız sûretde tedavi edildiğinizi ve esbâb-ı istirahatınızın te’min olunduğunu mu’lin mektubunuz bizim için cidden pek kıymetdârdır. Mektubuma artık nihayet veriyorum. Geceniz hayır olsun ve Cenâb-ı Hak sizi takdîs etsin.

Sizi seven peder ve valideniz

Mösyö ve Madam O’Niell

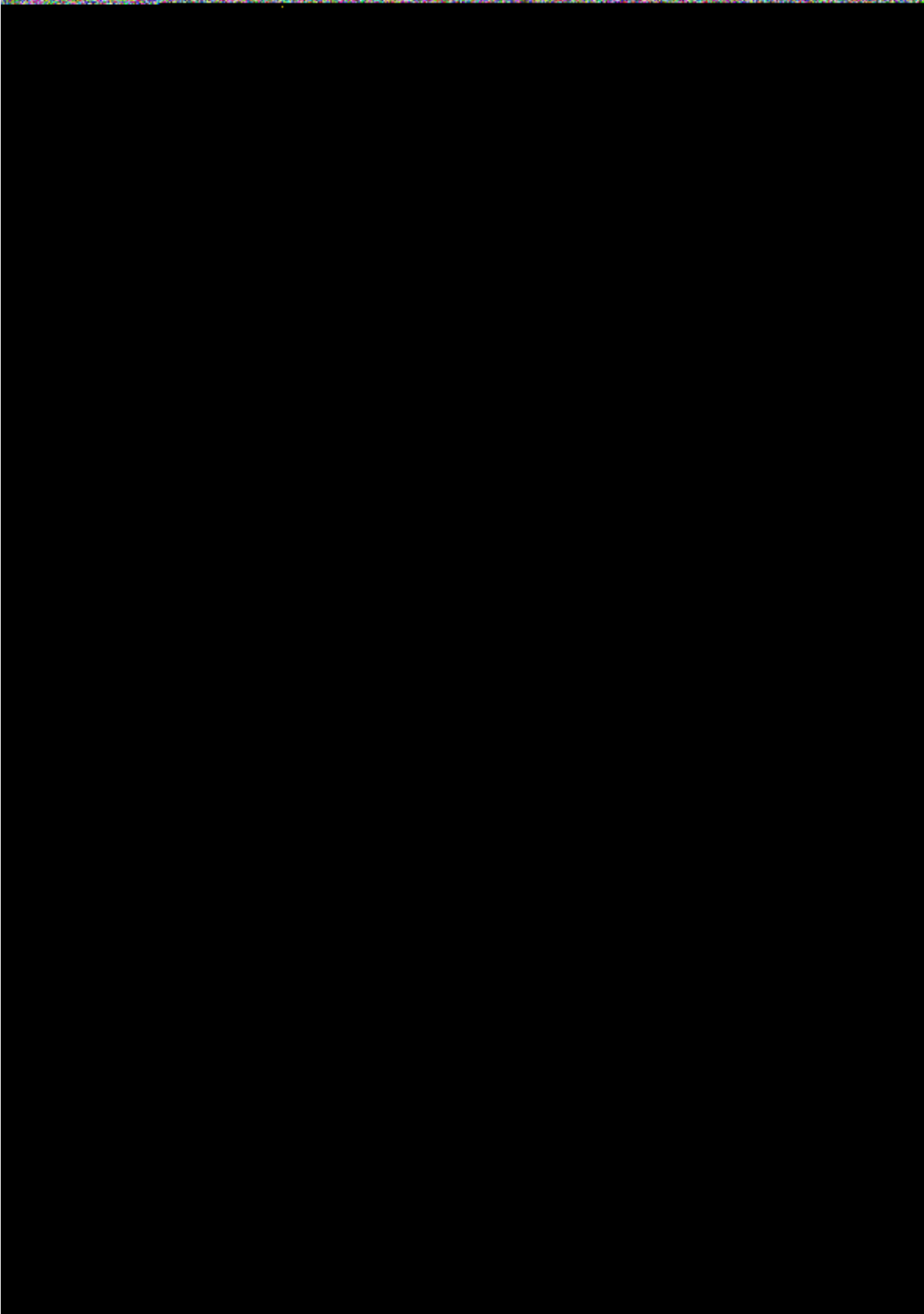
18 Temmuz sene [1]331 / [31 Temmuz 1915]

İstihbârât Şubesi

Müdürü nâmına

Edib

BOA, HR. MA, 1136/5

Belge Özeti:

Çanakkale’de 30 Nisan 1915’te Osmanlı kuvvetleri tarafından batırılan AE-2 denizaltısının esir edilen kaptanı Bahriye Kıdemli Yüzbaşı Staker’in Malta’daki bir dostuna gönderdiği durumunun iyi olup kendisine güzel muamelede bulunduğu bildirildiği mektubu.

Osmanlı Ordu-yı Hümâyûnu**Başkumandanlığı Vekâleti****Şube: 2****Numara: 14513**

Matbûât Müdüriyet-i Umumiyesi’ne

Londra’da münteşir Times gazetesinin fî 29 Temmuz sene [1]915 tarihli nüshası Reuter Ajansı’nın İngiliz gazetelerine verdiği âtîdeki tebliği muhtevî olup aynen tercüme edilmiş olmakla cerâidle nesri rica olunur:

“Çanakkale’de 30 Nisan sene [1]915 tarihinde Türkler tarafından batırılan AE-2 tahtelbahirinin süvarisi olup Hükûmet-i Osmaniyye nezdinde esir bulunan Bahriye Kıdemli Yüzbaşı Staker tarafından Malta’da bulunan bir dostuna gönderilen mektubun tercümesidir.

Rahatım pek yerinde, ummadığımız derecede hüsn-i muamele görmekteyiz. Bundan dolayı kat’iyyen merak ve endişe etmeyiniz. Arkadaşlarımız ile birlikte ülfet etmeğe ve onlar ile beraber yevmî idman yapmağa müsaade olunmak pek büyük lütufkârlıktır. Burada altı Rus, iki Fransız, iki Avustralyalı ve altı da İngiliz beraber bulunmaktayız.”

Fî 2 Ağustos sene [1]331 / [15 Ağustos 1915]

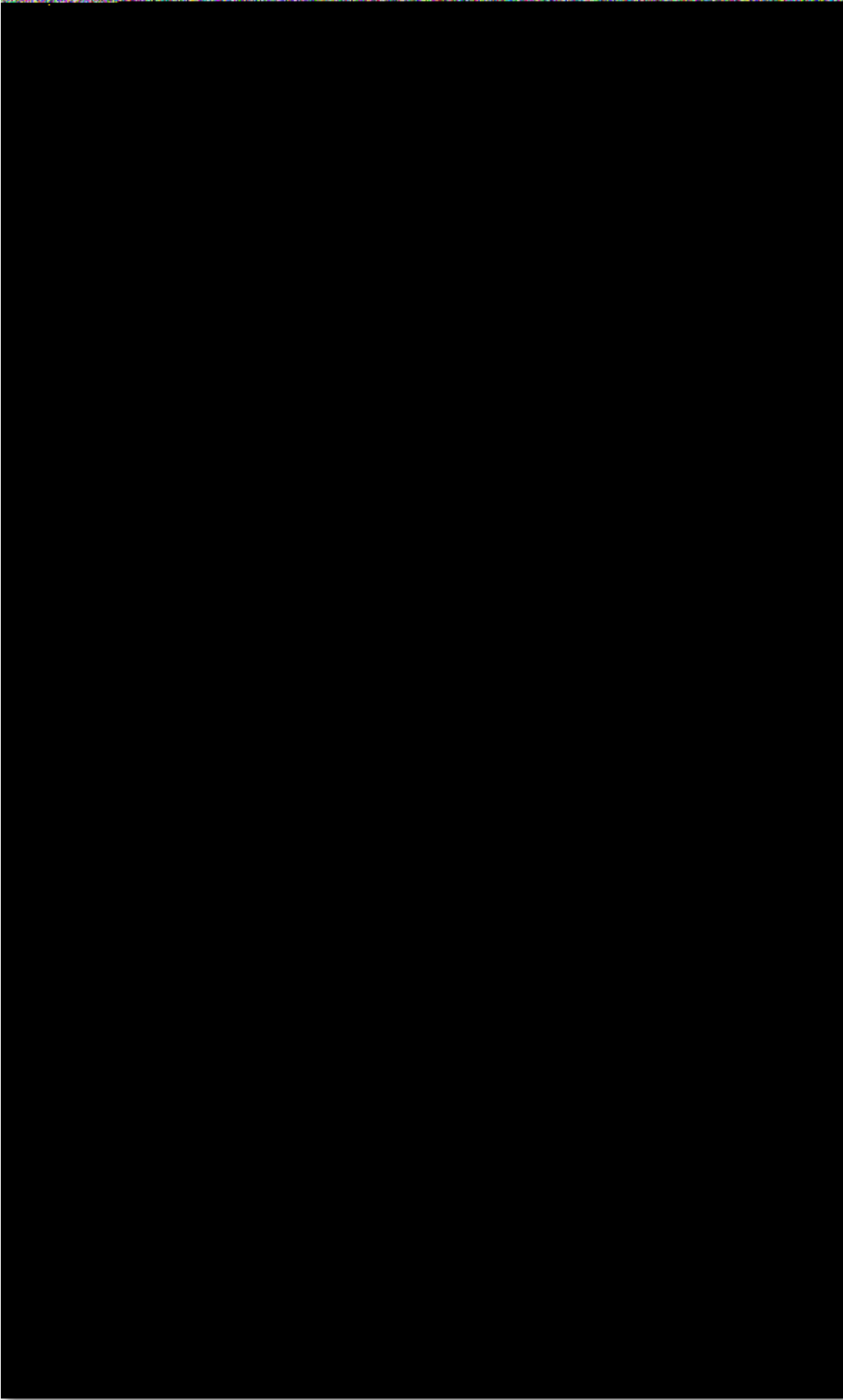
Karargâh-ı Umumî

İstihbârât Şubesi Müdürü

Erkân-ı Harb Binbaşı

Seyfi

BOA, HR. MA, 1139/27

İkdam

Esirlere ne muamele yapıyoruz?

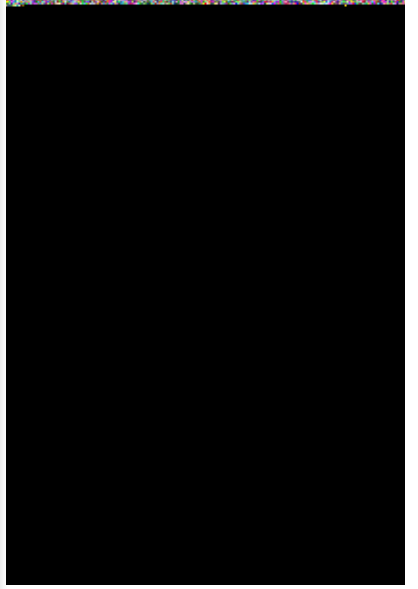
Harb matbuat karargâhından:

Efrencî (miladi) 11 Eylül tarihli Morning Post gazetesi âtîdeki fıkrayı neşrediyor:

“Avrupa düvel-i muhasıması harp esirlerini açlıktan ölmeye ve bir çok mahrumiyetlere maruz olmaya mahkum ederek onlara bed muamelede devam etmekte oldukları halde Türklerin eline esir düşen İngiliz zabitleri bunlardan asla şikayet etmemektedirler. Gazetemiz muharrirlerinden birine Anadolu’da küçük bir şehirde esir-i harb olarak ikamet eden yeğeninden gelen mektup âtî neşredilmek üzere bize tevdi edilmiştir: “Şehrin en güzel hanelerinde birinde pek hoş bir surette ikamet etmekteyiz. Türk zabitleri bize nezaket ve hürmetle mumele etmektedirler. Ben hemrütbem olan Türk zabitlerinin aldığı maaşı alıyorum. Bu maaş bilcümle ihtiyacatıma maa ziyade kifayet etmektedir. Üçü Avustralyalı olmak üzere sekiz İngiliz zabiti ve altı tahtelbahir zabiti ile birlikte ikamet etmekteyim. Bunlardan maada iki Fransız zabiti ile oniki Rus zabiti bizimle beraberdir. Bahçıvanlıkla meşgul oluyorduk. Lakin birden bire bir çekirge hücumuna maruz kaldık. Çekirgeler domateslerimizden maada herşeyi yiyip mahvettiler. Ne güzel kavunlarımız, salatalıklarımız, baklalarımız ilh., vardı. Şimendifer hattı üzerinde kain olan şehrimizin iklimi pek hoştur. Gündüzler sıcak oluyorsa da geceler serindir.”

İkdam, 18 Zilkade 1333, 14 Eylül 1331, 27 Eylül 1915

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اَقْبَلِ الْمُرْتَدَّ

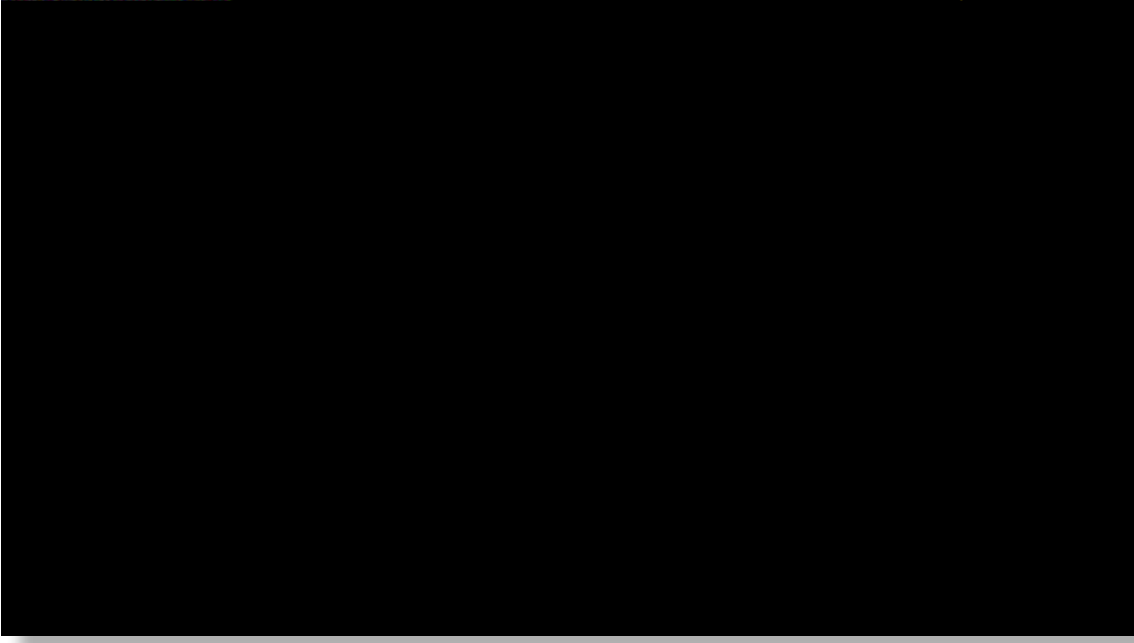

İkdam

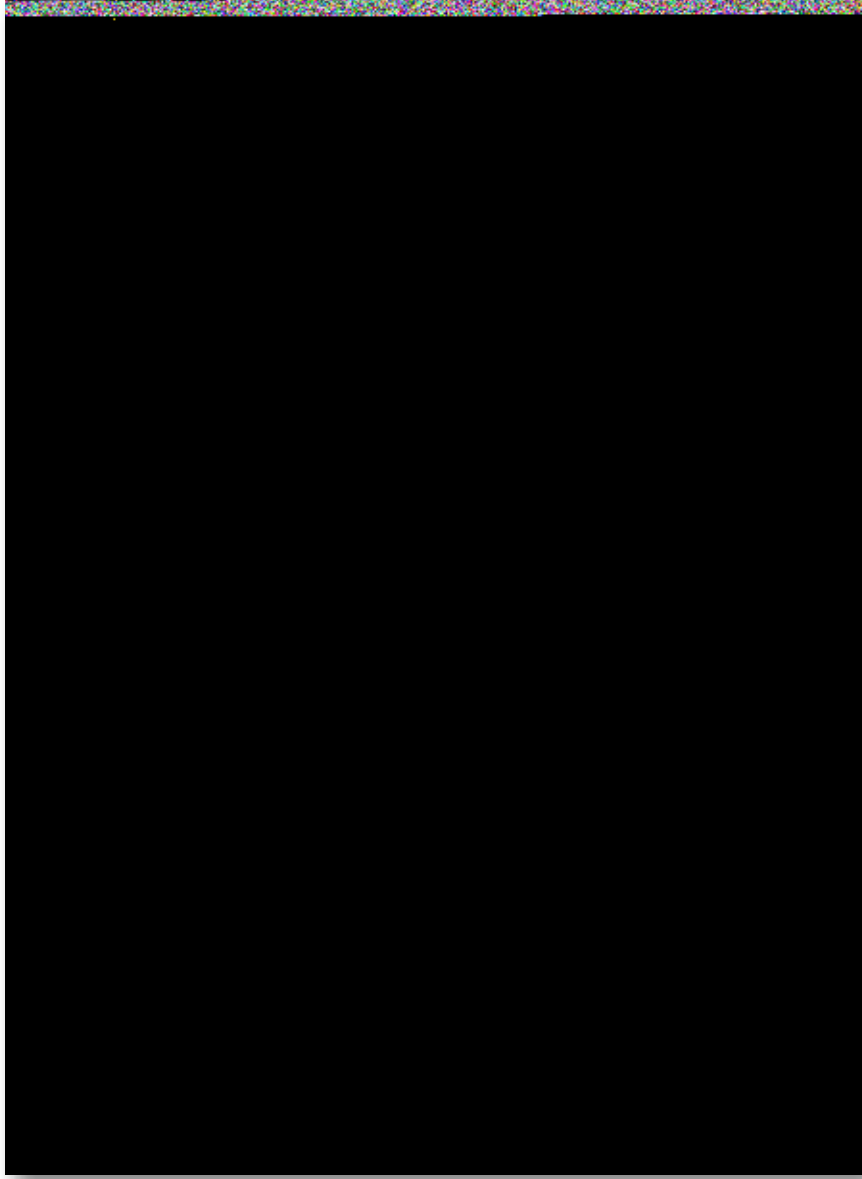
Londra'da münteşir Times gazetesinin 29 Temmuz 1915 tarihli nüshasında Reuters Ajansı'nın İngiliz gazetelerine verdiği âtîdeki (aşağıdaki) telgraf görülmüştür:

Çanakkale'de 30 Nisan 1915 tarihinde Türkler tarafından batırılan AE-2 tahtelbahirinin süvarisi olup Hükûmet-i Osmaniye nezdinde esir bulunan Bahriye Kıdemli Yüzbaşı Satokren tarafından Malta'da bulunan bir dostuna gönderilen mektubun tercümesidir: "Rahatım pek yerinde, umduğumuz derecede hüsn-ü muamele görmekteyiz. Bundan dolayı kat'iyen merak ve endişe etmeyiniz. Arkadaşlarımız ile birlikte ülfet etmeye ve onlar ile beraber boks, idman yapmaya müsaade olmak pek büyük lütufkârlıktır. Burada altı Rus, iki Fransız, iki Avustralyalı ve altı da İngiliz beraber bulunmaktayız."

دور ايرتسا
اقبال

İkdam

Magrûk (batmış) E-15 numaralı tahtelbahir mürettebatından Thomas Uniel'e Manchester'dan peder ve validesi tarafından gönderilen mektubun tercümesidir:

Aziz Oğlum,

Göndermiş olduğunuz mektubu aldık. Mazhar olduğunuz esbab-ı istirahatten dolayı ne derece memnun olduğumuzu tarif ve izahtan acizim. Siz ve E-15'e mensup arkadaşlarınızın İngiltere'de daha ziyadesine nail olamayacağınız veçhile zabitan efendilerle hastabakıcılardan görmüş olduğunuz hüsnü muamele ve insinayetperverânenen dolayı memnuniyet ve bahtiyarlığımızı beyan ederiz.

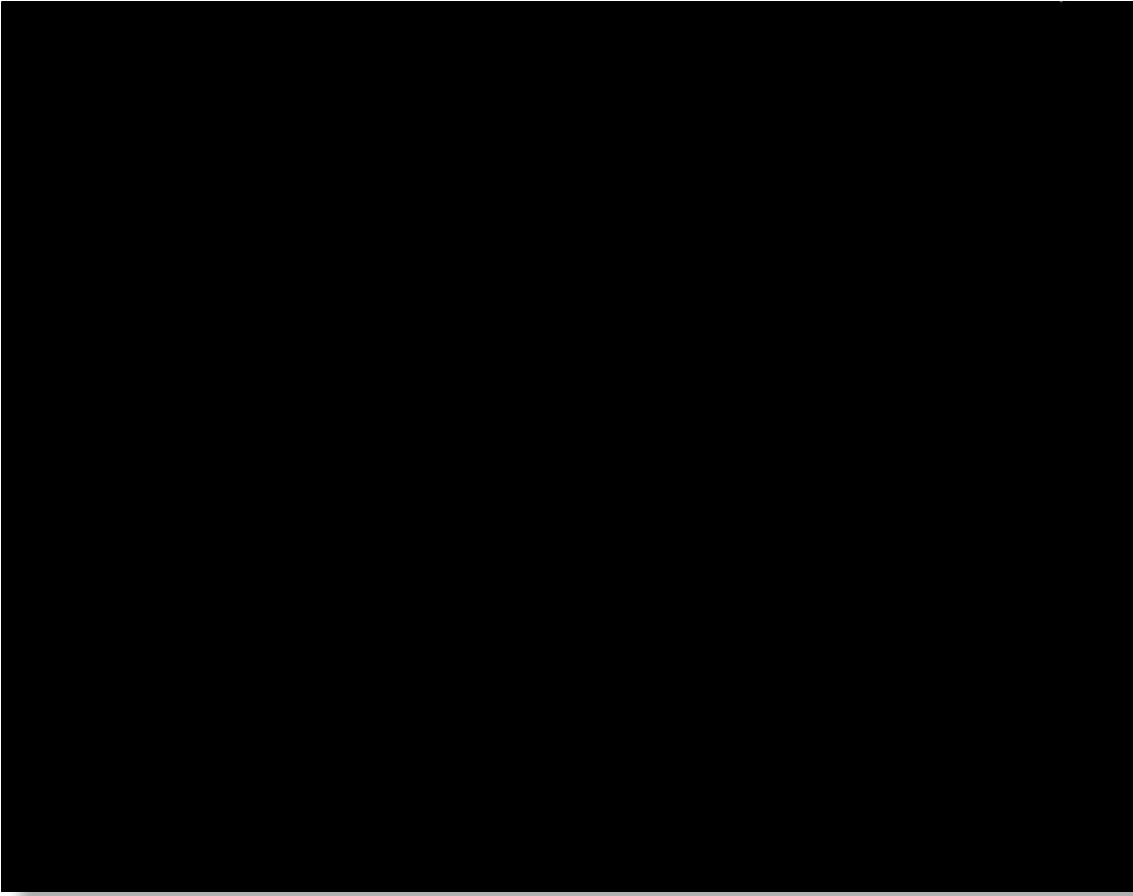
Nelly de bizim gibi bu zabitan efendilerle ve hastabakıcılara ne yolda arz-ı şükran edebileceğinde mütehayyırdir (hayret içindedir). Size sigara ve çikolata gönderiyoruz. Bunların vüsûlüne (ulaştığına) işar ediniz ki daha gönderelim. Zira zabitan efendilerle hastabakıcıların gönderilen sigara ve çikolatalardan edeceğiniz ikramı kabul etmeleri bizi son derece mesrur ve bahtiyar edecektir. Nelly gayet müsterihtir. Fakat kendisine mektup yazacak hale gelmenize sabırsızlıkla muntazırdır. Yüzünüzün iyileşmekte olduğundan ziyadesiyle mesud olduğumuz gibi bu mektubun vüsûlüne kadar kolunuzun da şifâyâb olmuş olduğunu ümid ve temenni ederiz. Bugün akraba ve ehibbanız kendilerinin size hatırlatılmalarını rica ettiler. Ebeveyniniz zabitanefendilerle hastabakıcılara hissiyat-ı minnettaranelerini arz ederler. İngiltere'de bile daha ziyadesine nail olamayacağınız surette tedavi edildiğinizi ve esbab-ı istirahatinizin temin olunduğunu yazdığınız mektubunuz bizim için cidden pek kıymettardır. Mektuba artık nihayet veriyorum. Geceniz hayır olsun ve Cenab-ı Hakk sizi takdis etsin.

Sizi seven peder ve valideniz

Mösyö ve Madam Uniel

(İkdam, 20 Ramazan 1333, 20 Temmuz 1331, 2 Ağustos 1915)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اَعْلٰمِ

İkdam

Esirler ne söylüyorlar?

Harb matbuat karargâhından:

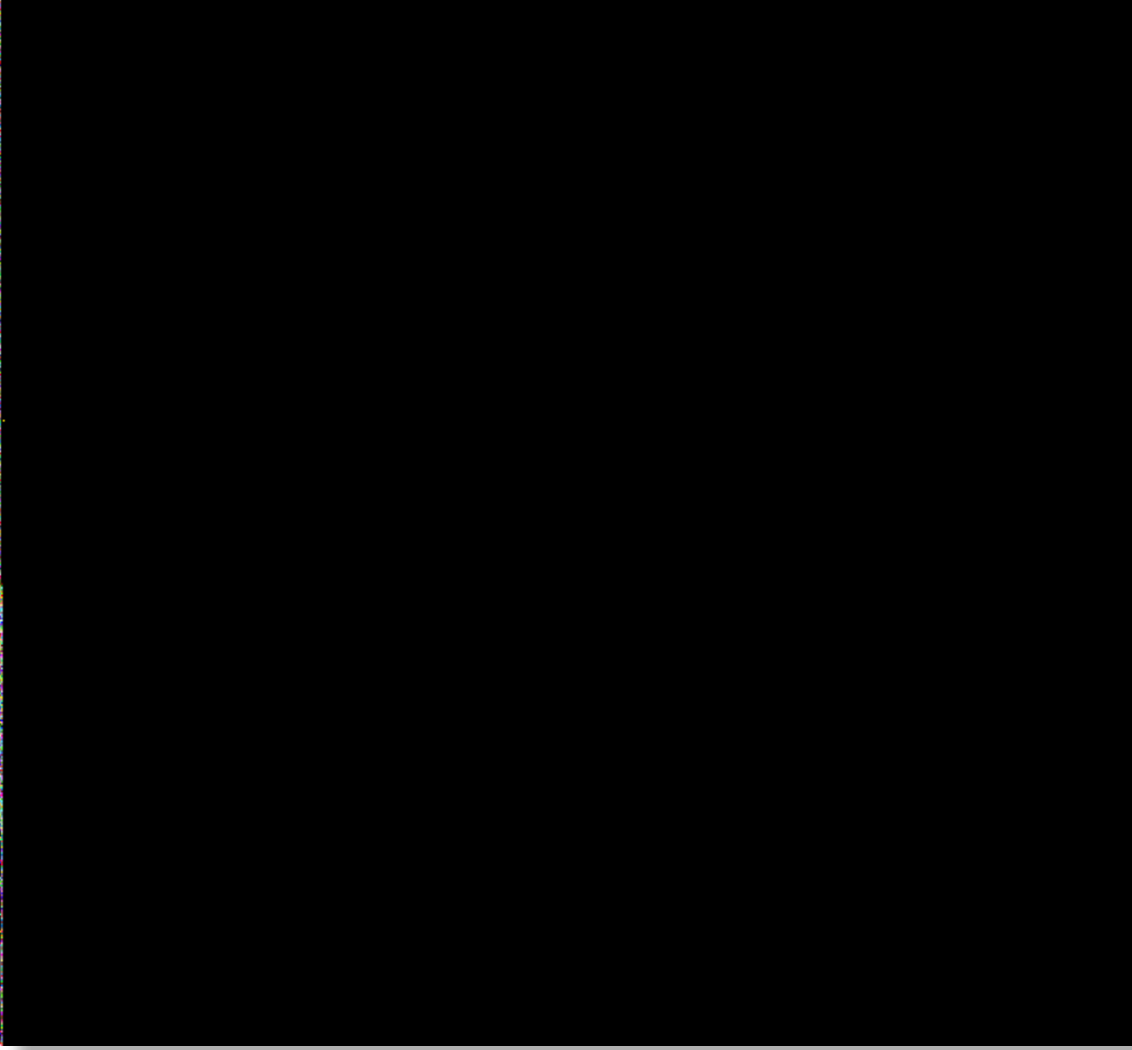
Mülazımısani William Georg Stewart Fox şu suretle idare-i kelim ediyor:

12 Ağustos sene [1]915'te Anafartalar'da Karakol Dağı eteğinde tekmil levazım avcıya yayılmış olduğu halde miralayımız gelerek saat tam dörtte ilerlememizi emretti. Fakat nokta-i nazarımızın ne olduğunu söylemedi. Kumandam altında bulunan takım ile ilerledim. Türk ateşi o derece kesif idi ki maiyetimde bulunanlar kamilen mahv ve helak oldular. Çavuş ile ben kaldım. İlerlememizi söyledim. Yüz yarda kadar daha ilerledik. Çavuş vuruldu, düştü. Ben yine aldırmayarak yalnız başıma yürüdüm. Otuz yarda yürüdükten sonra ben de vuruldum. Çok kan zayi ettiğimden kendimi güç hal ile topladım. Ayakta durmaya uğraştım. Bilmem ne kadar bir mesafe yürümüşüm. Düşüp kaldım. Kendime geldiğim zaman semada yıldızlar parlıyordu. Yine kendimden geçtim. Bittekrar kendime geldiğim zaman zaptetmeye uğraştığım Türk siperinin içinde ve etrafında şefik ve rahim yüzlü Türk evlatlarını gördüm. Bana su ve yiyecek verdiler ve omuzlarında taşıyarak müdavâtı evveliyeye mevkiine götürdüler. Bu ulüvv-ü cenabane muamelenin ve bundan buraya gelinceye kadar gördüğüm muamele-i insaniyetkarânenin hakikaten medyun-u şükranıyım. Bunu burada söylediğim gibi vatanıma dönmek nasip olursa orada da bî-muhaba (korkmadan) söyleyeceğimi namusumla temin ederim.

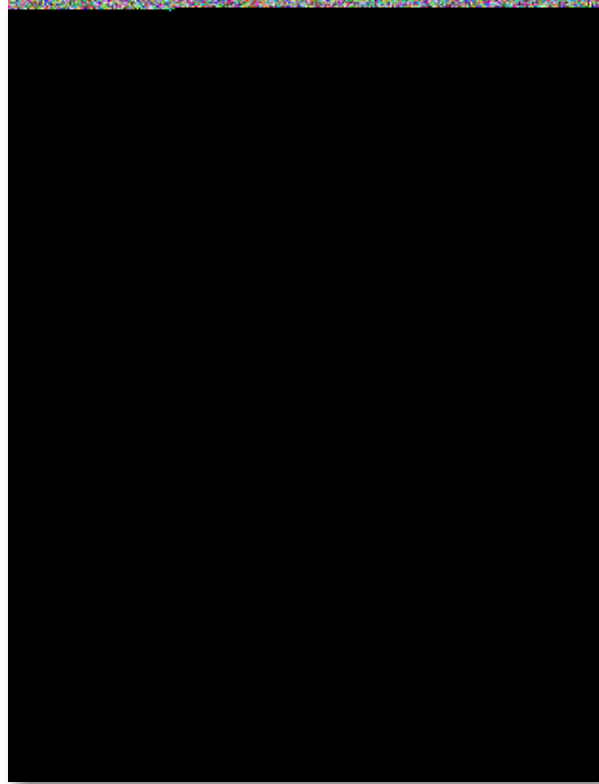
Nefer William Cahun'un İfadesi

2 Eylül 1915'te Tuzla civarında sol cenah müntehamızda Karakol Dağı'na olan hücumda ben de omuzumda erzak taşırken nasıl oldu bilmem, kendimi Türklerin elinde esir gördüm. 8 Ağustos sene [1]915'te şibh-i cezire (yarımada) üzerinde Suvla karibinde karaya çıktık. Benim vazifem ölüleri gömmektir. Karaya ayak bastığımızdan yarım saat sonra Miralay Saymen'i gömdüm. Çok zayıt verdik ve bu harp bize pek pahalıya mal oldu.

İkdam, 18 Zilkade 1333, 14 Eylül 1331, 27 Eylül 1915

اَقْبَلْ
اَقْبَلْ
اَقْبَلْ

◆ Kızılay Arşivinden / Kayıp Düşman Askeri Hakkında

21 Haziran 1916

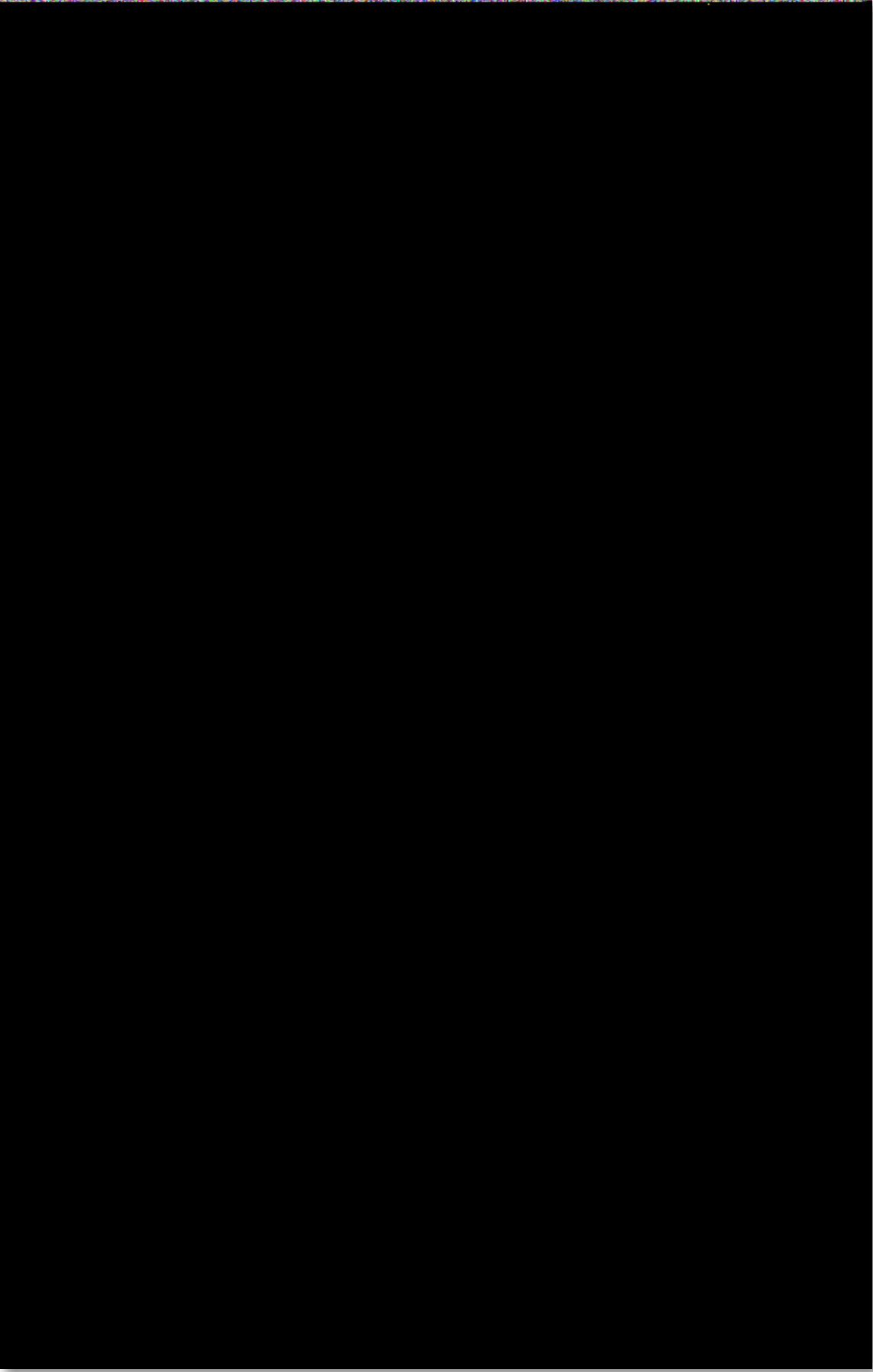
Joseph Molines Sirmin adlı zuhaf 12 Temmuz 1915'te Çanakkale Boğazı'nda Seddülbahir'de kayboldu. Kendisinden herhangi bir haber alamadığım için nazik ilginizi rica ediyorum. Bana herhangi bir bilgi verebilerseniz minnettar olurum. Hastanelerinizde, karargahlarınızda veya savaş esiri kamplarınızın birinde bulunuyor olabilir mi? Bana cevap verebilmeniz umuduyla, saygılarımı iletiyorum.

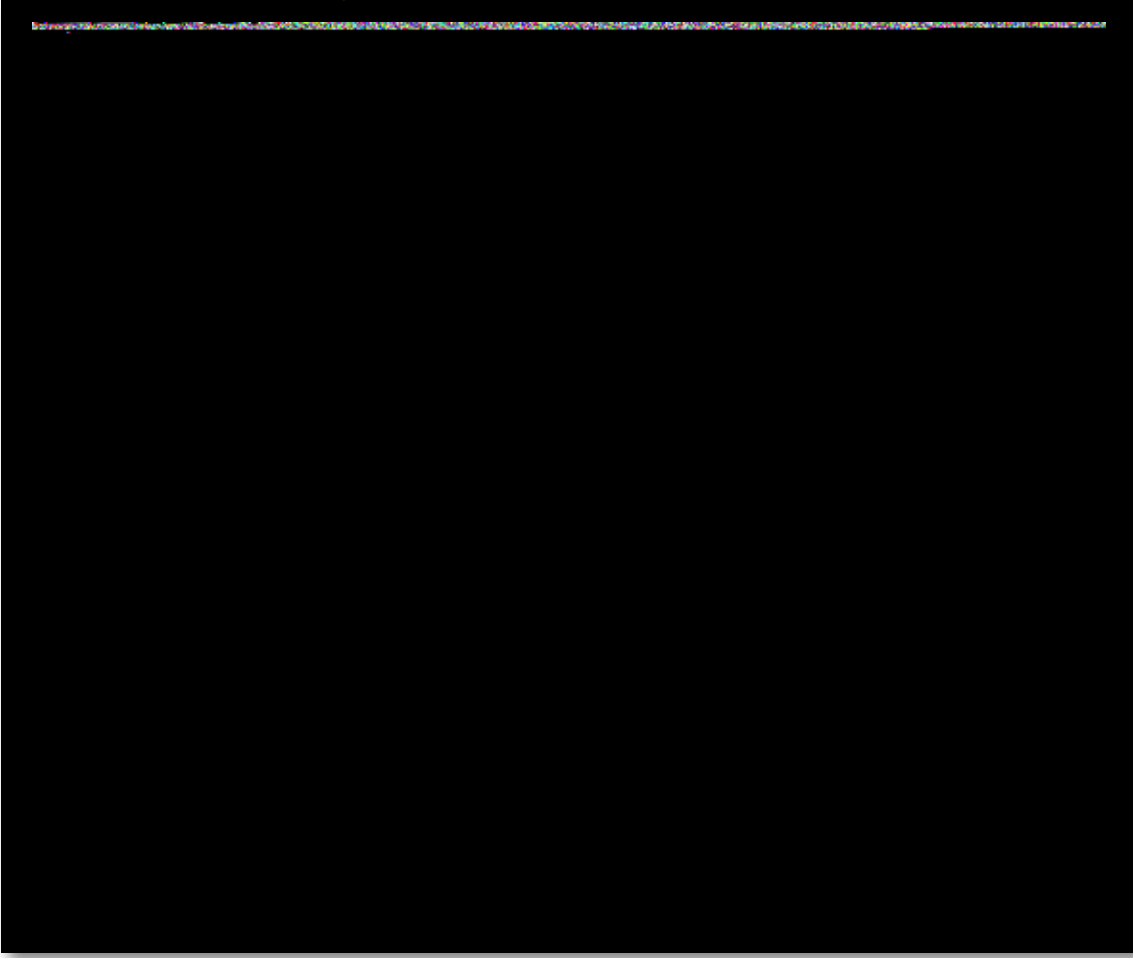
Söz konusu asker 4. zuhaf, 29. Doğu G. Tabur Kampındaydı.

Bayan Molines Sirmin

Cezayir

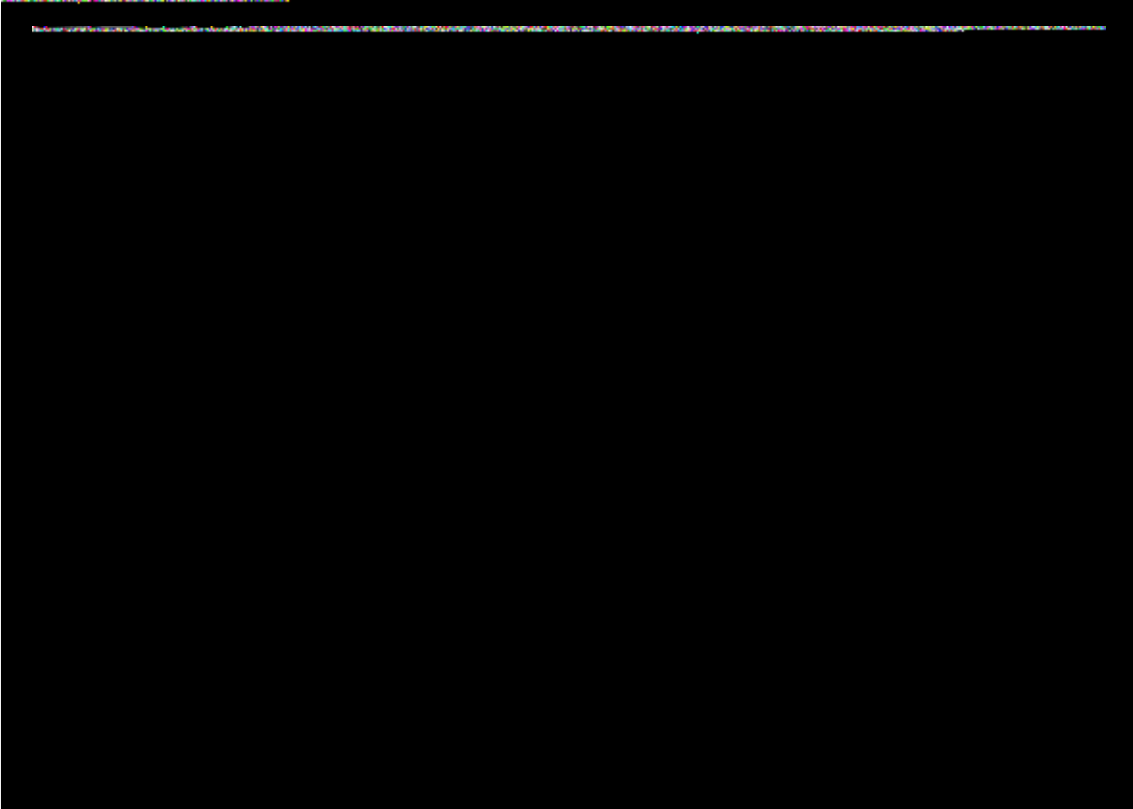

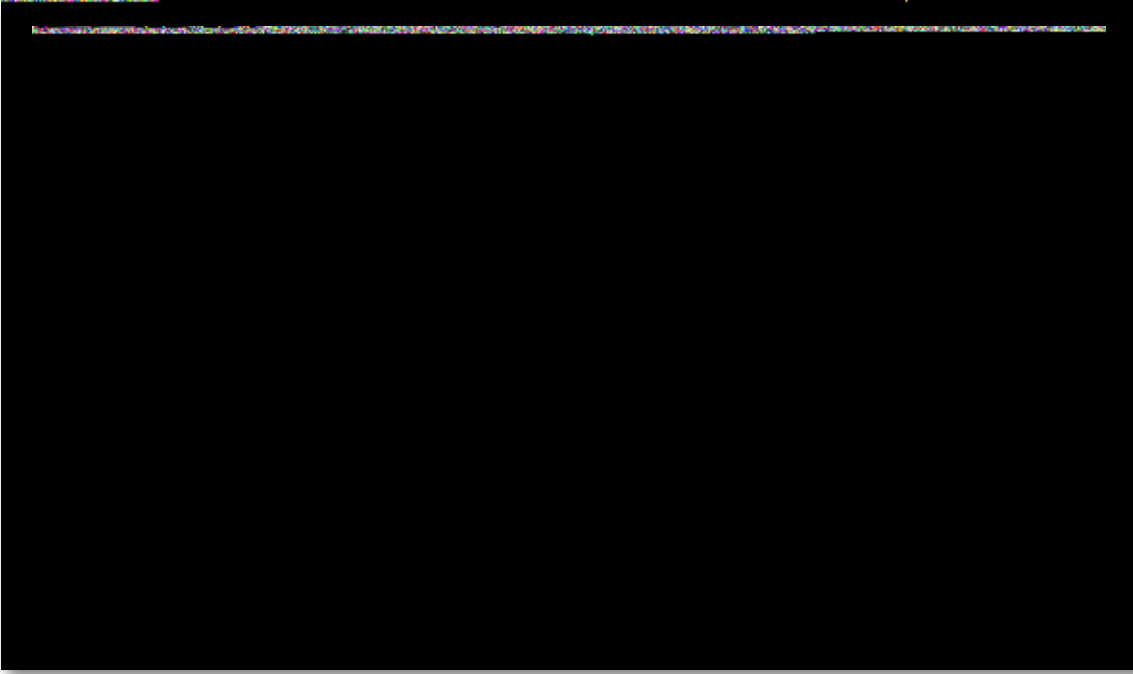
Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti Hanımlar Merkez-i Umumi'sinde faaliyet:
Muhnik (boğucu) gazlara karşı ağızlık ve burunluk imali.
Harb-i Umumi 1331

TÜRK KIZILAY ARŞİVİ

Birinci Dünya Savaşı'nda hastabakıcı hanımlar.
TÜRK KIZILAY ARŞİVİ

Cephede yaralanan Mehmetçiklerimizin yaraları sarılırken
ANADOLU AJANSI ARŞİVİ

Bâb-ı Âlî **Dahiliye Nezâreti**

Şifre Kalemi

136

Mahreci: Edirne

Mecrûhlarımızın istirâhatlerini te'minen Hilâl-i Ahmer teşkilatı bi'l-icrâ ahaliden iki yüz yatak cem' ve münasib hâneler tahliye edilerek hastahâne tesisi ve mecrûhîn için beş yüz kâse tedârik ve çorba tevzi' edildiği ve mevcut gayr-ı kâfi geldiği beyânıyla bir an evvel doktor ve pansumancı ve Hilâl-i Ahmer'den bir şubenin i'zâmı ve mecrûhîni Gelibolu ve Biga'da tesis olunacak hastahânelere nakil için Şirket-i Hayriye vapurlarından daha iki tanesinin tahsisi esbâbının istikmâli Eceabad Kaymakamlığı'ndan ehemmiyetle talep olunduğu ma'rûzdur.

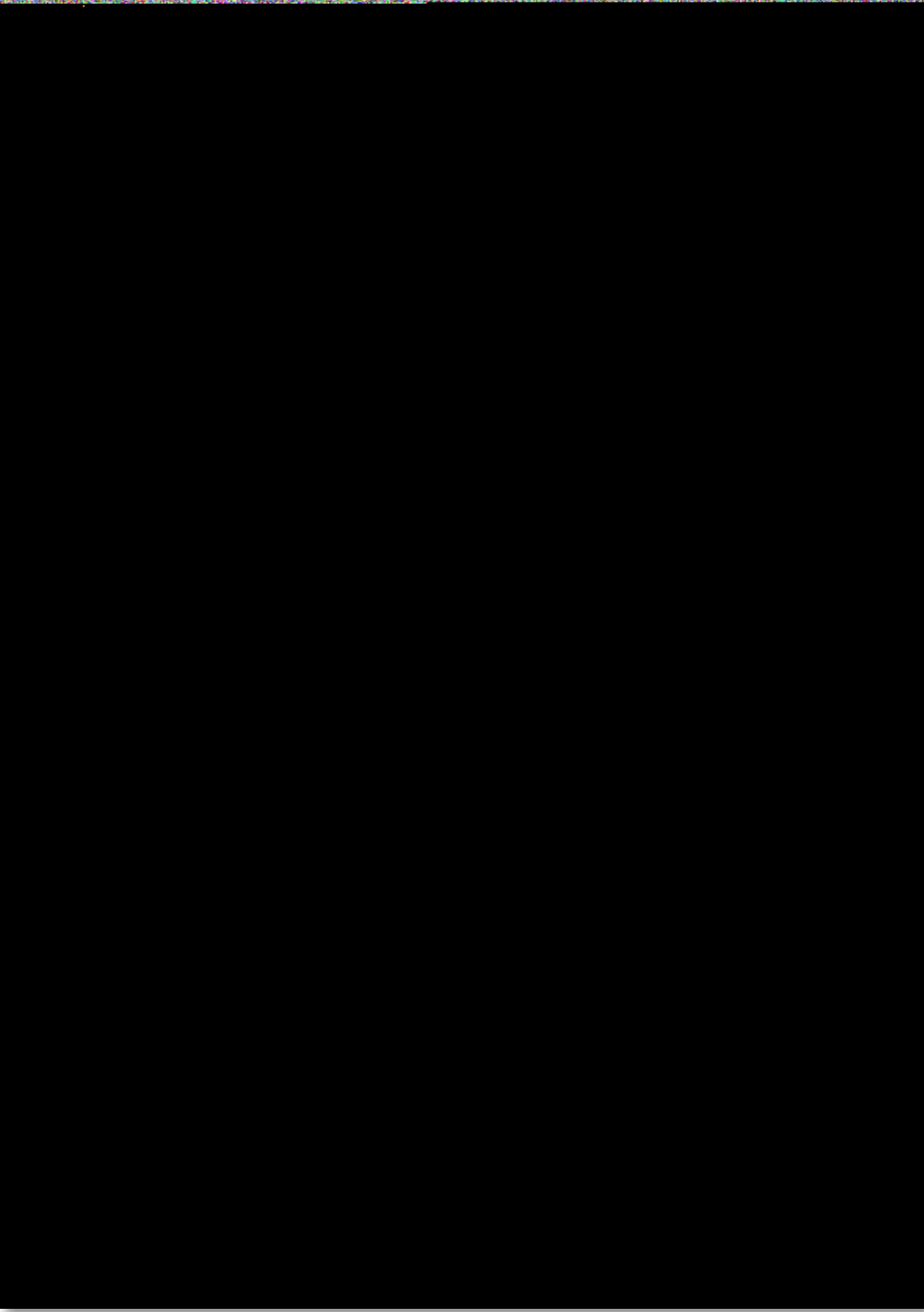
Fî 15 Nisan sene [1]331 / [28 Nisan 1915]

Vali

Adil

**

◆ Dahiliye Nezâreti Edirne Vilâyeti'ne

C[evab]: 15 Nisan sene [1]331. Hilâl-i Ahmer Kâtib-i Umumîsi Adnan Bey'le görüş-
düm. Kendileri cihet-i askeriyeden vâki' olan iş'âr üzerine her türlü muâvenete
müsâra'at etmekte olduklarını ve binâenaleyh Ecebad kaymakamının ve sâir me-
murîn-i Mülkiye'nin kumandanlar ve Harbiye Nezâreti vâsıtasıyla Hilâl-i Ahmer'e
müracaat eylemelerini ifade buyurdular. Fazla olarak nezd-i âlîlerinde mevcut beş
bin lira ile pek müsta'cel mevâdd için lâzım gelen teşebbüsâtta bulunabileceğini
ilâve eylediler, efendim.

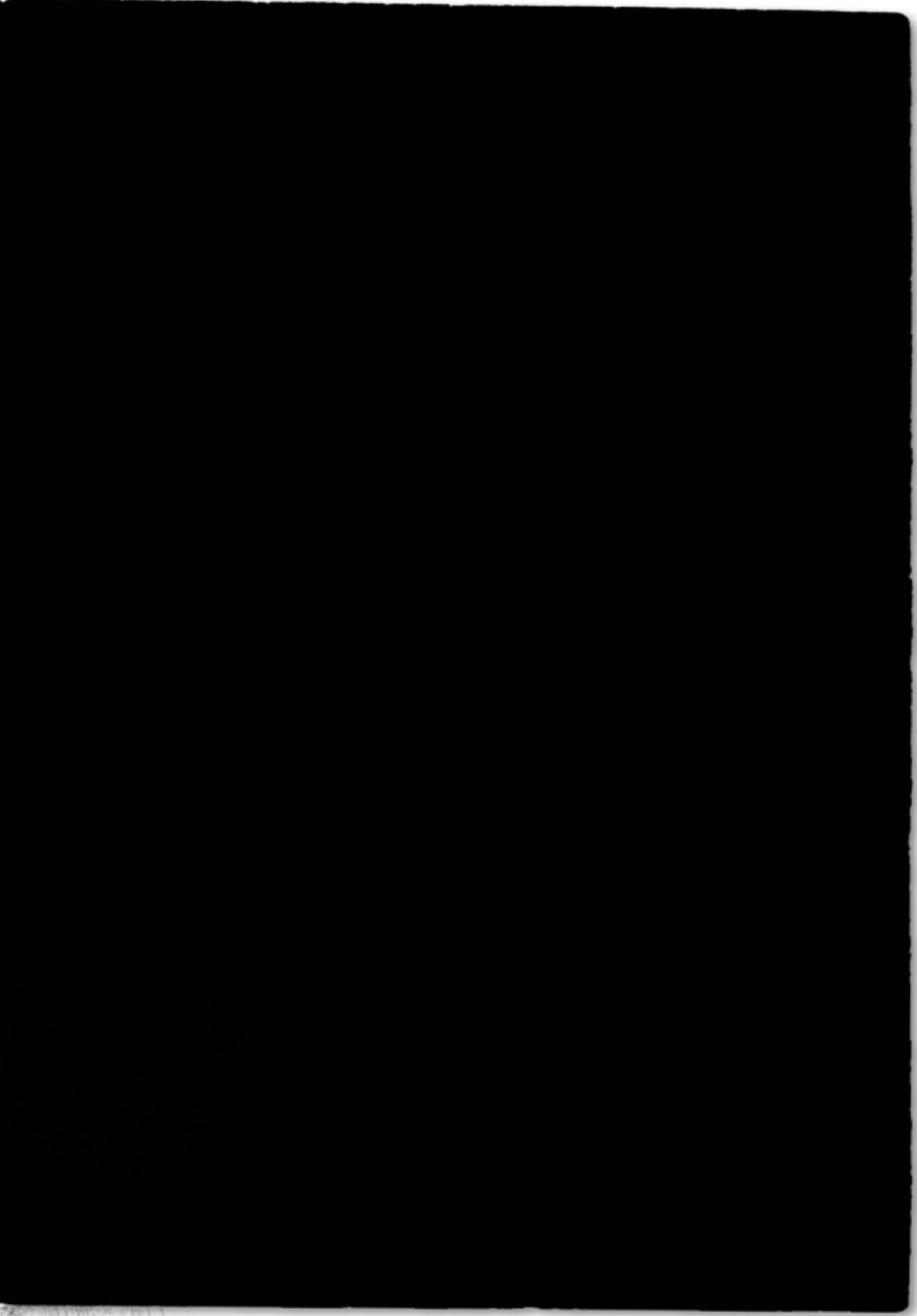
16 Nisan [1]331 / [29 Nisan 1915]

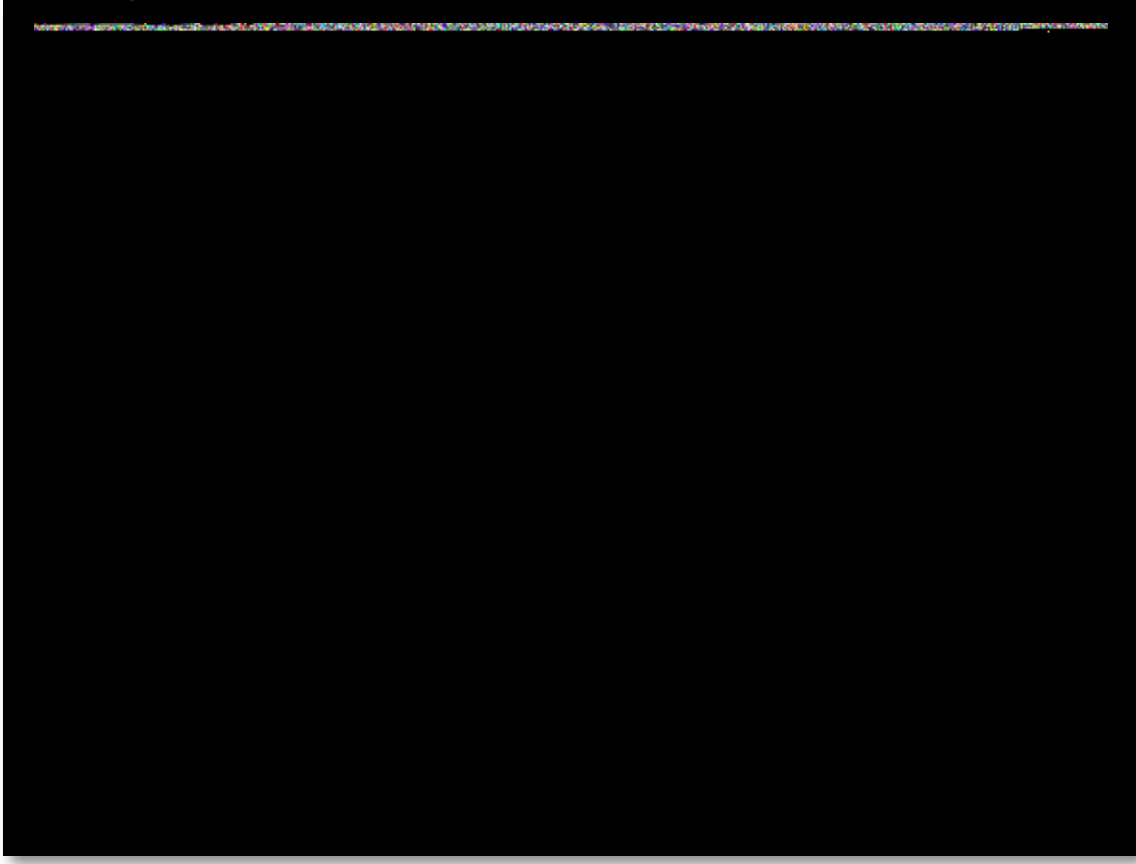
Belge Özeti:

Yaralıların tedavi ve diğer ihtiyaçlarının sağlanması için Hilâl-i Ahmer Cemiyetin-
ce hastane kurulduğu, yaralıların hastanelere nakli için vapur istendiği, kayma-
kam vb. mülkî memurların yaralılarla ilgili yardım taleplerinin kumandanlar ve
Harbiye Nezâreti vasıtasıyla Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'ne bildirilmesi.

BOA, DH. KMS, 32/8

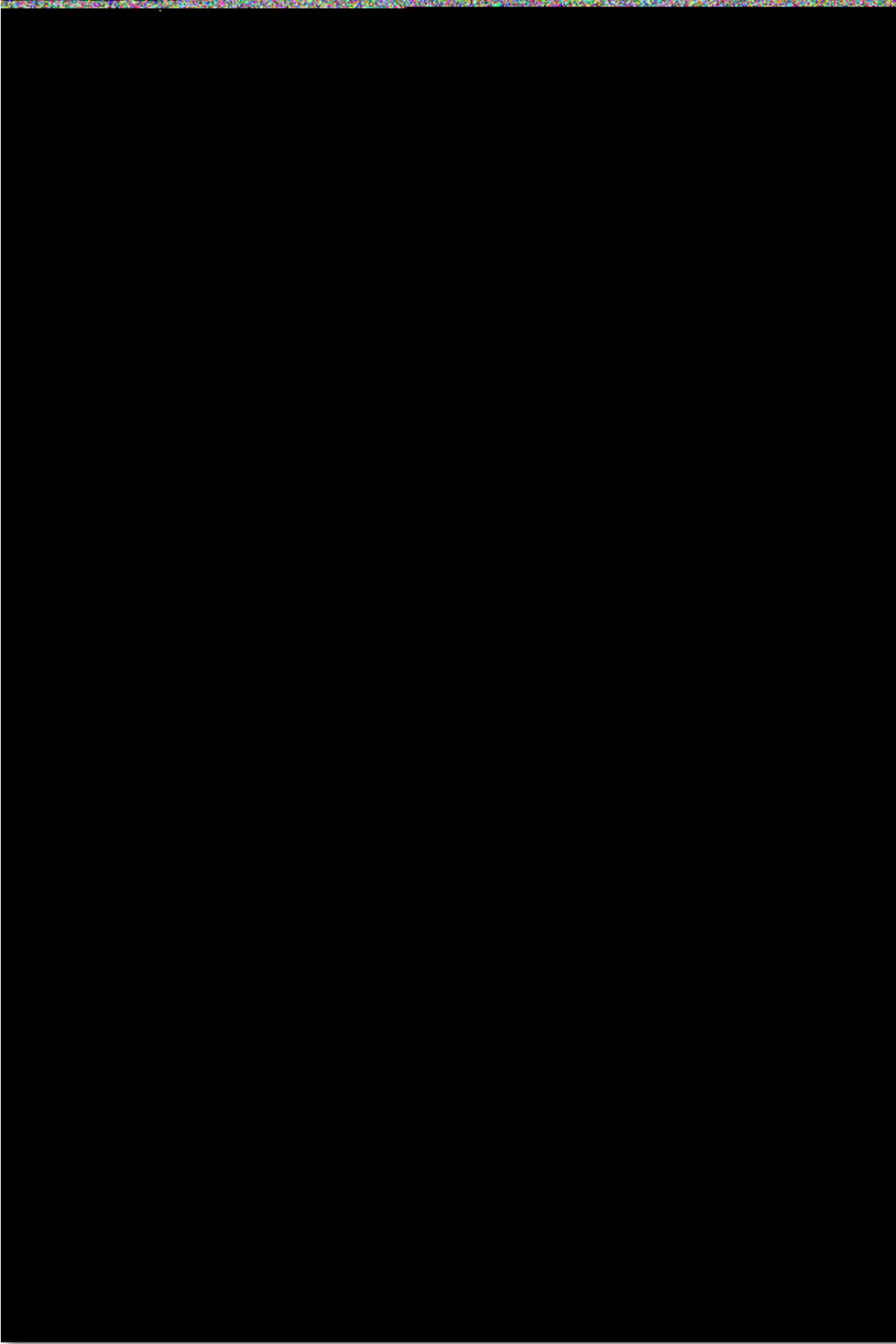

*Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin yardım kartpostalı:
"Vatana Muhabbet, Yaralılara Muavenet."*

GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

Çanakkale'de yüzüne kurşun isabet edip Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti Beyoğlu Hastahanesi'nde tedavi gören Ispartalı Hüseyin oğlu Osman'a ait hasta tabelası.

TÜRK KIZILAY ARŞİVİ

◆ Belge Özeti:

Bir Tabip Muavini tarafından, Osmanlı Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Cemiyeti Üsküdar Zeynep Kâmil Hastanesi'nden alınan ve cins ve miktarları yazılı olan çeşitli ecza ve tıbbi malzemenin listesi.

26 Mayıs 1915

Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cem'iyyeti Üsküdar'da Zeyneb Kâmil Hastahânesi

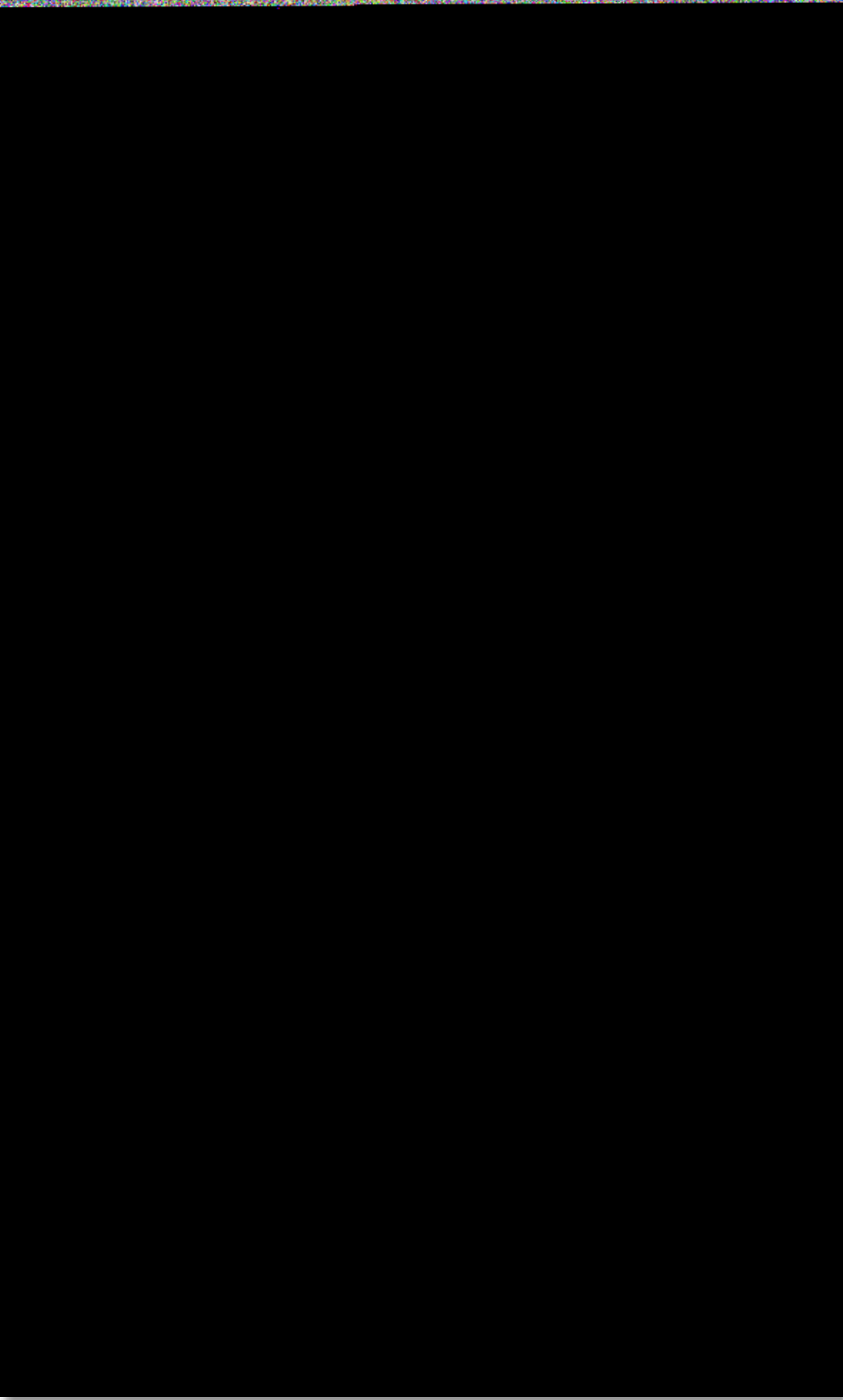
İ'tâsı Tensîb Edilen Mikdâr	Taleb Edilen mikdâr	Esâmî-i Eşyâ	Mülâhazât
60 aded		Tarlatan sargı	774
10 aded		Termometro	1098
5 düzine		Emniyet iğnesi	1058
15 metro		Tuval sire	İncesinden. 591
5 kilo		(Eau) oksijene	359
20 aded		Lakoplaster	1399
250 150 gram		Yapı elastik, en incesinden drenaj için	1106
500 gram		İyod	329
2 çift		Eldiven lastik	1059
2 kilo		Benzin	

İhrâcı lâzım gelir. Fî 13 Mayıs sene [1]331. (İmza).

Fî 13 Mayıs sene [1]331.

İşbu listede muharrer edviyeyi Eczâ Şu'besi'nden ahz eyledim. Fî 13 Mayıs sene [1]331.

*Zeyneb Kâmil Hastahânesi'nde Tabîb Mu'âvini
(İmza)*

◆ Belge Özeti:

İngilizlerin Çanakkale’de domdom kurşunu kullandığı ortaya çıktığından, bu durumun medeniyet âlemi ve dost veya tarafsız devletler nezdinde ispatı için yaralıların yara resimleri ile yaralılardan çıkarılan ve domdom kurşunu olduğundan emin olunan kurşun parçalarının derhal toplattırılarak Sıhhiye Dairesine yollanmasına ve bu hususta Hilâl-i Ahmer (Kızılay) hastanelerine tamim gönderilmesine dair Harbiye Nezaretinden Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyetine gönderilen yazı.

Harbiyye Nezâreti

Sıhhiye Merkez İstihbârât Kalemî

Osmânlı Hilâl-i Ahmer Cem’iyyeti Riyâset-i Aliyyesine

16/6/[1]331

2047

“Çanakkale’de İngilizlerin domdom kurşunu isti’mâl eylediği tahakkuk etmekle bunu âlem-i medeniyet nazarında ve dost veya bî-taraf devletler nezdinde isbât için gayr-i kâbil-i redd ü cerh delâil ve vesâike ihtiyâc-ı şedîd olduğundan muhtelif hastahânelere gelip de radyografiye edilmiş mecrûhînden birçoklarının yara resimleri ve diğer birçok yaralardan çıkarılmış ve domdom olduğunda aslâ şübhe edilmeyen kurşun parçalarının ser’ân toplatdırılarak Sıhhiye Dâiresine irsâli Sahrâ Sıhhiye Müfettiş-i Umûmîliğinin emri iktizâsındandır.”

İşbu ta’mîmin Hilâl-i Ahmer’e merbût hastahânelere emir ve tebliği mütemennâdır.

(Mühür)

Sıhhiye Merkez İstihbârât Kalemî

Ta’mîm.

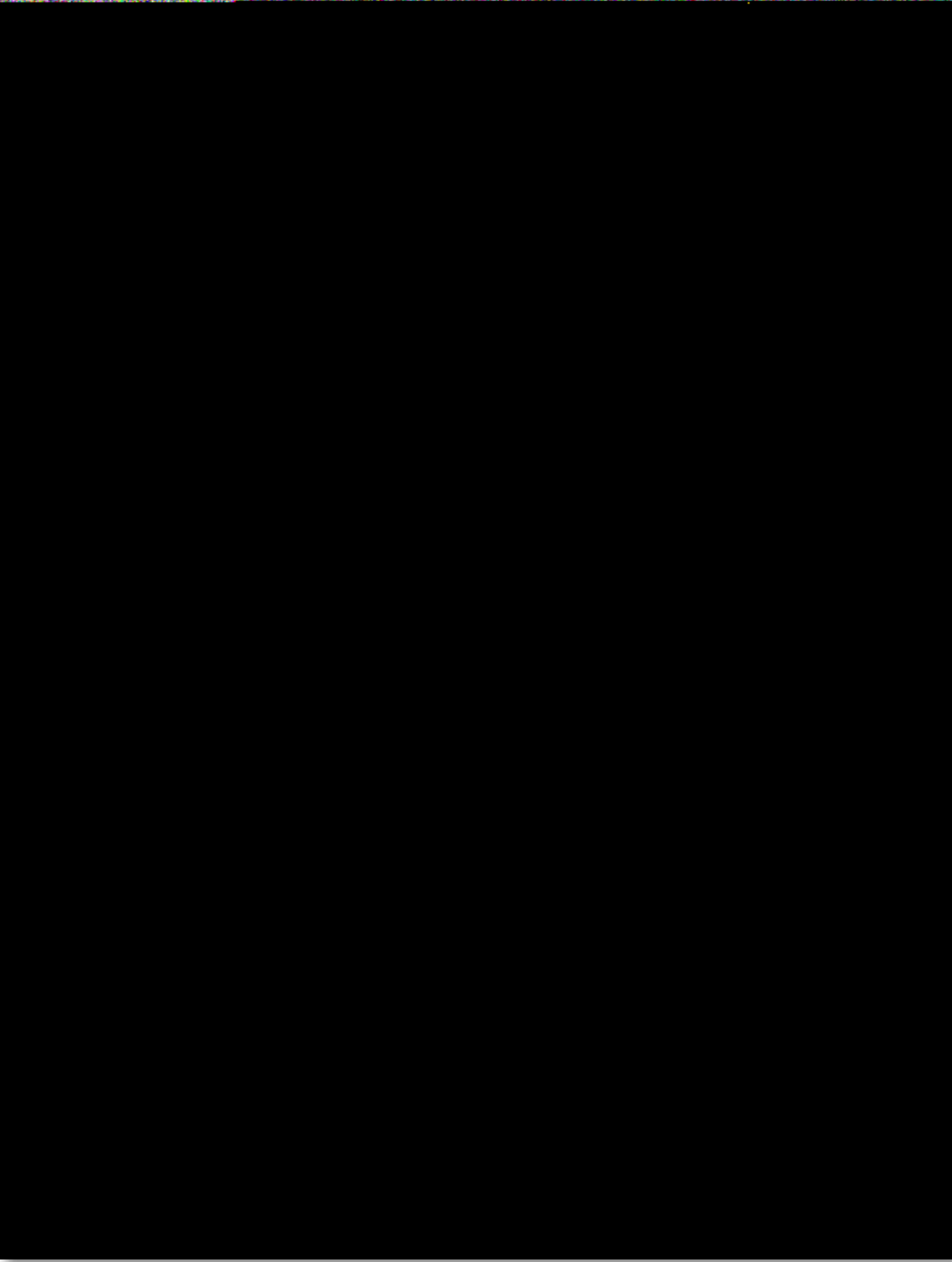
[Tahrirat Kalemî Kaşesi:] *Osmânlı Hilâl-i Ahmer Cem’iyyeti Tahrîrât Kalemî*

002705 19 Ağustos 1331.

Cevâb Târîhi:

Ta’mîm edildi. Fî 19 minh.

Hıfzı.

◆ Belge Özeti:

Vapurla gönderilen eczanın ulaştığına dair [Çanakkale'deki] Beşinci Menzil, Darül-harp (savaş bölgesi) Çayhane Başmemuru Kenan tarafından İstanbul'daki Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Başkanlığı'na gönderilen telgraf.

5 Ekim 1915

[Telgraf]

Deraliyye Hilâl-i Ahmer Riyâsetine

Tarih: 22 [Eylül 1331]

Mahrec: Beşinci Menzil

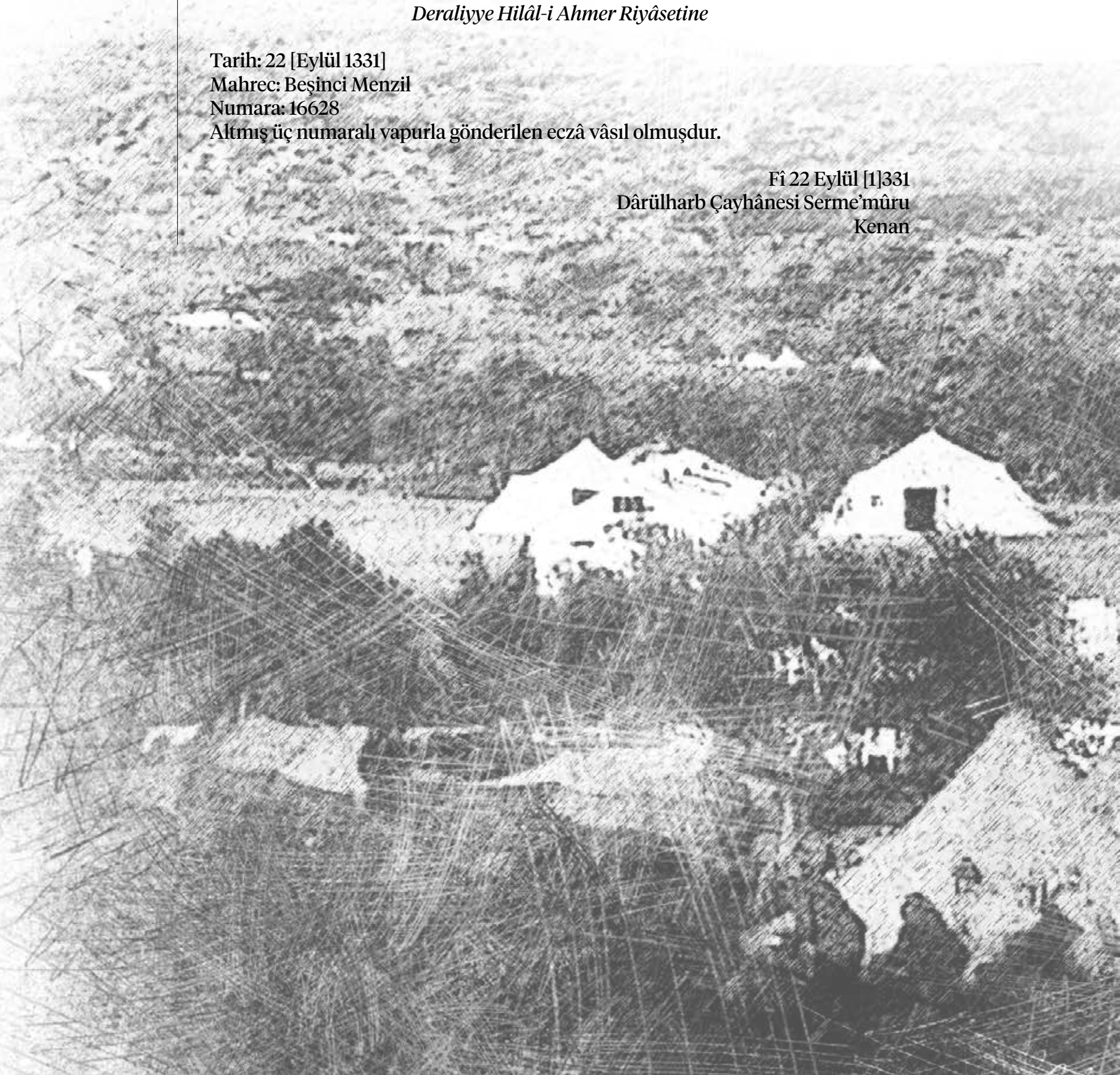
Numara: 16628

Altmış üç numaralı vapurla gönderilen eczâ vâsıl olmuştur.

Fî 22 Eylül [1]331

Dârülharb Çayhânesi Serme'mûru

Kenan

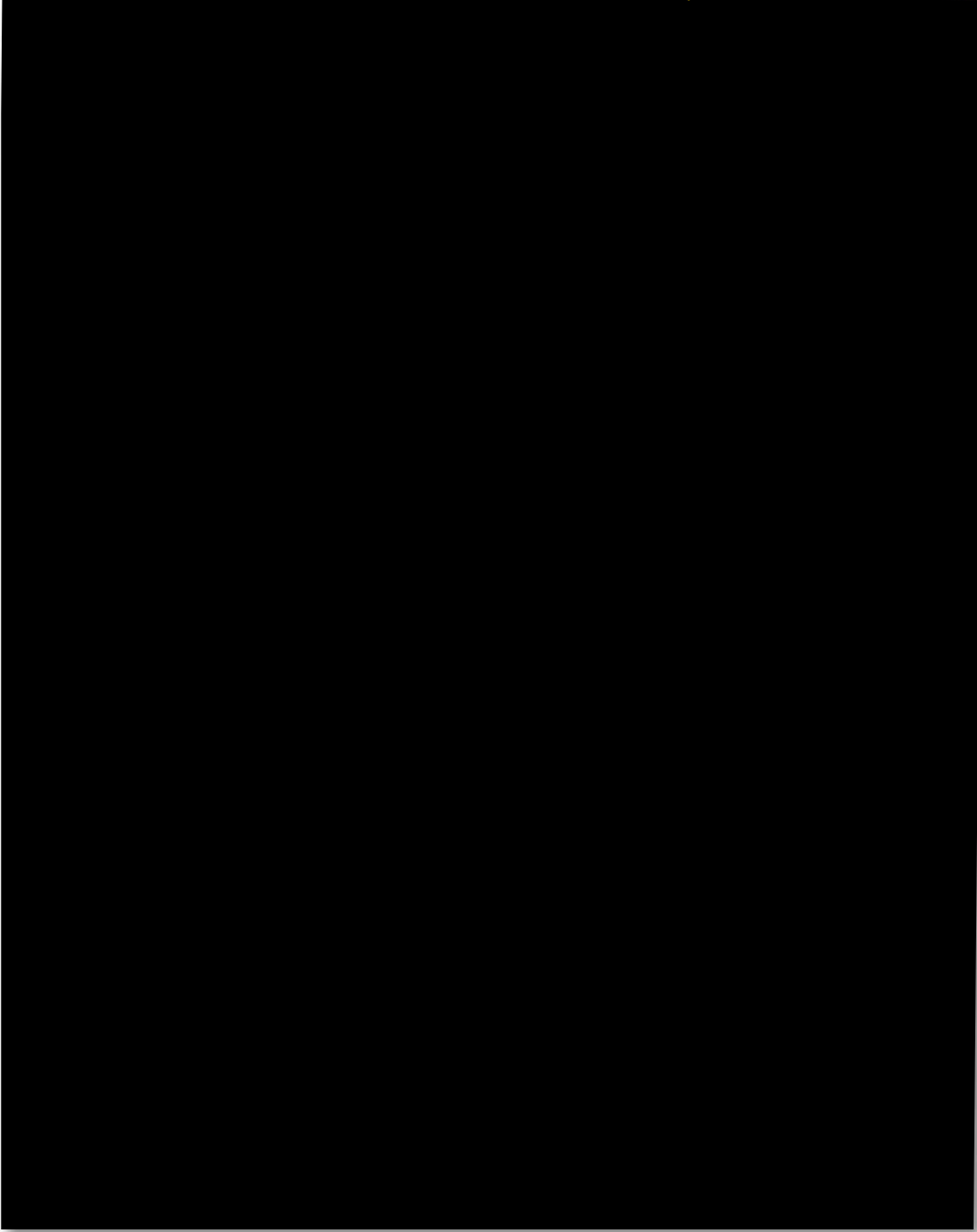

TÜRK KIZILAY ARŞİVİ

◆ Belge Özeti:

Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Œarköy Hastanesi'nin, BaŒtabip Talha Yusuf tarafından hazırlanan krokisi.

**Uluslararası Kızılhaç Komitesi Uluslararası Savaş
Mahkûmları Ajansı**

INTER ARMA CARITAS

**ULUSLARARASI KIZILHAÇ KOMİTESİ
ULUSLARARASI SAVAŞ MAHKÛMLARI AJANSI**

Cenevre, 18 Mayıs 1915

Kızılay Kuruluşu
Osmanlı
İSTANBUL

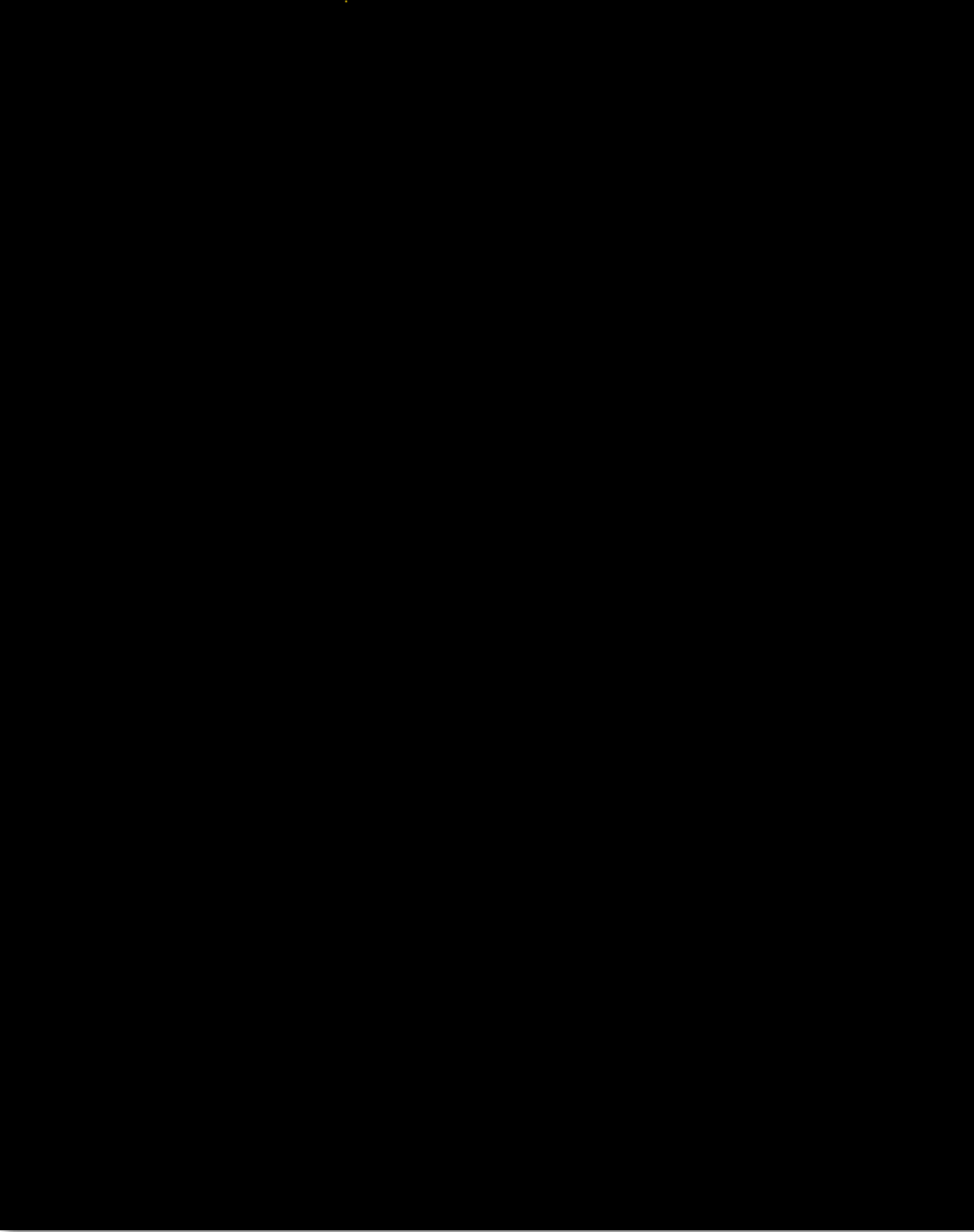
Sayın Yetkili,

Mümkün olduğunca düzenli bir şekilde bize sefer birliğine ait Fransız ve İngiliz esirlerin listesini ve mümkünse kimliklerini tespit edebildiğiniz hayatını kaybetmiş olan Fransız ve İngilizlerin listesini de gönderirseniz müteşekkir oluruz. Bu, Türk cephesine yönelik taleplere cevap vermemizi ve almaya başladığımız başvuruları yanıtlamamızı sağlayacaktır.

En kalbi ve derin saygılarımızla.

ULUSLARARASI KIZILHAÇ KOMİTESİ
ULUSLARARASI SAVAŞ MAHKÛMLARI AJANSI
(mühür imza)
(mühür)

18 Mayıs 1915

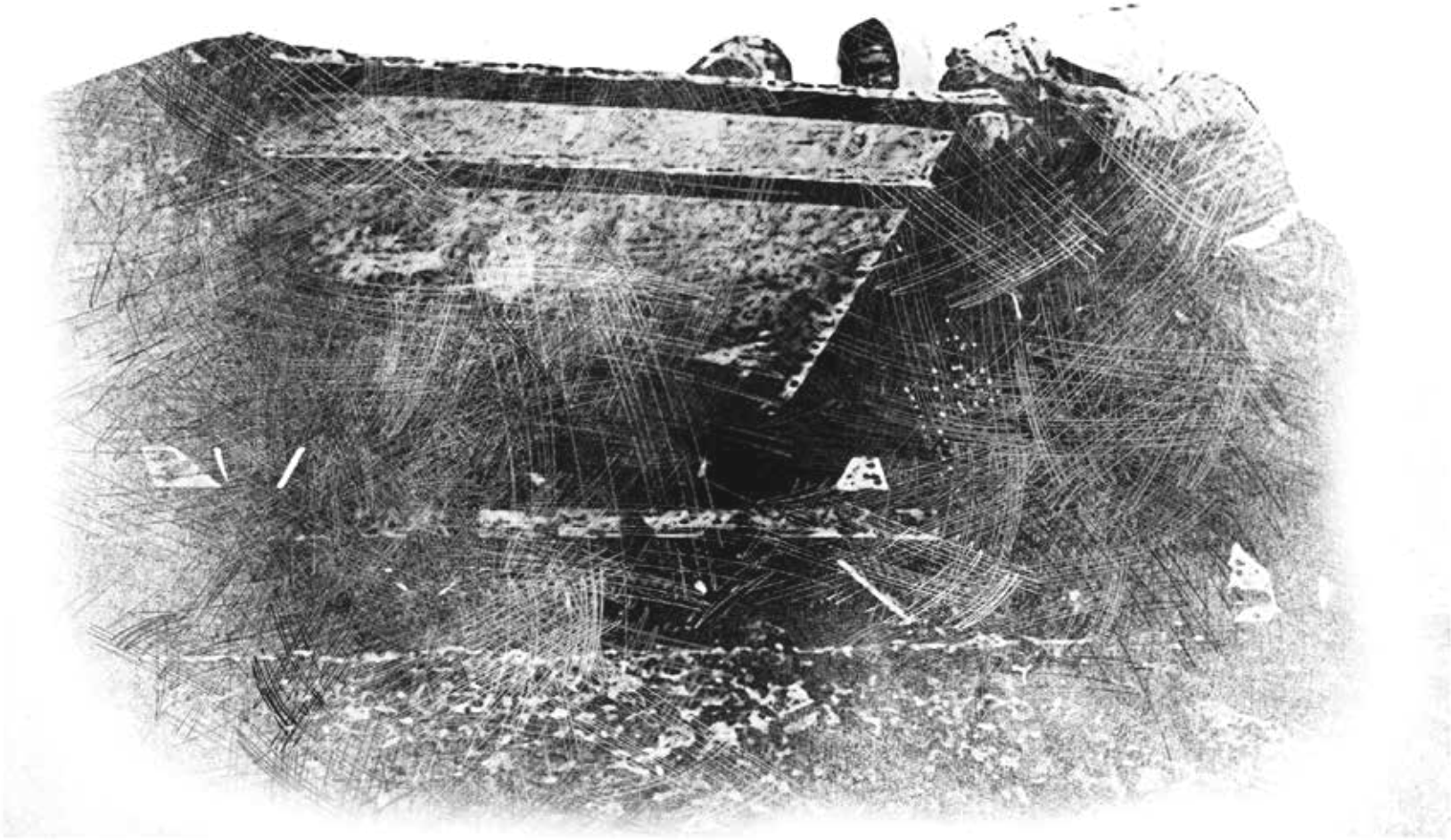

Tanin

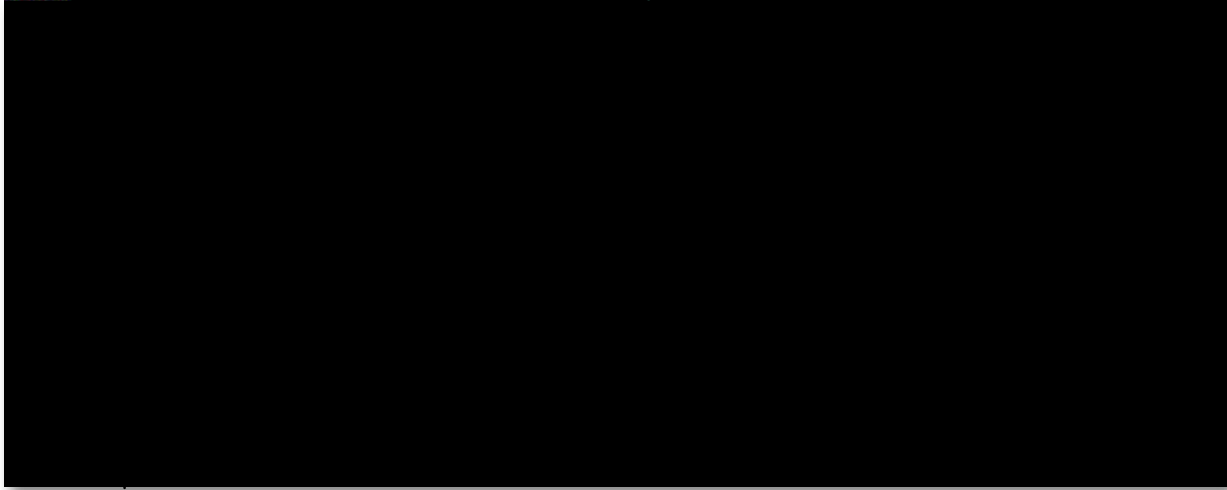
Amasya Hanımlarının Faaliyeti, Yeni Bir Mücahidenin Darül'l-Harbe Azimeti

Amasya, 10 Şubat (M. A.) – (Muhabirimizden) Amasya Müdafa-i Milliye Cemiyeti'nin himayesi tahtında teşkil eden Müdafa-i Milliye Hanımlar Şubesi kemal-i fa'aliyetle çalışmaktadır. Şube azası iki gün zarfında bin yedi yüz küsur kuruş ile külliye eşya toplayarak Cemiyet-i mezkureye teslim etmişlerdir.

Amasya'nın Vermiş mahallesinden Havva Hatun namındaki mücahide evvelisi gün darül'l-harbe müteveccihen hareket etmiştir.

طنین

◆ Belge Özeti:

Çanakkale’de yaralanan ve hasta olan askere dağıtılmak üzere Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Cemiyeti Hanımlar Heyeti tarafından hazırlanan keseler içindeki şekerlemelerin dağıtılmasından dolayı askerlerin şükran duygularını dile getirip selam gönderdiklerine ve Doktor Talha Yusuf Bey’in başkanlığında oluşturulan Gelibolu Hilâl-i Ahmer Hastanesi sıhhiye heyetinin iki yüz yataklık hastane için gerekli olan malzemelerle birlikte Gelibolu’ya hareket ettiklerine dair Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti tarafından hazırlanan basın bildirisi.

221/13

29 Mart sene [1]331

(...) *Gazetesi Müdüriyet-i Aliyyesine*

Hilâl-i Ahmer Cem’iyyeti Hânımlar Hey’et-i Merkeziyesi tarafından Çanakkale’deki kahramân müdâfi’lerden mecrûh ve hasta olanlara tevzî’ edilmek üzere zarîf bir sûretde ihzâr edilen kesemiz derûnunda şekerden? limonların Çanakkale Hilâl-i Ahmer Hey’et-i Merkeziyesi tarafından tevzî’ edilmiş olduğunu mübeyyin bu kerre Hey’et-i mezkûreden vürûd eden teşekkürnâmede; “Gâzîlerimizi, mecûhlarımızı unutmayan şefkatli hemşîrelerimizin şu sûretle îbrâz-ı ulviyyet eylemeleri askerimizin kalbinde derin bir hiss-i şükran uyandırmış ve cem’iyyet-i muhtereme âzâsı hemşîrelerimize selâmlar ithâf eylemiş olduklarını aynı hisiyâta tercümân olarak arz eyleyiz.” denilmektedir.

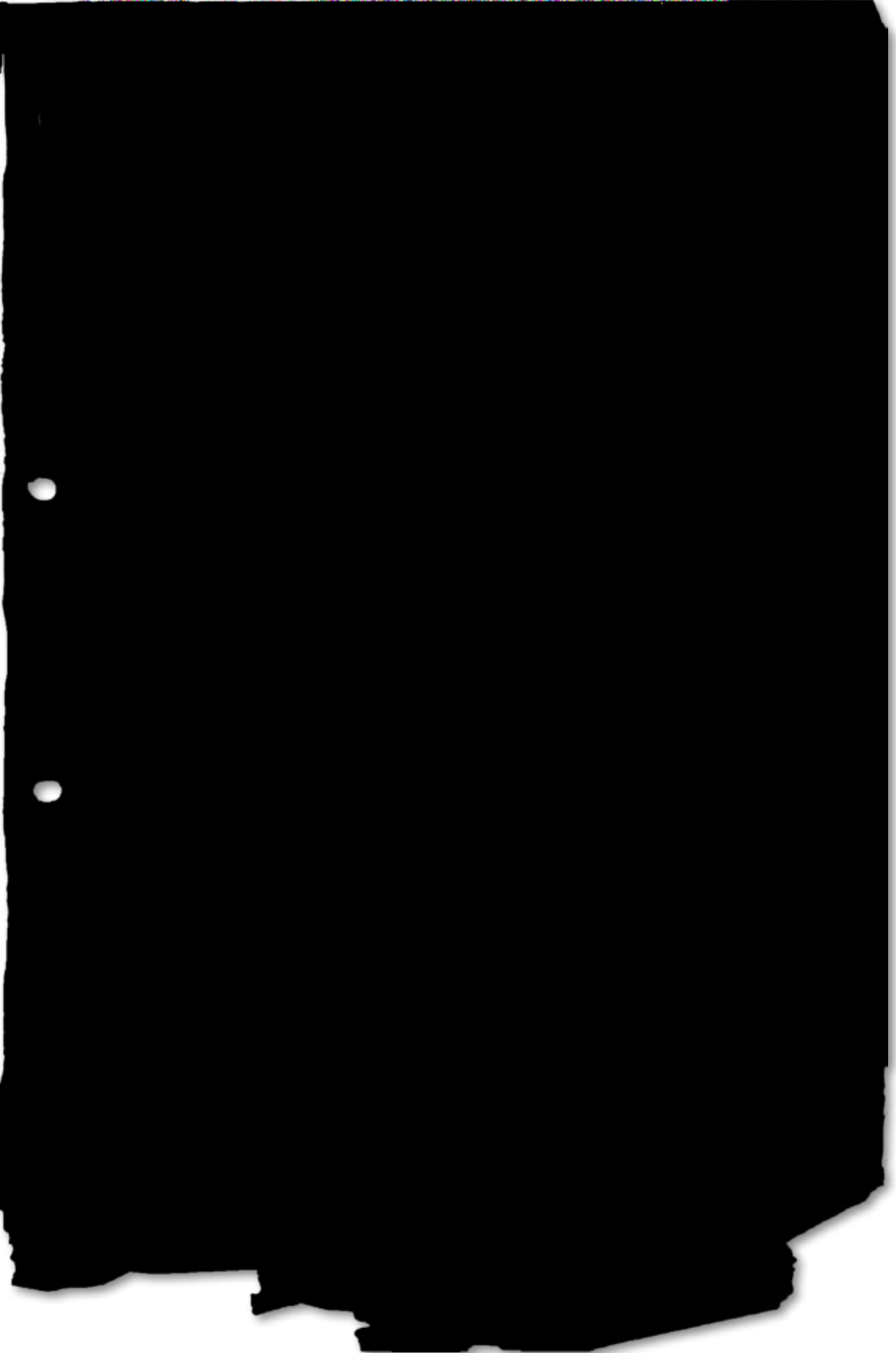
(Mühür)

Osmânlı Hilâl-i Ahmer Cem’iyyeti

(...) *Gazetesi Müdüriyet-i Aliyyesine*

Hilâl-i Ahmer’in Fa’âliyet-i Cedîdesi

Tıp Fakültesi mu’allim mu’âvinlerinden Doktor Talha Yusuf Beyefendi’nin taht-ı riyâsetinde olarak teşkil edilen Gelibolu Hilâl-i Ahmer Hastahânesi Hey’et-i Sıhhiyesi iki yüz yataklık hastahâne levâzımını müstashiben ve Gelibolu’ya müteveccihen dün hareket etmiştir.

◆ Belge Özeti:

Çanakkale yaralı ve şehitlerine yardım amacıyla Hamburg'da kurulu Komite tarafından Osmanlı İmparatorluğu'nun Berlin Sefareti vasıtasıyla yollanan çekin gönderildiğine ve söz konusu çek için makbuz düzenlenmesi talebine dair Hariciye Nezareti Muhasebe Şubesinde Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Başkanlığına gönderilen yazı

12 Aralık 1916

Bâb-ı Âlî

Hâriciye Nezâreti

Muhâsebe Şu'besi

Aded-i Umûmî: 3896

Aded-i Husûsî: 496

Melfûf: 1

Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Merkez-i Umûmîsi Riyâseti Vekâlet-i Aliyyesine

Çanakkale mecrûhîn ve şühedâsına mu'âvenetde bulunmak maksadıyla ve Hamburg Başşehbenderliği ma'rifetiyle Hamburg'da müteşekkil Komite tarafından tevdi' edilen doksan dört lira-yı Osmânî otuz altı guruş on iki parayı nâtik bir kıta çek Berlin Sefâret-i Seniyyesi'nden bi'l-vürûd leffen tesyâr kılınmış olmağla makbûzunun irsâli recâ ve bi'l-vesile te'yîd-i ihtirâm olunur efendim.

Fî 29 Teşrînisânî sene [1]332

Muhâsebe Müdîri

(İmza)

Muhâsebe'ye.

*[Tahrirat Kalemî Kaşesi:] Osmânî Hilâl-i Ahmer Cem'iyeti Merkez-i Umûmîsi,
Tahrîrât Kalemî*

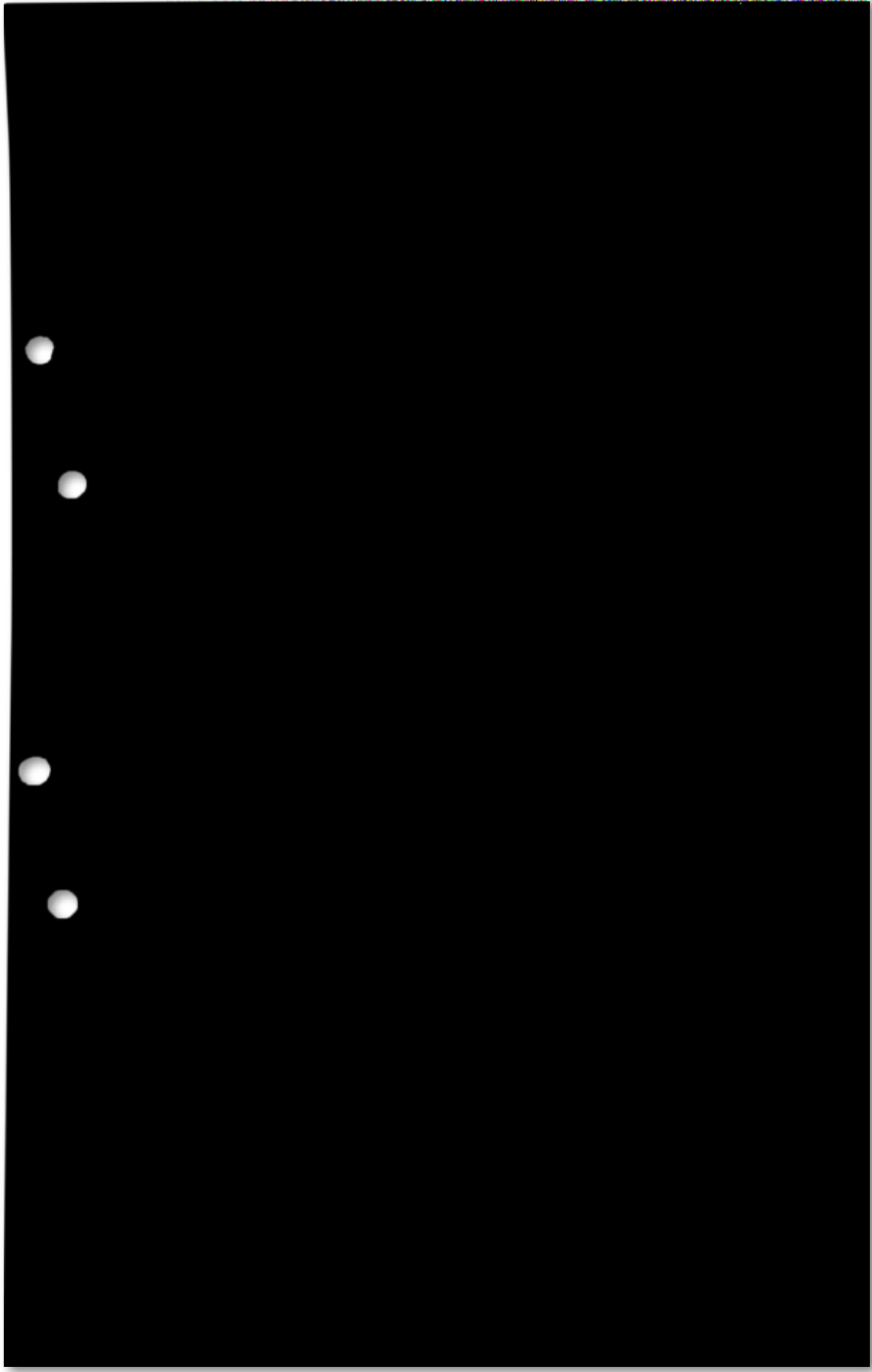
004179 29 Teşrînisânî 1332.

Cevâb Târîhi: 30/9/[13]32.

Makbûzunun leffiyle?.

384 numaralı ma'rûza melfûfdur. Kaleme takdîm. Fî 29/9/ [13]32

Kızılay, 398-262

◆ Belge Özeti:

Çanakkale yaralı ve şehitlerine yardım amacıyla Hamburg'da kurulu Komite tarafından Osmanlı İmparatorluğu'nun Berlin Sefareti vasıtasıyla yollanan çekin gönderildiğine ve söz konusu çek için makbuz düzenlenip gönderilmesi isteğine dair Hariciye Nezareti Umur-ı İdariye Müdüriyetince Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Başkanlığına gönderilen yazı (Yazının sonundaki muamele kaydından; gönderilen zarfın içerisinde Hilâl-i Ahmer ile ilgisi olmayan evrak bulunması sebebiyle zarf ve içindekilerin çek de dâhil olmak üzere aynen iade edildiği anlaşılmaktadır.)

Bâb-ı Âlî

Hâriciye Nezâreti

Umûr-ı İdâriye Müdüriyet-i Umûmiyesi

Umûr-ı İdâriye Kalemi

Aded: 89480-239

Hilâl-i Ahmer Cem'iyyeti Riyâset-i Sâniyesine

Hülâsa: İ'âne irsâline dâir.

Melfûf: 1

Saâdetlü Efendim Hazretleri

Çanakkale mecrûhîn ve şühedâsına mu'âvenetde bulunmak üzere Hamburg'da teşekkül eden komite tarafından cem' olunup mahall-i mezkûr Başşehbenderi Ferid Bey tarafından Sefâret-i Seniyyeye irsâl olunan doksan dört lira-yı Osmânî otuz altı guruş on iki parayı hâvî çekin evrâk-ı müteferri'asıyla birlikde mazrûfen ve mahtûmen gönderildiği Berlin Sefâret-i Seniyyesinden iş'âr edilmiş olduğundan mazrûf-ı mezkûr leffen taraf-ı âlîlerine tesyîr kılındı. Muktezî makbûzların tanzîm ve irsâline himmet buyurulması bâbında irâde efendim hazretlerininindir.

Fî 31 Teşrîn-i Evvel sene [1]332

Hâriciye Nazırı nâmına

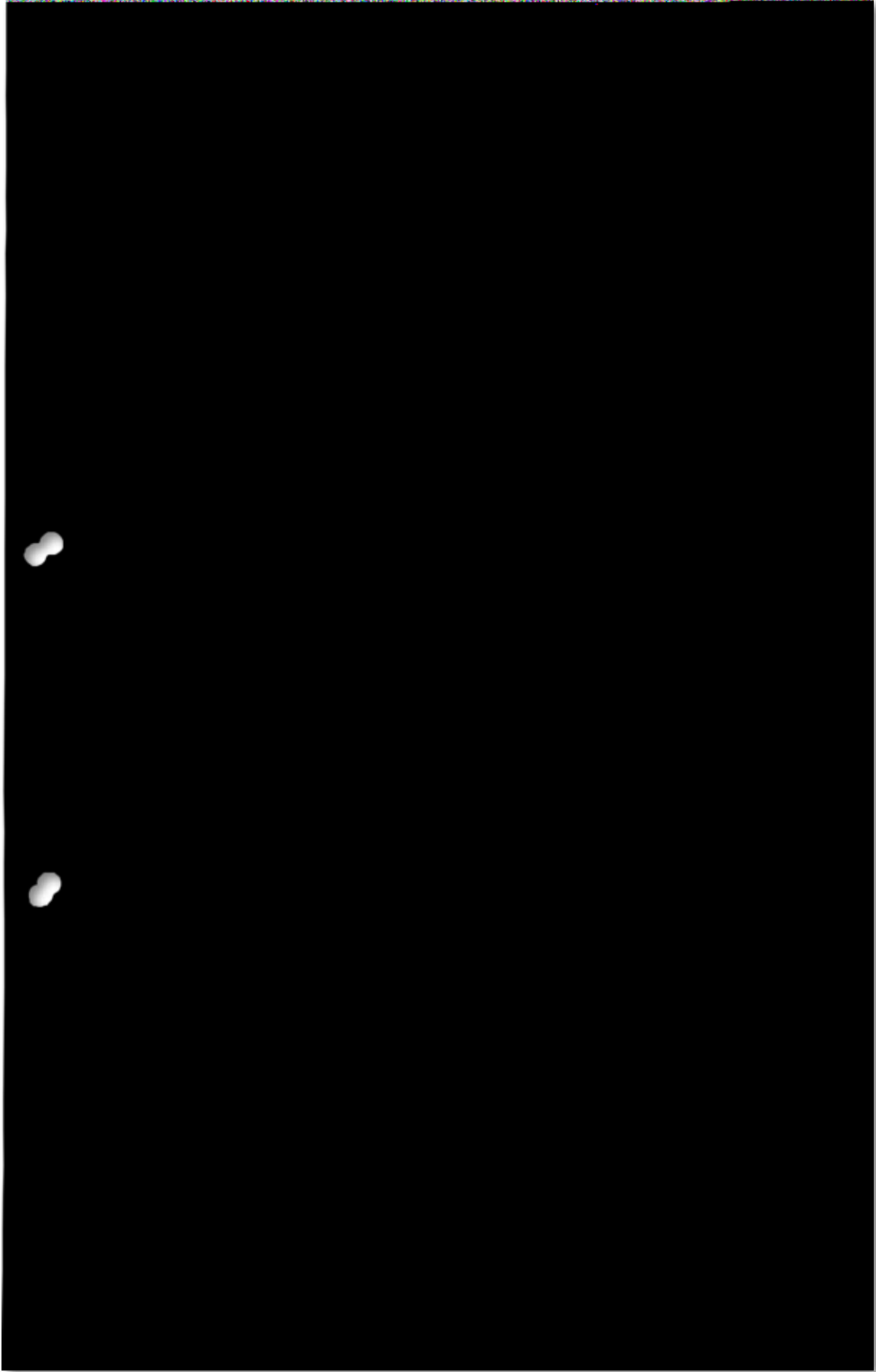
Umûr-ı İdâriye Müdür-i Umûmîsi

(İmza)

Muhâsebe'ye.

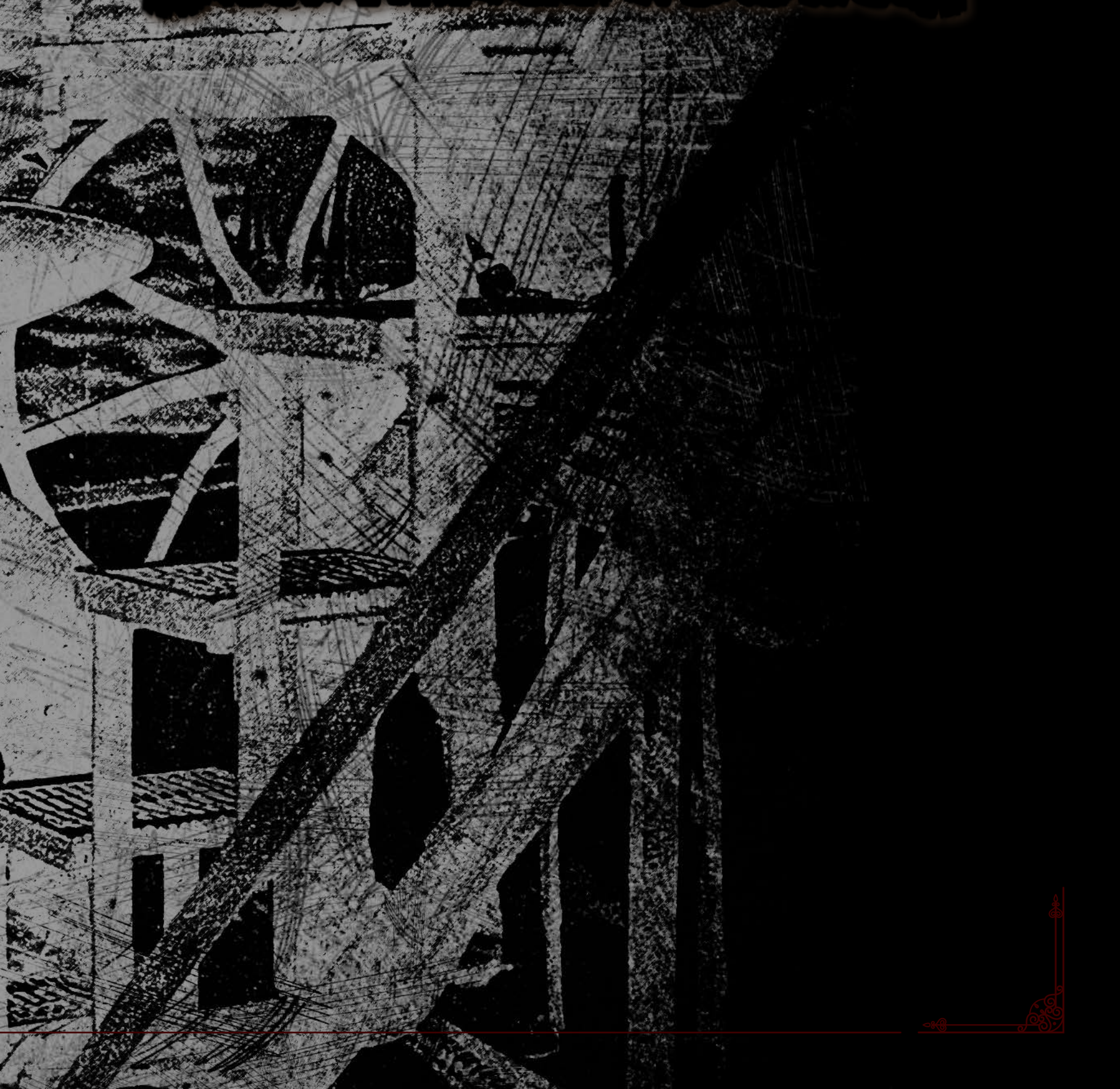
Mazrûf muhteviyâtı miyânında Cem'iyyetimize âid olmayan diğer evrâk görüldüğünden hey'et-i mecmû'u, çek dahi dâhil olduğu hâlde aynen iâde edilmiştir ve bu bâbda cevâb yazılmışdır. Fî 31/8/[13]32. (İmza).

Kızılay, 398/282

ÇANAKKALE DESTANI KAHRAMANLARINA DAİR

Çanakkale Destanı

24-25 Mayıs 1331 [6-7 Haziran 1915] gecesi Arıburnu'nda merkez cephesinde şehit düşen (Ömer oğlu Mustafa / Boyabat) tarafından tertip olunup merhumun üzerinde bulunan destandır:

1

Üç yüz otuz. Sözüm Hakk'ın kelamı
Padişah'ın geldi büyük selamı
Enver Bey'in düşman kırmak meramı
Bugün bizden vatan razı olacak
Nefer şehit ordu gazi olacak

2

Euzu Besmele çektim çıkarken
Köye baktım şöyle yüksek bir yerden
Karargâha koştum üç gün de erken
Bugün bizden vatan razı olacak
Nefer şehit ordu gazi olacak

3

Kumandan emrini verdi bir gece
Anadollulardan layıktır nice
Yiğitler şehadet şerbeti içe
Bugün bizden vatan razı olacak
Nefer şehit ordu gazi olacak

4

Rumeli toprağı yoğrulmuş kanla
Ün alınır ancak verilen canla
Herkesin yüreği çarpıyor şanlı
Bugün bizden vatan razı olacak
Nefer şehit ordu gazi olacak

5

Kurşunlar atıldı düşmana karşı,
Şehitler buldular göklerde arşı,
Gaziler döktüler hep sevinç yaşı,
Bugün bizden vatan razı olacak
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

6

Düşmanın gür sesli büyük topları,
Delik deşik etti toprağı yârı,
Korkak Frenklerin yokmuş hiç arı,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

7

İngilizler Freng'e dostmuş diyorlar,
Bir kötü kötüyü elbette uyar,
Onlara bu meydan gelecek pek dar,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

8

Çanakkale'yi siz sandınız boştur,
Davulun sesi de uzaktan hoştur,
Saptığınız bu yol, bir dik yokuştur,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

9

Arıburnu! Hani topların nerde?
Gazilik arzusu var hangi serde?
Şehitlik göktedir, gazilik yerde,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

10

Ben yorgun değilim, içim bir tufan.
Müselmandan var mı savaştan kaçan?
Türk'tür dünyaya albayrak açan,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

11

Arıburnu haydi toplar gürlesin,
Ey düşman kaçma, tavşan mı nesin?
Bir hücumda hemen kesildi sesin.
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

12

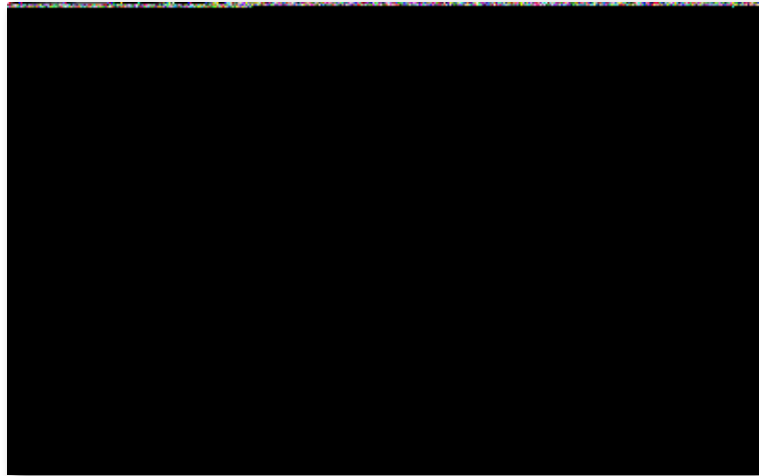
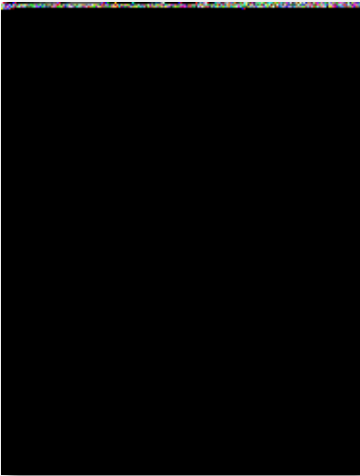
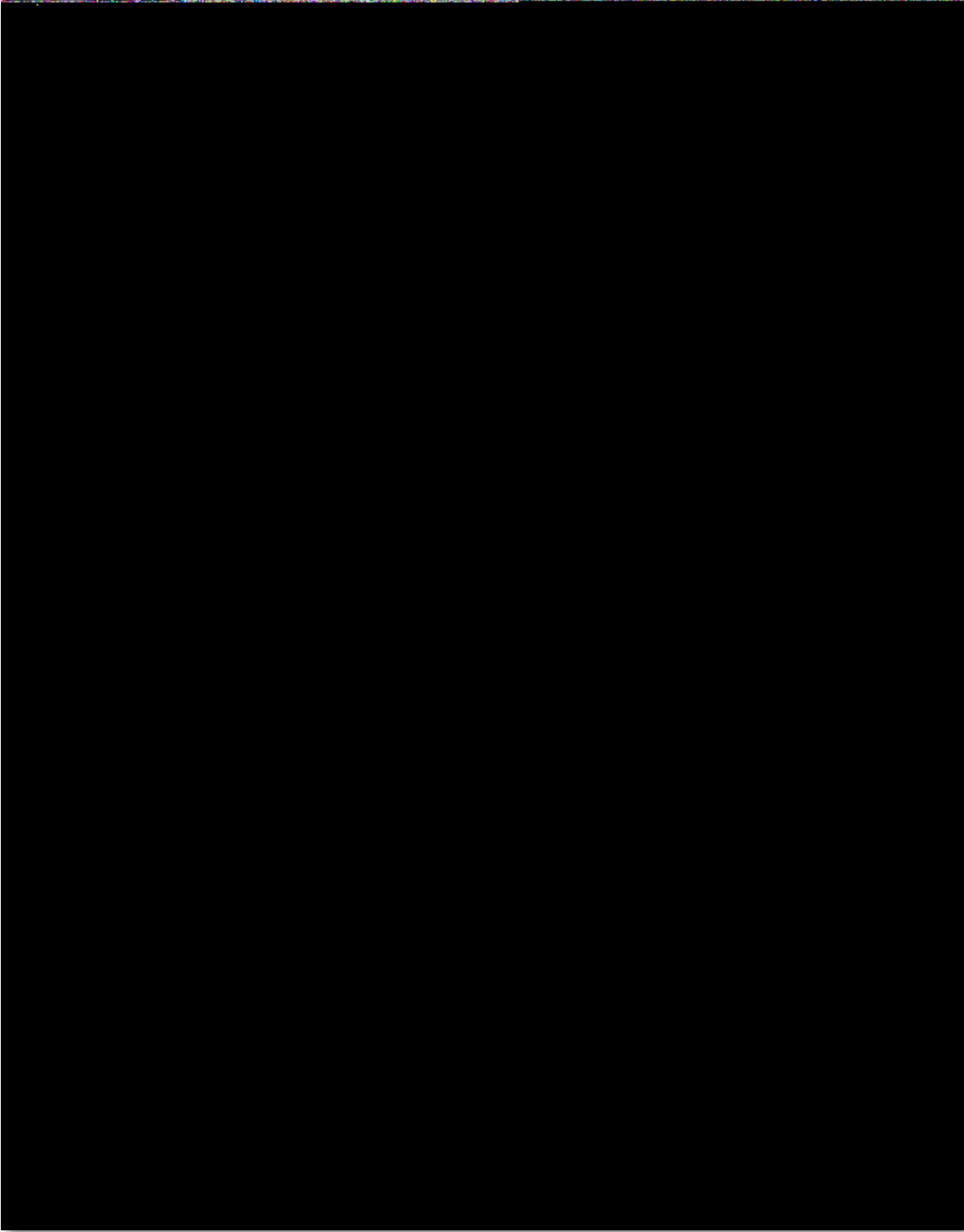
Zırhluların gitti deniz dibine
İlk hücumdan sonra, ya bu kaçış ne
Kaç, durma girerse fırsat eline.
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

13

Çanakkale'yi hiç verir mi Türkler?
İstanbul'umuzu alacak bir er,
Var mıdır dünyada, nerde o asker?
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

14

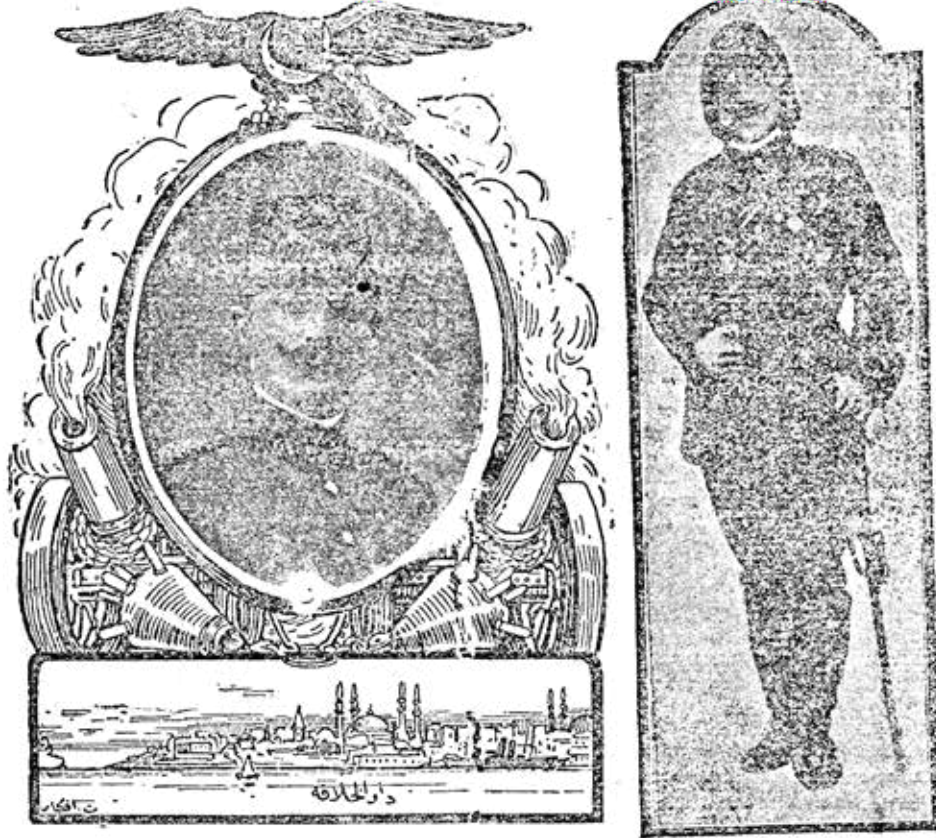
Boyabatlı Ömer oğlu Mustafa,
Yazdı bu destanı girerken safa,
Muradı gitmektir arşı tavafa,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehit, ordu gazi olacak.

Tasfir-i Efkâr

Makam-ı Hilafet-i Muazzamanın Kapılarını İslam'ın En Büyük Düşmanlarının Akûrâne Savletlerine Karşı Kemâl-i Celâdet ile Muhafaza Eden Kahramanların

Zîşan ve Asalet Kumandanı

Dâru'l-Hilâfe

Çanakkale Boğazı'nın cesur ve kahraman kumandanı Mirliva Cevad Paşa. "Bu resim müşarünileyhin dört sene evvel çıkarttığı bir fotoğrafından müstensihdir."

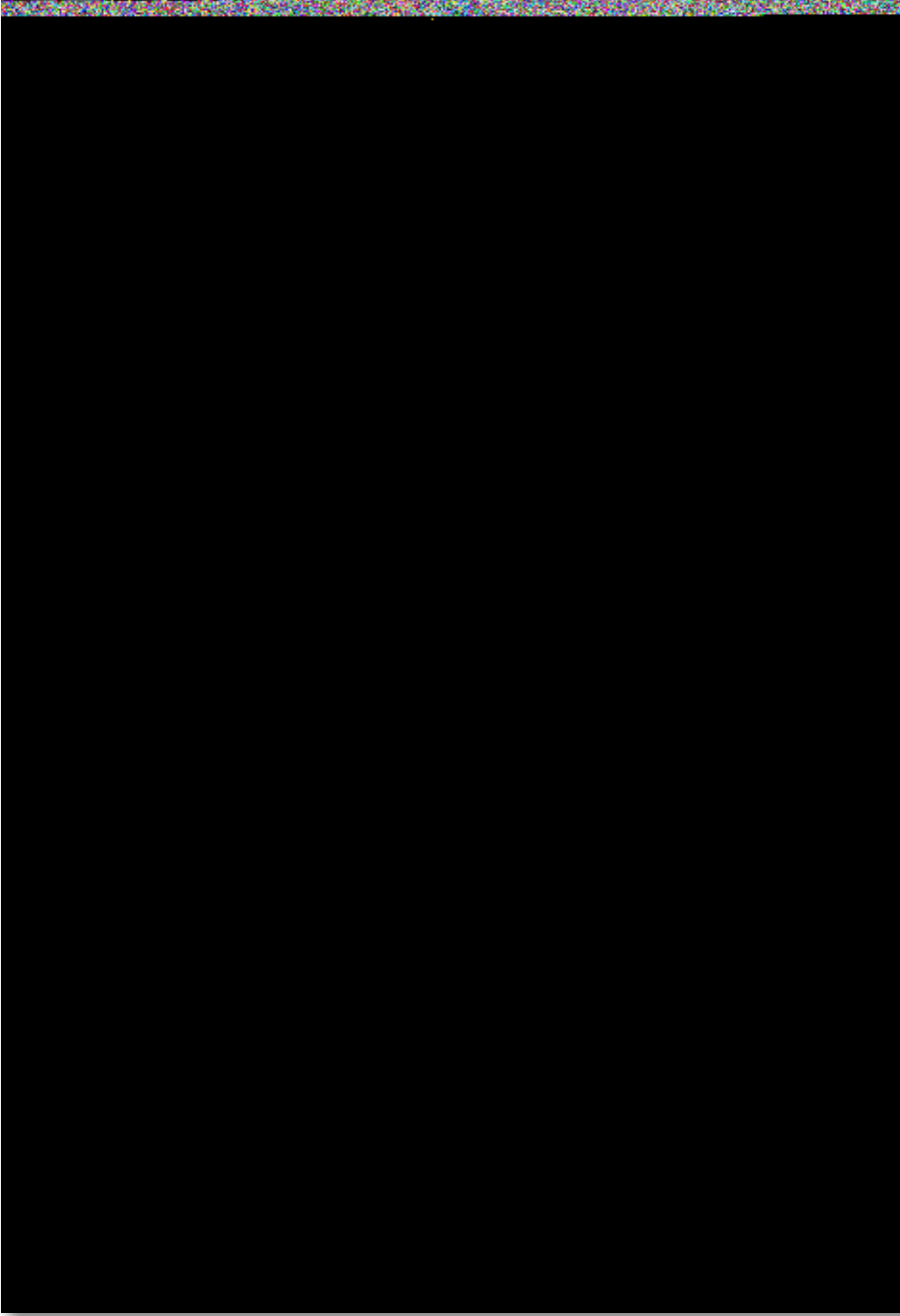
Çanakkale Kumandanı Cevad Paşa'nın âhiren Çanakkale'de gazetemiz için suret-i mahsusada çıkarılan en yeni resimleri.

Osmanlı hamaset ve kahramanlığının baştanbaşa, emsalsiz bir misali olan Çanakkale müdafaası ve bittahsis 5 Mart muzafferiyeti, Osmanî tarihine, yeni ve kıymetli bir sahife-i şan ve şeref ilave eylemiştir. Darü'l-Hilâfenin kapılarını zorlamak isteyen İngiliz ve Fransız filosu, Boğazda kahraman müdafilerin âhenin azim ve iradeleri karşısında her vakit muvaffakiyetsizliğe maruz kalmış, bütün hücumları, bilhassa 5 Mart'taki şiddetli taarruzu da bu demir kadar metin hatt-ı müdafaaya çarparak kırılıp mahvolmuştur. Bu parlak müdafaayı ve tarihimize yeni şerefler ihda eden güzide muvaffakiyetleri, şüphesiz ki, herşeyden evvel Boğaz'ın cesur ve fedâkâr müdafilerine medyunuz.

Müdafaa eyledikleri "Hilafet Kapılarından" düşmanı tard ve tedmir eylemek için, kumandanlarından en son neferlerine kadar göğüslerini siper ederek, isar-ı hun ve hayat eyleyen ve nihayet "5 Mart" muzafferiyetini ihraz eden şeci' ve dilaver müdafiler, bu âsâr-ı muvaffakiyet ve besaletleri ile, aynı zamanda mazi-i karibin ve

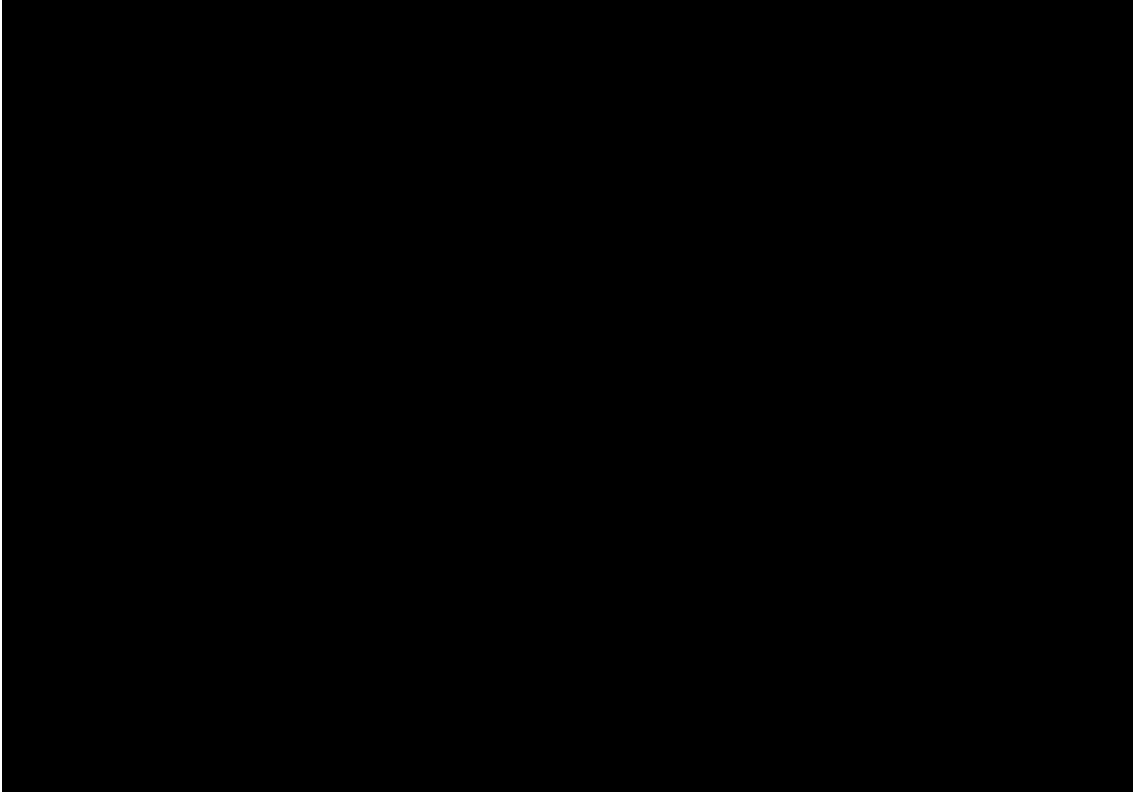
bilhassa Balkanlar harb-ı elîminin ordu ve millet nâsiyesine gönderdiği siyah lekeleri birer birer siliyor ve şerefleri, yalnız kendilerine değil, bütün orduya ait olan ve bütün milleti hisseyâb eden şanlı zaferler iktisab eyliyorlar. Darü'l-Hilâfenin kapılarında bu kadar yüksek ve güzide bir liyakatle bekçilik edenler, şüphe yok ki, Osmanlılık ile beraber makam-ı muallâ-yı Hilâfet'e rabt ve bend-i kulûb etmiş olan 300 milyonluk âlem-i İslam'ın kalbinde derin ve ebedi bir mevki-i şükran ve minnetdariye kesb-i istihkâk eylemişlerdir.

Dünkü nüshamızda, 5 Mart muharebesinin mağlub ve firari bir kumandanı olan İngiliz Amirali "Karden'in (Sir Sackville Hamilton Carden)" resmini derc eylemiştik. Bugün de aynı muharebenin galip ve muzaffer kumandanı Mirliya Cevad Paşa'nın muhtelif iki resmini kârî'lerimize takdim eyliyor ve Çanakkale müdafileri için, bu fırsattan da istifade ile yeni yeni şan ve şerefler ve parlak parlak muzafferiyet ve muvaffakiyetler temenni ediyoruz.

تصفيراً فكاراً

◆ Donanma

“Kabe ve Ravza hürmetine: Kible-i İslam pîşgâhındaki cemaat-i kübra...”
 “Yâ Rab! Kabe ve Ravza hürmetine müslümanları mansur eyle.”

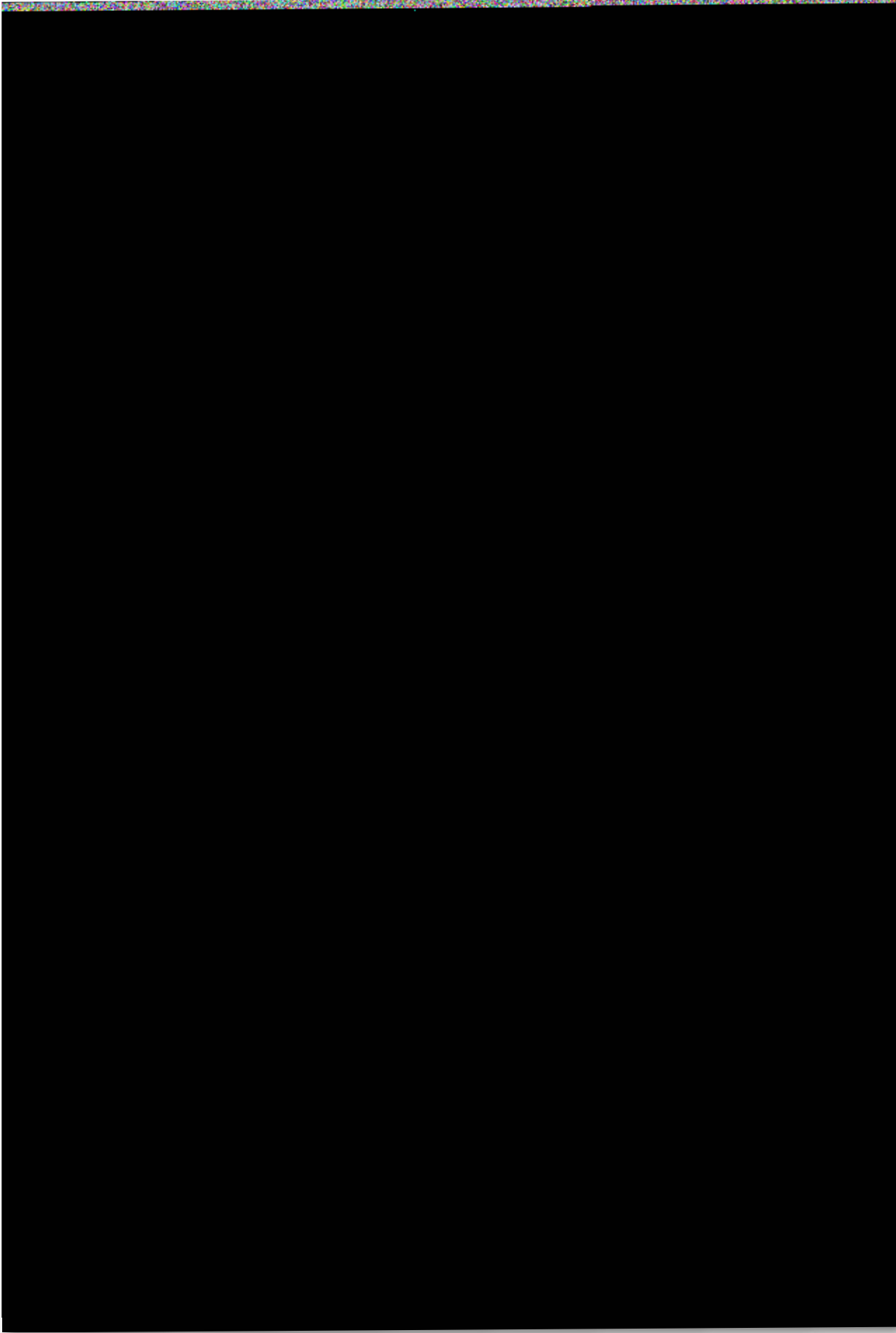
Kahraman Mehmed Çavuş

“Cihân titrer sebât-ı pâ-y-ı erbâb-ı metânetden!”
 [— Namık Kemal, Hürriyet Kasîdesi]

Çanakkale Boğazını neticesiz bombardıman eden düşman Seddülbahir ve Kumkale civarını silah-ı Osmaniye'den hâlî sanmış olacak ki; oralara asker çıkarmağa çalışmış; fakat her iki noktada yüze yakın telef vererek hasarane kayıklarına kaçışmışlardır. Topraklarını müdafaa eden bizim aslanlar arasında Mehmed Çavuş isminde bir yiğit bu müsademedede birkaç yerinden yaralandığı halde sürünerek takımını idare etmiş. Elindeki silahı fert-i istimalden dolayı bozulunca: Düşmanı, tsaşla kovalamıştır. En büyük silah zaten sebatır. Mutainimiz ki bu eseri şecaat bizce çok emsal bulacaktır.

Yaşasın kahraman müdafilerimiz...

“Seddülbahir” Kahramanı

Düşmanın Çanakkale’ye vukubulan hücumlarından biri esnasında “Seddülbahir”e çıkarmak istediği askerlere karşı müdafaada gösterdiği şecaat ve besalet-i cansiperane ile nâmı şöhretgir âfâk-ı Osmaniye olan Mustafa oğlu Mehmet Çavuş firaş (yatak) tedavisinde.

“Bu resimlerin her ikisi de ‘Tasfir-i Efkar’ için suret-i mahsusada alınmıştır.”

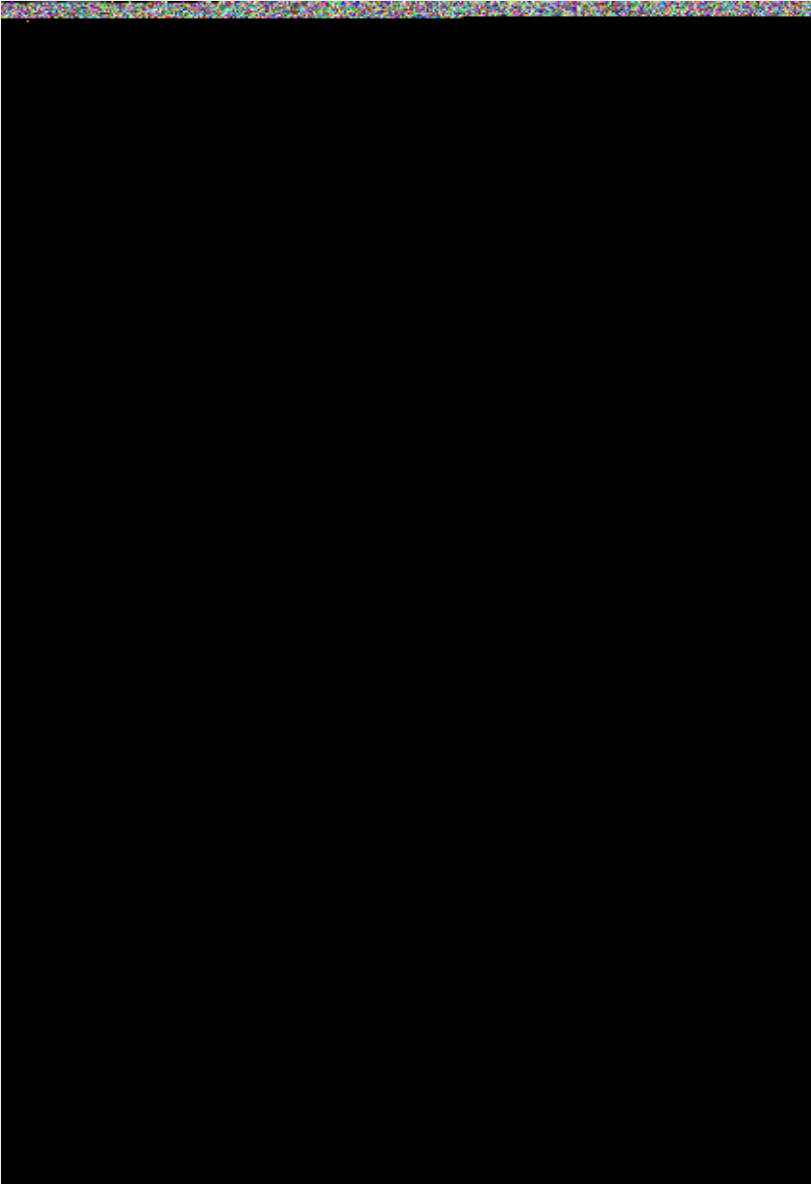
Düşman filosu, bir müddet Çanakkale’deki medhal bataryalarımıza mütemadi surette ateş ettikten sonra, geçen Şubat’ın 19’unda, bu şiddetli bombardımandan sonra sahilde hiç asker barınamayacağına zâhib olmuş, ve “Seddülbahir”le “Kumkale” civarına asker çıkarmaya teşebbüs etmişti. Üç büyük sandal ile “Seddülbahir” mevkii civarına çıkan altmış kadar düşman askeri, yedi torpido, beş zırhlı, bir kuruvazörden mürekkep olan düşman filusunun ateşleri himayesinde ilerlemek teşebbüsünde bulunuyordu. Düşmana pek yakın bir mevkide nısf takıma kumanda eden Mustafa oğlu Mehmed Çavuş, düşmanın ilerlemesine karşı ses çıkarmamış ve fakat daha ziyade sabır edemeyerek, ve kendisi gibi düşmanın üzerine atılmak isteyen kumandadaki efradı daha fazla tevkife muktedir olmayarak onlarla beraber bir süngü hücumu ile düşmana arslanlar gibi saldırmış, muzmahil (perişan) olan düşmanı, silah, süngü ile tepeledikten sonra nihayet mecruh olarak yere düştüğü ve silahının bozulduğu zamanda, kanayan cerihalarına kulak asmamış, taş ve toprakla düşman askerlerine karşı savletinde devam etmişti.

Mustafa oğlu Muhammed Çavuş’un ifâkat-yab (şifa bulan, iyileşen) olarak kıt’asına iltihak eyledikten sonra alınan en yeni resmi.

“Sinesindeki madalya, ibrâz ettiği şecaatten dolayı i’ta kılınan harb madalyasıdır.”

Kahraman Mehmed Çavuş, kumandasındaki dilaverlerle birlikte ihraz eylediği bu parlak muvaffakiyetten sonra, cerihalarının tedavisi için birkaç gün hastahaneye yatırılmıştı. Bu kahraman taht-ı tedavide bulunduğu esnada, Çanakkale istihkâmatını ziyaret ve teftiş etmiş olan Başkumandan Vekili Enver Paşa, Mehmet Çavuş ile dilaver rüfekasını taht-ı tedavide bulunduğu hastahaneye de uğramış, “Seddülbahir” kahramalarını ayrı ayrı tebrik eylediği gibi, Mehmet Çavuş’un sine-i iftiharına da, istihkak kesb eylemiş olan bir harp madalyası ta’lik eylemişti. Birkaç gün evvelki bir telgrafnamesinde Mehmet Çavuş’un tamamıyla iade-i afiyet eylediğini bildiren Çanakkale muhabirimiz, âhiren yukarıdaki resimleri de göndermiştir ki, bunları kari’lerimizden intizar-ı iftiharına vaz’ etmekle biz de müftehir ve mübahi olur, ve “Seddülbahir”in dilaver kahramanını, gerek şecaat ve besaletinden ve gerekse iade-i afiyetle hizmet-i vataniyesine devam etmek üzere kıtasına avdet ve iltihaka muvaffak olmasından dolayı tebrik ederiz.

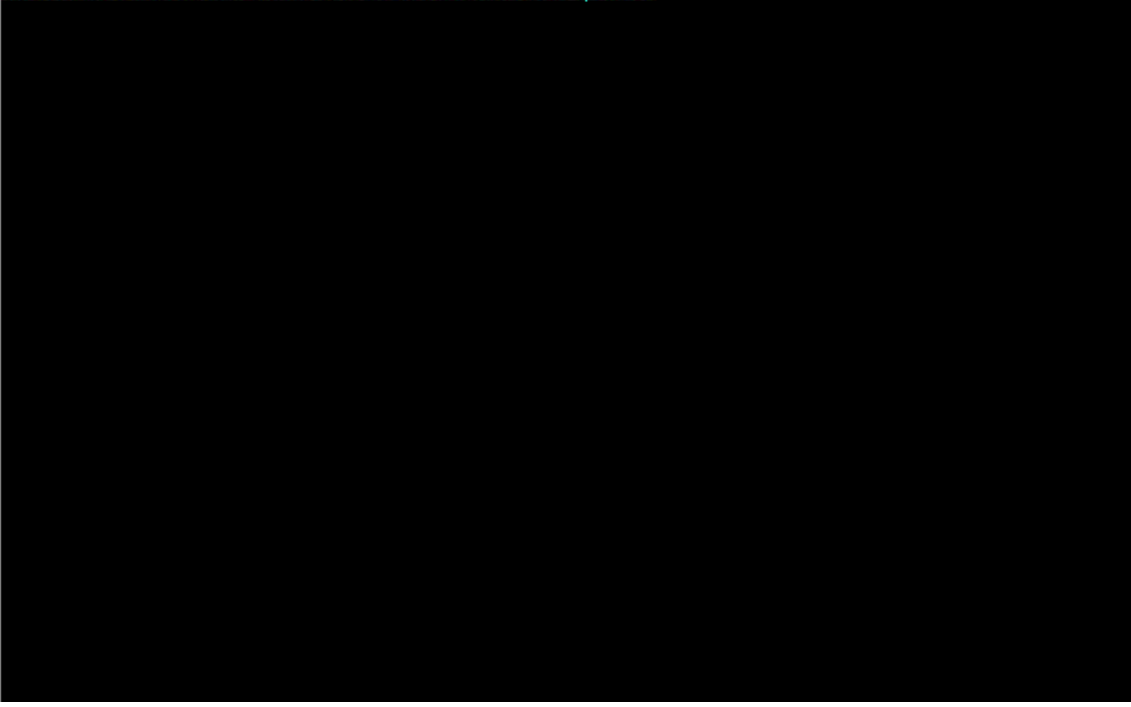
Tarihimizin şan ve şerefle menakıbını kaydettiği Kara Mehmed’lerin hafidleri olan Mehmedler Darü’l-Hilafenin kapılarını bu kadar güzide ve yüksek bir kahramanlıkla sinelerini siper ederek müdafaada ber devam oldukça, düşmanlarımızın her teşebbüslerinde, mağlub ve münhezim olacaklarından zerre kadar şüphe etmeğe hakkımız vardır.

تَصْفِيرُ الْفِكَارِ

Tasfir-i Efkâr

◆ Donanma

Ateş Dehan Toplarımız Saha-i Harbe Giderken

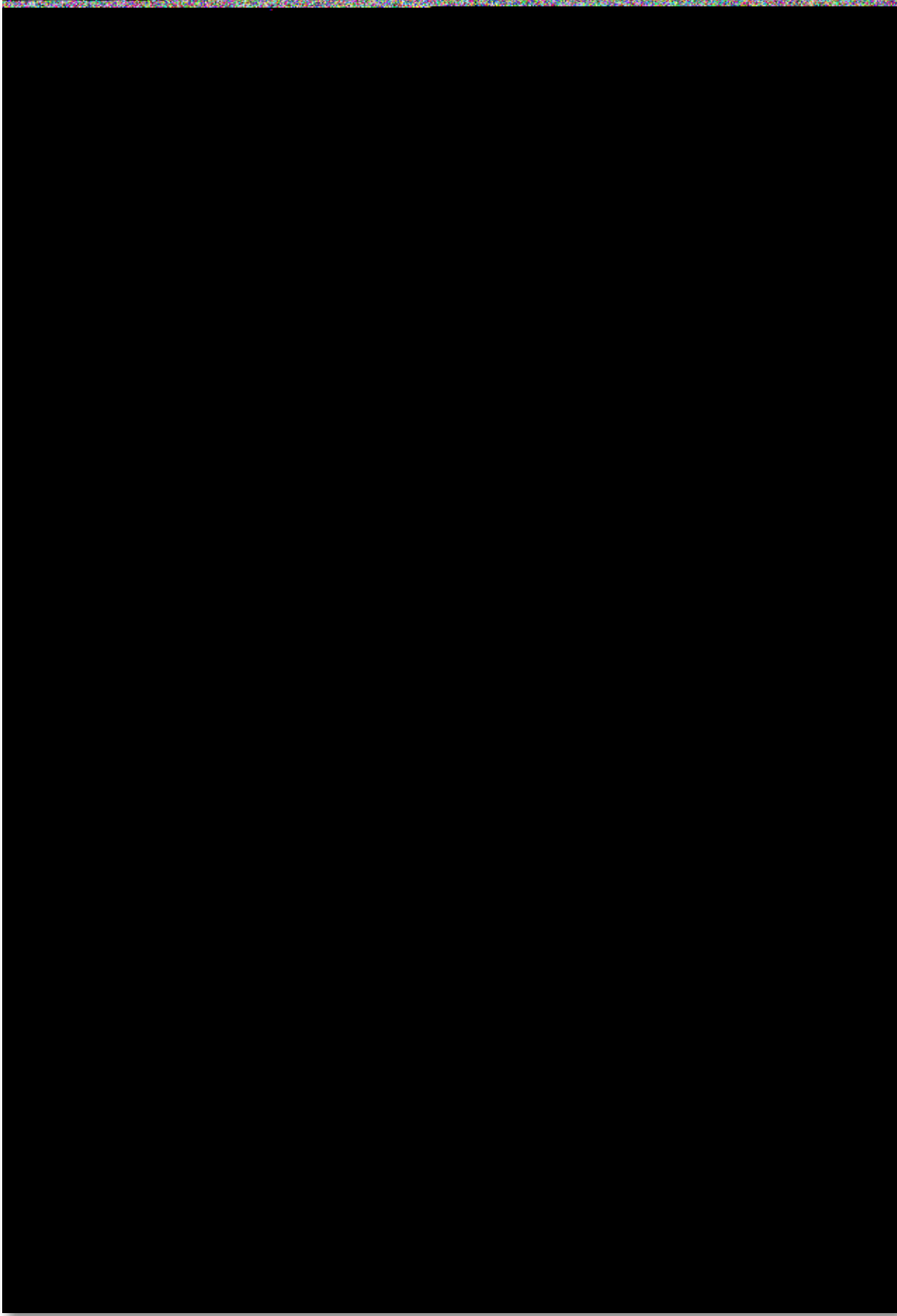

— **Boğaz Müdafilerine** —

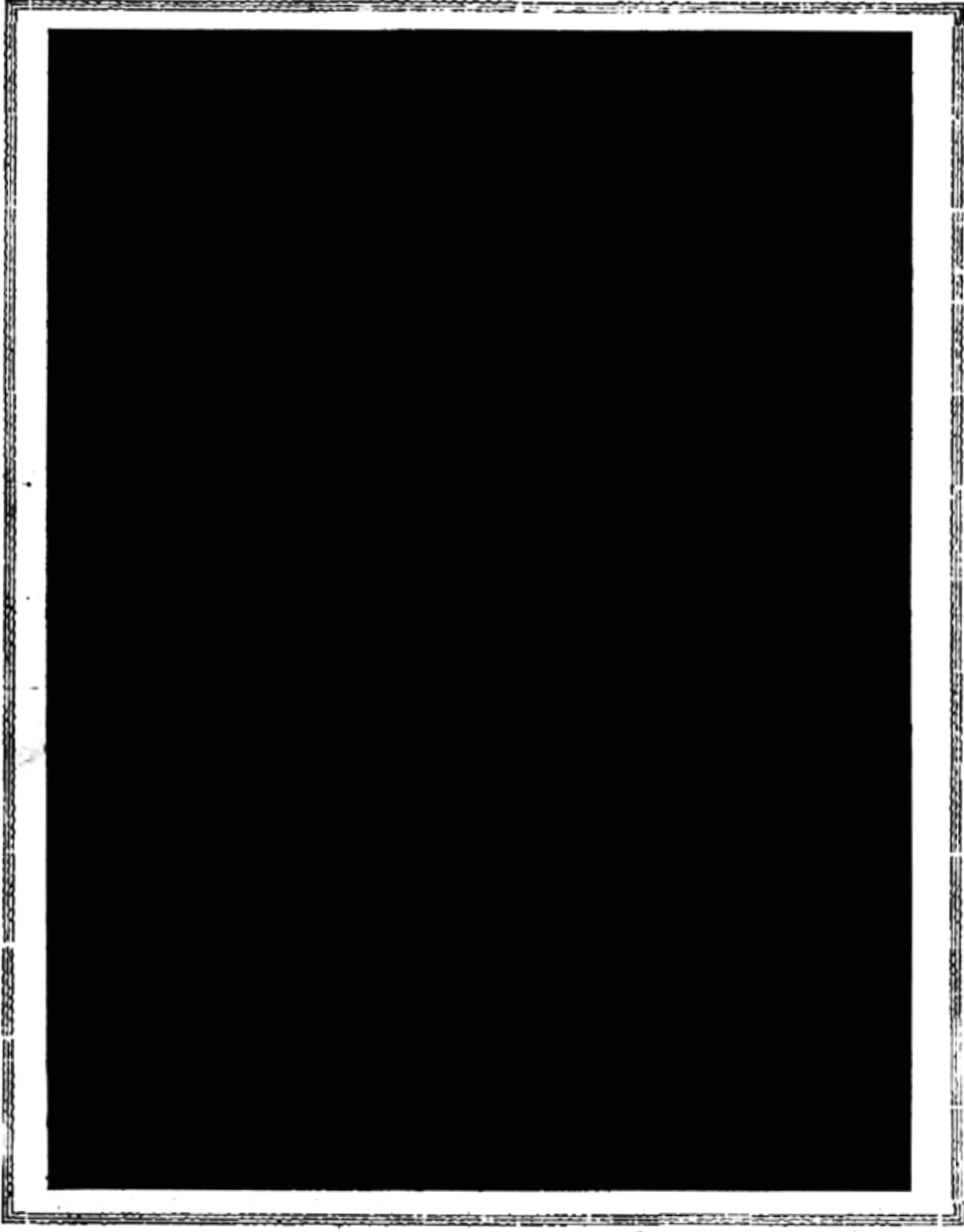
Kahramanlar..

İnsanlar doğar, yaşar, ölür. Ölenlerin çoğu unutulur. İsmi unutulmayan, kendi ölmüş iken adı, sanı yaşayanlar milletine, vatanına, insanlara iyilik edenler; büyüklük gösterenlerdir. Bugün müdafaasıyla meşgul olduğunuz kalelerin önündeki düşman, yirmi beş milyon Osmanlının üç yüz milyon İslam'ın düşmanıdır. Siz o düşmanlara karşı ne kadar canşikâf olursanız... Tarihte isminiz o kadar parlak yazılacaktır. Şehitleriniz, gazileriniz milletimizin büyükleri arasında sayılacaktır. Hem kendinizi a'lâ, hem milletinizi tahlis etmiş oluyorsunuz. Güllelerinizin hedefi düşman kalbi, gözü, canı olsun...

— Gazanız Mübarek Ola! —

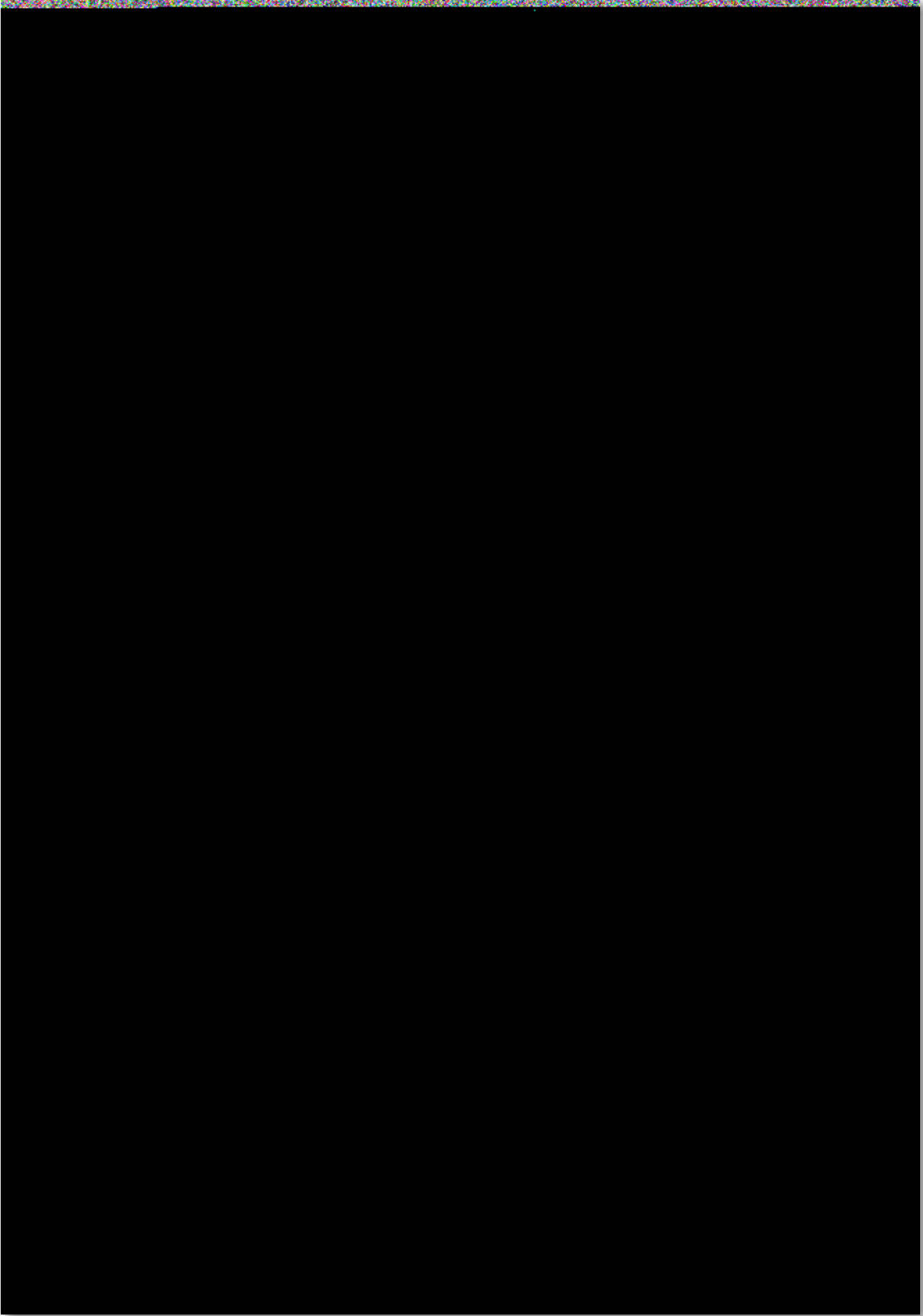
◆ Harp Mecmuası

Çanakkale istihkâmından 215 kıyye¹ ağırlığındaki mermiyi sırtında taşıyan güçlü bir kahraman nefer: Mehmed oğlu Seyid. Ordumuzda harp aşkından bir örnek.

¹ 215 kıyye = 275,2 kg.

Harp Mecmuası, Yıl: 1, Sayı: 2, Safer 1334 / Kanunuevvel 1331 [10 Aralık 1915].

◆ Tasvir-i Efkâr

Onüç Yaşında İki Harb Nişanı Kazanan Bir Anadolu Yavrusu

Çanakkale cephe-i harbinde altı ay müddetle bulunarak düşman siperlerine bomba atmak suretiyle ibraz-ı şecaat ve gayret eden ve bu kahramanlığına mükâfâten Osmanlı Harb Nişanı ve Alman Demir Salîp (Demir Haç) Nişanıyla taltif olunan henüz (13) yaşında İzmir’de (Salihli) karyesi ahalisinden Mustafa oğlu Mehmed ve sinesinde taşıdığı iki nişane-i celâdet ve hamaset.

Kari’lerimize, henüz sinni pek küçük olan ve fakat yaşına nisbetle cidden şâyân-ı takdir ve tezkir kahramanlıklar göstererek Osmanlıların fitraten ne büyük hasa-il-i cengâverâne ile muttasıf bulduklarını isbat eyleyen bir Anadolu yavrusunun resmini takdim ediyoruz. Henüz (13)’üncü sâl-i hayatını idrak etmiş olan bu küçük kahraman, İzmir mülhakatından “Salihli” karyesinde Kahveci Mustafa Ağa’nın oğlu olup altı ay aydan beri Çanakkale cephesinde bulunarak gündük yaralılara bakarak hizmet eylemek, geceleri de düşman siperlerine bomba atarak İngiliz ve Fransızlara zayıat verdimeye muvaffak olmak suretiyle bugün küçük sinesinde bir taraftan Osmanlı Harb Madalyası’nın gülgûn nişâne-i iftiharını ve diğer taraftan da Alman Demir Salibi Nişanı’nın siyah kurdelesini taşımaya ihraz-ı liyakat etmiştir. Sevimli siması, kuşade ve pûrgurûr nâsiyesi ile hakikaten pek gözlü, metin kalbli bir çocuk olduğunu isbat eden Mustafa Oğlu Mehmed’in bizzat kendi naklettği menkıbe-i cenk ve gazası şayan-ı dikkat olduğu cihetle dinlediklerimizi biz de kari’lerimize anlatarak kendilerine bu küçük harb adamını tanıtmak istedik. Mustafa oğlu Mehmed bundan sekiz ay kadar evvel taht-ı silaha davet edilen efrad arasında hiç kimseye sezdirmeksizin karışmış ve Çanakkale darülharbine azimet eylemiştir.

Küçük kahraman, evvela (Seddülbahir)de ve badehu (Kirte) koyunda altı ay müddetle gündürleri mecruhların tedavisine muavenet, geceleri de düşman mevzilerine bomba endaht ederek ifa-yı hizmet ve vazife eylemiştir. Mustafa oğlu Mehmed Mayıs’ın (24)üncü günü düşman siperine attığı bir bombanın (2) zabıt ile (1) neferi telef ettiğini re’yü’l-ayn gördüğünü beyan etmektedir.

Beşinci Ordu Kumandanı (Liman Von Sanders) Paşa (Soğanlıdere)yi teftiş ettiği esnada bu küçük Anadolu kahramanını görmüş ve bizzat kendi eli ile sinesine Demir Salib Nişanı’nı takmıştır.

Mustafa Oğlu Mehmed’e yaralıların tedavisindeki hidematına mükafaten, mensup bulunduğu fırka sertebabetinin inhası üzerine Osmanlı Harb Madalyası da verilmiştir. Evtar ve akvalinden gayet zeki ve müstaid olduğu anlaşılan ve karyesinde yalnız ibtidai mektebine iki sene devam etmiş bulunan bu küçük kahraman diğer harp ceplerinde bulunarak yeniden ihraz-ı şân-ı gaza eylemek arzusunda ise de tahsiline devam eylemesi gerek kendisi ve gerekse memleket için daha nafi addedilerek mekatib-i resmîyeden birine kaydı hükûmetçe tensib olunmuş ve icra-yı icabı derdett bulunmuştur. Bu müdhîş ve hûnîn harpte İslamiyet’in şânını a’lâ, vatanın hakk-ı hayatını siyanet için lâ yuâd ve lâ yuhsâ fedakârlıklar gösteren büyük küçük binler kahramanlar arasında isimlerine ara sıra muttali’ olabildiklerimiz erbab-ı celâdet ve liyâkati kâri’lerimize tanıttırmayı ve suretle vatani kurtararak bizlerin huzur ve selametimizi kanları bahasına temin edenlere karşı vazife-i imtinan ve şükr etmemizi ifa eylemeyi ikdâm-ı vezâif addettiğimiz cihetle, küçük Mustafa Oğlu Mehmed’e de gazetemizin bu sütununu tahsis eylemeyi muvafık gördük.

تصویر افکار

۱۳ یاشنده

ایکی حرب نشانی قازانان
بر آناتولی یاوردوسی

“Bilder von meiner Dardanellenfahrt

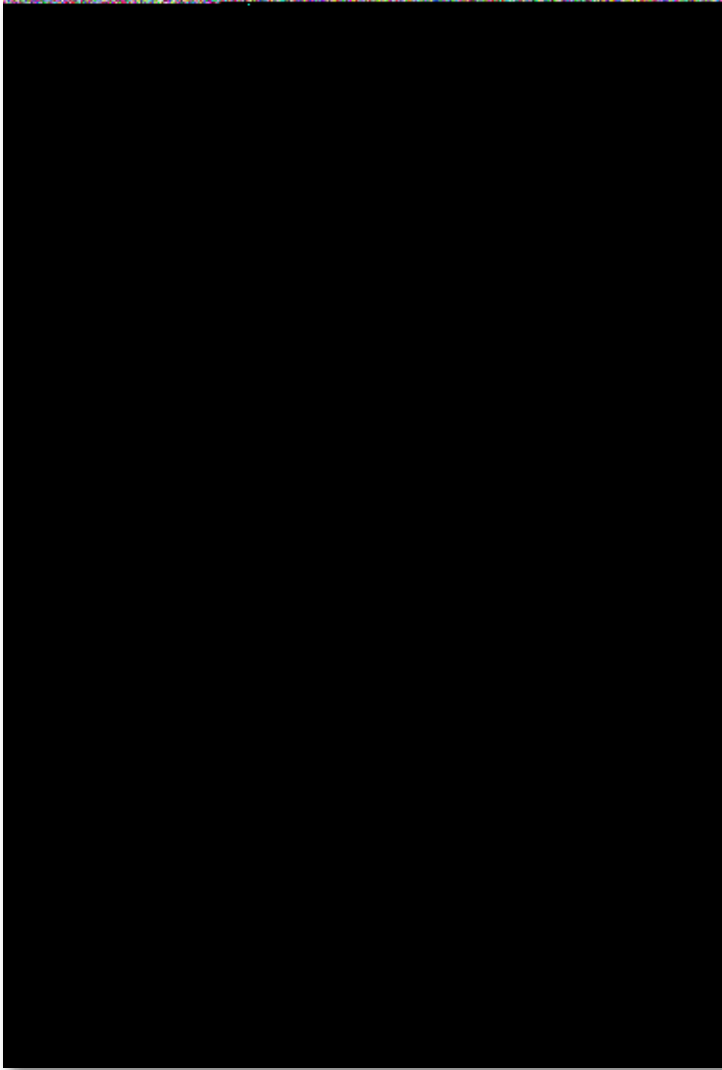
(Çanakkale Gezimden Kareler)”

Şair Von Karl Vollmoeller, Çanakkale Boğazı savunmasına yaptığı yolculuktan bize bazı fotoğraflar ve çizimler gönderdi, bunları burada yayınlıyoruz. Dr. Vollmoeller, Türk ordusundaki en genç astsubayı şu şekilde tarif etmektedir:

Alman makineli tüfek birliğinin lideri bağırıyor: “Ali! Ali!”

Çadırın arkasındaki karanlıktan garip, şekilsiz bir hayalet çıkıyor, kendini biraz silkeliyor, hazır ola geçiyor ve selam veriyor.

Yıldızlı gökyüzünün belirsiz aydınlığında ve çadır duvarında parıldayan bir fenerin daha da belirsiz ışığında, yarı karanlıkta önümüzde duran şeyin aslında ne olduğu hakkında bir fikir edinmek kolay değil. İlk izlenim: Üniformalı bir kız. Kahverengi pamuklu kumaştan yapılmış kocaman, miğfere benzeyen “Enveriye”nin –Türk sahra askerinin yeni başlığı– altında durgun küçük bir kızın yüzü parlıyor. Vücudun geri kalanı, kaba yünlü kumaştan yapılmış çok büyük bir sahra üniforması içinde kayboluyor.

“Beyler, bu Ali Reşad Çavuş, yiğit Osmanlı ordusunun en genç astsubayı. Ali, bana Almanca öğrendiğini göster. Alman askeri ne diyor?”

İnce parmaklı kızın uzun üniforma içindeki eli kaska geri döner. Yeni kalınlaşmaya başlayan bir ses mırıldanıyor:

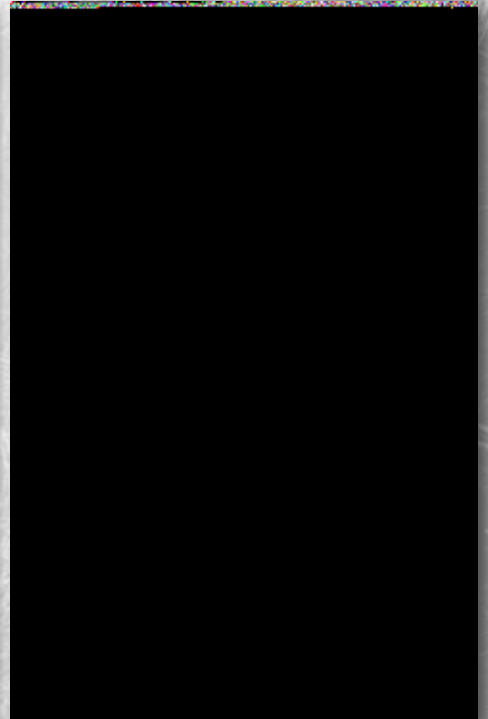
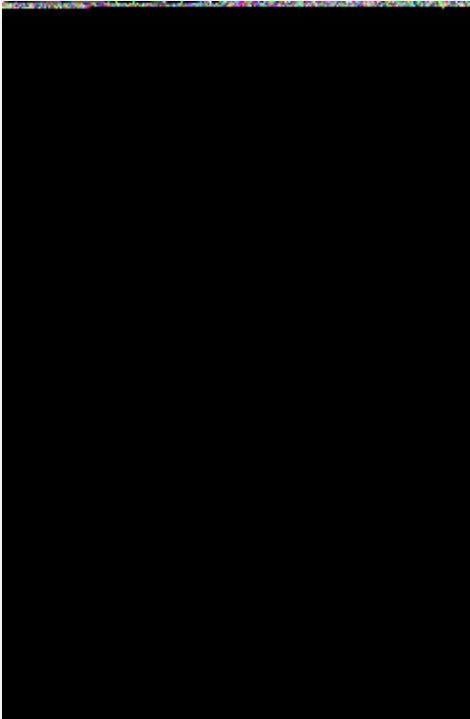
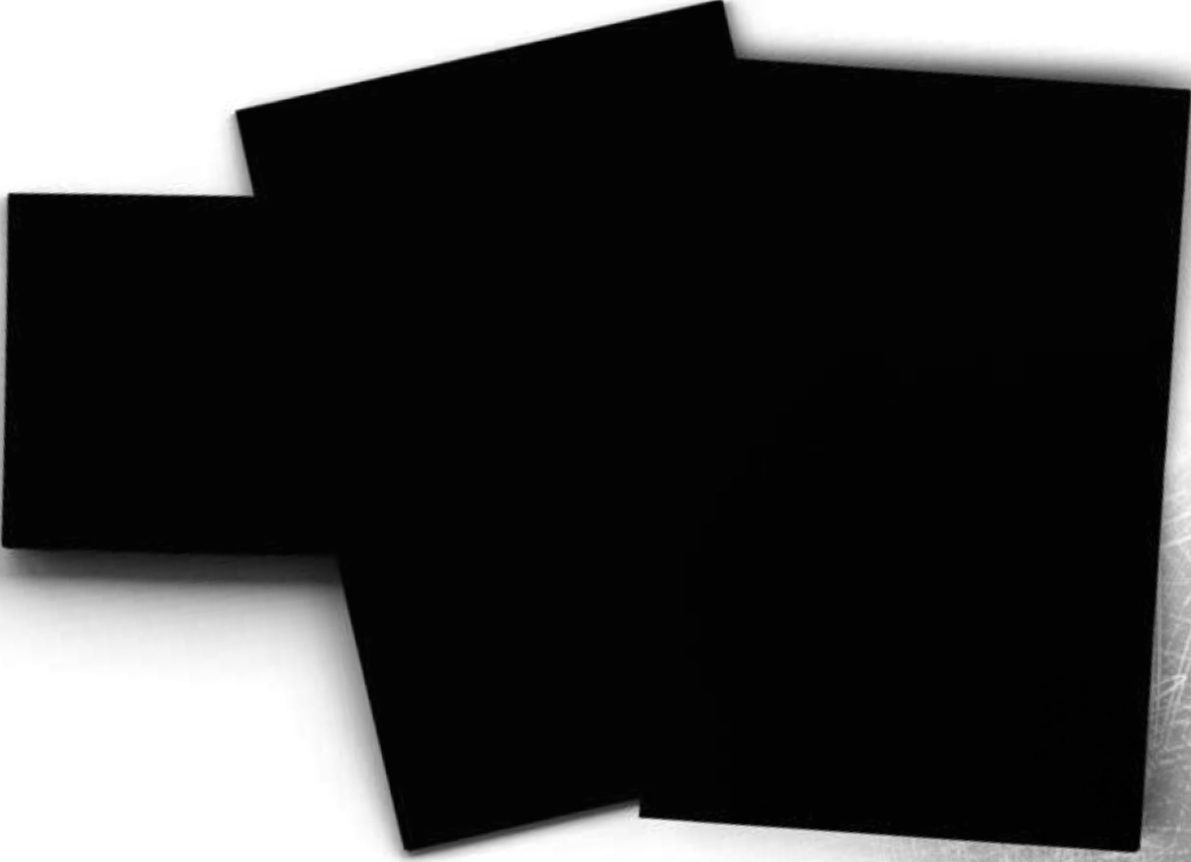
“Bayım.....”

“Aferin Ali, şimdi buradaki beylere senin nasıl astsubay olduğunu anlatacağız. Beyefendiler bütün iyi Türk askerlerine Almanya’dan güzel hediyeler getirdiler. İşte sana da bir paket. (Yanında yere bırakır.) Beyler Almanya’ya dönüp Alman İmparatoru’nu gördüklerinde mutlaka ona bunları anlatacaklardır.”

“Bayım...”

Macera dolu hikâyesi Dr. Vollmoeller tarafından aktarılan, Türk ordusunun en genç astsubayı, 15 yaşındaki Ali Reşad.

Berliner
Illustrierte Zeitung

“Hikâye, nasıl anlattığımıza bağlı olarak hem uzun hem de kısa. Kısaca anlatalım. Ali'nin babası Balkan Savaşı'nda bir Makedon alayında yüzbaşıydı ve Kumanovo yakınlarında öldürülmüştü. Annesi ve kız kardeşleri Sırlar tarafından katledildi. Çocuk kaçtı, kaçan bir grubu takip etti, Trakya'ya doğru yol aldı ve on üç yaşında bir çocuğun bir bölükte kalabileceği gibi askerlerin arasında kaldı: Lokmalarla beslendi, bir köşede uyudu ve uşak olarak hizmet etti. Böylece burada bizim cephemize kadar geldi. Henüz on beş yaşındaydı ve erkeksi içgüdüleri hissediyordu. Savaşmak istiyordu. Birisi ona bir asker pantolonu verdi ve bir gün onun da bir süngüsü oldu. Sahip olmadığı tek şey silahtı. Büyük adamların onlara ihtiyacı vardı.

Daha sonra Ali tek başına el bombası buldu. İlk kez nasıl aldığını bilmiyorum. Gece yarısı müthiş bir gürültü ile silahlar patladı ve sabah Ali Reşad bir Pirinç dürbünü ve Browning tabancasıyla geri döndü. Sonuç olarak bu konuda her zaman özel bir yeteneği vardı. İngiliz subaylarının hareketlerini iyi öğrendi. El bombası her zaman subaylara isabet ediyordu. Hedefini iyi seçiyordu.

Yanımda biri yüksek sesle “Barış zamanında, hapisanede ya da yetimhanede” diye düşünüyor ve sonra tamamen sessizleşiyor. Ali'nin solgun kız yüzüne bakıyorum. Siyah, huzursuz gözlerde, ince ağzın etrafında anlatılamaz bir ciddiyet ve utanç ifadesi yatıyor.

“Ali'nin yeteneğinin düzenli hale getirilmesi gerekiyordu ve o artık tüm saldırılarda gönüllü el bombası atıcıların arasına gönderildi. Saldırılarımız sırasında neler olduğunu gördünüz. Ali bir kahraman haline geldi. Siperden ilk koşan, düşmanın tel engellerini zorlayan veya bombasını kesin bir etkiyle ilk yerleştiren kişi oydu.

Dr. Vollmoeller, Gelibolu'ya gitmek üzere bindiği askeri gemideki silahlardan birini incelerken.

Nisan ayındaki bir fırtınanın ardından onu her iki bacağından da korkunç yaralarla ve akciğerinden bir kurşunla hastaneye getirdiler. Onu cephe gerisindeki hastaneye nakletmek oldukça ümitsiz görünüyordu. Ancak dört hafta sonra tekrar koşmaya başladı. Bu arada, onu birkaç kez daha, zayıf çocuğun vücudundan, en son da sol kolunun üst kısmından vurdular. Ama birkaç gün sonra cepheye geri döndü ve bu sabah yine iyi durumdaydı. “Değil mi Ali Reşad?”

“Bayım...”

Küçük çocuksu sesiyle üniformanın altında tüm baygın vücudu bir araya getirir. Yanılıyor muyum, yoksa sesi biraz daha güvensiz mi çıkıyor? Gezinen, koyu gözleri yarı evcilleştirilmiş bir hayvanın sorgulayan, şüpheli bakışına sahip ve bakışı bir yüzden diğerine doğru hareket ediyor. Sol elinin ince, uzun parmakları, geniş kıyafetinin altında seğiriyor.

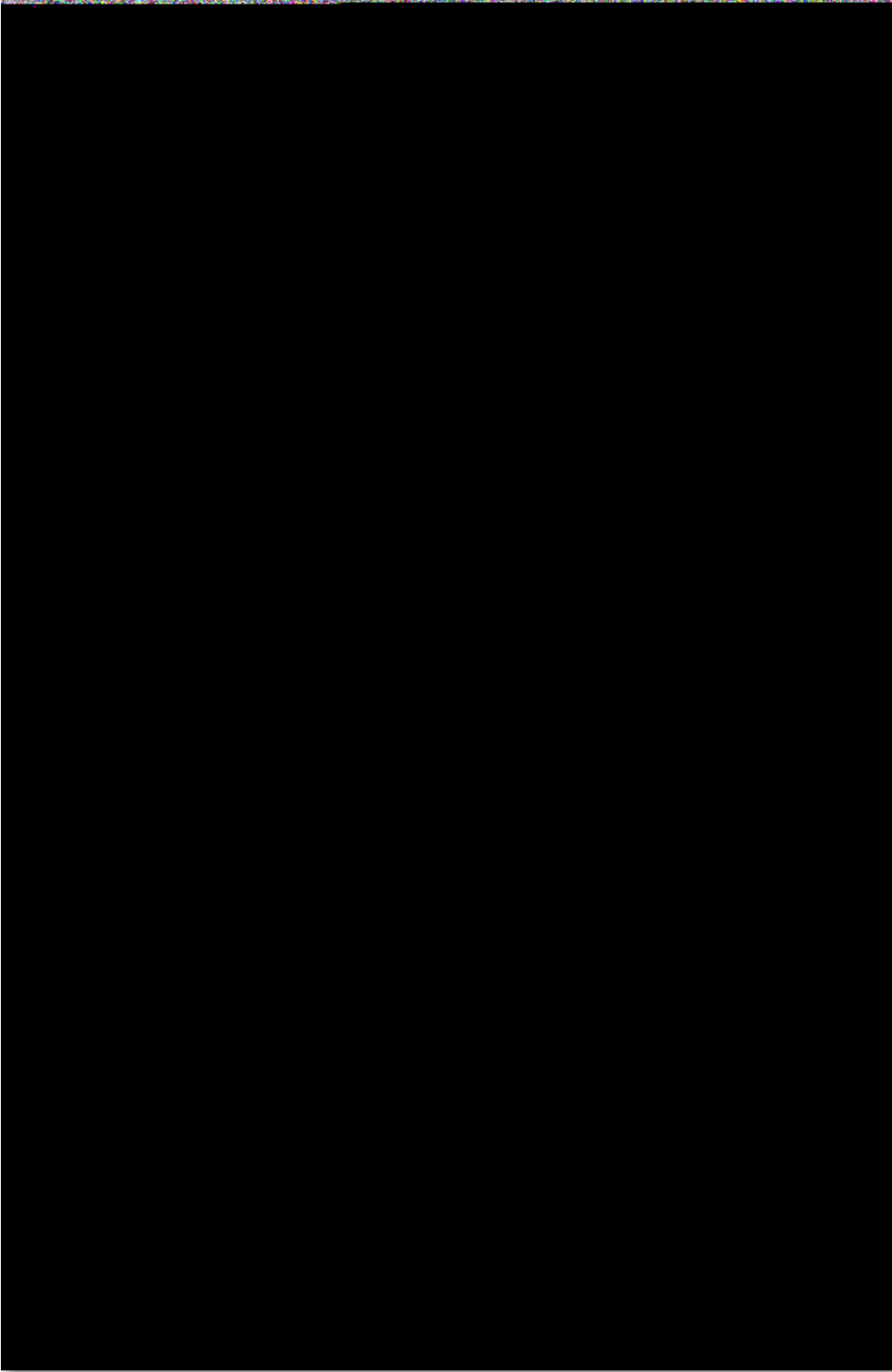
“Geçen hafta Enver cepheye geldiğinde, çocuk kendisine tanıtıldı ve Harbiye Nazırı ve General onu hemen astsubaylığa terfi ettirdi.”

Üsteğmen hediye paketini alıyor ve ona uzatıyor: “Al Ali, Almanların büyük imparatorundan bir hediye. Marş marş, geriye dön!” Ali paketi sol kolunun altına alıyor ve hazır ol vaziyetinde durup selam veriyor. Parlak, koyu gözleri bir an gururla parlıyor, ama sonra donuk, neredeyse korku dolu, dik bir bakış atıyor ve ince dudaklarında bir seğirme meydana geliyor. Gidip gitmemek konusunda karar veremiyor. Bir an derin, bakan göz bebeklerinde Strumiza’daki yanan Türk köyünün görüntüsünü ve katil Sırp ordularını gördüm... Birdenbire son saldırının tüm dehşetini hatırladım. Düşman topçularının aralıksız yayılım ateşini ve toprakların altına gömülmüş ve parçalanmış insan bedenlerini bir kez daha gördüm. Hayalimde sol elimle hâlâ parlayan sıcak bir makineli tüfeğin çeliğine dokunuyorum... Bu ölüm getiren çocuk gülünç derecede bol erkek kıyafetleri içinde hâlâ orada duruyor ve gözlerinde dünyanın tüm dehşeti görülüyor. Gece rüzgârı hafifçe yön değiştiriyor ve yakındaki hendekten gelen sıcak, tarifsiz, korkunç çürüme kokusuyla bize dokunuyor.

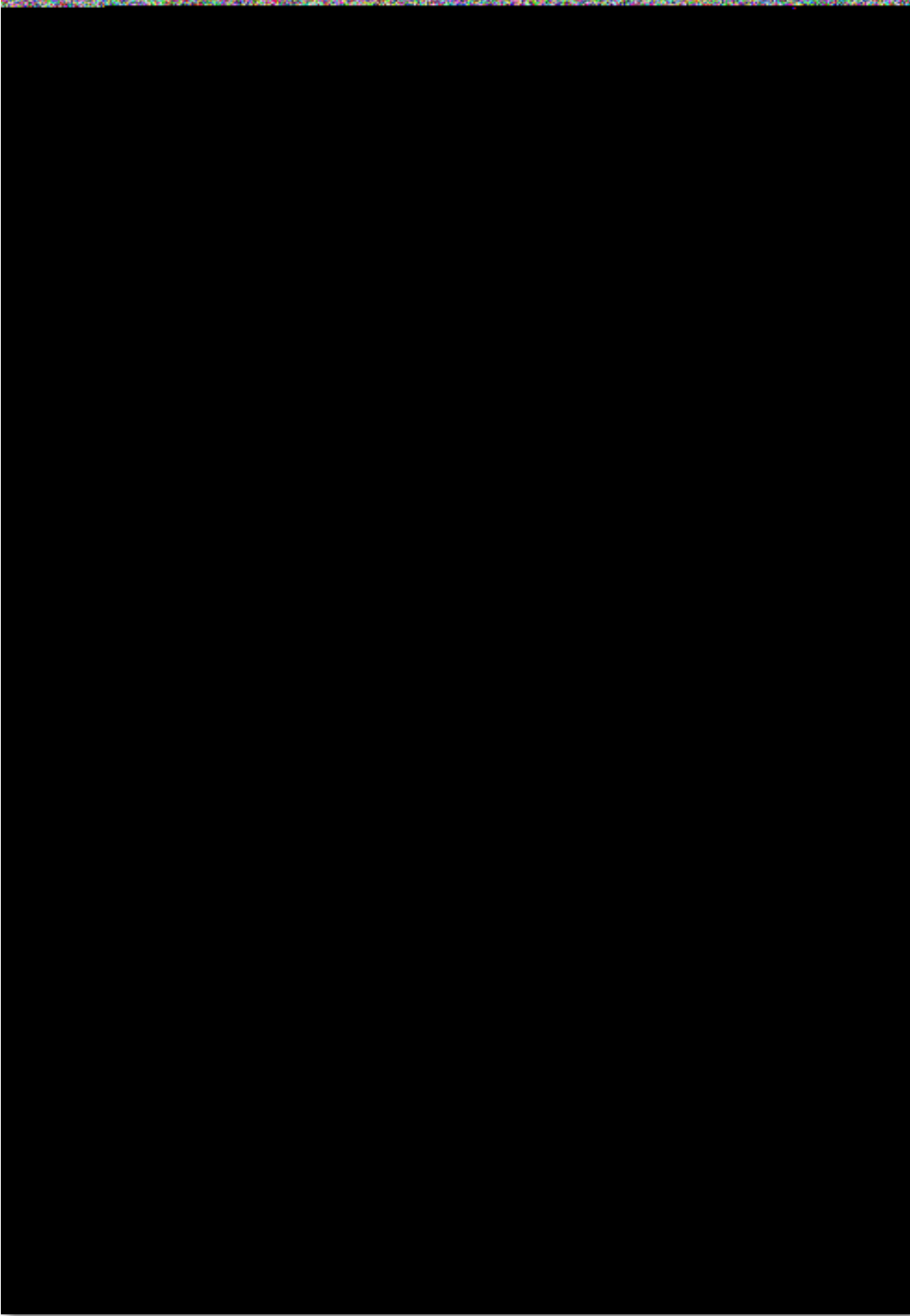

Karl Vollmöller, “Bilder von Meiner Dardanellenfahrt / (Çanakkale Gezimden Kareler)”, Berliner Illüstrirte Zeitung, 22 Ağustos 1915, s. 465-466.

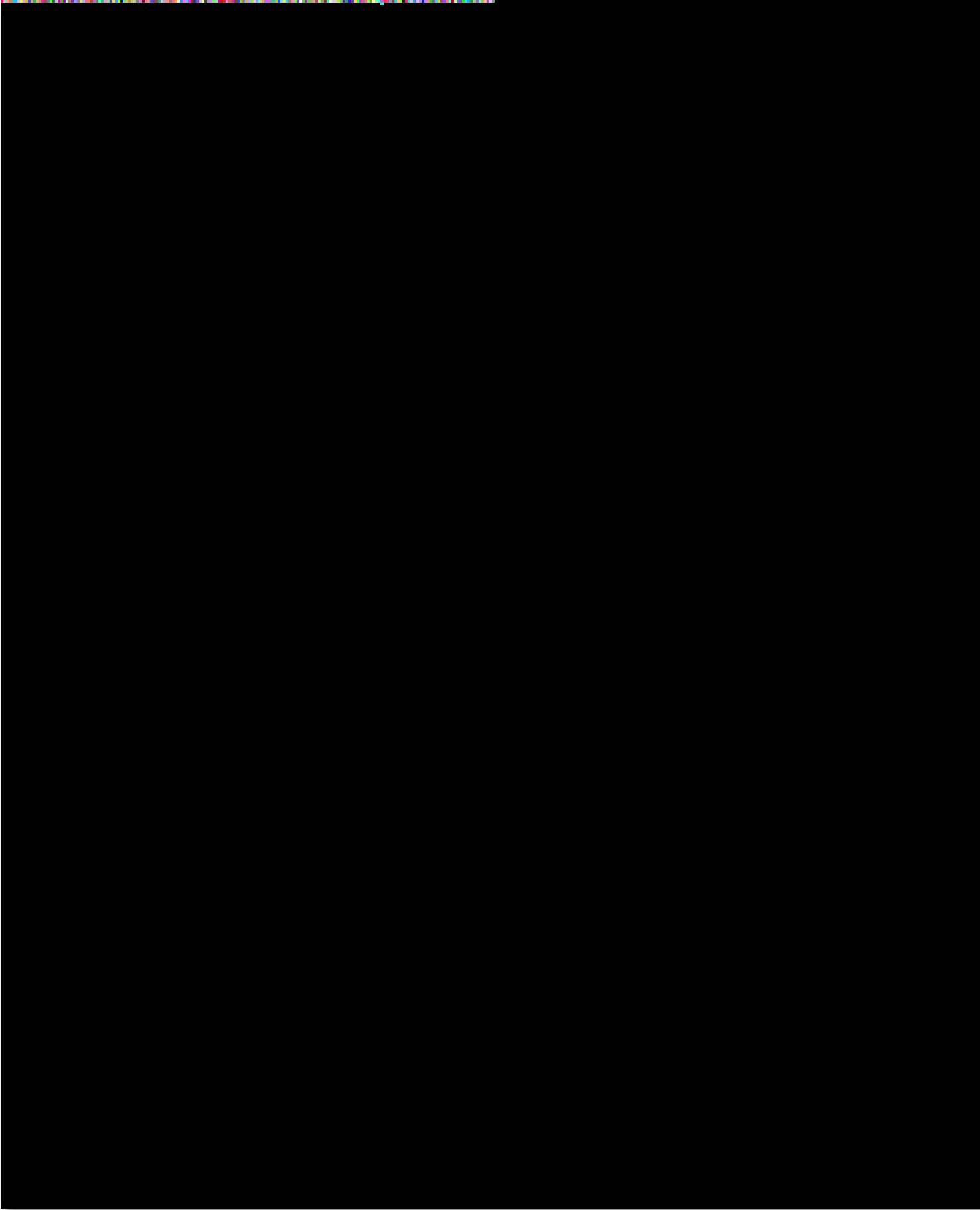
- ◆ “Sağ kolumu kaybettim ziyanı yok, pekala sol kolumla da iş görebilirim diyen Bombacı Kadir oğlu Mehmet Çavuş.” (*Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Arşivi.*)

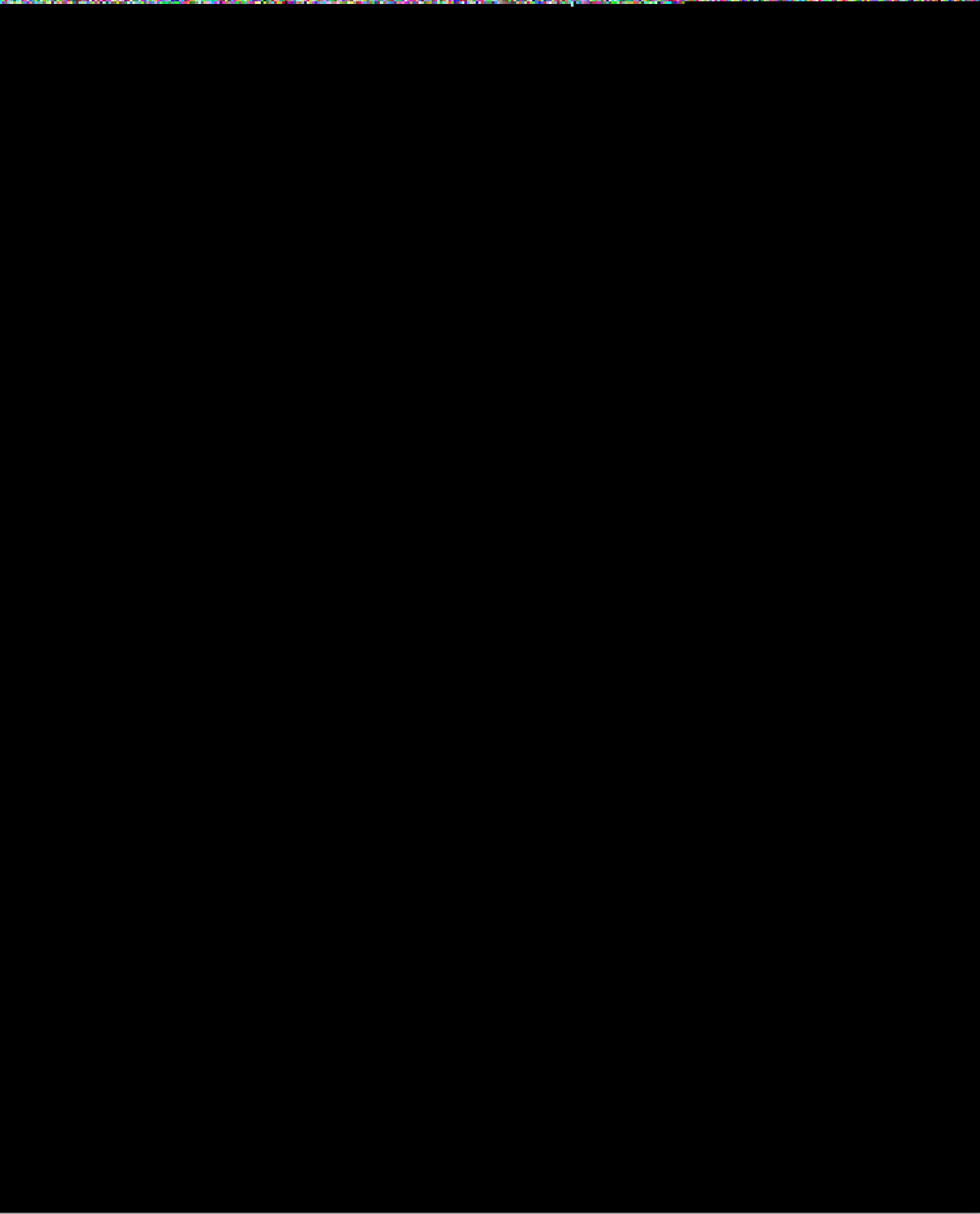

◆ Çanakkale Cephesinde tam teçizatlı Türk piyadesi.

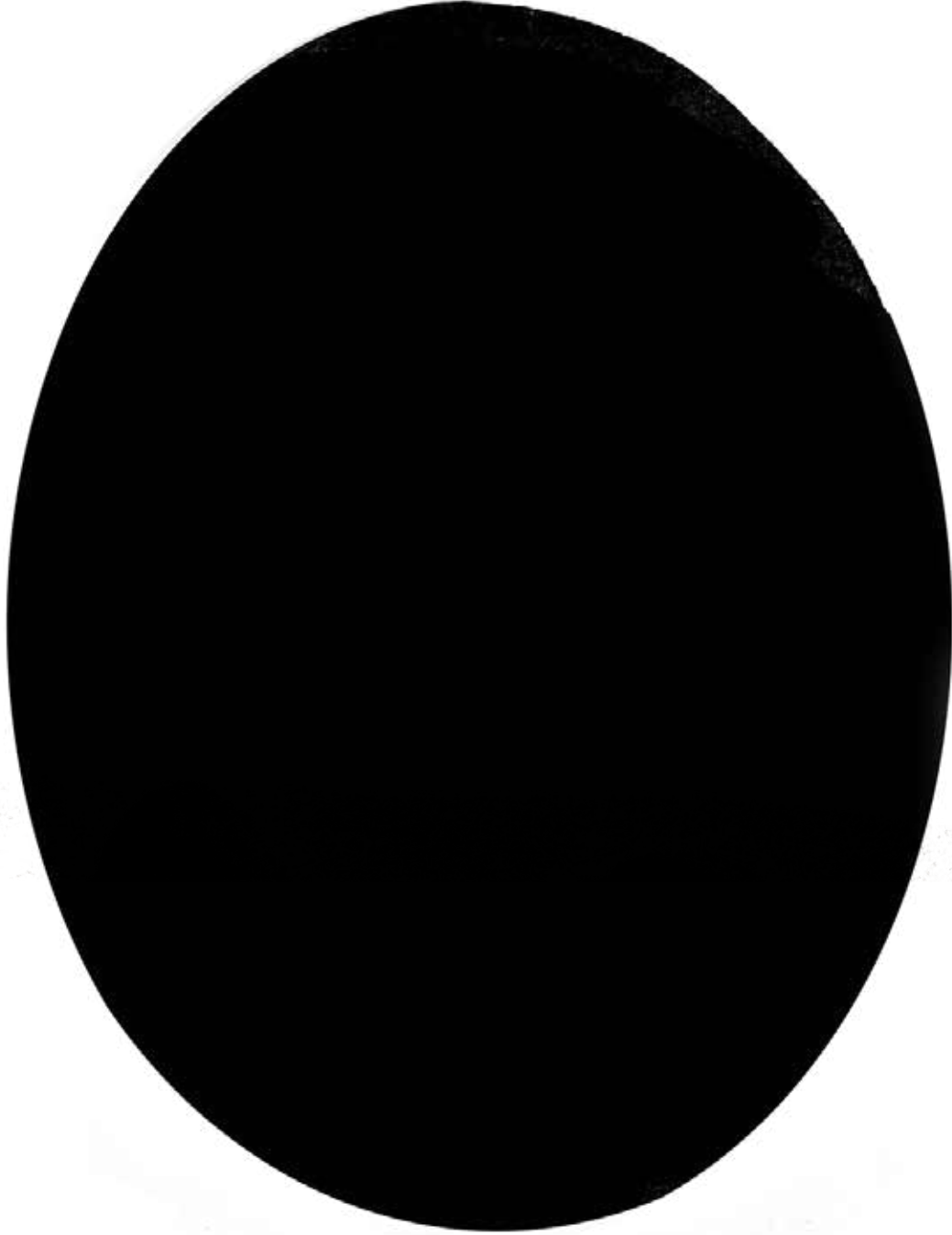

◆ Nusret Mayın Gemisi.

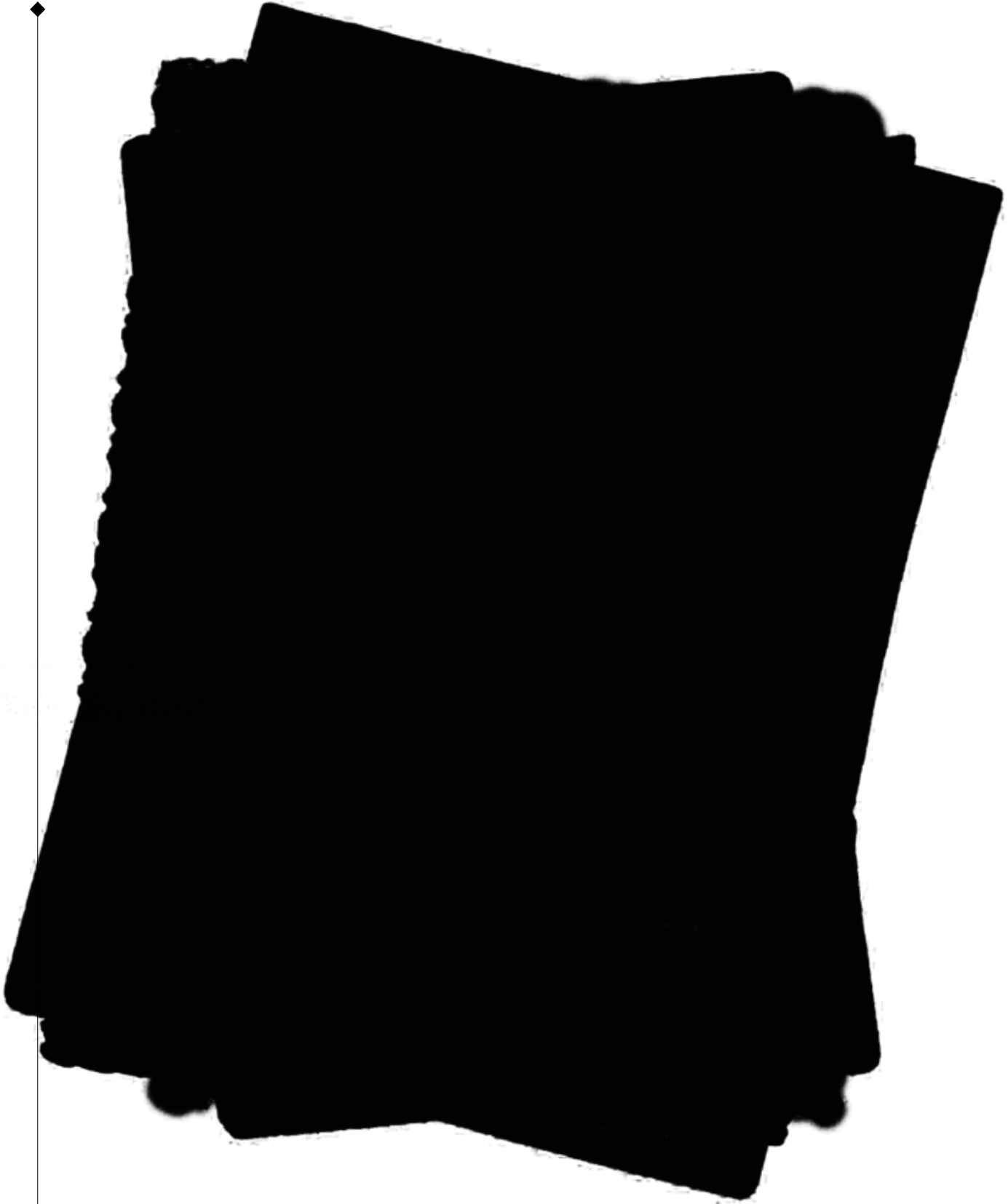

چناق قلعه محاربه سی قوماندانلارندن
مصطفی کمال پاشا

Çanakkale Muharebesi kumandanlarından Mustafa Kemal.

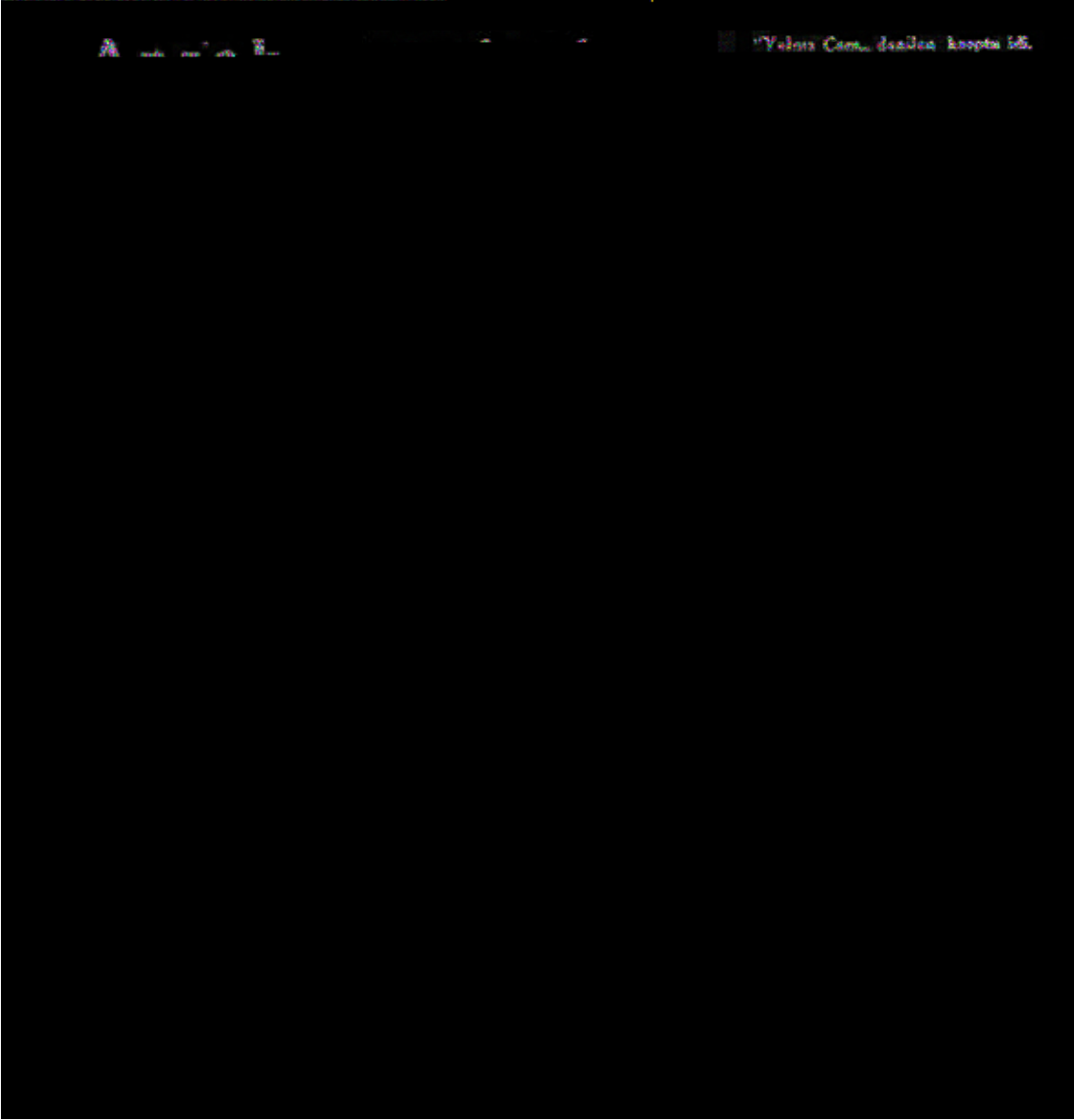

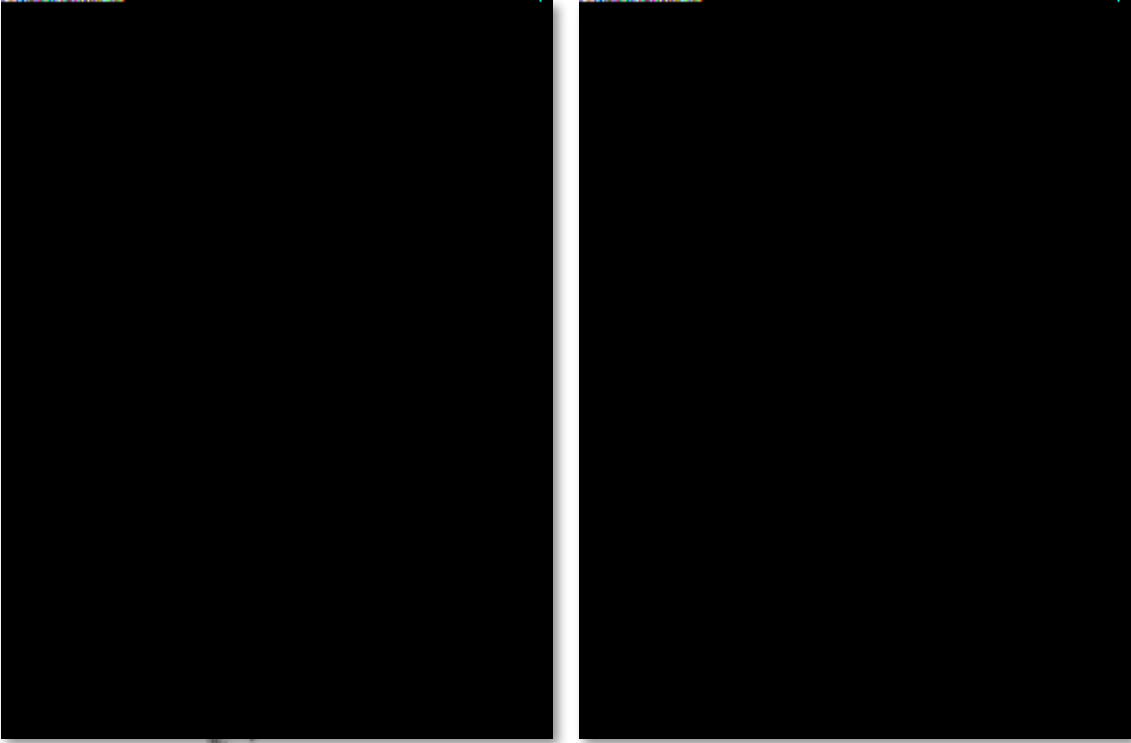
Arıburnu muharebatında ikinci veya üçüncü günü alınmış Beşinci Fırka Kumandanı Mustafa Kemal Bey ile erkân-ı harbiye reisi ... Bey'in resimleridir. (Resim muharebenin en şiddetli bir zamanında alınmıştır.)

HAKİMİYETİ MİLLİYE

Anzak.

**Çanakkale’de harbetmiş bir Avustralyalı’nın
Gazi Hz.’ne mektubu.**

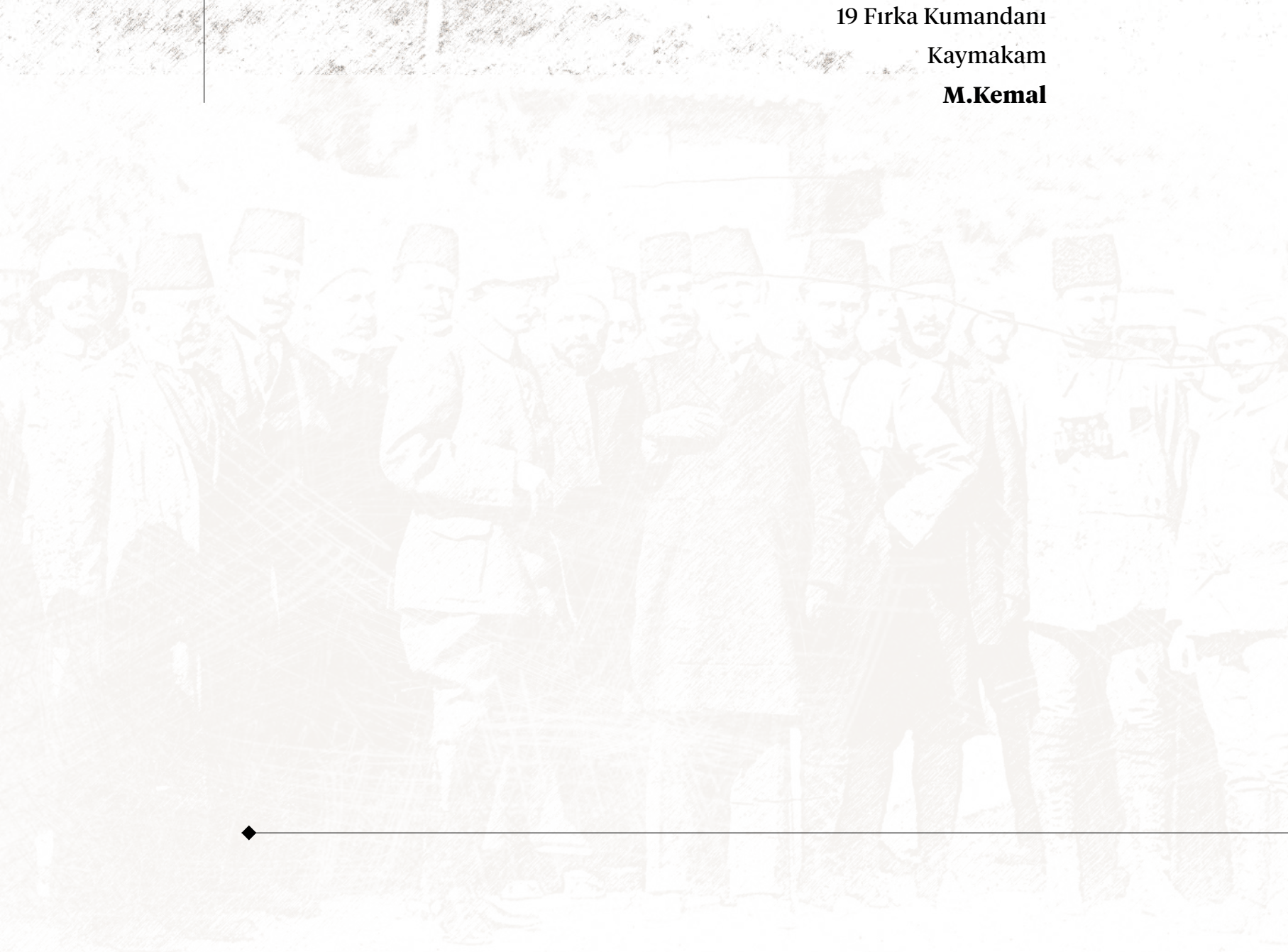
◆ 19. Fırka Kumandanı Yarbay Mustafa Kemal Bey imzalı 33. Alay Kumandanlığı'na tayin kılınmış olan Binbaşı Vahid Bey'in Sol Cenah Mıntıkası Kumandanlık muavini olarak atandığını bildirir emir.

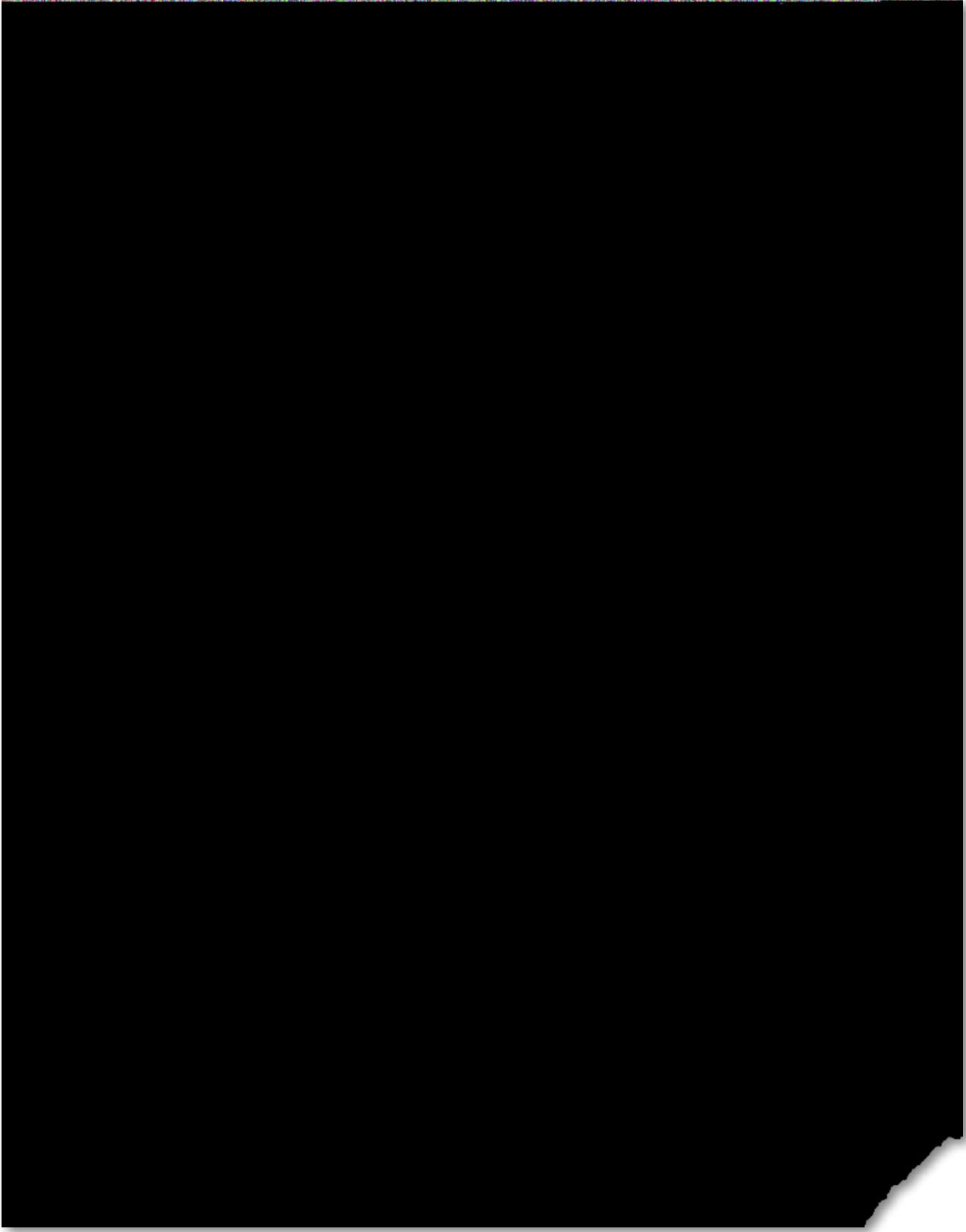
21/2/31 [M: 4 Mayıs 1915]

Sol Cenah Mıntıkası Kumandanlığı'na

33. Alay Kumandanlığına tayin kılınmış olan Binbaşı Vahid Bey, 33. Alay aksamı toplanıncaya kadar Sol Cenah Mıntıkası Kumandanlık Muavini vazifesini ifa etmek üzere gönderilmiştir.

19 Fırka Kumandanı
Kaymakam
M.Kemal

19. Fırka Kumandanı Yarbay Mustafa Kemal Bey imzalı Sol Cenah Kumandanlığı'ndan kıtanın tertibatını gösterir kroki talep ettiği emir.

Sol Cenah Kumandanlığı'na

Acele

Saat 10 dakika 55

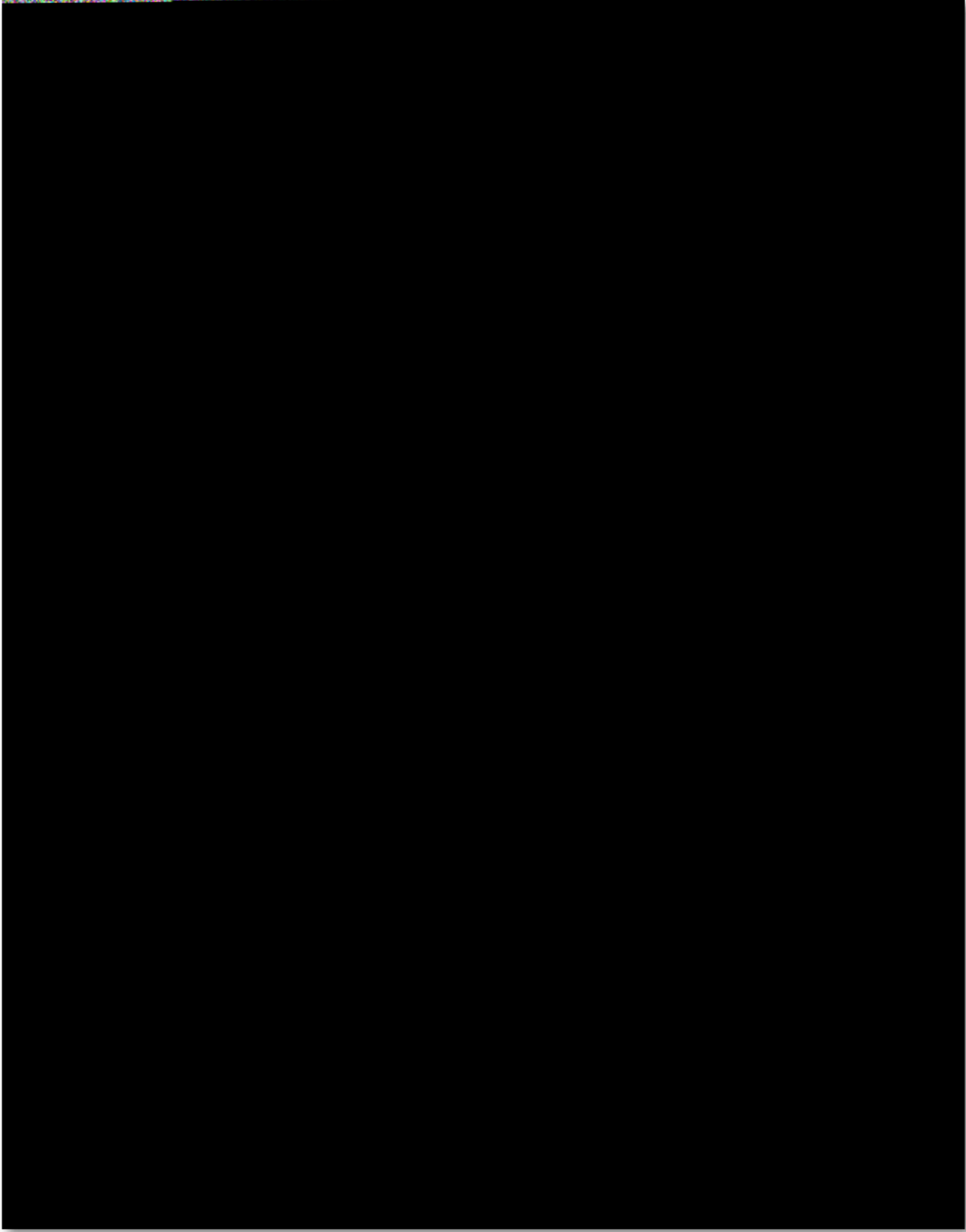
Mıntıkanızdaki kıtanın muharebe hattı üzerinde kurulması ve tertibatını gösterir krokinin hemen şimdi gönderilmesi talep edilmektedir.

22 Nisan 331 (5 Mayıs 1915)

Fırka Kumandanı

Kaymakam

Mustafa Kemal

◆ 19. Fırka Kumandanı Yarbay Mustafa Kemal Bey imzalı 27. Alay Kumandanlığı'ndan 14. Alay'ın himaye edilmesini istediği emir.

16/3/331(M: 29 Mayıs 1915)

Saat 6 dakika 50

27. Alay Kumandanlığı'na

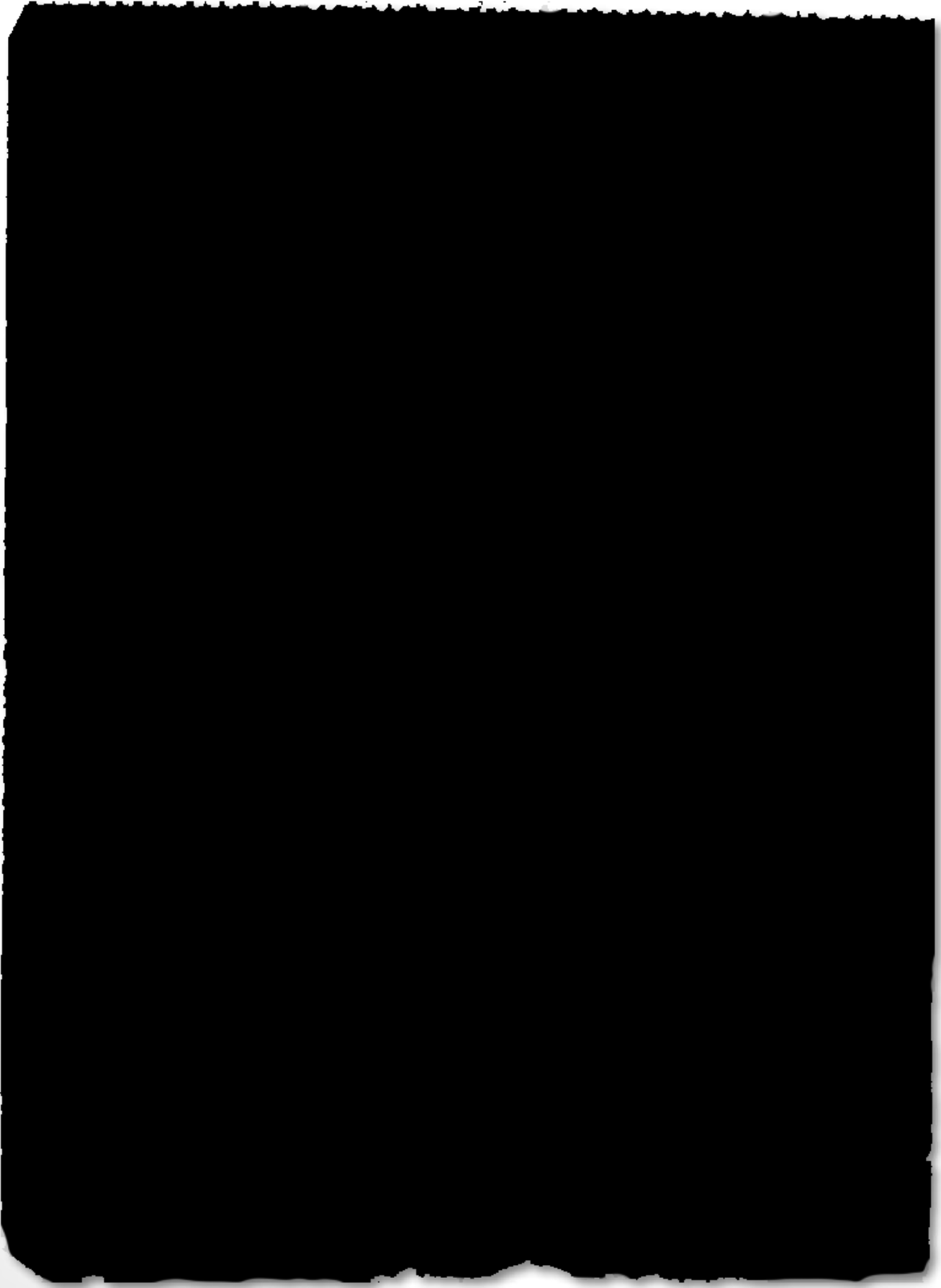
Acele

Beşinci Fırka Kumandanlığı'nın gönderdiği rapor aynen eklenmiştir. Her türlü fedakârlığı yaparak sol cenahınız karşısında bulunan ve 14. Alay'ı zarara uğratan düşman siperlerine hücum ederek zapt etmeniz önemlidir.

19. Fırka Kumandanı

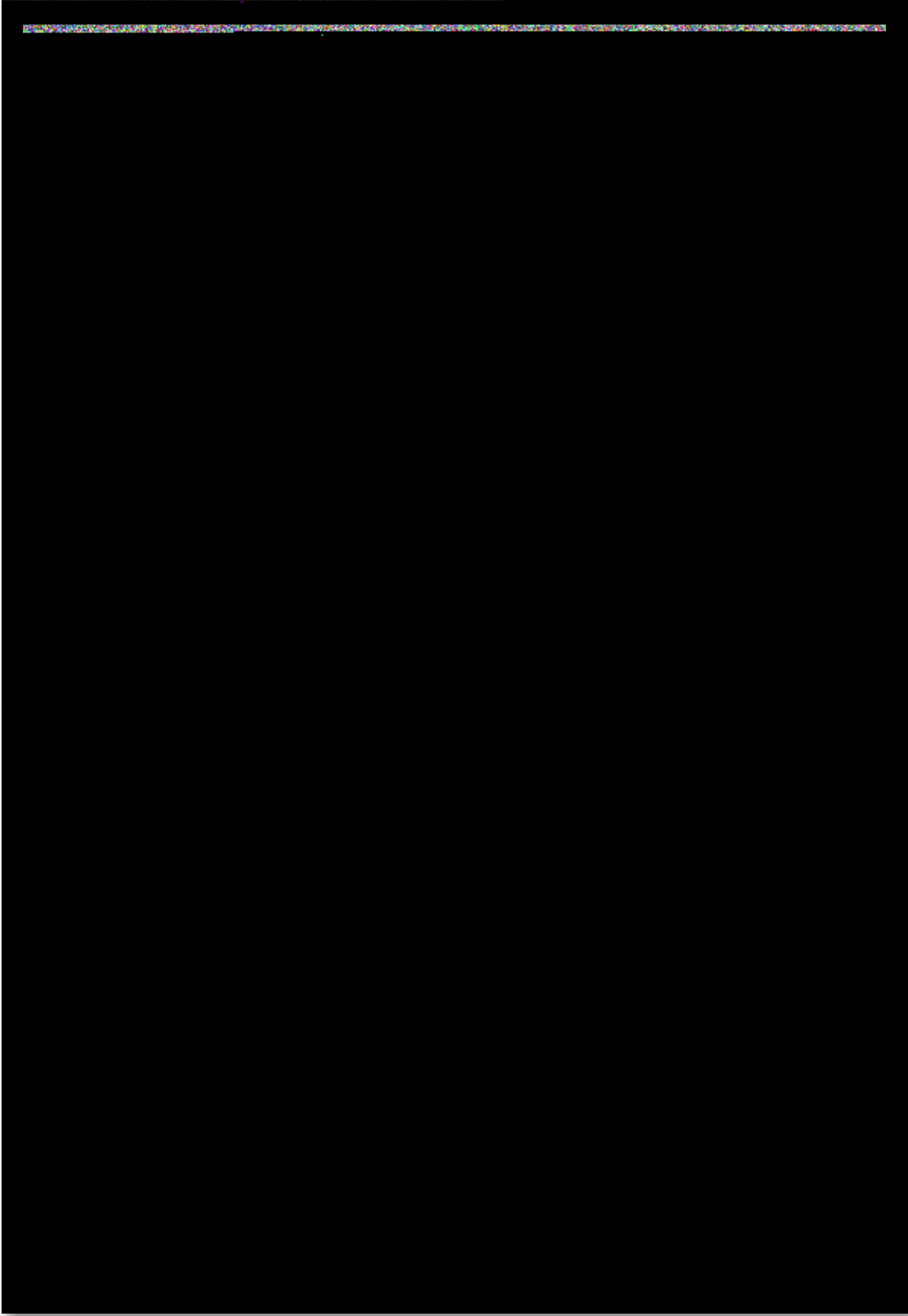
Kaymakam

M.Kemal

Mustafa Kemal, Çanakkale'de savaşan komutanlarla beraber, 1915.

Mustafa Kemal, Çanakkale'de savaşan Üçüncü Kolordu Erkânı ile, 1915.

◆ Harbiye Nezâreti

Muâmelât-ı Zâtiye Müdüriyeti

2/5804

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

On Altıncı Kolordu Kumandanı Miralay Mustafa Kemal Bey'in hidemât-ı hasenesine binâen tebdilen üçüncü rütbeden Osmanî Nişan-ı Âlîsiyle ve Irak Grubu Kumandanı Miralay Halil Bey'in muharebâtdaki yararlığına binâen Muharebe Gümüş Liyakat ve İmtiyaz Madalyalarıyla taltiflerinin icrâsına dair nüshateyn irâde-i seniyye lâyihası leffen takdim kılınmış olmakla iktizâsının îfâsıyla neticesinin emir ve inbâ buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

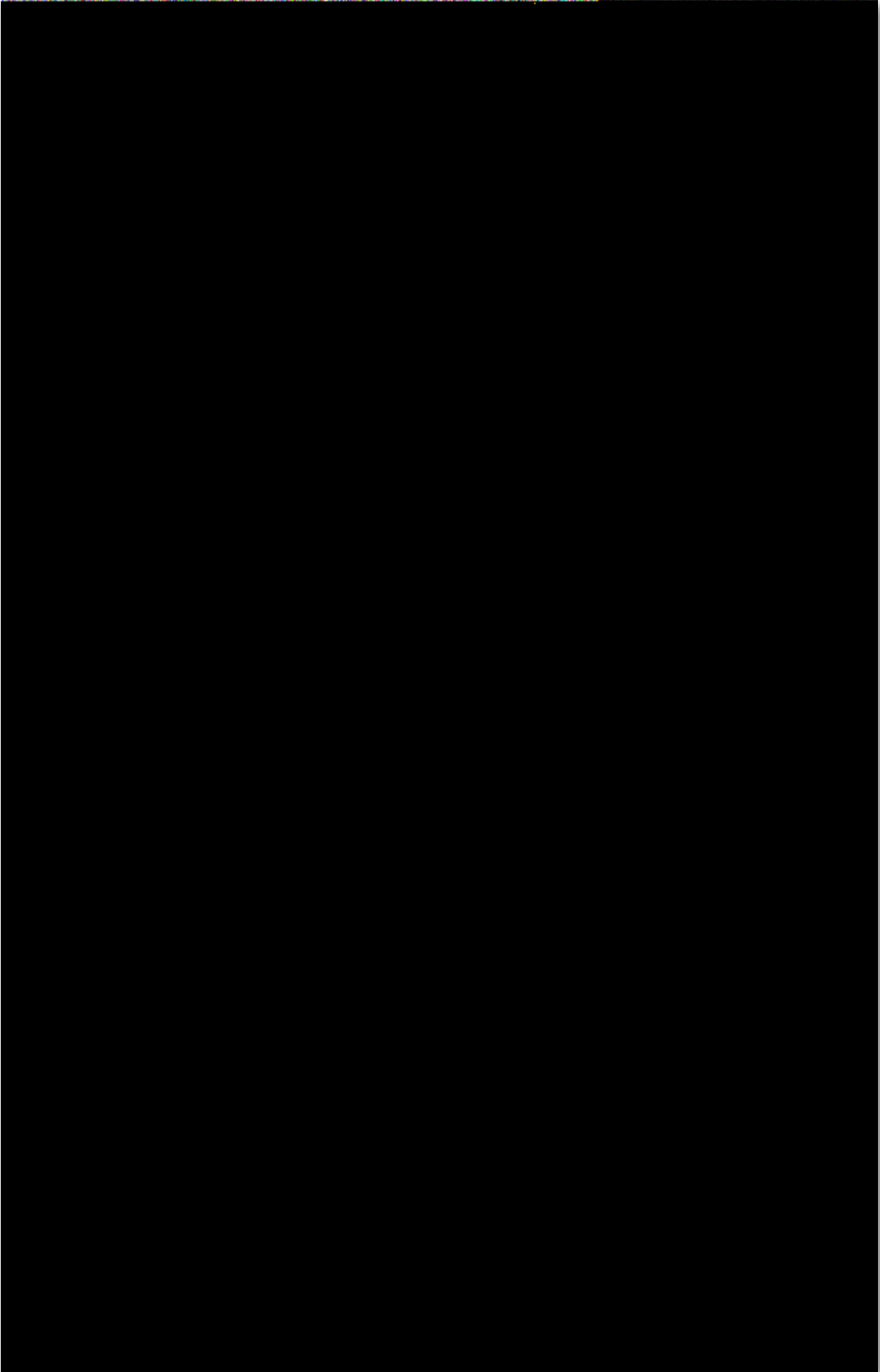
Fî 24 Rebûlevvel sene [1]334 ve fî 17 Kânûn-ı Sâni sene [1]331 / [30 Ocak 1916]

Başkumandan Vekili

ve Harbiye Nâzırı

Enver

Belge Özeti:

Yaptığı Üstün Hizmetlerden Dolayı 16. Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'e Üçüncü Rütbeden Osmanî Nişanı verilmesine dair.

Harbiye Nezâreti**Muâmelât-ı Zâtiye Müdüriyeti**

2405

İrâde-i Seniyye

On Altıncı Kolordu Kumandanı Miralay Mustafa Kemal Bey'in hidemât-ı hasenesine binâen tebdîlen üçüncü rütbeden Osmanî Nişân-ı Âlîsiyle ve Irak Grubu Kumandanı Miralay Halil Bey'in muharebâtdaki yararlığına binâen Muharebe Gümüş Liyakat ve İmtiyâz Madalyalarıyla taltifleri icrâ kılınmıştır.

İşbu irâde-i seniyyenin icrâsına Harbiye nâzırı memurdur.

Fî 26 Rebülevvel sene 1334 - Fî 19 Kânûn-ı Sâni sene 1331 / [1 Şubat 1916]

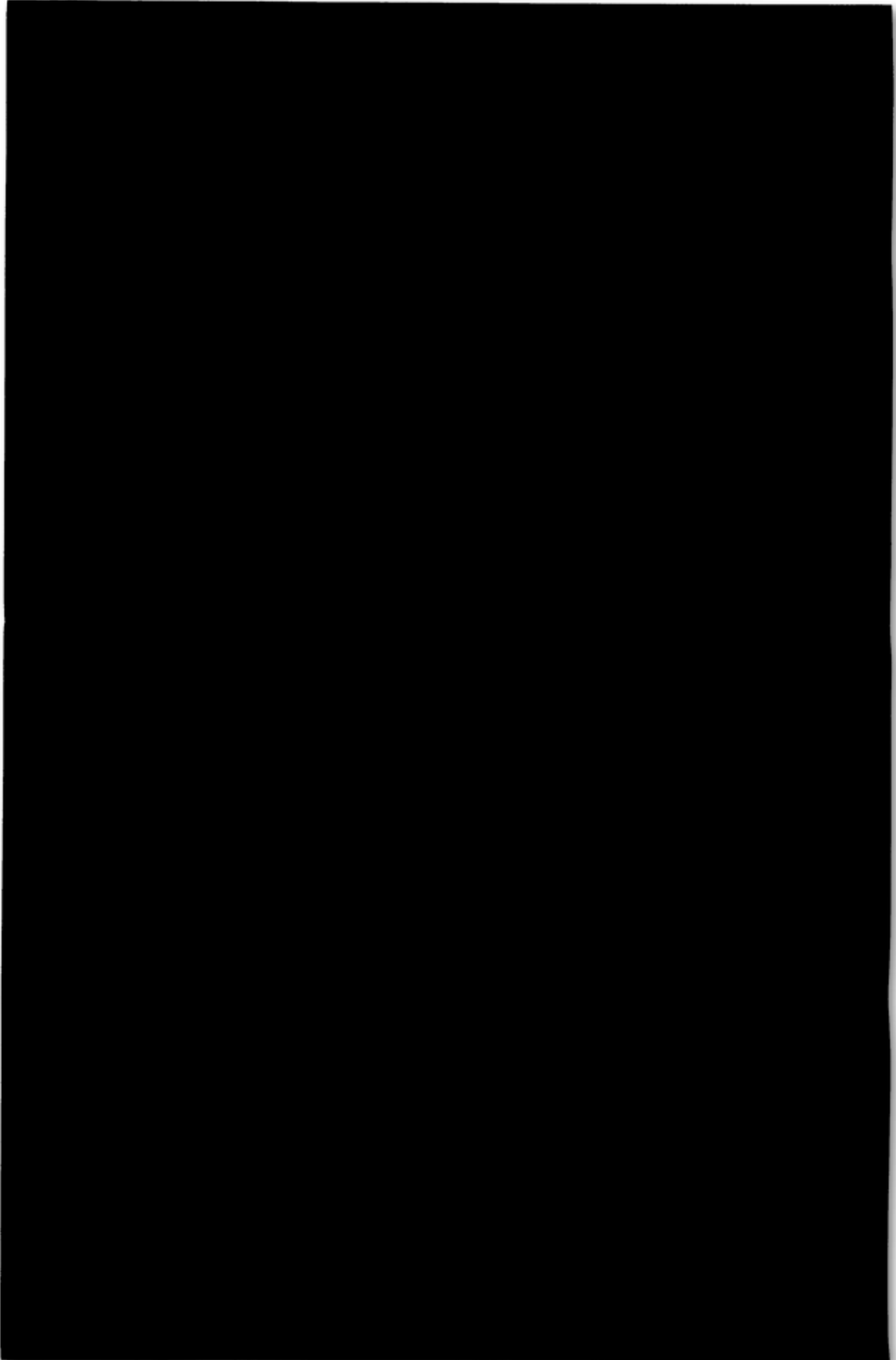
Başkumandan Vekili

Sadrazam

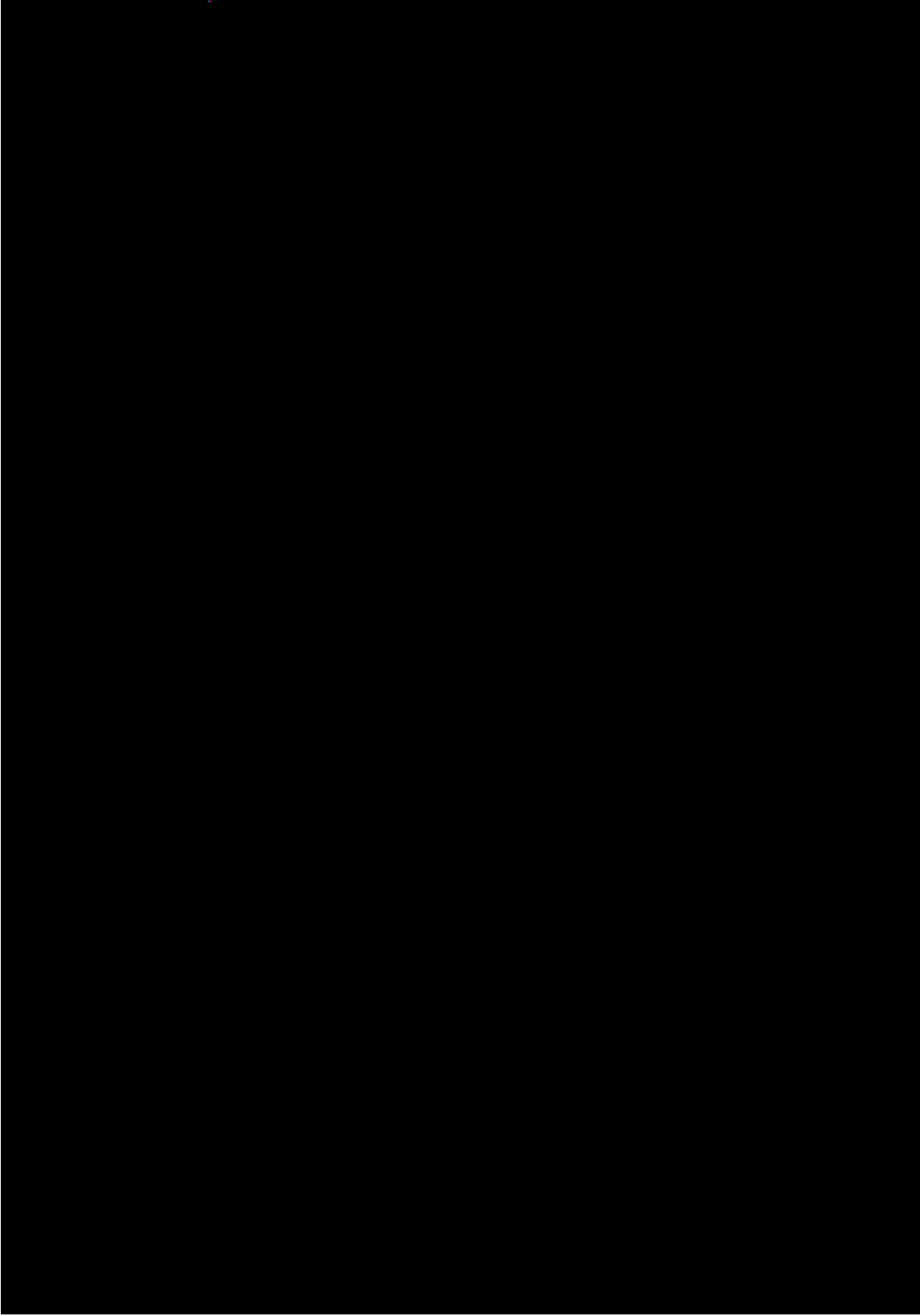
ve Harbiye Nâzırı

Enver**Mehmed Said****Mehmed Reşad**

BOA, İ. TAL, 1334. Ra/39

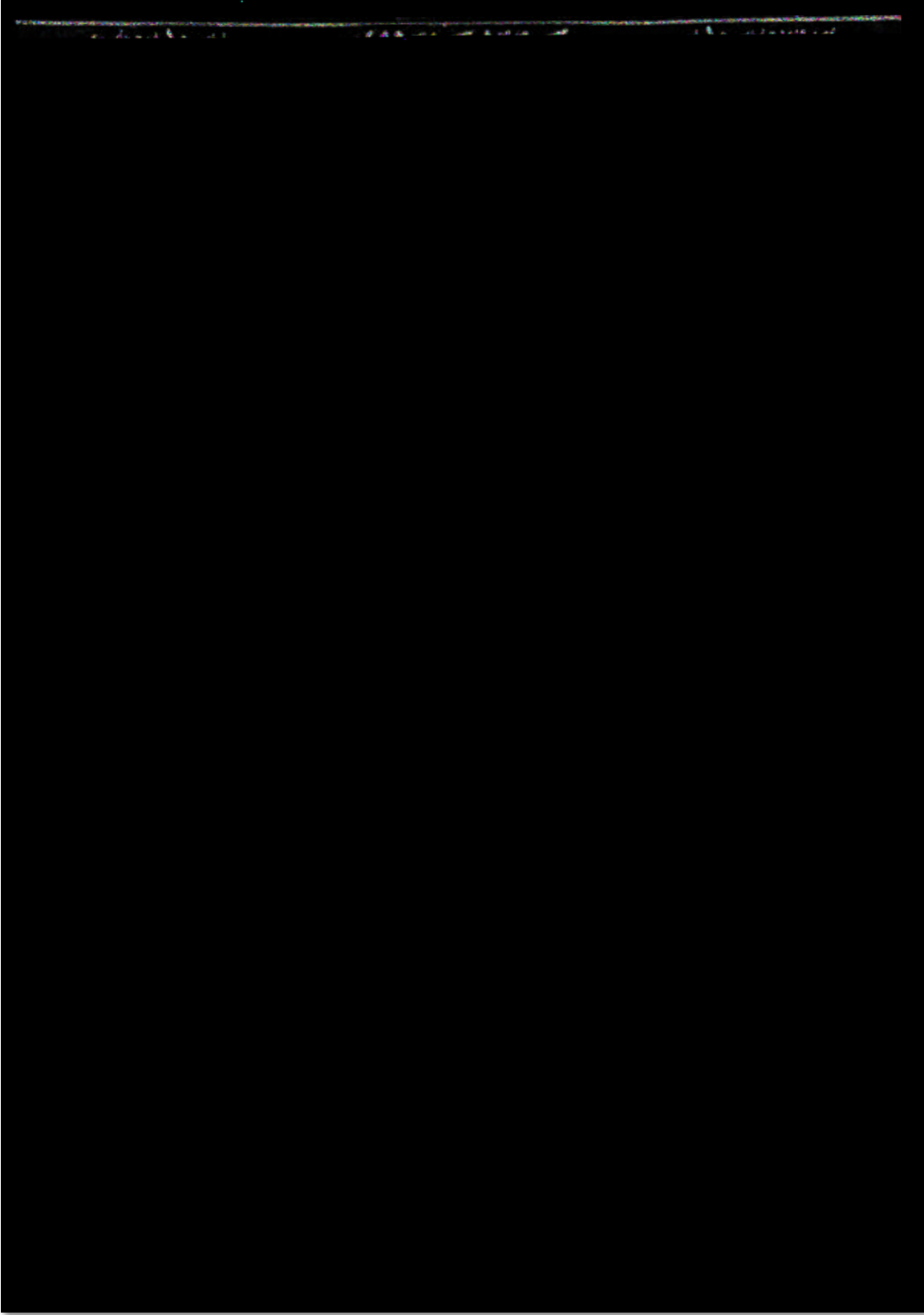
◆ Harp Mecmuası

"Çanakkale'de Kireçtepe'de"

Büyükliğüne söz bulunamayan bir levha-i Œehâmet
Bizi yükseltmek için fedâ-yı can eden mübarek Œehitler yatağı
Mustafa Kemal Kireçtepe'de (Harp Mecmuası Kapağı)

Tesvir-i Efkâr

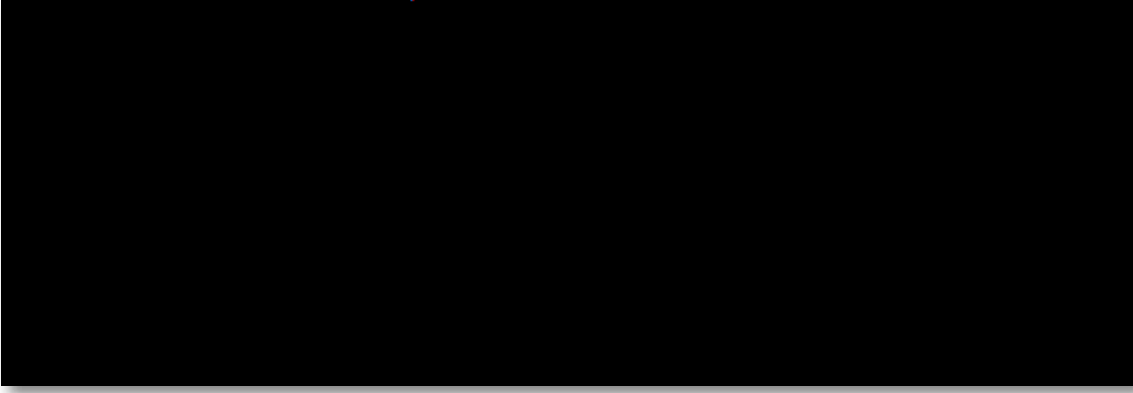
Çanakkale Savaşı'nda Mustafa Kemal hakkında yayınlanan ilk haber ve fotoğraf.

Tanin

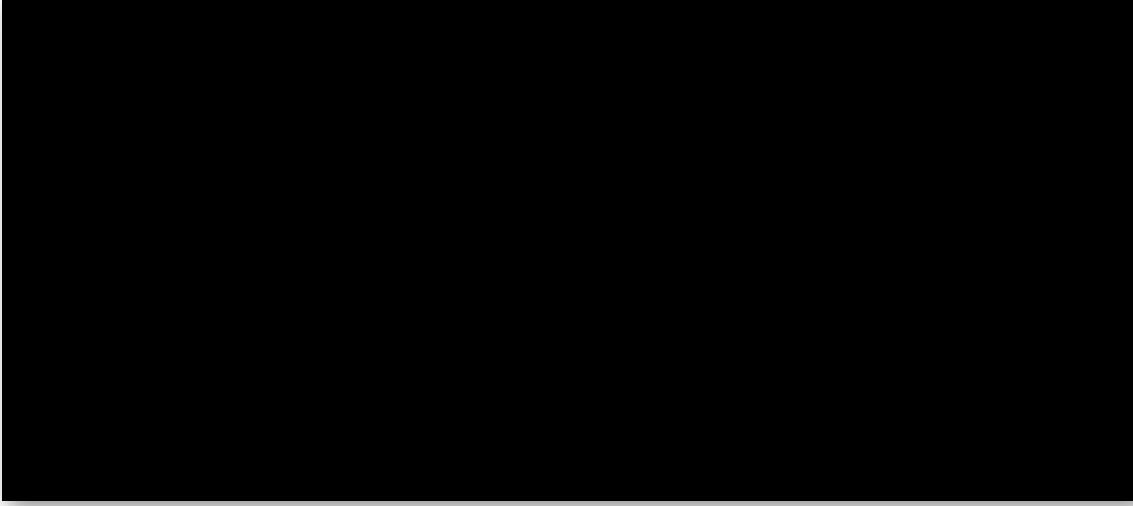
Çanakkale Müdafilerine Müdafa-i Milliye Cemiyeti'nin Hediyesi

Şubat'ın altıncı günü, Çanakkale bombardımanı müdafaasında ibrâz-ı şecâat eden alay namına Müdafa-i Milliye Cemiyetince bir hediye takdimi takrir etmiştir.

طنین

◆ Donanma

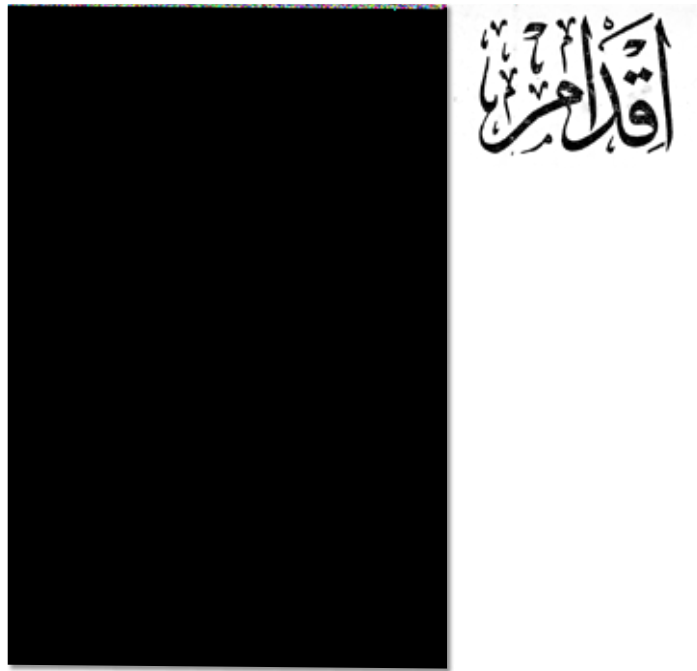
Şanlı tarihimize parlak bir sayfa: Denizlere hâkim olduğunu iddia eden mel'un İngiliz'in "Goliath" ismindeki zırhlısını cihanı mütehayyer eden bir cesaretle denizin dibine indiren (Muvenet-i Milliye) torpido muhribimiz.

(Bu torpidonun milletin sâye-i hamiyetinde Donanma Cemiyeti tarafından iştirâsı ebedi sebab-i mefharettir.)

Bahriyemize Teşekkür

(Muavenet-i Milliye) torpido muhribinin menâkıb-ı şecaati dillerde geziyor. Dillere ferh verdi. Millet sevindi. Cemiyet iftihar etti. Dostları tuğyan-ı meserretten, mel'un düşmanları takdir-i ceraitten bîkarar eden bu eser-i fedâkâriyi, Donanma'nın emel-i teâlisi rehber-i harekâtı olan Donanma Cemiyeti kemâl-i iftihar ile sayfalarına nakil ve hararetle tebriklerini takdim eder.

Sabah

Cepheyi Ziyaret Eden Gazeteci ve Sanatçıların Şükranı

Türk aydın ve sanatçıları Çanakkale Savaşı ile çok yakından ilgilenmekteydi. Enver Paşa'nın da isteği ile 6 Temmuz 1915'te Türk yazarlarından ve sanatçılarından bir heyet cepheye gitmişlerdi. Ordugâha gelen ve Korgeneral Esat Paşa'yı ziyaret eden heyette Mehmed Emin (Yurdakul), Enis Behiç (Koryürek), Celal Sahir (Erozan), Ahmet Ağaoğlu, Hakkı Baha (Pars), İbrahim Alaattin (Gövsâ), Ali Canip (Yöntem), Ömer Seyfettin, Ahmet Yekta (Madran), Hamdullah Suphi (Tanrıöver), Nazmi Ziya (Güran), Yusuf Razi (Bel), Ressam İbrahim (Çallı) bulunuyordu.

Kafile, 23 Temmuz 1915'te İstanbul'a döner. Edebiyat heyetindeki isimler İstanbul'a dönüşlerinde Sabah gazetesinde (24 Temmuz 1915) "Hitabe-i Şükran" başlığıyla ortak bir beyanname yayınlarlar. Bu hitabenin metni aşağıda yer almaktadır:

Hitabe-i Şükran

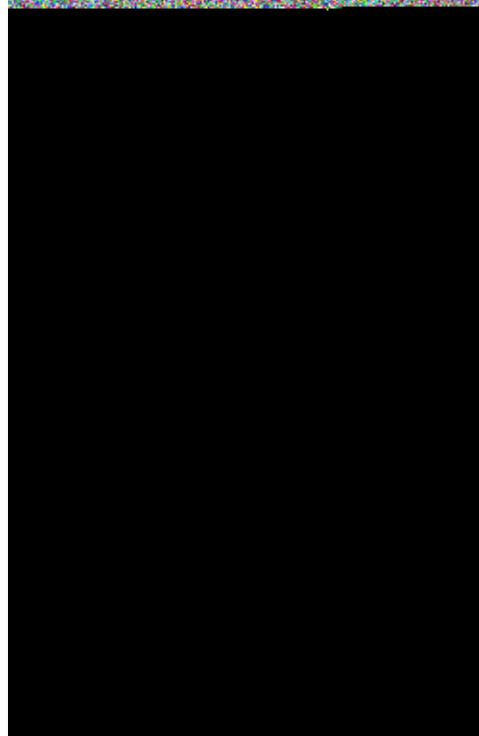
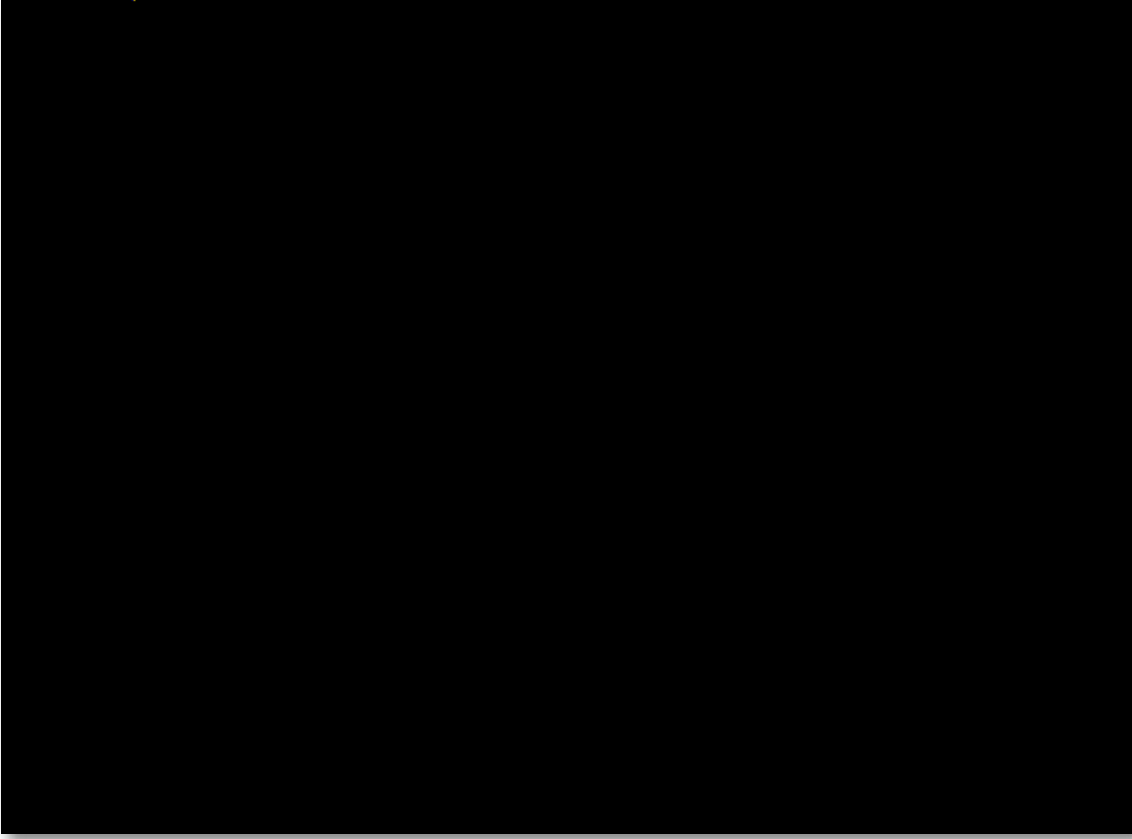
Harb Matbuat Karargâhından:

Çanakkale cephe-i harbini ziyaretle bu sabah avdet eden hey'et-i edebiyenin orduya hitabe-i şükranıdır:

Ey vatanın koruyucu ve kurtarıcı kahraman ordusu! Biz, memleketin düşünen ve duyan evlatları namına size geldik. Alnımızda bu millî gurur, gönlümüzde derin bir minnet ve şükran, beynimizde kutlu bir iman ile babalarınızın ölümlerini mezarlarında sevinçle titreten, dost ve düşman beş dünyanın bütün halkını şaşkınlıklara düşüren, milletiniz için tarihlerde altın yapraklar hazırlayan kahramanlıklarınızı yakından görmeye geldik. Kilidini uğraşan hain elleri, toprağını çiğnemeye çabalayan nâmert ayakları kırdığınız mukaddes Hakan ve Halife Yurdundan, (480) yıl evvel Ayasofya'nın minaresinden okunan ilk ezanla tarihin bir devri kapanıp yeni bir devri başladığını dünyaya ilan eden büyük Fatih'in büyük mirası İstanbul'dan, sonra onun arkasında ona bakan sevgili Anadolu'dan size selamlar ve hürmetler getirdik. Oralarda büyük padişahımızdan en küçük adama kadar herkes sizi ve sizler gibi Kafkasya, Irak, Mısır yollarında hin-i emel ve duygu ile çarpışan arkadaşlarınızı düşünüyor, sizinle övünüyor. Belleri bükülmüş ihtiyarlar titreyen ellerini Ulu Tanrı'ya uzatarak size dua ediyorlar. Kadınlar bir ana sevgisi ve şefkatiyle yaralılarınıza bakıyorlar. Çocuklar şanlı cenklerinizin hikayelerini dinleyerek küçük yüreklerinde tohumlanan vatan aşkını ve düşman kinini yarın için besleyip büyütüyorlar.

Biz geldik; muharebe meydanlarını dolaşıp yiğitliklerinizin şerefli örneklerini gördük; şimdi göğüslerimiz kabararak İstanbul'a dönüyoruz. Orada gözlerimizle gördüğümüz kahramanlıklarınızı bütün kardaşlarınıza söyleyeceğiz, son felakette yerlere eğilen alnımızı nasıl dünya tarihinde emsali görülmemiş bahadırılıklar, fedakârlıklarla göklere kaldırdığımızı anlatacağız.

Ey müslümanlık ve Türklük namusunu, şerefini mübarek kanıyla yıkayan ordu! Bolayır'da Şehzade Süleyman'ın, Lala Şahin'in düşman gülleleriyle viran olmuş mezarları mağrur ve hayran sana bakıyor. Düşmanların böyle senin mertliğini alkışlıyor. Gölgesi altında arslanlar gibi dövüşerek yükselttiğin ayyıldızlı albayrak haşre kadar camilerimizin, türbelerimizin üzerinde parlansın. Şehitlerinin ruhları göklere yükselirken gazilerinin damarlarında kin ve intikam kaynasın. Ölürsen Allah'ın cenneti, kalırsan milletin minneti senindir. Sen var ol, düşmanlarımız kahrolsun.

Fransız Bahriyesinin Osmanlı Filosuna Kıymetli Bir Hediyesi

Harbiye Nazırı Enver Paşa
merasim esnasında.

Bahriyelilerimizin
merasimde resm-i geçitleri.

رَوْضَةُ الْمُسْتَعِيبِ

Tahtelbahrimizin
yandan görünüşü.

Tahtelbahrimizin
yandan görünüşü.

Resm-i tevsim ve Müstecib Onbaşı levhasının açılması – Hey'et-i
Matbuat Müstecib Onbaşı'da – Müstecib Onbaşı Haliç sularında.

◆ Fransız Bahriyesinin Osmanlı Filosuna Kıymetli Bir Hediyesi

Fransızlardan Çanakkale’de iğtinamedilerek (ganimet olarak alınarak) İstanbul’a getirilen (Turkuvaz – Firuze) tahtelbahrinin Osmanlı sancağı keşidesiyle donanmamıza idhal ve yeni bir unvan ile tevsimi merasimi 28 Teşrinievvelde Bahriye Nezaretinde icra kılınmıştır. Filomuzun birinci tahtelbahir sefinesini teşkil edecek olan ve suret-i zabt ve iğtinamı ordu ve donanmamız için hakiki bir vesileyi iftihar addedilmek lazım gelen bu güzel gemiye (Mustecib Onbaşı) unvanı verilmiştir. Bursa’nın Yenişehir kasabasından Ferhatoğullarından Necib oğlu Müstecib Onbaşı, Fransızların tahtelbahrini Çanakkale Boğazından çıkarken ilk önce gören ve ilk attığı mermileri sefinenin kulesine isabet ettirerek mühim rahneler açan topçu neferimizin ismidir. Vatan yolunda can ve kanı feda edenlerin veyahut müstesna gayret ve vazifeşinaslık âsârı gösterenlerin hizmetini bu suretle tezkir ve ta’ziz esbabını tehiyye etmek, namlarını evlad ve ahvadin enzar-ı intibah ve ibtihacına yadigâr eylemek takdir ve taltifin, teşvik ve tergibin en müessir ve şükranâmiz vesait ve avamilindendir.

Merasim-i tevsimiye Harbiye Nazırı Enver Paşanın ba’dezzuhr saat iki buçuğa doğru Bahriye Nezaretine muvasalatı ile başlamıştır. Enver Paşa erkân-ı nezaret tarafından kabul edilmiş, bade Alman Amiralî Suşon [Wilhelm Anton Souchon] Paşa; Suriye heyet-i edebiyesi erkân-ı kiramı ve zuvvâr-ı saire vasıl olmuşlardır. Bahriye Nezaretinin (Camialtı) denilen meydanında, merasime iştirak eden berrî ve bahrî ümerâ ve zabitan ile makine ve gemici çırakları ve efrad-ı cedide mektebi talebesi, Bahriye İtfaiye ve Muhafaza Bölüğünden yüz kişilik bir müfreze ile Donanma-yı Hümayun efradından müretteb ikiyüz kişilik bir bölük ahz-ı mevki eylemişlerdi. (Turkuvaz) tahtelbahri, Bahriye Nezaretinin Camialtı denilen meydanında, sahile suret-i mahsusada rabt edilmiş olan bir iskeleye yanaştırılmış idi. Sefine gönderinin bâlâsında Osmanlı bayrağı şanlı şanlı temevvüç ediyordu. Sancağımızın altında ise Fransız bayrağı mağlub ve ser-nigûn duruyordu.

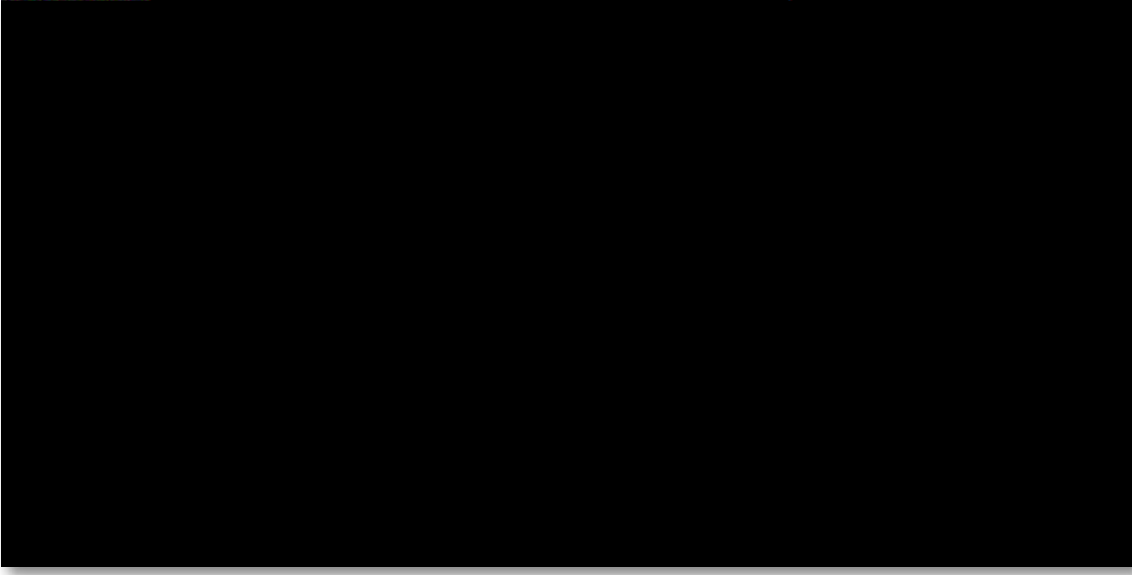

Saat iki buçukta Enver Paşa Camialtı'na gelmiş ve refakatinde Erkân-ı Harbiye-yi Bahriye Reisi Vasıf, Haliç Komodoru Remzi, Harbiye Müsteşarı Fahreddin, Merkez Kumandanı Cevad Beyler bulunduğu halde kıtaatı teftiş ve muayene eylemiştir. Merasime duâ-gû efendi tarafından kıraat edilen belîğ ve müessir bir duâ ile başlanılmış ve bu duâ orada hazır bulunan muvahhidinin kulübünde derin bir vecd ve neşât-ı ruhani husule getirmiştir. Ba'dehu Enver Paşa tahtelbahrin yanına gelerek sefinenin ismini havi olan (Müstecib Onbaşı) levhasının üzerindeki örtüyü bizzat kaldırmıştır. Bu esnada kıtaat selam durmakta ve muzika Marş-ı Sultaniyi terennüm-sâz olmakta idi. Müteakiben tahtelbahir hâzirûnun önünde bir manevra icra etmiştir. Merasim esnasında biri Bahriye Nezaretine, diğeri Yavuz zırhlısına ait iki musiki takımı tarafından askeri havalar çalınmakta idi. Merasime iştirak eden kıtaat Başkumandan Vekilinin pişe-gahında bir resim-i geçit icra etmişlerdir.

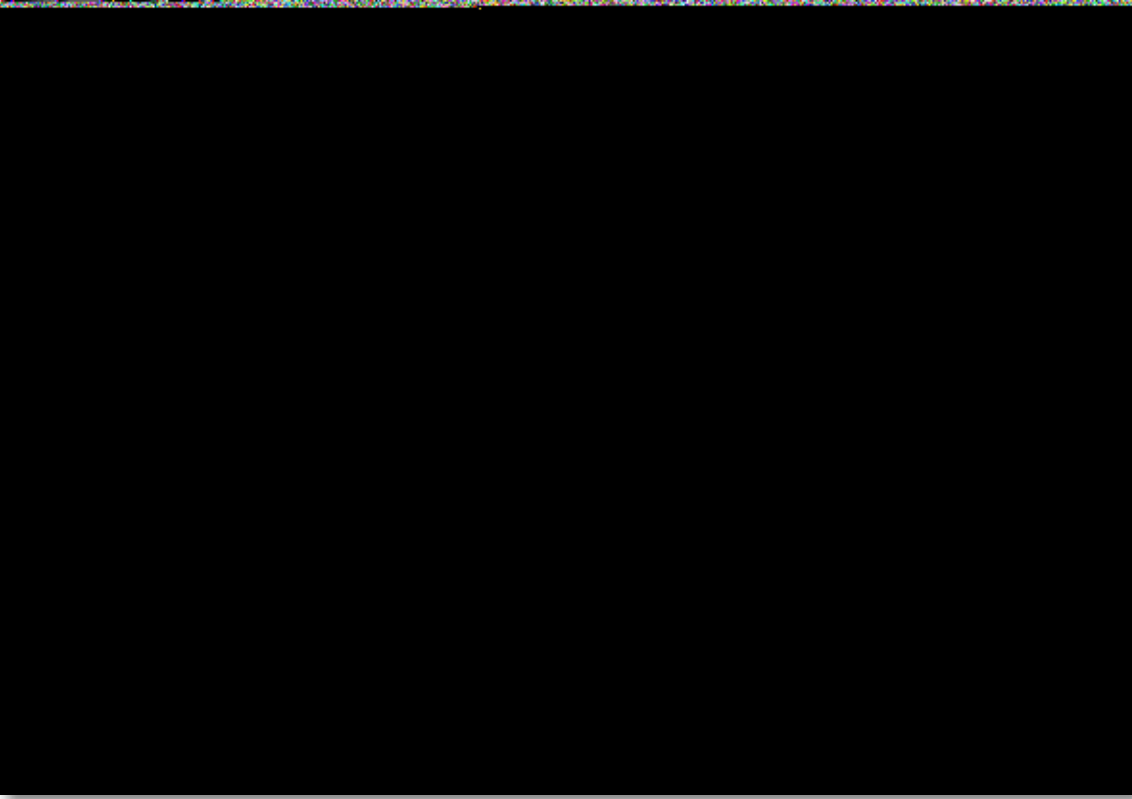
Resm-i geçitten sonra Enver Paşa ile zuvvar-ı saire Bahriye Nezaretinden infikâk eylemişlerdir.

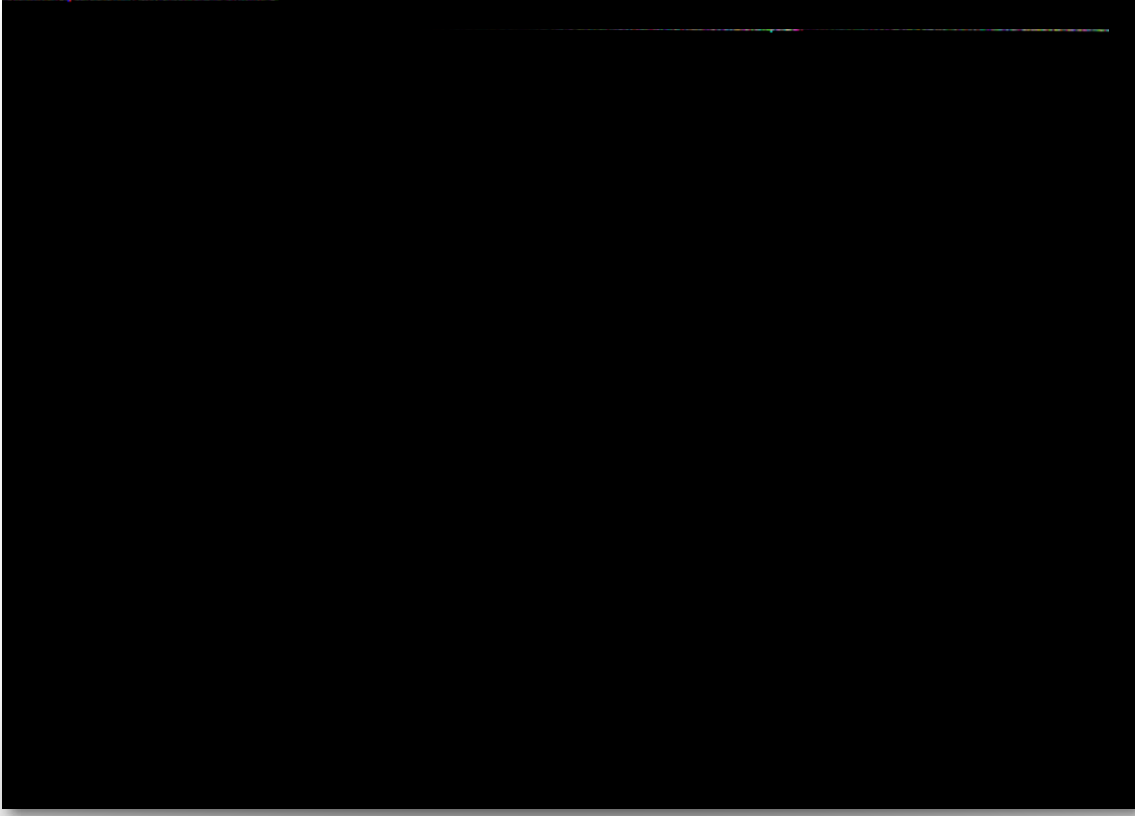
Bu esnada, merasimde hazır bulunmak üzere suret-i mahsusada davet edilen matbuat erkânı ve mensubini tahtelbahri ziyaret eylemek arzusunu izhar ettiklerinden, Tersane Komodoru Firkateyn Kaptanı Remzi Beyin delaletleri ile sefineyi gezmelerine müsaade olunmuştur.

◆ Harp Mecmuası'ndan aynı konu ile ilgili fotoğraflar

“Müstecib Onbaşı Tahtelbahri Bahriye Nâzırı Vekili Enver Paşa'nın önünden geçer iken.”

“Turkuvaz”ı bize nişanlayıp maleden nişancı Müstecip Onbaşı topunun başında. Nişan sandalyesinde oturuyor.”

Servet-i Fünun

Osmanlı Harp Madalyası

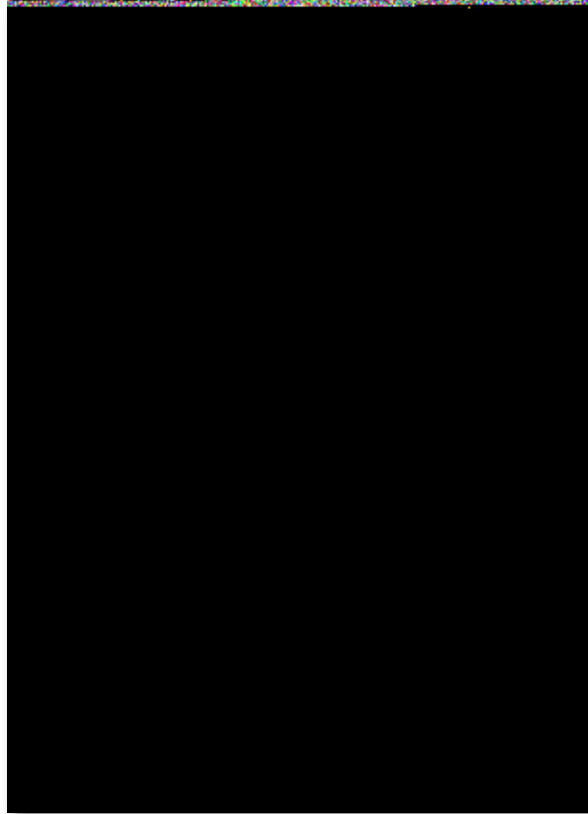
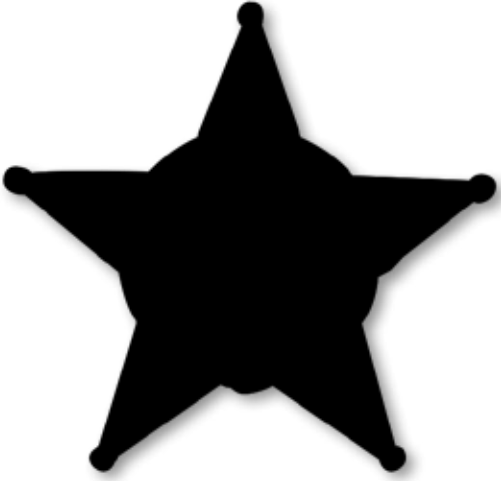
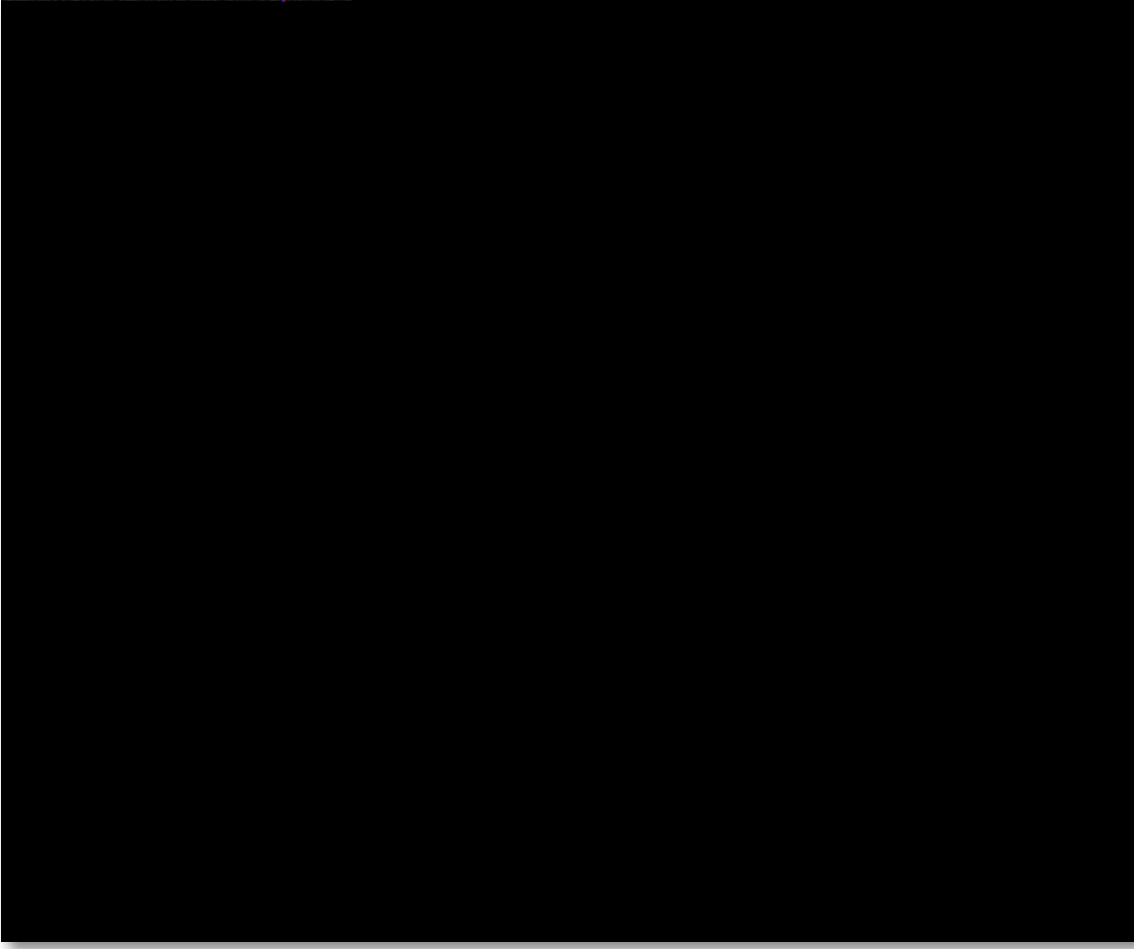
Osmanlı İmparatorluğu'nun son madalyası olan Harp Madalyası, 1 Mart 1915 tarihinde kabul edilen Harp Madalyası Nizamnamesi ile I. Dünya Savaşı'nda kahramanlık ve üstün yararlılık gösterenlere Padişah tarafından verilirdi. Doğrudan üniformaya iğnelenen Madalya "Sağ göğsün dört parmak altına" takılmaktaydı. Bunun dışında Harp Madalyası, Kılıçlı İmtiyaz ve Liyakat Madalyalarının ön şartı olarak tayin edilmiştir. Madalyanın ön yüzünde beş köşeli kırmızı bir yıldız, ortasında bir hilal, hilalin içinde ise Sultan Mehmed Reşad'ın tuğrası, altında 1333 (1915) tarihi, arka yüzünde ise "Harp Madalyası-Sene-i Hicriyye 1333" ibaresi yer almaktadır. Tasarım açısından Osmanlı tarihinin en çarpıcı madalyası olarak değerlendirilmektedir.

"Harb-i hâzırda, ibraz-ı şecaat eden gazilere mahsus Harp Madalyası'nın şekli, madalyanın zemini kırmızı olup, göğüse ta'lik olunur."

"La nouvelle médaille de guerre de la Turquie."

(Türkiye'nin yeni savaş madalyası.)

Yeni Mecmua

“Çanakkale”nin Ölmez Hatıralarından: Namaz

İngiliz’in vakit vakit gemilerden, siperden..
Yine bolca gülle, bomba savurduğu bir gündü.
Hızlı hızlı geçiyordum, tehlikeli bir yerden
Birden bire gözlerime büyük bir şey göründü.

Böyle büyük görünen şey küçücük bir insandı,
Fakat bana çok dokundu, ayaklarım bağlandı.

Ateşlerin yaladığı bu düzlükten geçenler,
Güllelerin cehennemlik yağmurundan kaçarken..
Yolun biraz kenarında, tek başına bir nefer,
Pervasızca bombalardan, ateşlerden, her şeyden..

Kendisine, süngüsünden bir mihrabcık kurmuştu,
Sonra onun karşısında namazına durmuştu.

Ne havada ıslık çalan.. ve düştüğü yerlere,
Kızgın çelik dahmelerle ölüm saçan gülleler..
Ne, semâda ifrit gibi, vızıldayan tayyâre...
Ne dünyalık bir düşünce, ne bir korku, ne keder

Onun demir yüreğini oynatmaktan âcizdi,
Sanki toplar, şarapneller tehlikesiz.. sessizdi!

Potinleri yanındaydı... onun büyük saygısı,
Kundurallı ibadeti görmüyordu muvâfık.
Böyle demir bir yüreğin bütün işi kaygısı,
Elbet Hakk’ın rızasına olmalıydı mutâbık.

Kuru toprak üzerinde, kundurasız kılınan
Bu namazın, pek uygun bir kapısıydı âsumân!

Bir çam, ona gölgesinde yapmış idi seccâde,
Sanki tekbîr alıyordu, vakit vakit, top sesi..
Gözlerinin sade akı beyaz kalan yüzünde

Parlıyordu o sarsılmaz imanının gölgesi.
Bir Müslüman nasıl olur? Bu levhadan anladım,
Hürmetlerle –yavaş yavaş– sokuldum beş on adım;

Başındaki kabalağın gölgesine gömülen
Süzük gözler, dikilmişti o süngüden mihrâba
Hakk’ın büyük divanında, eli bağlı, dururken
Artık o, can kaygısını almıyordu hesaba.

Allah Allah, bu, ne yüksek bir imandır yâ Rabbi
Bir Müslüman, ne büyük bir kahramandır, yâ Rabbi!

Kahramandır, çünkü toplar etrafında patlarken
Zerre kadar titremedi, namazını bozmadı.
Dört yanına ateş saçan, türlü türlü âfetten,
Sanki onu koruyordu bir meleğin kanadı.

Onun, böyle tevekkülü bana pek çok dokandı.
Yüreğimi bir şey ezdi... iki gözüm sulandı.

Ey medenî İngilizler! Daha varsa getirin
İnsanları, küme küme öldürecek şeyleri..
Getirin de şu cenneti, cehenneme çevirin,
Bakın onlar korkutur mu, bir Müslüman neferi?

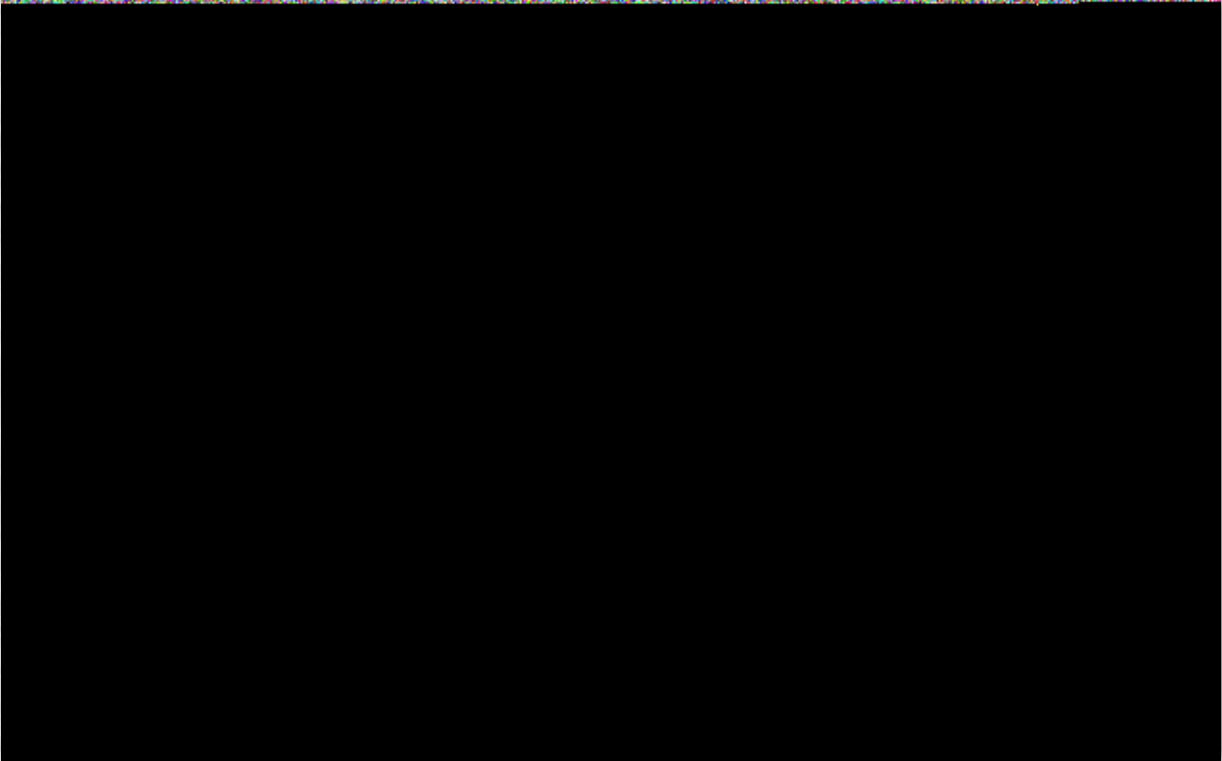
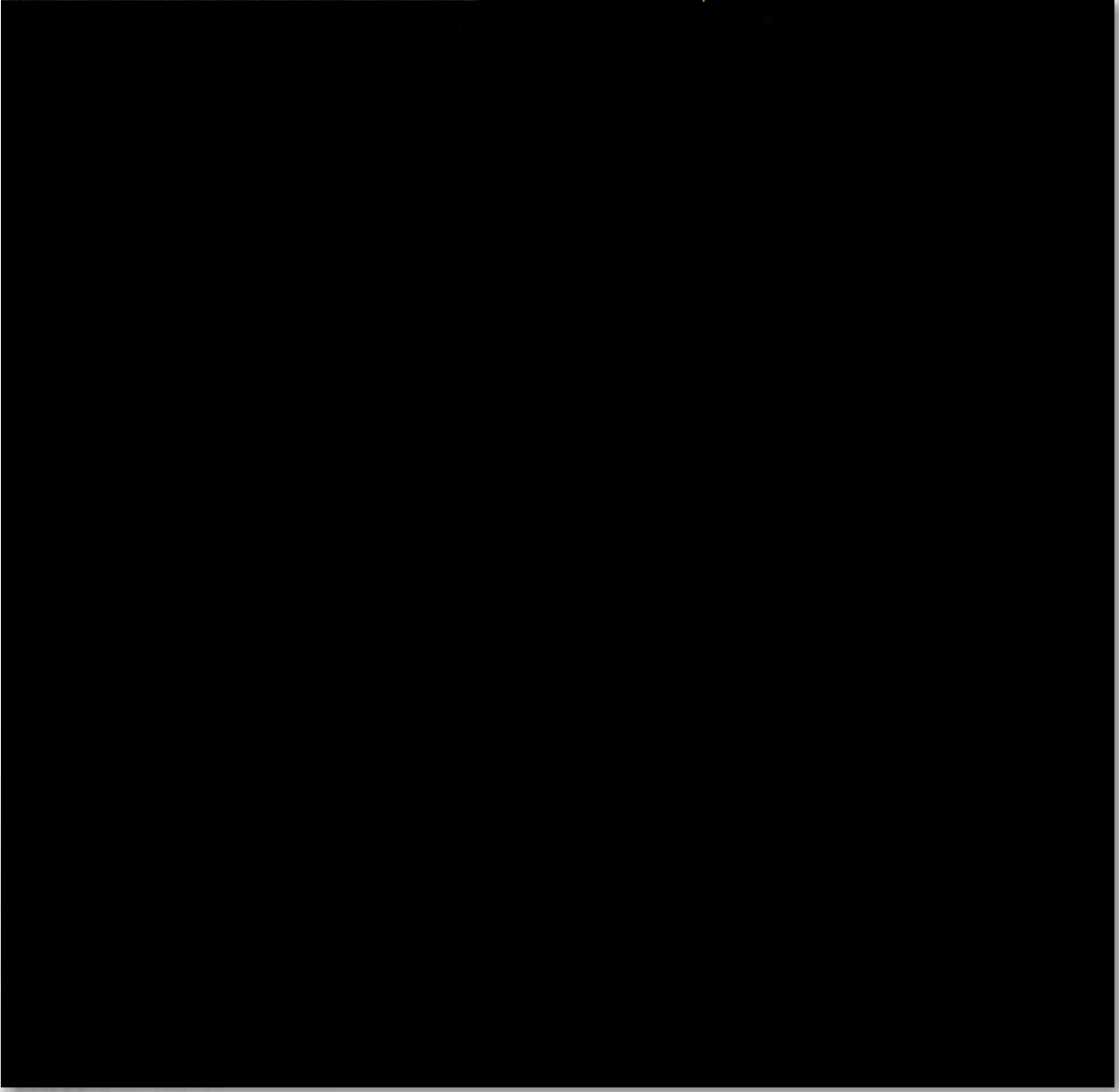
Bunu hâlâ anlamıyor ne (Hamilton)* ne (Grey)**
Müslümanı korkutamaz Allah’ından başka şey.

Böyle dalgın, düşünerek geçerken ben yanından
Sağa sola selâm verdi, namazını bitirdi.
Sonra, biraz kımıldandı.. Ellerini –Yaradan
Tanrısına duâ için– gökyüzüne çevirdi.

Şimdi, artık, Allah’ına döküyordu derdini
Gözlerini kapamıştı.. Unutmuştu kendini

*Çanakkale’ye saldıran İngiliz donanması komutanı General Ian Hamilton (1853-1947).

**Çanakkale’de çarpışan ve bir kolu ile bir bacağının bir kısmını kaybederek Fransa’ya dönen General Henri Joseph Gouraud (Guro) (1867-1946).

Tanrısına karşı, boynu bükük duran bu nefer
Korku bilmez bir yiğitti.. Hürmetlerle eğildim!
Duâsına, mutlak (âmîn) diyorlardı melekler.
Kendimi pek fazla gördüm.. Usul usul çekildim!

Ben giderken, kulağıma değdi onun sadâsı:
(Allahümme salli alâ seyyidinâ...) duâsı.

*

Çekilmiştim; fakat hâlâ geriye
Bakıyordum ne yapıyor o diye,
Ben merakla, böyle durup bakarken
O, doğruldu silkinerek yerinden
Tanrısıyla hesâbını bitirdi
Süngüsünü kılıfına geçirdi.
Gidiyordu... Arkasından seslendim
Dönüp baktı, cevap verdi:

— Efendim

Uğur ola, acelen ne hemşerim
Biraz eğlen, gel cigara içelim
— Yok efendi, afedersin işim var
Öyle çokluk eğlenemem vakit dar
— Adam sen de ne olurmuş, gel biraz
Şuracıkta oturalım..

— Olamaz

Sonra belki yetişemem nöbete
Buradan daha epey sürer şu tepe
Başka vakit görüşürüz inşallah
— Selâmetle koç yiğidim eyvallah
Fakat bâri, şu paketi olsun al!
— Eksik olma, tütün içmem, hoşça kal!
— Bir söz daha: Neredesin?

— İlerde

Kanlı Sırt'ın önündeki siperde..
Böyle deyip şâhin gibi süzüldü
Sanki bağlı bir arslanı çözüldü

*

Kanlı Sırt'ın önlerinde eğlenirmiş bu arslan
Fakat bilmem, bu toprağın kansız yeri neresi
Düşmanlar da şâhittir ki, seller gibi çağlayan—
Türk kanıyla yoğrulmuştur bütün dağı, deresi

Sen de işte o fedakâr erlerdensin ey yiğit
Vazifen pek mukaddestir, aman durma hadi git!

*

**

Adı neydi, nereliydi? Soramadım kendine
Fakat onun Türk olduğu lisânından belliydi
Adı Mehmed, ya Ahmed'miş anlamağa hâcet ne,
Oradaki yiğitlerin hepsi de bir hâlliydi

Hepsi dindar, hepsi nazik, hepsi tosun, hepsi merd
Hepsinde de (düşman kini) bir onulmaz acıdır

*

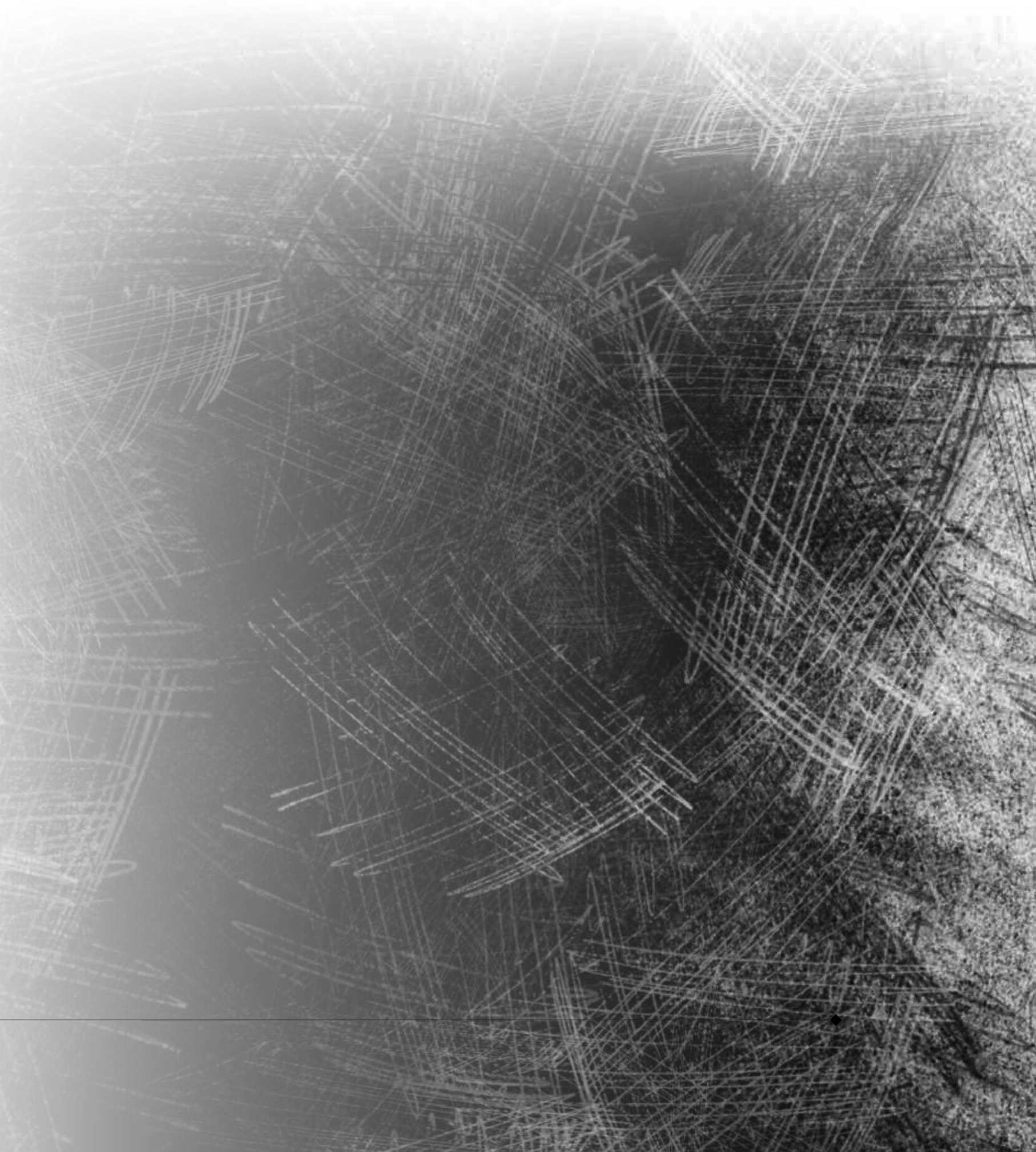
Selâm size; ey Bursa'nın, Ankara'nın, Konya'nın..
Vatan için ölümleri şeref bilen evlâdı
Emin olun, sizden akan bir damlacık al kanın
Elemiyle bir milletin bütün rûhu kanadı.

*

Şimdi, hâlâ nerde bir görsem kabalaklı bir asker
Hatırıma gelir hemen namaz kılan o nefer.

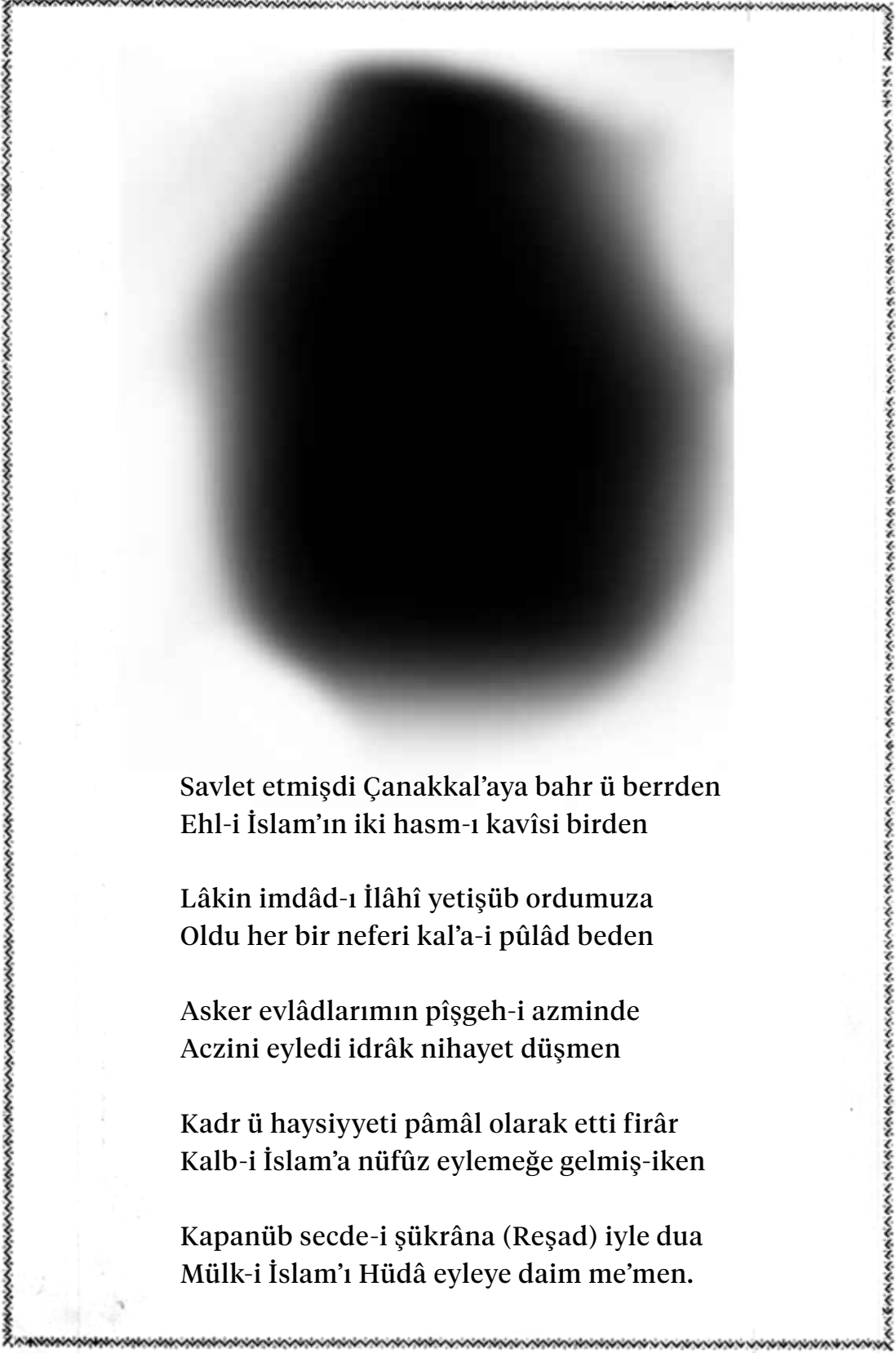
Teşrînisânî 1331

Ahmed Nedim

Yeni Mecmua

Sultan Mehmed Reşad ve Kendi El Yazısıyla Kaleme Aldığı Çanakkale Zaferi ile İlgili Manzume (Manzûme-i Humayûn)

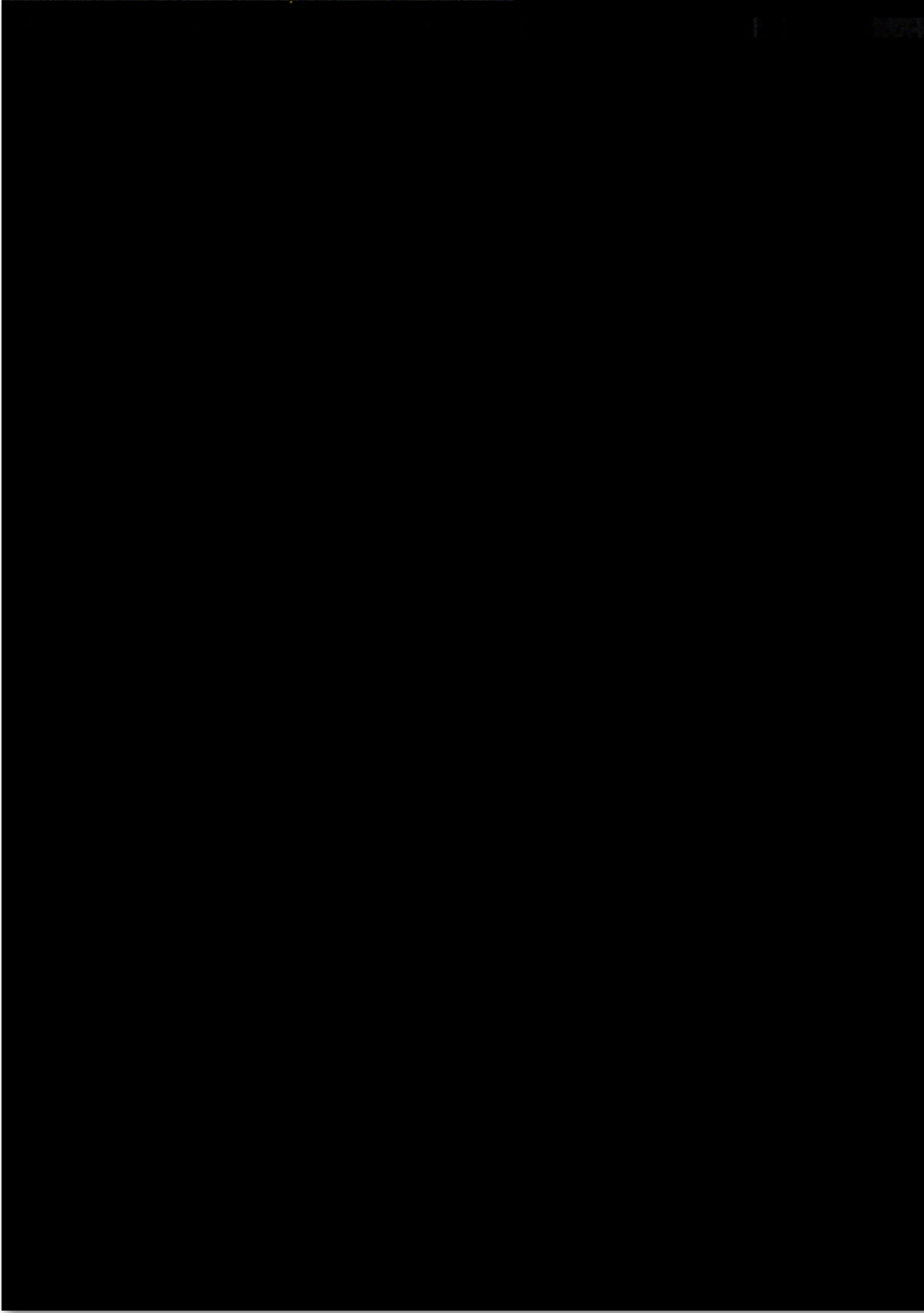
Savlet etmişdi Çanakkal'aya bahr ü berden
Ehl-i İslam'ın iki hasm-ı kavîsi birden

Lâkin imdâd-ı İlâhî yetişüb ordumuza
Oldu her bir neferi kal'a-i pûlâd beden

Asker evlâdlarımın pîşgeh-i azminde
Aczini eyledi idrâk nihayet düşmen

Kadr ü haysiyyeti pâmâl olarak etti firâr
Kalb-i İslam'a nüfûz eylemeğe gelmiş-iken

Kapanüb secde-i şükrâna (Reşad) iyle dua
Mülk-i İslam'ı Hüdâ eyleye daim me'men.

Tahmis-i Manzume-i Hümayûn*

Cepheden topları ejder gibi bârû-efgen
Arkasından gemiler bir sürü dîv-i âhen
Gökde tayyârelerinden saçarak nâr-ı fiten
Savlet etmişdi Çanakkal'aya bahr ü berrden
Ehl-i İslamın iki hasm-ı kavîsi birden

*

Kadın erkek anadan tâ sût emen yavrumuza
Hepimiz cânla sarıldıkça vatan duygumuza
İntizâr eyledi gafletle adû korkumuza
Lakin imdâd-ı İlâhî yetişip ordumuza
Oldu her bir neferi kal'a-i pûlâd-beden

*

Şükür Allâha ki gördüm bu mübârek senede
Kahramân ordumu serhadde muzaffer, zinde
Müjde İrân ile Tûrâna ve Çîn ü Hinde
Asker evlâdlarımın pîşgeh-i azminde
Aczini eyledi idrâk nihâyet düşmen

*

Allah Allah nidâsıyla muhâcim ahrâr
Tepelerden boşanıp sâika-vârî kakhâr
Etdiler düşmeni bir öyle ki iclâ-yı kenâr
Kadr ü haysiyyeti pâmâl olarak etdi firâr
Kalb-i İslama nüfûz eylemeğe gelmiş-iken

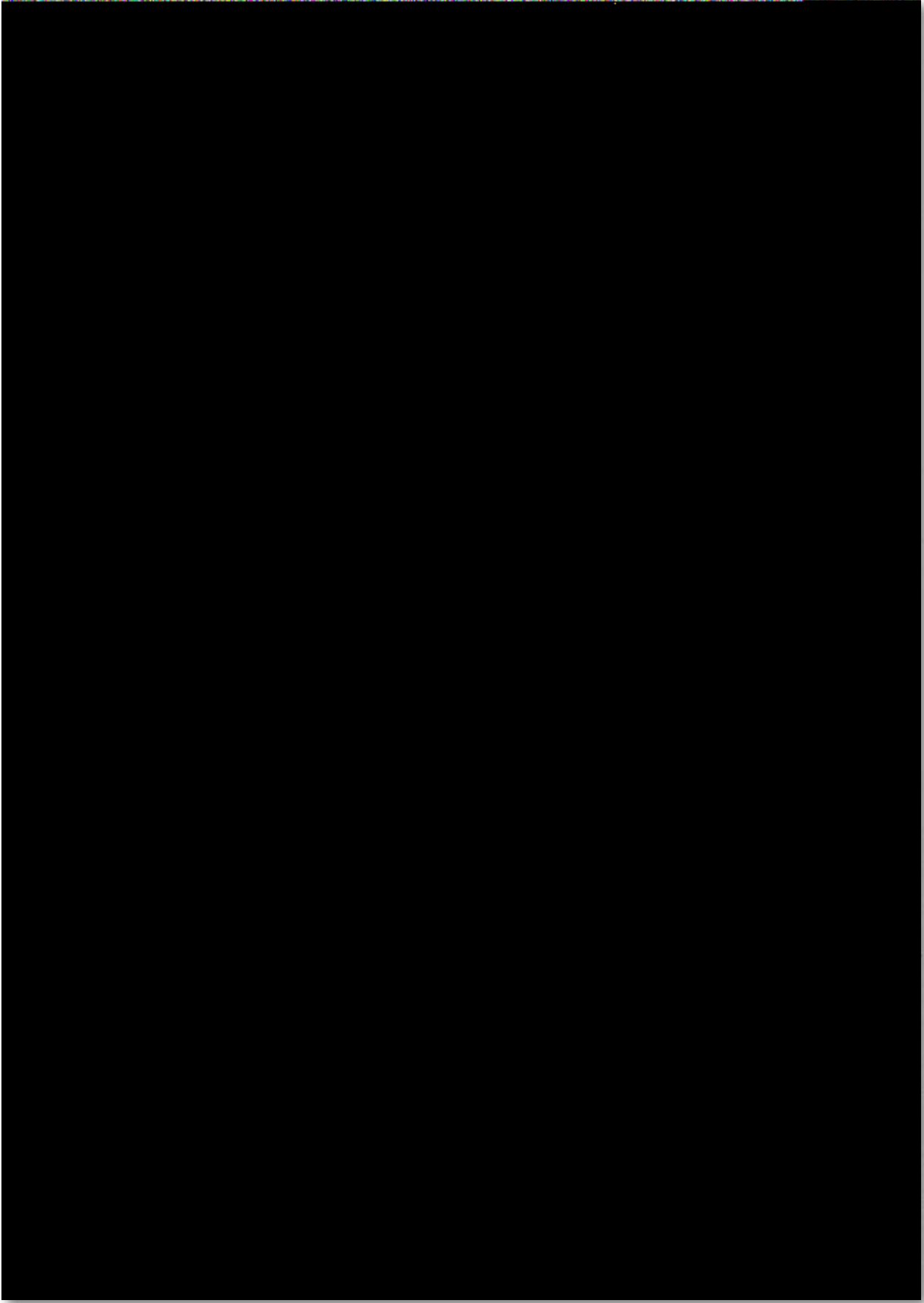
*

Rûh-ı Peygâmbere tebşire giderken şüheda
Millet arkanda bugün vecd ile tekbir sıra
Sen de mihrab-ı hilafette cebîn-say-ı senâ
Kapanıp secde-i şükrâna Reşad iyle dua
Mülk-i İslam'ı Hudâ eyleye dâim me'men.

Yahya Kemal

Yeni Mecmua, 18 Mart Çanakkale Nüsha-i Fevkaladesi, Sayı: 5, Cilt: 5.

**Bir gazelin her beytinin önüne aynı vezinde ve anlam bütünlüğü içinde üç mısra ilâve edilerek oluşturulan beş-yedi bendlik musammatlara verilen ad. Tahmisin ilk 3 mısraı Yahya Kemal tarafından yazılmıştır.*

◆ Çanakkale’de Türk Ordusu Şiiri

Şecâtından olur lerzedâr ye’s ü hıras,
Şeciâlar mütefennen, metîn askerler,
O bir sürü mütelâşî cebîn askerler,
Nasıl huzûr-u şehîmende eylemez iflâs?

Hayâle benzetilir bir hakikat-i kahhâr!
Gazanferâne hüçûm ve şehâmet-i dehhâş,
Ziyâ’ya arzolunan sanki dîde-i huffâş,
İmiş gibi kamaşıp kaçtı düşman bed-kâr

Bu bir zafer ki mübârek hayâl fevkinde,
Bu bir gazâ ki mukaddes mu’azzâm u mebrûr,
İdüb de dost ile a’dâyı hürmete mecbûr
Ağarttı vechimizi her misâl fevkinde

Bütün tevâlî-i nusret diler kulûb-u emmem,
O ağlayan nineler, inleyen refikaların,
Gamını silecek sevgili dakikaların,
Vürûduna müterekkib duâ-kânen, ebkem.

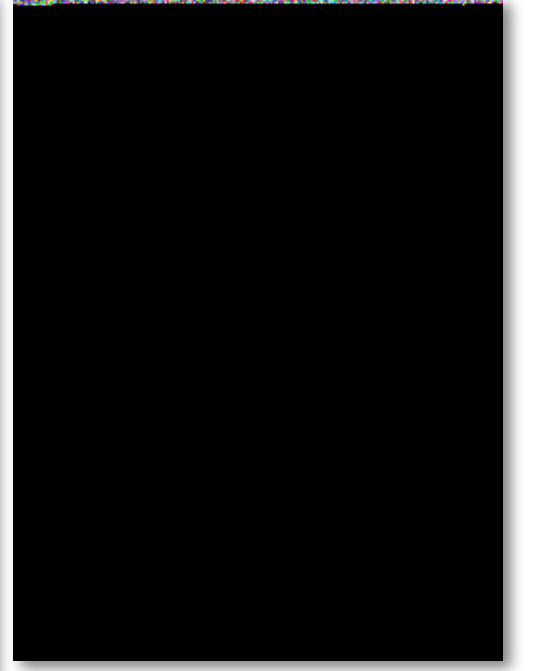
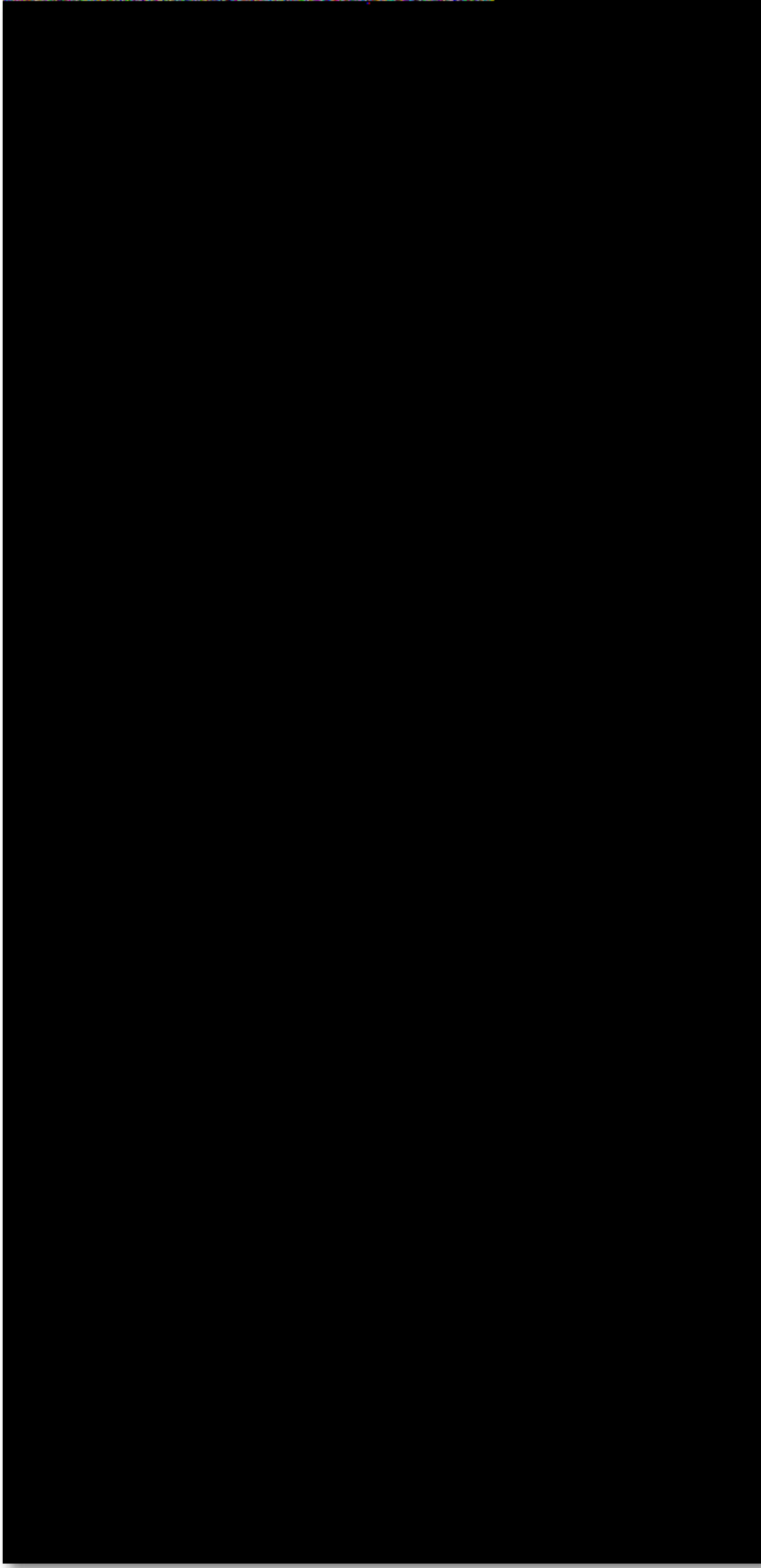
O şanlı nâsiyeler sâf ve pâk ve ferhunde
Ki cebhelerde bugün nâr ile ferûzândır.
Gazâ-yı din ve vatan şevkinde nigâhbândır,
Döner bu kibleye hep handehâk ve ferhunde.

Fahûr-ı kıymet ve mahiyyetiyle inşallah
Ve yâd-ı savlet-i pür-dehşetiyle inşallah
Celâletiyle ve sâfiyyetiyle inşallah
Tamâm-ı nusret-i bâ-şevketiyle inşallah

Nişantaşı, 10 Kanunusâni 1331

— **Nigâr binti Osman**

◆ Millî Tekbir

Güfte: **Abdülhak Hâmid Tarhan**

Beste: **Rauf Yekta Bey**

Güftesi büyük şair Abdülhak Hâmid Tarhan'a ait olan Millî Tekbir, Çanakkale müdafaasını hafızalara yerleştirmek emeliyle, bestekâr Rauf Yekta Bey tarafından bestelenmiştir.

Allâhû Ekber Kâim

O'nunla mihrab û minber

Tekbir-i milli İslam'a rehber

Allahû Ekber

Dinim, bu Din'dir Allah Bir'dir haktır Peygamber

Millet, diyanet, devlet, hilâfet daim beraber

Allâhû Ekber Allâhû Ekber

Zatı Bir, ancak bin Bir'dir ismi, hep bildik ezber

Dindaşımızdır kuşlar, melekler, tûbâ sanavber

Allâhû Ekber Allâhû Ekber

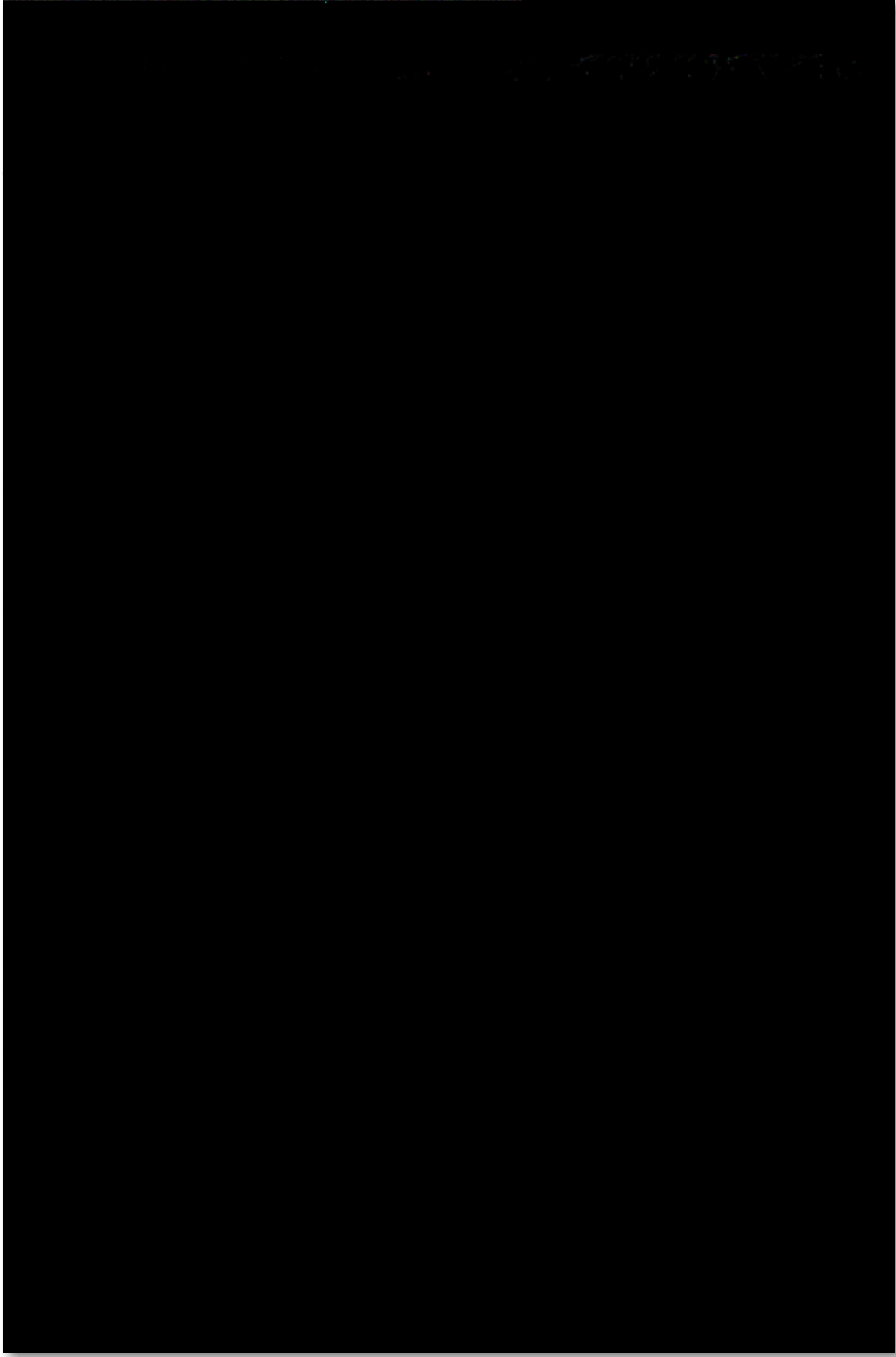
Lütfuyla olsun hal-i hazarda, yahut seferber

Asker muzaffer hakanı mesrur, a'dası müdebber

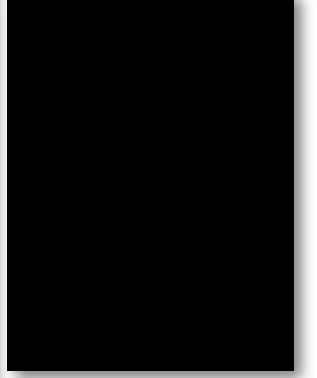
Allâhû Ekber derken o asker, hem bahr ü hem ber

Hem eyl-i muzlim, hem mihr-i enver hem mehd ü makber

Tekrar edip der: Allâhû Ekber, Allâhû Ekber

قالی تکبیر

◆ Çanakkale Konulu Tiyatro Oyunu (TRT)

Feridun Fazıl Tülbentçi tarafından kaleme alınan ve TRT Radyosu'nda seslendirilen "18 Mart Zaferi'nin Öyküsü" isimli tiyatro oyunu metni.

◆ **Mükemmel Bando, Muhteşem Bando!**

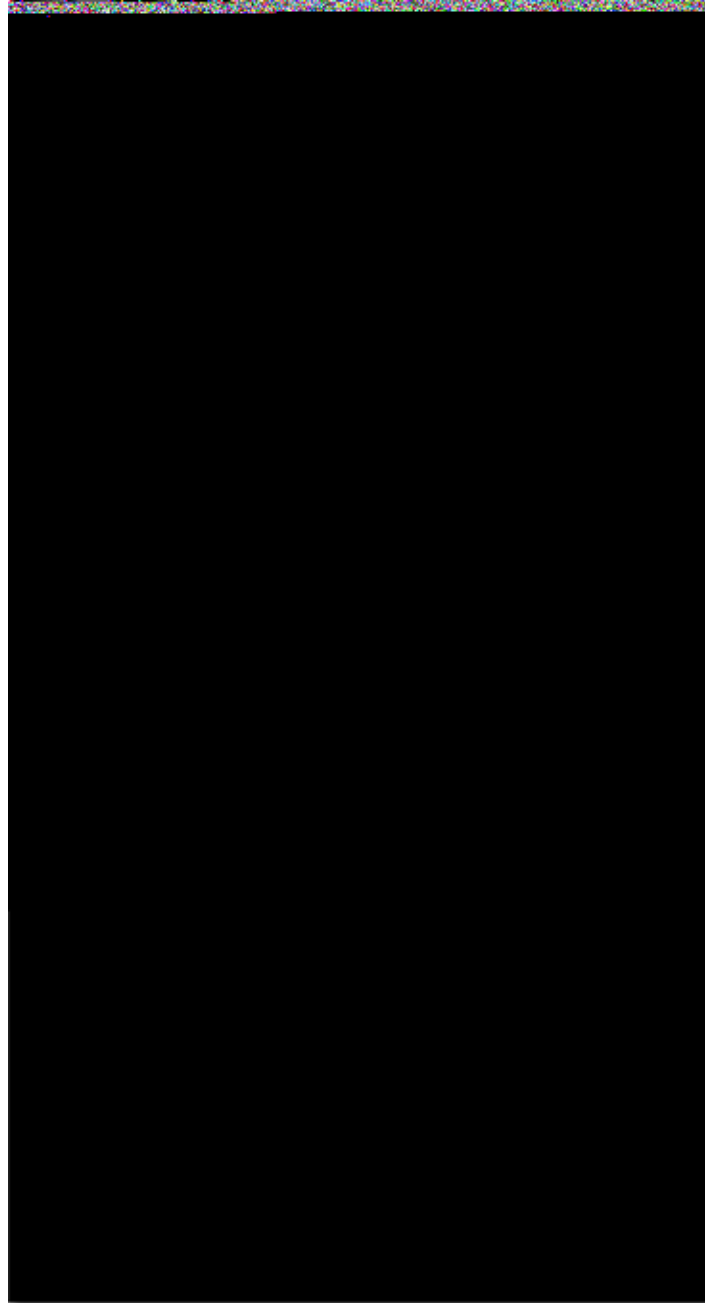
(Kadıköyü'nde Mısırlıoğlu Bahçesinde)

Yalnız Bir Defaya Mahsus Fevkalade Sinematograf

Çanakkale'de düşmanlarımız nasıl mağlub oldular?

Ağustos'un Onaltıncı Perşembe günü akşamı alafranga saat 10'da yalnız beyefendilere mahsus.

Harp döneminde sinemalarda gösterime giren ve gösterimi onaydan geçmiş olan Çanakkale sinematograf ilanı.

Donanma

Aşkın Sazı

Açılmıştım, tarlalara dalmıştım,
Bölüğümünden hayli geri kalmıştım,
Deli gönlü düşünceye salmıştım;
Kulağıma geldi bir aşk sazı
Sanki nine, sanki vatan niyazi!

Koca meşe gölgesinde yalnız
İki çocuk, bir ihtiyar, birkaç kız,
Sanki; cihan dertlerinden kaygısız,
Oturmuşlar, ihtiyarı dinlerler,
Âşık çalar, sîne üryan, alını ter!

Ak saçları omuzuna dökülmüş,
Sazı teli altın olmuş saç gümüş
Uzun boyu dertler ile bükülmüş
İnliyordu şu koşmaya dinledim,
Mavzerime dayanarak inledim.

Gaziler açmış bayrağı
Şehid gösterir ırağı
Kalkmış şahadet parmağı
İnanmayan Nemrud mu'la,
Türkü tutar hudud mu'la!

Dedelerden dökmüş öğüd
Binler yaşar yıkılmaz yurd,
Arap, Çerkez, Laz ile Kürd
Tatlı canı vermez mu'la
Cennetlere girmez mu'la!

Yüksek, altın dağı aşan,
Nehirler üstünden coşan,
Şehid olup Hakk'a uçan,
Acep bizim sağlar mu'la?
Nine sine dağlar mu'la?

Dağlar bizim olmamış mı?
Babamızdan kalmamış mı?
Kılıç ile almamış mı?
Cenksiz vatan veren mu'la,
İrzi yola seren mu'la?

Ne diyeyim be hey kardaş,
Yola düştü ana, yoldaş.
Kalanlara atarlar taş:
Yiğit cenge gitmez mu'la?
Canın feda etmez mu'la?

Düşman kanı olmuş ırmak,
Su bir nurdur, görünür Hakk,
“Çanakkale” vurdu çakmak;
Topçu bizim Mehmed mu'la
Yusuf gilin Ahmed mu'la?²

Gaziler günler bu gündür,
İslam kurtulur düğündür,
Hem övün, hem de övündür.
Dönen bizden, Türk'ten mu'la!
İtikadı şarktan mu'la!

Türk milleti esir değil,
Türk anası kısır değil,
İstek yalnız Mısır değil,
Kafkas yolu uzak mu'la!
Karşı durur Kazak mu'la!

20 Mart [1]331

Ali Rıza Seyfi

1 Nemrud mu ola, hudud mu ola,

2 Malûm olduğu üzere asıl Türkçe “Yusuf gilin Ahmed” Yusuf'ların Ahmed, Yusuf takımından Ahmed manasındadır.

Donanma

Kal'a-i Sultaniye

Açmış fem-i kahharımı Derya-yı Sefîd'e
İclal ü vakarıyla yatar ihtiyar aslan;
Bekler yanılıp pençe-i poladına düşsün
Moskof, Briton, kahbe Fransız gibi düşman

Kühsar ve saharisini zanneyleme تنها
İslam'a siper Türk eri her taşını bekler;
Olmuş şeref-i din ile bir mecmu'ı kübra:
Gazi babalar, avn-ı Hudâ, şanlı şehidler:

Beş asır şeref gürleyerek ra'd-ı şükûhu
Yüzlerce adüv kal'a-i seyyaresi yakmış;
Sahilleri duymuş nice feryad-ı hezimet,
Emvacına mağlub amiraller kanı akmış!*

Bir Kal'a değil, din kapısı, cennet ocağı
Envar-ı ilahi ile dolan topları sönmez,
Ecdadına varis olan asker duruyorken
Türk yurdu durur korkmayınız, düşman övünmez!

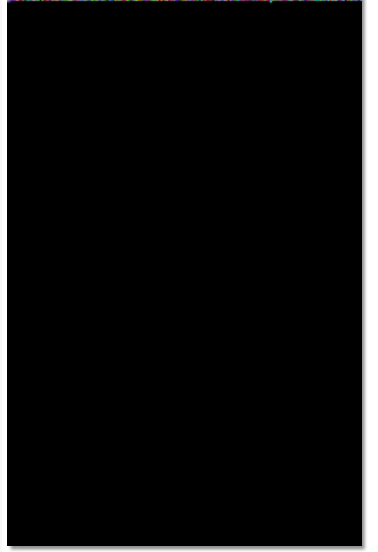
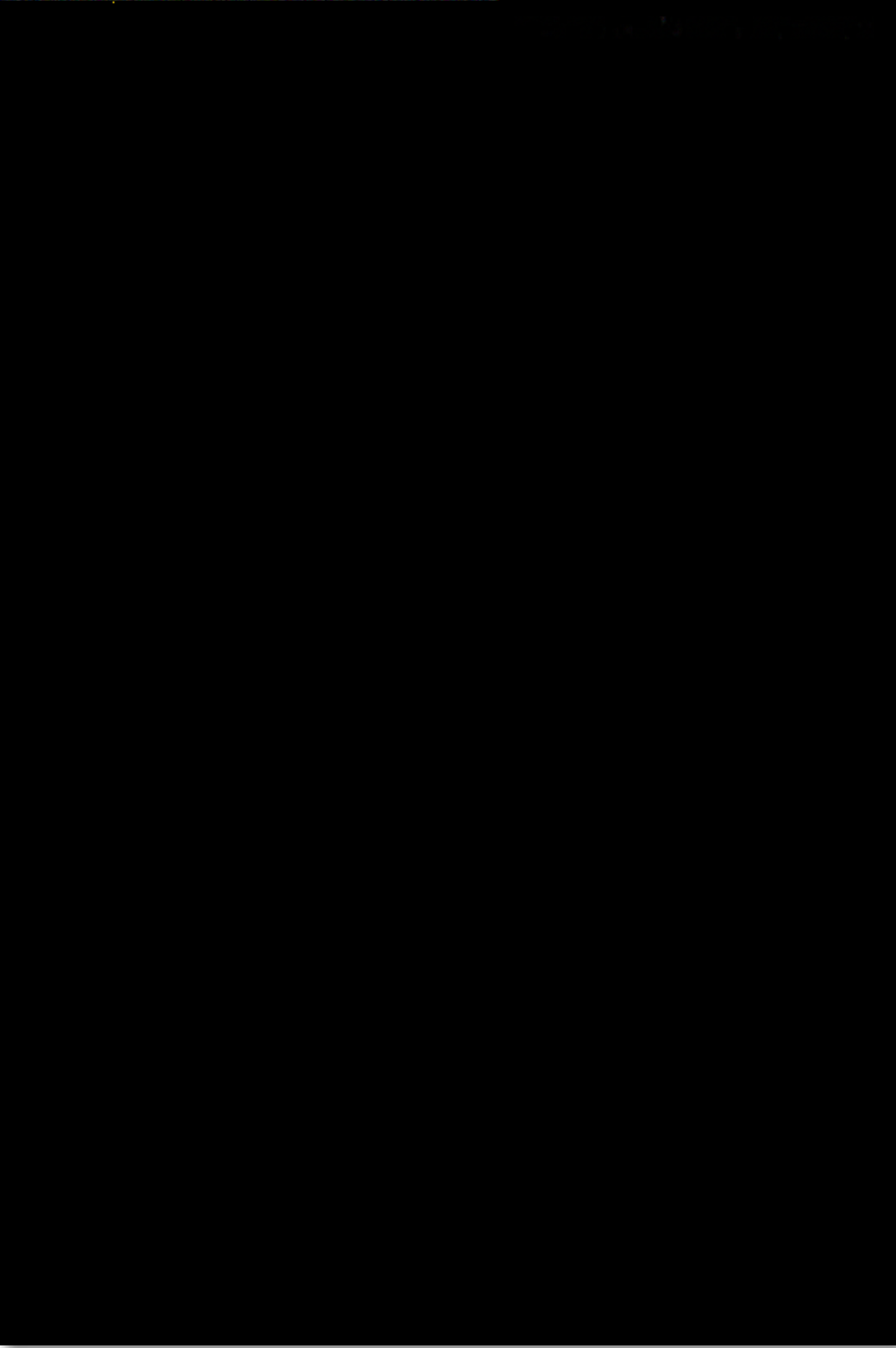
15 Mart [1]331

Ali Rıza Seyfi

Donanma, Sayı: 89-41, 30 Cemaziyelevvel 1333 / 2 Nisan 1331 / 15 Nisan 1915, s. 652.

* Yine bir topçu Mehmed'imizin mermisiyle havaya uçan meşhur Venedik amirali.

لا ونبينا
صلى الله عليه وسلم

Donanma

Çanakkale Türküleri

(Çanakkale) dereleri
Al kanlarla doldu taşı
Türk oğlunun nârâları
Akdenizi baştan aştı:
Yürü, kardaş! Yürü dünya baş egecek yer değildir
Ölümden korkup kaçanlar bize lâyıık er değildir

Ateş yağdı toprağına
Cehenneme döndü bütün.
Sarıldı şân bayrağına
Türk'e kavga bayram, düğün.
Yürü, kardaş! Yürü dünya baş egecek yer değildir
Ölümden korkup kaçanlar bize lâyıık er değildir

Arıburnu, Koca Çimen
Tepeleri cennet olmuş,
Geri dönmez elbet giden
Ölüm cana minnet olmuş
Yürü, kardaş! Yürü dünya baş egecek yer değildir
Ölümden korkup kaçanlar bize lâyıık er değildir

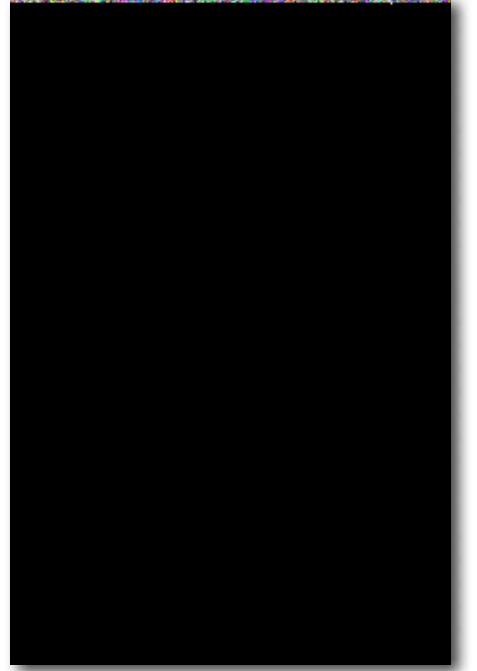
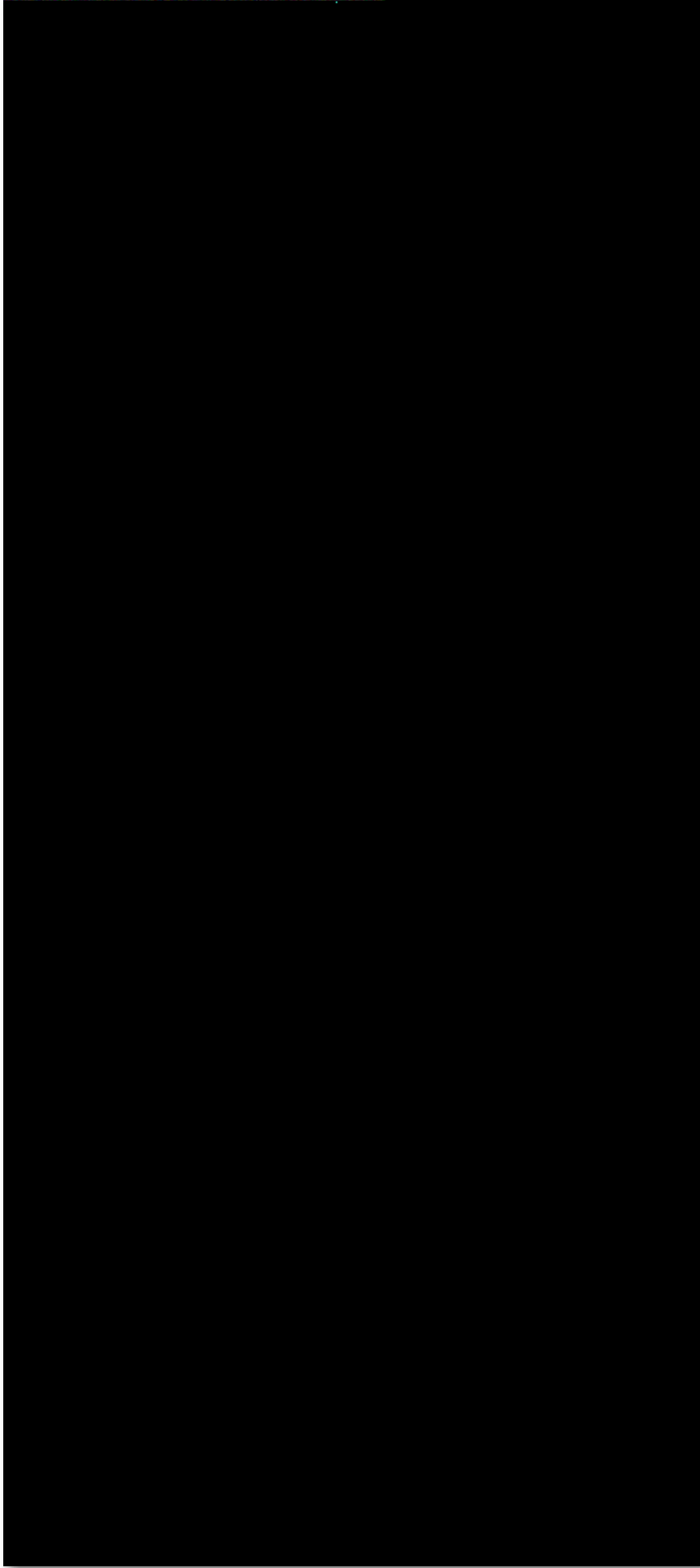
Vatan diye âh edene
Top, şarapnel, bomba, toplar
Hak yoluna can verene
Toprak bile hürmet eyler
Yürü, kardaş! Yürü dünya baş egecek yer değildir
Ölümden korkup kaçanlar bize lâyıık er değildir

İngiliz'e, Fransız'a
(Çanakkale) mezar oldu,
Fırsat verdi Tanrı bize
Bu yıl âlem bahar oldu
Yürü, kardaş! Yürü dünya baş egecek yer değildir
Ölümden korkup kaçanlar bize lâyıık er değildir

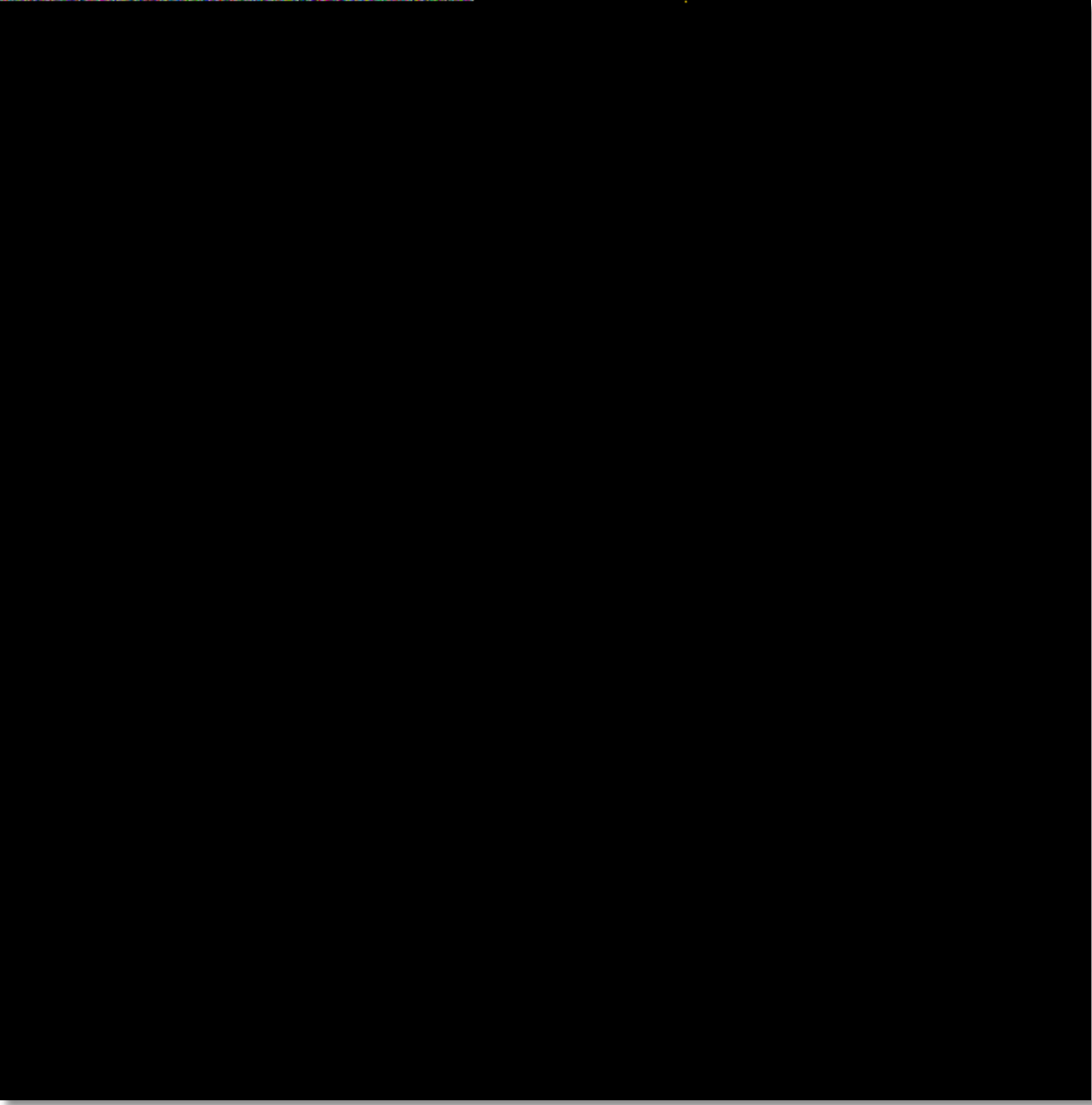
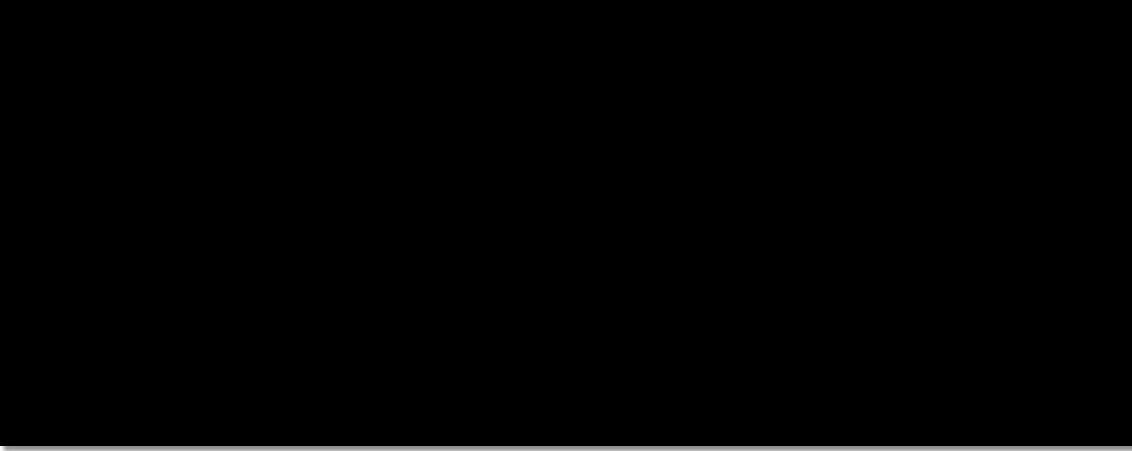
Alını yere gelmez Türk'ün
Öğüt almış Oğuz Han'dan
And içmiştir o gün bugün
Yasa için geçer candan
Yürü, kardaş! Yürü dünya baş egecek yer değildir
Ölümden korkup kaçanlar bize lâyıık er değildir

Ömer Fevzi

روفا جیسا

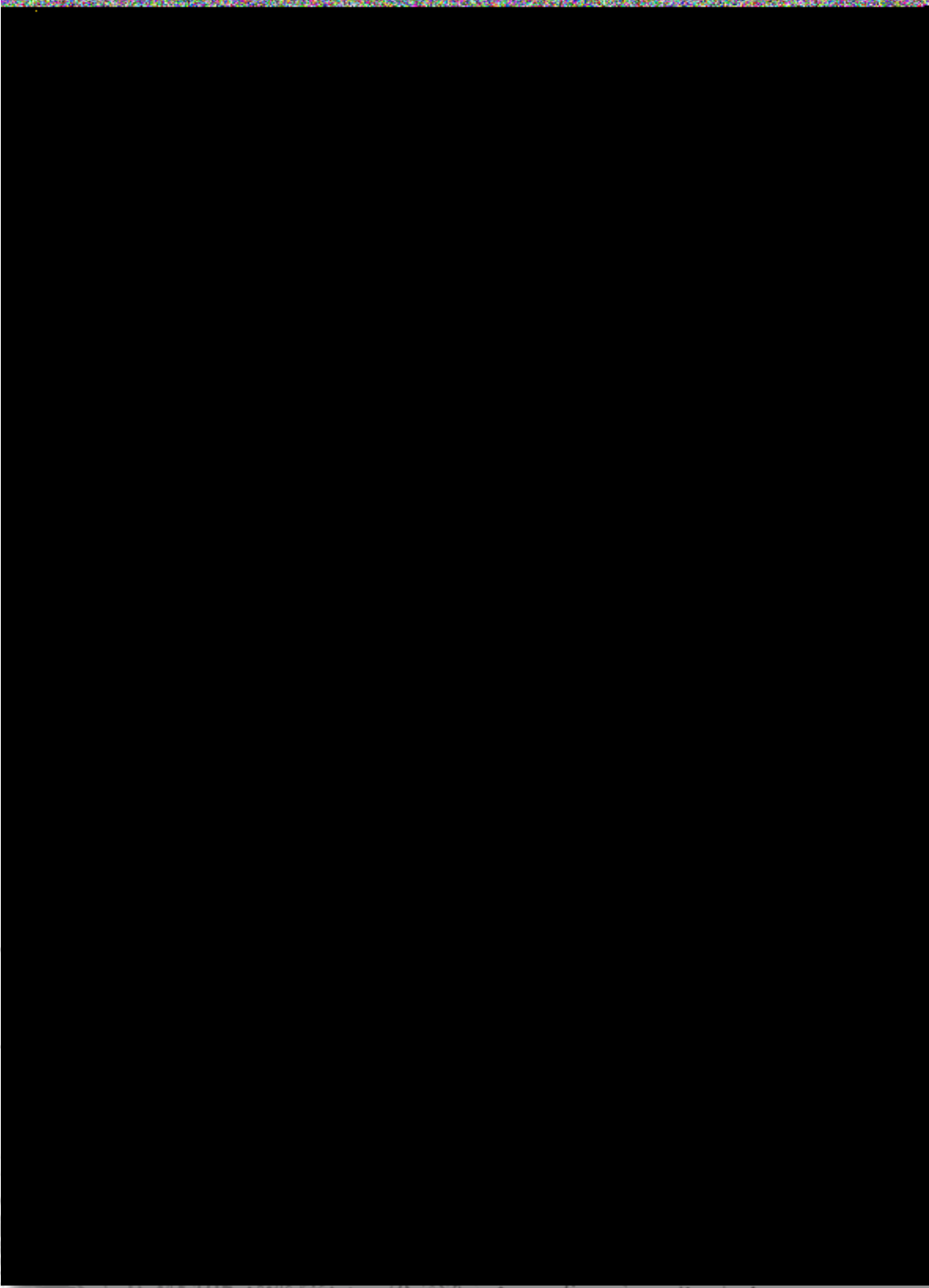
Karagöz

Hacivat: Kikirikler ölmesine ağlaşıyorlar Karagöz.

Karagöz: Vaktiyle düşünüydiler, ne yapalım Hacivat? Dipte kumu bol olsun.

فرهنگوز

◆ “Çanakkale” Şehitliğinde...

Ey şimdi köyünden pek çok uzakta,
Ey şimdi bir yığın kara toprakta
Uyanmaz uykuya dalmış olanlar,
Şehitlik şanını almış olanlar!

Yan yana dizilen mezarlarınız
Zemîne semâvî iftihar olmuş.
Dünyaya kapanan nazarlarınız
Tanrı'nın mağfiret nûruyla dolmuş.

Ne kadar alçak görünür bu fâni hayât,
Baktıkça samîmî uzletinize.
Bir anda coşarak ağlarım; heyhat!..
Günahkâr gözyaşım lâyıık mı size?..

Hayır, sanmayın ki bu gözyaşlarım
Kırletmek istiyor merkadinizi.
Ey benim kaybolan arkadaşlarım,
Ben görmek isterim bir daha sizi.

Lâ'net, gözlerimde duran gölgeye;
Ağlarım bu gölge silinsin diye.

Ah, o gölgedir ki; hayata tapar;
Gözümün nurunu sizlere kapar;
Beni bir vefasız riyakâr yapar!.

La'net, bu gölgenin ihtirasına!
La'net bu teneffüs iptilasına!

Ey şimdi sevgili âilesinden,
Ey şimdi gençliğin her hevesinden
Ayrılıp bayrağa kavuşan erler,
Âh, o bayrak için ölen neferler!

Yurdumun derdini dinlesem de ben,
Şiirimle ebedî inlesem de ben
Rebâbım sizlere inikâs etmez;
Fânîlik sesini beka işitmez.

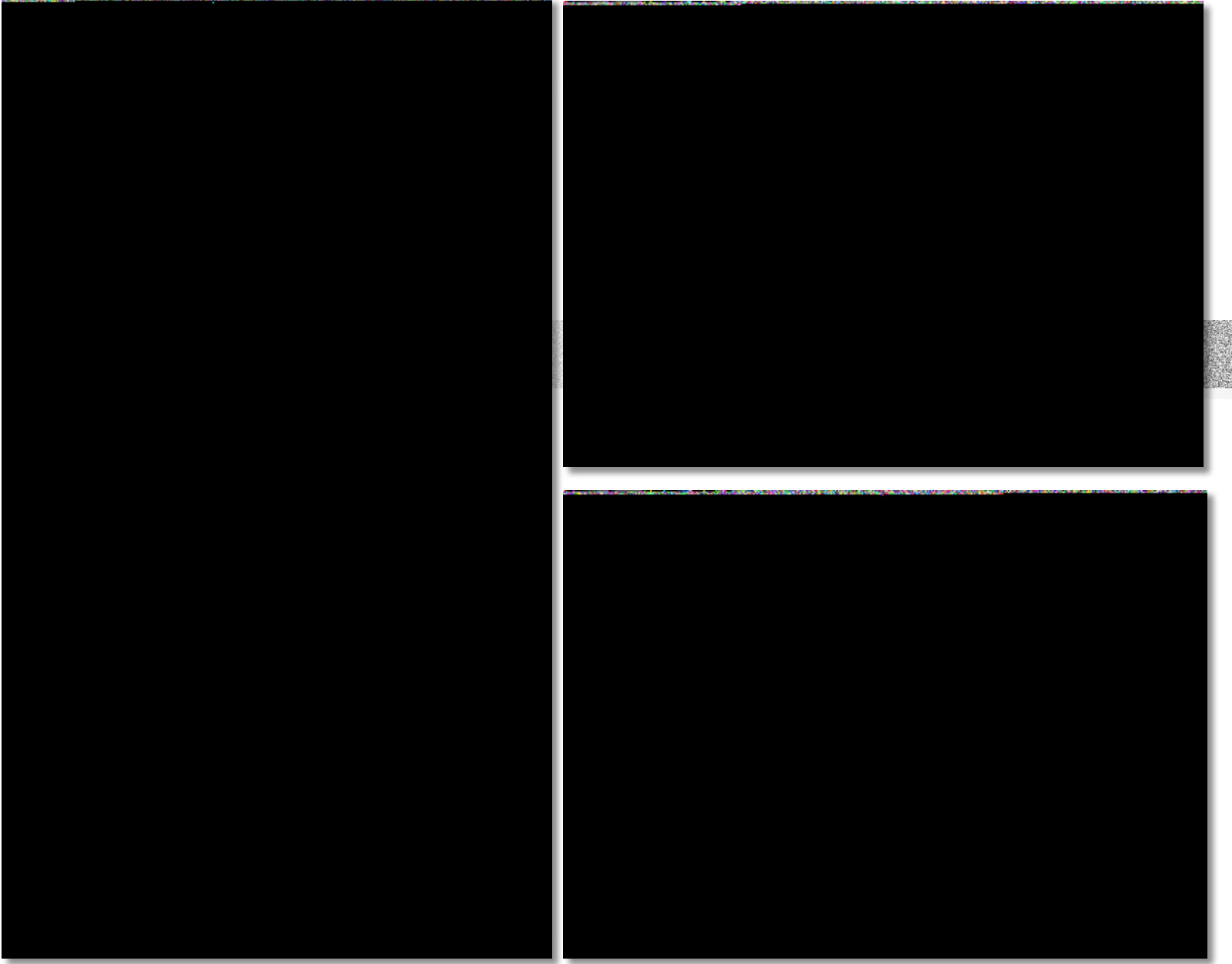
Sizler ki; bilinmez isimleriniz,
Bu taşsız mezarlar değil yeriniz;
“Türklüğün târihi” türbeniz sizin,
Kandili “hilâl”dir bu türbenizin.

Düşündüm sizleri anlatabilen,
Bir ilhama sahip olmak istedim.
Sanat incileri sahtedir, sizden,
Şiirime bir avuç toprak istedim.

Bu toprak titriyen elimi yaktı;
Ve beni kalbimle yalnız bıraktı.
Utandım bu âciz şairliğimden.
Ağlaya, ağlaya anladım ki ben:

Hayalim olsaydı şeref yoldaşı,
Göklerin yolunda pek yorulurdum.
Ömrümde en yüksek şiiri bulurdum,
Olsaydı sâniham bir mezartaşı.

19 Ağustos 1331
Enis Behiç [Koryürek]

◆ Servet-i Fünun

İlham-ı Nusret

Bildin mi bugün haddini ey düşmen-i mağrûr,
Ey düşmen-i hayret-zede, ey düşmen-i makhûr,
Gördün mü ki Türk ordusu isterse edermiş,
Alçakları bir kat daha alçalmaya mecbûr?..

Türk ordusudur milletin evlâd-ı kirâmı,
Git hâr-ü zebûn ma'bede takdîs et o nâmı.
Mecrûh ü muhakkar ceberûtunla berâber
Bir ömr-i zelîlin sana lâzımsa devâmı!

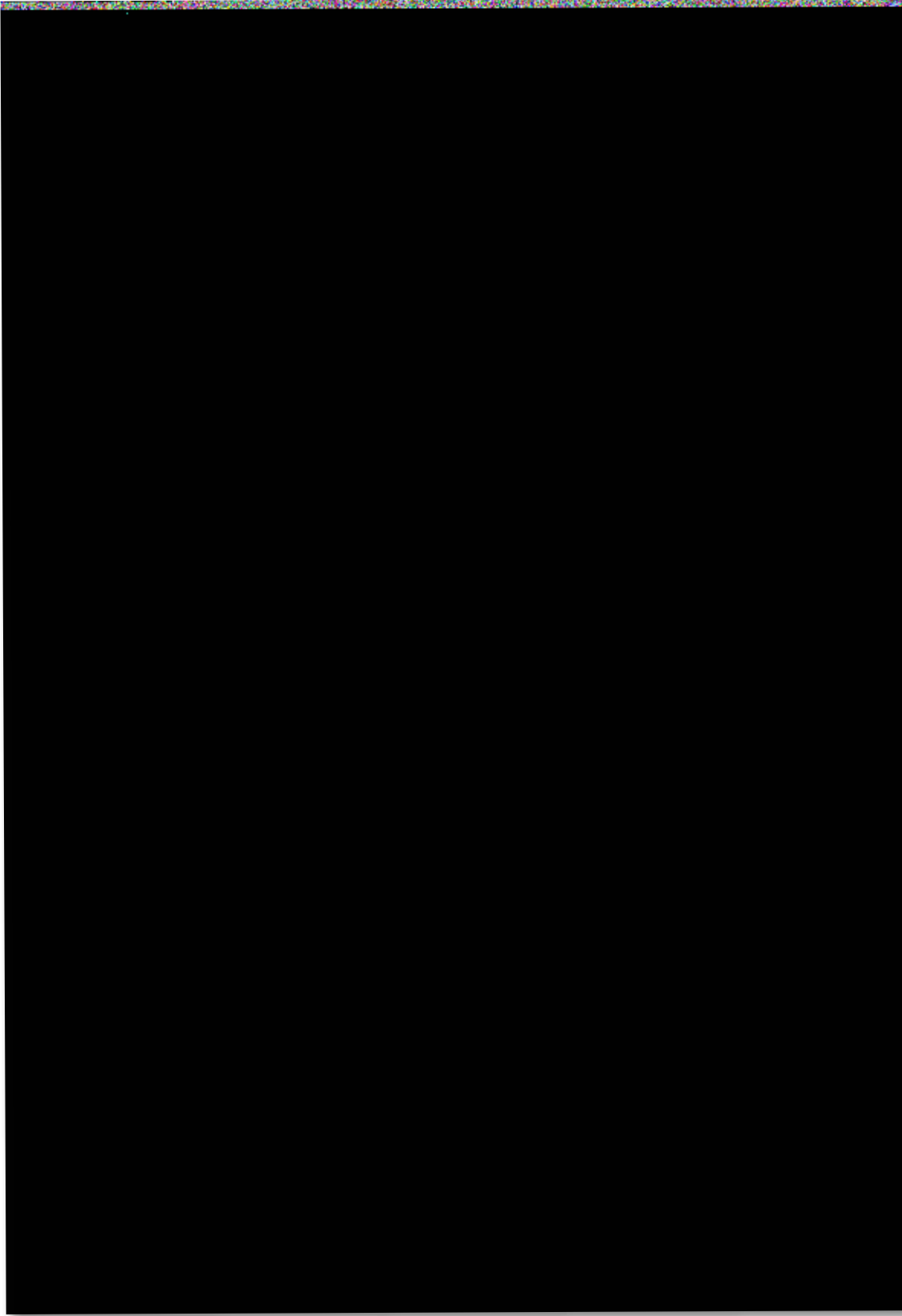
Türk askeri askerliği tâm eyledi ızhâr
Sen zulm ile kâhir, o fakat âdil-i kakhâr...
Vahşiliğin olsun senin ey kuvve-i nâ-merd,
İnsan sıfatından o erin tâlib-i zinhâr!...

Türk ordusunun yaptığı elvâh-ı tahayyür,
Gösterdiği âsâr-ı tecellî vü tefekkür,
Târîhe veleh-bahş olacak âbidelerdir!
Etmiş denilir mu'cizeler devri tekerrür.

Türk askeri, ey memleketi kurtaran evlâd,
Senden feyezân etti bu imdâd-ı Hüdâ-dâd,
Sensin o bahâdır ki bugün düşmana kıldın
Sînenle Çanakal'a'yı bir kal'a-yı pûlâd!..

Sekrân, müteazzım ve muazzam iki hâil
Oldu sedemâtınla senin zıll gibi zâil;
Onlar görecektir seni ettikçe tahattur
Bir çehre-i dehhâş ile bir pençe-i sâil.

Askerle rehâ buldu bugün Dâr-ı Hilâfet,
Handân-ı sürûr olmada dîdâr-ı Hilâfet.
Tâ yevm-i kıyâm âlem-i İslam'ı, ne mutlu,
Şâdân edecek nûr-ı nigh dâr-ı Hilâfet!

سِرْوَتِ فُنُونِ
پہلیہ کوثری جتار + مسودہ شاہی ترجمان
SERVET-I-FUNOUN
Illustration Ottomane parlanant la Fendi

*Abdülhak Hâmid, Servet-i Fünûn, Numara 1284, 14 Kanunusani 1331, 21 Rebiülevvel 1334,
[27 Ocak 1916], s. 119.*

Minnet size ey leşker-i gâzî-i müebbed,
Rahmet size ey ceş-i şehîdân-ı muhalled,
Görmekde bugün sizleri milletle berâber
Tebcîle sezâ Hazret-i Sultân Muhammed.

Aczimle berâber seni ben, çâker-i İslam.
Tebrîk ile fahr eylerim ey asker-i İslam.
Ey sancağını göklere i'lâ eden ordu,
Etmiş sana tevdî' onu Peygamber-i İslam!...

Çanakkale bir sâha-i pür-şeref,
Cehennem fakat ondan ehven, ahfef;
Mehâlikle ser-tâb-pâ, rû-bu-rû;
Zemîn ü semâ, deşt ü deryâ adû.

Ne rûz ü şeb anda, ne şâm ü seher
Ne encüm muayyen, ne şems ü kamer
Nümâyândı, ancak o hengâmda,
O hengâm-ı ulviyet-encâmda,

O bir kal'a-i mahsur nâr vü behâr
Fakat oldu âdâya dehşet-i nisâr
Dokuz ay süren bir büyük ma'reke
Bizim kahramanlarca bir mudhike

Ölümlerle eğlendiler, güldüler
Fakat kalb-i düşmenindedir süngüler
Ne rûz u şeb anda, ne Şam ve sahra
Ne encüm muîn, ne şems ve kamer

Nümayandı açık o hengâmda
O hengâm ulviyet-i encamda
Mehâbetli bir levha-i mevce-zen
Ki her mevce hûn-pâş ü âteş-fiken

Müşâbih gehî mâha, geh ahtere,
Gehî berk-i şemşîre, gâh ejdere,
Urûcunda hem-râh dâd-ı gırîv,
Seri muttasıl çarha mânend-i dîv.
Hubûtunda hem-darbe-i zelzele,
Hayâlâta reh-ber çeh-i esfele.
Ne şeydir bu?.. Târîhe ettim suâl,
Sünûh etti birden hakîkî meâl:

Hayâlât o hep düşmanın askeri,
Ki kaçmakta her ân o günden beri;
Temevvüc kılınsa zaferden nişân
Livâ-ı şehinşâh-ı Osmâniyân!

Ey Türk elinde bârik olan râyet-i zafer,
Aşkınla bir gazanfer-i nâr oldu her nefer;
Bahşende sermediyyete bir başka zîb ü fer,
Olsan değer burûc ile göklerde hem-sefer.

Aşkınla oldu mehlekeler melce'ü medâr
Binlerce erler eyledi terk-i diyâr ü dâr;
Var sende ma'neviyyete benzer bir iktidâr;
Ettin likaa-yı münce mid-i mevti cezbe-dâr.

Sancak yerinde, işte der asker: Benim sılam!..
Ondan ölüm gelir, ona gelmez fakat elem;
Çok yerde gerçi hâdim olur seyf ile kalem,
Ancak vatanla milleti temsîl eder alem

Abdülhâk Hâmid

Donanma

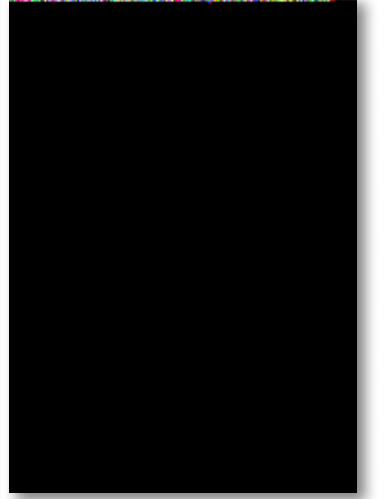
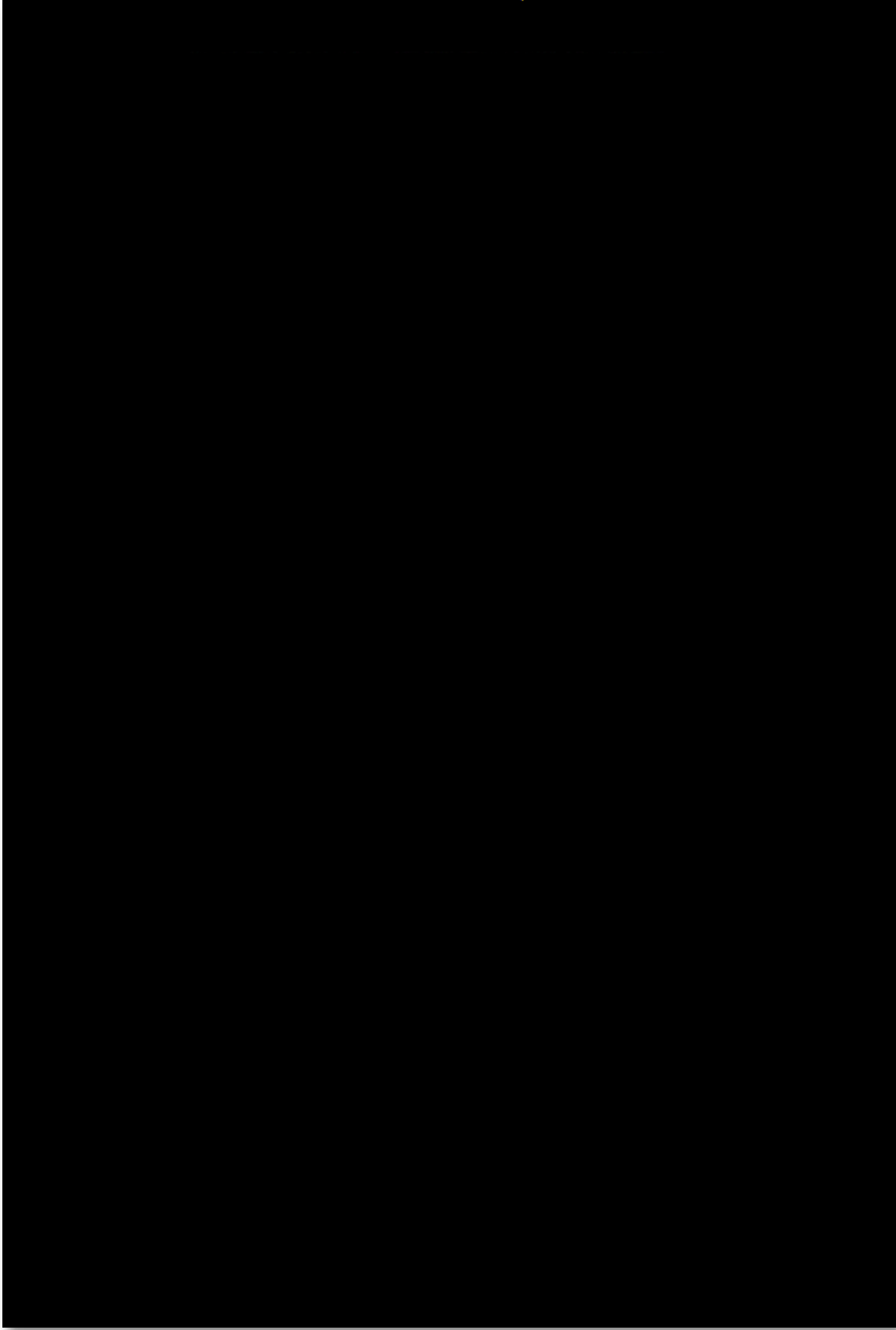
Çanakkale'de: Türk Oğluna!

Volkan gibi gürle, kükre, duman, ateş, alev sal
 Karşındaki cehenneme bu heybetle atıl, dal:
 Bu tarafa dönemezsen onun öbür kapısı
 Her cennete bir yol verir... Al bayrağın namusu,
 Allah için bırakmamış sende hiç can kaygusu.
 Öyle ise şu kaynayan lavlarınla ak! Yürü!
 Her ne varsa canlı cansız dalga dalga çek sürü...
 Göz bağını çöz tali'in, kılıcınla yol göster,
 Vatanında saadete taraf taraf yerler ver.
 Bu mukaddes, bu ilahi vazifede devam et,
 Senin için öyle bir gün doğacak ki: âkibet
 Hakka karşı baş kaldıran, dünyalara sık[ğ]mayan
 Kendisinden dağı taşı titrer sanan o düşman,
 Sıkılmadan yaltaklanup ayağına düşerek:
 "Kıyma genç Türk! Hiç kıyar mı bir kadına bir erkek?!.."
 Diye senden en düşküncesine af dileyecek...
 -Ve belki de yaresinden henüz sıcak kan sızan-
 Senin asil, âlicenâb büyük kalbin, bu emân
 Diye dize gelen, fakat, daha seni demincek
 Kaplan gibi parlayıp delik deşik eylemek
 Hırsı ile canavarca üzerine atılan,
 Şimdi yorgun ve pişman şuracığa yığılan,
 Bu vahşiyi, bir valide şefkatiyle af eder..
 Es Türk oğlu! Bu son şeref sana belki de yeter,
 Fakat Bırak: -Dostlar seni ak alnından öperken-
 O kirli düşmanların huzurunda eğilsin;
 Hayat gibi bir sadaka veren Türk'e hürmeten,
 Kapımızın önünden arka arka çıkılsın!..

İhtiyat Zabiti Namzetlerinden Serverî

(Donanma Mecmuası, Sayı: 112, Teşrinievvel 1915, s. 1000.)

۱۱۶۲۵۰
لاونہا

Dilek Dergisi

İnşad Numuneleri 2

Çanakkale Hitabesi

Çanakkale muzafferiyeti; Truva kahramanlarının destanlarından, Anibal'ın zaferlerinden, Napolyon'un dâhiyane kahramanlıklarından daha şanlı, daha şerefli ve daha harika-engizdir.

Çünkü Çanakkale'nin bir avuç kahramanları karşısında bütün dünyanın donanmaları, medeniyetin icat ettiği bin türlü vesait-i tahrib, yüzbinlerce fabrikaların çıkardığı bi-payan toplar, bombalar, beş kıt'anın ecnas-ı muhtelifesi bulunuyordu.

Bu ateşlere, yıldırımlara, insan sürülerine karşı Türk ordusunda maddi kuvvetlerden ziyade sarsılmaz bir iman, çelikten bir celadet, ateşten bir azim, edadımızdan mevrus asil kandan başka güvenecek bir şeyimiz yoktu.

İşte bu iman, bu celadet ve bu kan Anafarta ovalarında, Seddülbahir sahillerinde semadan inen yıldırımlara, tahte'l-arz dehşet-nisar ateşlere, sahillerden kopup gelen cehennemi dalgalara karşı tarihlerin şimdiye kadar hiçbir zaman kayd etmediği mukavemetler gösterdi, kahramanlıklar doğurdu, şecaatler yarattı!...

Süngü süngüye, hançer hançere, boğaz boğaza dövuştüğümüz bu kan kal'asında o mütemeddin İngilizler, mütefekkir Fransızlar; Mehmed Çavuşların öz haklarını teslim ederek can çekiştire çekiştire kahr olup gittiler!..

Bu muzafferiyetler dolayısıyla Türk'ün kahraman adı; Senegallerde, zenciler memleketinde, Ümid Burunlarında hürmetle, havf ve dehşetle anıldı!...

Cemal Gültekin

دیلک

دیلک

اتحاد نغمه‌ای

چاناق قلعه خطابه‌سی

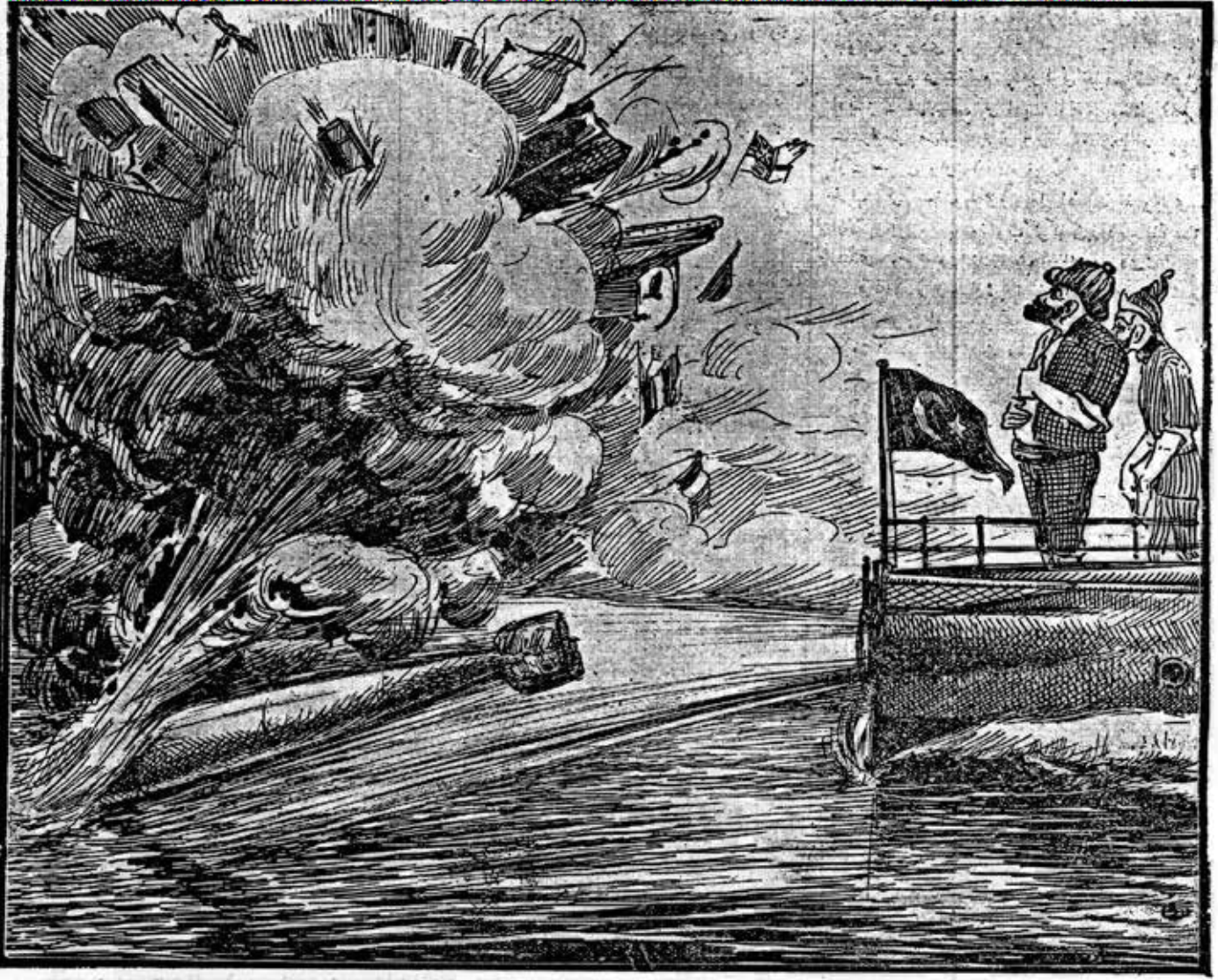
چاناق قلعه‌شهری، ترووا نهر ما نریك دستانلردن،
آیداك ظفرلردن، ناپولونك دامچاه قهرمانلاردن
داهان شانی، داهان شرفل و داهان خرقه آنكیزور.
چونكه چاناق قلعه‌ك بر آجوج نهر، نهری قوشینده
بوتون دنیاك دونانلاری، مدینك انبار ایتدیك بیک
دورلوسانلار تحریب، یوز بیکل جه لره قهرمانلاردن
ب بآن طویل، بومبار، بئش قلعه‌ك آجاس عتق‌سی
بولتیوردی.

بو آتشاره، پیدایمزه، انسان سوردورلرینه قوشی
توزك اردوستده مادی قوتلردن زاید سارمیلار بر ایمان
چلیكدن، ب جلاوت، آتشدن بر عزم، اجبار بوزدن
موروت اسیل قالدن باشقا كومه‌ك شیشم بوندی،
ایشته بو ایمان، بوجلاوت بو قان آتار طاولاردن
سدالیر ساحلر قده، ایمان پیدایمزه، تحت الارض
دهشتلار آتشاره، ساحلردن توپون بکن چیشردالار
قوشن تارخارک شیمدی به قدر هیچ روزمان قودایمیزی
مناوملار کوشردی، قهرمانلار دوشوردی، شجاعتلار
بارلادی! ...

سوتکیو سوتکوره، شنجر شنجره، بوغاز بوغاز
دوگوشدیگمز بوقان قلعه‌سده او متدن انکیزلر، متکر
فرانسولر محم چاروشارک اوز حاریر قسایم ایدرک جان
چکیشدوره، چکیشدوره قهر اولوب کیتدی! ...
بو مقرر بئردولایسه، تورک قهرمان آدی سئقالده،
زنجیلر عککنتده، امید بوروننده حرمتنه، خوف
دهشتنه آ کیدی! ...

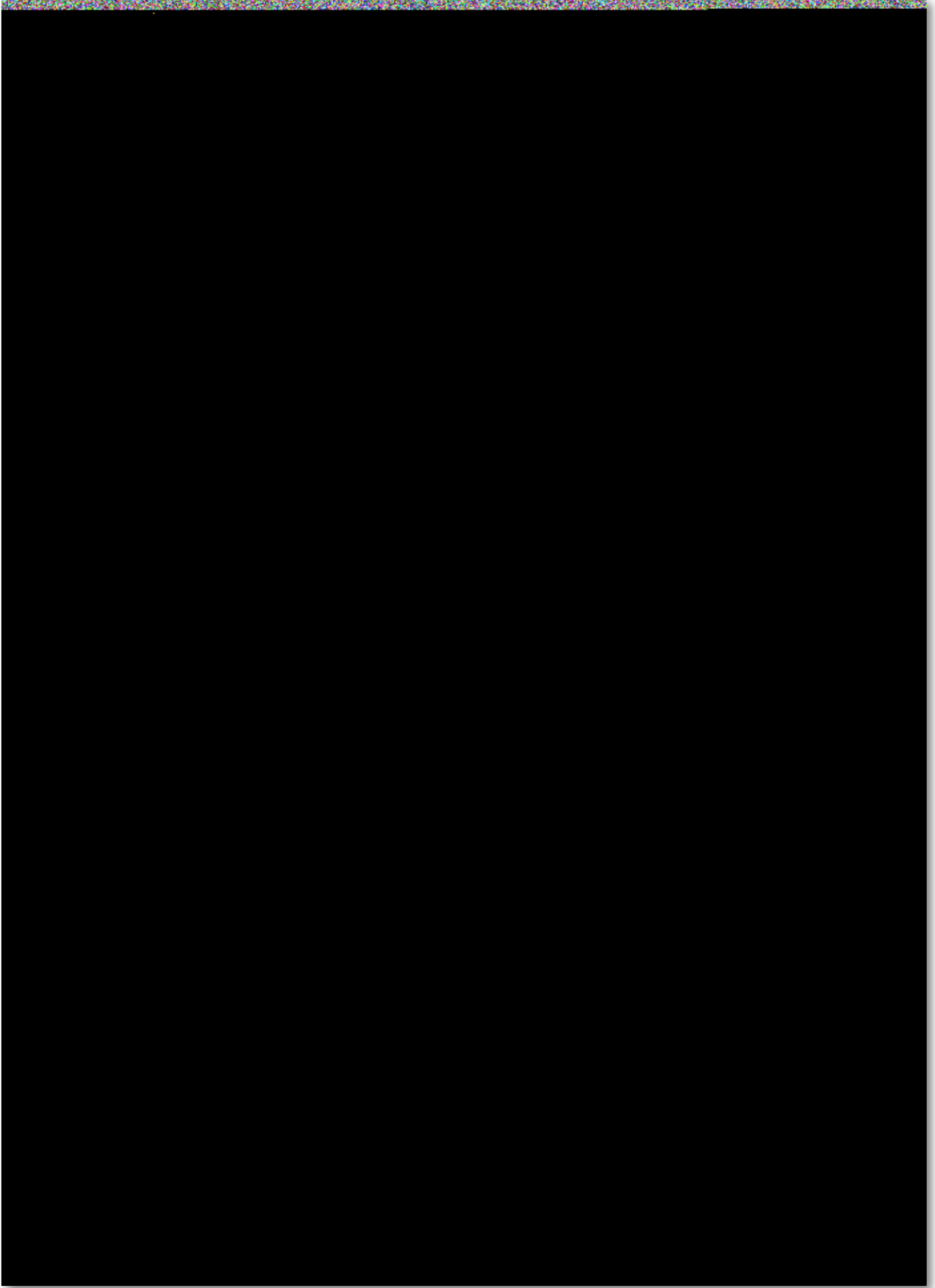
چال کولتکین

Karagöz

“Karagöz: gördün mü Kikirik Cenabları. Kalbimiz din ve imanla dolu! Bir hamlede üçü birden gitti; amiral kıkırık cenablarına bizden ilk selam olsun. Hiç şüphe etme bunun arkası da var.”

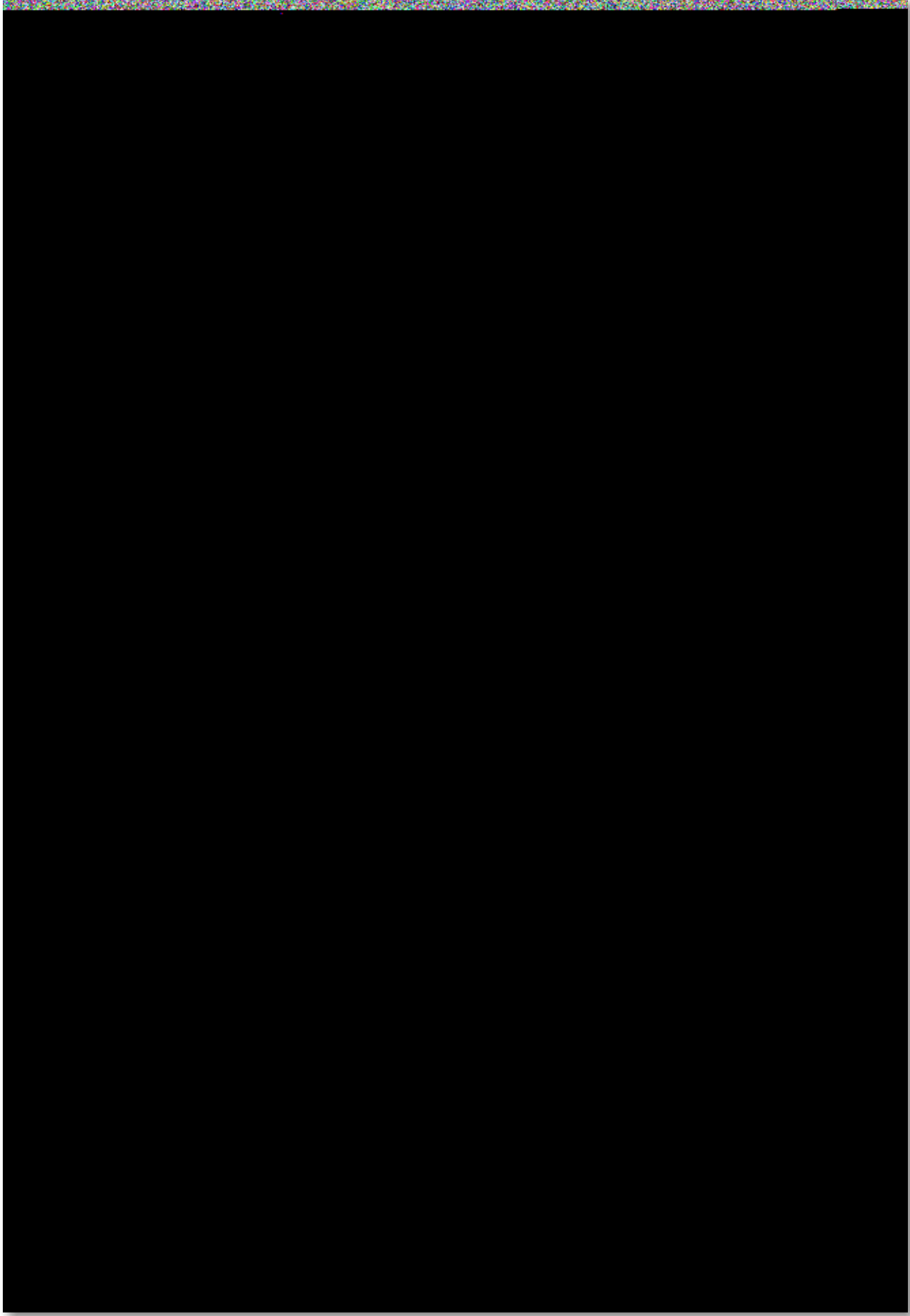
◆ Karagöz

“Karagöz: Koşalım Hacivat! Koşalım da temizleyelim. Yoksa böyle birer ikişer bunlar denizi dolduracaklar.”

“Afacan: Baba ben de düşenleri düşünüyorum da simit dağıtıyorum. Aç olmasalar gözlerini kaplayan hırsla kapılıp hücum etmezlerdi.”

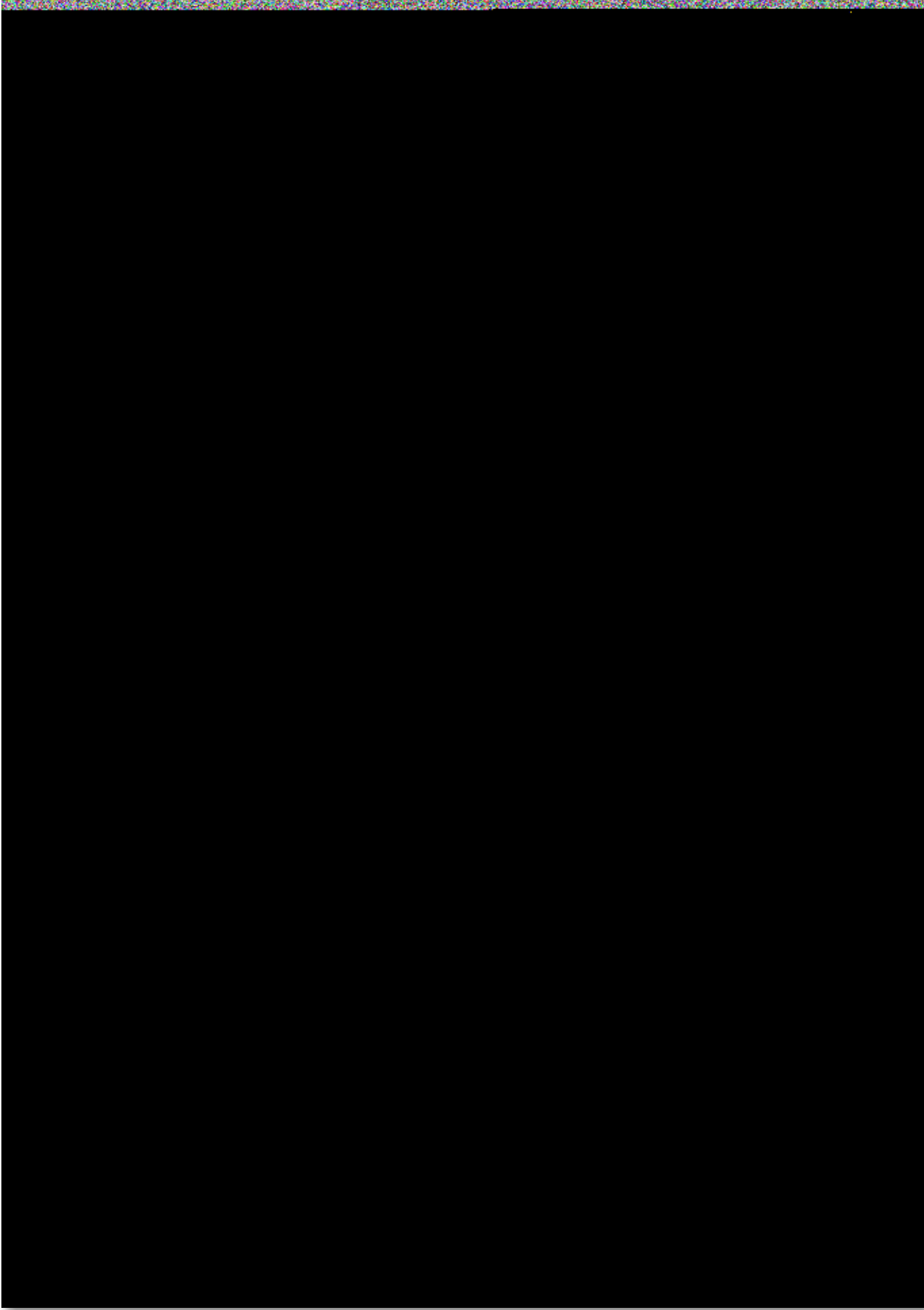

Karagöz

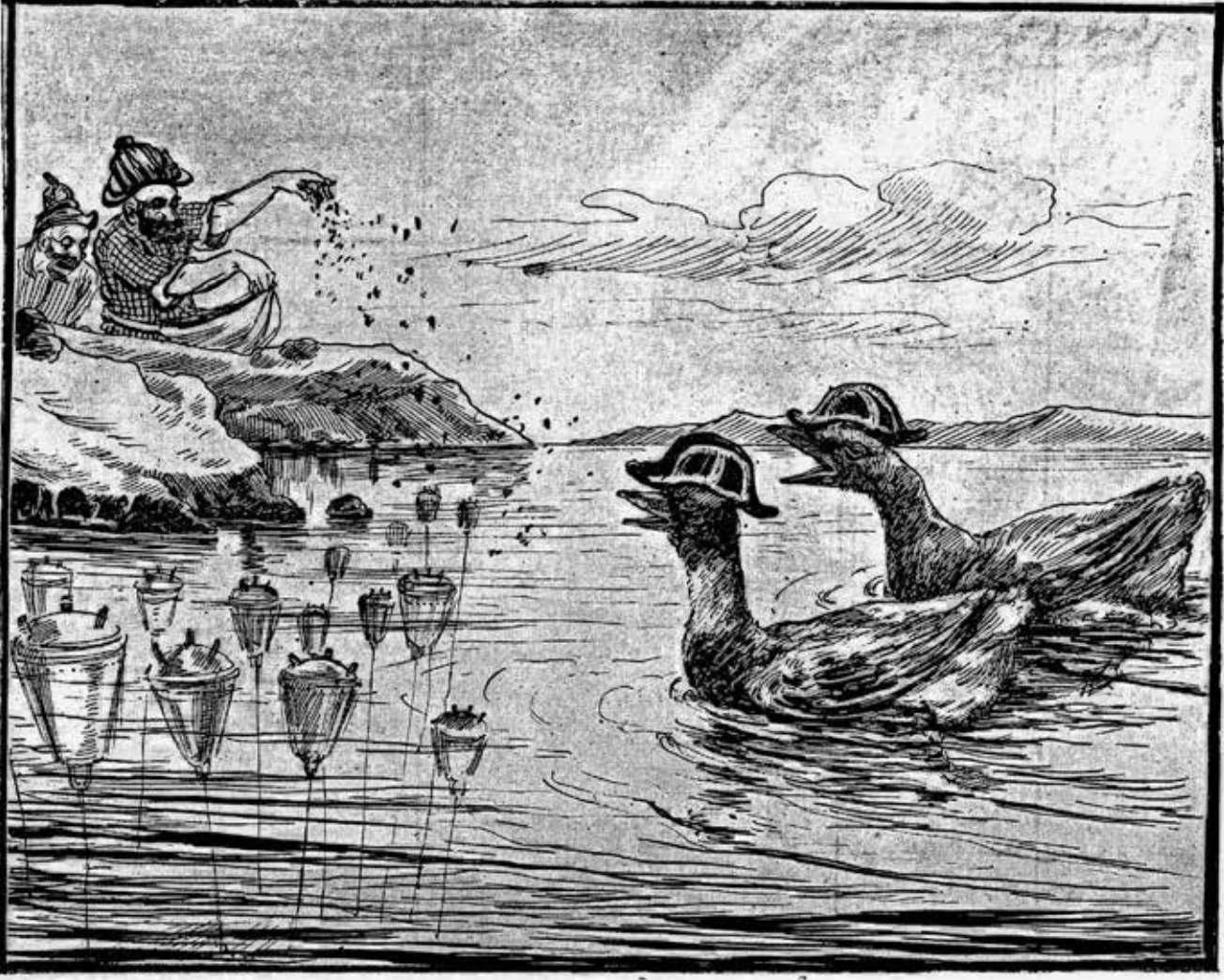

“Karagöz: Buz gibi tutar, harareti söndürür, kızgınlığı giderir, Çanakkale destisidir. Sizden evvel arkadaşlarımız gördüler, denediler. İki yüz elli okka kadardır. Para ile değil ya, birde siz tecrübe ediniz bakalım, ne olur?!”

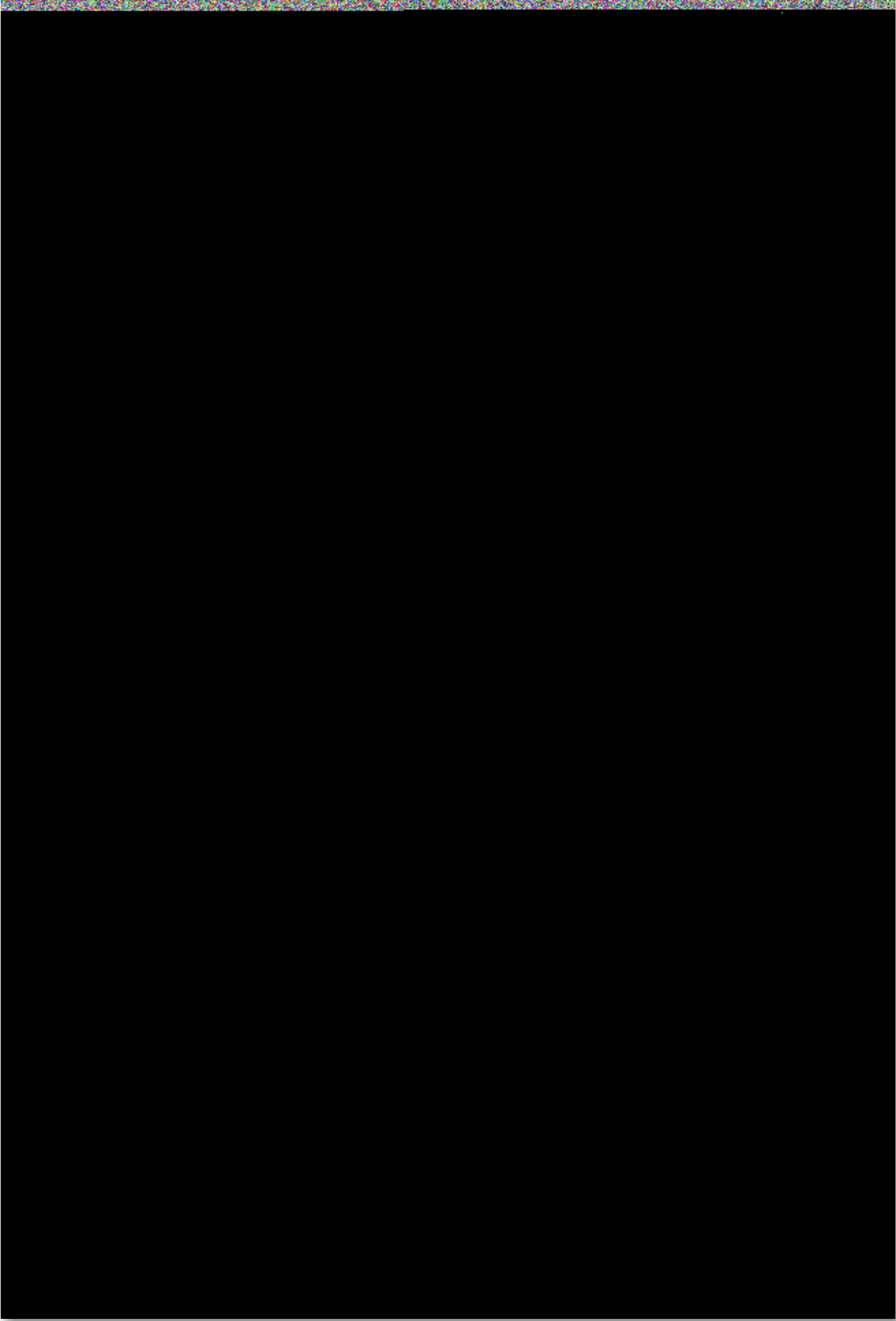

◆ Karagöz

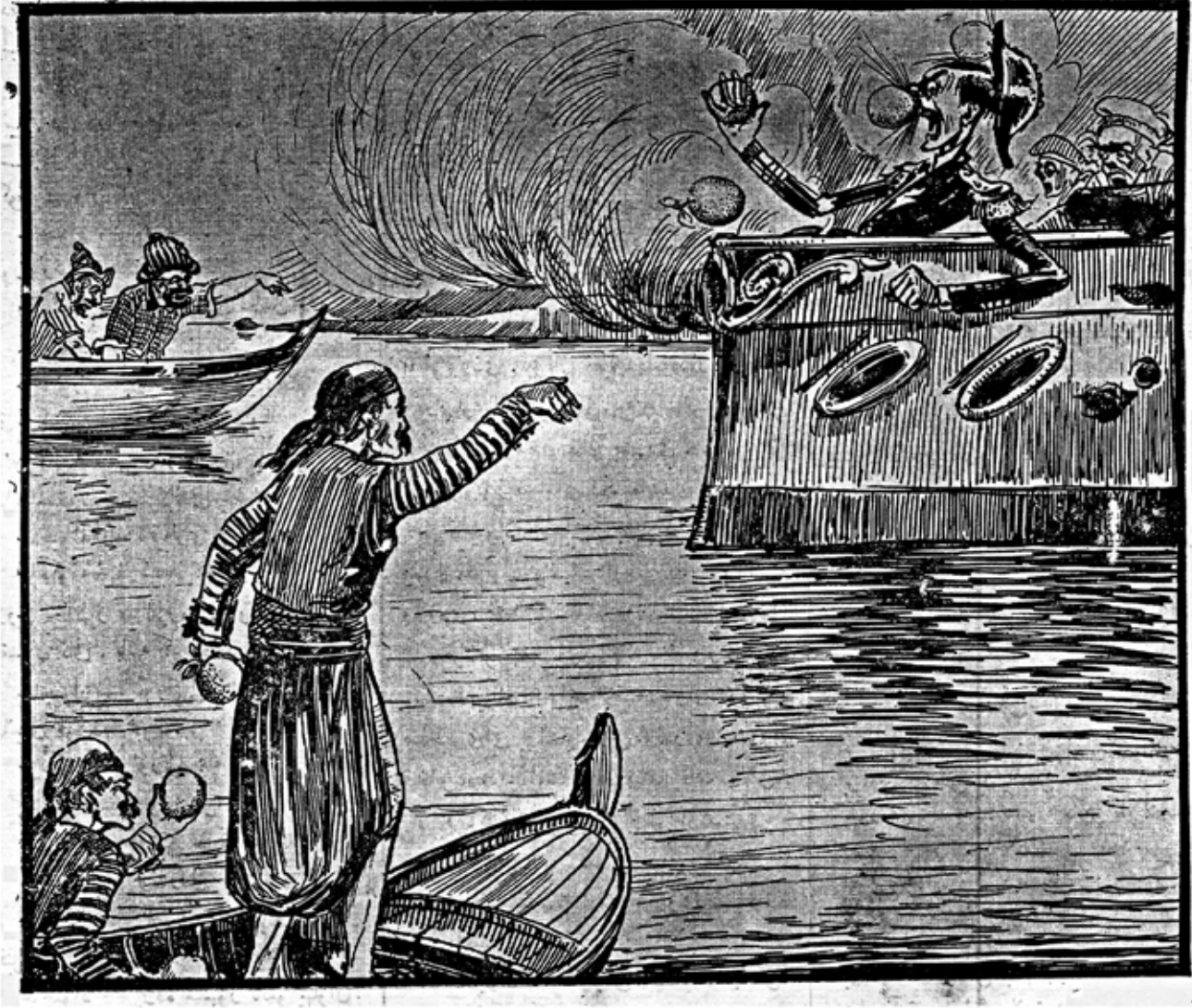

“Hacivat: Karagöz açlık, işte böyledir; ne yapsınlar?
Karagöz: Ben de yem veriyorum ki bir daha gelip de başlarına gelecekleri
görsünler... Bu sefer artık tamamıyla üstüne oturacaklar.”

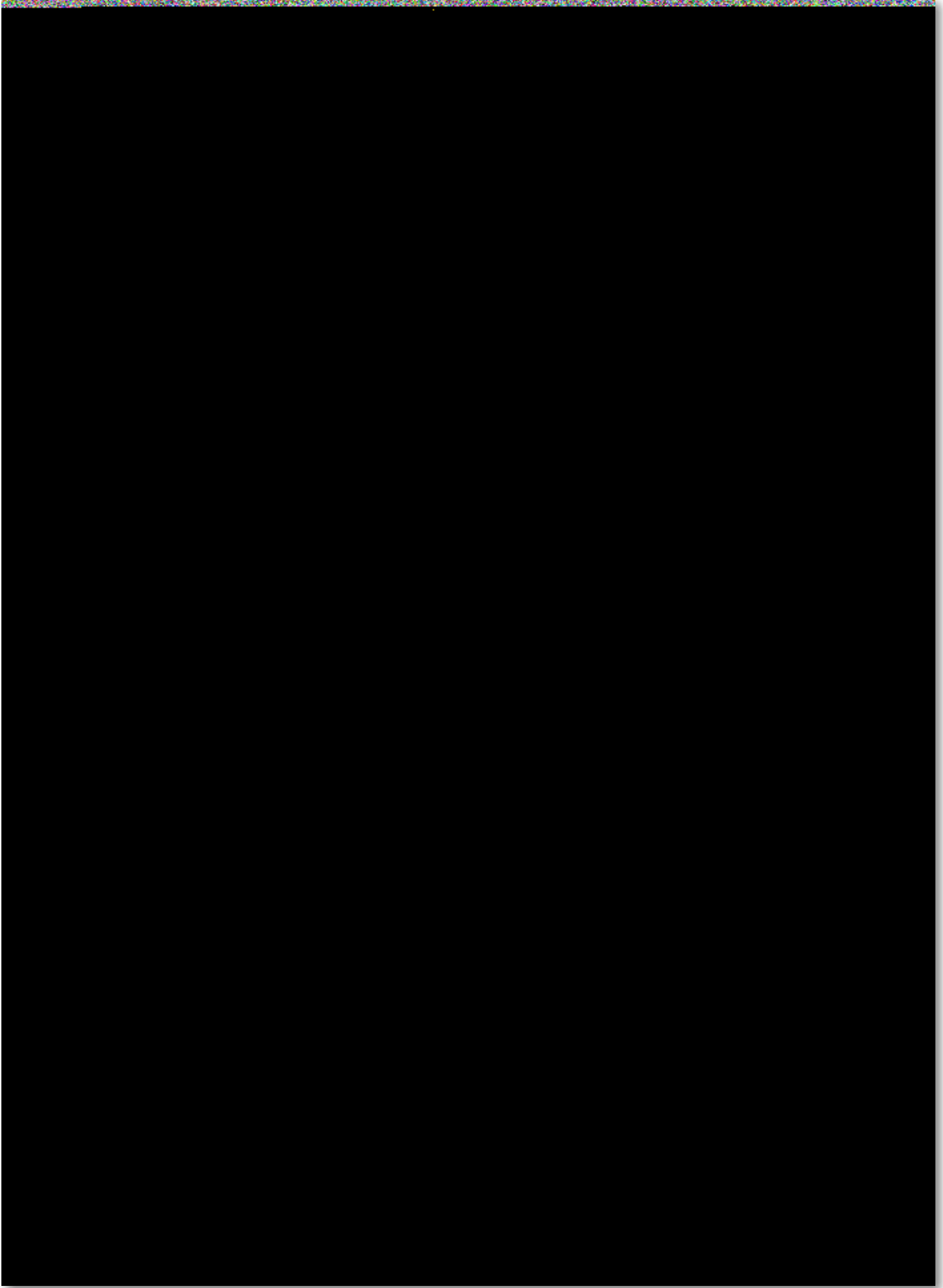
Karagöz

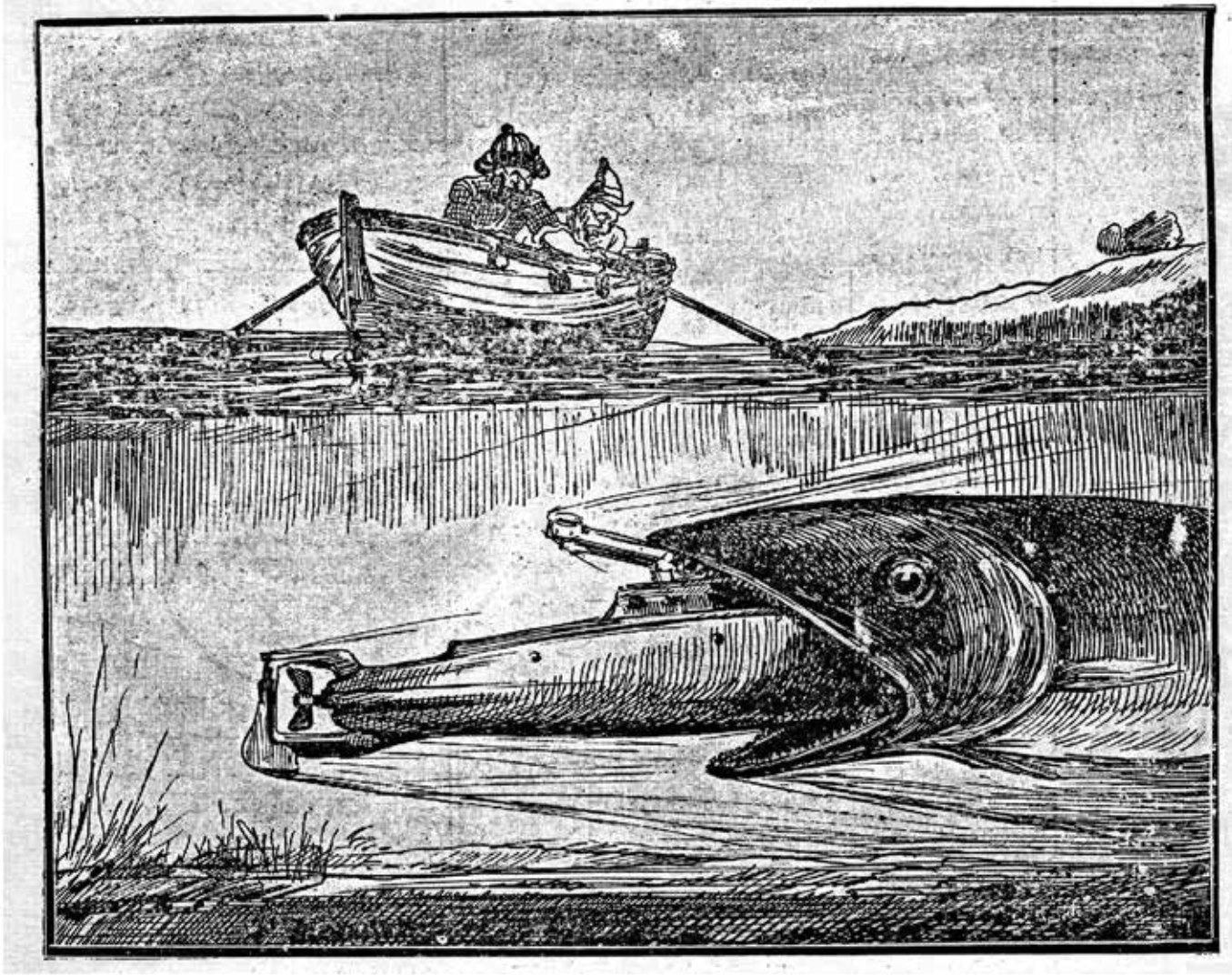
“Karagöz: Aman Hacivat şu dünyayı korkutan donanmaya bak! Portakal kabuklarıyla muharebe ediyor...”

Hacivat: Ne yapsın Çanakkale’de başına gelen felaketten sonra şaşırıldı böyle oldu. Don Kişot gibi portakalla mücadele ediyor!”

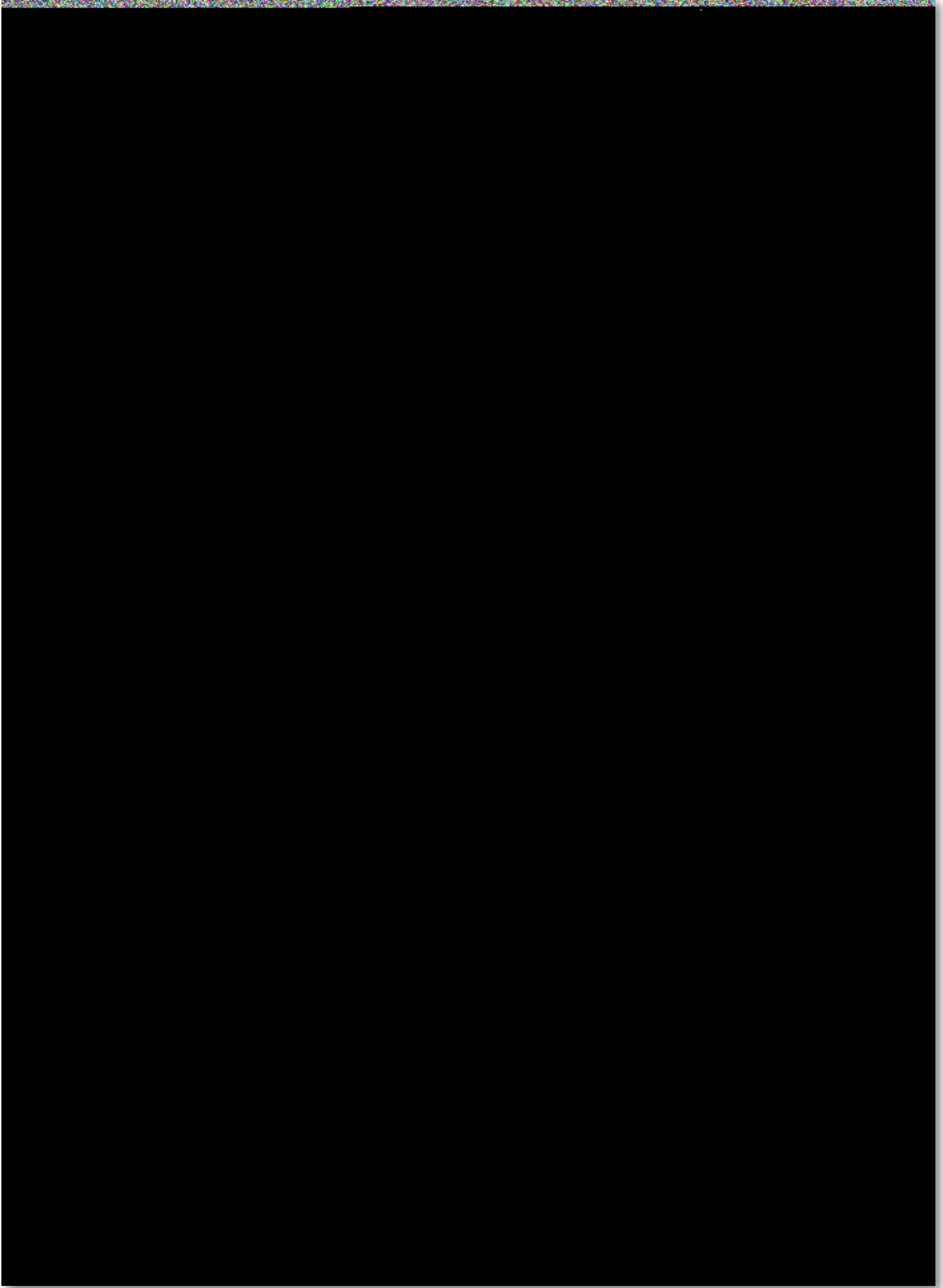

◆ Karagöz

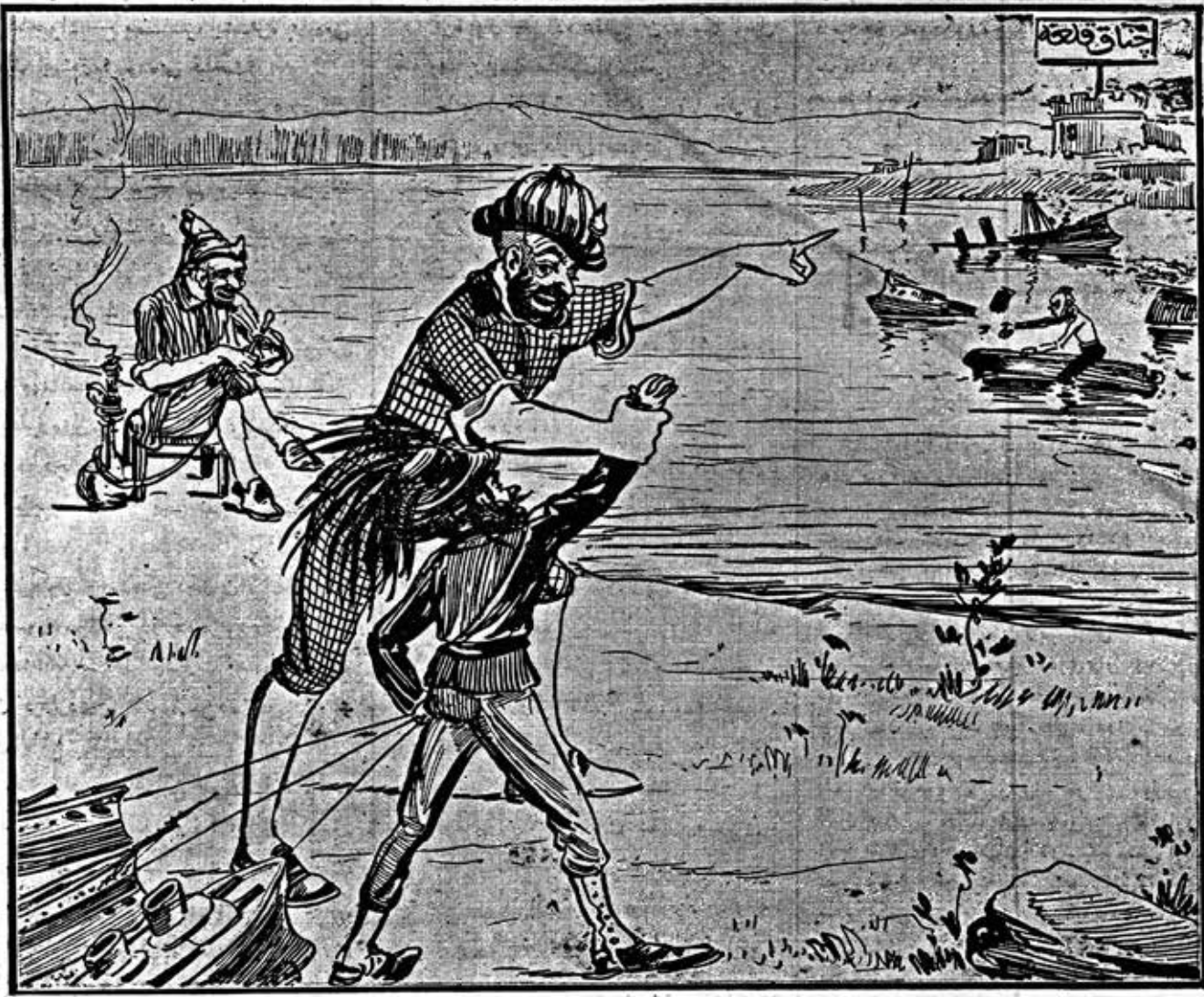

“Karagöz: Görüyor musun Hacivat, bütün dünyayı yutar diye bağırdıkları İngiliz tahtelbahrlarını. Çanakkale’de orkinos balıklarına ne de güzel yem oluyor.”

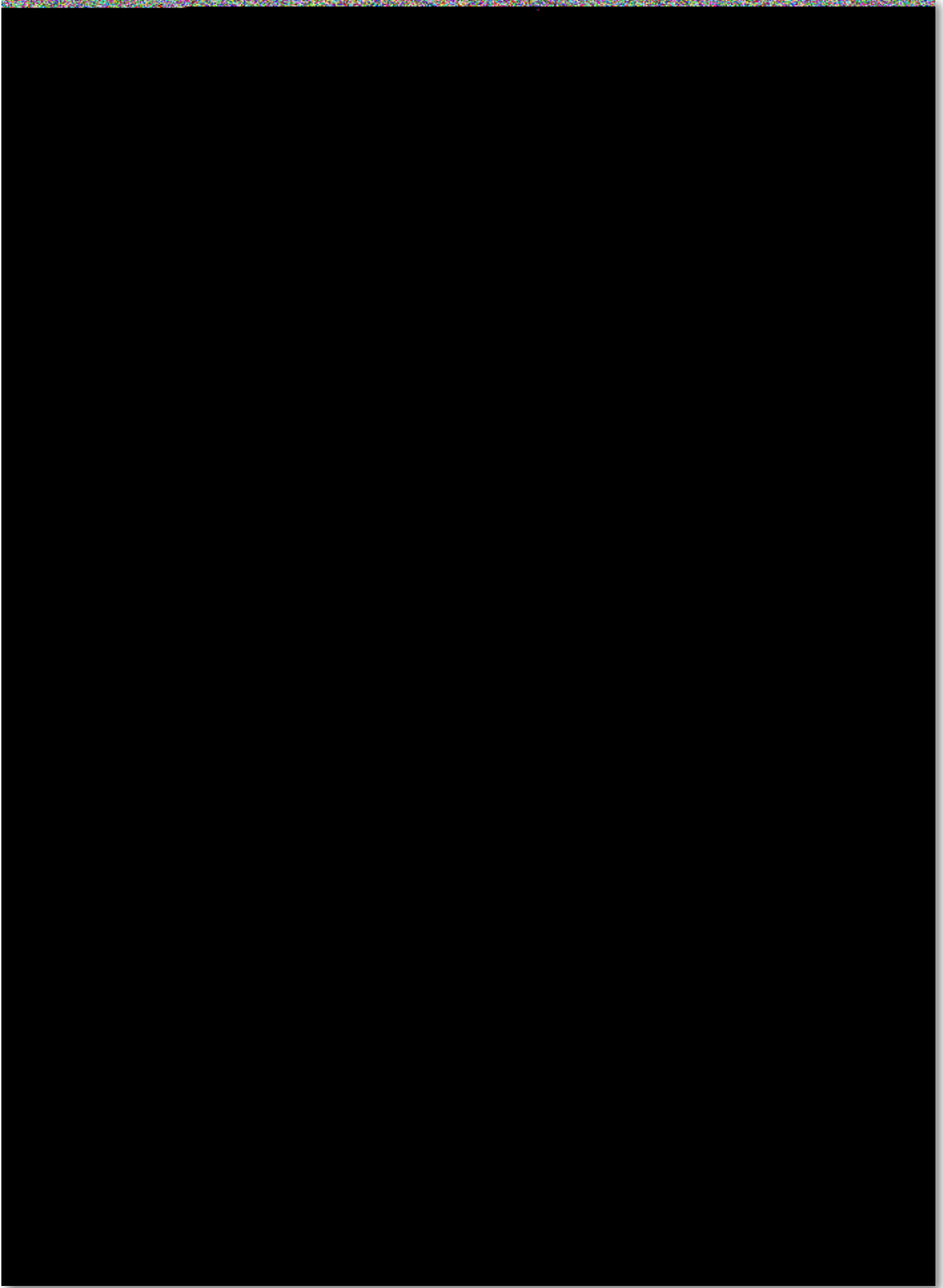

Karagöz

“Hacivat: Karagöz elinden tutmuşsun, onu öyle nereye götürüyorsun?
 Karagöz: Nereye olacak? Geç kaldı. O da gelsin de boyunun ölçüsünü alsın,
 ötekiler gibi tamirciliğe başlasın.”

◆ **Ressam Cemal Bey'in 5-18 Mart Muharebesini gösterir temsili bir levhası.**

[Bahriye ve Berriye Erleri El Ele, Çanakkale'de...]

Biz Türk eriyiz; şanlı, güzel bayrağımız var,
Tarihimize nâm verecek sancağımız var;

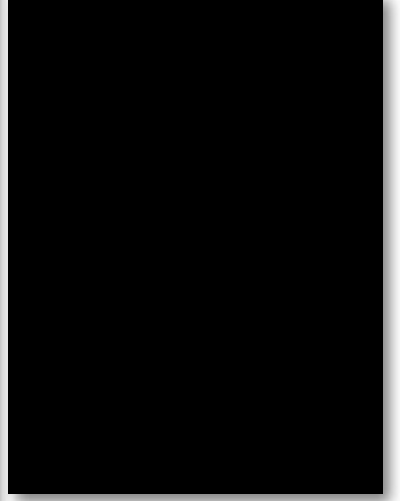
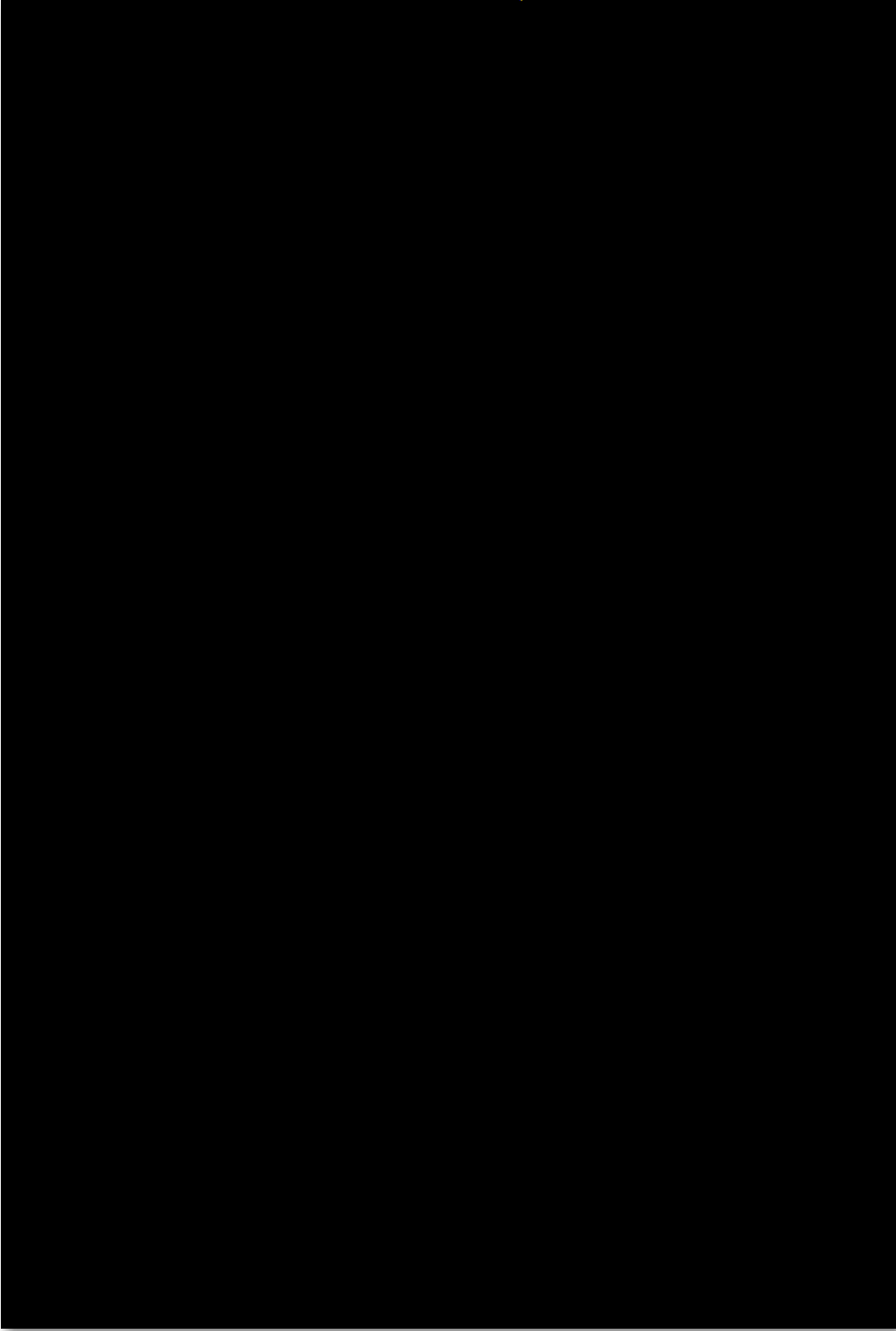
Düşman! Seni kah eyleyecek kuvvetimiz var,
Dünyaları tedhiş edecek satvetimiz var;

Türk'ün ezecek kuvveti var; kendi ezilmez,
Dünya şunu bilsin ki: Çanakkale Geçilmez.

— **Necmeddin Sâhir**

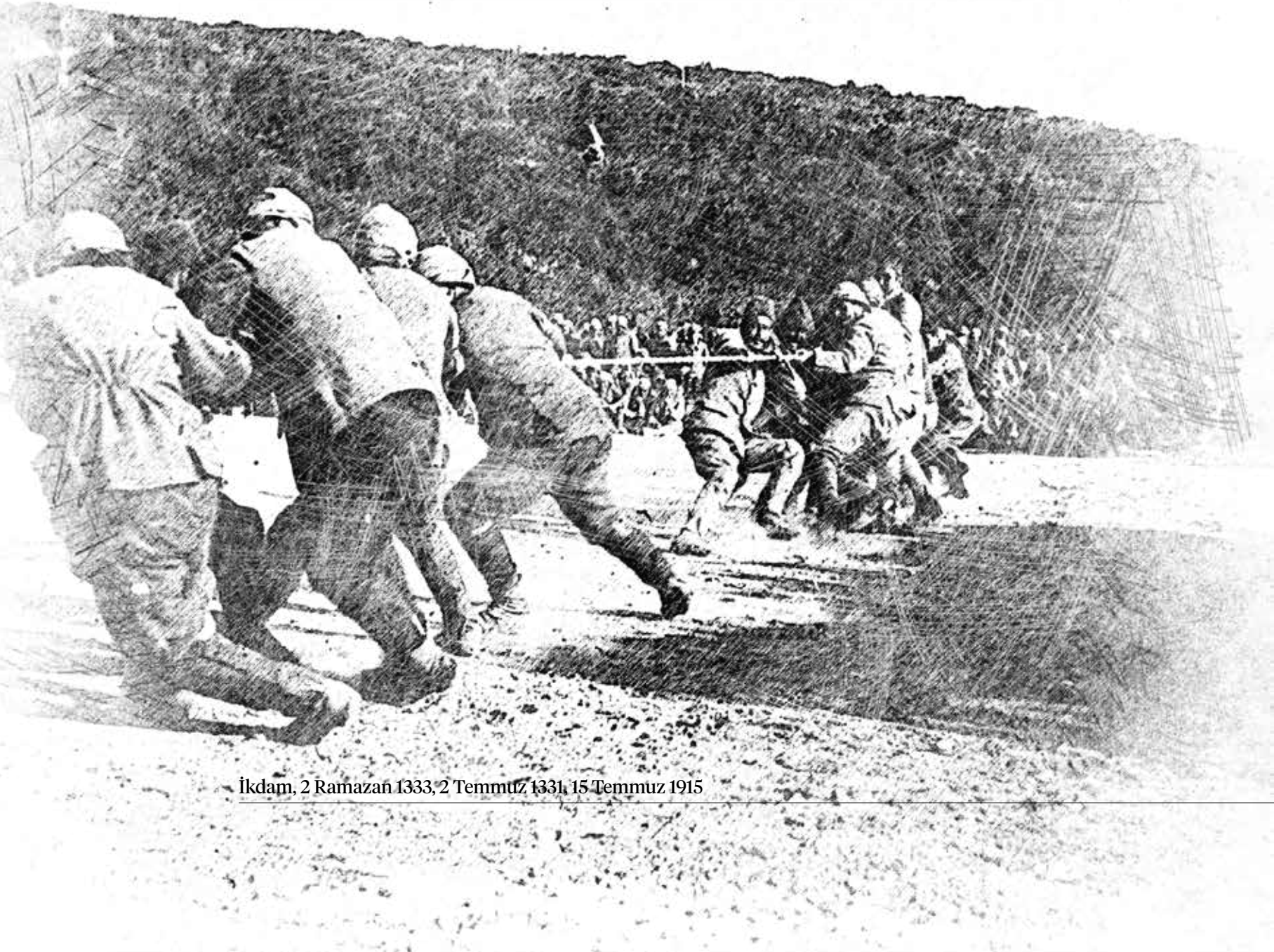
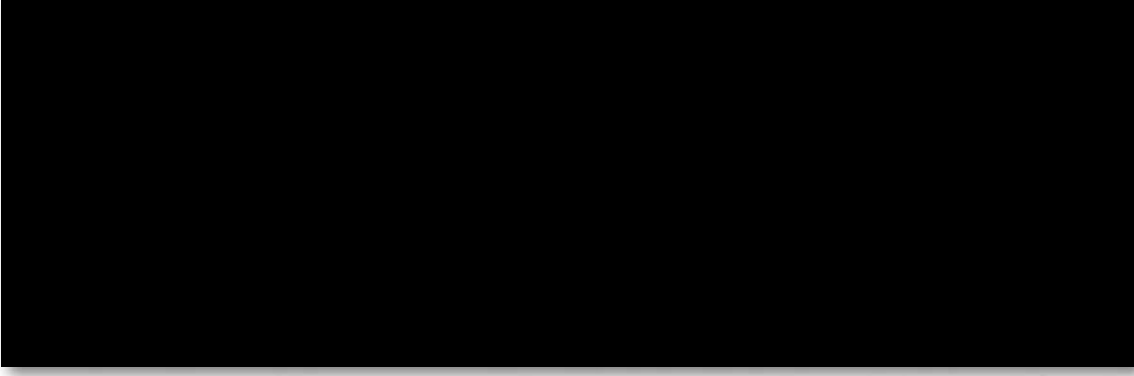
درونا جوسا

İkdam

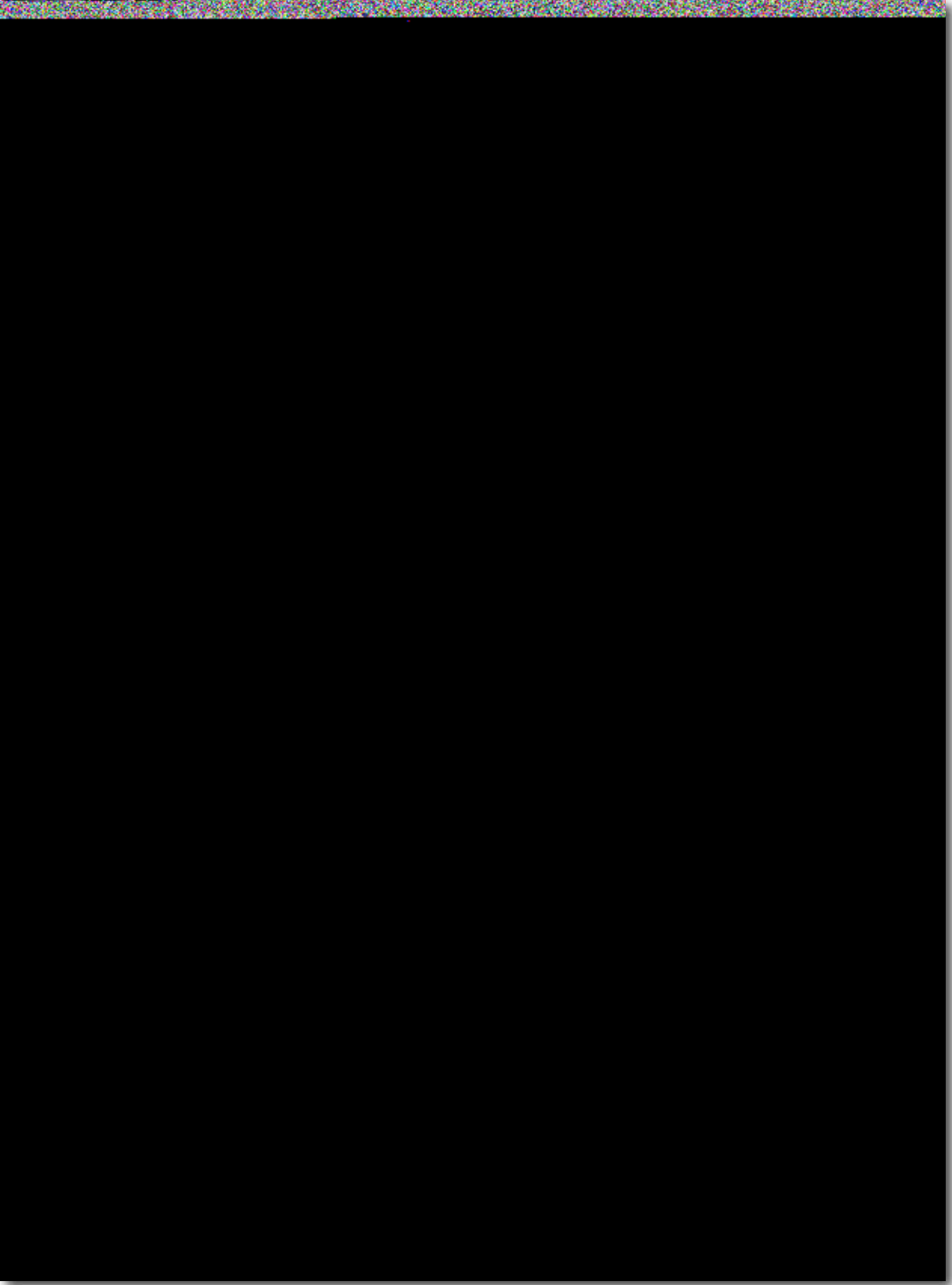
Çanakkale Müdâfi'leri Şerefine

Viyana 13 Temmuz (M.A.) – Çanakkale müdâfi'lerinin şerefine 22 Temmuz'da Budapeşte'de "Nemçeti Park"ta bir müsamere icra edilecektir. Bu müsamerede "Çanakkale Yenilmez" namında bir oyun verilecektir.

İkdam, 2 Ramazan 1333, 2 Temmuz 1331, 15 Temmuz 1915

اقبال

Farklı Bir Kaynaktan Çanakkale Marşı ve Türküleri

İstanbul Üniversitesi bünyesinde çalışmalarını sürdüren Osmanlı Dönemi Müziği Uygulama ve Araştırma Merkezi (OMAR), Osmanlı müzik tarihî eser birikimini bilimsel kriterlere göre incelemek, tasnif etmek ve oluşturulan koleksiyonu, matbu ve dijital platformlarda kolay erişilir hâle getirmek için çalışmalarını sürdürüyor.

Osmanlı Dönemi Müziği Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin, 18 Mart Çanakkale Zaferi'nin yıl dönümü münasebetiyle yayımladığı "Farklı Bir Kaynaktan Çanakkale" başlıklı 3 adet bestenin notaları ve icra kayıtları:

heje ad or
 ne si ne me tu
 du duch man
 hein
 mich
 ré

۲
 زلفی در چرخه حاد دانت
 طاقه خانه ما بیجا کرد دانه
 طریقی بوسه لاله خاد دانت
 نواز

۳
 ایچ بویک دکنه یه قاپانک
 ایچ بویک دکنه یه قاپانک

۴
 بودی باران کورسک اتیوک
 بولفسه بویک دکنه یه قاپانک
 ولدی بویک دکنه یه قاپانک

۵
 ساره لانه بویک دکنه یه قاپانک
 طوسونک دکنه یه قاپانک

۶
 بولفسه بویک دکنه یه قاپانک
 ایچ بویک دکنه یه قاپانک

۷
 سوره اولی بویک دکنه یه قاپانک
 سوره اولی بویک دکنه یه قاپانک

۸
 سوره اولی بویک دکنه یه قاپانک
 سوره اولی بویک دکنه یه قاپانک

◆ Risâle-i Mûsikiye

Farklı Bir Kaynaktan Çanakkale Marşı I

Aslen Yafa doğumlu olan ve 20. asır başlarında İstanbul'a gelerek müzik yayıncılığına başlayan Şamlı Selim'in geniş yayım yelpazesinde *Risâle-i Mûsikiye yâhud Mûsiki Gazetesi - Chant Turc veya Risâle-i Mûsikiye yâhud Müntehib Nota Parçaları - Chant Turc* başlığıyla yayımlanan küçük boy bir yaprak nota serisi vardır. Marşın nota kaydı, bu serinin 13. notasıdır.

Beste: **Kemani Kevser Hanım**

Uslu: **Düyek**

Çanakkale Marşı

Edirne'den çıktım başım selamet
Harbe dahil olmadan koptu kıyamet
Of gençliğim eyvah

Çanakkale'sinde vurdular beni
Nişanlımın mendiline sardılar beni
Of gençliğim eyvah

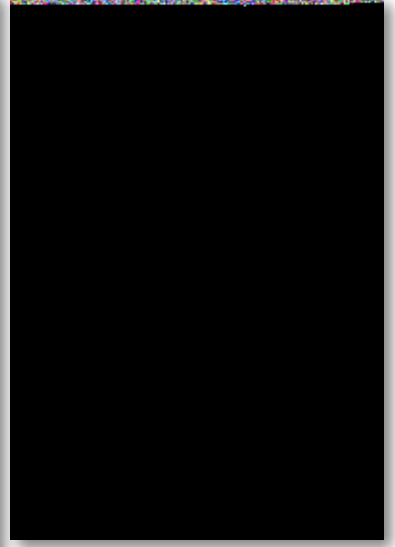
İstanbul'dan çıktım başım selamet
Çanakkale'ye varmadan koptu kıyamet
Of gençliğim eyvah

Çanakkale içini duman bürüdü
Kırk altıncı fırkanın namı yürüdü
Of gençliğim eyvah

Çanakkale içinde bir dolu testi
Analar babalar ümidi kesti
Of gençliğim eyvah

Kaynak: *Risale-i Musikiye, No: 13, Şamlı Selim*

Dinleyebilirsiniz...

◆ Gıda-yı Rûh

Farklı Bir Kaynaktan Çanakkale Türküsü II

Bilinen büyük müzik yayıncılarının yanı sıra İstanbul'da müzik yayıncılığı yapan Ali Rızâ Muzıka Mağazası adındaki kuruluşun Gıdâ-yı Rûh başlıklı, küçük boy ve "Müntehâb Şarkı ve Kantolar" ibaresiyle yayımladığı çok sayıda nota mevcuttur. Yayın tarihi belli olmayan ve her on beş günde bir neşr olunan notalar, Babîâli civarında Hakkâk Ütüciyan Matbaasında basılmıştır.

Ses kaydı nota bu seri içinde 19 numarada yayımlanmıştır.

Bu eserin kaydı, İÜ OMAR'da prova salonunda yapılmıştır.

Kanun: Caner Can

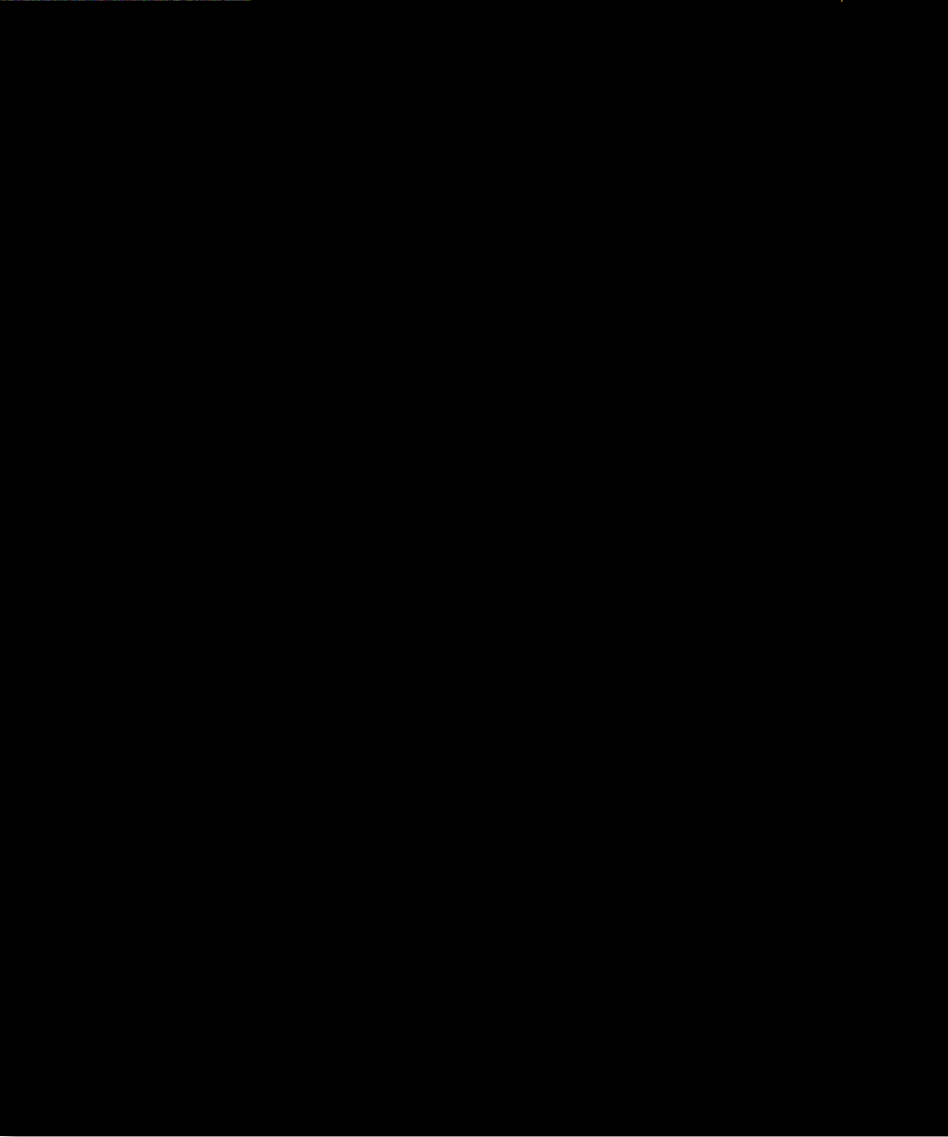
Ses: Hasan Kiriş

Çanakkale Türküsü

Edirne'den çıktım başım selamet
Çanakkale'ye vardım koptu kıyamet
Ah gençliğim eyvah

Çanakkale içinde Aynalı Çarşı
Anne ben gidiyorum düşmâne karşı
Ah gençliğim eyvah

Çanakkale içinde duman bürüdü
On birinci fırka harbe yürüdü
Ah gençliğim eyvah

Dinleyebilirsiniz...

◆ Müntehabât

Farklı Bir Kaynaktan Çanakkale Türküsü III

İstanbul'da müzik neşriyatının en önemli isimlerinden olan Kudmanîzâde Şamlı İskender, kardeşlerinin arasında en uzun süre yayıncılık yapan isimdir. Yazı inkılâbından sonra da sürdürdüğü uzun yayıncılık döneminin en yaygın bilinen serisi *Müntehabât* başlığıyla yayımlanmış olan küçük boy yaprak notalardır.

Nota bu seri içinde 741. numarada yayımlanmıştır.

Kanun: **Caner Can**

Tanbur: **Mine Yener**

Ses: **Işık Ersin – Enis Tombul**

Mahur Çanakkale Türküsü

Güfte: **Florinalı Nâzım Bey**

Beste: **Şevket Gavsî Bey**

1

Çanakkale Kâbe gibi uludur
Toprakları şehitlerle doludur
Kırılan hep orda düşman koludur
Nakarat
Türk sinesi ne metin bir cevhermiş
Yüz binlerce gönüllere sipermiş

5

Esatirî kahramanlar meşhedi
Aranırsa burasıdır ebedi
Yüzbinlerce düşmanları mahvetti
Nakarat
Çanakkale anılıyor haşyetle
Tarih burda anılıyor hürmetle

(Kaynak: İstanbul Üniversitesi Osmanlı Dönemi Müziği Uygulama ve Araştırma Merkezi-OMAR)

Dinleyebilirsiniz...

◆ Tesvir-i Efkâr

Tarihimize Gececek Şanlı Bir Harb Gününün Devr-i Senevisi

Tesvîr-i Efkâr gazetesinde 25 Nisan 1915 tarihinde başlayan Kara Muharebelerinde elde edilen zaferlerin Yıl dönümünde anıldığı makale. 25 Nisan 1916

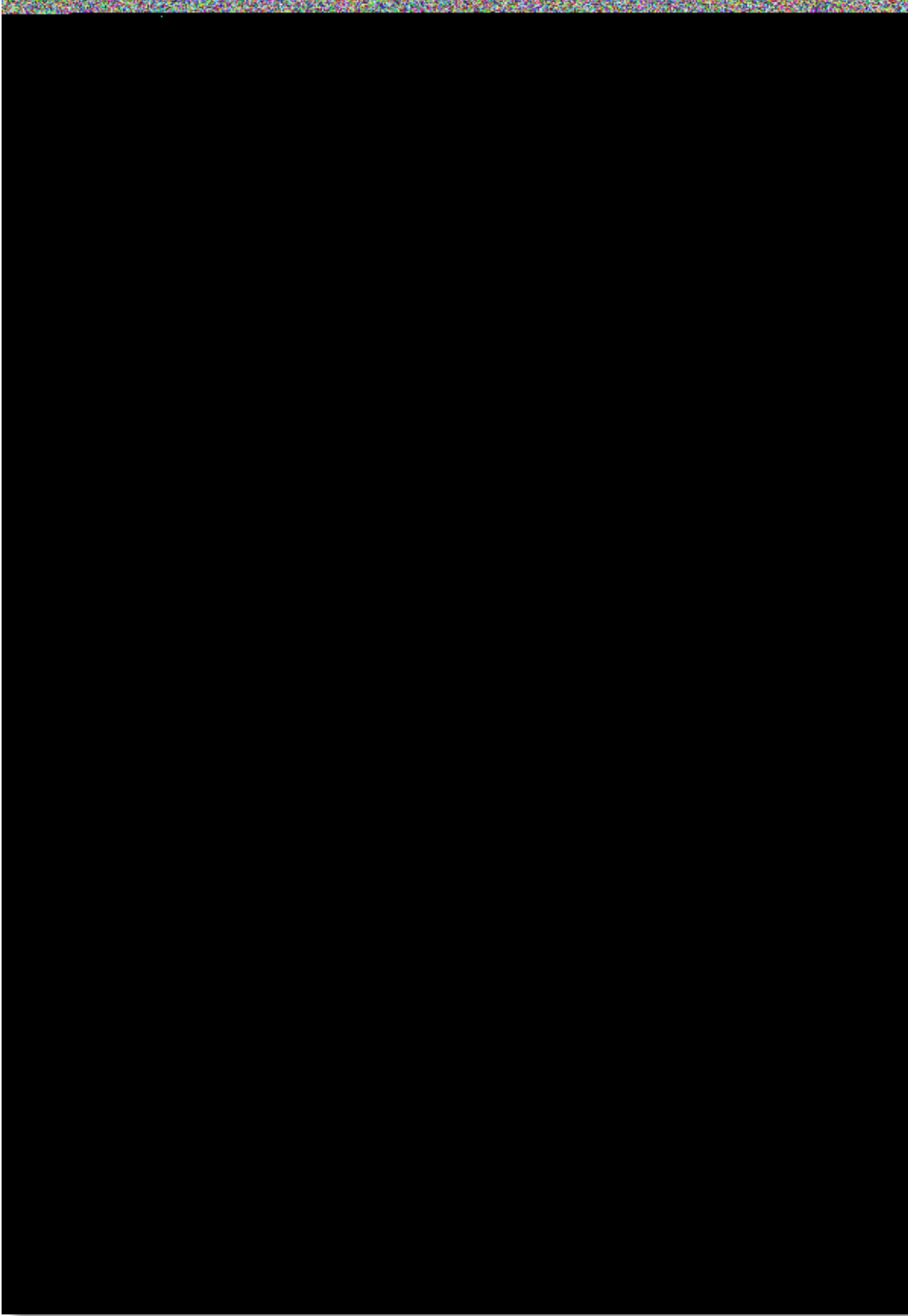
12 Nisan [1]331 – Kanlı bir musaraanın (güreşin) pür heyecan safahatı – Askerlerimizin besalet ve fedakârlığı – İngilizler mağlub, Fransızlar münhezim – Düşman, maksadına nail olamıyor – Müdafaa-i kahramanane...

Çanakkale Müdafaa-i Kahramanesine
Mebde Olan Günün Devr-i Senevisi
12 Nisan 1331

Çanakkale Müdafaa-i Kahramanesini temsil eden bir Türk kahramanı
Ateş Cenk ve Cidal İçinde

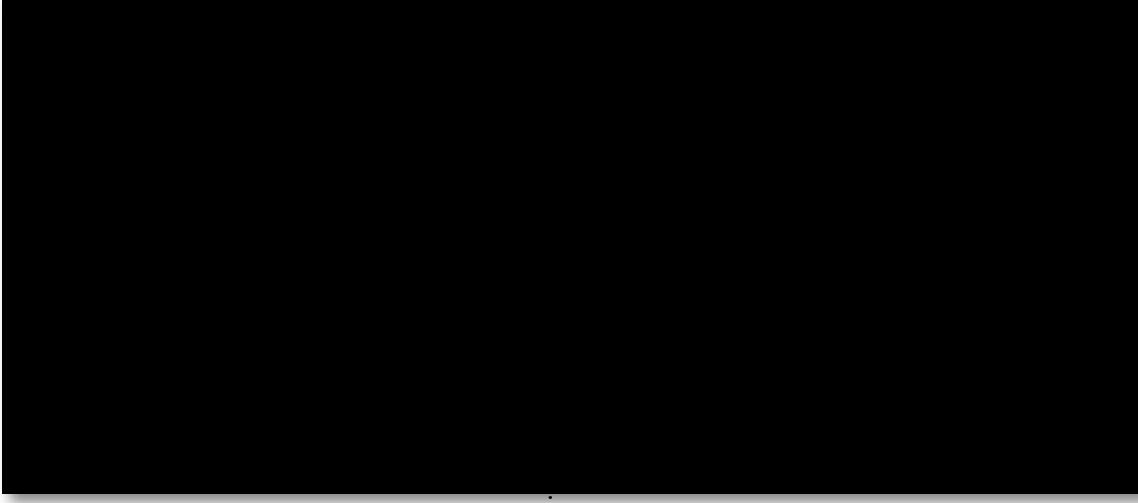
تَسْوِيَةُ الْأَفْكَارِ

Cumhuriyet

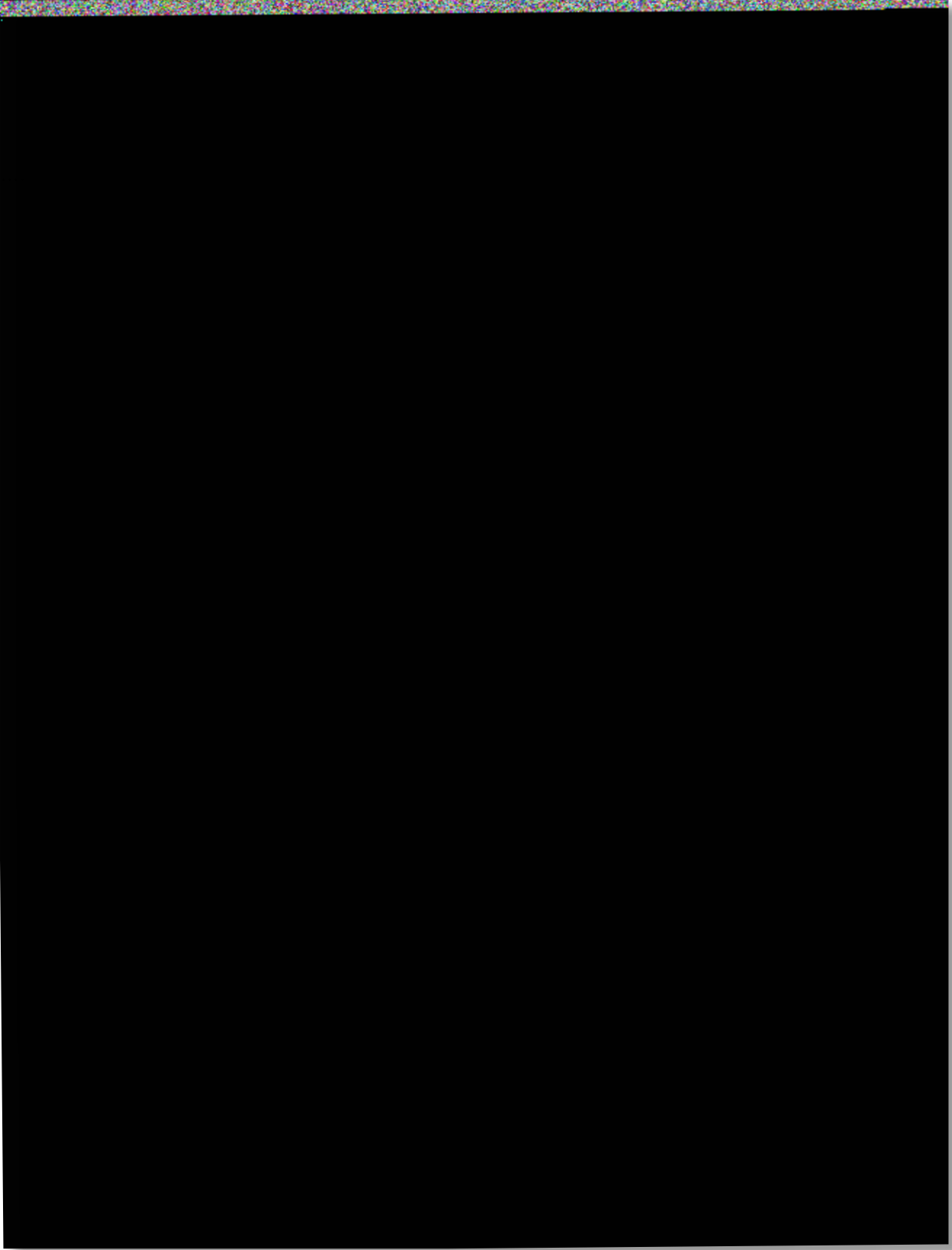
Şanlı Bir Zafer Gününün Yıl dönümü

5-18 Mart günü 18 zırhlıdan mürekkep mağrur ve muazzam Müttefikîn Donanması "Çanakkale"nin eski topları karşısında nasıl münhezim olmuştu?

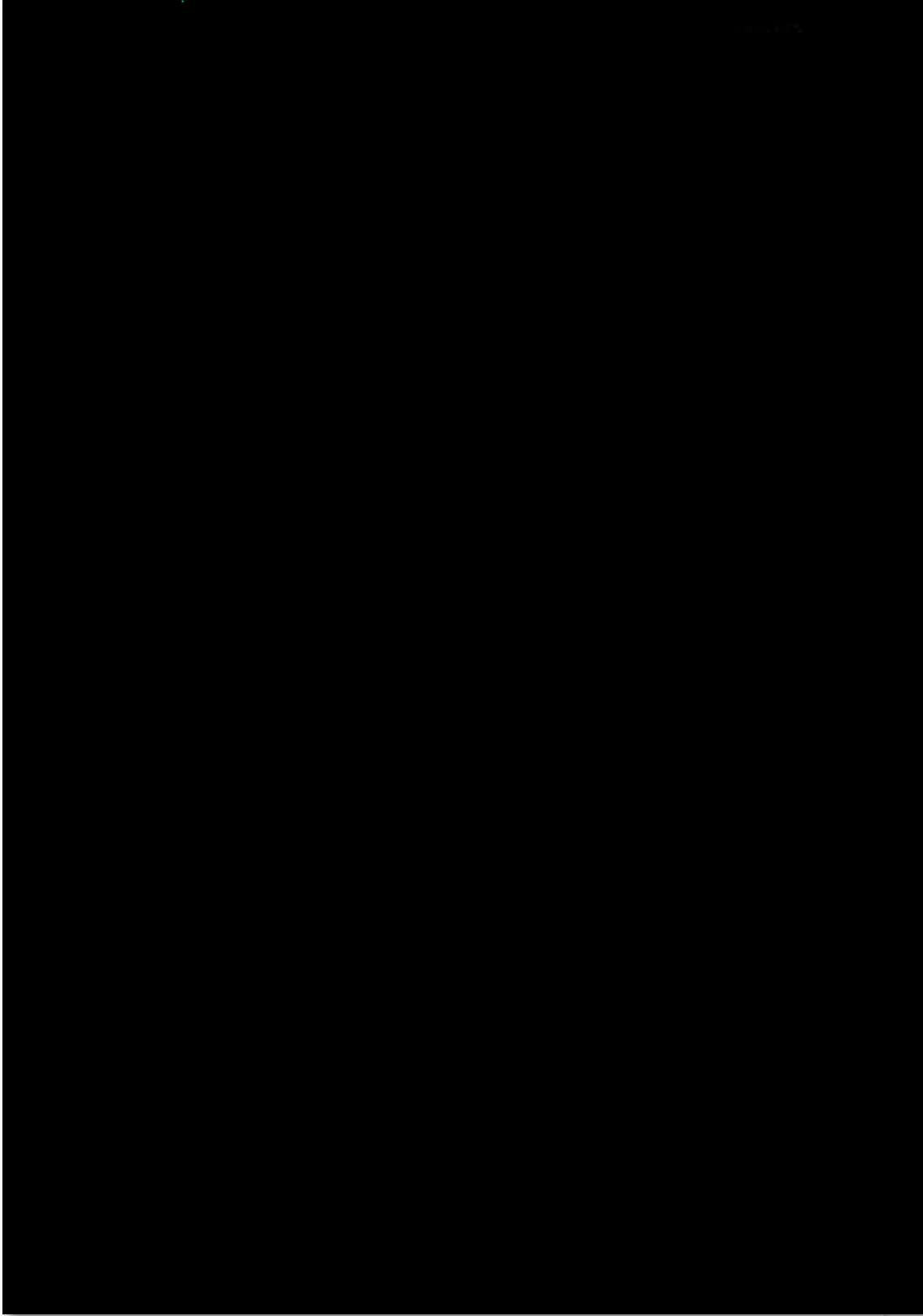
Cumhuriyet, 18 Mart 1927 / 14 Ramazan 1345

جمهوریت

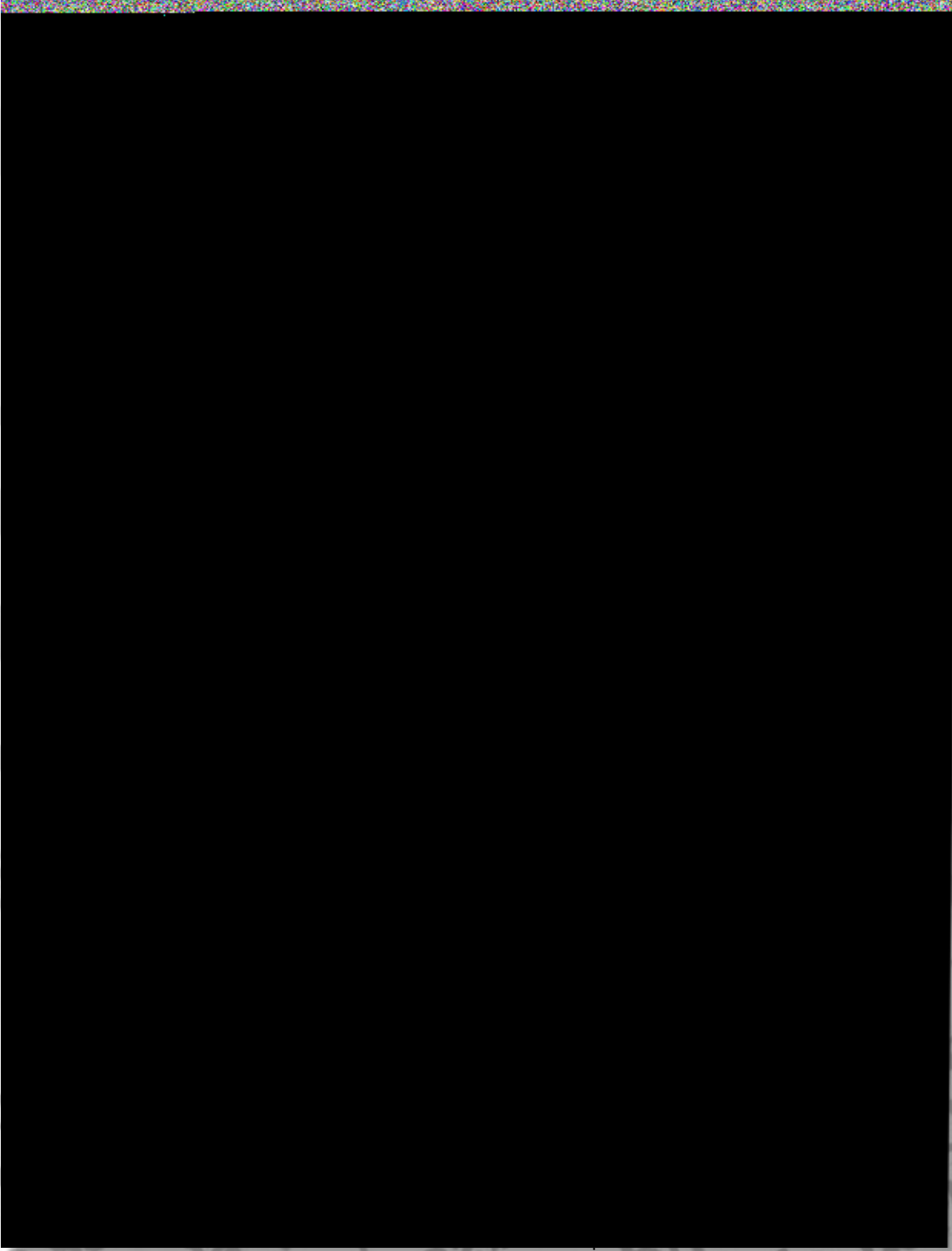
Milliyet

Çanakkale ŒehitliĐi Bugün Ziyaret Edilecek

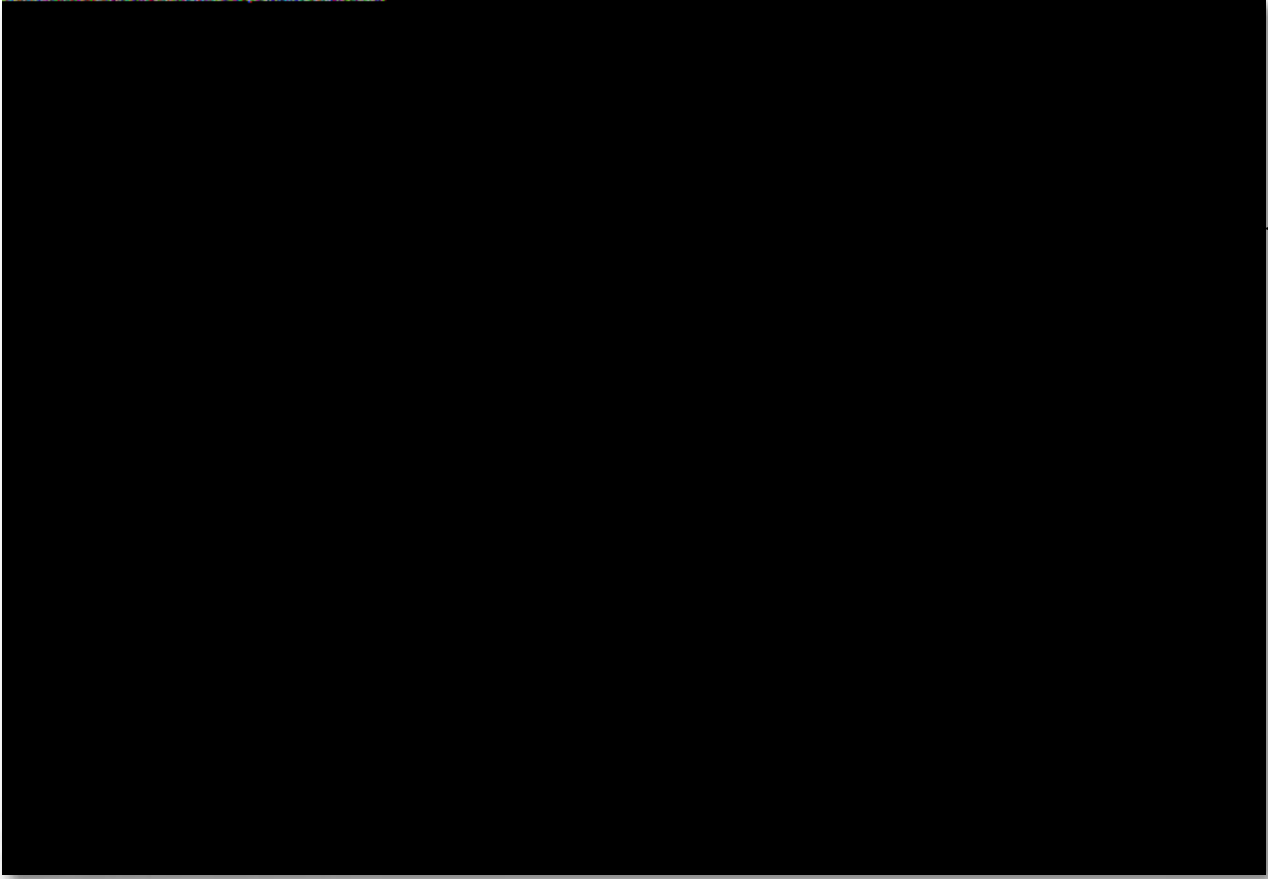
Milliyet Gazetesi, 15 Ağustos 1930, s. 2.

Milliyet

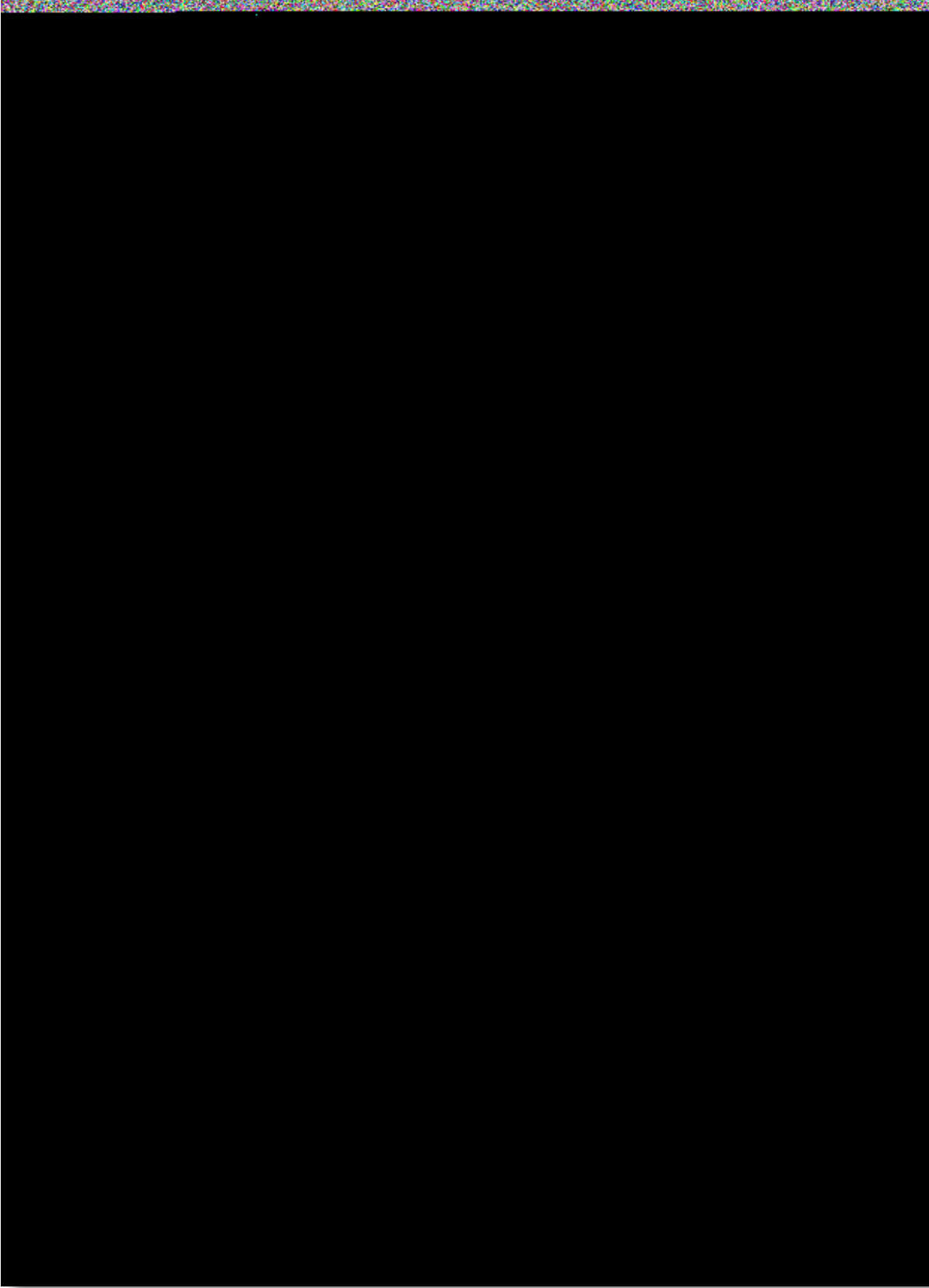

Milliyet

18 Mart Zaferinin Tes'idi (Kutlaması).

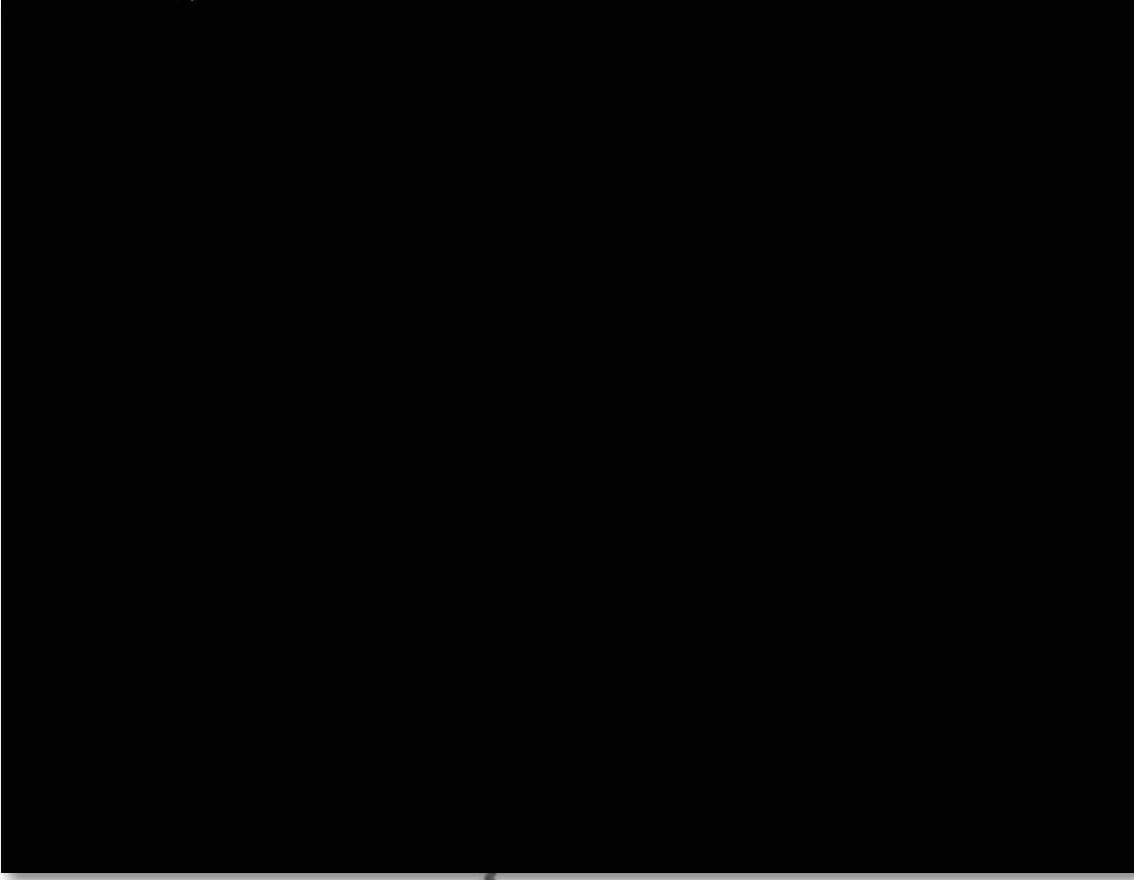

Milliyet

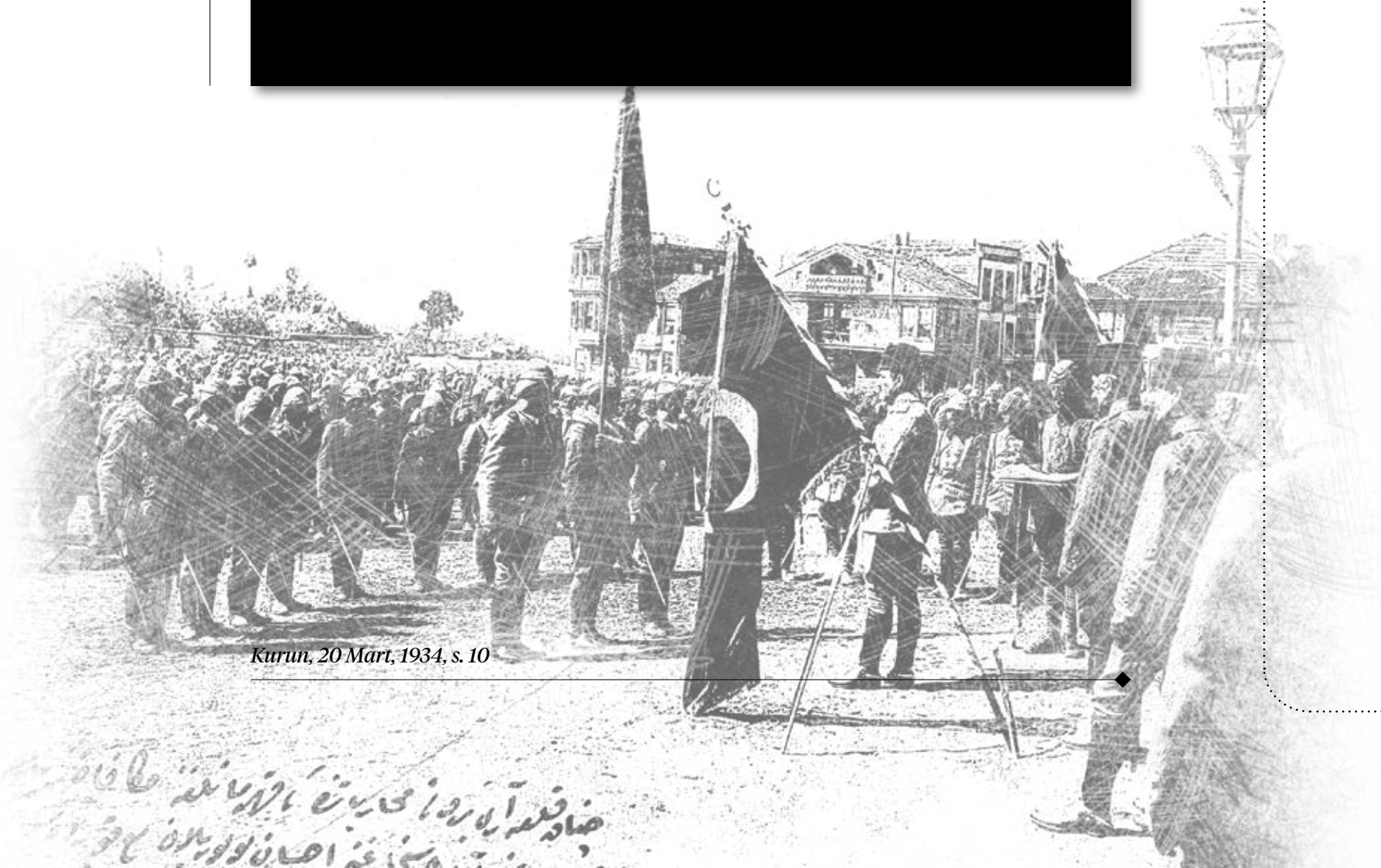

KURUN

Çanakkale Zaferinin Yıl dönümü.

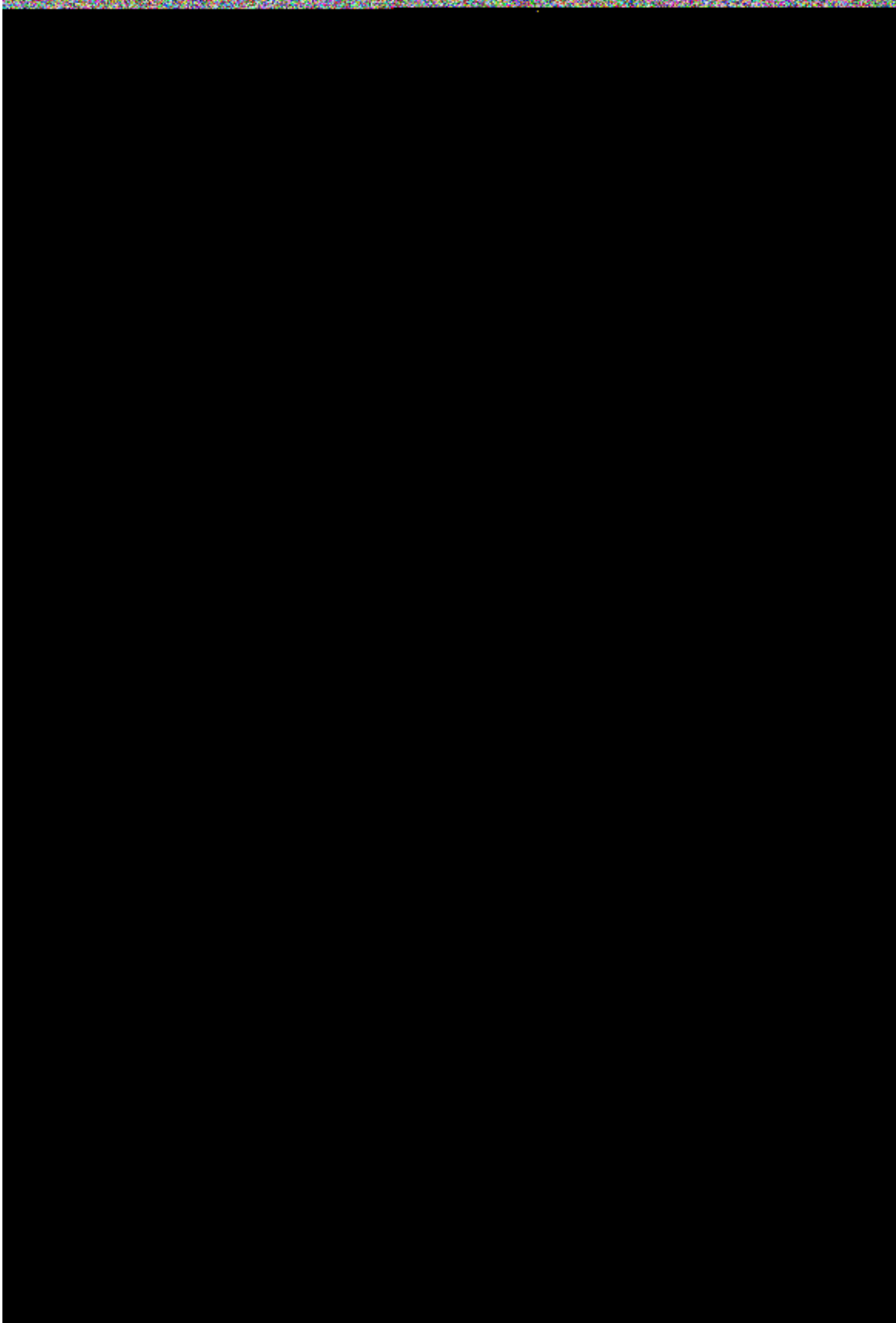

Kurun, 20 Mart, 1934, s. 10

ضادہ آبرو نامی بیتہ آفرینندہ مافوق
ضادہ آبرو نامی بیتہ آفرینندہ مافوق

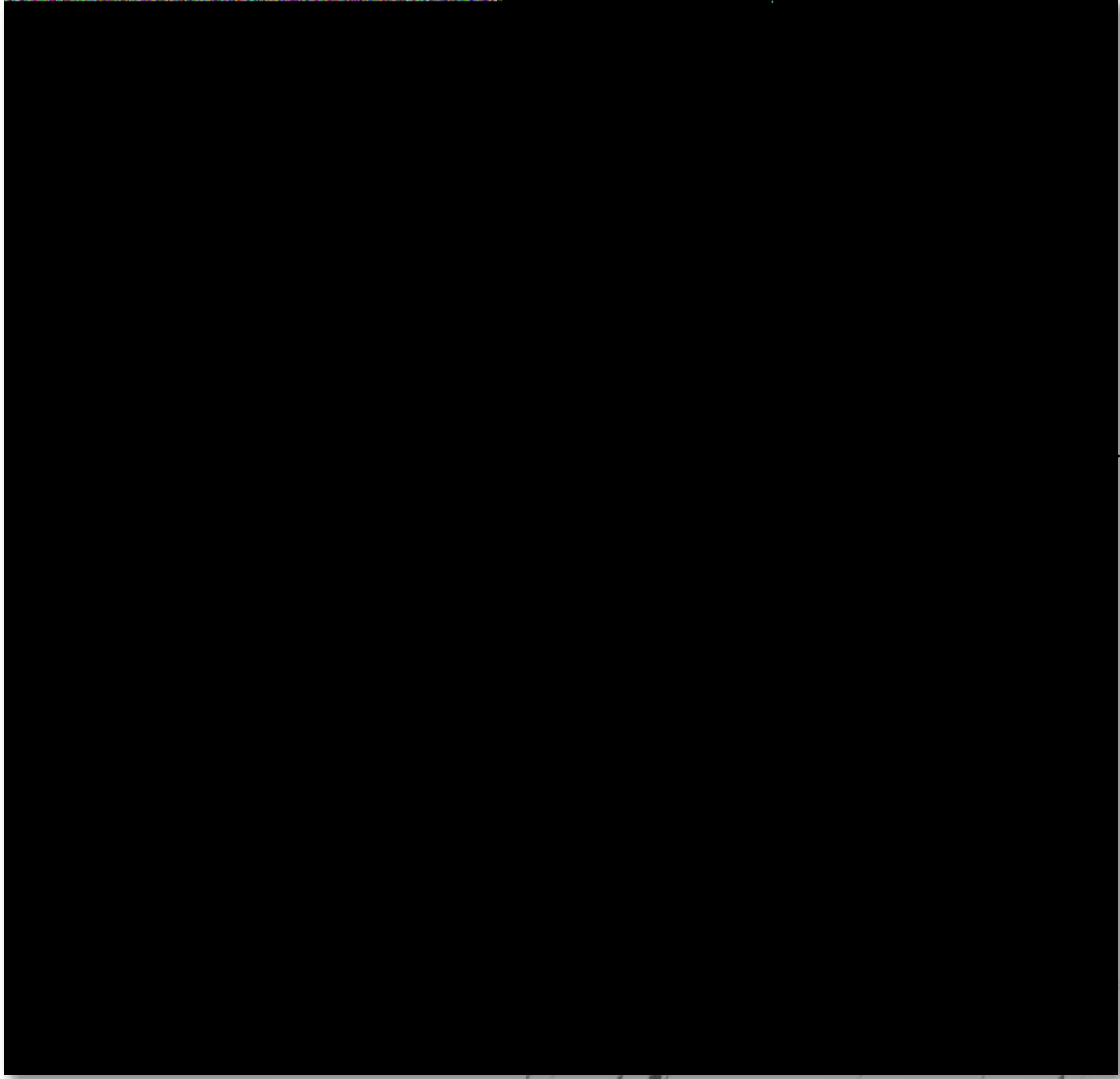
KURUN

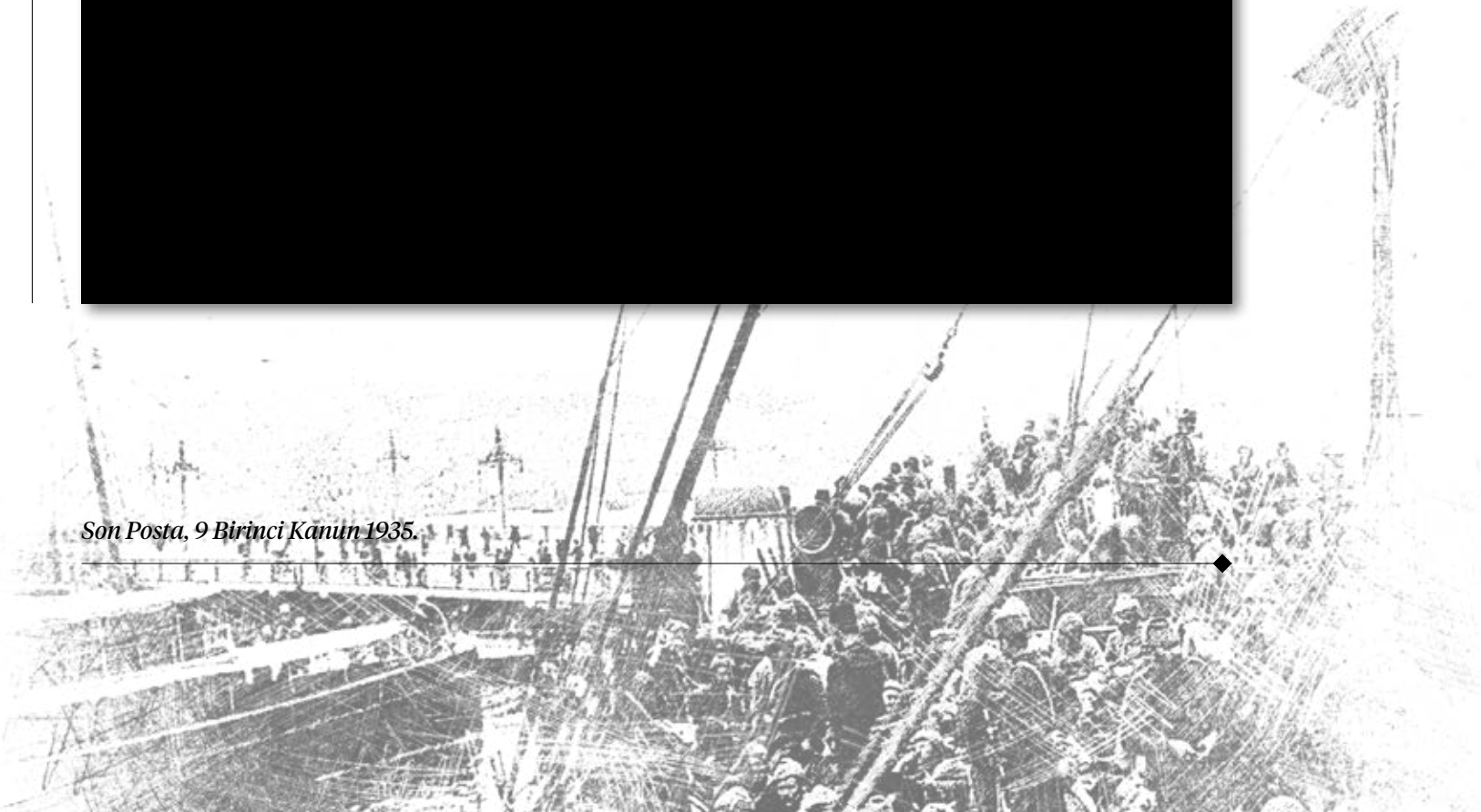
Son Posta

Şehitler Abidesi Dikilmesi (1935)

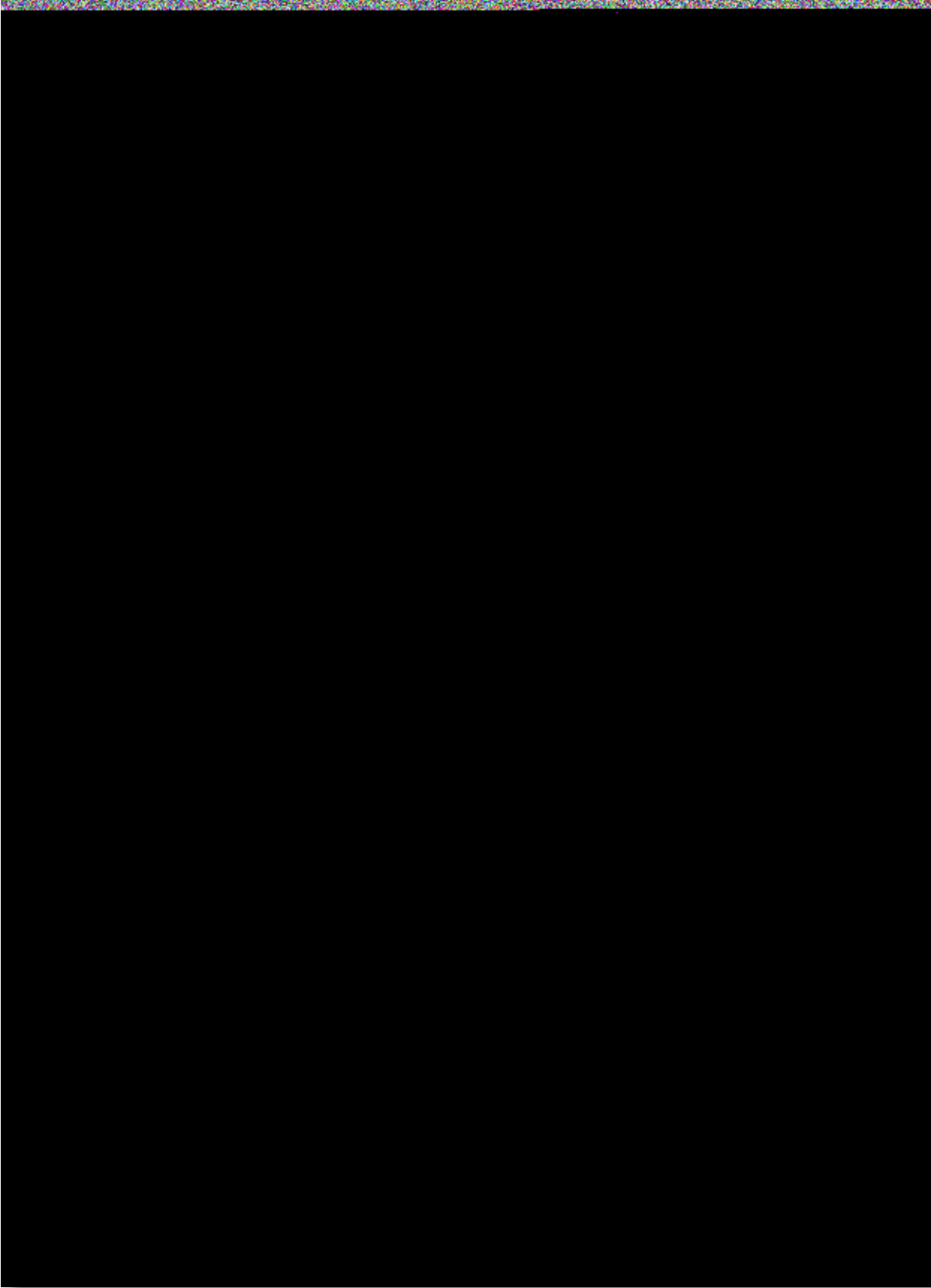
Şehitlikleri İmar Cemiyeti Kongresinin Kararları
Çanakkale'de Türklüğe Lâayık Bir Abide Dikilecek

Son Posta, 9 Birinci Kanun 1935.

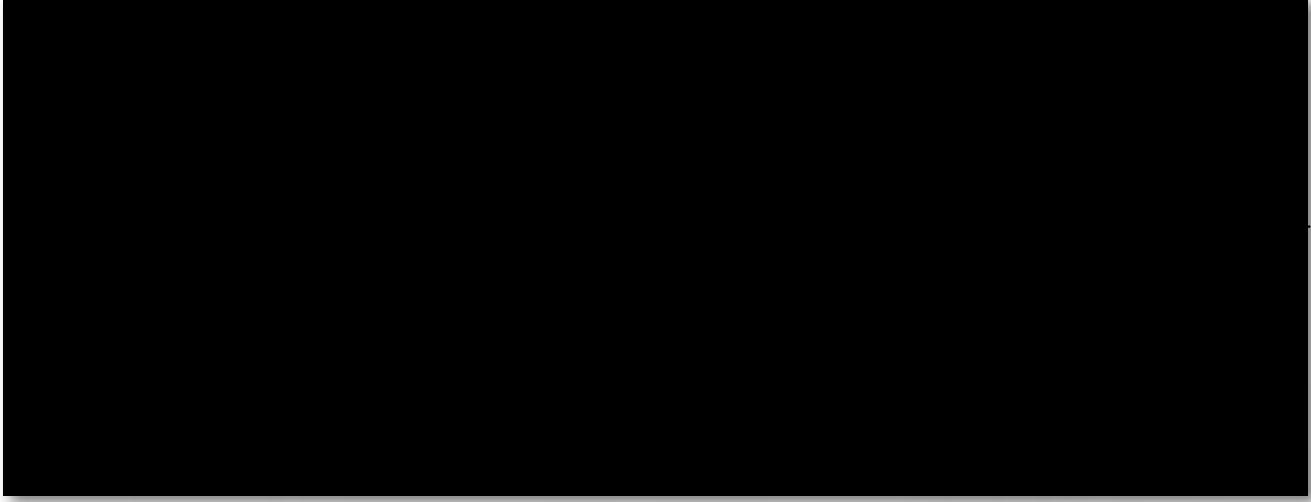

Son Posta

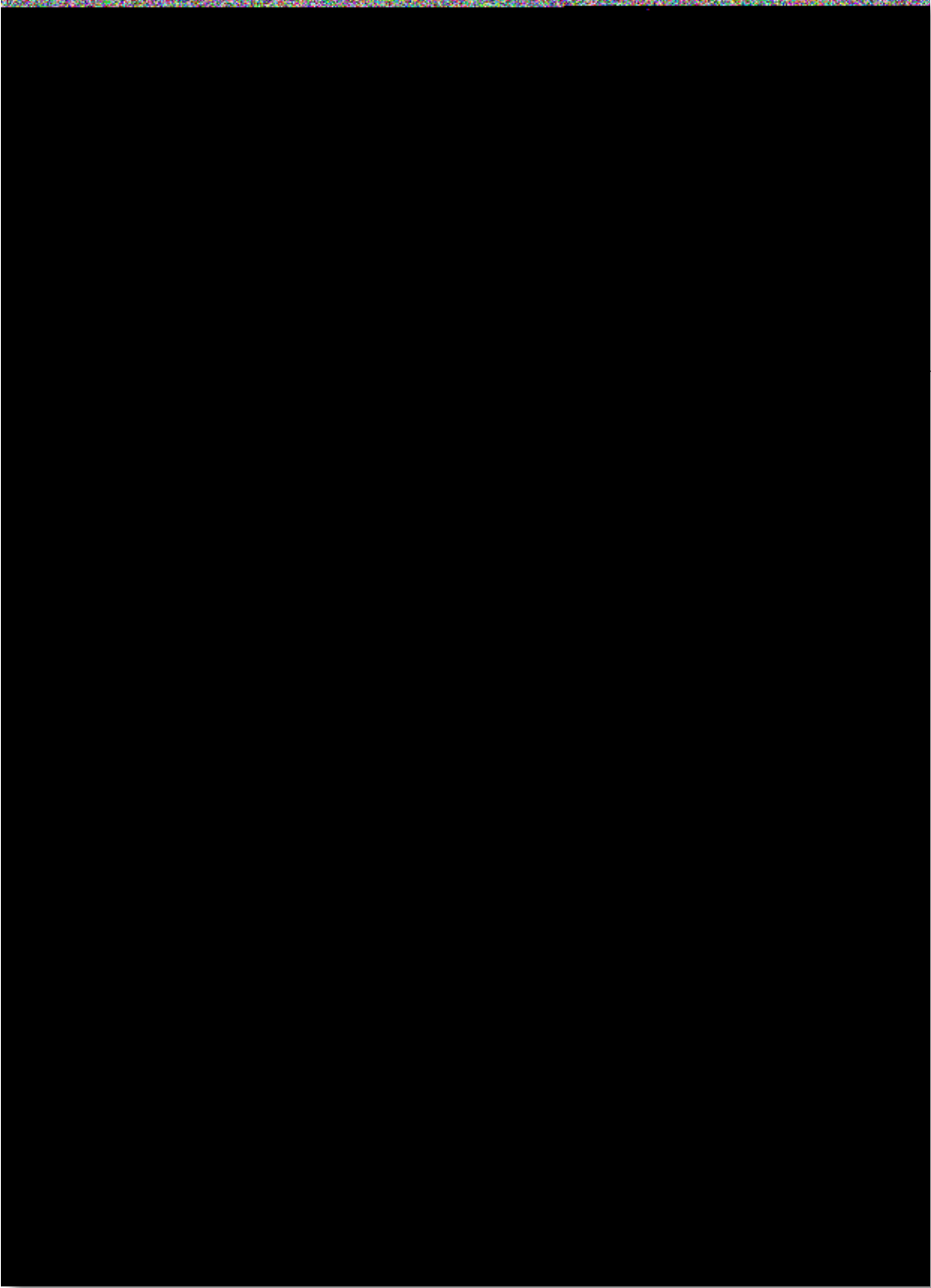
Milliyet

Çanakkale Zaferinin Yıl dönümü.

Milliyet, 21 Mart 1935, s. 2

Milliyet

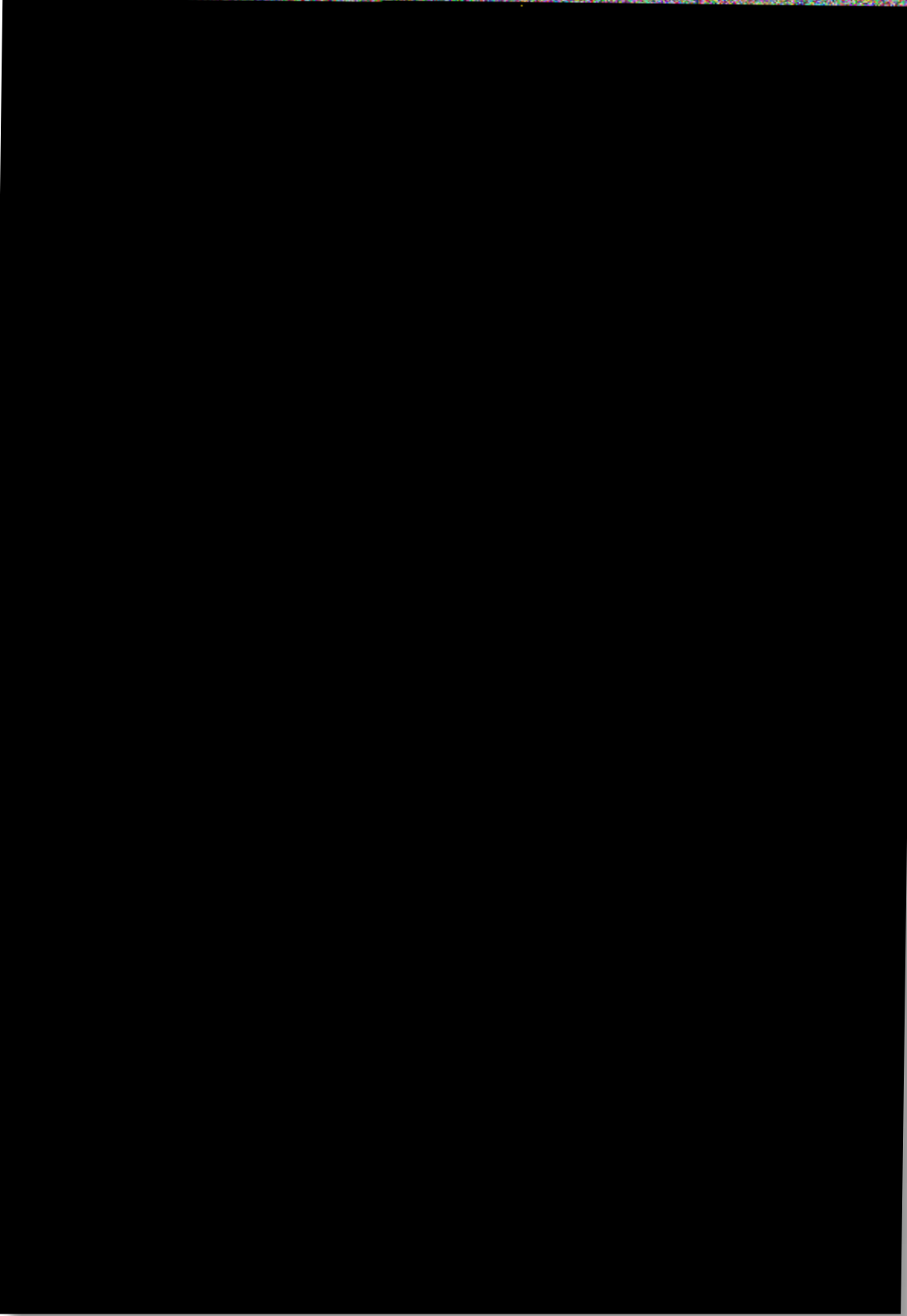

ULUS

Çanakkale Zaferinin Yıl dönümü
Yurdun her tarafında kutlanıyor.

ULUS

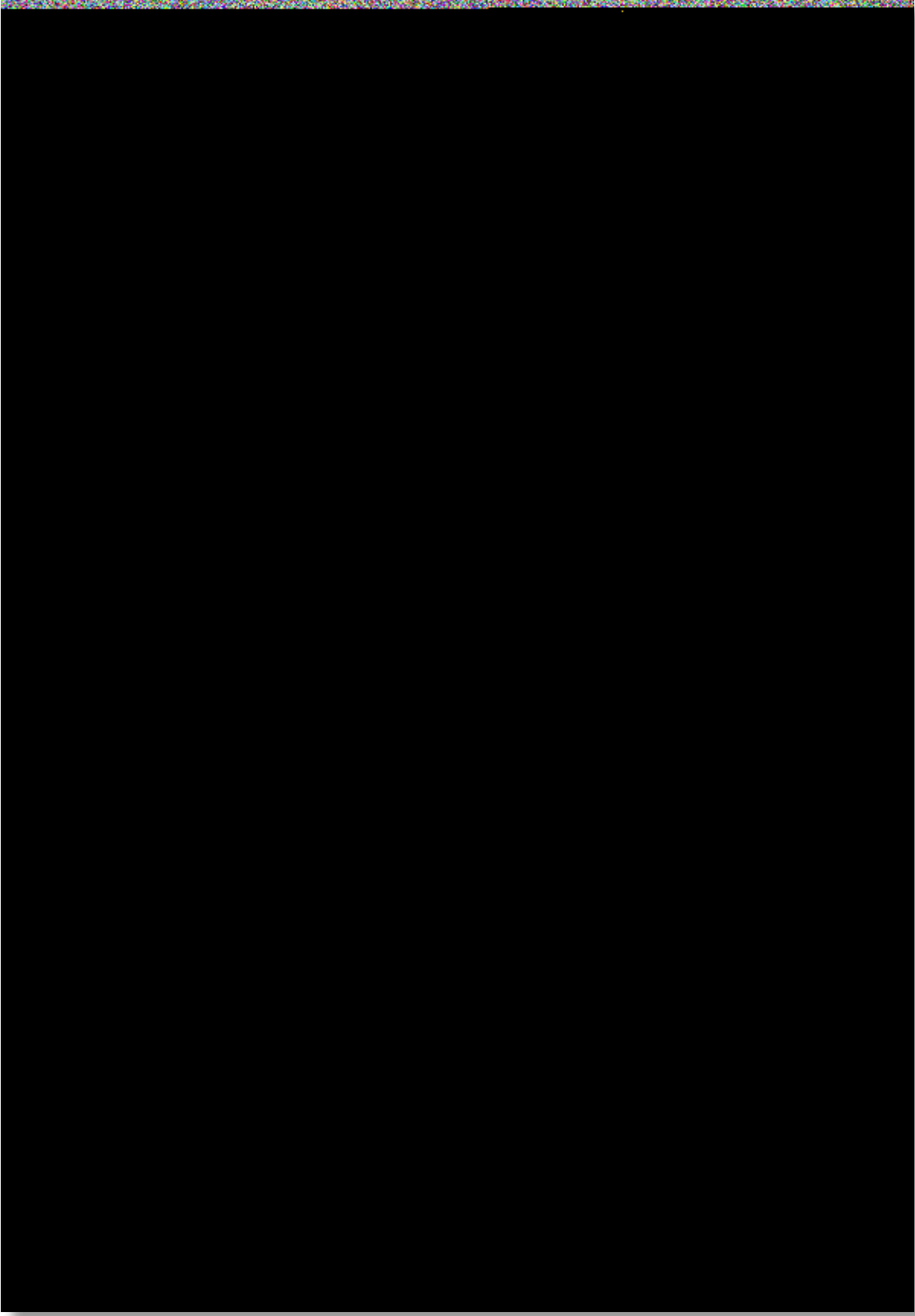
Cumhuriyet

18 Mart Zaferinin Yıl dönümü Kutlandı.

Cumhuriyet, 19 Mart 1937, s. 2

Cumhuriyet

Son Posta

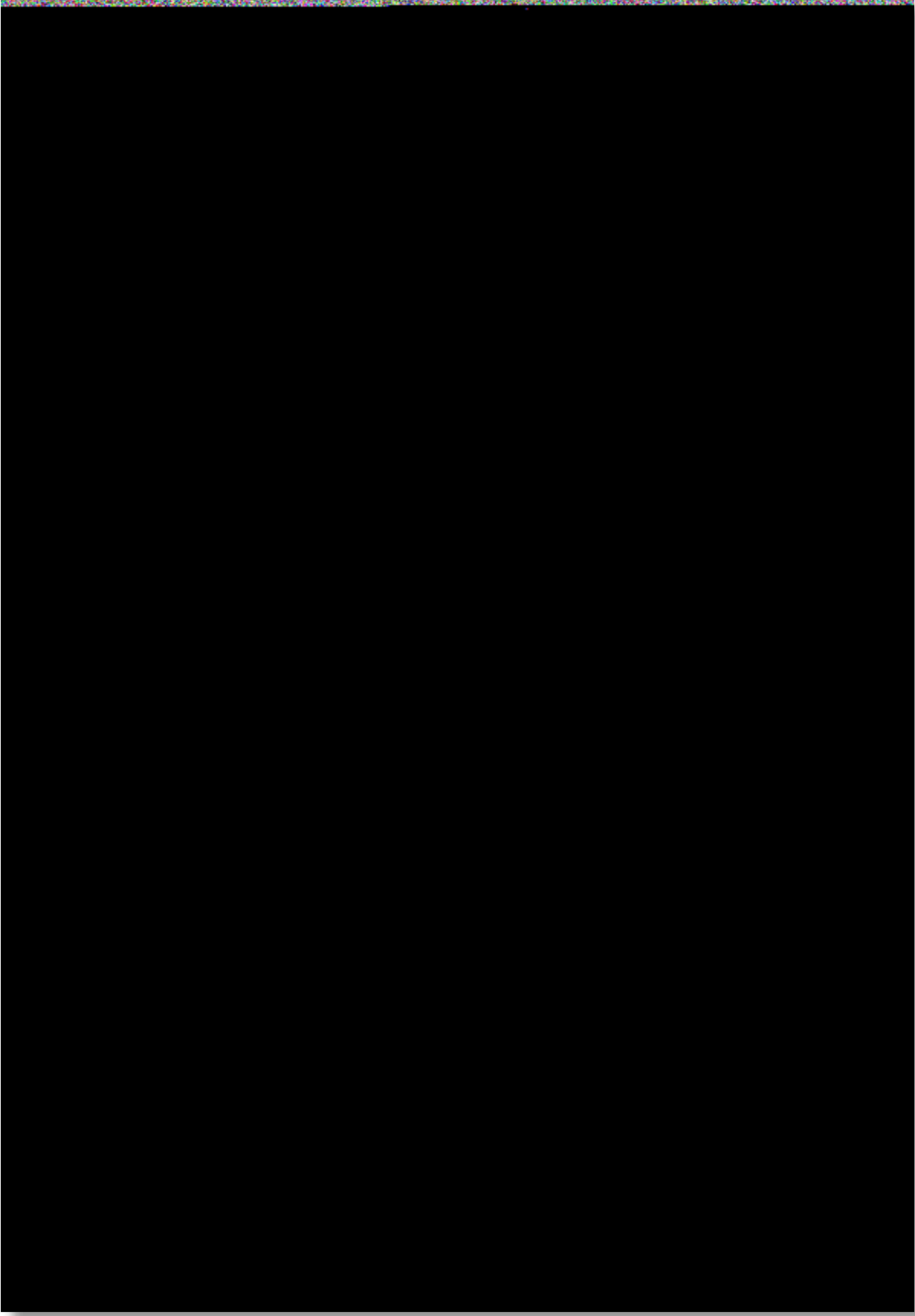
Çanakkale Zaferi

Dün Halkevinde ve Çanakkale'de Merasim Yapıldı

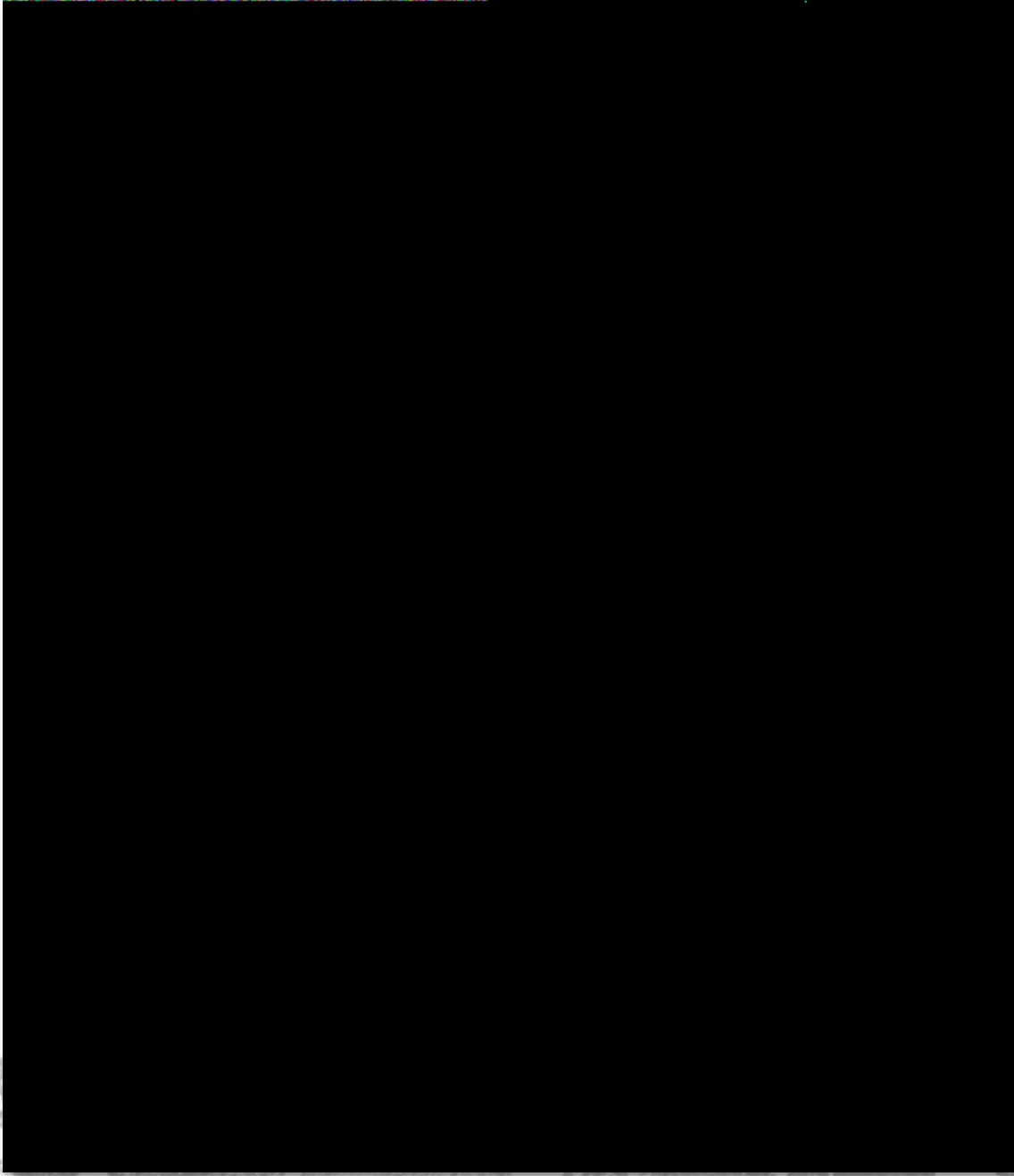
Son Posta, 19 Mart 1937, s. 3.

Son Posta

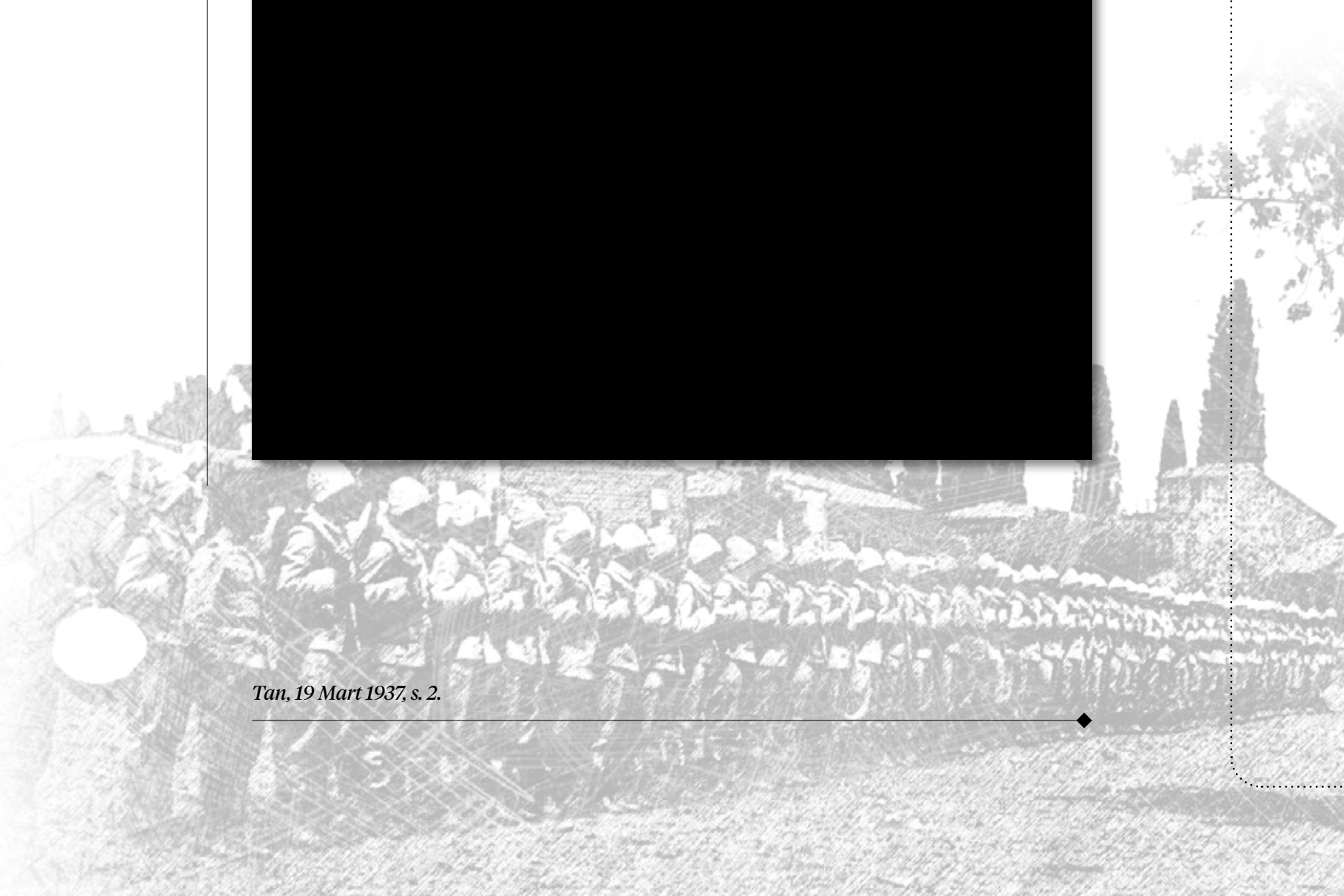

TAN
BAŞMUHARRİRİ AHMET EMİN YALMAN

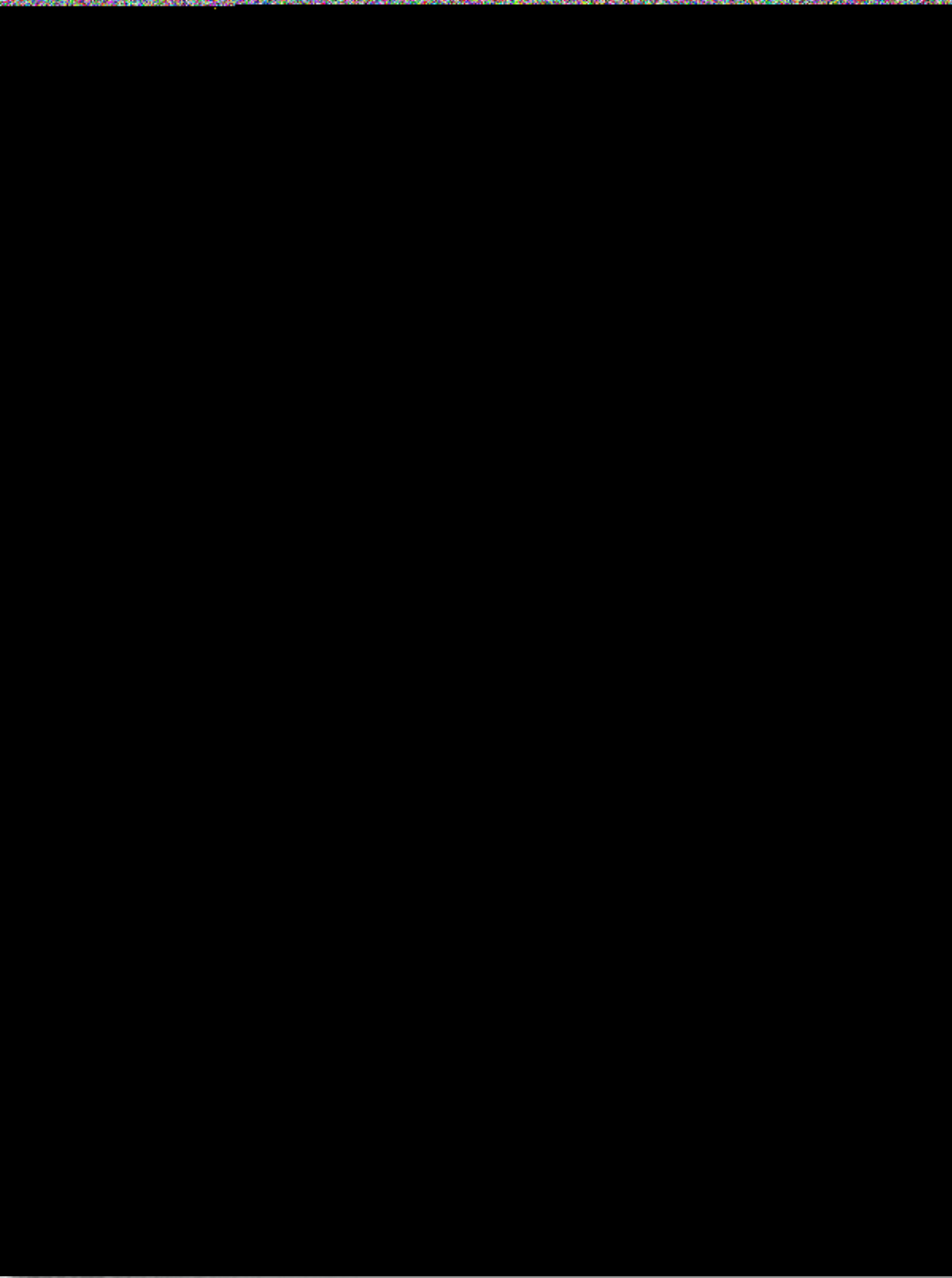
18 Mart Zaferimiz

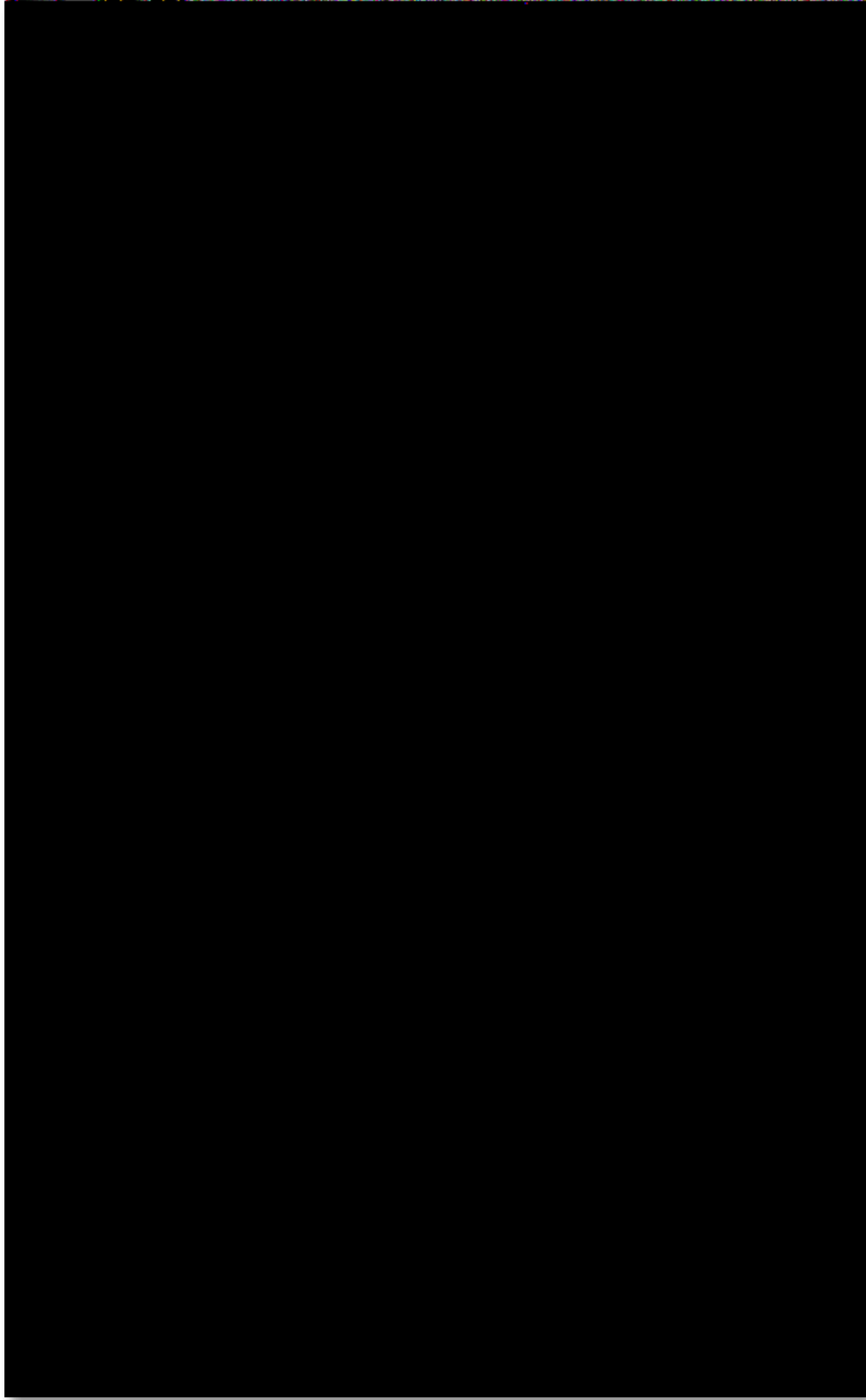
Tan, 19 Mart 1937, s. 2.

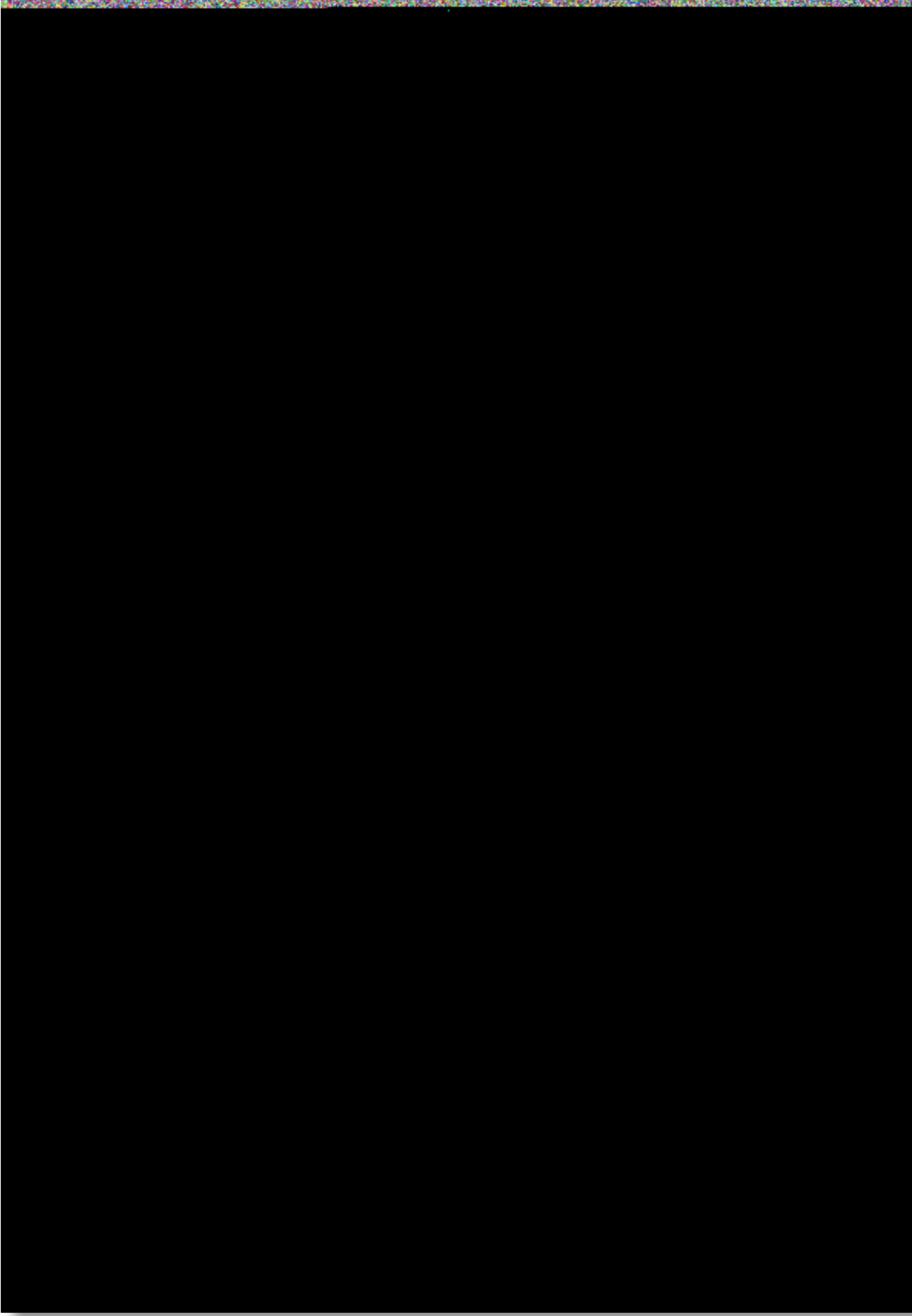

TAN
BAŞMUHARRİRİ AHMET EMİN YALMAN

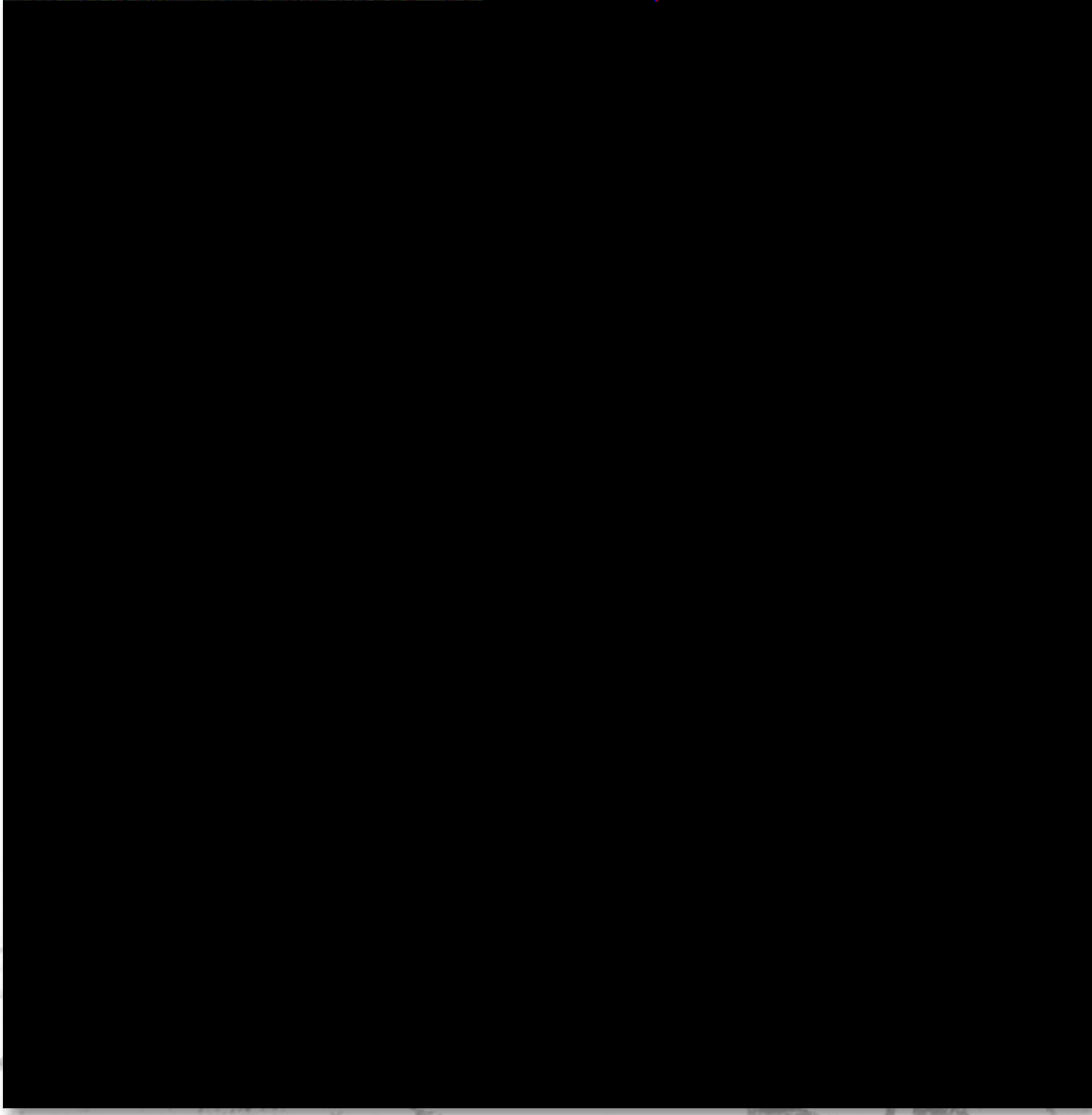
Çanakkale Zaferinin Yıl dönümü

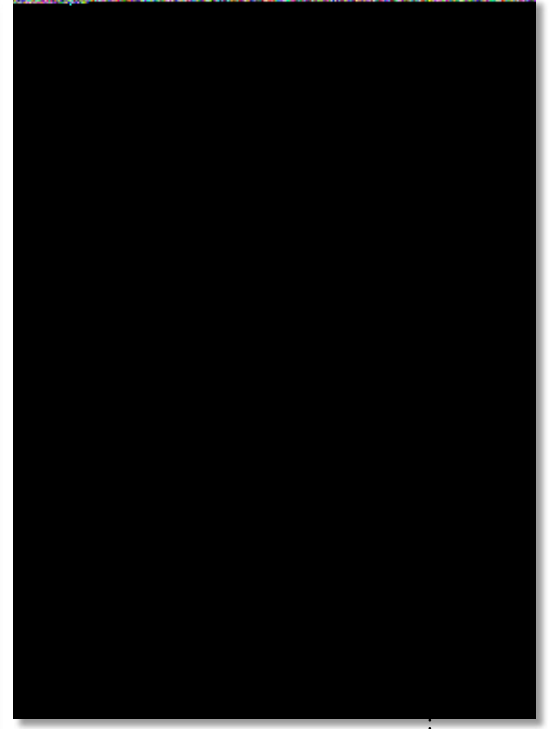
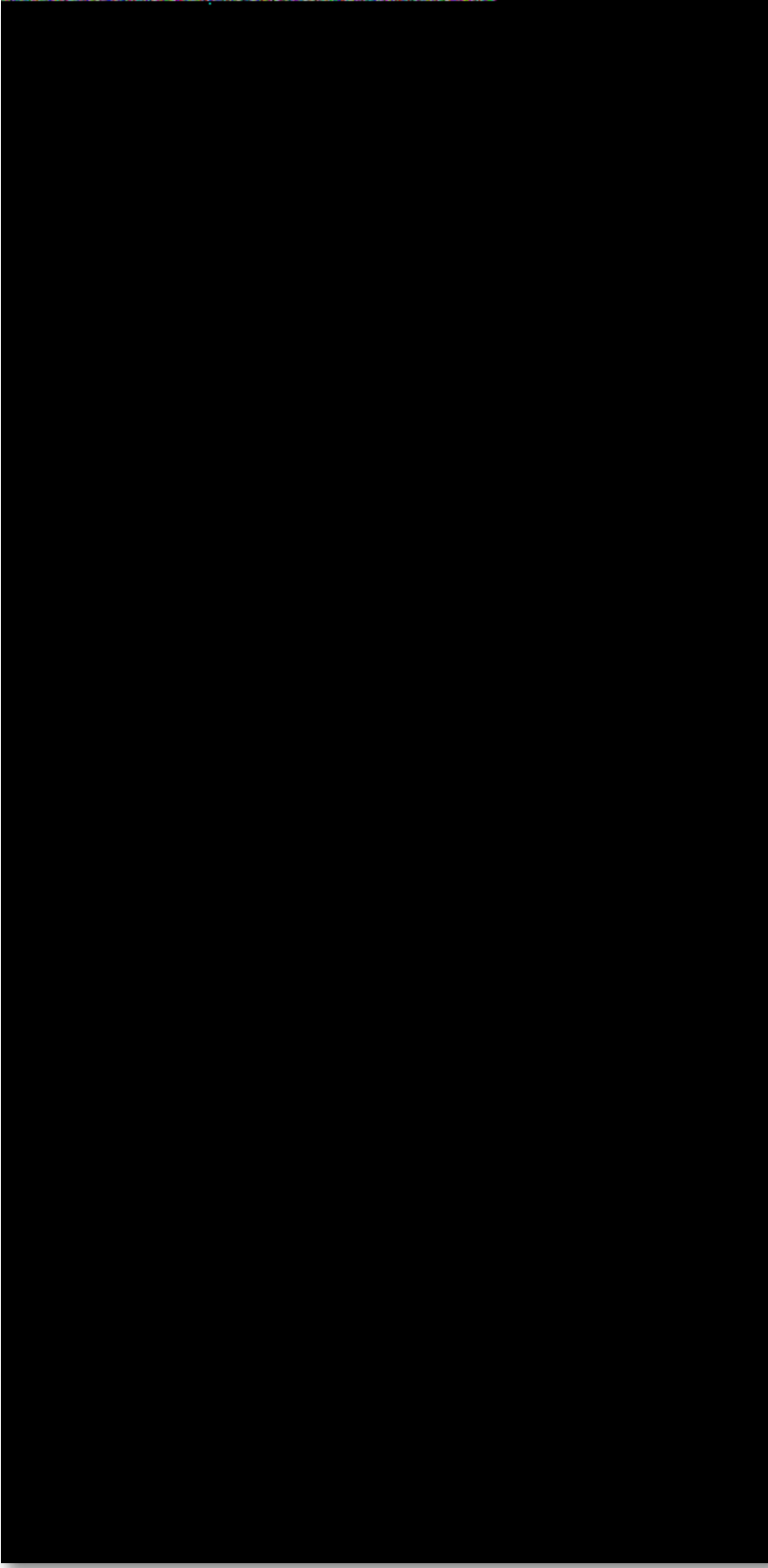

Son Posta

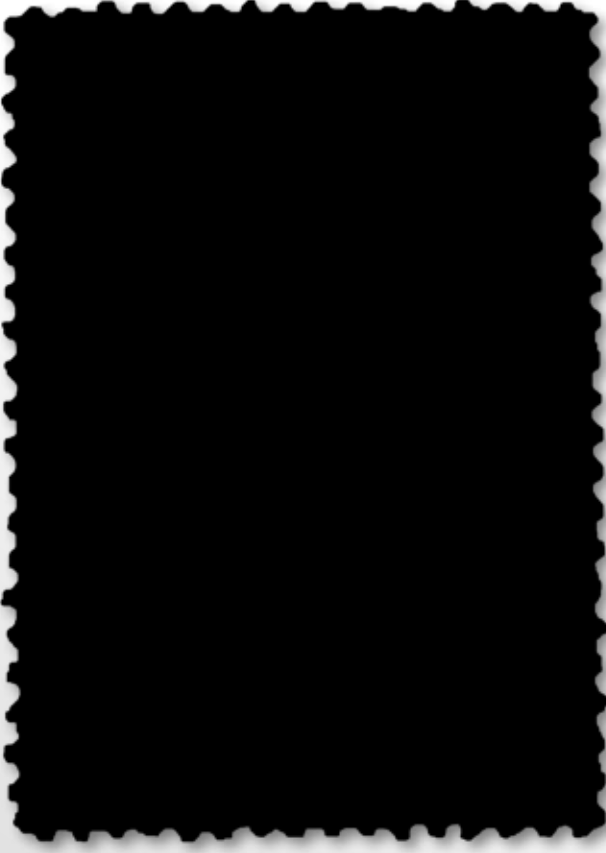
18 Mart: Devir Yapan Bir Zaferin Yıl dönümü

Son Posta, 18 Mart 1938, s. 1-2.

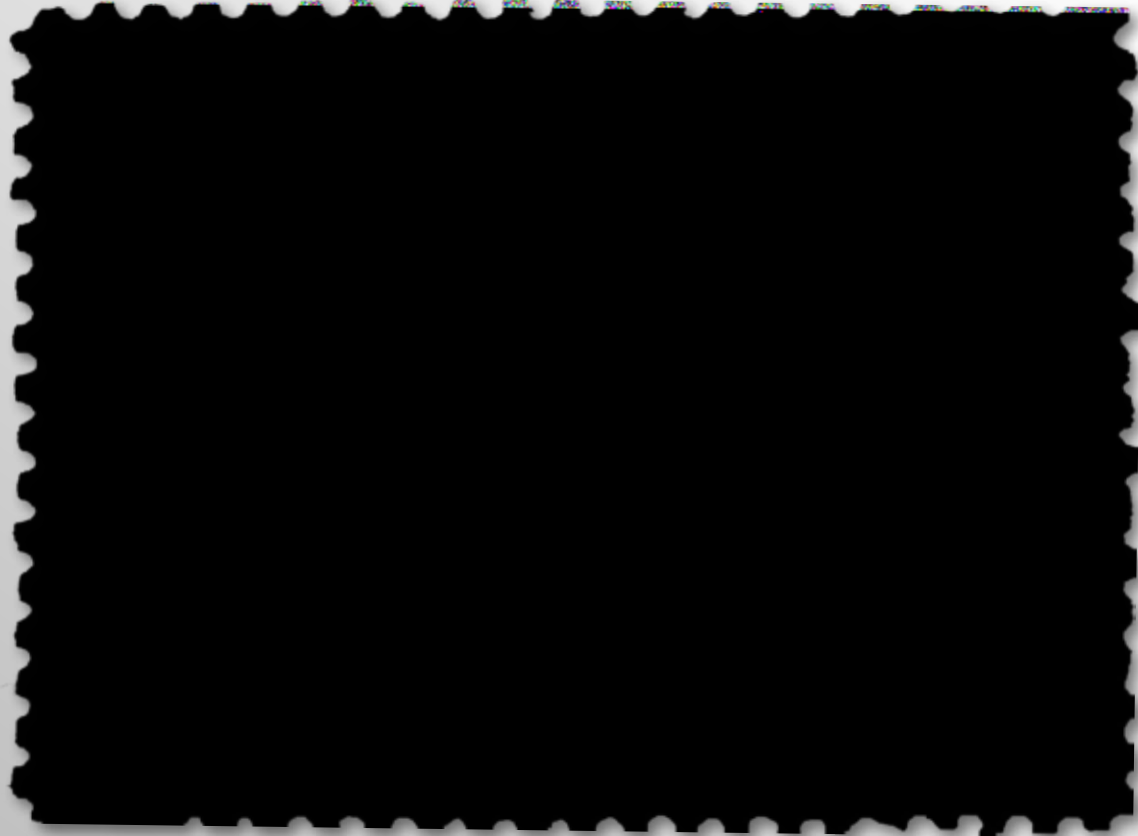

Çanakkale Temalı Pullar

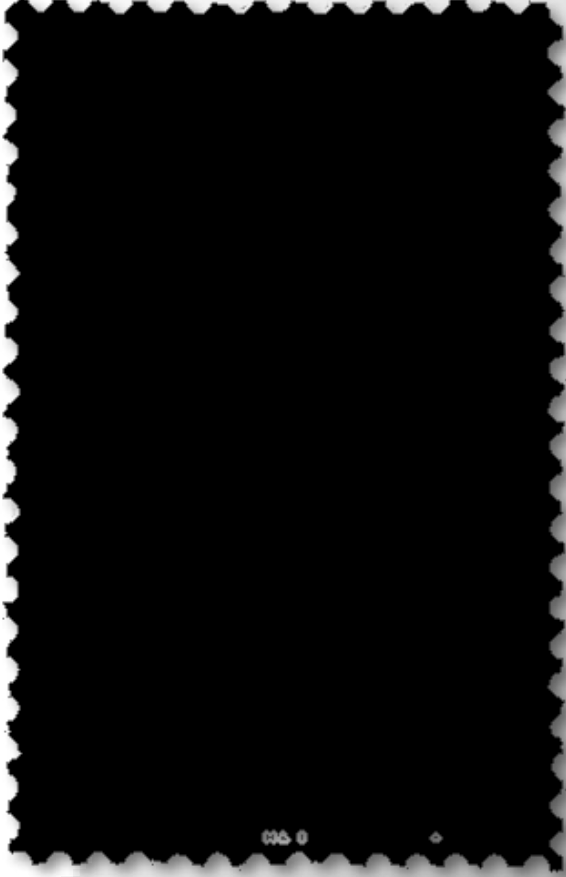
Seferberlik ile birlikte cepheye giden bir askerin ailesi ile vedasını tasvir eden hatıra pulu

GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

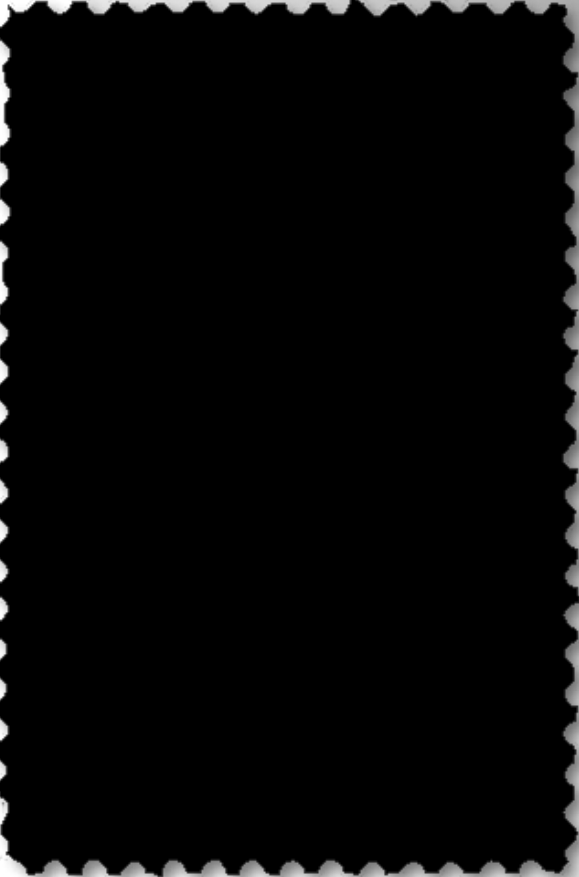

Türk askerini siperde gösteren hatıra pulu

GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

Çanakkale Zaferinin 40. Yıl dönümü
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

Çanakkale Zaferinin 40. Yıl dönümü
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

Çanakkale Zaferinin 40. Yıl dönümü

PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

Çanakkale Zaferinin 40. Yıl dönümü

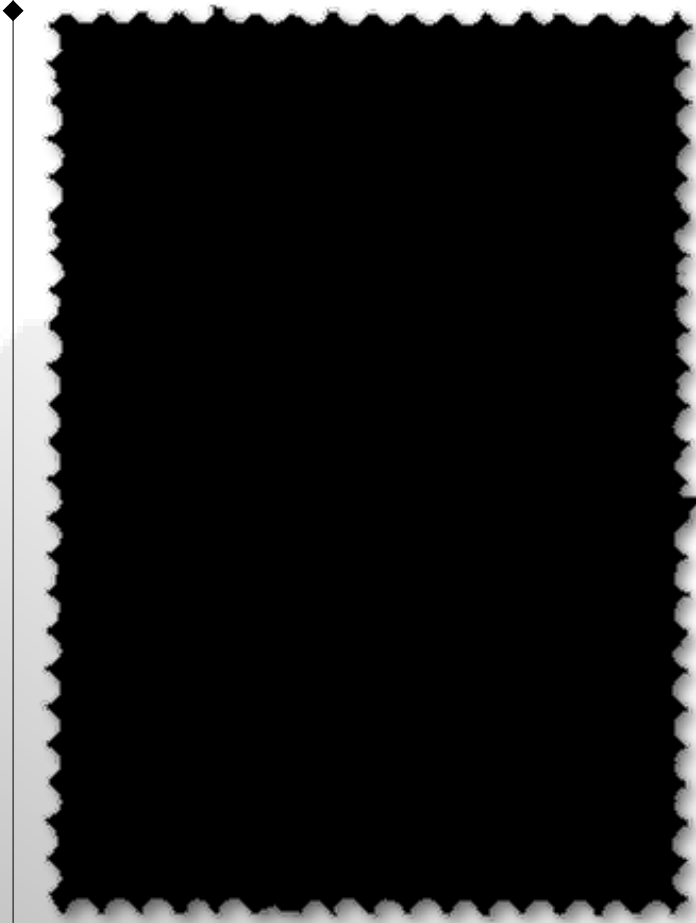
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

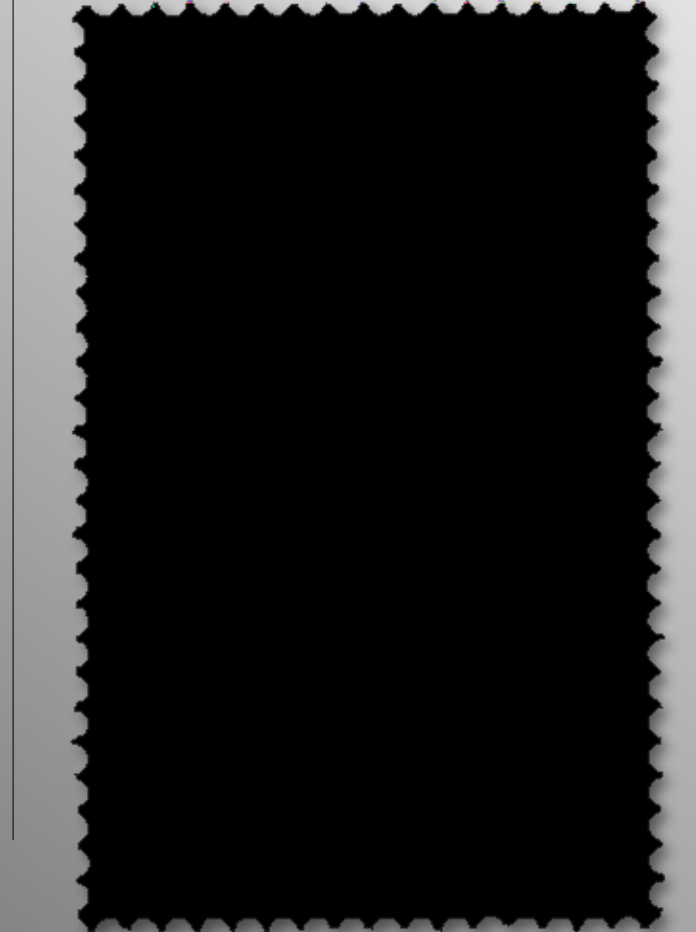
Çanakkale Zaferinin 50. Yıl dönümü
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

Çanakkale Zaferinin 50. Yıl dönümü
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

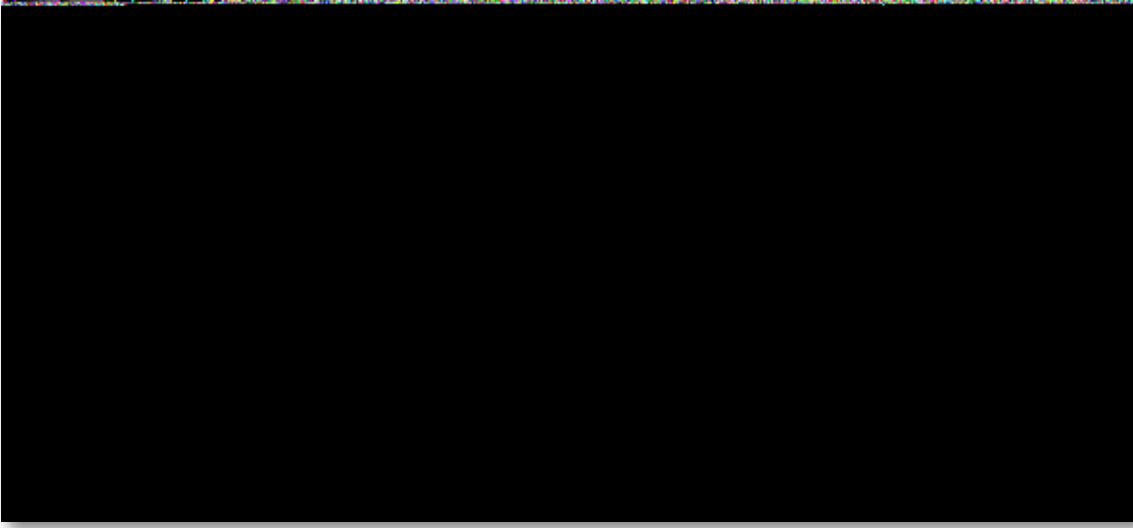
Çanakkale Zaferinin 50. Yıl dönümü
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

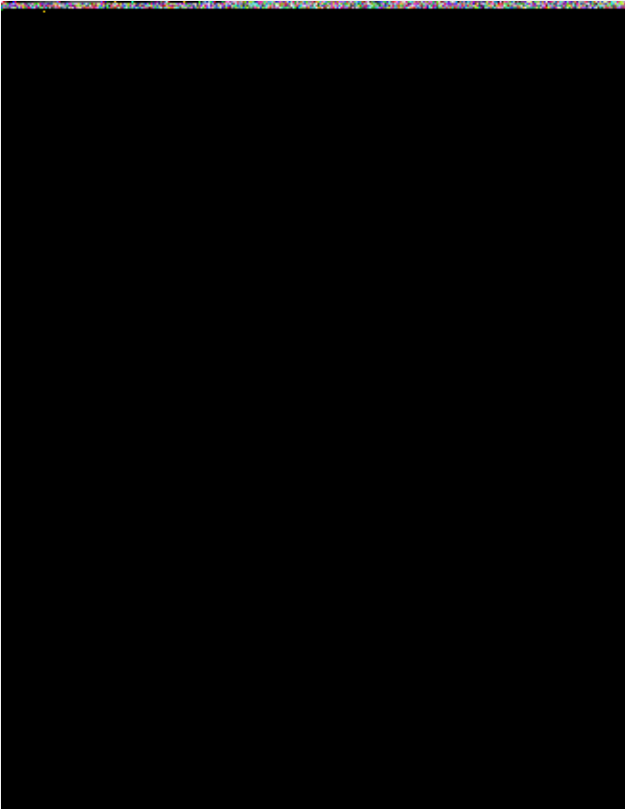
Çanakkale Savaşları
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

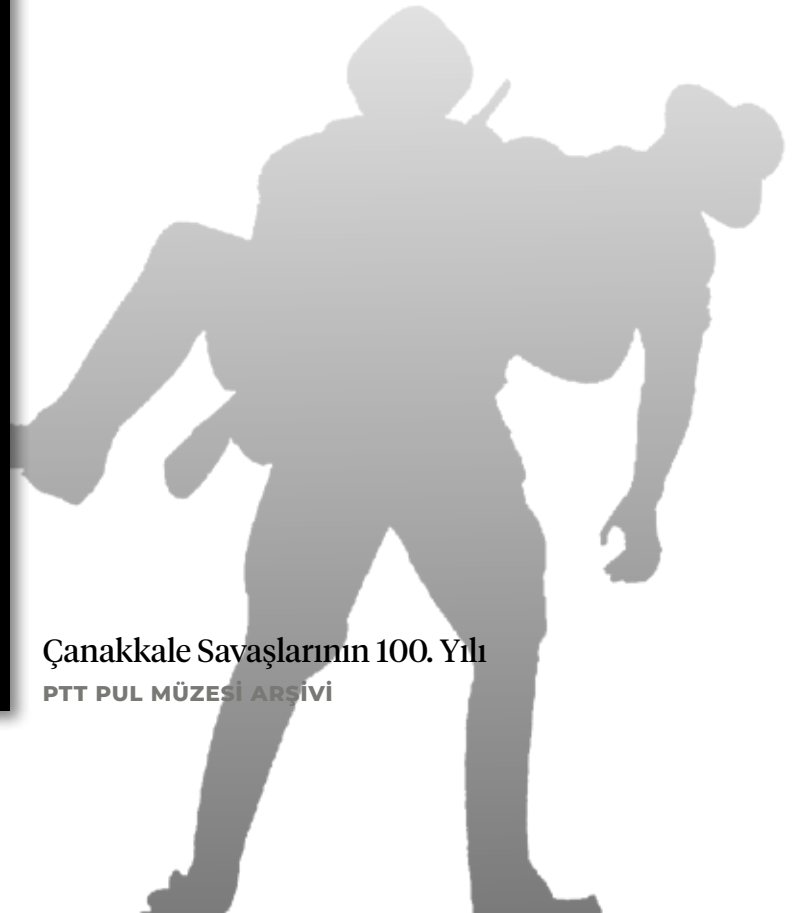
Çanakkale Savaşlarının 100. Yılı
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

Çanakkale Savaşlarının 100. Yılı
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

Çanakkale Savaşlarının 100. Yılı
PTT PUL MÜZESİ ARŞİVİ

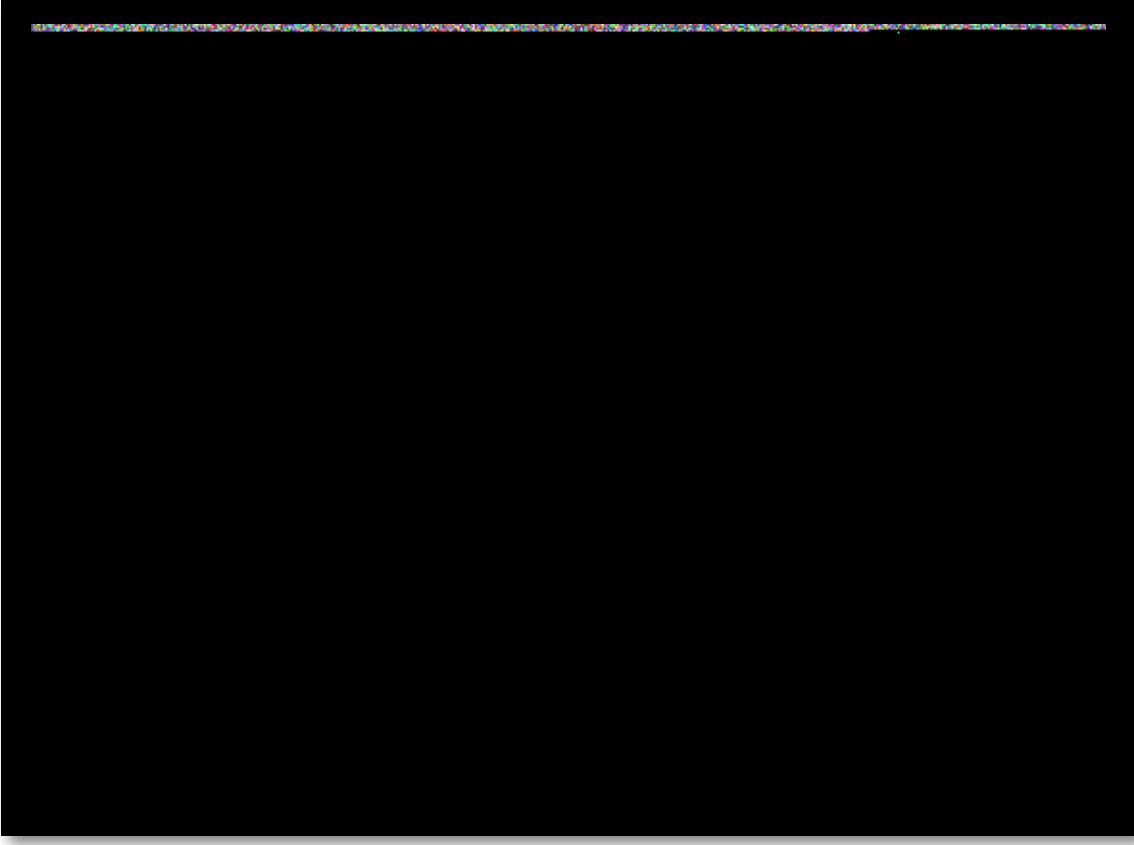
14

Fotoğrafların Tanıklığında Geçmişten Bugüne Çanakkale

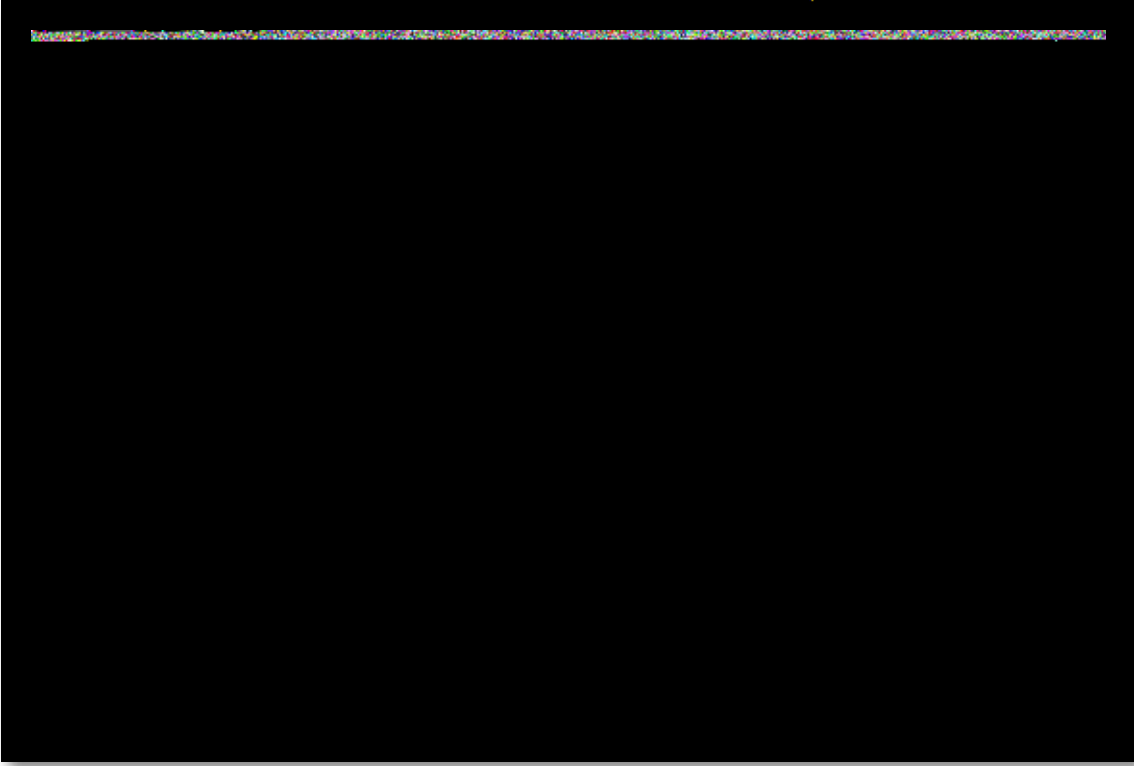

Gelibolu Çanakkale Savaşları Tarihî Alan Başkanlığı savaş günlerinin siyah-beyaz fotoğraflarını, günümüz Çanakkale'si fotoğraflarıyla birleştirdi. Bu kıymetli belgesel çalışmadan birkaç kare bu bölümde yer almaktadır.

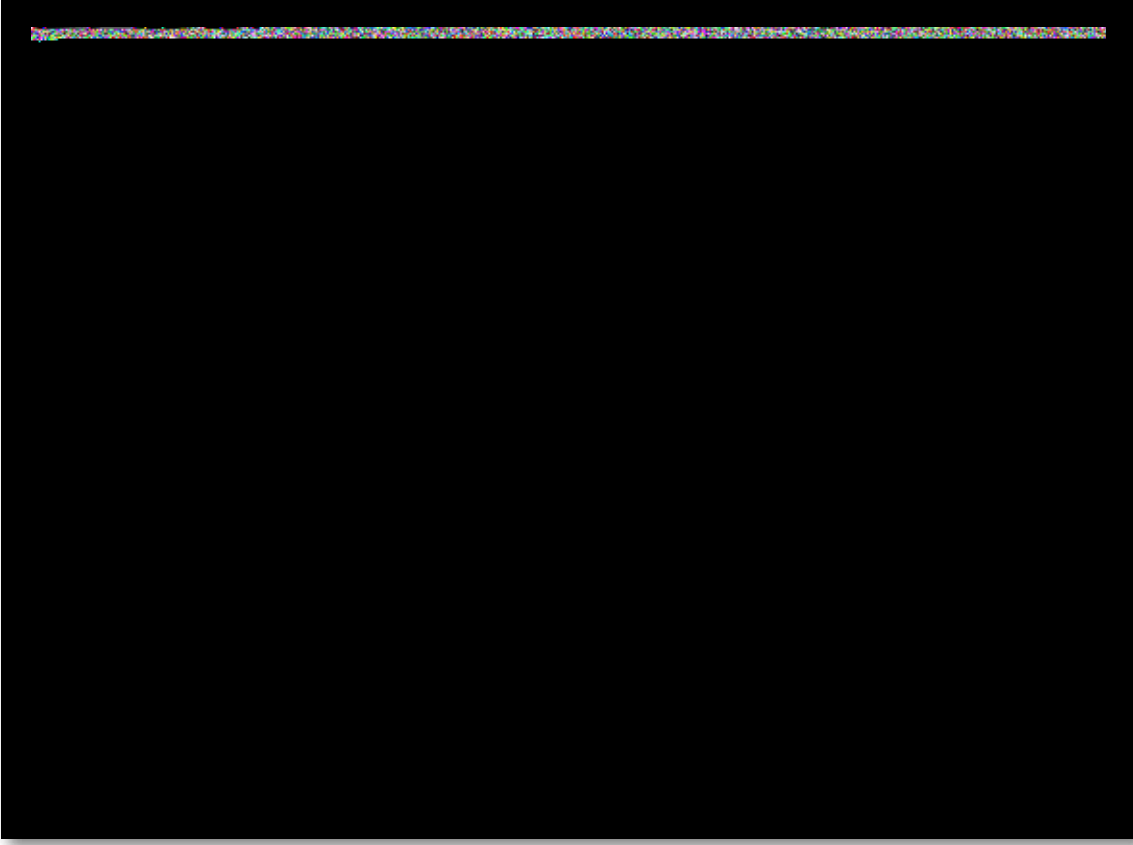

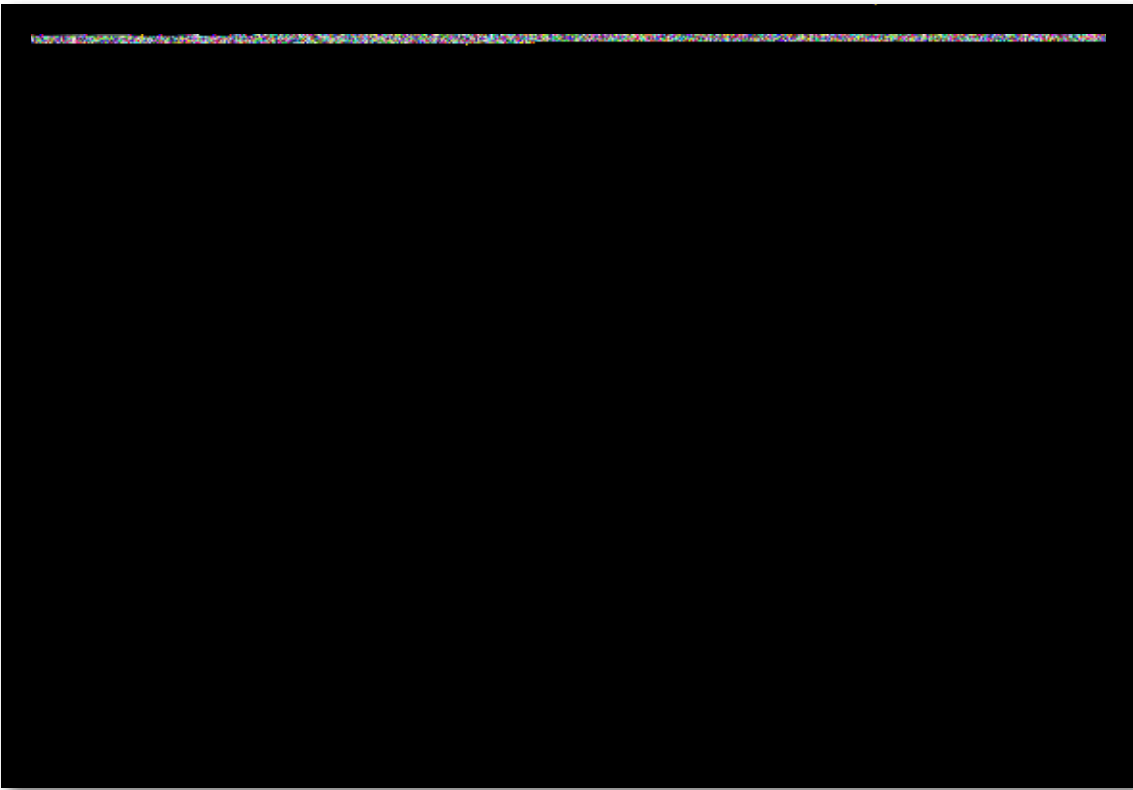
GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

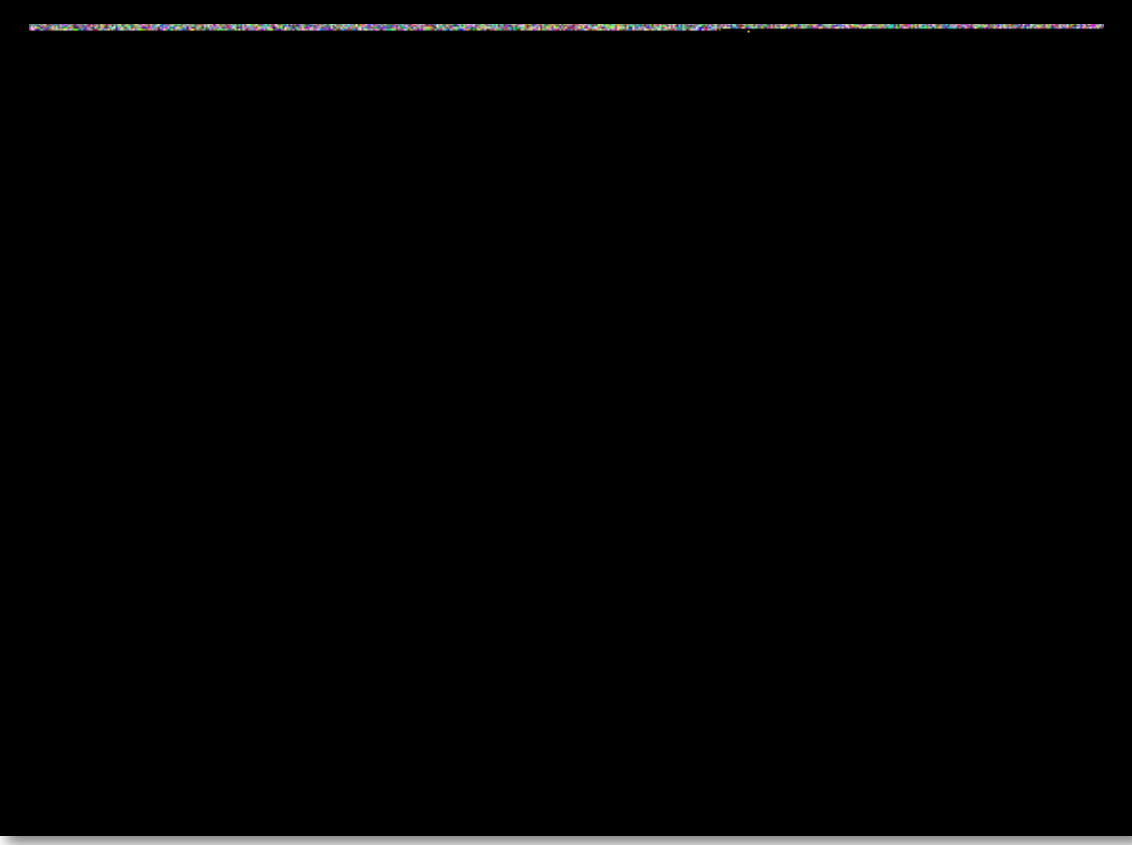
GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

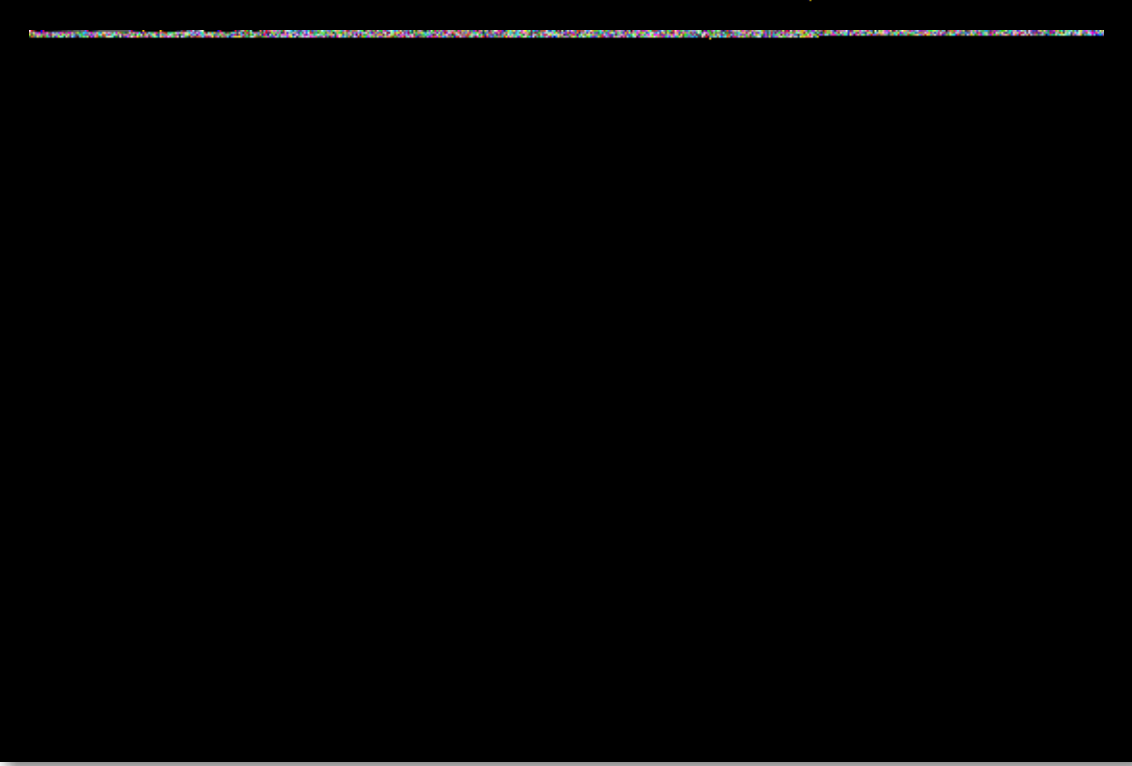
GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

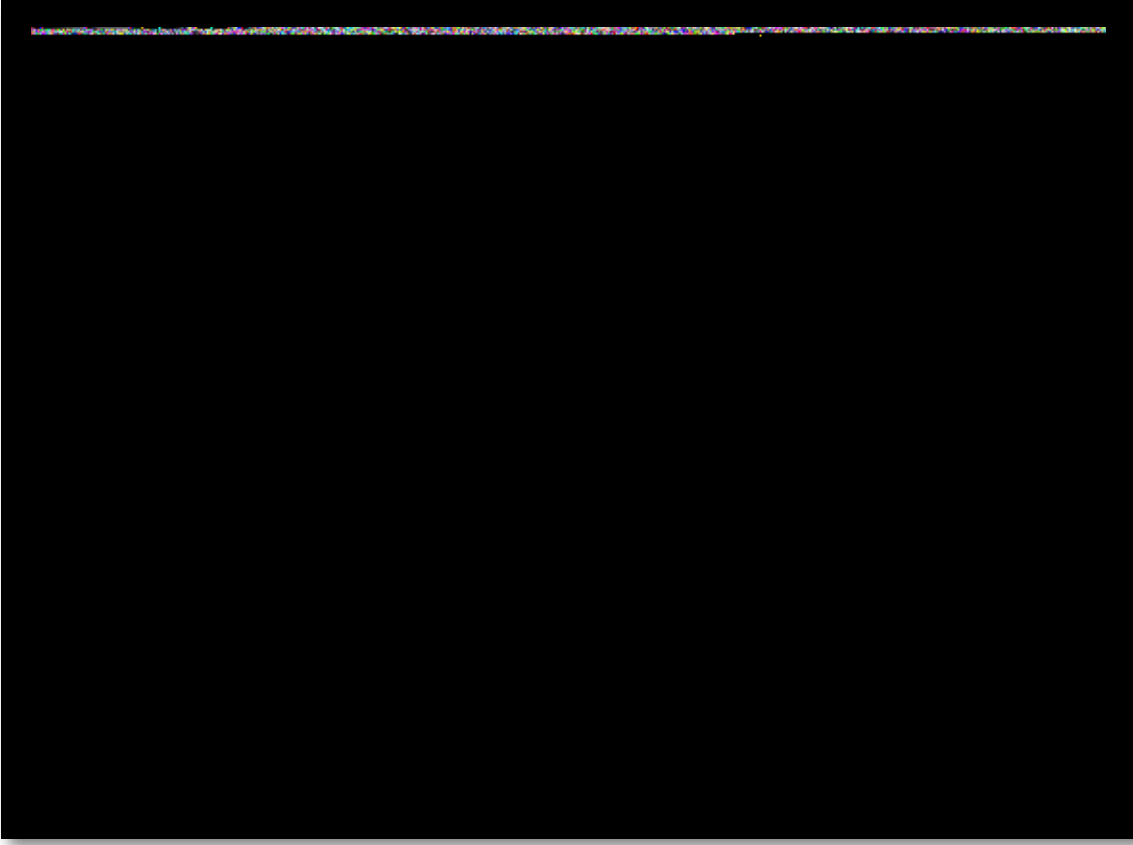
GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

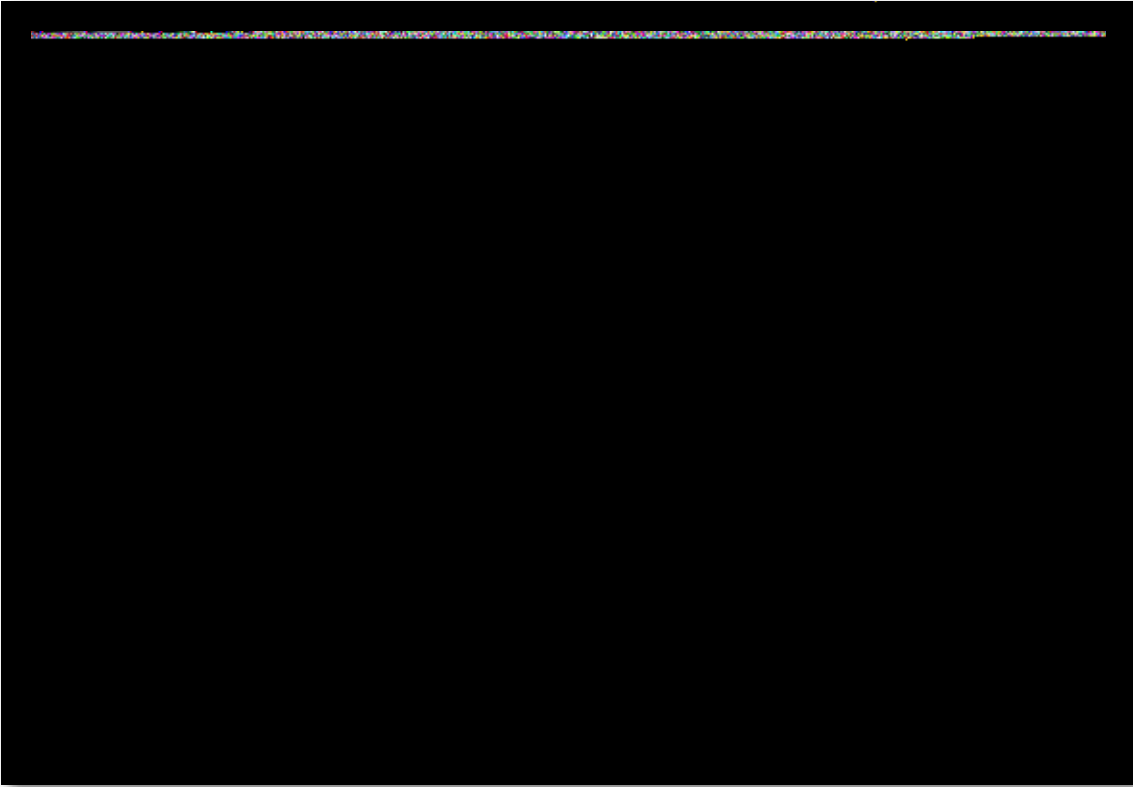
GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

GELİBOLU ÇANAKKALE SAVAŞLARI TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI ARŞİVİ

